

Kulttuuritilasto 2011

Cultural Statistics

Kulttuuritilasto 2011

Cultural Statistics

Tiedustelut – Förfrågningar – Inquiries:

Jukka Ekholm
Puh. 09 1734 3370
Tel. +358 9 1734 3370
jukka.ekholm@stat.fi

Kaisa Weckström
Puh. 09 1734 2348
Tel. +358 9 1734 2348
kaisa.weckstrom@stat.fi

Osoite:
00022 Tilastokeskus

Adress:
00022 Statistikcentralen

Address:
FI-00022 Statistics Finland

Kannen kuva – Pämbild – Cover design: Ilkka Kärkkäinen

© 2012 Tilastokeskus – Statistikcentralen – Statistics Finland

Tietoja lainattaessa lähteenä on mainittava Tilastokeskus.
Uppgifterna får lånas med uppgivande av Statistikcentralen som källa.
Quoting is encouraged provided Statistics Finland is acknowledged as the source.

ISSN 1799-9561 (pdf)
ISBN 978-952-244-320-5 (pdf)
ISSN 1456-825X (print)
ISBN 978-952-244-319-9 (print)

Taulukoissa käytetyt symbolit

Ei yhtään
Suure pienempi kuin puolet
käytetyistä yksiköistä
Tieto epälooginen esitettäväksi
Tietoa ei ole saatu, se on
liian epävarma esitettäväksi tai
se on salassapitosäännön alainen

Explanation of symbols

Magnitude nil..... –
Magnitude less
than half of unit employed..... 0 ja – and 0,0
Category not applicable..... .
Data not available or too
uncertain for presentation,
or subject to secrecy

Esipuhe

Kulttuuritilasto 2011 on kahdeksas Suomessa julkaistu kulttuurin kokoomatilasto. Kulttuurin tilastointi aloitettiin Tilastokeskuksessa 1970-luvun puolessavälissä, ja ensimmäinen kokoomajulkaisu ilmestyi vuonna 1978. Nykyisin kokoomajulkaisu ilmestyy kahden vuoden välein, minkä lisäksi kulttuuritilastoja julkaistaan jatkuvasti Tilastokeskuksen internetsivuilla (www.tilastokeskus.fi).

Kulttuuritilastossa on tietoja Suomen vanhoista ja uusista vähemmistöistä, kielistä, uskonnoista, kulttuuriperinnöstä, kirjallisuudesta, teatterista, tanssista, musiikista, elokuvasta, kuvataiteesta, käsi- ja taideteollisuudesta, kulttuuritapahtumista ja kulttuurikeskuksista, kulttuurialan koulutuksesta ja työvoimasta sekä kulttuurin taloudesta.

Kulttuuritilastoon on kerätty aineistoa monista eri lähteistä, kuten opetus- ja kulttuuriministeriöstä, Taiteen keskustoimikunnasta ja Museovirastosta sekä taide- ja kulttuurialan laitoksilta, järjestöiltä ja yrityksiltä. Lisäksi on hyödynnetty

useita Tilastokeskuksen omia aineistoja, kuten työssäkäyntitilastoa, yritysrekisteriä ja kansantalouden tilinpitoa.

Kulttuuritilaston ohella Tilastokeskus julkaisee kahden vuoden välein tilastokatsausta Joukkoviestimet. Yhdessä nämä kaksi julkaisua kattavat osapuilleen sen alueen, mitä kansainvälisesti ymmärretään kulttuuritilastoiksi. Suomalaisia kulttuuri- ja joukkoviestintätalustoja on kehitetty 1970-luvulta lähtien kytköksissä Unescoon. 1990-luvulta lähtien on oltu aktiivisesti mukana kulttuuritilastoinnin kehittämisessä myös Euroopan unionin piirissä.

Kulttuuritilaston ovat toimittaneet erikoistutkija Kaisa Weckström (vastaava) ja suunnittelija Jukka Ekholm. Henriikka Hakkala, Jukka Ekholm ja Aila Hanley käänivät yhteenvedon englanniksi, Tove Sällström-Laiho ja Jukka Ekholm ruotsiksi. Julkaisun on taittanut Marita Potila.

Helsingissä, tammikuussa 2012

Riitta Harala
Tilastojohtaja

Förord

Kulturstatistik 2011 är den åttonde samlingspublikationen över kulturen i Finland. Statistikcentralen började statistikföra kulturen i mitten av 1970-talet och den första samlingspublikationen utkom år 1978. Nuförtiden utkommer samlingspublikationen vartannat år och utöver det publiceras kulturstatistik kontinuerligt på Statistikcentralens webbsidor (www.stat.fi).

I kulturstatistiken finns uppgifter om Finlands gamla och nya minoriteter, språk, religioner, kulturarv, litteratur, teater, dans, musik, film, bildkonst, hantverk och konstindustri, kulturevenemang och kulturcentra, utbildning och arbetskraft inom kultursektorn samt om kulturekonomin.

Materialet för kulturstatistiken har samlats in från många olika källor, t.ex. från undervisnings- och kulturministeriet, Centralkommissionen för konst och Museiverket samt från konst- och kulturinrättningar, organisationer och företag. Dessutom har flera av Statistikcentralens egna material

utnyttjats, bl.a. sysselsättningsstatistiken, företagsregistret och nationalräkenskaperna.

Vid sidan av kulturstatistiken publicerar Statistikcentralen vartannat år statistiköversikten Massmedier. Tillsammans täcker dessa två publikationer ungefär det område som man internationellt sett förstår med kulturstatistik. Finländsk kultur- och massmediestatistik har utvecklats fr.o.m. 1970-talet i anslutning till Unesco. Sedan 1990-talet har man aktivt deltagit i utvecklingen av kulturstatistikföringen också inom ramen för Europeiska unionen.

Kulturstatistiken har redigerats av specialforskare Kaisa Weckström (ansvarig) och planerare Jukka Ekholm. Henriikka Hakkala, Jukka Ekholm och Aila Hanley har översatt sammandraget till engelska, Tove Sällström-Laiho och Jukka Ekholm till svenska. Ombrytningen har gjorts av Marita Potila.

Helsingfors, i januari 2012

Riitta Harala
Statistikdirektör

Foreword

Cultural Statistics 2011 is the eighth statistical review on Finland's culture. Statistics Finland started to compile statistics on culture in the mid-1970s and the first compilation publication came out in 1978. Currently the compilation is published at two-year intervals, in addition to which cultural statistics are published regularly on Statistics Finland's website at www.stat.fi.

The Cultural Statistics publication contains information about Finland's old and new minorities, languages, religions, cultural heritage, literature, theatre, dance, music, cinema, visual art, crafts and design, cultural events and cultural centres, cultural education and labour force as well as cultural economy.

The data in this publication have been collected from a variety of sources, such as the Ministry of Education and Culture, the Arts Council of Finland, the National Board of Antiquities as well as institutions, associations and enterprises in the fields of art and culture. Statistics Finland's own data files have been used as well. These include

the employment statistics, the Business Register and the National Accounts.

In addition to Cultural Statistics, Statistics Finland publishes a statistical review titled "Finnish Mass Media" at two-year intervals. Together these two publications roughly cover the field internationally understood as statistics on culture. Finnish statistics on culture and the mass media have been developed since the 1970s under the auspices of UNESCO. Since the 1990s participation has been active also in the development of cultural statistics under the auspices of the European Union.

The Cultural Statistics publication has been edited by Senior Researcher Kaisa Weckström (responsible editor) and Planning Officer Jukka Ekholm. Henriikka Hakkala, Jukka Ekholm and Aila Hanley translated the summary into English, Tove Sällström-Laiho and Jukka Ekholm into Swedish. Marita Potila produced the lay-out of the publication.

Helsinki, January 2012

Riitta Harala
Statistical Director

Sisällys – Contents

Esipuhe	3
Förord	4
Foreword	5
Tiivistelmä	8
Sammandrag	10
Summary	12
1 Kulttuurinen monimuotoisuus <i>Cultural diversity</i>	15
2 Kulttuuriperintö, arkkitehtuuri ja kulttuurimatkailu <i>Cultural heritage, architecture and culture tourism</i>	31
3 Kirjat, kirjastot ja kulttuurilehdet <i>Books, libraries and cultural magazines</i>	47
4 Teatteri, tanssi ja ooppera <i>Theatre, dance and opera</i>	77
5 Musiikki <i>Music</i>	99
6 Elokuva <i>Films</i>	123
7 Kuvataide <i>Visual art</i>	137
8 Käsi- ja taideteollisuus sekä muotoilu <i>Crafts and design</i>	147
9 Kulttuuritapahtumat ja kulttuurikeskukset <i>Cultural events and cultural centres</i>	157
10 Kulttuurin yksityinen ja julkinen tuki <i>Private and public support of culture</i>	169
11 Kulttuurialan koulutus ja työvoima <i>Education and labour force in the field of culture</i>	189
12 Kulttuuri kansantaloudessa <i>Culture in the national economy</i>	215
13 Kansainvälinen katsaus <i>International comparisons</i>	235
Liitteet – <i>Appendices</i>	257
Osoitteita – <i>Addresses</i>	263

Tiivistelmä

Kulttuurilasto 2011 on Tilastokeskuksen kahdeksas kulttuurialan kokoomatilasto. Se sisältää tilastotietoa eri taiteenaloilta sekä kulttuuriperinnöstä, kulttuuritapahtumista, kulttuurin rahoituksesta, koulutuksesta, työvoimasta ja yritystoiminnasta. Mukana on tietoja myös Suomen kulttuurisesta monimuotoisuudesta: uskonnoista, kielistä ja vähemmistöistä. Julkaisun lopussa on lisäksi kansainvälisiä vertailutietoja Euroopan unionin jäsenmaista sekä eräistä muista maista.

Suomen perinteisistä vähemmistöistä suurimmat ovat suomenruotsalaiset, saamelaiset ja romanit. Suomenruotsalaisia oli vuonna 2010 runsaat 291 000 henkeä, lähes 5,5 prosenttia koko väestöstä. Saamelaisia oli noin 7 000 ja romaneja arviolta noin 10 000. Suomen uusista vähemmistöistä suurin ja myös nopeimmin kasvava ryhmä ovat venäläiset. Vuonna 2010 venäjää äidinkielenään puhuvia oli Suomen väestöstä lähes 55 000 henkeä. Vironkielisiä oli yli 28 000.

Suomi on uskonnollisesti melko yhtenäinen maa. Yli 78 prosenttia väestöstä kuului Suomen evankelisluterilaiseen kirkkoon vuonna 2010. Kirkkoon kuuluvien osuus on laskenut viime vuosina. Kymmenen vuotta aiemmin evankelisluterilaisia oli vielä yli 85 prosenttia väestöstä. Uskontokuntiin kuulumattomien osuus on samassa ajassa kasvanut vajaasta 13 prosentista lähes 20 prosenttiin. Maahanmuutto on eniten kasvattanut islamilaisten ja roomalaiskatolisten määrää.

Suomessa oli vuoden 2011 alussa kaikkiaan lähes 28 000 kiinteää muinaisjäännöstä. Rakennus-suojelulain nojalla oli suojeltu 275 rakennuskohdetta ja asetuksen nojalla yli 800 valtion rakennusta. Perinnelaivoja oli 86 ja tiemuseokohteita 58.

Vuonna 2010 Suomessa oli 330 päätoimisesti hoidettua museoyksikköä. Niiden kokoelmissa oli 5,5 miljoonaa esinettä, 319 000 taideteosta, noin 22 miljoonaa näytettä ja yli 23 miljoonaa kuvaa. Päätoimisesti hoidetuissa museoissa rekisteröitiin lähes 5 miljoonaa käyntiä. Tilastokeskuksen ajankäyttötutkimuksen 2009 mukaan museoissa käyminen on lisääntynyt.

Suomessa julkaistiin kirjallisuutta runsaat 12 700 nimekettä vuonna 2009. Niistä kotimaisia oli 81 prosenttia. Suomeksi käännetystä kirjallisuudesta lähes kaksi kolmasosaa käännettiin englannin kielestä. Suomalaista kirjallisuutta käännettiin eniten saksaksi, englanniksi ja ruotsiksi. Kirjoja myytiin Suomessa 565 miljoonalla eurolla vuonna 2009. Kirjakauppojen osuus kirjamyynnistä on laskenut viime vuosina ollen nykyisin noin kolmannes.

Suomessa oli 840 yleistä kirjastoa vuonna 2010. Määrä on puolittunut vuodesta 1980. Yleisten kirjastojen kokoelmissa oli lähes 35 miljoonaa kirjaa sekä lähes 5 miljoonaa kappaletta muuta aineistoa. Lainojen määrä on ollut laskussa viime vuosina: vuonna 2010 lainoja välitettiin runsaat 96 miljoonaa (lähes 18 lainaa asukasta kohden). Tilastokeskuksen ajankäyttötutkimus 2009 osoittaa, että kirjojen lukemisessa ei ole tapahtunut suuria muutoksia viime vuosina. Naiset lukevat enemmän kuin miehet. Eniten lukevat 10–14-vuotiaat.

Teatteri- ja orkesterilain piiriin kuului 48 puheteatteria ja 10 tanssiteatteria vuonna 2010. Puheteattereissa pidettiin yli 11 000 esitystä, ja niihin myytiin noin 2,2 miljoonaa lippua. Tanssiteattereissa esityksiä pidettiin noin 1 250, ja lippuja myytiin 155 000. Suomen Kansallisoopperassa pidettiin yli 300 omaa esitystä, ja niihin myytiin lähes 230 000 lippua. Alueoopperoita oli toiminnassa 9. Tilastokeskuksen ajankäyttötutkimuksen 2009 mukaan teatterissa käyminen on hieman lisääntynyt. Oopperassa käyminen on pysynyt melko harvinaisena. Tanssiesityksissä käyminen on yleisintä nuorissa ikäluokissa.

Teatteri- ja orkesterilain piirissä oli 27 orkesteria vuonna 2010. Esiintymisiä oli lähes 1 900, ja yleisökäyntejä kirjattiin 675 000. Valtion rahoituksen piiriin kuuluvat lisäksi Radion Sinfoniaorkesteri sekä Suomen Kansallisoopperan orkesteri. Valtion säveltaidetoimikunta myönsi lähes 2,5 miljoonaa euroa apurahoja ja avustuksia musiikin harjoittajille vuonna 2010.

Cd-levyjen kappalemyyntin lasku pysähtyi vuonna 2010, mutta euromääräinen myynti laski edelleen. Digitaalisten äänitteiden euromääräinen myynti kasvoi jopa lähes 90 prosenttia edellisvuodesta. Niiden osuus äänitteiden euromääräisestä kokonaisymyynnistä oli jo lähes neljännes vuonna 2010.

Suomessa oli 172 elokuvateatteria vuonna 2010. Niissä oli yhteensä vajaat 50 000 istumapaikkaa. Teatterien ja paikkojen määrä on vähentynyt viime vuosina, kun taas elokuvissakäyntien määrä on kasvanut: vuonna 2010 käyntejä kertyi 7,6 miljoonaa (1,4 käyntiä asukasta kohden). Kotimaisten elokuvien katsojaosuus, 27 prosenttia, oli korkein sitten 1950-luvun. Helsingin osuus elokuvissa käynneistä on kymmenessä vuodessa laskenut 38 prosentista 28 prosenttiin. Tilastokeskuksen ajankäyttötutkimuksen 2009 mukaan elokuvissa käymisessä ei ole tapahtunut suuria muutoksia viime vuosina. Innokkaimpia elokuvissa kävijöitä ovat nuoret.

Suomessa toimi 232 taideliikettä tai -galleriaa vuonna 2009. Antiikkiliikkeitä oli 155. Molempien määrä on kasvanut viime vuosina. Suurimmissa taidehuutokaupoissa, Bukowskilla ja Hagelstamilta, myytiin kotimaista taidetta lähes 5 miljoonalla eurolla vuonna 2010. Valokuvakeskuksia oli toiminnassa 11. Käsi- ja taideteollisuusliitto Taitoon kuului 21 käsi- ja taideteollisuusyhdistystä, 114 käsityö-/taitokeskusta sekä 20 sivupistettä. Käyn-
tejä liiton näyttelyissä ja messuilla kertyi yli 1,5 miljoonaa.

Finland Festivals -organisaatioon kuului 78 kulttuuritapahtumaa vuonna 2011. Niissä kertyi yleisökäyn-
tejä lähes 1,9 miljoonaa. Tilastokeskuksen ajankäyttötutkimuksen 2009 mukaan erityisesti konserteissa käyminen on lisääntynyt. Opetus- ja kulttuuriministeriö myönsi tukea 169 kulttuuritapahtumalle vuonna 2011 yhteensä yli 5 miljoonaa euroa.

Valtiollisesta kulttuurin rahoituksesta Suomessa vastaa pääosin opetus- ja kulttuuriministeriö. Kulttuurimäärärahoja vuodelle 2011 oli valtion talousarviossa varattu noin 426 miljoonaa euroa (0,8 prosenttia valtion menoista). Suurin osa ministeriön kulttuurimäärärahoista kohdistetaan kansallisille taide- ja kulttuurilaitoksille sekä kunnille lakisääteisinä valtionosuuksina ja -avustuksina. Lisäksi julkista kulttuurin rahoitusta saadaan Euroopan unionista sekä pohjoismaisista tukirahastoista ja -ohjelmista.

Kuntien yhteenlasketut nettokustannukset kulttuurialan tehtävissä olivat runsaat 780 miljoonaa euroa vuonna 2009. Tästä yli 37 prosenttia (noin 292 miljoonaa euroa) käytettiin kirjastoihin. Asukasta kohden kulttuurialan tehtävien hoito kunnissa maksoi 146 euroa vuonna 2009.

Viisi suurinta taidetta ja kulttuuria rahoitettavaa säätiötä – Svenska kulturfonden, Suomen Kulttuurirahasto, Jenny ja Antti Wihurin rahasto, Föreningen Konstsamfundet sekä Alfred Korde-
linin yleinen edistys- ja sivistysrahasto – jakoivat taiteelle ja kulttuurille apurahoita ja avustuksina lähes 70 miljoonaa euroa vuonna 2010. Summa on kaksinkertaistunut vuodesta 2005.

Vuonna 2008 Suomessa oli noin 38 500 opiskelijaa kulttuurialalla. Heistä ammatillisessa koulutuksessa oli yli 13 000, ammattikorkeakouluissa lähes 12 000 ja yliopistoissa noin 13 500. Kulttuurialan tutkintoja suoritettiin lähes 9 000, joista ammatillisessa koulutuksessa noin 3 000, ammattikorkeakouluissa lähes 2 000 ja yliopistoissa vajaat 4 000. Kulttuurialan osuus kaikista opiskelijoista ja tutkinnoista on noin 7 prosenttia. Kulttuurialan opiskelijoista runsas kaksi kolmasosaa on naisia.

Kulttuurialan tutkinnon suorittaneita oli vuonna 2009 lähes 70 000 eli runsaat 3 prosenttia koko tutkinnon suorittaneesta työvoimasta. Eniten (yli 20 000) kulttuurialan työntekijöitä on käsi- ja taideteollisuudessa. Kulttuurin toimialoilla työskenteli yli 94 000 henkeä vuonna 2008 eli noin 4 prosenttia koko työllisestä työvoimasta. Euroopan unionin tilastoviraston Eurostatin mukaan kulttuurityövoiman osuus koko työvoimasta oli Suomessa vuonna 2009 Ruotsin, Tanskan ja Latvian ohella EU-maiden korkein (2,3 prosenttia).

Kulttuurin ja joukkoviestinnän toimialoilla oli vuonna 2009 noin 17 000 yritystä. Henkilöstömäärä, liikevaihto ja palkat ovat kulttuuriyrityksissä keskimääräistä pienempiä. Eniten kulttuuriyrityksiä oli mainonnan (3 300) sekä arkkitehti- ja taideteollisuussuunnittelun (3 200) toimialaryhmissä.

Suomi tuo kulttuurihyödykkeitä selvästi enemmän kuin vie. Vuonna 2010 kulttuurin ja joukkoviestinnän alaan kuuluvien hyödykkeiden vienti oli lähes 380 miljoonaa euroa ja tuonti melkein 957 miljoonaa euroa. Vienti oli 0,7 prosenttia Suomen koko viennin arvosta ja tuonti 1,8 prosenttia Suomen koko tuonnin arvosta. Suurin vientiluokka oli kirjat, lehdet ym. painotuotteet yli 165 miljoonalla eurolla ja suurin tuontiluokka kuvantallennus- ja toistolaitteet ja -tarvikkeet lähes 414 miljoonalla eurolla.

Sammandrag

Kulturstatistik 2011 är Statistikcentralens åttonde samlingspublikation över kultursektorn. Den innehåller statistiska uppgifter om olika konstarter, om kulturarvet, kulturrevenemang, finansieringen av kulturen, samt utbildningen, arbetskraften och företagsverksamheten inom kultursektorn. I publikationen finns också uppgifter om den kulturella mångfalden i Finland: religioner, språk och minoriteter.

De största grupperna bland de traditionella minoriteterna i Finland är finlandssvenskarna, samerna och romerna. År 2010 fanns det något över 291 000 finlandssvenskar, dvs. nästan 5,5 procent av hela befolkningen. Antalet samer var nästan 7 000 och antalet romer uppskattningsvis omkring 10 000. Av de nya minoriteterna i Finland är den ryska minoriteten den största och snabbast växande gruppen. År 2010 fanns det i Finland nästan 55 000 personer med ryska som modersmål. Antalet personer med estniska som modersmål var över 28 000.

Religiöst sett är Finland ett rätt så enhetligt land. Under året 2010 hörde över 78 procent av Finlands befolkning till den evangelisk-lutherska kyrkan. Andelen personer som är medlemmar i kyrkan har minskat under de senaste åren. För tio år sedan var andelen personer som hörde till evangelisk-lutherska kyrkan ännu 85 procent. Andelen personer som inte tillhör något trossamfund har under samma tidsperiod stigit från knapp 13 procent till nästan 20. Immigrationen har mest ökat antalet medlemmar i det islamiska och det romersk-katolska samfundet.

Det fanns totalt nästan 28 000 fasta fornlämningar i Finland i början av året 2011. Det fanns 275 byggnadsobjekt som hade skyddats med stöd av byggnadsskyddslagen. Statsägda byggnader som skyddats med stöd av byggnadsskyddsförordningen fanns det över 800. Det fanns 86 traditionsfartyg samt 58 museivägar.

År 2010 fanns det i Finland 330 museienheter som sköttes på heltid. I deras samlingar fanns 5,5 miljoner museiföremål, 319 000 konstverk, 22 miljoner prover och över 23 miljoner bilder. I de museer som sköttes på heltid registrerades nästan 5 miljoner besök. Enligt Statistikcentralens undersökning om tidsanvändning 2009 har det blivit allt vanligare att besöka museer.

Mer än 12 700 litteraturtitlar publicerades i Finland år 2009. Av dem var 81 procent inhemska. Av den litteratur som översattes till finska var två tredjedelar översättningar från engelskan. Finsk litteratur översattes mest till tyska, engelska

och svenska. I Finland såldes böcker på 565 miljoner euro år 2009. Bokhandlarnas andel av bokförsäljningen har minskat under de senaste åren och var omkring en tredjedel år 2009.

År 2010 fanns det 840 allmänna bibliotek i Finland. Antalet har halverats sedan år 1980. I de allmänna biblioteken fanns det nästan 35 miljoner böcker och nästan 5 miljoner exemplar av annat material. Lånantalet har sjunkit något under de senaste åren: drygt 96 miljoner lån förmedlades år 2010 (nästan 18 lån per invånare). Statistikcentralens undersökning om tidsanvändning 2009 berättar, att människornas bokläsningsvanor inte har förändrats mycket under de senaste åren. Kvinnorna läser mera än männen. Mest läser de 10–14 år gamla.

År 2010 omfattades 48 talteatrar och 10 dans-teatrar av teater- och orkesterlagen. Drygt 11 000 föreställningar i talteatrarna lockade en publik på omkring 2,2 miljoner. Dansteatrarnas föreställningsantal var omkring 1 250, och 155 000 biljetter såldes till dessa. På Finlands Nationalopera var antalet egna föreställningar över 300, och biljettförsäljningen nådde nästan 230 000. Det fanns 9 regionala operor som var aktiva. Enligt Statistikcentralens undersökning om tidsanvändning 2009 har det blivit lite vanligare att besöka teater. Däremot är operabesöken alltjämt ganska sällsynta. Ungdomarna är de mest aktiva att besöka dansföreställningar.

År 2010 omfattades 27 orkestrar av teater- och orkesterlagen. De hade nästan 1 900 framträdanden och mängden publik var 675 000. Statsfinansieringen omfattar dessutom Radions symfoniorkester och Finlands Nationaloperas orkester. Statens tonkonstkommission beviljade nästan 2,5 miljoner euro stipendier och bidrag för musikedkare år 2010.

Nedgången av partiförsäljningen av cd-skivor upphörde år 2010, men försäljningen i euro sjönk fortfarande. Försäljningen av digitala inspelningar i euro steg med nästan hela 90 procent i jämförelse med förra året. Deras andel av den totala euroförsäljningen av inspelningar uppnådde nästan en fjärdedel år 2010.

Det fanns 172 biografier i Finland år 2010. Antalet sittplatser i dem var knappt 50 000. Antalet såväl teatrar som platser har sjunkit under de senaste åren, medan antalet biobesök har stigit: år 2010 uppgick antalet biobesök till 7,6 miljoner, dvs. omkring 1,4 besök per invånare. Inhemska filmer lockade hela 27 procent av biobesökare, mest efter femtioalet. Helsingfors andel av totalantalet

biobesök har rasat från 38 procent till 28 procent under de senaste tio åren. Enligt Statistikcentralens undersökning om tidsanvändning har det inte skett nämnvärda förändringar i biobesök under de senaste åren. De är ungdomar som är mest ivriga att gå på bio.

I Finland fanns det 232 konsthandlar eller -gallerier och 155 antikvitetsaffärer år 2009. Båda antalen har stigit under de senaste åren. De största auktionskamrarna, Bukowski och Hagelstam, sålde år 2010 inhemsk konst för nästan 5 miljoner euro. Det fanns 11 fotograficentra, som var aktiva. Till förbundet för hemslöjd och konsthantverk Taito hörde 21 hantverksföreningar, 114 hantverks/konstcentra samt 20 filialer. Besökantalet på förbundets mässor och utställningar var drygt 1,5 miljoner.

År 2011 omfattade organisationen Finland Festivals 78 kulturevenemang som lockade en publik på nästan 1,9 miljoner. Enligt Statistikcentralens undersökning om tidsanvändning är det särskilt besök på konserter som har blivit allt vanligare. Det fanns 169 kulturevenemang som fick stöd av undervisnings- och kulturministeriet år 2011. Stödets totalsumma överskred 5 miljoner euro.

Undervisnings- och kulturministeriet svarar huvudsakligen för den statliga finansieringen av kulturen i Finland. I statsbudgeten hade kulturanslag på omkring 426 miljoner euro anvisats för år 2011 (0,8 procent av statens utgifter). Största delen av ministeriets kulturanslag går till konst- och kulturinrättningar samt till kommunerna som lagstadgade statsandelar och -bidrag. Dessutom erhålls offentlig kulturfinansiering från Europeiska unionen samt från de nordiska ländernas stödfonder och -program.

Kommunernas totala nettokostnader för uppgifterna inom kulturbranschen överskred 780 miljoner euro år 2009. Av denna summa användes drygt 37 procent (omkring 292 miljoner euro) för biblioteken. År 2009 kostade skötseln av uppgifterna inom kulturbranschen 146 euro per invånare i kommunerna.

De fem största stiftelserna som finansierar konst och kultur i Finland är Svenska kulturfonden, Suomen Kulttuurirahasto, Jenny ja Antti Wihurin rahasto (Jenny och Antti Wihuris fond),

Föreningen Konstsamfundet och Alfred Korde-linin yleinen edistys- ja sivistysrahasto (Alfred Kordelins fond). Deras totalutdelning som stipendier och bidrag för konst och kultur var nästan 70 miljoner euro år 2010. Summan har fördubblats efter år 2005.

År 2008 var antalet studerande i kulturbranschen i Finland omkring 38 500. Av dem studerade över 13 000 inom yrkesutbildning, knappt 12 000 i yrkeshögskolorna och omkring 13 500 vid universitetet. Totalt avlades omkring nästan 9 000 examina i kulturbranschen, av vilka omkring 3 000 i yrkesutbildning, något under 2 000 i yrkeshögskolorna samt nästan 4 000 vid universitetet. Kulturbranschen utgör omkring 7 procent av alla studerande och examina. Drygt två tredjedelar av kulturstuderande är kvinnliga.

År 2009 var antalet dem som avlagt examen inom kulturbranschen nästan 70 000, dvs. drygt 3 procent av hela den arbetskraft som avlagt en examen. Mest (över 20 000) finns det arbetare med kulturexamen inom hantverk och konstindustri. År 2008 arbetade drygt 94 000 personer inom kulturbranscherna. Antalet var omkring 4 procent av Finlands hela sysselsatta arbetskraft. Enligt Europeiska unionens statistikbyrå, Eurostat, var kulturarbetskraftens andel av hela arbetskraften år 2009 högst (2,3 procent) i Finland, Sverige, Danmark och Lettland.

Inom kultur och masskommunikation fanns det år 2009 omkring 17 000 företag. Antalet anställda, omsättningen och lönerna är lägre än genomsnittet i kulturföretagen. Flest kulturföretag fanns det inom reklam (3 300) samt arkitektur och konstindustriell planering (3 200).

Finlands import av kulturvaror är klart större än export. År 2010 uppgick exporten av nyttigheter inom kultur och massmedier till nästan 380 miljoner euro och importen till nästan 957 miljoner euro. Exportens andel var 0,7 procent av totalvärdet av Finlands export. Importens andel var 1,8 procent av totalvärdet av Finlands import. Exporten var störst, mer än 165 miljoner euro, inom varugruppen böcker, tidningar, tidskrifter och andra tryckalster. Den största gruppen på importsidan var bildbandnings- och återgivningsapparater och -tillbehör (nästan 414 miljoner euro).

Summary

Cultural Statistics 2011 is the eighth statistical review on Finland's culture produced by Statistics Finland. The publication contains statistical information on different fields of art as well as on cultural heritage, cultural events, cultural economy, and the education, labour force and business activity in the field of culture. Included are also data on Finland's cultural diversity, i.e. its religions, languages and minorities.

The biggest old minorities in Finland are the Swedish-speaking Finns, the Sámi and the Roma. In 2010 Swedish-speaking Finns numbered more than 291,000, which was nearly 5.5 per cent of the entire population. The Sámi numbered about 7,000 and the Roma approximately 10,000. The Russians form the biggest and also the fastest growing group among the new minorities in Finland. In 2010 Finland's population included nearly 55,000 persons who have Russian as their mother tongue. Persons with Estonian as their mother tongue numbered more than 28,000.

In terms of religion, Finland is a rather homogeneous country. In 2010 more than 78 per cent of the population belonged to the Evangelical Lutheran Church of Finland. The proportion of persons belonging to a registered religious community has fallen in recent years. Ten years ago Evangelical-Lutherans still formed 85 per cent of the population. During the same time period the proportion of persons not belonging to a registered religion has risen from just under 13 per cent to nearly 20 per cent. As a result of immigration, the religious communities of Muslims and Roman Catholics have grown the most.

There were altogether nearly 28,000 ancient monuments and sites in Finland at the beginning of 2011. Sites protected under the Act on the Protection of Buildings numbered 275, and state-owned buildings protected under the Decree on the Protection of Buildings numbered more than 800. Moreover, there were 86 heritage ships and 58 museum roads.

In 2010 Finland had a total of 330 professionally run museum units. Their collections comprised 5.5 million objects, 319,000 works of art, 22 million exhibits and more than 23 million pictures. Full-time museums recorded almost 5 million visits in 2010. According to the Time Use Survey 2009 of Statistics Finland visiting museums has become more popular.

More than 12,700 titles of literature were published in Finland in 2009. Eighty-one per cent of them were domestic. English was the source

language in almost two thirds of the titles translated into Finnish. Finnish literature was mostly translated into German, English and Swedish. The value of the total sales of books reached EUR 565 million in Finland in 2009. The proportion of bookshops of the total sales of books has declined in recent years, being about one-third today.

There were 840 public libraries in Finland in 2010. Their number has fallen by half since 1980. Public libraries carried nearly 35 million books and nearly 5 million titles of some other kind. The number of loans has declined over the past few years: in 2010 more than 96 million loans were given out, which is nearly 18 loans per capita. According to the Time Use Survey 2009 of Statistics Finland book reading habits have not changed much over the past few years. Women read more than men. The 10 to 14-year-olds are the most eager readers.

In 2010 a total of 48 drama theatres and 10 dance theatres were covered by the Theatres and Orchestras Act. More than 11,000 performances were given in the drama theatres, and a total of 2.2 million tickets were sold for them. The dance theatres gave approximately 1,250 performances, and 155,000 tickets were sold. More than 300 performances were given by the Finnish National Opera, and nearly 230,000 tickets were sold. There were 9 active regional operas. According to the Time Use Survey 2009 of Statistics Finland the popularity of theatre-going has grown slightly, whereas opera visits remain fairly uncommon. Young people are the most eager attendants of dance performances.

In 2010 a total of 27 orchestras were covered by the Theatres and Orchestras Act. They gave nearly 1,900 performances and recorded some 675,000 visits. State funding was also granted to the orchestra of the Finnish National Opera and the Finnish Radio Symphony Orchestra. In addition, the National Council for Music granted nearly EUR 2.5 million as grants and subsidies to persons engaged in music.

There was no decline in the sales of CDs (counted as copies) in 2010, but the value of their sales in euros continued to decline. The sales (EUR) of digital recordings rose by almost 90 per cent from the preceding year. Their proportion of total sales (EUR) of recordings was already approaching one-quarter in 2010.

In 2010 there were 172 cinemas in Finland and they had a total of nearly 50,000 seats. The numbers of both cinemas and seats have declined

over the past few years, whereas attending cinema has become more popular: in 2010 cinema visits numbered 7.6 million, i.e. 1.4 visits per capita. The proportion of viewers at Finnish films, 27 per cent, was the highest since the 1950s. The proportion of Helsinki of all cinema visits has declined from 38 to 28 per cent in ten years. According to the Time Use Survey 2009 of Statistics Finland no significant changes have occurred in cinema attendance in recent years. Young people are the most eager cinema-goers.

There were 232 art shops or commercial art galleries in Finland in 2009. Antique shops numbered 155. Both figures have gone up in recent years. In 2010 the value of the sales of Finnish art at the largest auction houses, Bukowski and Hagelstam, amounted to nearly EUR 5 million. There were 11 active photographic centres. The Finnish Crafts Organization (Taito) had 21 regional crafts associations, 114 local crafts centres and 20 ancillary points. The number of visits to exhibitions and fairs organised by Taito exceeded 1.5 million.

In 2011 a total of 78 cultural events belonged to the Finland Festivals organisation. These events attracted almost 1.9 million visits. According to the Time Use Survey 2009 of Statistics Finland especially attending concerts has become more popular. The Ministry of Education and Culture supported 169 cultural events in 2010 with a total sum of more than EUR 5 million.

State funding for culture is mostly the responsibility of the Ministry of Education and Culture. The allocations to culture in the 2011 State Budget amounted to some EUR 426 million (0.8 per cent of government spending). Most of the allocations to culture in the administrative sector of the Ministry of Education and Culture are directed at national art and culture institutions and municipalities as statutory and discretionary State subsidies. In addition, funding for culture is received from the European Union and Nordic funds and programmes.

Municipalities' total net costs in the field of culture amounted to more than EUR 780 million in 2009. A good 37 per cent of this sum (approximately EUR 292 million) was used on libraries. The costs of performing tasks in the field of culture in municipalities amounted to EUR 146 per capita in 2009.

The five largest foundations in the field of culture – the Swedish Cultural Fund Finland, the Finnish Cultural Foundation, the Jenny and Antti Wihuri Foundation, the Konstsamfundet associa-

tion and Alfred Kordelin's General Foundation of Progress and Culture – distributed in 2010 a total of nearly EUR 70 million as grants and subsidies for art and culture. The sum has doubled since 2005.

In 2008 the number of students in the field of culture in Finland was approximately 38,500. More than 13,000 of them attended vocational education, nearly 12,000 polytechnic education and some 13,500 university education. The total number of qualifications in the field of culture was nearly 9,000, of which 3,000 were from vocational institutions, nearly 2,000 from polytechnics and nearly 2,000 from universities. Roughly seven per cent of all students and qualifications are in the field of culture. More than two-thirds of the students in the field of culture are female.

In 2009 persons whose education was in the field of culture (nearly 70,000) represented good three per cent of the labour force with completed qualifications. Cultural qualifications are the most widespread in the field of crafts and design where 20,000 persons hold them. Cultural industries employed a total of more than 94,000 persons in 2008. This was approximately four per cent of the entire employed labour force in Finland. According to Eurostat, the Statistical Office of the European Communities, the proportion of labour force in the field of culture of total labour force in 2009 was the highest among the EU countries in Finland, Sweden, Denmark and Latvia (2.3 per cent).

In 2009 some 17,000 enterprises operated in the industries of culture and the mass media. Number of personnel, turnover and wages and salaries paid in cultural enterprises are lower than the average. The highest numbers of cultural enterprises operated in the industry groups of advertising (3,300) and architectural and industrial design (3,200).

The imports of cultural commodities to Finland is clearly bigger than the exports of them from Finland. In 2010 the exports of commodities belonging to the field of culture and the mass media amounted to nearly EUR 380 million and the imports to some EUR 957 million. Cultural commodities accounted for 0.7 per cent of total exports and 1.8 per cent of total imports. Export volume was highest, at more than EUR 165 million, in the goods category "Books, journals and other printed matter". As regards imports, the volume was highest, nearly EUR 414 million, in the goods category "Video recording and reproducing apparatus and equipment".

1 Kulttuurinen monimuotoisuus

Vähemmistöt

Suomen kieli- ja kulttuurivähemmistöihin kuuluvat suomenruotsalaiset, saamelaiset, viittomakieliset, romanit, vanhavenäläiset, juutalaiset ja tataarit sekä eri maahanmuuttajaryhmät. Kulttuurinen monimuotoisuus käsittää myös eri uskontokunnat, erilaiset sukupuoli- ja seksuaaliset identiteetit sekä eri ikä- ja vammaisryhmät (Heiskanen ja Mitchell 2002, Koivunen ja Marsio 2006, Saukkonen 2007).

Suomeen ruotsinkielinen väestö on muihin vähemmistöihin nähden erityisasemassa, koska ruotsi on toinen Suomen virallisista kielistä. Saamen kieli sai virallisen aseman saamelaisten kotiseutualueen kouluissa 1980-luvulla. Perustuslakiin saamelaisten asema alkuperäiskansana kirjattiin vuonna 1995. Vuodesta 1996 saamelaisilla on ollut perustuslain mukainen itsehallinto ylläpitää ja kehittää kieltään ja kulttuuriaan kotiseutualueellaan. Tehtävää hoitaa saamelaisten vaaleilla valitsema Saamelaiskäräjät, joka päättää saamelaisten yhteiseen käyttöön osoitettujen varojen jaosta sekä tekee aloitteita ja esityksiä ja antaa lausuntoja tehtäviinsä kuuluvissa asioissa. Myös suomen romanien lainsäädännöllistä asemaa on parannettu viime vuosikymmeninä, ja heidänkin vähemmistöasemansa sekä oikeus ylläpitää ja kehittää kieltään ja kulttuuriaan kirjattiin perustuslakiin vuonna 1995. Romanikieli on tunnustettu ei-alueellisena vähemmistökielenä Suomessa. Vuoden 2000 uuden perustuslain 17 pykälä määrittää saamelaisten ja romanien lisäksi myös muille ryhmille oikeuden ylläpitää ja kehittää omaa kieltään ja kulttuuriaan (Saukkonen 2010).

Suomen perinteiset vähemmistöt

Suomen perinteisiin kulttuurisiin vähemmistöihin on tapana laskea suomenruotsalaiset, saamelaiset, romanit, vanhavenäläiset, tataarit ja juutalaiset. Saamelaiset ovat alkuperäisväestöä ja muut ryhmät ovat asuneet täällä jo monien sukupolvien ajan.

Vuoden 2010 lopussa Suomessa oli äidinkielenään ruotsia puhuvia noin 291 000 eli yli 5,4 % väestöstä. Pohjoismaiden vanhin muslimiväestö asuu Suomessa. Varsinainen turkkilais-tataarilaisen perheiden asutus syntyi 1900-luvun ensimmäisinä vuosikymmeninä. Tataarikauppiaita alkoi tulla Suomeen, kun rautatie Pietarista Helsinkiin

valmistui 1800-luvun puolivälissä. Uskonnonvapaus muslimeille taattiin vuonna 1922. Suomen itsenäistyttyä ja uskonnonvapauslain astuttua voimaan tataarit perustivat Helsinkiin vuonna 1925 ensimmäisen seurakunnan, Suomen Islam-seurakunnan, jonka jäsenmäärä oli tuolloin yli 500. Nykyisin Suomessa on noin 800 hengen tataarinkielinen vähemmistö, joista suurin osa asuu pääkaupunkiseudulla. (ftb.fi). Saamelaisten lukumäärästä ei ole virallista tietoa, mutta arviot liikkuvat 50 000:n ja 100 000:n välillä. Norjassa asuu yli 40 000, Ruotsissa 20 000, Suomessa noin 7 000 ja Venäjällä 2 000 saamelaista.

Pohjoismaissa saamelaisuus määritellään kieliperusteella. Saamelaiseksi katsotaan henkilö, joka itse pitää itseään saamelaisena, ja joka itse tai jonka vanhemmista tai isovanhemmista vähintään toinen on äidinkielenään oppinut saamen. Saamelaisten asuma-alue ulottuu Norjassa ja Ruotsin sisämaassa noin Vaasan korkeudelle, pohjoisessa Jäämereen ja idässä Kuolan niemimaalle. Saamelaiset ovat enemmistönä joissakin Pohjoismaiden kunnissa kuten Koutokeinossa, Kaarasjoella, Taanassa, Uuniemessä ja Utsjoella. Suomen saamelaisalueeseen kuuluvat Inarin, Enontekiön ja Utsjoen kunnat sekä Sodankylän kunnan pohjoisosa. Suomen saamelaisväestöstä yli puolet asuu varsinaisen kotiseutualueensa ulkopuolella. Oikeus omakieliseen opetukseen ja saamen kielen käyttöön virallisissa yhteyksissä on turvatumpaa saamelaisalueella kuin muualla Suomessa. (YLE Sápmi.)

Suomen romanit ovat suomalaisessa yhteiskunnassa etninen vähemmistöryhmä, jolla on oma kieli, omaleimainen itämainen tapaperinne ja kulttuuri sekä suomalaisten kanssa lähes 500-vuotinen yhteinen elämän taival mutta myös suomalaisten vaiheista poikkeava vanhempi historia. Romaneja arvioidaan olevan Euroopassa noin 10–15 miljoonaa ja Suomessa noin 10 000. Suomen romaniväestöstä osa, noin 3 000–4 000 henkeä, asuu Ruotsissa. (Romano Missio.).

Suomen juutalaisia on noin 1 400 ja vanhavenäläisiä noin 5 000. Suomen nykyinen juutalaisväestö on valtaosaltaan peräisin tsaarin armeijan juutalaisista sotilaista ja heidän perheenjäsenistään sekä myöhemmin Venäjältä saapuneista muuttajista. Vuoden 1782 juutalaisohjesääntö ei koskenut Venäjän armeijan juutalaisia sotilaita, jotka saattoivat suorittaa sotapalvelustaan Suomessa jopa 25 vuotta. Vuoden 1858 määräyksen mukaan Venäjän armeijasta vapautuneilla sotilailla, myös juutalaisilla, oli oikeus asettua

Suomeen asumaan. 1870-luvulla he saivat luvan myydä elatukseksi mm. käsityötuotteitaan, kotekoista taidetta ja vanhoja vaatteita. Myös asumisesta oli määrätty lailla. Juutalaiset saivat asua vain Helsingin tai Viipurin kaupungeissa (Toikka ja Tuominen 2004). Juutalaisten lukumäärä oli 1890-luvun puolivälissä ainoastaan noin 750 henkeä. Helsingissä synagoga vihittiin käyttöön elokuussa 1906. Suomessa asuvat juutalaiset saivat täydet kansalaisoikeudet 26.7.1917 senaatin hyväksyessä niitä koskevan lain. Voimaan laki astui 1.1.1918. Laki takasi juutalaisille pääsyn kaikkiin virkoihin, kirkon virkoja lukuun ottamatta (lyseo.edu.ouka.fi).

Suomen ruotsinkielinen alue kattaa Uudenmaan, Turunmaan, Ahvenanmaan ja Pohjanmaan rannikkoseudut. Alue on pysynyt suurelta osin muuttumattomana 1100- ja 1200-luvulta lähtien, jolloin sydänkeskiajan suuri asutusaalto toi ruotsalaisia uudisasukkaita Suomen asuttamattomille rannikkoseuduille. Jo silloin nykyinen Lounais-Suomi oli poliittisesti sidoksissa uuteen Ruotsin valtioon. Ruotsinkielisen asutuksen ikää Suomessa on arvioitu arkeologisten löytöjen, kielentutkimuksen ja historiallisten todisteiden perusteella.

Ahvenanmaa on kuulunut ruotsalaisten asutusalueisiin jo muinaisajoista lähtien, ja sinne muutti vielä huomattavasti lisää uudisasukkaita 1100-luvulla, jolloin muutto Turunmaalle ja Länsi-Uudellemaalle alkoi. Ruotsin suuri asutusaalto kesti aina 1300-luvun alkuun asti, ja sen aikana muodostui uudisalueita Keski-Ruotsin ydinseutujen ympärille, varsinkin pohjoiseen (Norlantiin) ja itään (Suomeen). Suomen ruotsinkielinen alue pirstoutui maantieteellisesti. Se ei ulottunut rannikkoseutua pidemmälle. (Folktinget.)

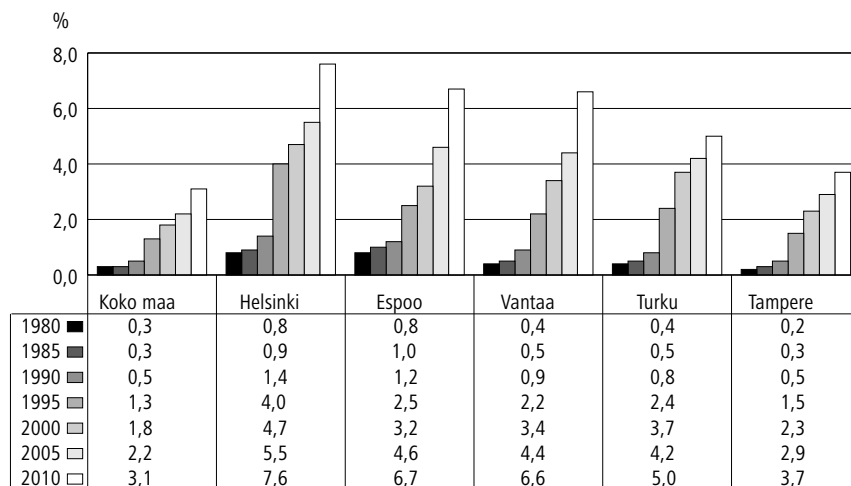
Maahanmuuttajaryhmät ja uudet etniset vähemmistöt

Maahanmuuttaja on maahan ulkomailta muuttanut henkilö. Hän voi olla paluumuuttaja, turvapaikanhakija, pakolainen tai työperäinen maahanmuuttaja. Hän voi muuttaa maahan myös perheen yhdistämisen tai parisuhteen solmimisen takia. Tässä julkaisussa käytettyjen väestötaulukoiden lähteenä on Väestökisterikeskuksen ylläpitämä Väestötietojärjestelmä. Väestöön kuuluvat siinä ne Suomen kansalaiset ja ulkomaalaiset, jotka asuvat vakituisesti Suomessa. Ulkomaalaisella on kotipaikka Suomessa, jos hänen oleskelunsa on tarkoitettu kestämään tai on kestänyt vähintään yhden vuoden. Tilastoista puuttuvat esimerkiksi ulkomaiset keikkatyöläiset ja lyhyeen vaihtoon tulleet opiskelijat, samoin ne turvapaikanhakijat, joiden hakemusta ei vielä ole hyväksytty.

Vuoden 2010 lopussa oli ulkomailla syntyneitä Suomen väestöstä lähes 250 000 (taulukko 1.1). Osa heistä on ulkomaiden, osa Suomen kansalaisia. Euroopan maista muuttaneiden osuus kaikista Suomen ulkomailla syntyneistä oli noin 65 prosenttia. Entisessä Neuvostoliitossa ja Venäjällä syntyneitä Suomessa asuu yli 56 000 ja Ruotsissa syntyneitä runsaat 31 000. Virossa syntyneitä asuu Suomessa noin 25 000.

Ulkomaan kansalaisia asui Suomessa vuoden 2010 lopussa noin 167 000 (taulukko 1.2). Euroopan maiden kansalaisten osuus oli yli 60 prosenttia kaikista ulkomaan kansalaisista. Kaikkiaan Suomessa asui yli 185 eri kansalaisuusryhmään kuuluvia henkilöitä. Suurin ryhmä olivat Viron kansalaiset joita oli 29 000. Toiseksi eniten oli Venäjän kansalaisia; yli 28 000. Seuraavina tulivat Ruotsin (noin 8 000) ja Somalian (noin 6 600)

Kuvio 1.1
Ulkomaan kansalaisten osuus väestöstä koko Suomessa ja viidessä suurimmassa kaupungissa 1980–2010

Lähde:
Kaupunki- ja seutuindikaattorit, Tilastokeskus

kansalaiset. Suomen kansalaisuuden sai vuoden 2010 aikana 4 350 Suomessa vakinaisesti asunutta ulkomaan kansalaista. Määrä on 900 enemmän kuin vuonna 2009. Suomen kansalaisuuden saaneista naisia oli 2 600 ja miehiä 1 750. Kansalaisuuden saaneista oli alle 15-vuotiaita 1 000 ja 65 vuotta täyttäneitä 90. (Tilastokeskus, Väestötalstat.)

Ulkomaalaisväestö on keskittynyt maan suurimpiin kaupunkeihin ja etenkin pääkaupunkiseudulle. Vuonna 2010 ulkomaan kansalaisista 26 prosenttia asui Helsingissä. Viiden suurimman kaupungin – Helsingin, Espoon, Tampereen, Vantaan ja Turun – yhteenlaskettu osuus nousi 54 prosenttiin. Ulkomaalaisväestön osuus oli Tampereella vuoden 2010 lopussa näistä kaupungeista pienin; 3,7 prosenttia ja Helsingissä korkein; 7,6 prosenttia. Koko maassa se oli 3,1 prosenttia. (Kuvio 1.1)

Helsingissä etnisen eriytymiskehityksen syväsi käyntiin maahanmuuton nopea vilkastuminen 1990-luvun laman aikana työ- ja asuntomarkkinoiden kiristyessä. Tämä heijastui sekä maahanmuuttajien työnsaantimahdollisuuksiin, että mahdollisuuksiin valita asuinalueensa. Uudet maahanmuuttajat asettuivat olemassa olevan asuntokannan alueellisen rakenteen ohjaamina yhtäältä vanhoihin kerrostalolähiöihin ja toisaalta uusille arava-asuntovaltaisille alueille, joilta vuokra-asuntoja sai helpoiten. Kaupunginosien etninen eriytyminen ei ole edennyt niinkään kantaväestön ja kaikkien maahanmuuttajataustaisten ryhmien välisenä alueellisena eriytyminen vaan länsimaiset maahanmuuttajat ovat sijoittuneet pitkälti kantaväestön tavoin. Myös Baltian maiden kieliä puhuvilla eriytyminen kantaväestöstä on vähentynyt. Muilla maahanmuuttajataustaisilla ryhmillä eriytyminen kantaväestöstä on selkeämpää ja heidän sijoittumisensa maahanmuuttajien asumiskeskittymiin on yleisempää. Eri kaupunginosien monipuolinen asuntokannan rakenne sekä maahanmuuttajataustaisen väestön suhteellisen pieni koko ovat toistaiseksi pitäneet Helsingin asuinalueiden etnisen eriytyksen vielä kansainvälisesti vähäisenä. (Vilkama 2010).

Kielet

Kansalaisuuden lisäksi etnistä ja kulttuurista monimuotoisuutta voidaan tarkastella kieliryhmittäin. Kielellä on myös kulttuuripoliittisesti ja kulttuuripalveluiden tuottamisen kannalta usein enemmän merkitystä kuin kansalaisuudella tai syntyperällä. Kieli on myös tärkeä elementti kulttuurisen identiteetin rakentamisessa ja säilyttämi-

sessä. Kieli on tärkeä tekijä ajateltaessa kulttuuri-toiminnasta tiedottamista ja kulttuuripalveluiden markkinointia siten, että muutkin kuin tietyn maan tai alueen virallisia tai valtakielisiä äidinkielenään tai muuten sujuvasti puhuvia voidaan saavuttaa (Saukkonen, 2010).

Suomen suurimmat vieraskielisten ryhmät äidinkielen mukaan vuosina 2007–2010 näkyvät seuraavassa taulukossa:

	2007	2008	2009	2010
albania	5 791	6 308	6 736	7 113
arabia	8 119	8 806	9 682	10 415
englanti	10 589	11 344	12 063	12 855
espanja	3 637	3 968	4 252	4 594
kiina	5 733	6 458	7 078	7 546
kurdi	5 893	6 455	7 135	8 032
persia	3 896	4 222	4 548	5 020
puola	2 026	2 493	2 686	2 883
ranska	2 509	2 713	2 812	2 972
saksa	4 820	5 096	5 276	5 447
somali	9 810	10 647	11 681	12 985
thai	3 990	4 519	5 143	5 722
turkki	4 276	4 669	5 068	5 374
venäjä	45 224	48 740	51 683	54 559
vietnam	4 645	4 977	5 313	5 637
viro	19 812	22 357	25 096	28 493

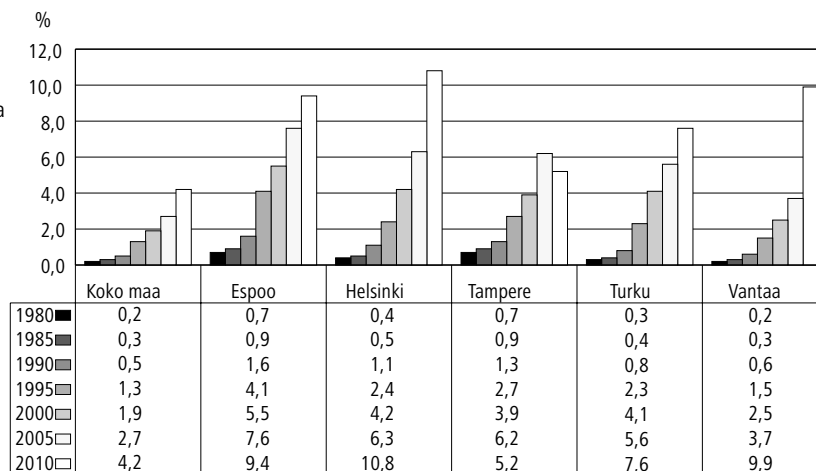
Vuonna 2010 Suomessa äidinkieleltään suomea puhuvia oli 4 858 000 ja ruotsia puhuvia noin 291 000. Saamenkieltä äidinkielenään puhui noin 1 800. Muita kieliä äidinkielenään puhuneiden määrä on lisääntynyt vähitellen ajan kuluessa ja oli vuonna 2010 jo yli 224 000 henkilöä (noin 4,2 prosenttia). Suomessa oli kotimaisten kielten ohella jo 33 sellaista kieltä, joiden puhujia oli vähintään 1 000. Venäjä on suomen ja ruotsin jälkeen puhutuin kieli Suomessa. Sitä puhui vuonna 2010 äidinkielenään lähes 55 000 henkilöä. Viroa puhui äidinkielenään yli 28 000 henkilöä. (Taulukko 1.3.)

Vuonna 2010 Helsingissä vierasta kieltä puhui 10,8 prosenttia sen väestöstä. Espoossa osuus oli 9,4 ja Vantaalla 9,9 prosenttia. Turussa se oli 7,6 ja Tampereella 5,2 prosenttia. Helsingissä asui vuonna 2010 Suomen vieraskielisestä väestöstä 28 prosenttia, Espoossa 10, Vantaalla 9, Turussa 6 ja Tampereella 5 prosenttia. (Kuvio 1.2.)

Katja Vilkama (2010) toteaa, että Helsingistä on tullut kahden viimeisen vuosikymmenen aikana aikaisempaa monietnisempi ja monikulttuurisempi kaupunki. Maahanmuuton myötä kaupunkiin on muodostunut useita uusia etnisiä, kulttuurisia ja uskonnollisia vähemmistöjä,

Kuvio 1.2

Vieraskielisten (muuta kuin suomea, ruotsia tai saamea puhuvien) osuus koko Suomessa sekä viidessä suurimmassa kaupungissa 1980–2010

Lähde:
Tilastokeskus, Väestötilastot.

joiden määrä on nopeasti moninkertaistunut. Pääkaupunkiseudun väestöennusteen mukaan asukasrakenteen monietnistyminen jatkuu vilkkaana myös lähitulevaisuudessa. Helsingissä ennakoidaan vieraskielisen väestön osuuden kipuamista nykyisestä runsaasta kymmenestä prosentista vajaan 20 prosenttiin vuoteen 2030 mennessä.

Perustuslaissa säädetään oikeudesta omaan kieleen ja kulttuuriin. Sen mukaan suomi ja ruotsi ovat Suomen kansalliskieliä. Jokaisella on oikeus käyttää tuomioistuimessa ja muussa viranomaisessa omaa kieltään (suomi ja ruotsi). Julkisen vallan on huolehdittava suomen- ja ruotsinkielisen väestön sivistyksellisistä ja yhteiskunnallisista tarpeista samanlaisten perusteiden mukaan. Perustuslaissa todetaan myös saamelaisten ja romanien sekä muiden ryhmien oikeus ylläpitää ja kehittää kieltään. Kielilaki (423/2003) turvaa ja tarkentaa perustuslaissa säädettyä oikeutta käyttää tuomioistuimessa ja viranomaisten kanssa asioitaessa omaa kieltä. Kielilain mainitaan suomen, ruotsin ja saamen ohella romani- ja viittomakielet. Saamelaisten oikeudesta käyttää saamen kieltä on säädetty erikseen Saamen kielilaissa (1086/2003).

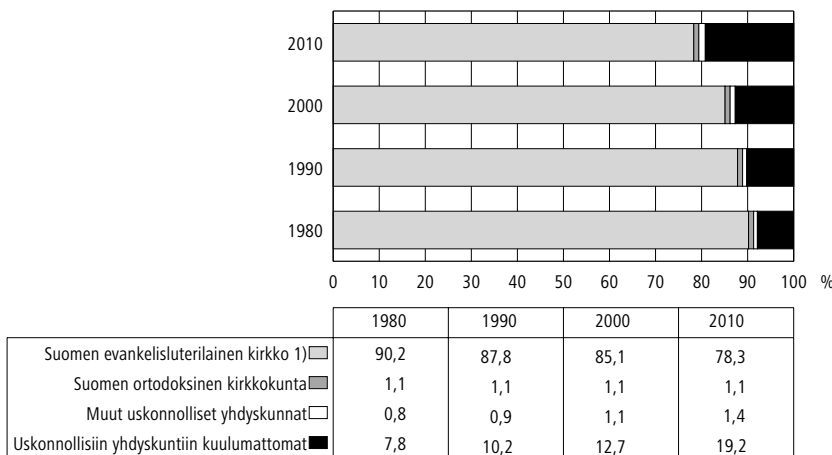
Uskonnot

Uskonnonvapauslaki (453/2003) määrittelee uskonnollisiksi yhdyskunniksi evankelisluterilaisen kirkon, ortodoksisen kirkkokunnan sekä säädetyllä tavalla rekisteröidyt uskonnolliset yhdyskunnat. Luterilaisella ja ortodoksisella kirkolla on muista kirkkoista ja uskonnollisista yhdyskunnista poikkeava oikeudellinen ja taloudellinen asema. Suomen evankelisluterilaisesta kirkosta säädetään kirkkolaislaissa (1054/1993) ja Suomen ortodoksisista kirkkoa koskee oma la-

kinsa (985/2006). Rekisteröidyn uskonnollisen yhdyskunnan voi perustaa vähintään 20 täysikäistä henkilöä.

Suomen evankelisluterilaisen ja ortodoksisen kirkon jäsenet maksavat kirkollisveroa seurakunnalleen. Kirkollisvero peritään tuloverotuksen yhteydessä. Rekisteröidyt uskonnolliset yhdyskunnat voivat periä jäsenmaksua kuten yhdistykset. Vuonna 2010 vajaa 81 prosenttia Suomen kansalaisista kuului johonkin uskonnolliseen yhdyskuntaan. Suomen evankelis-luterilaiseen kirkkoon kuului valtaosa, 78 prosenttia Suomen kansalaisista. Suomen ortodoksisen kirkkoon kuului runsas prosentti suomen kansalaisista. Vuonna 1980 Suomen evankelisluterilaiseen kirkkoon kuului vielä 90 prosenttia kansalaisista. Uskonnolliseen yhdyskuntaan kuulumattomien osuus on viime vuosina kasvanut selvästi. Vuonna 2005 se oli vajaan 15 prosenttia mutta vuonna 2010 jo yli 19 prosenttia. (Kuvio 1.3.) (Taulukko 1.4.)

Vuoden 2010 lopussa oli kolme muuta kuin yllä mainittua uskonnollista yhdyskuntaa, joihin kuului enemmän kuin 10 000 jäsentä; Jehovan todistajat, (19 094 jäsentä), Suomen vapaakirkko (14 485 jäsentä) sekä Suomen katolinen kirkko (10 640 jäsentä). Suhteellisesti eniten vuodesta 1990 ovat kasvaneet Suomen buddhalaiset yhdyskunnat, joihin kuului tuolloin vain 39 jäsentä mutta vuoden 2010 lopussa jo 509 jäsentä, Muutosprosentti oli 1 205. Kasvu on ollut voimakasta myös Suomen Helluntaikirkossa, jonka jäsenmäärä vuoden 2010 lopussa oli kasvanut yli 6 000 jäseneseen. Islamilaisseurakunnissakin kasvu oli huomattavaa; vuonna 1990 jäseniä oli noin 800, vuoden 2010 lopussa yli 9 000. Muslimien todellinen lukumäärä Suomessa on arviolta jo runsaat 40 000 (Martikainen 2008). Tämä johtuu siitä, että esimerkiksi somaleista, jotka ovat pääosin muslimeja, valtaosa ei kuulu mihinkään rekisteröityyn uskonnolliseen yhdyskuntaan. Suuri osa

Kuvio 1.3
Uskonnollisiin yhdyskuntiin kuuluminen
1980–2010

1) 2010 ml. Rikssvenska Olaus Petri församlingen.
Lähde:
Suomen tilastollinen vuosikirja, väestötillastot.

helluntailaisista, joita on arvioitu olevan runsaat 45 000, ei myöskään kuulu rekisteröityihin uskontokuntiin. Vastakkainen kehitys oli havaittavissa Suomen evankelisluterilaisella kirkolla jonka jäsenmäärä väheni saman ajanjakson aikana 4,3 prosenttia. (Taulukko 1.4.)

Opetus- ja kulttuuriministeriö myöntää harkinnanvaraisia valtionavustuksia sellaisille rekisteröidyille uskonnollisille yhdyskunnille, joilla on vähintään 200 jäsentä. Vuonna 2010 tätä tarkoitusta varten oli varattu 200 000 euroa ja sitä myönnettiin 29 yhteisölle.

Vähemmistöjen ja maahanmuuttajien taide- ja kulttuuritoiminta

Periaatteet vähemmistökulttuurien tukemiseksi on määritelty valtioneuvoston periaatepäätöksessä hallinnon toimenpiteistä suvaitsevaisuuden lisäämiseksi ja rasismien ehkäisemiseksi (1997). Esitys hallituksen maahanmuuttopoliittiseksi ohjelmaksi valmistui vuonna 2006.

Opetus- ja kulttuuriministeriön toimialalla monikulttuurisuus ja kulttuurin saavutettavuus ovat esillä mm. ministeriön strategiassa 2015, toimintasuunnitelmissa, valtioneuvoston periaatepäätöksenä hyväksymässä taide- ja taiteilijapoliittisessa ohjelmassa, opetus- ja kulttuuriministeriön maahanmuuttopoliittisissa linjauksissa, lastenkulttuuripoliittisessa ohjelmassa, opetusministeriön yhdenvertaisuussuunnitelmassa sekä opetusministeriön taiteen ja kulttuurin saavutettavuusohjelmassa (2006–2010).

Ministeriön strategiassa 2015 monikulttuurisuutta ja saavutettavuutta koskevat tavoitteet liittyvät mm. koulutuksellisen ja kulttuurisen tasa-arvon turvaamiseen, henkisen kasvun ja oppimisen edistämiseen, osallisuuden ja osallistumisen mah-

dollisuuksien lisäämiseen sekä kansainvälisen vaikuttamisen monipuolistamiseen. Monikulttuuristuvassa yhteiskunnassa suvaitsevaisuus korostuu ja julkiset palvelut on suunnattava tasa-arvoisesti koko väestölle. Taide- ja taiteilijapoliittisen ohjelman mukaan pyritään varmistamaan taide- ja kulttuurilaitosten tarjonnan saavutettavuus ja esteettömyys ja se, että kaikilla on omista lähtökohdistaan mahdollisuudet myös omaan luovaan taiteelliseen toimintaan.

Opetus- ja kulttuuriministeriön maahanmuuttopoliittisten linjausten mukaan tavoitteena on kaikkien maahanmuuttajien joustava ja tehokas kotoutuminen yhteiskuntaan. Tavoitteena on myös oman kulttuurin ja kulttuuri-identiteetin ylläpitäminen. Vähemmistökulttuuritarpeet huomioidaan osana kulttuurin ja taiteen tukemista sekä kulttuuri- ja taidelaitosten toimintaa. Maahanmuuttajanuorten parissa tehtävän nuorisotyön sekä nuorisotoiminnan kokeilu- ja kehittämishankkeita tuetaan samoin kuin suvaitsevaisuutta edistävää toimintaa liikunnassa.

Lastenkulttuuripoliittisessa ohjelmassa korostetaan vähemmistöihin kuuluvien lasten ja nuorten tarpeiden huomioon ottamista. Asiaa käsitellään ohjelmassa sekä kulttuurivähemmistöjen että vammaisten kannalta. Vähemmistöihin kuuluvia lapsia ja nuoria tulee tukea sekä kulttuurin ja taiteen yleisissä palveluissa ja tukimuodoissa että erityistoimenpitein.

Ministeriön yhdenvertaisuussuunnitelmassa määritellään ministeriön sisäiset ja ulkoiset toimenpiteet, joilla ministeriö edistää etnistä yhdenvertaisuutta ja torjuu etniseen alkuperään perustuvaa syrjintää. Suunnitelman keskeisenä tavoitteena on lisätä vähemmistöihin kuuluvien mahdollisuuksia osallistua asioiden käsittelyyn ja saada palvelua yhdenvertaisesti pääväestöön kuuluvien kanssa. Taiteen ja kulttuurin saavutettavuusohjelman tavoitteena on erityisesti kieli- ja kulttuurivähemmistöjen sekä vammaisvähem-

mistön kulttuuristen oikeuksien vahvistaminen. Ohjelmassa esitetyillä toimenpiteillä parannetaan taiteen ja kulttuurin saavutettavuutta muidenkin kuin vähemmistö- tai erityisryhmiin kuuluvien ihmisten kannalta.

Julkisella sektorilla eniten työtä maahanmuuttajien kulttuuripalveluiden kehittämiseksi, kulttuuri-osallistumisen edistämiseksi ja maahanmuuttajataiteilijoiden työskentelyedellytysten parantamiseksi tehtäen kuntatasolla (Heiskanen ja Mitchell 2002). Suurissa kaupungeissa on kansainvälisiä kulttuurikeskuksia, joiden tarkoitus on toimia kohtaus-, neuvonta-, koulutus- ja esityspaikkoina. Turkuun perustettiin Kansainvälinen kohtauspaikka jo vuonna 1989 ja Helsinkiin Kansainvälinen kulttuurikeskus Caisa vuonna 1995. Tampereen Unipoint aloitti vuonna 2000.

Yhdistystoiminta

Opetus- ja kulttuuriministeriö on myöntänyt vuodesta 1997 lähtien avustuksia vähemmistökulttuurien tukemiseen ja rasismiin vastaiseen työhön. Se on vuonna 2011 myöntänyt 650 000 euroa avustuksia monikulttuurisuuden tukemiseen ja rasismiin vastaiseen työhön. Näitä avus-

tuksia myönnettiin 98 kohteelle. Eniten avustusta – 55 000 euroa – myönnettiin Venäläiselle Kulttuuridemokraattien Liitolle. Myös Cassandra ry sai huomattavan, 47 000 euron, avustuksen monikulttuuriseen ja rasismiin vastaiseen työhön. Yli 20 000 euron avustukset myönnettiin lisäksi neljälle hakijalle, jotka olivat Suomen Romaniyhdistys, EU-MAN European Migrant Artists' Network, Spektr Kustannus Oy ja Suomen Venäjänkielisten Yhdistysten Liitto ry.

Vammaisyhdistysten kulttuuritoimintaan ja kulttuurin saavutettavuuden edistämiseen ministeriö myönsi 590 000 euroa avustuksia. Suurimmat, yli 100 000 euron avustukset myönnettiin Kuurojen Liitto ry:lle kulttuuritoimintaan vuonna 2011 sekä Kuurojen Liitto ry:n Teatteri Totin toimintaan ja sen kehittämiseen vuonna 2011.

Vähemmistötaiteilijat ja -kulttuurityöntekijät

Vuonna 2009 julkaistussa opetusministeriön politiikka-analyyssissä maahanmuuttajaväestön asemasta opetus- ja kulttuuriministeriön tehtävälueilla mainitaan, että Euroopan unionin tilastoviraston, Eurostatin, mukaan Suomen

Tietoruutu 1.1.

Rasistiset rikosepäilyt, viharikosepäilyt ja seksuaaliseen suuntautumiseen liittyvät rikosepäilyt

Vuonna 2009 poliisin tietoon tuli 971 rasistista rikosepäilyä. Poliisin ohjeistus rasismikoodin käytölle ei koske tapauksia, joissa teon motiivi olisi liittynyt uhrin uskontoon. Joissakin tapauksissa on kuitenkin vaikea tarkalleen sanoa, onko teon syyinä ollut etninen tausta vai uskonto, ja joskus kyseessä voivat olla selvästi molemmat motiivit. Vuonna 2009 poliisin rasismikoodilla merkitsemistä tapauksista kolme oli sellaisia, joissa rikosilmoitukseen kirjatun selostuksen mukaan uskonto vaikutti ensisijaiselta motiivilta ja tapaukset on siksi tässä selvityksessä luokiteltu uskontoon perustuviksi viharikoksiksi. Suurin osa rasistisesta rikoksesta epäillyistä oli miehiä, joita oli kaikista tapauksista 83 prosenttia. Yleisin rikosluokka oli pahoinpitely josta epäiltiin 61 prosenttia epäillyistä.

Varsinaisista viharikoksista uskonnolliseen taustaan perustuvien viharikosten määrä on suurempi kuin edellisenä vuonna; tarkasteluvuodelta tapauksia löytyi 83. Näistä 44 kohdistui kristinuskon eri suuntauksiin ja Juutalaisuuteen 10. Molemmissa luvut ovat korkeammat kuin vuonna 2008. Muihin nimettyihin uskontoihin kohdistui viisi ja islamilaisuuteen 14 viharikosta. Kymmenessä tapauksessa uskonto ei ollut tiedossa.

Tarkasteluvuodelta löytyi yhteensä 31 rikosilmoitusta, joissa teon motiivi liittyy uhrin oletettuun tai todelliseen seksuaaliseen suuntautumiseen. Tapausten määrä ei juuri ole kasvanut edellisvuodesta, jolloin niitä löytyi yhteensä 23. Vammaisuuteen perustuvia viharikosepäilyjä löytyi 32 tapausta.

Rikosepäilyt rasistisesta rikoksesta epäillyn sukupuolen mukaan vuonna 2009

Rikosluokka	Miehet		Naiset		Kaikki	
	N	%	N	%	N	%
Pahoinpitely	505	62	91	56	596	61
Vahingonteko	27	3	6	4	33	3
Kunnianloukkaus	79	10	37	23	116	12
Laiton uhkaus	87	11	10	6	97	10
Kotirauhan rikkominen	37	5	4	3	41	4
Syrjintä	7	1	6	4	13	1
Muut	67	8	8	5	75	8
Yhteensä	809	100	162	100	971	100

Lähde:
Peutere, Laura (2010), Poliisin tietoon tullut viharikollisuus Suomessa vuonna 2009. Poliisiammattikorkeakoulun raportteja 88/2010.

kulttuurityövoimasta oli 1,3 prosenttia ulkomaiden kansalaisia vuonna 2005 (Cultural Statistics 2007, 70–71). Tämä oli tuolloin EU-maiden alhaisimpia prosenttiosuuksia (Opetusministeriö 2009).

Raportissa esitetään taiteen keskustoimikunnasta saatuja tietoja siitä, missä määrin äidinkieltään muut kuin suomen- tai ruotsinkieliset ovat hakeneet ja saaneet Taiteen keskustoimikunnan ja valtion taidetoimikuntien sekä apurahalautakuntien apurahoja ja avustuksia. Vuosina 2000–2004 valtion taideapurahoja ja avustuksia saaneista 1,4 prosentilla oli muu kuin suomi tai ruotsi äidinkielenään. Vuosina 2005–2007 prosenttiosuus oli noussut kahteen ja vuonna 2008 kolmeen prosenttiin. Vuonna 2008 hakijoita oli 195 ja saajia 68 (Saukkonen 2010). Paula Karhunen on Taiteen keskustoimikunnassa tutkinut tarkemmin vieraskielistä väestöä apurahojen ja avustusten saajina ja hakijoina. Taiteen keskustoimikunnasta vuosina 2000–2008 apurahaa hakeneista ja äidinkielenään muuta kuin suomea tai ruotsia puhuvia oli ollut hakijoina 500 ja heitä oli 80 maasta (Karhunen 2009). Yli kuusikymmentä prosenttia hakijoista oli lähtöisin Euroopasta ja 41 prosenttia Itä-Euroopasta ja Venäjältä. Hakemuksia kohdistui eniten kuvataiteisiin ja musiikkiin. Vuonna 2010 muuta kuin suomea tai ruotsia äidinkielenään puhuvia oli neljä prosenttia sekä valtion taidetoimikuntien apurahojen hakijoista että saajista (Karhunen 2011).

Suurin osuus – yhdeksän prosenttia – heitä oli ryhmässä muut, johon kuuluvat kriitikot, sirkus- ja mediataiteet ja eri taiteenalueiden rajat ylittävät taiteet. Toiseksi suurin osuus oli kuvataiteessa jossa apurahojen saajista seitsemällä prosentilla oli muu kuin suomi tai ruotsi äidinkielenään.

Tilastolähteet

Useiden perinteisten vähemmistöjen määriä koskevat tiedot perustuvat yhteisöjen omiin ilmoituksiin. Saamelaiden määrästä antaa keskeisesti tietoa Saamelaiskäräjien ylläpitämä äänioikeutettujen luettelo. Tutkimuksissa etniseen ryhmään kuulumista ei yleensä arkaluontoisuuden vuoksi kysytä, vaikka tiedon kerääminen tutkimus- ja tilastotarkoituksiin olisi Henkilötietolain ja Tilastolain mukaan periaatteessa sallittua.

Suomen, ruotsin- ja saamenpuhujien sekä maahanmuuttajakielten puhujien määrät saadaan Tilastokeskuksen väestötilastoista. Romani- ja viittomakielistä on saatavilla tietoa Kotimaisten kielten tutkimuskeskuksesta. Eurostatin julkaisussa Cultural Statistics, 2007 edition on tietoja

ulkomaalaisten osuudesta Suomen kulttuurityövoimassa.

Svenska Finlands Folkting (Suomenruotsalaiset kansankäräjät) julkaisee ruotsinkielistä väestöä koskevia tilastollisia katsauksia sekä tutkimuksia ruotsinkielisestä identiteetistä ja kulttuurista.

Kansalaisuusryhmään kuulumista ei pidetä arkaluontoisena tietona, jos se ei paljasta rotua tai etnistä alkuperää. Maahanmuuttajaryhmistä on saatavissa vuosittain tarkat tiedot Tilastokeskuksen julkaisussa Ulkomaalaiset ja siirtolaisuus. Isot kaupungit, kuten Helsinki, julkaisevat omissa tilastoissaan hyvinkin yksityiskohtaista tietoa ja ennakointia maahanmuuttajaryhmistä, esimerkiksi heidän alueellisesta sijoittumisestaan ja ikärakenteestaan.

Uskonnolliseen yhdyskuntaan kuulumista koskeva tieto saadaan Väestörekisterikeskuksen väestötietojärjestelmästä, johon lapsen uskontokunta ilmoitetaan nimenannon yhteydessä. Uskontokunnat rekisteröi Patentti- ja rekisterihallitus. Tieto ei ole kattava rekisteröityjen uskontokuntien ulkopuolella uskoa harjoittavista henkilöistä. Tätä puolta valaisee Kirkon tutkimuskeskuksen Uskonnot Suomessa -hanke, jonka yhteydessä on myös laadittu tietokanta Suomen uskonnollisista liikkeistä (www.uskonnot.fi).

Uskonnollista osallistumista koskevia tietoja saadaan Tilastokeskuksen vapaa-aikatutkimuksesta, joka tehdään noin kymmenen vuoden välein (Liikkanen, Mirja, Hanifi, Riitta & Hannula Ulla (toim.) (2005). Yksilöllisiä valintoja, kulttuurien pysyvyyttä. Vapaa-ajan muutokset 1981–2002. Helsinki: Tilastokeskus). Tähän mennessä tutkimus on toteutettu vuosina 1981, 1991 ja 2002.

Muut lähteet

Heiskanen, Ilkka ja Mitchell Ritva (2002). Kulttuurivähemmistöt, monikulttuurisuus ja kulttuurioikeudet. Teoksessa Ilkka Heiskanen ym. (toim). Taiteen ja kulttuurin kentät, Helsinki: Tietosanoma.

Karhunen Paula (2009). Taidetoimikuntien myöntämä tuki 2008 – *Support granted by the Arts Councils 2008*. Taiteen keskustoimikunta. Tilastotiedote – *Facts and Figures 1/2009*. Helsinki: Taiteen keskustoimikunta – *Arts Council of Finland*.

Karhunen, Paula (2011). Stöd beviljade av konstkommissionerna 2010. Taiteen keskustoimikunta, Tilastotiedote – *Facts and Figures 2/2011*. Helsinki: Taiteen keskustoimikunta – *Arts Council of Finland*.

- Koivunen, Hannele ja Marsio, Leena (2006). Reilu kulttuuri? Opetusministeriön julkaisuja 2006:50. Helsinki: Opetusministeriö.
- Lastenkulttuuripoliittinen ohjelma. Opetusministeriön julkaisuja 2003:29. Helsinki: Opetusministeriö.
- Martikainen, Tuomas ym. (2008) Islam Suomessa: Muslimit arjessa, mediassa ja yhteiskunnassa. Helsinki: SKS.
- Opetusministeriön strategia 2015. Opetusministeriön julkaisuja 2003:11. Helsinki: Opetusministeriö.
- Saukkonen Pasi ym. (2007). ” Tulossa on jotain juttuja”. Kyselytutkimus pääkaupunkiseudun taide- ja kulttuuritoimijoiden suhteesta maahanmuuttoon ja monikulttuurisuuteen. Cuporen verkkojulkaisuja 2/2007. Helsinki: Cupore ja Helsingin kaupungin tietokeskus.
- Saukkonen, Pasi (2010). Kotouttaminen ja kulttuuripoliittikka. Kulttuuripoliittisen tutkimuksen edistämissäätiö Cuporen julkaisuja 19.
- Toikka, Miia ja Tuominen, Carita (2004). Juutalaisena Suomessa 1930- ja 1990-luvuilla. Helsingin yliopiston talous- ja sosiaalihistorian tutkimusmenetelmäkurssiin liittyvä harjoitustyö. Agricolan tietosanomat 2004 (agricola.utu.fi).
- Vilkama, Kati (2010). Kaupungin laidalla. Kanta-väestön ja maahanmuuttajataustaisten alueellinen eriytyminen Helsingissä. Terra, Maantieteellinen aikakauskirja Vol. 122 N:o 4. www.cupore.fi (Kulttuuripoliittisen tutkimuksen edistämissäätiö Cupore).
- www.folktinget.fi (Svenska Finlands folkting, Suomenruotsalaiset kansankäräjät).
- www.ftb.fi/suomen_tataarit/
- www.kotus.fi (Kotimaisten kielten tutkimuskeskus).
- www.lyseo.edu.ouka.fi
- www.minedu.fi (Opetus- ja kulttuuriministeriö).
- www.romani.fi (Romaaniasiain neuvottelukunta).
- www.romanomissio.fi (Romano Missio ry.)
- www.samediggi.fi (Saamelaiskäräjät).
- www.taiteenkeskustoimikunta.fi
- www.uskonnot.fi
- www.yle.fi/sapmi/

Taulukot – Tables

1.1	Suomen väestö syntymävaltion mukaan vuosien 1990–2010 lopussa <i>Population of Finland by country of birth at year-end 1990–2010</i>	24
1.2	Suomen väestö kansalaisuuden mukaan vuosien 1990–2010 lopussa <i>Population of Finland by citizenship at year-end 1990–2010</i>	26
1.3	Suomen väestö kielen mukaan vuosien 1990–2010 lopussa <i>Population of Finland by language at year-end 1990–2010</i>	28
1.4	Suomen väestö uskonnollisen yhdyskunnan mukaan vuosien 1990–2010 lopussa <i>Population of Finland by religious affiliation at year-end 1990–2010</i>	29

1.1 Suomen väestö syntymävaltion mukaan vuosien 1990–2010 lopussa

1.1 Population of Finland by country of birth at year-end 1990–2010

Syntymävaltio – Country of birth	1990	1995	2000	2005	2007	2008	2009	2010
Väestö yhteensä – Total population	4 998 478	5 116 826	5 181 115	5 255 580	5 300 484	5 326 314	5 351 427	5 375 276
Suomi – Finland	4 933 556	5 010 523	5 044 912	5 078 968	5 097 956	5 118 244	5 118 244	5 127 141
Ulkomaat yhteensä – Foreign countries, total	64 922	106 303	136 203	176 612	202 528	233 183	233 183	248 135
– ulkomaat % – foreign countries %	1,3	2,1	2,6	3,4	3,8	4,3	4,4	4,6
Eurooppa (pl. Suomi) – Europe (excl. Finland)	45 578	75 567	96 413	120 376	135 751	14 4915	15 2316	160 246
EU27 (pl. Suomi) – EU27 (excl. Finland)	33 507	44 074	51 399	62 586	71 350	76 477	80 701	85 859
Ruotsi – Sweden	24 541	26 617	28 040	29 527	30 203	30 640	30 966	31 160
Viro – Estonia	–	5 598	7 810	12 597	16 728	19 174	21 761	25 009
Saksa – Germany	2 177	2 600	3 346	4 555	5 289	5 572	5 770	5 921
Britannia – United Kingdom	1 638	2 133	2 731	3 497	4 020	4 213	4 367	4 547
Puola – Poland	968	1 169	1 173	1 452	2 005	2 441	2 602	2 762
Ranska – France	507	723	1 089	1 417	1 681	1 793	1 850	1 936
Italia – Italy	475	681	958	1 264	1 472	1 607	1 700	1 790
Espanja – Spain	473	636	779	1 022	1 348	1 488	1 544	1 650
Romania	148	425	705	931	1 218	1 362	1 480	1 657
Alankomaat – Netherlands	390	496	731	1 029	1 126	1 208	1 237	1 272
Unkari – Hungary	522	622	873	927	1 121	1 337	1 442	1 562
Tanska – Denmark	527	572	708	809	820	832	832	865
Bulgaria	258	425	501	634	782	916	999	1 112
Latvia	–	139	278	561	686	767	879	1 049
Kreikka – Greece	302	408	468	542	596	634	658	698
Itävalta – Austria	238	258	312	398	456	482	496	512
Liettua – Lithuania	–	67	160	331	431	482	504	616
Belgia – Belgium	107	148	206	298	377	402	419	452
Irlanti – Ireland	83	131	200	305	340	384	406	433
Portugali – Portugal	87	118	141	213	272	313	333	355
Kypros – Cyprus	40	63	76	88	103	109	112	121
Tšekki – Czech Republic	–	2	39	65	95	104	108	132
Slovakia	–	–	17	47	73	97	109	116
Luxemburg – Luxembourg	18	26	32	43	64	64	70	75
Muut – Other	8	17	26	34	44	56	57	57
Muu Eurooppa – Rest of Europe	12 071	31 493	45 014	57 790	64 401	68 438	71 615	74 387
Entinen Neuvostoliitto – Former USSR	9 661	24 142	32 883	40 196	43 805	45 799	47 307	48 678
Venäjä – Russian federation	–	668	2 602	4 748	5 872	6 702	7 339	8 030
Entinen Jugoslavia – Former Yugoslavia	136	3 099	4 161	5 030	5 470	5 831	6 074	6 256
Turkki – Turkey	431	1 461	2 150	3 378	4 056	4 470	4 890	5 139
Norja – Norway	852	865	954	1 233	1 387	1 441	1 473	1 520
Entinen Serbia ja Montenegro – Former Serbia and Montenegro	–	–	295	768	832	849	859	864
Sveitsi – Switzerland	409	482	615	716	819	851	878	912
Ukraina – Ukraine	–	49	217	471	621	731	857	958
Bosnia-Hertsegovina	–	63	238	330	436	510	557	585
Entinen Tšekkoslovakia – Former Czechoslovakia	245	264	298	341	382	414	438	446
Valko-Venäjä – Belarus	–	10	38	123	166	191	216	219
Kroatia – Croatia	–	13	124	141	146	151	159	165
Albania	–	12	40	111	136	163	174	184
Islanti – Iceland	74	105	120	107	117	127	144	150
Moldova	–	1	16	46	65	75	80	91
Makedonia – Macedonia	–	2	23	47	60	77	93	99
Entinen Saksan demokraattinen tasavalta – Former GDR	260	253	236	–	–	–	–	–
Muut – Other	3	4	4	4	31	56	77	91
Afriikka – Africa	1 946	7 298	9 521	13 660	16 548	18 607	20 432	22 424
Somalia	51	3 229	4 149	5 060	5 802	6 352	7 110	8 073
Marokko – Morocco	388	847	1 035	1 294	1 429	1 503	1 589	1 653
Etiopia – Ethiopia	191	549	694	908	1 110	1 322	1 434	1 506
Nigeria	89	208	291	515	866	1 115	1 227	1 385
Sudan	15	56	63	747	774	791	800	812
Ghana	70	230	295	461	663	799	861	918
Egypti – Egypt	197	341	407	577	655	707	758	796
Kenia – Kenya	92	139	214	496	653	760	826	896
Kongon demokraattinen tasavalta – Congo, The Democratic Rep.	9	174	329	480	650	793	914	1041
Algeria	220	364	448	517	566	595	635	675
Etelä-Afriikka – South Africa	108	143	208	355	458	510	564	621
Tunisia	154	235	300	388	447	489	527	556
Tansania – Tanzania	81	118	172	282	335	365	394	427
Kamerun – Cameroon	6	14	28	139	315	419	474	524
Gambia	21	170	201	241	299	345	385	429
Angola	4	58	112	235	273	307	328	346

1.1 Jatkuu
1.1 Cont.

Syntymävaltio – Country of birth	1990	1995	2000	2005	2007	2008	2009	2010
Libya	27	57	72	125	134	133	138	143
Sambia	42	57	70	96	112	126	138	148
Uganda	9	17	26	56	92	115	121	131
Liberia	4	33	40	64	91	102	104	103
Norsunluurannikko – <i>Ivory Coast</i>	13	29	49	72	87	94	104	106
Ruanda	2	4	29	72	87	135	173	238
Senegal	14	30	40	70	84	97	110	121
Sierra Leone	20	27	43	68	84	99	103	107
Kongo – <i>Congo</i>	11	14	14	37	71	72	83	93
Namibia	48	37	29	42	61	62	69	71
Muut – <i>Other</i>	60	118	163	263	350	400	463	505
Amerikka – <i>America</i>	4 219	5 232	6 160	7 791	8 908	9 332	9 849	10 368
Yhdysvallat – <i>United States</i>	2 398	2 686	2 903	3 249	3 659	3 761	3 907	4 082
Kanada – <i>Canada</i>	905	1 047	1 181	1 313	1 399	1 408	1 445	1 453
Kolumbia – <i>Colombia</i>	124	257	418	662	741	788	816	854
Brasilia – <i>Brazil</i>	153	228	289	523	715	806	904	980
Meksiko – <i>Mexico</i>	63	105	153	273	365	412	471	518
Peru	83	144	191	296	354	365	383	406
Chile	156	182	218	271	304	320	342	367
Kuuba – <i>Cuba</i>	21	105	149	240	286	303	321	343
Argentiina – <i>Argentina</i>	101	121	157	214	243	258	267	290
Bolivia	23	34	52	108	115	118	124	128
Ecuador	23	36	54	89	102	113	133	153
Venezuela	32	36	56	89	92	102	108	126
Dominikaaninen tasavalta – <i>Dominican Republic</i>	9	23	41	70	88	99	112	121
Nicaragua	5	30	49	57	68	77	83	86
Uruguay	32	47	51	63	64	69	75	80
Jamaika – <i>Jamaica</i>	20	27	35	43	51	53	54	55
Muut – <i>Other</i>	71	124	163	231	262	280	304	326
Aasia – <i>Asia</i>	5 555	11 900	18 600	29 496	36 032	40 207	44 768	49 013
Kiina – <i>China</i>	402	1 471	2 094	4 123	5 269	5 982	6 591	7 034
Irak – <i>Iraq</i>	194	1 351	3 209	4 352	4 794	5 294	6 180	7 167
Thaimaa – <i>Thailand</i>	387	1 045	1 794	3 551	4 761	5 394	6 108	6 747
Vietnam – <i>Viet Nam</i>	1 550	2 414	2 882	3 264	3 680	3 969	4 251	4 486
Iran – <i>Islamic Republic of Iran</i>	526	1 265	2 095	3 189	3 604	3 803	3 924	4 125
Intia – <i>India</i>	517	773	1 172	2 138	2 815	3 200	3 624	3 955
Afganistan – <i>Afghanistan</i>	4	36	338	1 559	1 965	2 154	2 342	2 613
Filippiinit – <i>Philippines</i>	282	563	795	1 051	1 291	1 505	1 714	1 891
Japani – <i>Japan</i>	351	478	640	873	1 028	1 053	1 103	1 147
Pakistan	131	259	397	693	897	1 015	1 179	1 335
Bangladesh	108	335	413	676	858	1 018	1 197	1 351
Israel	330	431	465	599	647	673	688	708
Sri Lanka	150	239	361	464	488	562	649	691
Myanmar	7	9	60	167	484	680	834	920
Nepal	15	39	98	246	458	681	899	1 135
Libanon – <i>Lebanon</i>	134	250	296	413	455	473	490	491
Syyria – <i>Syrian Arab Republic</i>	46	134	192	288	324	354	384	415
Malesia – <i>Malaysia</i>	134	201	224	284	317	343	362	372
Korean tasavalta – <i>Republic of Korea</i>	49	75	132	202	264	298	341	373
Indonesia	34	78	133	229	263	276	311	332
Saudi-Arabia	16	77	201	212	221	231	237	243
Jordania – <i>Jordan</i>	55	112	140	183	208	203	206	232
Kambodža – <i>Cambodia</i>	58	76	99	162	201	204	214	223
Kazakstan – <i>Kazakhstan</i>	–	18	52	97	122	145	156	164
Singapore	29	49	60	96	112	137	142	148
Kuwait	16	47	73	78	88	92	100	107
Azerbaidžan – <i>Azerbaijan</i>	–	1	10	58	68	74	79	83
Arabiemiirikunnat – <i>United Arab Emirates</i>	13	24	36	42	57	65	68	78
Uzbekistan	–	6	13	32	57	60	76	85
Armenia	–	5	22	42	53	58	69	72
Muut – <i>Other</i>	17	39	104	133	183	211	250	290
Oseania – <i>Oceania</i>	467	560	754	889	997	1 057	1 116	1 166
Australia	426	500	656	746	834	870	916	960
Uusi-Seelanti – <i>New Zealand</i>	34	48	86	123	138	160	174	178
Muut – <i>Other</i>	7	12	12	20	25	27	26	28
Tuntematon – <i>Unknown</i>	7 157	5 746	4 755	4 400	4 292	4 508	4 702	4 918

Lähde – Source:

Tilastokeskus, väestötillastot – *Statistics Finland, Population Statistics*

1.2 Suomen väestö kansalaisuuden mukaan vuosien 1990–2010 lopussa
1.2 Population of Finland by citizenship at year-end 1990–2010

Kansalaisuus – Citizenship	1990	1995	2000	2005	2007	2008	2009	2010
Väestö yhteensä – Total population	4 998 478	5 116 826	5 181 115	5 255 580	5 300 484	5 326 314	5 351 427	5 375 276
Suomi – Finland	4 972 223	5 048 260	5 090 041	5 141 728	5 167 776	5 183 058	5 195 722	5 207 322
Ulkomaat yhteensä – Foreign countries, total	26 255	68 566	91 074	113 852	132 708	143 256	155 705	167 954
– ulkomaat % – foreign countries %	0,5	1,3	1,8	2,2	2,5	2,7	2,9	3,1
Eurooppa (pl. Suomi) – Europe (excl. Finland)	18 106	46 403	63 011	75 299	86 233	92 068	98 382	104 202
EU27 (pl. Suomi) – EU27 (excl. Finland)	12 524	24 254	30 278	38 884	47 184	51 914	56 106	61 216
Viro – Estonia	–	8 446	10 839	15 459	20 006	22 604	25 510	29 080
Ruotsi – Sweden	6 051	7 014	7 887	8 196	8 349	8 439	8 506	8 510
Saksa – Germany	1 568	1 748	2 201	2 792	3 318	3 502	3 628	3 715
Britannia – United Kingdom	1 365	1 865	2 207	2 762	3 143	3 213	3 333	3 454
Puola – Poland	582	716	694	899	1 446	1 888	2 078	2 241
Ranska – France	327	527	859	1 114	1 376	1 490	1 508	1 594
Italia – Italy	395	532	774	1 103	1 324	1 432	1 507	1 607
Espanja – Spain	279	385	533	752	1 039	1 189	1 242	1 333
Alankomaat – Netherlands	343	423	623	873	977	1 045	1 079	1 114
Romania	83	374	489	628	911	1 045	1 170	1 303
Unkari – Hungary	308	419	654	687	900	1 117	1 198	1 315
Tanska – Denmark	484	482	580	647	631	635	621	648
Latvia	–	98	227	473	593	677	802	969
Liettua – Lithuania	–	83	204	398	527	615	655	786
Bulgaria	159	309	297	342	477	618	721	835
Kreikka – Greece	205	261	312	375	416	450	462	503
Itävalta – Austria	145	157	217	287	354	372	387	407
Irlanti – Ireland	90	136	218	319	352	389	408	427
Tšekki – Czech Republic	–	37	125	201	268	284	312	339
Portugali – Portugal	54	93	118	197	267	305	327	349
Belgia – Belgium	60	95	116	178	234	259	265	279
Slovakia	–	9	51	128	173	219	248	258
Muut – Other	26	45	53	74	103	127	139	150
Muu Eurooppa – Rest of Europe	5 582	22 149	32 733	36 415	39 049	40 154	42 276	42 986
Venäjä ¹⁾ – Russian Federation ¹⁾	–	9 720	20 552	24 621	26 211	26 909	28 210	28 426
Turkki – Turkey	310	1 335	1 784	2 621	3 182	3 429	3 809	3 973
Entinen Serbia ja Montenegro – Former Serbia and Montenegro	–	–	1 204	3 321	2 986	2 637	2 734	2 903
Ukraina – Ukraine	–	366	961	1 352	1 618	1 798	1 983	2 103
Bosnia ja Hertsegovina – Bosnia and Herzegovina	–	928	1 627	1 584	1 658	1 723	1 753	1 779
Serbia	–	–	–	–	515	816	887	894
Norja – Norway	530	539	585	654	691	695	717	725
Sveitsi – Switzerland	279	305	355	366	401	416	424	434
Valko-Venäjä – Belarus	–	59	167	301	351	373	398	393
Entinen Jugoslavia ¹⁾ – Former Yugoslavia ¹⁾	75	2 407	2 371	633	459	378	327	306
Kroatia – Croatia	–	34	260	321	299	273	275	281
Makedonia – Macedonia	–	33	144	163	155	170	192	199
Entinen Neuvostoliitto ¹⁾ – Former USSR ¹⁾	4 181	6 163	2 447	200	179	150	145	142
Islanti – Iceland	78	118	126	103	112	121	141	142
Albania	–	21	42	91	117	138	144	141
Moldova	–	17	58	75	97	98	104	112
Montenegro	0	0	0	0	9	21	24	24
Entinen Tšekkoslovakia – Former Czechoslovakia	128	103	49	9	9	9	9	9
Muut – Other	1	1	1	–	9	–	–	–
Afriikka – Africa	1 247	6 970	7 600	10 710	12 777	26 909	28 210	28 426
Somalia	44	4 044	4 190	4 704	4 852	14 160	15 843	17 787
Sudan	9	53	46	922	1 032	4 919	5 570	6 593
Kongon demokraattinen tasavalta – Congo, The Democratic Republic	5	194	423	612	751	1 020	1 141	1 318
Marokko – Morocco	295	618	537	650	731	910	1 085	1 275
Nigeria	80	191	230	421	773	1 083	1 074	1 108
Kenia – Kenya	59	94	149	383	534	700	784	856
Ghana	58	219	237	361	564	775	850	849
Angola	–	60	140	281	332	651	737	774
Etiopia – Ethiopia	75	289	295	336	474	640	709	770
Egypti – Egypt	100	209	200	245	313	430	501	566
Tunisia	102	161	164	223	288	340	402	443
Kamerun – Cameroon	2	11	25	146	323	374	378	395
Algeria	154	219	216	240	283	319	361	385
Tansania – Tanzania	45	71	104	192	241	284	321	351
Etelä-Afriikka – South Africa	13	38	80	99	132	255	299	345

1.2 Jatkuu
1.2 *Cont.*

Kansalaisuus – <i>Citizenship</i>	1990	1995	2000	2005	2007	2008	2009	2010
Gambia	18	164	154	160	212	266	293	325
Muut – <i>Other</i>	49	94	108	151	233	212	263	290
Libya	10	43	52	106	109	138	154	170
Sierra Leone	17	25	35	52	63	90	101	114
Ruanda	1	2	35	73	73	92	105	109
Uganda	4	13	22	47	71	96	92	103
Eritrea	–	6	17	73	80	101	104	101
Liberia	4	38	35	59	89	104	104	100
Sambia	30	45	49	69	79	80	89	94
Senegal	7	17	22	49	58	59	71	85
Kongo – <i>Congo</i>	12	10	10	29	59	76	79	82
Namibia	54	42	25	27	28	30	38	41
Muut – <i>Other</i>	49	94	108	151	233	212	263	290
Amerikka – <i>America</i>	2 246	3 072	3 638	4 299	4 984	5 153	5 508	5 830
Yhdysvallat – <i>United States</i>	1 475	1 844	2 010	2 086	2 296	2 282	2 378	2 483
Brasilia – <i>Brazil</i>	78	133	187	350	511	594	671	730
Kanada – <i>Canada</i>	365	477	600	593	608	581	604	620
Meksiko – <i>Mexico</i>	33	68	107	189	267	304	347	375
Peru	46	85	109	180	223	224	234	244
Kuuba – <i>Cuba</i>	10	91	123	155	187	204	225	241
Chile	89	98	108	137	163	173	190	202
Kolumbia – <i>Colombia</i>	23	49	78	104	144	157	166	180
Argentiina – <i>Argentina</i>	30	37	55	90	112	125	130	140
Ecuador	14	18	32	60	76	80	100	108
Bolivia	9	22	39	80	85	82	79	81
Dominikaaninen tasavalta – <i>Dominican Republic</i>	4	12	22	37	50	58	64	69
Muut – <i>Other</i>	70	138	168	238	262	242	268	290
Aasia – <i>Asia</i>	2 676	9 943	14 597	21 665	26 630	29 597	33 540	37 410
Kiina – <i>China</i>	312	1 412	1 668	2 992	3 978	4 620	5 180	5 559
Irak – <i>Iraq</i>	107	1 341	3 102	3 267	3 036	3 238	3 978	5 024
Thaimaa – <i>Thailand</i>	239	763	1 306	2 605	3 470	3 932	4 497	5 021
Intia – <i>India</i>	270	454	756	1 619	2 333	2 736	3 168	3 468
Vietnam – <i>Viet Nam</i>	292	2 084	1 814	1 657	2 010	2 270	2 548	2 783
Iran – <i>Islamic Republic of Iran</i>	336	1 275	1 941	2 562	2 611	2 508	2 495	2 584
Afganistan – <i>Afghanistan</i>	3	40	386	1 833	2 197	2 189	2 260	2 522
Myanmar	5	6	66	182	761	1 043	1 274	1 427
Filippiinit – <i>Philippines</i>	207	407	527	612	800	977	1 152	1 286
Bangladesh	93	341	384	555	710	840	1 016	1 156
Nepal	6	24	74	224	445	667	892	1 140
Pakistan	71	173	253	473	662	746	927	1 077
Japani – <i>Japan</i>	240	339	507	730	884	905	958	997
Sri Lanka	85	121	231	287	310	370	453	480
Israel	145	224	259	311	351	368	376	393
Korean tasavalta – <i>Republic of Korea</i>	36	61	108	182	246	269	314	348
Kazakstan – <i>Kazakhstan</i>	–	116	295	296	299	311	314	318
Malesia – <i>Malaysia</i>	73	127	137	176	207	231	246	257
Indonesia	14	38	88	175	191	198	230	251
Syyria – <i>Syrian Arab Republic</i>	13	79	93	128	151	152	156	170
Uzbekistan	–	52	91	87	129	140	153	159
Kambodža – <i>Cambodia</i>	7	69	47	101	129	130	142	143
Jordania – <i>Jordan</i>	53	120	113	128	146	142	138	138
Libanon – <i>Lebanon</i>	49	120	84	88	105	118	128	119
Azerbaidžan – <i>Azerbaijan</i>	–	22	51	117	127	106	107	110
Armenia	–	21	51	71	72	73	94	93
Singapore	12	24	25	47	57	77	85	89
Georgia	–	50	65	51	54	59	58	65
Muut – <i>Other</i>	8	40	75	109	159	182	201	233
Oseania – <i>Oceania</i>	285	397	551	556	611	612	620	648
Australia	264	365	483	467	514	507	505	534
Uusi-Seelanti – <i>New Zealand</i>	20	31	65	84	90	97	107	106
Muut – <i>Other</i>	1	1	3	5	7	8	8	8
Tuntematon ²⁾ – <i>Unknown</i> ²⁾	1 695	1 781	1 677	1 323	1 473	1 666	1 812	2 077

1) Ennen Jugoslavian ja Neuvostoliiton hajoamista maahan muuttaneet edelleen ko. maan kansalaisina, joukossa myös esim. virolaisia. – *Those who immigrated to Finland prior to the dissolution of Yugoslavia and the Soviet Union, including e.g. Estonians, are still classified as citizens of their respective countries.*

2) Ml. henkilöt, joilla ei ollut kansalaisuutta tai joiden kansalaisuutta ei ollut selvitetty. – *Also including persons without nationality or whose nationality was not established.*

Lähde – *Source:*

Tilastokeskus, väestötilastot – *Statistics Finland, Population statistics.*

1.3 Suomen väestö kielen mukaan vuosien 1990–2010 lopussa
 1.3 Population of Finland by language at year-end 1990–2010

Kieli – Language	1990	1995	2000	2005	2007	2008	2009	2010
Koko väestö – Total population	4 998 478	5 116 826	5 181 115	5 255 580	5 300 484	5 326 314	5 351 427	5 375 276
Suomi – Finnish	4 675 223	4 754 787	4 788 497	4 819 819	4 836 183	4 844 047	4 852 209	4 857 903
Ruotsi – Swedish	296 738	294 664	291 657	289 675	289 596	289 951	290 392	291 153
Saame – Sámi	1 734	1 726	1 734	1 752	1 777	1 778	1 789	1 832
Vieraskieliset – Foreign languages	24 783	65 649	99 227	144 334	172 928	190 538	207 037	224 388
– vieraskieliset % – foreign languages %	0,5	1,3	1,9	2,7	3,3	3,6	3,9	4,2
Venäjä – Russian	3 884	15 872	28 205	39 653	45 224	48 740	51 683	54 559
Viro – Estonian	1 394	8 710	10 176	15 336	19 812	22 357	25 096	28 493
Englanti – English	3 569	5 324	6 919	8 928	10 589	11 344	12 063	12 855
Somali	–	4 057	6 454	8 593	9 810	10 647	11 681	12 985
Arabia – Arabic	1 138	2 901	4 892	7 117	8 119	8 806	9 682	10 415
Kurdi – Kurdish	179	1 381	3 115	5 123	5 893	6 455	7 135	8 032
Albania – Albanian	–	2 019	3 293	5 076	5 791	6 308	6 736	7 113
Kiina – Chinese	790	2 180	2 907	4 613	5 733	6 458	7 078	7 546
Saksa – German	2 427	2 719	3 298	4 114	4 820	5 096	5 276	5 447
Vietnam – Vietnamese	1 643	2 785	3 588	4 202	4 645	4 977	5 313	5 637
Turkki – Turkish	848	1 809	2 435	3 595	4 276	4 669	5 068	5 374
Thai	244	813	1 458	3 033	3 990	4 519	5 143	5 722
Persia – Persian	291	803	1 205	3 165	3 896	4 222	4 548	5 020
Espanja – Spanish	894	1 394	1 946	2 937	3 637	3 968	4 252	4 594
Ranska – French	670	1 062	1 585	2 071	2 509	2 713	2 812	2 972
Puola – Polish	901	1 129	1 157	1 445	2 026	2 493	2 686	2 883
Unkari – Hungarian	573	732	1 089	1 206	1 457	1 690	1 799	1 947
Bosnia – Bosnian	–	–	–	1 186	1 439	1 778	1 789	1 832
Italia – Italian	403	574	833	1 177	1 399	1 525	1 609	1 698
Serbokroatia – Serbo-Croatian	–	1 230	2 166	1 378	1 379	1 385	1 393	1 400
Romania – Romanian	94	368	604	886	1 200	1 376	1 516	1 702
Bengali	93	373	524	920	1 186	1 377	1 596	1 792
Portugali – Portuguese	171	297	433	865	1 167	1 346	1 497	1 621
Hollanti – Dutch	277	408	650	960	1 086	1 168	1 191	1 233
Japani – Japanese	274	386	561	798	958	995	1 051	1 104
Tagalog, pilipino	118	375	568	764	945	1 116	1 302	1 445
Hindi	147	239	428	779	939	1 047	1 191	1 275
Ukraina – Ukrainian	11	133	337	611	816	965	1 133	1 287
Urdu	79	179	309	594	800	888	1 058	1 222
Bulgaria – Bulgarian	230	400	486	629	787	934	1 037	1 168
Amhara – Amharic	57	208	312	487	637	808	900	952
Kreikka – Greek	288	387	450	544	597	640	667	712
Pandžabi – Punjabi	–	235	346	513	589	632	678	729
Norja – Norwegian	402	436	471	540	584	595	607	613
Suahili – Swahili	–	75	133	372	564	680	786	904
Tamili – Tamil	35	86	231	419	551	694	849	951
Lingala	–	95	256	427	534	584	632	660
Latvia, lätti – Latvian	20	76	169	391	492	559	670	810
Liettua – Lithuanian	30	94	166	375	488	562	592	707
Nepali	–	31	87	256	476	703	933	1 194
Tanska – Danish	290	305	397	456	444	452	437	464
Telugu	4	–	52	282	444	512	587	654
Burma – Burmese	–	–	53	149	384	467	489	534
Heprea, ivrit – Hebrew	165	232	263	348	382	393	410	426
Afgaani, pašto – Pashto	–	–	92	290	364	425	493	551
Tšekki – Czech	172	178	240	287	347	361	397	428
Azeri – Azerbaijani	–	72	120	244	277	294	300	303
Korea – Korean	44	70	126	225	274	302	341	378
Igbo	–	–	68	152	264	320	353	388
Muut – Others	1 555	2 269	3 470	5 729	7 756	10 317	10 282	11 372
Tuntematon – Not known	379	148	104	94	152	185	220	285

Lähde – Source:

Tilastokeskus, väestötillastot – Statistics Finland, Population statistics.

1.4 Suomen väestö uskonnollisen yhdyskunnan mukaan vuosien 1990–2010 lopussa
 1.4 Population of Finland by religious affiliation at year-end 1990–2010

Uskonnollinen yhdyskunta – Religious community	1990	1995	2000	2005	2007	2008	2009	2010
Väestö yhteensä – Population total	4 998 478	5 116 826	5 181 115	5 255 580	5 300 484	5 326 314	5 351 427	5 375 276
Suomen evankelis-luterilainen kirkko – Lutheran National Church	4 389 230	4 389 163	4 408 381	4 372 463	¹⁾ 4 334 586	4 299 186	4 273 425	4 207 192
– osuus väestöstä % – share of population %	87,8	85,8	85,1	83,2	81,8	80,7	79,9	78,3
Suomen ortodoksinen kirkkokunta – Greek Orthodox Church in Finland	52 627	53 883	55 692	57 829	58 379	58 445	58 539	58 449
Jehovan todistajat – Jehovah's Witnesses	12 157	17 402	18 492	18 329	18 177	18 025	19 142	19 094
Suomen vapaakirkko – Free Church in Finland	12 189	13 181	13 474	13 667	14 022	14 233	14 292	14 485
Katolinen kirkko Suomessa – Roman Catholic church in Finland	4 247	5 916	7 227	8 583	9 184	9 672	10 090	10 640
Islamilaisseurakunnat – Islamic congregations	810	946	1 199	4 239	5 689	6 822	8 230	9 393
Adventtikirkot – Adventist churches	4 805	4 671	4 316	4 015	3 821	3 751	3 688	3 648
Suomen Helluntaikirkko – Pentecostal church in Finland	1 861	3 455	4 648	5 440	6 281
Myöhempien Aikojen Pyhien Jeesuksen Kristuksen kirkko – Church of Jesus Christ of Latter-day Saints	2 883	3 110	3 307	3 301	3 264	3 251	3 239	3 225
Baptistiyhdyskunnat – Baptist congregations	2 565	2 385	2 395	2 422	2 398	2 382	2 372	2 356
Muut ortodoksit – Other Orthodox churches	800	863	1 088	1 705	2 003	2 091	2 226	2 402
Metodistikirkot – Methodist churches	1 251	1 259	1 260	1 256	1 267	1 279	1 301	1 301
Juutalaisseurakunnat – Jewish congregations	1 006	1 135	1 157	1 184	1 181	1 230	1 236	1 208
Buddhalaiset yhdyskunnat	39	40	68	135	110	103	353	509
Muut luterilaiset – Other Lutheran churches	2 588	2 442	2 228	2 124	1 017	1 076	1 196	1 292
Muut – Other	712	844	920	1 080	1 318	1 204	1 239	1 284
Uskonnollisiin yhdyskuntiin kuulumattomat – Persons not members of any religious community	510 608	619 600	659 979	761 522	840 723	898 828	945 330	1 032 429
– osuus väestöstä % – share of population %	10,2	12,1	12,7	14,5	15,9	16,9	17,7	19,2

1) Vuonna 2007 ml. Rikssvenska Olaus Petri församlingen – In 2007 incl. Rikssvenska Olaus Petri församlingen

Lähde – Source:

Suomen tilastollinen vuosikirja, väestötilasto – Statistical Yearbook of Finland, Population statistics.

2 Kulttuuriperintö, arkkitehtuuri ja kulttuurimatkailu

Muinaisjäännökset ja muut kulttuuriperintökohteet

Muinaisjäännökset jaetaan iän perusteella esihistoriallisiin ja historiallisiin. Kiinteisiin esihistoriallisiin muinaisjäännöksiin kuuluvat mm. pronssi- ja rautakautiset hautaröykkiöt, jätulintarhat, linnavuoret, jätinkirkot, seita- ja uhrikivet, pyyntikuopat, kalliomaalaukset sekä kivikautiset asuinpaikat. Historiallisen ajan muinaisjäännöksiä ovat esimerkiksi autoituneet keskiaikaiset kylätontit, kaupunkiarkeologiset kulttuurikerrokset, elinkeino- ja teollisuushistorialliset muinaisjäännökset, kirkonpaikat, tierauniot, käytöstä poistuneet hautausmaat sekä ensimmäisen maailmansodan linnoituslaitteet. Suomessa oli noin 28 000 muinajäännöstä vuoden 2011 alussa. Eniten niitä on Ahvenanmaalla ja Varsinais-Suomessa (noin 4 400), Uudellamaalla (noin 3 700) ja Lapissa (yli 3 500). Muinajäännöksiä löydetään jatkuvasti lisää, ja niiden määrä onkin kasvanut lähes 7 000:lla vuodesta 2007. (Taulukko 2.1.)

Kulttuuriperinnön kannalta merkittäviä liikennevälineitä ovat esimerkiksi perinnelaivat ja museorekisterissä olevat ajoneuvot eli museoajoneuvot sekä museojunat. Perinnelaivat ovat Museoviraston perinnelaivarekisteriin kuuluvia, merenkulun historian kannalta merkittäviä, edelleen liikennöintikelpoisia aluksia. Perinnelaivoja oli Suomessa 86 vuoden 2011 alussa, eniten Etelä-Savossa (26). (Museovirasto: perinnelaivarekisteri.) (Taulukko 2.1.)

Ajoneuvolain mukaan museorekisteriin voidaan hyväksyä liikennöitävässä ja alkuperäistä vastaavassa kunnossa olevia, vähintään 30 vuotta vanhoja ajoneuvoja. Museoajoneuvoja oli kaikkiaan yli 32 000 vuodenvaihteessa 2010–2011, eniten (yli 7 200) Uudellamaalla. Ajoneuvokannan kasvaessa myös museoajoneuvojen määrä on lisääntynyt voimakkaasti: vuonna 2000 niitä oli noin 14 000, joten määrä on yli kaksinkertaistunut 10 vuodessa. (Tilastokeskus, Yritysten suhdanteet: liikenne ja matkailu.) (Taulukko 2.1.)

Etenkin maantie- mutta myös rautatieajoneuvoja (vetureita, vaunuja, resiinoita yms.) sekä lentokoneita, laivoja ja veneitä on myös useiden museoiden kokoelmissa. Vaikka suuri osa niistä ei enää olekaan liikennöitävässä kunnossa, ovat nekin kulttuuriperinnön kannalta arvokkaita kertoessaan oman aikansa liikenne-

tekniikasta ja muotoilun trendeistä. (Ekholm 2008.)

Tiemuseokohteisiin kuuluu museoteitä ja -silloja. Niitä on melko tasaisesti eri puolilla Suomea, kaikkiaan 58 vuonna 2011. Vuonna 2007 Tiehallinto (nykyinen Liikennevirasto) julkaisi selvityksen tiemuseokohteista. Sen mukaan tiemuseokohteiksi valitut museotiet ajoittuvat keskiajalta 1910-luvulle ja sillat 1780-luvulta vuoteen 1966. (Liimatainen 2007.) (Taulukko 2.1.)

Unescon maailmanperintösopimus, The World Heritage Convention, tehtiin vuonna 1972 tavoitteena maailman kulttuuri- sekä luonnonperinnön suojelu. Nykyisin sopimuksen piiriin kuuluu 187 valtiota. Maailmanperintökohteeksi voidaan hyväksyä sellaisia kulttuuri- ja luontokohteita, joilla on huomattavaa yleismaailmallista suojeluarvoa. Maailmanperintökohteita oli kaikkiaan 936 vuonna 2011, niistä kulttuurikohteita 725. Suomi on ollut mukana Unescon maailmanperintösopimuksessa vuodesta 1987 alkaen. Vuonna 2011 Suomessa oli 7 maailmanperintökohdetta, joista 6 kulttuurikohteita. Eniten käyntejä on kertynyt Suomenlinnassa, vuonna 2010 kaikkiaan 736 000. (<http://whc.unesco.org>, Maailmanperintö Suomessa 2003.) (Taulukko 2.2.)

Museot

Suomen museoliiton rekisterissä oli 1 071 museota vuonna 2011 (Suomen museoliitto). Lukumäärä on pysynyt suunnilleen samana viimeisten 5 vuoden aikana. Valtaosa Suomen museoista on pieniä paikallista kulttuuria esitteleviä museoita, ja monet niistä ovat auki ainoastaan kesällä. Museolain (729/1992) mukaan museo on päätoimisesti ja ammatillisesti hoidettu, kun museota varten on perustettu vähintään yksi päätoiminen virka tai toimi, jonka haltijalta edellytetään ammatillista perehtyneisyyttä museon toimialaan. Vuonna 2010 museoista 158 oli päätoimisesti hoidettua (hallinnollisten yksiköiden lukumäärä). Niihin sisältyi kaikkiaan 330 museoyksikköä. Museoiden hallinnollisten yksiköiden lukumäärä on vähentynyt viime vuosina yhdistämisten johdosta, mutta museoyksiköiden määrä on kasvanut 23:lla vuodesta 2000.

Päätoimisesti hoidetuista museoista noin puolet (165) on kulttuurihistoriallisia museoita, runsas neljännes (88) erikoismuseoita, vajaa viidennes

(55) taidemuseoita ja luonnontieteellisiä museoita 13 (kuvio 2.1). Päätoimisesti hoidetuista museoista 214 oli kuntien omistuksessa vuonna 2010. Yksityisomistuksessa oli 77 ja valtion omistuksessa 36 museota. Tilastokeskuksen rakennus- ja asutokanassa olevista kulttuuritarkoituksiin käytettävistä rakennuksista yli puolet (1 014 kpl) on museoita ja taidegallerioita. (Taulukot 2.3 ja 9.5.)

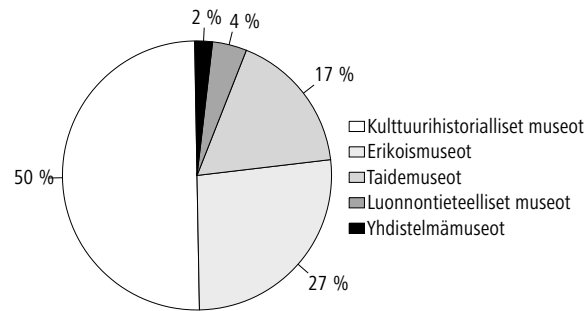
Päätoimisesti hoidettujen museoiden kokoelmissa oli yli 5,5 miljoonaa esinettä vuonna 2010. Taideteoksia oli noin 319 000, näytteitä lähes 22 miljoonaa ja kuvia yli 23 miljoonaa. Vuodesta 2005 näytteiden määrä on kasvanut yli 3 miljoonalla, kuvien määrä lähes 3 miljoonalla, esineiden määrä lähes miljoonalla ja taideteosten määrä noin 23 000:lla. (Taulukko 2.3.)

Päätoimisesti hoidettujen museoiden kokonaismenot olivat lähes 200 miljoonaa euroa vuonna 2010. Menot ovat nimellisesti lähes kaksinkertaisuneet 10 vuodessa. Menoista puolet on henkilöstömenoja. Vuonna 2010 museoiden rahoituksesta 46 prosenttia tuli valtiolta, 33 prosenttia kunnilta. Museolle alettiin myöntää lakisääteistä valtionosuutta vuonna 1989. Vuonna 2011 sitä sai 157 päätoimisesti hoidettua museota. Valtionosuuksia maksettiin yhteensä noin 38 miljoonaa euroa. Summa on kaksinkertaistunut vuodesta 2007. Lakisääteisen valtionosuuden piiriin kuulumattomat museot voivat saada harkinnanvaraista valtionavustusta. Vuonna 2011 Museovirasto myönsi sitä kaikkiaan 522 000 euroa 139 museolle (Museovirasto). (Taulukot 2.3 ja 2.4.)

Päätoimisesti hoidetuissa museoissa oli henkilökuntaa yli 2 600 henkilötyövuoden verran vuonna 2010. Henkilöstö on lisääntynyt yli 400:lla vuodesta 2005. Sekä menojen että henkilöstön kasvun tärkein syy on museoiden määrän lisääntyminen. Päätoimisesti hoidetuissa museoissa kertyi kaikkiaan vajaat 5 miljoonaa käyntiä vuonna 2010, ja näyttelyitä järjestettiin yli 1 100. Tilastokeskuksen ajankäyttötutkimuksen 2009 mukaan museoissa käyminen on lisääntynyt vuoden 2002 vapaa-aikatutkimuksen tuloksiin verrattuna: 41 prosenttia vastanneista ilmoitti käyneensä museossa viimeisten 12 kuukauden aikana, kun vuonna 2002 osuus oli 33 prosenttia. Erityisesti varhaisnuorten kiinnostus museoita kohtaan on noussut: 10–14-vuotiaista 58 prosenttia ilmoitti käyneensä museossa viimeisten 12 kuukauden aikana, kun vuonna 2002 osuus oli 36 prosenttia. Useat museot ovatkin viime vuosina panostaneet entistä enemmän monenlaisiin lasten- ja perhetapahtumiin ja teemapäiviin. Museossa käymistä ovat lisänneet myös yleistyneet vapaapääsyt. Vuoden 2002 alhaisempaan museossa käymisen suosioon on vaikuttanut myös silloinen koulujen museo-

Kuvio 2.1

Päätoimisesti hoidetut museot museotyypeittäin 2010

Lähde: Museotilasto 2010. Helsinki: Museovirasto.

käynteihin varattujen määrärahojen niukkuus. (Ajankäyttötutkimus 2009, Suomen museoliitto.) (Taulukot 2.3 ja 11.12.)

Käyntimäärien perusteella Suomen suosituimmat museot vuonna 2010 olivat Suomen kansallismuseo ja Valtion taidemuseo. Molempien käyntimäärä kohosi yli 400 000:n. Kansallismuseon luvussa ovat mukana sekä Helsingissä että muualla Suomessa sijaitsevat museoyksiköt. Vuonna 2009 järjestetty Picasso-näyttely veti Ateneumiin ennätyselliset yli 300 000 kävijää, ja Valtion taidemuseon kokonaiskäyntimäärä kohosi tuolloin lähes 600 000:een. (Taulukko 2.5.)

Arkistot

Arkistolaitokseen kuuluvat Kansallisarkisto ja 7 maakunta-arkistoa. Lisäksi Ahvenanmaalla toimii Ålands landskapsarkiv maakunnallisena arkistona. Oulun maakunta-arkiston sivupisteenä toimii Saamelaisarkisto Inarissa vuodesta 2012 alkaen. Vuonna 2010 valtion arkistolaitoksessa oli asiakirjoja kaikkiaan yli 186 000 metriä. Määrä on kasvanut yli 6 000 metrillä edellisvuodesta. Asiakirjoista yli puolet (noin 54 prosenttia) oli Kansallisarkistossa Helsingissä. Kartoista ja piirustuksista Kansallisarkistossa oli lähes 58 prosenttia. Tallefilmeistä valtaosa on Mikkelin maakunta-arkistossa. Erityisen nopeasti on viime vuosina kasvanut arkistolaitoksen digitoitujen kuvatiedostojen määrä: vuonna 2007 niitä ei vielä ollut, mutta vuonna 2010 määrä ylitti jo 10 miljoonaa kappaletta. (Arkistolaitos 2010.) (Taulukko 2.8.)

Arkistolaitoksessa kirjattiin runsaat 52 000 tutkijakäyntiä vuonna 2010, niistä lähes puolet Kansallisarkistossa. Tutkijakäyntien määrä on ollut laskusuunnassa viime vuosina. Asiakirjatilauksia oli noin 89 000, joista lähes kaksi kolmasosaa Kansallisarkistossa. Arkistolaitoksen henkilöstömäärä oli noin 283 vuonna 2010 henkilötyö-

vuosina laskettuna, lisäystä 44 henkilötyövuotta vuodesta 2007. Lähes 58 prosenttia henkilöstöstä työskenteli Kansallisarkistossa. (Arkistolaitos 2007–2010.)

Valtion arkistolaitoksen ohella Suomessa on useita merkittäviä kulttuuriarkistoja kuten esimerkiksi Alvar Aalto -säätien arkisto, AV-arkki, Finlands svenska folkmusikinstitutin arkisto, Kansallinen audiovisuaalinen arkisto (entinen Suomen elokuva-arkisto), Kansanmusiikki-instituutin kansanmusiikkiarkisto, Kuvataiteen keskusarkisto, Maailman musiikin keskuksen arkisto, Museoviraston arkistot, Suomalaisen Kirjallisuuden Seuran arkistot, Suomalaisen musiikin tiedotuskeskuksen arkisto, Suomen Jazz & Pop Arkisto, Suomen valokuvataiteen museon arkistot, Suomen Äänitearkisto, Svenska litteratursällskapetin arkistot sekä Taidekorkeakoulujen keskusarkisto. Suomenruotsalaisena keskusarkistona toimii Svenska Centralarkivet Helsingissä.

Uudistettu laki yksityisarkistojen valtionavusta tuli voimaan 2007. Valtionavun piiriin kuuluvat seuraavat 11 arkistoa: Suomen Elinkeinoelämän keskusarkisto, Kansan arkisto, Keskustan ja Maaseudun arkisto, Porvarillisen Työn Arkisto, Suomalaisen Kirjallisuuden Seuran arkistot, Suomen Urheiluararkisto, Svenska Centralarkivet, Svenska litteratursällskapetin arkistot, Toimihenkilöarkisto, Työväen Arkisto sekä Urho Kekkosen arkisto. Arkistoille myönnettiin valtionapua kaikkiaan 4 875 000 euroa vuonna 2011. (Kansallisarkisto.)

Arkkitehtuuri

Tilastokeskuksen rakennuskannan mukaan Suomessa on lähes 1,5 miljoonaa rakennusta. Niistä noin 85 prosenttia on asuinrakennuksia. Rakennuksia on valmistunut eniten 1970- ja 1980-luvulla. Vain pieni osa rakennuskannasta on kulttuuriperinnön kannalta merkittävä. (Taulukko 2.9.)

Museoviraston inventointi valtakunnallisesti merkittävistä rakennetuista kulttuuriympäristöistä (RKY) otettiin käyttöön 1.1.2010. Inventointiin valitut kohteet antavat monipuolisen kuvan Suomen rakennetun ympäristön historiasta ja kehityksestä. Valtakunnallisesti merkittäviin rakennettuihin kulttuuriympäristöihin kuuluu kaikenlaisia rakennettuja ympäristöjä kuten esimerkiksi kyliä, kaupunginosia, teollisuusalueita, kirkkoja, maaseutumiljöitä, kartanoita, asutusalueita, ruukkeja, linnoituslaitteita jne. Kohteita on kaikkiaan 1 260, eniten Uudellamaalla (231) ja Varsinais-Suomessa (183). (www.rky.fi, www.nba.fi.) (Taulukko 2.1.)

Rakennussuojelulain nojalla suojeltuja kohteita oli 275 ja asetuksen nojalla suojeltuja valtion omistamia rakennuksia 813 vuoden 2011 alussa, molempia eniten Uudellamaalla (taulukko 2.1). Kirkkolaiilla on suojeltu ennen vuotta 1917 rakennetut evankelisluterilaiset kirkolliset rakennukset; näistä 504 oli kirkkoja vuonna 2009. Lisäksi kirkkolaiilla on suojeltu 44 tätä nuorempaa evankelisluterilaista kirkkoa erillispäätöksellä. Lailla ortodoksisesta kirkosta on suojeltu 12 ortodoksisesta kirkosta ja rukoushuonetta. (Kirkkohallitus, Museovirasto.) Rakennuksia on suojeltu myös asemakaavalla, mutta tällaisten rakennusten lukumääristä ei ole saatavissa kattavia tietoja. Valtakunnallisesti merkittävien rautatieasemalueiden suojelumenettelystä on tehty sopimus vuonna 1998 (Ympäristöministeriö) (taulukko 2.1).

DOCOMOMO (International Working Party for Documentation and Conservation of Buildings, Sites and Neighbourhoods of the Modern Movement) on 1989 perustettu kansainvälinen modernin arkkitehtuurin tutkimus- ja suojelujärjestö. Suomi on mukana järjestössä. Suomen DOCOMOMO-työryhmä pitää yllä valikoimaa merkittävistä arkkitehtuuri- ja ympäristökohteista. Valikoima käsittää modernismia edustavia arkkitehtonisia mestariteoksia. Tarkoitus on ollut saada mukaan eri käyttötarkoituksiin suunniteltuja rakennuksia huomattavimmilta suomalaisilta arkkitehteilta sekä myös sellaisia kohteita, joiden säilyminen on vaarantunut. Vuonna 2011 valikoimassa oli 83 kohdetta. (www.docomomo-fi.com, DOCOMOMO – modernismin merkkiteoksia Suomen arkkitehtuurissa 2002.)

Suomen Arkkitehtiliitto järjestää vuosittain arkkitehtuurikilpailuja uusien rakennuskohteiden suunnittelemiseksi. Kilpailuja on kahdenlaisia: yleiset kilpailut ja kutsukilpailut. Talouden nousu- ja laskukausilla on vaikutusta kilpailujen järjestämiseen: vilkkainta arkkitehtuurikilpailujen järjestäminen on viime vuosikymmeninä ollut 1980-luvun loppupuolella sekä vuosituhanen vaihteen molemmin puolin. (Taulukko 2.10.)

Arkkitehtitoimistojen liittoon (ATL) kuului 249 arkkitehtitoimistoa vuonna 2010. Niistä 152 eli 61 prosenttia oli pääkaupunkiseudulla. Pääkaupunkiseudun osuus arkkitehtitoimistoista on jonkin verran vähentynyt viime vuosina: vuonna 2002 pääkaupunkiseudulla oli vielä lähes 70 prosenttia arkkitehtitoimistoista. Toimistojen kokonaismäärä on lisääntynyt 69:llä vuodesta 2001. Oulussa arkkitehtitoimistojen määrä on lähes kaksinkertaistunut tässä ajassa 12:sta 22:een. (Taulukko 2.11.)

Kulttuurimatkailu

Suomen matkailustrategia vuoteen 2020 määrittelee kulttuurimatkailun sellaiseksi matkailuksi, jossa ”tuotetaan alueellisia ja paikallisia kulttuurin voimavaroja arvostaen matkailutuotteita ja -palveluja paikallisille ja alueen ulkopuolisille ihmisille liiketoiminnallisin perustein. Tavoitteena on luoda elämyksiä ja mahdollisuus tutustua näihin kulttuuriin voimavaroihin, oppia niistä tai osallistua niihin. Kulttuurimatkailun voimavaroja ovat kaikki ihmisen aikaansaama ja muokkaama; historia, kulttuurimaisemat, rakennettu ympäristö, arkeologiset kohteet, museot, esittävä taide, visuaalinen taide, tapahtumat, käsityö, kieli, maut, perinteet, tavat, arvot, aatteet, elämäntyyli, uskonto, luonteenpiirteet sekä saavutukset tieteessä, taiteessa, teknologiassa ja elinkeinoissa”.

Matkailun edistämiskeskus julkaisi vuonna 2010 TNS Gallup Oy:llä teetetyn tutkimuksen, jossa on kartoitettu niitä kulttuurisia tekijöitä, jotka Suomessa matkailevia ulkomaalaisia kiinnostavat (Kiinnostaako Suomi kulttuurimatkalukohteena? MEK A: 167.). Tutkimus toteutettiin kyselylomakkeella, ja kohderyhmänä olivat sellaiset saksalaiset, britannilaiset, ruotsalaiset, venäläiset ja ranskalaiset, jotka olivat kuluneen kolmen vuoden aikana matkustaneet ulkomaille sekä matkoillaan joko vierailleet paikoissa tai osallistuneet aktiviteetteihin, jotka kuuluvat määritelmän mukaisen kulttuurimatkailun piiriin. Näistä erotettiin omaksi ryhmäksi sellaiset, jotka ovat käyneet Suomessa aiemminkin.

Internet oli tulosten mukaan suosituin tiedonhakukeino etsittäessä tietoja kulttuurimatkailukohteista: tulosten mukaan yli kaksi kolmasosaa (68 prosenttia) vastanneista oli hakenut tietoja sieltä. Seuraavaksi suosituimmat tietolähteet olivat kotimaassa asuvat tuttavat, joilta oli etsinyt tietoja 31 prosenttia vastanneista. Matkanjärjestäjien esitteistä tietoja oli hakenut 28 prosenttia vastanneista.

Tutkittujen viiden maan asukkailla ainoastaan venäläisillä Suomi sijoittui viiden suosituimman kulttuurimatkailumaan joukkoon. Tutkimukseen osallistuneista 13 prosenttia oli käynyt Suomessa aikaisemmin lomamatkalla. Ylivoimaisesti eniten sellaisia (64 prosenttia vastanneista) oli ruotsalaisissa, vähiten (5 prosenttia) ranskalaisissa. Työmatkalla Suomessa oli niin ikään käynyt eniten ruotsalaisia (25 prosenttia vastanneista). 61 prosentilla Suomessa vierailleista oli matkaan sisällynyt kulttuurimatkailun elementtejä.

Kolme neljästä Suomessa käyneestä oli vierailut pääkaupunkiseudulla maakohtaisten osuuk-sien vaihdella saksalaisten 68 prosentista bri-

tannialaisten 80 prosenttiin. Muu Etelä-Suomi, järwiseutu ja Lappi olivat erityisesti saksalaisten ja ranskalaisten suosiossa, kun taas ruotsalaiset suosivat eniten saaristoa. Brittiläiset jäivät muita tutkittuja kansallisuuksia tavallisemmin ainoastaan pääkaupunkiseudulle.

Kulttuurimatkailun elementtejä Suomen-matkaansa sisällyttivät eniten venäläiset (76 prosenttia vastanneista), vähiten ruotsalaiset (46 prosenttia). Suosituimmat kulttuurimatkailun elementit, joihin tutkitut kansallisuusryhmät olivat osallistuneet Suomen-matkallaan, olivat seuraavat: ruo-keen kokeileminen (47 prosenttia kokeillut), kiertoaajeluun osallistuminen (35 prosenttia), maan elämäntyyliin ja ihmisiin kosketuksissa oleminen (34 prosenttia), vierailminen historiallisessa rakennuksessa tai monumentissa (32 prosenttia) sekä vierailminen perinteisessä maaseutumiljöössä (27 prosenttia).

Aktiivisimpia kulttuurimatkailijoita näyttävät olevan venäläiset, joiden tekemiin Suomen-matkoihin on sisällynyt muita enemmän vierailuja kulttuurikohteisiin ja osallistumista kulttuuriaktiiviteetteihin. Saksalaiset ja ruotsalaiset osoittautuivat lähes joka suhteessa melko passiivisiksi Suomen kulttuuritarjonnan hyödyntäjiksi. Ranskalaiset olivat kulttuurimatkailutavoiltaan saksalaisten kaltaisia, mutta kävivät kuitenkin saksalaisia useammin museoissa sekä teatterissa ja musikaaleissa. Brittiläiset Suomen-matkaajat ovat kokeilleet meikäläisiä ruokia suhteellisen usein. Britit ovat myös olleet suhteellisen aktiivisia museoissa kävijöitä ja osallistuneet kiertoaajeluihin ja opastettuihin kulttuuri-kävelykiertoksiin tutkituista kansallisuusryhmistä eniten venäläisten jälkeen.

Vaikka Suomen kulttuurikohteet tutkimuksen mukaan kiinnostavatkin ulkomaisia matkailijoita, luontoarvot ja turvallisuus osoittautuivat silti ensisijaisiksi syiksi, miksi matkustaminen Suomeen kiinnostaa. Sopivimpana matkailuajankohtana pidettiin eniten heinä- ja elokuuta, mutta venäläiset suosivat tammikuuta enemmän kuin muut.

Matkailun edistämiskeskus on myös teettänyt kävijämäärätutkimuksia Suomen matkailukohteista. Viimeisimmät tulokset koskevat vuotta 2007 (Matkailukohteiden kävijämäärät 2007. MEK E:57). Tutkittuihin kohteisiin sisältyy useita kulttuurimatkailukohteita. Huvipuistoja, elokuvakeskuksia, viihde- ja kauppakeskuksia lukuun ottamatta eniten matkailijoita on vetänyt Suomenlinna, jossa vuotuinen käyntimäärä on pysytellyt 700 000:n tuntumassa viime vuosina. Helsingissä sijaitsevissa Temppeliaukion kirkossa sekä Uspenskin katedraalissa vuotuinen käyntimäärä on yleensä ylittänyt puoli miljoonaa. Vuonna 2009 olleen Picasso-näyttelyn ansiosta käyntien määrä Ate-

neumissa kohosi tuolloin yli 380 000:n (Helsingin tilastollinen vuosikirja 2010). Helsingin ulkopuolisista kulttuurikohteista eniten käyntejä, lähes puoli miljoonaa vuonna 2007, kertyi Humppilan Lasissa. Turun tuomiokirkossa käyntien määrä on viime vuosina ollut lähes 200 000 vuodessa (Turun kaupungin tilastollinen vuosikirja 2007/2008).

MEKin teettämän kävijämäärätutkimuksen (Matkailukohteiden kävijämäärät 2007. MEK E:57) mukaan ulkomaisten matkailijoiden osuus kaikista käynneistä on ollut suurin (yli 70 prosenttia) matkailujäänmurtaja Saimossa, Ahvenanmaan Merenkulkumuseossa, Kuhmon Kalevalakylässä, Uspenskin katedraalissa, Joulupukin kammarissa ja pajakylässä sekä Suomen rakennustaiteen museossa. Määrällisesti eniten ulkomalaisia matkailijoita kävi Uspenskin katedraalissa (noin 363 000).

Tilastokeskuksen rajahaastattelututkimuksessa on kartoitettu mm. ulkomaalaisten matkailijoiden käymistä Suomen kulttuurimatkailukohteissa. Kulttuurimatkailukohteisiin on luettu kirkot, linnat ja linnoitukset, museot ja taidenäyttelyt, rock-musiikkitapahtumat, muut konsertit tai festivaalit sekä ooppera ja baletti, huvi- ja teemapuistot sekä modernin arkkitehtuurin nähtävyydet. Suomeen matkustetaan eniten kesällä. Vuoden 2010 kesäkaudella (1.5.–31.10.) kulttuurikohteissa vierailivat useimmin (50 prosenttia vastanneista) ystävä- tai sukulaismatkalla tai muulla vapaa-ajan matkalla olevat sekä useasta eri syystä matkalla olevat (44 prosenttia vastanneista). Suosituimpia kulttuurikohteita näyttivät olevan kirkot, linnat ja linnoitukset, joissa vapaa-ajan matkailijoista ilmoitti vierailevansa 36 prosenttia vastanneista. Kesäkaudella 2010 Suomessa vieraili kaikkiaan noin 3,6 miljoonaa ulkomaista matkailijaa.

Tilastolähteet

Muinaisjäänöksiä ja kulttuurihistoriallisia kohteita koskevat tilastotiedot on saatu mm. Museovirastosta, ympäristöministeriöstä, Liikennevirastosta, Ajoneuvohallintokeskuksesta sekä Ålands landskapsregeringistä. Monista kulttuuriperintökohteista, esimerkiksi kartanoista ja muistomerkeistä, ei ole saatavissa tilastotietoja. Usein tilastoinnin esteenä on kohteen määrittelyn ongelmallisuus. Unesco pitää yllä maakohtaista luetteloa maailmanperintökohteista (<http://whc.unesco.org>). Luettelossa on kohteiden lyhyt kuvaus, sijainti, ohjelmaan liittymisen ajankohta sekä hyväksymiskriteerit.

Päätoimisesti hoidettujen museoiden tilastotiedot on koottu Museoviraston vuosittain

julkaisemasta Museotilasto-julkaisusta, joka on myös internetissä (www.museotilasto.fi). Suomen museoliitto tekee Museotilastoa täydentäviä erillisselvityksiä mm. museoiden käyntimääristä ja pitää yllä tietokantaa Suomen museoista. Tietokannassa ovat mukana muutkin kuin päätoimisesti hoidetut museot. Suurimmat museot tekevät omia yleisötutkimuksiaan.

Kansallisarkisto julkaisee vuosittain Arkistolaitos-kertomuksen, joka sisältää tilastotiedot valtion arkistolaitoksen arkistojen kokoelmista. Kulttuurialan yksityisarkistojen tietoja on niiden vuosikertomuksissa.

Tilastokeskus pitää yllä tilastoja Suomen rakennus- ja asuntokannasta. Suomen arkkitehtiliitto SAFA tilastoi järjestämiensä arkkitehtuurikilpailujen määriä. Arkkitehtitoimistojen liitto ATL tilastoi arkkitehtitoimistojen määriä.

Tilastokeskuksen rajahaastattelututkimus tuottaa tietoja mm. kulttuurimatkailukohteissa käymisestä. Matkailun edistämiskeskus MEK teettää selvityksiä matkailukohteista ja niissä käymisestä. Digitoidusta kulttuuriperintöaineistosta ei ole vielä saatavissa säännöllisiä tilastotietoja. Kulttuurimatkailun tilastoinnin sisällöistä ja tarpeista on tietoja Itä-Suomen yliopiston Matkailualan opetus- ja tutkimuslaitoksen vuonna 2010 julkaisemassa selvityksessä ”Kulttuurimatkailusta kerättävät tilastot” (tekijöinä Juho Pesonen, Eva-Maria Hakola, Nina Vesterinen ja Katja Pasanen).

Tilastokeskuksen vapaa-aikatutkimuksessa ja ajankäyttötutkimuksessa kartoitetaan museoissa käymistä noin 10 vuoden välein. Viimeisimmät tulokset ovat ajankäyttötutkimuksesta ja koskevat vuotta 2009 (Ajankäyttötutkimus 2009 – Kulttuuriharrastukset 1981–2009. Helsinki: Tilastokeskus). Vapaa-aikatutkimuksen uusimmat tulokset koskevat vuotta 2002. Ne ovat ilmestyneet seuraavissa julkaisuissa:

Liikkanen, Mirja, Hanifi, Riitta & Hannula, Ulla (toim.) (2005). Yksilöllisiä valintoja, kulttuurien pysyvyyttä. Vapaa-ajan muutokset 1981–2002. Helsinki: Tilastokeskus.

Liikkanen, Mirja (toim.) (2009). Suomalainen vapaa-aika: arjen ilot ja valinnat. Helsinki: Gaudamus.

Kulttuuritilasto 2003 (2005). Helsinki: Tilastokeskus.

Kulttuuria alueittain: tilastollinen katsaus (2007). Helsinki: Tilastokeskus.

Muut lähteet

DOCOMOMO – modernismin merkkiteoksia Suomen arkkitehtuurissa (toim. Kairamo Maija ym.) (2002). Helsinki: Art-Print Oy.

- Ekholm, Jukka (2008). Liikenteen historia liikuttaa matkailijoita. *Tieto&trendit* 4–5/2008. Helsinki: Tilastokeskus.
- Helsingin tilastollinen vuosikirja 2010 (2011). Helsinki: Helsingin kaupunki, tietokeskus.
- Kiinnostaako Suomi kulttuurimatkailukohteena? (2010). MEK A:167. Helsinki: Matkailun edistämiskeskus & TNS Gallup Oy.
- Liimatainen, Kirsi (2007). Tiehallinnon museotiet ja -sillat. *Museokohdeselvitys. Tiehallinnon sisäisiä julkaisuja* 11/2007. Helsinki: Tiehallinto.
- Maailmanperintö Suomessa 2003 (2003). Opetusministeriön maailmanperintötyöryhmän muistio ja toimenpide-ehdotukset. Opetusministeriön työryhmämuistioita ja selvityksiä 2003:15. Helsinki: Opetusministeriö.
- Matkailukohteiden kävijämäärät 2007 (2008). MEK E:57. Helsinki: Matkailun edistämiskeskus & Taloustutkimus Oy.
- Suomen matkailustrategia vuoteen 2020. KTM Julkaisu 21/2006. Helsinki: Kauppa- ja teollisuusministeriö.
- Turun kaupungin tilastollinen vuosikirja 2007/2008 (2009). Turku: Turun kaupungin keskushallinto / Strategia ja viestintä / Tilasto ja tutkimus.
- Ajoneuvolaki
Kansallisarkisto
Museolaki
Museovirasto
Museovirasto: perinnelaivarekisteri
Tilastokeskus, Yritysten suhdanteet: liikenne ja matkailu
www.docomomo-fi.com

Taulukot – Tables

2.1	Kulttuuriympäristöt ja kulttuurikohteet maakunnittain 2011 <i>Man-made environments and sites by region 2011</i>	38
2.2	Käynnit Unescon suomalaisissa maailmanperintökohteissa 2001–2010 <i>Visits to the Finnish UNESCO World Heritage sites 2001–2010</i>	40
2.3	Päätoimisesti hoidetut museot 1999–2010 <i>Professionally-run museums 1999–2010</i>	41
2.4	Päätoimisesti hoidettujen museoiden lakisääteiset valtionosuudet 1999–2011 <i>Statutory State subsidies to professionally-run museums 1999–2011</i>	42
2.5	Suosituimmat museot 2009–2010 <i>The most popular museums 2009–2010</i>	42
2.6	Suomen kansallismuseo 2000–2010 <i>National Museum of Finland 2000–2010</i>	43
2.7	Valtion taidemuseo 2000–2010 <i>Finnish National Gallery 2000–2010</i>	43
2.8	Valtion arkistolaitoksen arkistoissa säilytettävä aineisto 1999–2010 <i>Materials in the archives of the National Archives Service 1999–2010</i>	44
2.9	Suomen rakennuskanta käyttötarkoituksen, sijainnin ja rakentamisvuoden mukaan 31.12.2009 <i>Finnish buildings by use, region and year of construction 31.12.2009</i>	45
2.10	Suomen Arkkitehtiiliiton arkkitehtuurikilpailut 1972–2010 <i>Architectural competitions arranged by the Finnish Association of Architects 1972–2010</i>	46
2.11	Arkkitehtitoimistojen liittoon (ATL) kuuluvat arkkitehtitoimistot kunnittain 2010 <i>Architects' offices belonging to the Association of Finnish Architects' Offices by municipality 2010</i>	46

2.1 Kulttuuriympäristöt ja kulttuurikohteet maakunnittain 2011
 2.1 Man-made environments and sites by region 2011

Maakunta – Region	Valtakunnallisesti merkittävät rakennetut kulttuuriympäristöt ¹⁾ – Built-up cultural environments of national importance ¹⁾	Valtakunnallisesti arvokkaat maisema-alueet ²⁾ – Scenic areas of nation-wide importance ²⁾	Rakennussuojelulain nojalla suojellut kohteet ³⁾ – Sites protected under the Act on the Protection of Buildings ³⁾	Asetuksen nojalla suojellut valtion omistamat rakennukset ⁴⁾ – State-owned buildings protected under the Decree on the Protection of Buildings ⁴⁾
Päivitysajankohta – Date of updating	22.12.2009	5.1.1995	1.1.2011	1.1.2011
Yhteensä – Total	1 260	156	275	813
Uusimaa	231	10	66	184
Varsinais-Suomi	183	8	49	80
Satakunta	83	5	3	7
Kanta-Häme	69	6	7	97
Pirkanmaa	90	8	13	22
Päijät-Häme	45	5	6	15
Kymenlaakso	58	9	3	27
Etelä-Karjala – <i>South Karelia</i>	45	6	2	34
Etelä-Savo	62	14	13	47
Pohjois-Savo	62	8	5	41
Pohjois-Karjala – <i>North Karelia</i>	48	13	6	19
Keski-Suomi – <i>Central Finland</i>	55	8	13	39
Etelä-Pohjanmaa – <i>South Ostrobothnia</i>	55	6	20	22
Pohjanmaa – <i>Ostrobothnia</i>	89	7	28	14
Keski-Pohjanmaa – <i>Central Ostrobothnia</i>	23	1	12	2
Pohjois-Pohjanmaa – <i>North Ostrobothnia</i>	101	11	19	43
Kainuu	54	7	3	8
Lappi – <i>Lapland</i>	124	24	7	112
Ahvenanmaa – <i>Åland</i>	–	–	–	–

1) Lähde: Museovirasto, www.rky.fi. – Source: National Board of Antiquities, www.rky.fi.

2) Valtioneuvoston periaatepäätös 5.1.1995. Mikäli alue sijaitsee useamman kuin yhden maakunnan alueella, se on laskettu mukaan vain yhteen maakuntaan. – Decision in principle by the Finnish Government, 5 January 1995. If the site extends over several regions, it has been included here in one region only.

3) Kohde voi olla rakennus, rakennusryhmä tai rakennettu alue. Lähde: Ympäristöministeriö. – Site may be a building, group of buildings or built-up area. Source: Ministry of the Environment

4) Mukana Metsähallituksen rakennukset. Lähde: Ympäristöministeriö. – Including buildings owned by the Finnish Forest and Park Service. Source: Ministry of the Environment.

2.1 Jatkuu
2.1 Cont.

Maakunta – Region	Kiinteät muinaisjään- nökset ⁵⁾ – Ancient monuments and sites ⁵⁾	Perinnelaivat ⁶⁾ – Heritage ships ⁶⁾	Tiemuseokohteet ⁷⁾ – Museum roads ⁷⁾	Museorekisterissä olevat ajoneuvot ⁸⁾ – Vehicles in museum register ⁸⁾	Rautatieasemat ⁹⁾ – Railway stations ⁹⁾ Asema-alueet – Station areas	Niillä olevat rakennukset – Station buildings
Päivitysajankohta – Date of updating	1.1.2011	1.1.2011	1.1.2011	31.12.2010	15.1.2008	15.1.2008
Yhteensä – Total	27 977	86	58	32 455	118	889
Uusimaa	3 686	20	4	7 257	23	141
Varsinais-Suomi	2 705	3	3	3 972	8	66
Satakunta	1 255	–	4	2 040	3	32
Kanta-Häme	761	–	2	1 361	6	42
Pirkanmaa	1 399	8	3	3 287	12	75
Päijät-Häme	676	3	1	1 188	1	17
Kymenlaakso	1 290	2	6	1 040	2	13
Etelä-Karjala – South Karelia	744	3	1	531	2	21
Etelä-Savo	1 409	26	4	969	11	76
Pohjois-Savo	820	6	3	896	8	66
Pohjois-Karjala – North Karelia	1 112	2	2	656	4	49
Keski-Suomi – Central Finland	1 027	9	3	1 404	7	65
Etelä-Pohjanmaa – South Ostrobothnia	915	–	2	2 232	7	45
Pohjanmaa – Ostrobothnia	1 493	–	5	2 422	7	46
Keski-Pohjanmaa – Central Ostrobothnia	361	–	–	409	2	2
Pohjois-Pohjanmaa – North Ostrobothnia	1 903	2	5	1 423	3	17
Kainuu	1 178	1	4	262	7	82
Lappi – Lapland	3 545	–	6	682	5	34
Ahvenanmaa – Åland	1 698	1	–	308	–	–

5) Arvio, sisältää rekisteröidyt esihistorialliset, historialliset ja vedenalaiset muinaisjäänökset. Lähteet: Museovirasto, Ålands landskapsregering. – Estimate. Includes registered prehistoric, historical and underwater sites. Sources: National Board of Antiquities, The Government of Åland.

6) Sisältää vain perinnelaivarekisteriin hyväksytyt alukset. Kaikkiaan Suomessa arvioidaan olevan noin 400 kulttuurihistoriallisesti arvokasta alusta. Lähde: Museovirasto. – Includes only vessels entered in the register of heritage ships. There are an estimated total of 400 vessels of cultural historical value in Finland. Source: National Board of Antiquities.

7) Mikäli alue sijaitsee useamman kuin yhden maakunnan alueella, se on laskettu mukaan vain yhteen maakuntaan. Lähde: Liikennevirasto. – If the site extends over several regions, it has been included here in one region only. Source: Finnish Transport Agency.

8) 4 ajoneuvoa, joiden kotimaakunta tuntematon sekä 112 ajoneuvoa ulkomailla (sisältyvät kokonaissummaan). Museorekisteriin voidaan hyväksyä vähintään 30 vuotta vanhoja ajoneuvoja. Tiedot ovat peräisin Liikenteen turvallisuusvirasto TraFin ajoneuvorekisteristä, jossa on joitakin puutteellisia ja virheellisiä tietoja. Lähteet: Tilastokeskus, Yritysten suhdanteet: liikenne, ja matkailu, Ålands landskapsregering. – There are 4 vehicles, the home region of which is unknown and 112 vehicles abroad (included in the total number). Vehicles at least 30 years of age can be accepted in the museum register. The statistics are taken from the motor vehicle register of the Finnish Transport Safety Agency TraFi. However, the register contains some incomplete and incorrect information. Sources: Statistics Finland: Business Trends: Transport and Tourism, Government of Åland.

9) Lähde: Sopimus menettelytavoista valtakunnallisesti merkittävien rautatieasema-alueiden säilyttämiseksi ja suojelemiseksi 22.9.1998. Ympäristöministeriö ym. – Source: Agreement on preservation and protection of railway station areas of national importance 22 September 1998. Ministry of the Environment, etc.

2.2 Käynnit Unescon suomalaisissa maailmanperintökohteissa 2001–2010*
 2.2 Visits to the Finnish UNESCO World Heritage sites 2001–2010*

Kohde – Site	Maailmanperintö- luetteloon hyväksymisvuosi – Year of inscription	Käyntejä – Visits									
		2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010
Suomenlinna – <i>Fortress of Suomenlinna</i> (Helsinki)	1991	646 369	681 942	616 784	625 882	632 000	678 000	690 000	678 000	713 000	736 000
Vanha Rauma – <i>Old Rauma</i>	1991
Petäjäveden vanha kirkko – <i>Petäjävesi</i> <i>Old Church</i> (Petäjävesi)	1994	17 700	19 100	20 250	17 000	14 450	16 000	17 500	15 800	15 700	15 700
Verlan puuhiomo ja pahvitehdas – <i>Verla Groundwood and Board Mill</i> (Kouvola)	1996	18 626	20 307	20 508	21 766	19 569	20 552	17 782	16 900	14 143	14 655
Sammallahdenmäen pronssikautiset hautaröykkiöt ¹⁾ – <i>The Bronze Age</i> <i>Burial Site of Sammallahdenmäki</i> ¹⁾ (Rauma)	1999	2 309	3 435	3 948	3 764	6 864	5 170	6 000	8 211
Struven kolmiomittausketju – <i>Struve Geodetic Arc</i>	2005
Merenkurkun saaristo – <i>Kvarken Archipelago</i>	2006

* Suomessa on 7 maailmanperintökohdetta, joista Vanhan Rauman, Struven kolmiomittausketjun ja Merenkurkun saariston käyntimääriä ei lasketa. Vuoden 2011 lopussa Unescon maailmanperintökohteita oli yhteensä 936 kpl, joista kulttuurikohteita 725. – *In Finland there are seven World Heritage sites, of which visits to Old Rauma, the Struve Geodetic Arc and the Kvarken Archipelago are not counted. By the end of 2011, there were a total of 936 UNESCO World Heritage sites, 725 of which were cultural sites.*

1) Käyntien laskenta aloitettu 2003. 2003–2006 -luvuissa mukana ainoastaan vieraskirjaan merkityt. 1.7.2007 otettu käyttöön kävijälaskuri. – *Counting of visits began in 2003. Figures of 2003–2006 include only visitors who signed the guest book. On July 1st, 2007 a visitor counting machine was introduced.*

Lähteet – Sources:

Kohteitten omat ilmoitukset – *Reports of the sites*
<http://whc.unesco.org>

2.3 Päätoimisesti hoidetut museot 1999–2010*

2.3 Professionally-run museums 1999–2010*

Vuosi – Year	Museoita – Museums		Museotyyppi – Type of museum			Omistaja – Owner			Kokoelmat – Collections				
	Hallintoyksiköitä ¹⁾ – Administrative units	Museoyksiköitä – Museum units	Kulttuurihistoriallinen – Cultural-historical	Erikois- – Specialised	Taide – Art	Luonnon-tieteellinen – Natural history	Kunta – Municipality	Valtio – State	Yksityinen – Private	Esineitä – Items	Teoksia – Works	Näytteitä – Exhibits	Kuvia – Images
			Museoyksiköitä – Museum units				Museoyksiköitä – Museum units			1 000	1 000	1 000	1 000
1999.	152	294	145	73	59	17	184	37	73	..	236	17 848	14 362
2000.	155	307	151	77	61	18	191	37	79	4 214	257	18 993	14 415
2001.	157	305	149	77	61	18	187	37	81	4 207	270	19 919	14 971
2002.	162	317	156	80	63	18	194	39	84	4 316	266	20 077	15 590
2003.	163	323	161	81	63	18	199	38	86	4 403	275	20 711	17 877
2004.	163	321	158	82	63	18	199	37	85	4 475	287	19 405	19 465
2005.	165	328	160	85	65	18	202	37	89	4 535	296	19 896	19 896
2006.	163	322	156	85	63	18	197	37	88	4 460	286	19 528	20 238
2007.	165	326	152	85	58	17	201	36	89	4 918	297	19 612	21 108
2008.	164	326	155	85	56	16	201	36	86	4 969	307	22 852	22 265
2009.	157	329	165	87	55	14	210	36	80	5 479	319	23 152	22 654
2010.	158	330	165	88	55	13	214	36	77	5 560	319	21 887	23 373

Päätoimisesti hoidetut museot 1999–2010 osa 2*

Professionally-run museums 1999–2010: part 2*

Vuosi – Year	Henkilökunta – Staff			Menot – Expenditure					Rahoitus – Funding						
	Yhteensä – Total	Vaki-nainen – Permanent	Museo-ammattilinen – Museum professionals	Aukiolo-tunnit – Opening hours	Käynnit – Admissions	Näyttelyt – Exhibitions	Yhteensä – Total	Henki-löstö – Staff	Kiinteistö – Premises	Kokoelmat – Acquisitions	Muut – Other	Valtio – State	Kunnat – Muni-cipalities	Oma-toiminen – Self-financed	Muu – Other
	Htv – Person years	Lkm – No.	Lkm – No.	1 000	1 000	Lkm – No.	1 000 € – EUR 1 000	%	%	%	%	%	%	%	%
1999.	1 904	1 474	790	371	4 304	1 189	109 060	47	27	2	24	43	34	13	10
2000.	1 999	1 534	840	389	4 881	1 289	122 996	45	30	2	24	46	34	15	6
2001.	2 102	1 590	856	395	4 714	1 192	130 477	45	29	3	23	43	37	15	4
2002.	2 139	1 655	861	393	4 775	1 175	133 920	46	29	2	23	39	37	15	9
2003.	2 186	1 636	881	401	4 476	1 275	139 508	47	30	2	21	37	39	15	9
2004.	2 204	1 686	893	399	4 783	1 216	146 936	47	30	2	21	38	37	16	8
2005.	2 223	1 717	927	398	4 340	1 182	159 709	50	29	2	19	39	37	14	10
2006.	2 238	1 707	921	388	4 528	1 279	164 749	48	29	2	21	38	37	14	11
2007.	2 392	1 777	995	..	4 597	1 200	171 371	49	29	1	21	38	38	13	11
2008.	2 340	1 787	1 007	..	5 416	1 189	189 129	48	28	1	22	40	36	14	9
2009.	2 619	1 859	1 046	..	5 082	1 235	196 189	48	31	2	20	43	34	15	8
2010.	2 644	1 855	1 079	..	4 869	1 134	199 646	48	30	1	20	46	33	14	7

* Pl. Ahvenanmaa – Excluding Åland.

1) Hallinnollinen kokonaisuus, jolla voi olla hoidettavanaan useampia eri museokohteita eli museoyksiköitä. – An entire administrative structure which may be responsible for several museum sites, i.e. museum units.

Lähde – Source:

Museotilastot – Finnish Museum Statistics. Helsinki: Museovirasto – National Board of Antiquities

2.4 Päätoimisesti hoidettujen museoiden lakisääteiset valtionosuudet 1999–2011
2.4 Statutory State subsidies to professionally-run museums 1999–2011

Vuosi – Year	Päätoimisia museoita ¹⁾ – Professionally-run museums ¹⁾	joista valtionosuuden piirissä – of which receiving statutory state subsidy	Valtionosuuden perusteena käytetty yksikköhinta ²⁾ – Unit price used in reckoning statutory State subsidy ²⁾	Valtion talousarviossa vahvistetut henkilötyövuodet – Person years determined in state budget	Valtionosuudet – Statutory State subsidies
			€/htv – EUR/ person year		1 000 € – EUR 1 000
1999.	152	123	31 751	1 026	14 393
2000.	155	129	32 735	1 026	14 807
2001.	157	129	33 671	1 026	15 240
2002.	162	130	34 075	1 028	15 448
2003.	163	132	34 552	1 028	15 658
2004.	163	132	35 174	1 072	16 670
2005.	165	136	35 983	1 128	17 821
2006.	163	135	36 847	1 158	18 720
2007.	165	134	37 584	1 158	19 100
2008.	164	133	48 209	1 158	24 890
2009.	157	123	³⁾ 59 292	1 158	30 564
2010.	*157	126	70 569	1 183	37 256
2011.	*157	126	71 698	1 183	37 935

* Ennakkotiedot. – Preliminary data.

1) Hallintoyksiköiden lukumäärä. – Number of administrative units.

2) Museon ylläpitäjälle maksettiin 37 prosenttia henkilötyövuosien määrittämästä valtionosuudesta. Valtakunnallisilla erikoismuseoilla, maakuntamuseoilla ja aluetaidemuseoilla osuus oli 47 prosenttia. Vuosien 2008–2011 yksikköhinta on arvonlisäveroton, arvonlisäverollinen yksikköhinta on 7,80 prosenttia korkeampi. – Museum administration received 37 per cent of the state subsidy determined by person years. National specialised museums, provincial museums and regional art museums receive 47 per cent. The unit prices 2008–2011 are excluding VAT, the unit price including VAT is 7,80 per cent higher.

3) Valtionosuuslain uudistus, jolloin yksikköhintaa korotettiin. – Raising of the unit price due to the renewal of State subsidy act.

Lähteet – Sources:

Museotilastot – Finnish Museum Statistics. Helsinki: Museovirasto – National Board of Antiquities

2008–2011: Opetus- ja kulttuuriministeriö, Museovirasto – Ministry of Education and Culture, National Board of Antiquities

2.5 Suosituimmat museot 2009–2010*
2.5 The most popular museums 2009-2010*

Museo – Museum	Sijaintipaikka – Location	Käynnit – Visits	Joista ilmaiskäynnit – Of which free visits	Museotyyppi – Type of museum
2009				
1. Valtion taidemuseo – Finnish National Gallery.	Helsinki	584 979	219 398	Taide – Art
2. Suomen kansallismuseo – National Museum of Finland	Helsinki	539 940	187 026	Kulttuurihistoriallinen – Cultural history
3. Turun museokeskus – The Museum Centre of Turku	Turku	206 438	47 028	Kulttuurihistoriallinen – Cultural history
4. Helsingin kaupunginmuseo – Helsinki City Museum.	Helsinki	194 413	194 413	Kulttuurihistoriallinen – Cultural history
5. Luonnontieteellinen keskusmuseo – Finnish Museum of Natural History . . .	Helsinki	165 147	72 091	Luonnontieteellinen – Natural history
2010				
1. Suomen kansallismuseo – National Museum of Finland	Helsinki	488 577	191 896	Kulttuurihistoriallinen – Cultural history
2. Valtion taidemuseo – Finnish National Gallery.	Helsinki	422 774	170 733	Taide – Art
3. Helsingin kaupunginmuseo – Helsinki City Museum	Helsinki	204 834	204 834	Kulttuurihistoriallinen – Cultural history
4. Turun museokeskus – The Museum Centre of Turku.	Turku	199 231	53 428	Kulttuurihistoriallinen – Cultural history
5. Luonnontieteellinen keskusmuseo – Finnish Museum of Natural History . . .	Helsinki	161 745	88 164	Luonnontieteellinen – Natural history

* Hallinnollisin yksiköin. – According to administrative units

Lähteet – Sources:

Museotilasto 2009–2010 – Finnish Museum Statistics 2009–2010. Helsinki: Museovirasto – National Board of Antiquities

www.museotilasto.fi

2.6 Suomen kansallismuseo 2000–2010*

2.6 National Museum of Finland 2000–2010*

Vuosi – Year	Henkilökunta – Staff Htv – Person years	Menot – Expenses Milj. € – EUR million	Omat tulot ¹⁾ – Own income ¹⁾ Milj. € – EUR million	Esineitä kokoelmassa ²⁾ – Exhibits in collections ²⁾	Kuvia kokoelmassa ²⁾ – Pictures in collections ²⁾	Käyntejä – Visits	Näyttelyitä – Exhibitions
2000.	162	7,7	1,3	500 000	2 454 458	532 494	34
2001.	164	7,8	1,5	502 600	2 611 327	565 046	53
2002.	162	8,5	2,0	510 363	2 656 656	569 698	32
2003.	160	8,6	3,0	512 026	2 722 158	531 446	38
2004.	150	9,1	2,2	513 854	3 040 310	522 688	37
2005.	161	9,2	2,2	516 213	3 093 133	478 887	30
2006.	161	9,4	1,8	517 876	3 137 549	500 683	28
2007.	148	9,8	2,1	576 085	3 195 688	485 698	22
2008.	160	11,9	2,4	621 760	3 385 790	508 476	15
2009.	174	12,6	2,9	594 923	3 396 841	539 940	31
2010.	143	12,0	2,6	448 583	3 439 000	488 577	23

* Sisältää Suomen kansallismuseon Helsingissä sekä siihen kuuluvat muut museoyksiköt (18 kpl). – Includes the National Museum of Finland in Helsinki and 18 other museum units annexed to the National Museum.

1) Pääsymaksut, myyntitulot, palvelu- ym. tulot, sponsorituki. – Entrance fees, sales income, income from services, etc., company support.

2) Ainoastaan Suomen kansallismuseo Helsingissä. – Includes only the National Museum of Finland in Helsinki.

Lähteet – Sources:

Museotilastot – Finnish Museum Statistics. Helsinki: Museovirasto – National Board of Antiquities.

2.7 Valtion taidemuseo 2000–2010*

2.7 Finnish National Gallery 2000–2010*

Vuosi – Year	Henkilökunta – Staff Htv – Person years	Menot – Expenses Milj. € – EUR million	Omat tulot ¹⁾ – Own income ¹⁾ Milj. € – EUR million	Teoksia kokoelmassa – Works in collections	Kuvia kokoelmassa – Pictures in collections	Käyntejä – Visits	Näyttelyitä – Exhibitions
2000.	234	20,4	3,7	27 459	342 000	542 012	53
2001.	228	19,8	3,4	28 696	400 000	358 810	37
2002.	227	19,8	2,8	29 584	442 000	453 829	26
2003.	239	20,8	2,8	30 451	425 000	424 419	29
2004.	242	21,6	4,1	30 778	466 000	522 993	23
2005.	243	21,1	2,7	30 989	475 000	406 905	22
2006.	246	21,5	3,0	31 197	545 000	402 787	17
2007.	241	21,8	2,4	31 544	591 000	355 762	16
2008.	237	23,1	3,4	32 345	500 400	493 034	29
2009.	231	26,7	5,9	32 550	526 542	584 979	32
2010.	232	24,8	3,6	32 875	529 699	422 774	24

* Ateneum – Suomen taiteen museo, Nykytaiteen museo Kiasma sekä Sinebrychoffin taidemuseo. – Ateneum Art Museum, Museum of Contemporary Art Kiasma and Sinebrychoff Art Museum.

1) Pääsymaksut, myyntitulot, palvelu- ym. tulot, sponsorituki. – Entrance fees, sales income, income from services, etc., company support.

Lähteet – Sources:

Museotilastot – Finnish Museum Statistics. Helsinki: Museovirasto – National Board of Antiquities.

2.8 Valtion arkistolaitoksen arkistoissa säilytettävä aineisto 1999–2010
2.8 Materials in the archives of the National Archives Service 1999–2010

Vuosi – Year	Asiakirja-aineisto – <i>Shelvable archives</i>			Kartat ja piirustukset – <i>Maps and drawings</i>	Tallefilmit – <i>Archival films</i>		Käyttöfilmit – <i>Reading copies</i>		Kirjastot – <i>Libraries</i>	Digitoidut kuvatiedostot – <i>Digitalised picture files</i>
	Virka-arkistot – <i>Official archives</i>	Yksityiset arkistot – <i>Private archives</i>	Yhteensä – <i>Total</i>		Rullia – <i>Reels</i>	Kortteja – <i>Fiches</i>	Rullia – <i>Reels</i>	Kortteja – <i>Fiches</i>		
Arkisto – Archive	m	m	m	Kpl – Items					Niteitä – Volumes	Kpl – Items
2010										
Yhteensä – Total	167 659	18 691	186 350	1 730 730	31 849	1 240 440	66 310	1 142 922	323 950	10 587 641
Kansallisarkisto – <i>National Archives</i>	93 023	7 890	100 913	1 000 025	–	–	26 637	226 158	88 070	10 587 641
Turun maakunta-arkisto – <i>Provincial Archives of Turku</i>	14 786	2 190	16 976	315 742	364	968	8 116	124 106	44 988	–
Hämeenlinnan maakunta-arkisto – <i>Provincial Archives of Hämeenlinna</i>	17 337	957	18 294	17 266	–	–	2 777	97 393	30 712	–
Mikkelin maakunta-arkisto – <i>Provincial Archives of Mikkeli</i>	12 654	471	13 125	182 738	31 091	1 232 373	4 241	182 219	33 442	–
Joensuun maakunta-arkisto – <i>Provincial Archives of Joensuu</i>	8 798	1 074	9 872	16 424	–	–	4 756	138 140	16 090	–
Vaasan maakunta-arkisto – <i>Provincial Archives of Vaasa</i>	7 472	1 334	8 806	40 522	33	8	2 807	108 151	55 951	–
Jyväskylän maakunta-arkisto – <i>Provincial Archives of Jyväskylä</i>	4 156	2 188	6 344	65 121	358	6 728	13 391	156 986	25 467	–
Oulun maakunta-arkisto – <i>Provincial Archives of Oulu</i>	9 433	2 587	12 020	92 892	3	363	3 585	109 769	29 230	–
1999	87 659	12 765	100 424	893 723	24 346	965 663	52 734	775 635	296 836	–
2000	89 752	13 234	102 986	1 601 204	24 377	969 017	60 002	817 679	302 126	–
2001	91 171	13 549	104 720	1 631 698	24 500	1 000 066	61 209	875 188	305 525	–
2002	90 819	14 279	105 098	1 639 045	25 048	1 014 800	62 341	975 477	308 042	–
2003	93 214	14 814	108 028	1 666 422	25 161	1 092 073	63 311	1 015 951	310 552	–
2004	94 158	15 009	109 167	1 672 010	25 374	1 098 613	64 734	1 035 505	313 004	–
2005	95 550	15 472	111 022	1 699 407	25 585	1 119 867	65 243	1 097 632	315 980	–
2006	96 191	16 044	112 235	1 660 097	26 941	1 167 624	65 534	1 111 038	317 722	–
2007	98 529	16 620	115 149	1 667 484	27 347	1 180 294	65 761	1 130 957	319 758	–
2008	153 683	18 130	171 813	1 685 496	28 477	1 225 441	65 963	1 141 060	321 649	1 305 464
2009	161 779	18 245	180 024	1 709 193	29 669	1 231 890	66 146	1 142 640	322 731	4 969 000

Lähde – Source:

Kansallisarkisto – National Archives

2.9 Suomen rakennuskanta käyttötarkoituksen, sijainnin ja rakentamisvuoden mukaan 31.12.2009
 2.9 Finnish buildings by use, region and year of construction 31.12.2009

	Rakennuksia – Buildings	%	Kerrosala – Floor area m ²	%
Rakennuksia yhteensä – Buildings total	1 433 980	100	429 109 691	100
Käyttötarkoitus – Use				
Asuinrakennukset – Residential buildings	1 224 209	85	272 468 813	63
Erilliset pientalot – Detached houses	1 092 363	76	150 923 573	35
Rivi- ja ketjutalot – Attached houses	75 618	5	32 281 142	8
Asuinkerrostalot – Apartment buildings	56 228	4	89 264 098	21
Muut rakennukset – Other buildings	209 771	15	156 640 878	37
Liikerakennukset – Commercial buildings	41 697	3	25 989 991	6
Toimistorakennukset – Office buildings	10 748	1	18 509 817	4
Liikenteen rakennukset – Transport buildings	54 535	4	11 658 839	3
Hoitotalon rakennukset – Buildings for institutional care	7 993	1	10 397 729	2
Kokoonntumisrakennukset – Assembly buildings	13 432	1	8 636 473	2
Opetusrakennukset – Educational buildings	8 868	1	17 316 491	4
Teollisuusrakennukset – Industrial buildings	40 173	3	44 893 000	10
Varastorakennukset – Warehouses	26 712	2	17 373 476	4
Muut rakennukset – Other buildings	5 613	0	1 865 062	0
Alue – Region				
Uusimaa	243 360	17	112 951 522	26
– Pääkaupunkiseutu ¹⁾ – Capital area ¹⁾	103 244	7	77 220 009	18
– Muu Uusimaa – Rest of Uusimaa	140 116	10	35 731 513	8
Varsinais-Suomi	124 231	9	39 097 994	9
Satakunta	82 007	6	21 626 276	5
Kanta-Häme	52 672	4	14 206 651	3
Pirkanmaa	118 765	8	37 856 931	9
Päijät-Häme	51 509	4	16 969 842	4
Kymenlaakso	57 067	4	16 133 073	4
Etelä-Karjala – South Karelia	42 858	3	11 143 938	3
Etelä-Savo	55 674	4	12 723 464	3
Pohjois-Savo	74 342	5	19 617 066	5
Pohjois-Karjala – North Karelia	58 888	4	13 337 785	3
Keski-Suomi – Central Finland	80 882	6	21 378 869	5
Etelä-Pohjanmaa – South Ostrobothnia	74 943	5	16 761 809	4
Pohjanmaa – Ostrobothnia	60 820	4	14 993 289	3
Keski-Pohjanmaa – Central Ostrobothnia	23 374	2	5 707 736	1
Pohjois-Pohjanmaa – North Ostrobothnia	117 704	8	29 596 551	7
Kainuu	30 023	2	6 996 443	2
Lappi – Lapland	72 300	5	15 641 354	4
Ahvenanmaa – Åland	12 561	1	2 369 098	1
Rakennusvuosi – Year of construction				
–1920	76 827	5	17 187 165	4
1921–1929	28 981	2	7 655 963	2
1930–1939	48 860	3	11 286 611	3
1940–1949	90 477	6	14 041 237	3
1950–1959	174 853	12	36 674 944	9
1960–1969	140 362	10	49 886 950	12
1970–1979	203 935	14	81 153 936	19
1980–1989	273 391	19	87 523 021	20
1990–1999	182 665	13	56 983 613	13
2000–	174 169	12	57 938 960	14
Tuntematon – Unknown	39 460	3	8 777 291	2

1) Helsinki, Espoo, Vantaa, Kauniainen.

Lähde – Source:

Tilastokeskus, Henkilötalostat: rakennus- ja asutokanta – Statistics Finland, Population Statistics: Buildings and Dwellings

2.10 Suomen Arkkitehtiiliiton arkkitehtuurikilpailut 1972–2010

2.10 Architectural competitions arranged by the Finnish Association of Architects 1972–2010

Vuosi – Year	Yleiset kilpailut – Open competitions	Kutsukilpailut – Invitation competitions
1972–1979	49	49
1980–1989	96	215
1990.....	16	24
1991.....	15	12
1992.....	7	5
1993.....	6	6
1994.....	8	3
1995.....	4	12
1996.....	9	20
1997.....	9	29
1998.....	7	28
1999.....	7	23
1990–1999	88	162
2000.....	7	29
2001.....	7	21
2002.....	4	21
2003.....	6	23
2004.....	7	14
2005.....	5	17
2006.....	3	14
2007.....	5	20
2008.....	13	22
2009.....	4	15
2000–2009	61	196
2010.....	5	17
1972–2010	299	639

Lähde – Source:

Suomen Arkkitehtiiliitto – Finnish Association of Architects

2.11 Arkkitehtitoimistojen liittoon (ATL) kuuluvat arkkitehtitoimistot kunnittain 2010

2.11 Architects' offices belonging to the Association of Finnish Architects' Offices by municipality 2010

Kunta – Municipality	Toimistoja – Offices	%
Yhteensä – Total	249	100
Helsinki	129	52
Espoo	22	9
Oulu	22	9
Tampere	16	6
Turku	13	5
Jyväskylä.....	4	2
Vaasa	3	1
Lahti	3	1
Pori	3	1
Joensuu	3	1
Lappeenranta	2	1
Porvoo	2	1
Kotka	2	1
Kuopio	2	1
Hämeenlinna	2	1
Yhteensä – Total.....	226	91
Muut kunnat – Other municipalities	23	9
Pääkaupunkiseutu ¹⁾ – Capital area ¹⁾	152	61
Muu Suomi – Rest of Finland	97	39

1) Helsinki, Espoo, Vantaa.

Lähde – Source:

Arkkitehtitoimistojen liitto ATL – Association of Finnish Architects' Offices

3 Kirjat, kirjastot ja kulttuurilehdet

Kirjojen kustantaminen

Suomessa julkaistiin vuonna 2009 runsaat 12 700 kirjaa nimekkeittäin laskettuna. Määrä on hieman laskenut viime vuosina. Julkaistuista nimekkeistä kotimaista kirjallisuutta oli runsaat 10 300 kappaletta ja käännöskirjallisuutta hieman yli 2 400 kappaletta. Kotimaisessa kirjallisuudessa suomen kielellä julkaistujen nimekkeiden osuus oli noin 75 prosenttia, ruotsiksi julkaistujen osuus vajaat 5 prosenttia ja muilla kielillä julkaistujen osuus vähän yli 20 prosenttia. Käännöskirjallisuudessa suomen kielelle käännettyjen osuus julkaistuista nimekkeistä oli noin 96 prosenttia. 65 prosentissa käännettyistä kirjoista alkukielenä on ollut englanti, 10 prosentissa ruotsi. Osuuksissa ei ole tapahtunut suuria muutoksia viime vuosina. Kustannusyhtiöiden lisäksi kirjoja julkaisevat mm. järjestöt, yliopistot, tutkimuslaitokset ja valtion virastot. Kansalliskirjaston tilastot sisältävät kaikkien julkaisijoiden kirjat. (Taulukot 3.1 ja 3.2.)

Valtaosa julkaistusta kirjallisuudesta on tietokirjallisuutta. Vuonna 2009 tietokirjojen osuus julkaistuista nimekkeistä oli lähes 80 prosenttia ja kaunokirjojen osuus noin 20 prosenttia. Kaunokirjojen osuus on viime vuosikymmeninä hiljalleen kasvanut ja tietokirjojen osuus vähentynyt: esimerkiksi vuonna 1995 tietokirjojen osuus oli 86 prosenttia ja kaunokirjojen osuus 14 prosenttia. Aihepiireittäin tarkasteltuna julkaistuista kirjanimekkeistä suurimmat ryhmät vuonna 2009 olivat kaunokirjallisuus (noin 20 prosenttia), historia ja elämäkerrat (8 prosenttia) sekä oikeus ja julkinen hallinto (7 prosenttia), luonnontieteet (7 prosenttia) ja arkkitehtuuri ja taide (7 prosenttia). (Taulukot 3.3 ja 3.4.)

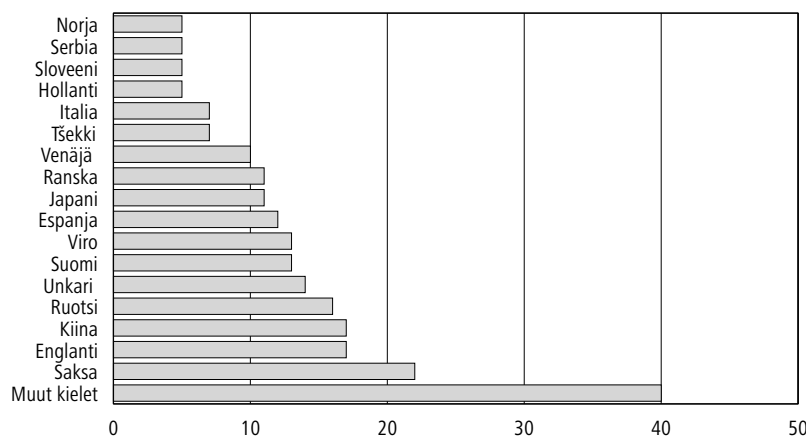
Suomalainen kirjallisuus on viime vuosina saanut entistä enemmän huomiota myös ulkomailta. Suomalaista kirjallisuutta käännettiin vuonna 2009 muille kielille 230 nimekkeen verran. Määrä on 26 nimekettä suurempi kuin edellisvuonna ja 87 nimekettä suurempi kuin vuonna 2001. Eniten käännettiin saksaksi (22 nimekettä), englanniksi (17 nimekettä), kiinaksi (17 nimekettä) sekä ruotsiksi (16 nimekettä). Kiinaksi käännettyjen nimekkeiden määrä oli poikkeuksellisen suuri vuonna 2009, sillä aiempina vuosina kiinaksi on käännetty vain 0–3 nimekettä vuosittain. (Kuvio 3.1, taulukko 3.6.)

Äänikirjoja julkaistaan tallenteina (cd-rom ja dvd) sekä internetistä ladattavina tiedostoina. Tallennemuotoisia äänikirjoja julkaistiin 76 uutta nimekettä vuonna 2010 ja ladattavia 41. Äänikirjojen myynnissä ladattavien osuus on kasvanut viime vuosina. (Taulukko 3.7.)

Julkaistujen nimekkeiden määrällä mitattuna sähköisten julkaisujen suurimmaksi ryhmäksi ovat nousseet ladattavat sähkökirjat. Suomen Kustannusyhdistyksen jäsenkustantajat julkaisivat vuonna 2010 kaikkiaan 539 sähkökirjanimekettä eli lähes kaksinkertaisen määrän edellisvuoteen verrattuna. (Taulukko 3.8.)

Kirjojen myynti ja lukeminen

Kirjoja myydään edelleen eniten perinteisissä kirjakaupoissa. Vuonna 2010 Suomessa oli 273 yleiskirjakauppaa. Määrä on vähentynyt 43:lla vuodesta 2005. Samassa ajassa markettien kirjaosastojen määrä on kasvanut 141:stä 171:een. Kirjojen kokonaismyynti oli 565 miljoonaa euroa vuonna 2009.

Kuvio 3.1

Suomalaisen kirjallisuuden käännökset muihin kieliin 2009 (yhteensä 230 käännösnimekettä)

Lähde:
Suomalaisen kirjallisuuden tiedotuskeskus FILI

Tästä 33 prosenttia kertyi kirjakauppojen myynnistä, 20 prosenttia posti-, suora- ja kirjakerhomyynnistä ja 16 prosenttia tavaratalojen ja supermarkettien kirjaosastojen myynnistä. Vuodesta 2005 kirjakauppojen osuus on laskenut 8 prosenttiyksikköä sekä posti-, suora- ja kirjakerhomyynnin osuus 6 prosenttiyksikköä. Samassa ajassa tavaratalojen ja supermarkettien kirjaosastojen osuus on kasvanut 5 prosenttiyksikköä. Kirjojen myyntikanavat ovat myös monipuolistuneet, sillä muiden jakeluteiden osuus on kasvanut 6 prosenttiyksikköä. Antikvariaatteja oli 161 vuonna 2010. Määrä on vähentynyt 19:llä vuodesta 2005. Kirjakerhojen jäsenmäärät ovat laskeneet viime vuosina selvästi. Esimerkiksi Suomen suurimmassa kirjakerhossa, Suuressa Suomalaisessa Kirjakerhossa, oli vielä vuonna 2007 noin 300 000 jäsentä mutta vuonna 2011 enää noin 210 000. (Taulukot 3.9–3.12.)

Suomen Kustannusyhdistyksen jäsenkustantajien kirjamyynnin arvo oli lähes 248 miljoonaa euroa vuonna 2010. Myynnissä on laskua 31 miljoonaa euroa vuodesta 2008 nimellisarvoin lasketuna. Selvimmin on viime vuosina laskenut tietokirjojen sekä lasten- ja nuortenkirjojen myynti. Myynnin laskun yhtenä syynä pidetään yleisesti internetin tarjoamien lukemis- ja tiedonhakuvaihtoehtojen yleistymistä. Kokonaisymyynnistä tietokirjat muodostavat silti edelleen suurimman ryhmän: niiden osuus oli noin 35 prosenttia vuonna 2010. Toiseksi suurin ryhmä oli oppikirjat 34 prosentin osuudella. Sähköisiä julkaisuja myytiin vuonna 2010 noin 12,5 miljoonalla eurolla. Niiden osuus kirjamyynnin arvosta oli noin 5 prosenttia. Online-julkaisut muodostivat yli 70 prosenttia sähköisten julkaisujen myynnin arvosta. (Taulukot 3.8, 3.13 ja 3.14.)

Kirjat ovat myös keräilykohde, ja arvokirjoja hankitaan sijoitustarkoituksessakin. Keräily- ja sijoituskohteiksi sopivia kirjoja myydään paitsi antikvariaateissa myös huutokaupoissa. Bibliofiilien Seura järjestää vuosittain antikvaaristen kirjojen huutokauppoja, mutta kirjoja myydään myös taide- ym. huutokaupoissa. Bibliofiilien Seuran huutokauppojen kallein kirja vuonna 2010 oli Turussa vuonna 1685 julkaistu ”Biblia, se on coco Pyhä Raamattu”, josta maksettiin 1 500 euroa. (Taulukko 3.15.)

Suomessa jaetaan vuosittain kymmenittäin kirjallisuuspalkintoja. Ne lisäävät kirjojen näkyvyyttä julkisuudessa ja usein myös myyntiä. Kirjallisuuspalkintojen määrä kasvoi voimakkaasti erityisesti 1990-luvulla. Osa palkinnoista (esimerkiksi Koskenkorva-palkinto) on kunnia- tai tunnustuspalkintoja, mutta osa on rahallisesti niin suuria, että niillä on voittajalle myös taloudellista merkitystä. Kaunokirjallisuuden (romaanien) palkinnoista

tunnetuin on Finlandia-palkinto, jonka voittanutta kirjaa myydään usein runsaasti. Tietokirjallisuuden Tieto-Finlandia-palkinto perustettiin vuonna 1989. Myös sen jakaminen ja voittaja ovat saaneet runsaanpuoleisesti julkisuutta. Kaikki Finlandia-palkinnot (Finlandia, Tieto-Finlandia ja Finlandia Junior) ovat suuruudeltaan 30 000 euroa. Kirjallisuuspalkinnoista raha-arvoltaan suurin, 35 000 euroa, on Svenska litteratursällskapetin vuosittain jakama Tollanderin palkinto. Taulukkoon 3.17 on koottu ne kirjallisuuspalkinnot, joiden palkintosumma on vähintään 10 000 euroa.

Kirjojen lukemiskäytännöissä ei ole tapahtunut suuria muutoksia viime vuosina. Sähkökirjat ovat tulleet markkinoille mutta eivät ole vielä saavuttaneet suuren yleisön suosiota. Tilastokeskuksen ajankäyttötutkimuksen 2009-tulosten mukaan 75 prosenttia 10 vuotta täyttäneistä oli lukenut kirjaa viimeisen vuoden aikana. Naiset ovat miehiä aktiivisempia kirjan lukijoita. Aktiivisinta kirjojen lukeminen on 10–14-vuotiaiden ikäryhmässä, jossa 90 prosenttia oli lukenut kirjaa viimeisen vuoden aikana. Päivittäin kirjaa oli lukenut 21 prosenttia vastanneista. TNS Gallupin vuonna 2009 keräämien tietojen mukaan 32 prosenttia ihmisistä oli lukenut kirjaa edellisenä päivänä. Naiset olivat aktiivisempia lukijoita kuin miehet, nuoret aktiivisempia kuin vanhat. Keskimäärin kirjaa luettiin noin 23 minuuttia päivässä. Lukemiseen käytetty aika on hieman lyhentynyt viime vuosina. (Taulukot 3.18 ja 11.12.)

Kirjastot

Suomessa oli vuonna 2010 kaikkiaan 840 yleistä kirjastoa. Määrä on vähentynyt lähes sadalla vuodesta 2005. Suurin vähennys on kohdistunut pääkirjastoihin ja laituskirjastoihin, kun taas samassa ajassa sivukirjastojen määrä on lisääntynyt lähes 30:llä. Kirjastojen henkilöstömäärä on pysynyt suunnilleen ennallaan viime vuosina. Kirjastojen kokoelmissa kirjojen määrä on ollut laskusuunnassa viime aikoina, kun taas muun aineiston määrä on kasvanut. Vuonna 2010 kirjastojen kokoelmissa oli vajaat 35 miljoonaa kirjaa ja lähes 5 miljoonaa kappaletta muuta aineistoa (lähinnä lehtiä, videoita ja äänitteitä). Muun aineiston määrä on kaksinkertaistunut 1990-luvun alkuvuosista. Äänitekokoelmista noin 80 prosenttia oli musiikkiaäänitteitä. Musiikkiaäänitteiden osuus äänitteistä on noussut lähes 6 prosenttiyksikköä vuodesta 2001. Yleisten kirjastojen käyttötalouden kokonaismenot olivat vajaat 300 miljoonaa euroa vuonna 2010. Tästä henkilöstömenojen osuus oli yli puolet. Kuvatalennekokoelmista

dvd-levyt muodostavat kaksi kolmasosaa, kun taas kuvataillennelainoista dvd-levyjen osuus oli jo 94 prosenttia vuonna 2010. (Taulukot 3.19–3.25.)

Kirjastokäyntien määrä on laskenut lähes 67 miljoonasta vuonna 2004 alle 53 miljoonaan vuonna 2010. Myös lainaajien määrä on kääntynyt laskuun viime vuosina. Lainojen määrä on laskenut yli 12 prosenttia vuoden 2004 huippuluvuista. Kirjaston käytön vähenemisen yleisenä syynä on pidetty internetin käytön lisääntymistä, ja on muistettava, että vaikka kirjastojen fyysiset käynnit ja lainat ovatkin vähentyneet, kirjastojen käyttö internetin välityksellä on kasvanut voimakkaasti: niin sanotut verkkokäynnit kirjastoissa ovat lisääntyneet vuoden 2008 vajaan 46 miljoonasta vuoden 2010 yli 57 miljoonaan. Tilastokeskuksen ajankäyttötutkimuksen 2009 tulosten mukaan kirjastossa käymisen määrässä ei ole tapahtunut suuria muutoksia viime vuosina. Käyminen on hieman vähentynyt 15–24-vuotiaiden ikäryhmässä mutta lisääntynyt 65 vuotta täyttäneiden joukossa. (<http://tilastot.kirjastot.fi>) (Taulukot 3.20 ja 11.12.)

Vuonna 2009 Kansalliskirjaston keräämien tilastojen piirissä oli 103 tieteellistä kirjastoa. Niiden kokoelmat käsittivät aineistoa yhteensä yli 70 miljoonaa säilytysyksikköä. Kokoelmat ovat kasvaneet lähes 10 miljoonan säilytysyksikön verran vuodesta 2005. Myös tieteellisissä kirjastoissa lainamäärät ovat kääntyneet laskuun: vuonna 2009 lainoja välitettiin kaikkiaan noin 18 miljoonaa, yli 2 miljoonaa vähemmän kuin edellisvuonna. Tieteellisten kirjastojen henkilöstömäärissä ei ole tapahtunut suuria muutoksia viime vuosina. Vuonna 2009 henkilöstömäärä oli lähes 1 900. Menot ovat nimellisesti kaksinkertaistuneet vuodesta 1999. (Taulukko 3.26.)

Suomessa toimii kymmenittäin erilaisia kulttuurialan erikoiskirjastoja. Useat niistä eivät sisälly yleisten eivätkä tieteellisten kirjastojen tilastoihin. Tärkeimmät kulttuurialan erikoiskirjastot on esitetty taulukossa 3.28. Kokoelmiltaan suurimpia ovat Suomalaisen Kirjallisuuden Seuran kirjasto, Museoviraston kirjasto sekä Sibelius-Akatemian kirjasto. Kulttuurialan erikoiskirjastojen joukossa on myös muutamia suppea-alaisia kirjastoja kuten esimerkiksi ulkomaiden edustustojen yhteydessä toimivat kirjastot. Monilla museoilla on suuret kirjastot, mutta ne toimivat yleensä museohenkilökunnan käsikirjastoina.

Kulttuurilehdet

Suomessa julkaistaan lukuisesti kulttuurilehtiä. Lehtien painos- ja tilaajamäärät vaihtelevat paljon. Pienimpien painosmäärä on joitakin satoja,

suurimpien kymmeniä tuhansia. Kulttuurilehtien joukossa on mitä erilaisimpia taiteen ja kulttuurin osa-alueita käsitteleviä lehtiä. Toisaalta on myös yleiskulttuurilehtiä, joiden aihepiiri ja näkökulma on laaja ja joiden sisältö käsittelee useita eri kulttuurin alueita. Useat kulttuurilehdet kuuluvat Kulttuuri-, mielipide- ja tiedelehtien liitto Kultti ry:een, jonka nettisivuilla (www.kultti.net) on tarkempia tietoja jäsenlehtien aihealueista ja ilmestymisestä.

Kulttuurilehtien julkaisijat ovat suureksi osaksi yhdistyksiä, mutta joukossa on myös yrityksiä, laitoksia yms. Julkaisijoilla on yleensä myös kotisivut, ja osa kulttuurilehdistä ilmestyy paperiversiön lisäksi myös netissä, osa jopa pelkästään netissä. Valtio tukee kulttuurilehtien julkaisemista. Kulttuurilehtitukea jaettiin vuonna 2011 kaikkiaan runsaat 1 miljoona euroa. Tukea sai 149 lehteä. Tuen määrä on noussut 270 000 euroa vuodesta 2008, tukea saavien lehtien määrä 40:llä. (Taulukko 3.29.)

Tilastolähteet

Suomessa julkaistujen kirjojen nimekkeiden määriä koskevat tiedot perustuvat Kansalliskirjaston tilastoihin. Kansalliskirjastolla on lain mukaan oikeus saada vapaakappaleet kaikista Suomessa julkaistuista kirjoista ja lehdistä ja muista julkaisuista. Kansalliskirjaston tilastot sisältävät sekä varsinaiset kirjat (yli 48 sivua) että pienpainatteet (5–48 sivua).

Varsinaisten kirjankustantajien julkaisemien kirjojen määrää ja myyntiä koskevat tiedot perustuvat Suomen Kustannusyhdistyksen tilastoihin. Tiedot kirjojen myynnistä myyntikanavittain perustuvat Kirjakauppaliiton Tilastokeskukselta tilaamaan selvitykseen. Antikvariaattien määrää koskevat tiedot ovat peräisin Tilastokeskuksen yritys- ja toimipaikkarekisteristä. Tiedot kirjakerhoista perustuvat kerhojen omiin ilmoituksiin. Tiedot antikvaarisen kirjallisuuden myynnistä on saatu Bibliofiilien seurasta (www.bibliofiilienseura.fi). Tiedot kirjallisuuspalkinnoista on saatu palkintojen jakajilta. Kirjojen lukemista koskevat tiedot on saatu sekä Tilastokeskuksen ajankäyttötutkimuksesta että TNS Gallup Oy:ltä. TNS Gallupin tulokset perustuvat vuosittaisiin puhelinhaastatteluihin, joissa haastatellaan 20 000 10 vuotta täyttäneitä mannersuomalaisia. Tutkimusmenetelmien eroista johtuen Tilastokeskuksen ajankäyttötutkimuksen ja TNS Gallupin tulokset eivät ole vertailukelpoisia.

Yleisten kirjastojen tilastot ovat peräisin opetus- ja kulttuuriministeriön viestintäkulttuuriyksiköstä, joka julkaisee ne vuosittain internetissä

osoitteessa <http://tilastot.kirjastot.fi>. Tieteellisten kirjastojen tilastot kokoaa Kansalliskirjasto.

Tilastokeskuksen vapaa-aikatutkimuksessa ja ajankäyttötutkimuksessa kartoitetaan lukemisen harrastamista noin 10 vuoden välein. Viimeisimmät tulokset ovat ajankäyttötutkimuksesta ja koskevat vuotta 2009 (Ajankäyttötutkimus 2009 – Kulttuuriharrastukset 1981–2009. Helsinki: Tilastokeskus). Vapaa-aikatutkimuksen uusimmat tulokset koskevat vuotta 2002. Ne ovat ilmestyneet seuraavissa julkaisuissa:

Liikkanen, Mirja, Hanifi, Riitta & Hannula, Ulla (toim.) (2005). Yksilöllisiä valintoja, kulttuurien pysyvyyttä. Vapaa-ajan muutokset 1981–2002. Helsinki: Tilastokeskus.

Liikkanen, Mirja (toim.) (2009). Suomalainen vapaa-aika: arjen ilot ja valinnat. Helsinki: Gaudemus.

Kulttuuritilasto 2003 (2005). Helsinki: Tilastokeskus.

Kulttuuria alueittain: tilastollinen katsaus (2007). Helsinki: Tilastokeskus.

Taulukot – Tables

3.1	Julkaistu kotimainen kirjallisuus ja käännöskirjallisuus 1980–2009 <i>Finnish and translated books published 1980–2009</i>	53
3.2	Suomessa julkaistu käännöskirjallisuus alkukielen mukaan 1980–2009 <i>Translated books published in Finland 1980–2009 by source language</i>	54
3.3	Tieto- ja kaunokirjallisuuden sekä koulu- ja lastenkirjojen kokonaisnimeketuotanto 1980–2009 <i>Non-fiction, fiction, schoolbooks and children's books: total number of titles 1980–2009</i>	55
3.4	Suomessa julkaistu kirjallisuus aihepiireittäin 1980–2009 <i>Total number of books published in Finland 1980–2009 by subject category</i>	56
3.5	Uutuuskirjojen nimeketuotanto kirjallisuudenlajeittain 2003–2010 <i>Production of first edition titles 2003–2010</i>	57
3.6	Suomalaisen kirjallisuuden käännökset 2001–2009 <i>Translations of Finnish literature 2001–2009</i>	58
3.7	Äänikirjojen julkaiseminen ja myynti 2010 <i>Publishing and sales of audio books 2010</i>	59
3.8	Sähköisten julkaisujen uudet nimekkeet ja myynti 2007–2010 <i>Electronic publications 2007–2010: new titles and sales</i>	59
3.9	Kirjallisuuden myynti kanavittain 1997–2009 <i>Marketing channels of books 1997–2009</i>	59
3.10	Kirjakaupat ja kirjaosastot 2003–2010 <i>Bookstores and book departments 2003–2010</i>	60
3.11	Antikvariaatit 1980–2009 <i>Second-hand bookshops 1980–2009</i>	60
3.12	Suurimmat kirjakerhot 2011 <i>Biggest book clubs 2011</i>	61
3.13	Kirjojen euromääräinen myynti kirjallisuudenlajeittain 1980–2010 <i>Value of book sales by type of literature 1980–2010</i>	62
3.14	Myydyimmät kirjat 2010 <i>Best-selling books in Finland 2010</i>	63
3.15	Vuoden kallein Bibliofilien Seuran kirjahuutokaupoissa myyty kirja 1995–2011 <i>The most expensive book of the year sold at the book auctions of Bibliofilien Seura 1995–2011</i>	64
3.16	Bibliofilien Seuran kirjahuutokaupoissa myytyt kalleimmat antikvaariset kohteet 2010 <i>Highest-priced antiquarian lots sold at Bibliofilien Seura book auctions 2010</i>	64
3.17	Kotimaisia kirjallisuuspalkintoja 2011 <i>Finnish literary awards 2011</i>	65
3.18	Kirjojen lukeminen 1992–2009 <i>Book readership 1992–2009</i>	66
3.19	Yleisten kirjastojen pää-, sivu- ja laitoskirjastot sekä niiden henkilöstö 1980–2010 <i>Main public libraries, branch libraries and institutional libraries, and library staff 1980–2010</i>	67
3.20	Yleisten kirjastojen asiakkaat ja lainat 1987–2010 <i>Customers and loans from public libraries 1987–2010</i>	67
3.21	Yleisten kirjastojen aineistot ja aineistohankinnat 1988–2010 <i>Public library collections and acquisition 1988–2010</i>	69
3.22	Yleisten kirjastojen menot 1993–2010 <i>Public library expenses 1993–2010</i>	69
3.23	Valtion tuki yleisille kirjastoille 1995–2009 <i>State subsidies to public libraries 1995–2009</i>	70
3.24	Yleisten kirjastojen äänitekokoelmat, hankinta ja lainaus 2001–2010 <i>Public libraries: Collections, acquisitions and loans of sound recordings 2001–2010</i>	70
3.25	Kirjastojen videotallenteiden kokoelmat, hankinta ja lainaus 2001–2010 <i>Video collections, acquisitions and loans of public libraries 2001–2010</i>	71

3.26	Tieteellisten kirjastojen henkilöstö, talous ja toiminta 1993–2009 <i>Research libraries 1993–2009: staff, finances and functions</i>	71
3.27	Kansalliskirjasto 2000–2009 <i>The National Library 2000–2009</i>	72
3.28	Kulttuurialan erikoiskirjastoja Suomessa 2011 <i>Special libraries in Finland in the field of culture 2011</i>	73
3.29	Valtion tuki kulttuurilehdille 2000–2011 <i>State support to cultural magazines 2000–2011</i>	75

3.1 Julkaistu kotimainen kirjallisuus ja käännöskirjallisuus 1980–2009*

3.1 Finnish and translated books published 1980–2009*

Vuosi – Year	Kotimainen kirjallisuus – Finnish books					Käännöskirjallisuus – Translated books					Yhteensä – Total		Näistä ensi- painoksia – Of which first editions
	Suomen- kielinen ¹⁾ – Finnish language ¹⁾	Ruotsin- kielinen – Swedish language	Suomen- ja ruotsinkieliset yhteensä – Finnish and Swedish language total	Muun- kielinen – Other languages	Yhteensä – Total	Osuus kaikista – Share of all titles	Suomen- noksia – Into Finnish	Ruotsin- noksia – Into Swedish	Yhteensä – Total	Osuus kaikista – Share of all titles	Nimekkeitä – Titles	%	
1980.....	4 387	342	4 729	767	5 496	84,4	959	56	1 015	15,6	6 511	100	6 294
1985.....	6 181	474	6 655	1 280	7 935	88,9	906	89	995	11,1	8 930	100	8 358
1990.....	6 512	598	7 110	1 370	8 480	83,5	1 562	111	1 673	16,5	10 153	100	9 482
1995.....	8 669	605	9 274	2 254	11 528	85,4	1 857	109	1 966	14,6	13 494	100	12 723
2000.....	7 097	385	7 482	2 088	9 570	81,3	2 106	88	2 194	18,7	11 764	100	11 066
2001.....	7 497	372	7 869	2 281	10 150	84,0	1 862	78	1 940	16,0	12 090	100	11 219
2002.....	7 375	406	7 781	2 271	10 052	83,3	1 928	89	2 017	16,7	12 069	100	11 088
2003.....	7 650	460	8 110	2 232	10 342	84,0	1 887	80	1 967	16,0	12 309	100	11 440
2004.....	7 939	513	8 452	2 417	10 869	83,8	2 007	101	2 108	16,2	12 977	100	12 104
2005.....	8 482	555	9 037	2 281	11 318	82,8	2 235	114	2 349	17,2	13 667	100	12 658
2006.....	8 288	525	8 813	2 372	11 185	81,9	2 363	109	2 472	18,1	13 657	100	12 722
2007.....	8 712	559	9 271	2 430	11 701	82,7	2 341	113	2 454	17,3	14 154	100	13 099
2008.....	8 258	539	8 797	2 277	11 074	82,3	2 262	83	2 345	17,5	13 419	100	12 378
2009.....	7 714	478	8 192	2 113	10 305	81,0	2 314	95	2 409	19,0	12 714	100	11 649
Kirjat – Books.....	6 860	431	7 291	1 880	9 171	82,7	1 838	78	1 916	17,3	11 087	100	10 064
Pienpainatteen – Small publications.....	854	47	901	233	1 134	69,7	476	17	493	30,3	1 627	100	1 585

* Tilastointi perustuu kansallisbibliografian Suomen kirjallisuusalan mukaisen osaston aineistoon. Tilastoinnissa on noudatettu Unescon suositusta (ks. Unescon tilastollinen vuosikirja). Pienpainatteen (5–48 sivua) sisältävät lukuihin. – Based on data from the national bibliography as classified by subject under Finnish literature. Statistics compiled according to Unesco recommendations (see Unesco Statistical Yearbook). Small publications (5–48 pages) are included in the figures.

1) Sisältää myös kaksi- ja useampikieliset kirjat. – Also includes books in two or more languages.

Lähde – Source:

Kansalliskirjasto – The National Library of Finland

3.2 Suomessa julkaistu käännoiskirjallisuus alkukielen mukaan 1980–2009
3.2 Translated books published in Finland 1980–2009 by source language

Alkuperäiskieli – Source language	1980		1985		1990		1995		2000		2001		2002		2003		2004		2005		2006		2007		2008		2009		
	Kpl – No.	%	Kpl – No.	%	Kpl – No.	%	Kpl – No.	%	Kpl – No.	%	Kpl – No.	%	Kpl – No.	%	Kpl – No.	%	Kpl – No.	%	Kpl – No.	%	Kpl – No.	%	Kpl – No.	%	Kpl – No.	%	Kpl – No.	%	
Yhteensä – Total	959	100	1006	100	1563	100	1857	100	2106	100	1862	100	1928	100	1887	100	2007	100	2235	100	2363	100	2341	100	2277	100	2314	100	
Englanti – English	447	46,6	520	57,4	940	60,1	1196	60,1	1433	64,4	1219	65,5	1301	67,5	1182	62,6	1229	61,2	1331	59,6	1460	61,8	1432	61,2	1432	62,9	1509	65,2	
Ruotsi – Swedish	167	17,4	124	13,7	184	11,8	213	11,5	186	8,8	177	9,5	201	10,4	233	12,4	240	12,0	267	12,0	246	10,4	260	11,1	236	10,4	231	10	
Saksa – German	84	8,8	96	10,6	128	8,2	135	7,3	128	6,1	131	7,0	111	5,8	90	4,8	112	5,6	122	5,5	149	6,3	134	5,7	143	6,3	141	6,1	
Ranska – French	48	5	43	4,7	92	5,9	105	5,7	111	5,3	125	6,7	109	5,6	110	5,8	116	5,8	148	6,6	140	5,9	168	7,2	132	5,8	132	5,7	
Tanska – Danish	21	2,2	10	1,1	30	1,9	29	1,6	29	1,4	16	0,9	14	0,7	8	0,4	13	0,7	42	1,9	29	1,2	43	1,8	33	1,4	18	0,8	
Venäjä – Russian	47	4,9	26	2,9	40	2,6	20	1,1	21	1,0	27	1,5	18	0,9	26	1,4	20	1,0	28	1,3	16	0,7	27	1,2	30	1,3	31	1,3	
Norja – Norwegian	26	2,7	22	2,4	34	2,2	22	1,2	18	0,9	19	1,0	21	1,1	54	2,9	47	2,3	54	2,4	46	2,0	44	1,9	47	2,1	39	1,7	
Italia – Italian	16	1,7	11	1,2	28	1,8	40	2,2	29	1,4	17	0,9	17	0,9	33	1,8	54	2,7	44	2,0	35	1,5	40	1,7	46	2,0	49	2,1	
Espanja – Spanish	3	0,3	6	0,7	20	1,3	16	0,9	25	1,2	18	1,0	19	1,0	19	1,0	18	0,9	23	1,2	19	0,8	15	0,6	21	0,9	34	1,5	
Muut ¹⁾ – Others ¹⁾	100	10,4	48	5,3	67	4,3	81	4,4	126	6	113	6,1	117	6,1	132	7,0	158	7,9	176	7,5	223	9,4	178	7,6	157	6,9	130	5,6	
Käännoiset tuotsin kielelle – Translations into Swedish																													
Yhteensä – Total	56	100	89	100	111	100	109	100	88	100	78	100	89	100	80	100	101	100	114	100	109	100	113	100	89	100	95	100	
Suomi – Finnish	51	91,1	86	96,6	103	92,8	105	96,3	78	88,7	74	94,9	84	94,4	78	97,5	97	96,0	109	95,6	102	93,6	108	95,6	85	96,0	92	96,8	
Englanti – English	1	1,8	2	2,2	2	1,8	1	0,9	3	3,4	3	3,8	1	1,1	1	1,3	1	1,0	1	0,9	4	3,7	2	2,8	2	2,0	2	2,1	
Muut ¹⁾ – Others ¹⁾	4	7,1	1	1,1	6	5,4	3	2,8	7	8,0	1	1,3	4	4,5	1	1,3	3	3,0	4	3,5	3	2,7	3	2,6	2	2,0	1	1,1	

1) Sisältää myös käännoiset useasta eri kielestä. – Includes translations from several languages.

Lähde – Source:

Kansalliskirjasto – The National Library of Finland

3.3 Tieto- ja kaunokirjallisuuden sekä koulu- ja lastenkirjojen kokonaisnimeketuotanto 1980–2009*

3.3 Non-fiction, fiction, schoolbooks and children's books: total number of titles 1980–2009*

Vuosi – Year	Tietokirjallisuus – Non-fiction		Kaunokirjallisuus ¹⁾ – Fiction ¹⁾		Yhteensä – Total		Josta koulukirjoja – Of which schoolbooks		Josta lastenkirjoja – Of which children's books	
	Kpl – No.	%	Kpl – No.	%	Kpl – No.	%	Kpl – No.	%	Kpl – No.	%
Kirjat (yli 48 sivua) – Books (more than 48 pages)										
1980.	4 144	84	801	16	4 945	100	456	9	113	2
1985.	5 796	86	946	14	6 742	100	635	9	182	3
1990 ²⁾	5 910	82	1 334	18	7 494	100	558	7	280	4
1995.	8 529	85	1 482	15	10 011	100	508	5	381	4
2000.	7 957	84	1 570	17	9 527	100	350	4	430	5
2001.	8 360	84	1 546	16	9 906	100	460	5	476	5
2002.	8 295	84	1 629	16	9 924	100	466	5	479	5
2003.	8 490	84	1 584	16	10 074	100	426	4	474	5
2004.	9 071	83	1 812	17	10 883	100	521	5	561	5
2005.	9 560	83	1 963	17	11 523	100	649	6	560	5
2006.	9 631	83	1 942	17	11 573	100	539	5	557	5
2007.	10 016	83	2 102	17	12 118	100	518	4	644	5
2008.	9 703	82	2 177	18	11 880	100	468	4	711	6
2009.	8 969	81	2 118	19	11 087	100	385	3	532	5
Pienpainatet (5–48 sivua) – Small publications (5–48 pages)										
1980.	1 446	92	120	8	1 566	100	75	5	115	7
1985.	2 051	94	137	6	2 188	100	57	3	108	5
1990 ²⁾	2 241	88	314	12	2 659	100	57	2	379	14
1995.	3 083	89	400	12	3 483	100	44	1	456	13
2000.	1 834	82	403	18	2 237	100	56	3	563	25
2001.	1 823	84	361	17	2 184	100	55	3	469	22
2002.	1 765	82	380	18	2 145	100	37	2	529	25
2003.	1 842	82	393	18	2 235	100	31	1	446	20
2004.	1 705	81	389	19	2 094	100	44	2	471	23
2005.	1 688	79	456	21	2 144	100	42	2	569	27
2006.	1 654	79	429	21	2 083	100	27	1	516	25
2007.	1 546	76	490	24	2 036	100	42	2	600	30
2008.	1 184	77	355	23	1 539	100	26	2	385	25
2009.	1 141	70	486	30	1 627	100	27	2	587	36
Yhteensä – Total										
1980.	5 590	86	921	14	6 511	100	531	8	228	4
1985.	7 847	88	1 083	12	8 930	100	692	8	290	3
1990 ²⁾	8 505	84	1 648	16	10 153	100	615	6	659	7
1995.	11 612	86	1 884	14	13 496	100	552	4	837	6
2000.	9 791	83	1 973	17	11 764	100	406	4	993	8
2001.	10 183	84	1 907	16	12 090	100	515	4	945	8
2002.	10 060	83	2 009	17	12 069	100	503	4	1 008	8
2003.	10 332	84	1 977	16	12 309	100	457	4	920	8
2004.	10 776	83	2 201	17	12 977	100	565	4	1 032	8
2005.	11 248	82	2 419	18	13 667	100	691	5	1 129	8
2006.	11 285	83	2 371	17	13 656	100	566	4	1 073	8
2007.	11 562	82	2 592	18	14 154	100	560	4	1 244	9
2008.	10 887	81	2 532	19	13 419	100	494	4	1 096	8
2009.	10 110	80	2 604	20	12 714	100	412	3	1 119	9

* Tilastointi perustuu kansallisbibliografian Suomen kirjallisuusalanimukaisen osaston aineistoon. Tilastoinnissa on noudatettu Unescon suositusta (ks. Unescon tilastollinen vuosikirja). – Based on national bibliography data as classified by subject under Finnish literature. Statistics comply with Unesco recommendations (see Unesco Statistical Yearbook).

1) Kaunokirjallisuus sisältää proosan, lasten- ja nuortenkirjallisuuden sekä runouden. – Fiction includes prose, children's books, books for young adults and poetry.

2) Vuonna 1990 tieto kirjallisuuslajista puuttuu 250 kirjalta ja 104 pienpainatteelta. Nämä luvut sisältyvät kuitenkin kirjojen ja pienpainatteiden kokonaismääriin. Prosenttiosuus on laskettu kirjoista ja pienpainatteista, joiden kirjallisuuslaji tiedetään. – 250 books and 104 small publications had no data on type of literature in 1990. These figures are included, however, in the overall totals of books and small publications. The percentages have been calculated on the basis of books and small publications for which the type of literature is known.

Lähde – Source:

Kansalliskirjasto – The National Library of Finland

3.4 Suomessa julkaistu kirjallisuus aihepiireittäin 1980–2009*

3.4 Total number of books published in Finland 1980–2009* by subject category

Aihepiiri – Category	Nimekkeitä – Titles											Josta – Of which						
	1980	1985	1990	1995	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	1.1.	1.2.	2.1.	2.2.
Yhteensä – Total	6 511	8 930	10 153	13 494	11 764	12 090	12 309	12 977	13 667	14 154	14 154	13 419	12 714	1 627	11 087	10 026	575	2 113
Yleisteokset ¹⁾ – General interest ¹⁾	297	329	307	315	224	216	210	286	441	469	431	484	273	27	244	221	21	29
Filosofia, psykologia – Philosophy, psychology	165	191	165	266	255	257	237	252	284	259	274	286	288	12	276	242	7	39
Uskonto – Religion	365	360	286	390	290	321	383	388	417	439	411	453	454	46	408	411	22	21
Sosiologia, tilasto – Sociology, statistics	212	233	176	234	174	187	158	186	212	238	228	236	212	13	199	162	10	40
Politiikka, kansantalous – Politics, national economy	564	795	776	1 026	679	680	715	698	753	767	784	756	596	100	496	439	25	132
Oikeus, julkinen hallinto – Law, public administration	447	625	735	952	716	847	893	941	999	1 003	987	1 048	1 012	176	753	812	56	61
Sotatieto ja -tiede – Warfare, military science	69	61	68	108	81	83	107	103	129	125	144	166	177	8	135	122	14	7
Kasvatus – Education	381	533	539	975	557	544	563	551	638	707	702	779	715	115	508	521	28	74
Kansatiede, kansanrunous – Ethnology, folklore	76	98	65	90	86	69	79	67	99	95	93	98	108	4	76	70	5	5
Kielitiede – Linguistics	264	347	219	438	362	361	348	321	363	412	397	438	424	24	331	181	49	125
Matematiikka – Mathematics	180	257	840	239	152	308	254	179	246	264	261	275	250	222	169	126	1	95
Luonnontieteet – Natural sciences	507	683	422	973	667	748	775	759	884	963	893	993	927	106	819	426	19	480
Lääketeet – Medicine	351	415	1 041	669	577	624	614	694	774	761	682	703	796	45	672	419	9	289
Insinööritieteet, teknikka, teollisuus – Engineering, technology, industry	614	1 053	297	1 477	825	883	906	790	739	714	692	790	896	83	700	442	15	326
Maa- ja metsätalous – Agriculture and forestry	204	433	117	460	337	411	362	336	387	314	433	462	373	69	260	261	11	57
Kotitalous – Household management	83	121	453	137	135	153	150	171	178	201	205	212	200	8	189	180	12	5
Liiketalous, liikenne – Business economics, transport	217	403	544	794	519	575	587	586	659	702	669	747	623	75	516	417	18	156
Arkkitehtuuri, taide – Architecture, art	198	330	115	719	549	600	574	722	734	819	877	993	970	131	754	763	39	83
Pelit, urheilu – Games, sport	54	98	368	151	116	115	119	125	127	163	191	179	164	9	161	160	4	6
Kirjallisuuden historia – History of literature	35	46	59	65	61	69	66	72	74	80	84	91	87	2	81	57	12	14
Kaunokirjallisuus – Literature	921	1 083	1 648	1 882	1 973	1 907	2 009	1 977	2 201	2 419	2 371	2 592	2 604	486	2 118	2 499	87	18
Maantiede, matkailu – Geography, travel	79	111	87	91	102	91	117	135	141	183	191	193	210	15	195	177	15	18
Historia, elämäkerrat – History, biographies	228	325	472	1 043	2 327	2 043	1 823	1 985	1 530	1 545	1 671	1 192	1 081	20	1 027	918	96	33
Luokittelematta ²⁾ – Unclassified ²⁾	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–

* Sisältää myös pienpainatteet. – Includes small publications.

1) Vuodesta 2008 lähtien tietotekniikkaa koskeva kirjallisuus sisällytetty kohtaan Insinööritieteet – From 2008 publications relating to information technology included in category Engineering.

2) Vuodesta 1990 tiedot tuotettu Fennica CD-ROM levyllä. Vuoden 1990 levyllä 354 nimikettä, joiden luokitus puuttuu. – As of 1990 these data have been available on CD-ROM. The disk for 1990 contains 354 titles for which no classification data are given.

Lähde – Source:

Kansalliskirjasto – The National Library of Finland

3.5 Uutuuskirjojen nimeketuotanto kirjallisuudenlajeittain 2003–2010*
 3.5 Production of first edition titles 2003–2010*

Kirjallisuudenlaji – Type of literature	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010
Yhteensä – Total	3 954	4 366	4 511	5 062	4 646	4 648	4 417	4 450
Kaunokirjallisuus – Fiction	699	717	730	893	866	713	722	671
Lasten ja nuorten kirjat – Books for children and young adults	896	1 032	1 072	1 118	890	1 138	1 008	1 071
Sarjakuvakirjat ¹⁾ – Comics books ¹⁾	178	300	335	315
Tietokirjat – Non-fiction	1 694	1 856	1 830	2 032	1 948	1 828	1 710	1 837
Peruskoulukirjat – Schoolbooks for comprehensive school	290	313	334	420	287	277	285	263
Muut koulu- ja kurssikirjat – Other schoolbooks and textbooks	375	448	545	599	473	392	357	293
Koulu- ja kurssikirjat yhteensä – Schoolbooks and textbooks total	665	761	879	1 019	764	669	642	556
Prosentteina – Percentages								
Yhteensä – Total	100	100	100	100	100	100	100	100
Kaunokirjallisuus – Fiction	17,7	16,4	16,2	17,6	18,6	15,3	16,3	15,1
Lasten ja nuorten kirjat – Books for children and young adults	22,7	23,6	23,8	22,1	19,2	24,5	22,8	24,1
Sarjakuvakirjat ¹⁾ – Comics books ¹⁾	3,8	6,5	7,6	7,1
Tietokirjat – Non-fiction	42,8	42,5	40,6	40,1	41,9	39,3	38,7	41,3
Peruskoulukirjat – Schoolbooks for comprehensive school	7,3	7,2	7,4	8,3	6,2	6,0	6,5	5,9
Muut koulu- ja kurssikirjat – Other schoolbooks and textbooks	9,5	10,3	12,1	11,8	10,2	8,4	8,1	6,6
Koulu- ja kurssikirjat yhteensä – Schoolbooks and textbooks total	16,8	17,4	19,5	20,1	16,4	14,4	14,5	12,5

* Suomen Kustannusyhdistyksen jäsenkustantajien ilmoittama myynti. Luvut eivät ole täysin vertailukelpoisia, koska tietoja antaneet Suomen kustannusyhdistyksen jäsenkustantajat eivät ole eri vuosina täysin samoja. – Sales reported by members of the Finnish Book Publishers' Association. The figures for different years are not fully comparable as the number of respondents has varied from year to year.

1) Vuoteen 2006 saakka pääosin lasten ja nuorten kirjoissa, osaksi kaunokirjallisuudessa. – Until 2006 mainly among books for children and young adults, partly also among fiction.

Lähde – Source:

Suomen Kustannusyhdistys – The Finnish Book Publishers' Association

3.6 Suomalaisen kirjallisuuden käännökset 2001–2009

3.6 Translations of Finnish literature 2001–2009

Käännöskieli – Language of translation	Vuosi – Year									Kirjallisuuslaji 2009 – Field of literature 2009						
	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	Proosa – Prose	Lyriikka ja kansan- runous – Lyric poetry and folklore	Näytelmät ja kuunnelmat – Drama and radio play	Lasten ja nuorten kirjallisuus – Literature for children and teenagers	Antologiat ja kirjallisuus- lehdet – Anthologies and literature journals	Tieto- kirjal- isuus – Non- fiction	Sarjakuva – Comics
Yhteensä – Total	143	177	190	186	217	191	205	204	230	79	18	16	83	5	27	2
Saksa – German	26	34	31	30	33	29	28	29	22	10	2	3	5	2		–
Englanti – English	14	20	24	11	28	27	25	8	17	4	4	2	4	–	2	1
Ruotsi – Swedish	11	18	12	21	22	8	12	9	16	2	–	–	5	–	9	–
Venäjä – Russian	12	18	13	10	7	7	16	20	10	2	1	–	2	2	3	–
Viro – Estonian	11	12	17	13	18	18	17	13	6	–	–	–	2	–	5	–
Ranska – French	10	10	13	11	10	18	10	15	11	4	–	–	5	–	2	–
Unkari – Hungarian	9	20	4	7	3	6	13	9	14	2	1	5	4	1	–	1
Suomi – Finnish	4	2	3	16	13	11	14	10	13	6	1	–	3	–	3	–
Italia – Italian	3	2	11	5	5	12	4	3	7	2	1	1	3	–	–	–
Tšekki – Czech	3	5	9	5	3	7	6	3	7	7	–	–	–	–	–	–
Hollanti – Dutch	6	4	6	5	8	3	5	5	5	3	–	–	2	–	–	–
Espanja – Spanish	5	2	5	4	4	6	3	4	12	5	3	3	1	–	–	–
Latvia – Latvian	2	4	1	4	5	5	4	2	1	1	–	–	–	–	–	–
Norja – Norwegian	3	1	2	5	4	5	3	2	5	4	–	–	1	–	–	–
Tanska – Danish	3	6	1	2	6	2	2	5	3	1	–	1	1	–	–	–
Puola – Polish	1	2	4	3	7	3	7	14	4	–	–	–	4	–	–	–
Bulgaria – Bulgarian	2	1	4	2	1	–	3	6	4	1	–	1	2	–	–	–
Heprea – Hebrew	2	1	3	2	2	2	1	–	2	2	–	–	–	–	–	–
Liettua – Lithuanian	2	1	4	6	7	7	4	7	4	2	–	–	–	–	2	–
Japani – Japanese	–	4	2	1	2	1	6	11	11	–	1	–	10	–	–	–
Ukraina – Ukrainian	–	1	3	4	6	–	2	1	3	–	–	–	2	–	1	–
Slovakki – Slovakian	4	1	–	1	2	1	2	2	2	1	–	–	1	–	–	–
Sloveeni – Slovenian	1	1	4	1	2	2	–	2	5	5	–	–	–	–	–	–
Kiina – Chinese	1	2	1	1	2	–	3	2	17	1	–	–	16	–	–	–
Kreikka – Greek	2	1	1	2	–	2	–	1	–	–	–	–	–	–	–	–
Portugali – Portuguese	–	1	1	3	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–
Romania – Rumanian	–	1	3	1	3	1	1	–	1	–	–	–	1	–	–	–
Mari	–	–	2	2	1	3	1	1	–	–	–	–	–	–	–	–
Serbia – Serbian	2	–	1	–	1	–	1	3	5	–	–	–	5	–	–	–
Arabia – Arabic	–	–	–	2	2	–	1	2	–	–	–	–	–	–	–	–
Islanti – Icelandic	–	–	1	1	2	–	–	–	2	2	–	–	–	–	–	–
Katalaani – Catalan	–	–	–	2	1	–	–	–	1	–	–	–	1	–	–	–
Turkki – Turkish	–	–	1	1	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–
Valkovenäjä – Belorussian	–	1	–	1	1	1	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–
Vepsä – Vepsian	1	–	1	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–
Latina – Latin	–	–	1	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–
Orija – Oriya	1	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–
Persia – Persian	1	–	–	–	–	–	–	1	–	–	–	–	–	–	–	–
Saame – Lappish	–	–	–	1	3	–	–	1	–	–	–	–	–	–	–	–
Sorbi – Sorbian	–	1	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–
Thai – Thai	–	–	1	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–
Udmurtti – Udmurt	1	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–
Albania – Albanian	–	–	–	–	–	1	1	3	2	2	–	–	–	–	–	–
Korea – Korean	–	–	–	–	–	2	4	–	2	1	–	–	1	–	–	–
Galego – Galego	–	–	–	–	–	1	1	–	–	–	–	–	–	–	–	–
Iiri – Irish	–	–	–	–	1	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–
Kurdi – Kurdish	–	–	–	–	1	–	–	–	1	–	1	–	–	–	–	–
Khmer – Khmer	–	–	–	–	1	–	–	–	1	–	–	–	–	–	–	–
Fääri – Faroese	–	–	–	–	–	–	2	–	–	–	–	–	–	–	–	–
Kroatia – Croatia	–	–	–	–	–	–	1	2	1	1	–	–	–	–	–	–
Gruusia – Georgian	–	–	–	–	–	–	1	2	–	–	–	–	–	–	–	–
Hindi – Hindi	–	–	–	–	–	–	–	2	–	–	–	–	–	–	–	–
Bengali – Bengali	–	–	–	–	–	–	–	–	1	–	–	–	1	–	–	–
Karjala – Carelian	–	–	–	–	–	–	–	–	2	–	1	–	1	–	–	–
Meänkieli – Meänkieli	–	–	–	–	–	–	1	–	1	–	1	–	–	–	–	–
Makedonia – Macedonian	–	–	–	–	–	–	–	–	2	2	–	–	–	–	–	–

Lähde – Source

FILI – Suomen kirjallisuuden tiedotuskeskus – FILI – Finnish Literature Exchange

3.7 Äänikirjojen julkaiseminen ja myynti 2010

3.7 Publishing and sales of audio books 2010

	Uutuusnimekkeitä – New titles published	Myynti – Sales 1 000 € – EUR 1 000
Äänikirjat yhteensä – <i>Audio books total</i>	117	1 424
Äänikirjat tallenteina – <i>Audio book recordings:</i>	76	1 190
Kaunokirjallisuus – <i>Fiction</i>	50	
Lasten ja nuorten kirjat – <i>Books for children and young adults</i>	24	
Tietokirjat – <i>Non-fiction</i>	2	
Oppikirjat – <i>Schoolbooks and textbooks</i>	–	
Ladattavat äänikirjat – <i>Download audio books:</i>	41	233
Kaunokirjallisuus – <i>Fiction</i>	29	
Lasten ja nuorten kirjat – <i>Books for children and young adults</i>	9	
Tietokirjat – <i>Non-fiction</i>	2	
Oppikirjat – <i>Schoolbooks and textbooks</i>	1	

Lähde – Source:

Suomen Kustannusyhdistys – *The Finnish Book Publishers' Association*

3.8 Sähköisten julkaisujen uudet nimekkeet ja myynti 2007–2010

3.8 Electronic publications 2007–2010: new titles and sales

	2007		2008		2009		2010	
	Uudet nimekkeet – New titles	Kokonais- myynti – Total sales 1 000 € – EUR 1 000	Uudet nimekkeet – New titles	Kokonais- myynti – Total sales 1 000 € – EUR 1 000	Uudet nimekkeet – New titles	Kokonais- myynti – Total sales 1 000 € – EUR 1 000	Uudet nimekkeet – New titles	Kokonais- myynti – Total sales 1 000 € – EUR 1 000
Sähköiset julkaisut yhteensä – <i>Electronic publications total</i>	515	11 841	536	10 885	724	11 463	1 230	12 494
Äänikirjat – <i>Recorded books</i>	193	1 596	201	1 364	159	1 465	117	1 424
Tallenteet – <i>Recordings</i>	181	1 565	167	1 357	72	1 290	76	1 190
Ladattavat – <i>Downloads</i>	12	32	34	7	87	175	41	233
Digitaaliset tallenteet, muut kuin äänikirjat – <i>Digital recordings, other than recorded books</i>	151	2 949	99	2 258	162	1 599	215	1 723
Ladattavat sähkökirjat – <i>Download electronic books</i>	50	–	131	30	293	126	539	409
Online-julkaisut – <i>Online publications</i>	121	7 295	105	7 233	110	8 273	359	8 937

Lähde – Source:

Suomen Kustannusyhdistys – *The Finnish Book Publishers' Association*

3.9 Kirjallisuuden myynti kanavittain 1997–2009*

3.9 Marketing channels of books 1997–2009*

Myyntikanava – Marketing channel	1997	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009
	€ milj. – EUR million								
Yhteensä – Total	388	474	479	499	520	532	554	562	565
Kirjakaupat – <i>Bookshops</i>	143	178	183	205	213	216	214	212	186
Posti-, suora- ja kirjakerhomyynti – <i>Direct and postal sale book clubs</i>	131	139	136	140	137	125	127	115	112
Erikoistuneet jälleenmyyjät – <i>Specialized distributors</i>	36	58	55	52	59	68	76	82	83
Tavaratalot ja supermarketit – <i>Department stores and supermarkets</i>	40	41	43	49	55	67	73	83	91
Muut jakelutiet – <i>Other distribution channels</i>	38	58	63	54	56	57	65	69	93
Myyntikanava – <i>Marketing channel</i>	%								
Yhteensä – Total	100	100	100	100	100	100	100	100	100
Kirjakaupat – <i>Bookshops</i>	37	37	38	41	41	41	39	38	33
Posti-, suora- ja kirjakerhomyynti – <i>Direct and postal sale book clubs</i>	34	29	28	28	26	24	23	21	20
Erikoistuneet jälleenmyyjät – <i>Specialized distributors</i>	9	12	12	10	11	13	14	15	15
Tavaratalot ja supermarketit – <i>Department stores and supermarkets</i>	10	9	9	10	11	13	13	15	16
Muut jakelutiet – <i>Other distribution channels</i>	10	12	13	11	11	11	12	12	17

* Kirjojen arvonlisäverollinen vähittäismyynti. – Sales at consumer level including VAT.

Lähteet – Sources:

Tilastokeskus – *Statistics Finland*Kirjakauppaliitto – *The Booksellers' Association of Finland*

3.10 Kirjakaupat ja kirjaosastot 2003–2010

3.10 Bookstores and book departments 2003–2010

	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010
Yhteensä – Total	430	444	446	444	434	429	421	416
Yleiskirjakaupat – <i>General bookstores</i>	309	315	316	312	302	295	286	273
Joista – <i>Of which</i>								
Yrittäjäomisteiset – <i>Privately owned</i>	208	212	213	208	197	190	184	171
Suuret kirjakaupaketjut ¹⁾ – <i>Bookstore chains¹⁾</i>	101	103	103	104	105	105	102	102
Erikoiskirjakaupat – <i>Special bookstores</i>	121	129	130	132	132	134	135	143
Kirjaosastot hypermarketeissa – <i>Book departments in hypermarkets</i>	132	139	141	144	144	156	161	171

1) Suomalainen Kirjakauppa, Akateeminen Kirjakauppa, S-ryhmän kirjakaupat. – *Suomalainen Kirjakauppa, Academic Bookstore, bookstores of the S chain.*

Lähde – *Source:*

Kirjakauppaliitto – *Booksellers' Association of Finland*

3.11 Antikvariaatit 1980–2009*

3.11 Second-hand bookshops 1980–2009*

Vuosi – Year	Antikvariaatteja – Second-hand bookshops
1980.....	161
1982.....	153
1984.....	165
1986.....	189
1988.....	215
1989.....	210
1990.....	229
1991.....	218
1992.....	220
1993.....	200
1994.....	192
1995.....	189
1996.....	195
1997.....	208
1998.....	197
1999.....	183
2000.....	178
2001.....	185
2002.....	176
2003.....	178
2004.....	177
2005.....	180
2006.....	176
2007.....	165
2008.....	168
2009.....	161

* Sisältää toimipaikat Tilastokeskuksen toimialaluokituksen TOL 2002 luokassa 52502 ja TOL 2008 luokassa 47792 (antikvariaattikauppa). Tilastokeskuksen yritysrekisteri sisältää yritykset, jotka ovat toimineet tilastointivuotena vähintään puoli vuotta ja joiden henkilöstön määrä yli 0,5 henkilötyövuotta tai liikevaihto vähintään 9 187 euroa. – *Includes establishments in class 52502 (second-hand bookshops) of the Standard Industrial Classification TOL 2002 by Statistics Finland and class 47792 of TOL 2008. The Statistics Finland Business Register includes enterprises, which have been active more than half a year during the year for which statistics have been collected with staff at least 0.5 person years or turnover at least EUR 9,187.*

Lähde – *Source:*

Tilastokeskus, Yritysrekisteri – *Statistic Finland, Business Register*

3.12 Suurimmat kirjakerhot 2011

3.12 Biggest book clubs 2011

Omistaja – Owner	Kerho – Book club	Perustettu – Established	Jäseniä yhteensä – Members total
Otava – Kuvalehdet	Suuri Suomalainen Kirjakerho – <i>The Great Finnish Book Club</i>	1969	210 000
	Koululaisen Kirjakerho	1995	
	Metsästys ja Kalastus Kirjakerho	1995	
	Suuri Suomalainen Lastenkerho	2000	
	Erä Kirjakerho	2005	
	Mauri Kunnas Kirjakerho	2005	
WSOY	Johanna	1971	150 000
	Uudet Kirjat	1980	
	Ekonomia	1994	
	Satunmaa (entinen – <i>former</i> Uppo-Nalle)	2001	
	Tyyli ja Koti	2005	
	JUJU	2008	
Sanoma Magazines Finland	Lasten Oma Kirjakerho	1975	85 000
	Merkurius	1995	
	Sisters Club	1999	
Tammi	Lasten Parhaat Kirjat	1987	50 000
	Tammen kultaiset kirjat	2007	
	Luen Itse	2008	
	Satusiivet	2009	

Lähteet – Sources:

Yritysten omat ilmoitukset – Reports of enterprises

3.13 Kirjojen euromääräinen myynti kirjallisuudenlajeittain 1980–2010*
3.13 Value of book sales by type of literature 1980–2010*

Kirjallisuudenlaji – Type of literature	1980	1985	1990	1995	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010
	Mij. € – EUR million														
Yhteensä – Total	85	131	202	228	253	262	269	270	282	287	282	270	279	256	248
Kaunokirjallisuus – Fiction	12	25	33	37	36	37	38	37	41	40	39	40	42	44	39
Lasten ja nuorten kirjat ¹⁾ – Books for children and young adults ¹⁾	6	8	13	28	36	41	41	39	43	43	46	29	33	26	25
Sarjakuvakirjat ²⁾ – Comics books ²⁾	12	16	13	13
Suurteokset – Encyclopaedias, reference works, etc.	31	21	29	25	16	15	18	19	21	20	13
Tietokirjat – Non-fiction	..	27	49	75	87	89	91	97	96	94	94
Tietokirjat yhteensä – Non-fiction total	31	48	78	100	103	104	109	116	117	114	107	100	101	89	86
Peruskoulukirjat – Schoolbooks for comprehensive school	20	30	39	33	40	43	45	45	48	52	51	50	50
Muut koulu- ja kurssikirjat – Other schoolbooks and textbooks	7	14	19	30	36	35	35	32	38	38	39	37
Koulu- ja kurssikirjat yhteensä – Schoolbooks and textbooks total	27	44	58	63	76	78	80	80	80	90	89	89	87	84	84
Muut – Other	9	7	20	–	1	2	1	–	–	0	–	–	–	–	–
	Prosentteina – Percentages														
Yhteensä – Total	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100
Kaunokirjallisuus – Fiction	14	19	16	16	14	14	14	14	15	14	14	15	15	17	16
Lasten ja nuorten kirjat ¹⁾ – Books for children and young adults ¹⁾	7	6	6	12	14	16	15	14	15	15	16	11	12	10	10
Sarjakuvakirjat ²⁾ – Comics books ²⁾	4	6	5	5
Suurteokset – Encyclopaedias, reference works, etc.	36	16	15	11	6	6	7	7	7	7	5
Tietokirjat – Non-fiction	..	20	24	33	35	34	34	36	34	33	33
Tietokirjat yhteensä – Non-fiction total	36	37	39	44	41	40	41	43	41	40	38	38	36	35	35
Peruskoulukirjat – Schoolbooks for comprehensive school	24	23	19	14	16	16	17	17	17	18	18	18	18
Muut koulu- ja kurssikirjat – Other schoolbooks and textbooks	8	11	9	13	14	13	13	13	11	13	14	14	13
Koulu- ja kurssikirjat yhteensä – Schoolbooks and textbooks total	32	34	29	28	30	30	30	30	28	31	32	32	31	33	34
Muut – Other	11	5	10	–	0	1	0	–	–	0	–	–	–	–	–

* Suomen Kustannusyhdistyksen jäsenkustantajien ilmoittama myynti sisältäen ainoastaan painetut kirjat. Luvut eivät ole täysin vertailukelpoisia, koska tietoja antaneet Suomen kustannusyhdistyksen jäsenkustantajat eivät ole eri vuosina täysin samoja. – Sales reported by members of the Finnish Book Publishers' Association including printed books only. The figures for different years are not fully comparable as the number of respondents has varied from year to year.

1) Sisältää suurimman osan sarjakuvakirjoista vuoteen 2006 saakka. – Including most comics books until 2006.

2) Vuoteen 2006 saakka pääosin lasten ja nuorten kirjoissa, osaksi kaunokirjallisuudessa. – Until 2006 mainly among books for children and young adults, partly also among fiction.

Lähde – Source:

Suomen Kustannusyhdistys – The Finnish Book Publishers' Association

3.14 Myydyimmät kirjat 2010*
3.14 Best-selling books in Finland 2010*

Tekijä – Author	Teos – Title	Kustantaja – Publisher	Myynti – Sales Kpl – No.
A. Kotimaiset kaunokirjat ¹⁾ – Finnish fiction ¹⁾:			
1. Ilkka Remes	Shokkiaalto	WSOY	72 600
2. Riikka Pulkkinen	Totta	Otava	59 100
3. Reijo Mäki	Kolmijalkainen mies	Otava	55 200
4. Mikko Rimminen	Nenäpäivä	Teos	53 700
5. Sofi Oksanen	Puhdistus	WSOY	52 000
B. Käännetyt kaunokirjat ¹⁾ – Translated foreign fiction ¹⁾:			
1. Patricia Cornwell	Valokeilassa	Otava	49 400
2. Tess Gerritsen	Jääkylmä	Otava	43 600
3. Dan Brown	Kadonnut symboli	WSOY	38 300
4. Liza Marklund & James Patterson	Postikorttimurhat	Otava	32 900
5. Lars Kepler	Hypnotisoija	Tammi	28 900
C. Lasten- ja nuortenkirjat, sarjakuvat (kotimaiset ja käännetty) – Literature for children and adolescents, comics books (Finnish and translated):			
1. Walt Disney	Aku Ankan Taskukirja 369: Tripla	Sanoma Magazines	109 300
2. Walt Disney	Aku Ankan Taskukirja 366: Kaikki pelissä	Sanoma Magazines	94 800
3. Walt Disney	Aku Ankan Taskukirja 365: Tuplanolla ja syvyyden saalistajat	Sanoma Magazines	94 700
4. Walt Disney	Aku Ankan Taskukirja 363: Kultaa ja kunniaa	Sanoma Magazines	90 300
5. Walt Disney	Aku Ankan Taskukirja 367: Ankkurit ylös	Sanoma Magazines	85 600
D. Tietokirjat ¹⁾ – Non-fiction ¹⁾:			
1.	Sääpäiväkirja 2011	Otava	140 100
2.	Guinness World Records 2011	Sanoma Magazines	43 300
3. Nina Cappelen	Aikaa ystäville. Helppoa, nopeaa ja herkullista	WSOY	39 300
4. Juha Berglund & Antti Rinta-Huumo	Viinistä viiniin 2011	Otava	38 500
5.	Mitä Missä Milloin 2011	Otava	35 000
E. Taskukirjat – Paperbacks:			
1. Elisabeth Gilbert	Omaa tietä etsimässä	Otava	45 000
2. Juha Vuorinen	Pilven reunalla	Diktaattori	33 200
3. Juha Vuorinen	Painajainen piparitalossa	WSOY	25 000
4. Paulo Coelho	Alkemisti	Bazar	25 000
5. Jouni Hynynen	Kesämies	Like	22 600
F. Äänikirjat – Recorded books:			
1. Sinikka Nopola & Tiina Nopola	Gekko ja Puupponen	WSOY	10 800
2. Tuomas Kyrö	Mielensäpahoittaja	WSOY	6 900
3. Mauri Kunnas	Joulutarinat	Otava	2 900
4. Sinikka Nopola & Tiina Nopola	Risto Räppääjä ja Nuudelipää	Tammi	2 600
5. Sinikka Nopola & Tiina Nopola	Risto Räppääjä ja villi kone	Tammi	2 200

* Sisältää sekä kauppa- että kirjakerhomyyntiin sekä kustantajien myyntiin suoraan loppukäyttäjille. Ei sisällä oppikirjoja, Raamattuja eikä virsikirjoja. – Includes both bookshop and club sales as well as sales by publishers to end users. Excludes sales of school and text books, Bibles and hymnals.

1) Ei sisällä taskukirjoja. – Excludes paperbacks.

Lähde – Source:

Suomen Kustannusyhdistyksen – The Finnish Book Publishers' Association

3.15 Vuoden kallein Bibliofiilien Seuran kirjahuutokaupoissa myyty kirja 1995–2011*

3.15 *The most expensive book of the year sold at the book auctions of Bibliofiilien Seura 1995–2011**

Vuosi – Year	Tekijä – Author	Teos – Work	Julkaisupaikka ja -vuosi – Place and year of publication	Myyntihinta (€) – Hammer price (€)
1995	Carl Axel Gottlund	Otava I–III	I–II: Tukholma 1831–1832; III: Helsinki 1929	2 708
1999	..	Suomen kansan vanhat runot I–XV	Helsinki – Jyväskylä 1908–1997	875
	Mika Waltari	Yö yli Euroopan	Helsinki 1937	875
2000	Elias Lönnrot	Kalewala taikka Wanhoja Karjalan Runoja Suomen kansan muinosista ajoista I–II	Helsinki 1835	1 631
2001	Anatole de Demidoff	Voyage dans la Russie Méridionale & la Crimée, par la Hongrie, la Valachie & la Moldavie exécuté en 1837	Pariisi 1848	1 177
2002	Christfrid Canander	Mythologia Fennica	Turku 1789	800
2003	Jutikkala Eino & Nikander Gabriel (toim. – ed.)	Suomen kartanot ja suurtilat I–III	Helsinki 1939–1945	520
2005	J. E. Aro	Suomen perhokset. Parhaiden lähteiden mukaan.	Helsinki 1900	360
2006	..	Suomi, Tidskrift i fosterländska ämnen. 1–10, vuodet – years 1841–1850.	..	240
2007	Erkki Jauri	Erämaan valo	Porvoo 1925	226
2008	Blomstedt Yrjö & Sucksdorff Victor	Karjalaisia rakennuksia ja koristemuotoja keskisestä Venäjän Karjalasta	Helsinki 1901	440
2009	Elias Lönnrot	Kalevala. Toinen painos – <i>Second edition</i> (Uuden Kalevalan 1. painos – <i>First edition of the new Kalevala</i>)	Helsinki 1849	250
2010	..	Biblia, se on coco pyhä Raamattu	Turku 1685	1 500
2011	Scheffer John	The History of Lapland	Oxford 1674	1 500

* Vuosina 1996–1998 ja 2004 ei pidetty Bibliofiilien Seuran kirjahuutokauppoja. – *No book auctions were held by the Bibliofiilien Seura in 1996–1998 and 2004.*

Lähde – Source:

Bibliofiilien Seura ry. – *Association for Finnish Bibliophiles*
www.bibliofiilienseura.fi

3.16 Bibliofiilien Seuran kirjahuutokaupoissa mydyt kalleimmat antikvaariset kohteet 2010

3.16 *Highest-priced antiquarian lots sold at Bibliofiilien Seura book auctions 2010*

Tekijä – Author	Kohde – Lot	Julkaisupaikka ja -vuosi – Place and year of publication	Myyntihinta (€) – Hammer price (EUR)
..	Biblia, se on coco pyhä Raamattu	Turku 1685	1 500
..	Biblia, se on coco pyhä Raamattu	Turku 1685	1 400
Kiwi Aleksis	Nummi-suutarit (1. painos – <i>1st edition</i>)	Helsinki 1864	1 250
..	Biblia, se on coco Pyhä Raamattu Suomexi	Rääveli 1777	650
Lönnrot Elias	Suomen kansan sanalaskuja (1. painos – <i>1st edition</i>)	Helsinki 1842	560
Gottlund C. A.	Otawa eli suomalaisia huvituksia I–III	Tukholma – <i>Stockholm</i> , Helsinki 1831–1929	520
..	Biblia, se on coco Pyhä Raamattu Suomexi	Rääveli 1777	500
Kiwi Aleksis	Näytelmistö IV: Karkurit	Helsinki 1867	500

Lähde – Source:

Bibliofiilien Seura ry. – *Association for Finnish Bibliophiles*
www.bibliofiilienseura.fi

3.17 Kotimaisia kirjallisuuspalkintoja 2011*

3.17 Finnish literary awards 2011*

Palkinto – Award	Jakaja – Awarding authority	Taajuus – Frequency	Palkintosumma (€) – Value of prize (€)
Aleksis Kivi -palkinto – <i>Aleksis Kivi prize</i>	Suomalaisen Kirjallisuuden Seura SKS – <i>Finnish Literature Society</i>	Joka 3. vuosi – <i>Every 3 years</i>	14 700
Arvid Mörne -palkinto – <i>Arvid Mörne prize</i>	Svenska Folkskolans Vänner	Vuosittain – <i>Annually</i>	5 000, 3 000 & 2 000
Finlandia-palkinto – <i>Finlandia Prize</i>	Suomen Kirjasäätiö – <i>Finnish Book Foundation</i>	Vuosittain – <i>Annually</i>	30 000
Finlandia Junior – <i>Finlandia Junior Prize</i>	Suomen Kirjasäätiö – <i>Finnish Book Foundation</i>	Vuosittain – <i>Annually</i>	30 000
Helsingin Sanomien kirjallisuuspalkinto – <i>Prize for literature of the Helsingin Sanomat newspaper</i>	Helsingin Sanomat	Vuosittain – <i>Annually</i>	12 500
Jarkko Laine -palkinto	Haavikko-säätiö – <i>Haavikko foundation, Otava, Otavamedia, Turun kaupunki – City of Turku, Turun yliopisto – University of Turku, WSOY</i>	Joka 2. vuosi – <i>Every 2 years</i>	10 000
Kalevi Jäntin palkinto – <i>Kalevi Jäntti prize</i>	Kalevi Jäntin rahasto – <i>Kalevi Jäntti fund</i>	Vuosittain – <i>Annually</i>	15 000
Kirjallisuuden valtionpalkinto ¹⁾ – <i>State Prize for Literature ¹⁾</i>	Valtion kirjallisuustoimikunta – <i>National Council for Literature</i>	Vuosittain – <i>Annually</i>	15 000
Kulttuurilehtien laatupalkinto – <i>Quality prize for cultural journals</i>	Opetus- ja kulttuuriministeriö – <i>Ministry of Education and Culture</i>	Vuosittain – <i>Annually</i>	4 x 10 000
Kääntäjien valtionpalkinto – <i>State Prize for Translators</i>	Valtion kirjallisuustoimikunta – <i>National Council for Literature</i>	Vuosittain – <i>Annually</i>	15 000
Lauri Jäntin palkinto – <i>Lauri Jäntti prize</i>	Lauri Jäntin säätiö – <i>Lauri Jäntti foundation</i>	Vuosittain – <i>Annually</i>	15 000
Luovan kirjallisen työn palkinto – <i>Prize for creative literary work</i>	Tampereen kaupunki – <i>City of Tampere</i>	Vuosittain – <i>Annually</i>	Vaihteleva rahasumma ²⁾ – <i>Varying cash award ²⁾</i>
Olvi-säätiön kirjallisuuspalkinto – <i>Prize for literature of the Olvi foundation</i>	Olvi-säätiö – <i>Olvi foundation</i>	Vuosittain – <i>Annually</i>	12 600
Pro Oeconomia	Suomen Ekonomiliitto – <i>SEFE – The Finnish Association of Graduates in Economics and Business Administration</i>	Joka 2. vuosi – <i>Every 2 years</i>	20 000 & 6 000
Rudolf Koivu -kuvituspalkinto – <i>Rudolf Koivu illustration prize</i>	Grafia ry.	Joka 2. vuosi – <i>Every 2 years</i>	10 000
Runeberg-palkinto – <i>Runeberg prize</i>	Sanomalehti Uusimaa, Suomen Kirjailijaliitto, Suomen Arvostelijain Liitto, Porvoon kaupunki ja Finlands Svenska Författareförening – <i>The Uusimaa newspaper, the Union of Finnish Writers, the Union of Finnish Critics, the City of Porvoo and the Society of Swedish Authors in Finland</i>	Vuosittain – <i>Annually</i>	10 000
Savonia-palkinto – <i>Savonia prize</i>	Kuopion kaupunki – <i>City of Kuopio</i>	Vuosittain – <i>Annually</i>	10 000
Suomen Kirjailijaliiton tunnustuspalkinto – <i>Reward of the Union of Finnish Writers</i>	Suomen Kirjailijaliitto – <i>The Union of Finnish Writers</i>	Vuosittain – <i>Annually</i>	10 000
Tieto-Finlandia -palkinto – <i>A prize for the best non-fiction book of the year</i>	Suomen Kirjasäätiö – <i>Finnish Book Foundation</i>	Vuosittain – <i>Annually</i>	30 000
Tollanderin palkinto – <i>Tollander prize</i>	Svenska litteratursällskapet	Vuosittain – <i>Annually</i>	35 000
Warelius-palkinto – <i>Warelius prize</i>	Suomen tietokirjailijat ry. – <i>The Finnish Association of Non-Fiction Writers</i>	Vuosittain – <i>Annually</i>	12 000
Tove Jansson -palkinto – <i>Tove Jansson prize</i>	Moomin Characters, Schildts Förlags Ab, Svenska folkskolans vänner	Joka 3. vuosi – <i>Every 3 years</i>	10 000
Valtion ulkomainen kääntäjäpalkinto – <i>State prize for foreign translators</i>	Opetus- ja kulttuuriministeriö – <i>Ministry of Education and Culture</i>	Vuosittain – <i>Annually</i>	10 000
Vuoden tiedekirja – <i>Non-fiction book of the year</i>	Tieteellisten seurain valtuuskunta – <i>Federation of Finnish Learned Societies</i> , Suomen tiedekustantajien liitto	Vuosittain – <i>Annually</i>	10 000
WSOY:n kirjallisuussäätiön palkinto – <i>Prize for literature of the literature society of the WSOY publishing company</i>	WSOY	Vuosittain – <i>Annually</i>	Vaihteleva rahasumma ³⁾ – <i>Varying cash award ³⁾</i>

* Palkintojen summa vähintään 10 000 euroa. – *Value of prizes at least EUR 10,000.*

1) Vanhin suomalainen kirjallisuuspalkinto: jaettu vuodesta 1865 alkaen, jaettu vuosittain 1898 alkaen. – *The oldest literary prize in Finland, awarded since 1865, annually since 1898.*

2) Yhteensä 15 000 euroa vuonna 2009. – *A total of EUR 15,000 in 2009.*

3) 10 x 10 000 euroa sekä 15 000 euroa vuonna 2009. – *EUR 10 x 10,000 and EUR 15,000 in 2009.*

Lähteet – *Sources:*

www.akateeminenkirjakauppa.fi

Palkintojen jakajien omat ilmoitukset – *Reports of awarding authorities*

3.18 Kirjojen lukeminen 1992–2009*
3.18 Book readership 1992–2009*

		On lukenut edellisenä päivänä – Has read during the previous day		
		Kirjaa – Books %	Kaunokirjallisuutta – Fiction	Oppi- ja tietokirjallisuutta – Non-fiction
1992	Kaikki – All	36	21	20
1994	Kaikki – All	34	22	19
1996	Kaikki – All	32	20	16
1998	Kaikki – All	34	22	18
2000 ¹⁾	Kaikki – All	36	20	21
2002	Kaikki – All	32	16	20
2004	Kaikki – All	32	19	17
2005 ²⁾	Kaikki – All	32
2006	Kaikki – All	33
2007	Kaikki – All	33
2008	Kaikki – All	31
2009	Kaikki – All	32
2009				
Sukupuoli – Sex	Naiset – Women	38
	Miehet – Men	25
Ikä – Age	10–24	42
	25–44	31
	45–59	30
	60–	26
		Min/päivä – Min/day		
1992	Kaikki – All	24	12	12
1994	Kaikki – All	28	14	14
1996	Kaikki – All	23	13	10
1998	Kaikki – All	26	15	12
2000 ¹⁾	Kaikki – All	25	13	12
2002	Kaikki – All	30	10	20
2004	Kaikki – All	29	14	15
2005 ²⁾	Kaikki – All	25
2006	Kaikki – All	25
2007	Kaikki – All	25
2008	Kaikki – All	24
2009	Kaikki – All	23
2009				
Sukupuoli – Sex	Naiset – Women	29
	Miehet – Men	17
Ikä – Age	10–24	38
	25–44	21
	45–59	19
	60–	19

* Tiedot on kerätty puhelinhaastatteluna, jonka otos on 20 005 10+-vuotiasta henkilöä. – The data come from a telephone survey involving 20 005 persons aged 10+ years

1) Tiedot vuoteen 2000 asti eivät ole täysin vertailukelpoisia myöhempien vuosien tietojen kanssa. – Figures for 2002 and onwards are not fully comparable with the figures until 2000.

2) Tiedot eivät ole vertailukelpoisia edellisten vuosien kanssa tiedonkerutavan muutoksen vuoksi. – Figures are not comparable with previous years.

Lähde – Source:

TNS Atlas Intermedia/TNS Gallup Oy – TNS Atlas Intermedia/TNS Gallup Group

3.19 Yleisten kirjastojen pää-, sivu- ja laitoskirjastot sekä niiden henkilöstö 1980–2010
3.19 Main public libraries, branch libraries and institutional libraries, and library staff 1980–2010

Vuosi – Year	Kirjastot – Libraries			Yhteensä – Total	Kirjastoautoja / -veneitä – Mobile libraries	Henkilöstö ¹⁾ – Staff ¹⁾	
	Pääkirjastoja – Main libraries	Sivukirjastoja – Branch libraries	Laitoskirjastoja – Institutional libraries			Kirjastovaroilla palkattu – Paid by library funds	Muilla varoilla palkattu – Paid by other funds
Henkilötyövuosia – Person years							
1980.	464	1 608	219
1985.	461	1 544	234
1986.	461	877	205	1 543	234
1987.	461	623	205	1 289	235	4 376	..
1988.	461	563	204	1 228	233	4 444	..
1989.	460	535	203	1 198	231	4 527	..
1990 ¹⁾	444	510	197	1 151	232	4 596	..
1991.	444	486	195	1 125	234	4 612	..
1992.	444	469	194	1 107	232	4 480	..
1993.	1 025	222	4 378	..
1994.	998	220	4 280	..
1995.	985	215	4 240	..
1996.	439	437	130	1006	214	4 249	935
1997.	436	429	127	992	210	4 232	874
1998.	436	417	117	970	208	4 193	704
1999.	436	401	111	948	203	4 156	613
2000.	436	401	99	936	202	4 175	585
2001.	432	463	94	989	200	4 205	582
2002.	431	463	92	986	198	4 217	601
2003.	429	458	81	968	193	4 230	627
2004.	426	456	75	957	188	4 254	618
2005.	412	456	71	939	183	4 210	605
2006.	409	449	69	927	173	4 202	578
2007.	386	451	58	895	167	4 187	586
2008.	384	449	55	888	161	4 218	547
2009.	319	496	48	863	156	4 198	514
2010.	311	485	44	840	155	4 193	539

1) Vuodesta 1990 lähtien Ahvenanmaa ei mukana tilastossa. Henkilötyövuodet kaikilta vuosilta ilman Ahvenanmaata. – Excluding the province of Åland from 1990 onwards. Person years exclude Åland in all years.

Lähteet – Sources:

Opetus- ja kulttuuriministeriö: Kirjastot. – Ministry of Education and Culture: Statistics on libraries.

Kirjastot (Libraries). Helsinki: BTJ Kirjastopalvelu Oy.

<http://tilastot.kirjastot.fi>

3.20 Yleisten kirjastojen asiakkaat ja lainat 1987–2010*
3.20 Customers and loans from public libraries 1987–2010*

Vuosi – Year	Käyntejä – Visits	Lainaaaja – Borrowers		Paikallislainoja – Local loans			Yhteensä – Total	Asukasta kohti – Per resident	Lainaaaja kohti – Per borrower
	1 000	1 000	% väestöstä – % of population	Josta kirjainoia – Of which book loans	Muuta aineistoa – Other materials	Saadut kaukolainat ¹⁾ – Interlibrary loans received ¹⁾			
1987.	49 610	2 162	43,8	80 389	6 598	96	87 082	17,7	40,3
1988.	49 047	2 162	43,7	78 669	7 912	107	86 688	17,5	40,1
1989.	49 490	2 191	44,1	76 710	9 279	118	86 107	17,3	39,3
1990.	49 264	2 199	44,1	75 085	10 630	131	85 845	17,2	39,0
1991.	53 369	2 281	45,5	76 023	13 217	153	89 392	17,8	39,2
1992.	58 336	2 405	47,7	80 806	15 582	164	96 552	19,1	40,2
1993.	60 449	2 473	48,8	82 228	16 693	155	99 075	19,6	40,1
1994.	62 697	2 488	48,9	84 066	17 792	152	102 010	20,0	41,0
1995.	63 677	2 507	49,1	81 634	20 264	166	102 064	20,0	40,7
1996.	64 667	2 484	48,4	82 892	21 277	191	104 408	20,3	42,0
1997.	64 196	2 516	48,9	81 011	21 128	188	102 327	19,9	40,7
1998.	64 168	2 466	47,8	78 383	21 946	197	100 527	19,6	40,8
1999.	63 765	2 417	46,7	75 895	23 158	215	99 268	19,3	41,1
2000.	63 978	2 431	46,9	77 281	24 690	226	102 197	19,9	42,3
2001.	64 558	2 417	46,5	77 607	25 596	258	103 461	19,9	42,8
2002.	65 973	2 430	46,7	79 706	26 902	259	106 867	20,5	44,0
2003.	65 906	2 430	46,6	80 475	27 676	254	108 406	20,8	44,6
2004.	66 706	2 382	45,9	80 889	28 553	312	109 754	21,1	46,1
2005.	62 441	2 333	44,4	77 318	27 898	354	105 570	20,1	45,3
2006.	59 526	2 266	42,9	74 828	27 321	407	102 555	19,4	45,3
2007.	57 272	2 200	41,5	73 791	26 595	454	100 840	19,0	45,8
2008.	55 606	2 179	40,9	73 336	25 924	517	99 777	18,7	45,8
2009.	54 347	2 136	40,0	72 879	25 907	368	98 785	18,5	46,3
2010.	52 647	2 089	38,9	71 519	24 709	260	96 228	17,9	46,1

* Vuodesta 1990 Ahvenanmaa ei mukana luvuissa. – Province of Åland excluded after 1990.

1) Sisältää kaukolainatut kirjat ja muun aineiston. – Includes interlibrary loans of books and other materials.

Lähteet – Sources:

Opetus- ja kulttuuriministeriö: Kirjastot, eri vuosina. – Ministry of Education and Culture: Statistics on libraries in various years.

Kirjastot (Libraries). Helsinki: BTJ Kirjastopalvelu Oy.

<http://tilastot.kirjastot.fi>

3.21 Yleisten kirjastojen aineistot ja aineistohankinnat 1988–2010*

3.21 Public library collections and acquisition 1988–2010*

Vuosi – Year	Aineistot ¹⁾ – Collections ¹⁾			Hankinnat – Acquisition		
	Kirjat – Books	Muu aineisto – Other materials	Yhteensä – Total	Kirjat – Books	Muu aineisto – Other material	Yhteensä – Total
	1 000					
1988.	34 106	1 322	35 428	2 383	186	2 569
1989.	34 902	1 488	36 390	2 329	212	2 541
1990.	35 502	1 677	37 179	2 318	238	2 556
1991.	35 938	1 846	37 784	2 056	228	2 285
1992.	36 308	2 023	38 331	1 808	218	2 026
1993.	36 611	2 582	39 193	1 686	257	1 943
1994.	36 629	3 029	39 658	1 596	251	1 847
1995.	36 882	3 119	40 001	1 584	256	1 840
1996.	36 835	3 242	39 998	1 593	277	1 871
1997.	36 832	3 186	40 018	1 636	284	1 920
1998.	36 875	3 437	40 298	1 569	279	1 848
1999.	36 925	3 701	40 626	1 557	310	1 867
2000.	37 013	3 884	40 897	1 607	310	1 917
2001.	36 435	4 060	40 495	1 643	297	1 940
2002.	36 677	4 097	40 774	1 638	297	1 934
2003.	36 779	4 193	40 973	1 595	295	1 890
2004.	36 779	4 245	41 025	1 599	306	1 906
2005.	36 526	4 354	40 880	1 577	299	1 876
2006.	36 185	4 468	40 653	1 581	324	1 905
2007.	35 901	4 577	40 478	1 628	334	1 963
2008.	35 793	4 714	40 508	1 763	364	2 127
2009.	35 227	4 829	40 056	1 741	360	2 101
2010.	34 740	4 915	39 655	1 806	358	2 164

* Vuodesta 1990 Ahvenanmaa ei mukana luvuissa. – Province of Åland excluded after 1990.

1) Vuoden lopussa. – At end of year.

Lähteet – Sources:

Opetus- ja kulttuuriministeriö: Kirjastot. – Ministry of Education and Culture: Statistics on libraries.

Kirjastot (Libraries). Helsinki: BTJ Kirjastopalvelu Oy.

<http://tilastot.kirjastot.fi>

3.22 Yleisten kirjastojen menot 1993–2010

3.22 Public library expenses 1993–2010

Vuosi – Year	Käyttötalouden kokonaismenot – Operating costs, total	Henkilöstömenot – Staff costs	Aineistomenot yhteensä – Library materials costs total	Kirjojen hankinta – Book acquisition	Menot yhteensä / asukas – Total expenditure / inhabitant
	1 000 € – EUR 1 000				€ – EUR
1993.	173 692	25 306	34
1994.	170 828	23 311	34
1995.	180 337	22 633	35
1996.	187 408	109 759	32 558	22 878	37
1997.	195 087	110 592	34 170	23 551	39
1998.	198 892	112 934	33 785	22 629	39
1999.	201 931	113 234	34 301	22 698	39
2000.	208 125	117 103	35 159	23 249	40
2001.	222 936	123 080	36 194	23 560	43
2002.	224 115	127 721	35 276	23 168	43
2003.	233 736	133 094	35 850	23 233	45
2004.	240 919	137 622	35 596	23 084	46
2005.	248 474	142 604	35 944	23 170	47
2006.	254 692	145 570	36 664	23 504	48
2007.	264 253	150 375	37 455	23 918	52
2008.	279 009	158 200	39 505	25 519	52
2009.	289 059	161 660	39 745	25 262	54
2010.	298 298	163 756	40 072	25 552	55

Lähteet – Sources:

Opetus- ja kulttuuriministeriö: Kirjastot. – Ministry of Education and Culture: Statistics on libraries.

Kirjastot (Libraries). Helsinki: BTJ Kirjastopalvelu Oy.

<http://tilastot.kirjastot.fi>

3.23 Valtion tuki yleisille kirjastoille 1995–2009
3.23 State subsidies to public libraries 1995–2009

Määräraha – Subsidy	1995	1996	1997	1998	1999	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009
	milj. € – EUR million														
Valtionosuudet ja lakiin perustuvat harkinnanvaraiset avustukset yleisille kirjastoille (käyttökustannuksiin) – Statutory subsidies to libraries (for operating costs)	95,0	83,8	80,2	77,6	76,7	80,0	82,5	83,3	90,6	90,1	93,4	93,8	113,7	118,0	124,0
– Josta veikkauksen ja raha-arpajaisten voittovarot (milj. €) ^{1) 2)} – Of which profits from the national lottery and football pools (EUR million) ^{1) 2)}	11,5	26,2	26,1	59,2	76,2	73,7	67,0	38,8	61,8	61,4	51,8	42,6	39,3	28,0	17,6
– Veikkauksen ja raha-arpajaisten voittovarot (%) ^{1) 2)} – Profits from the national lottery and football pools (%) ^{1) 2)}	12	31	33	76	99	92	81	47	68	68	56	45	35	24	14,2
Valtionosuus kirjastojen perustamiskustannuksiin – Statutory subsidies for investment costs	4,9	6,6	6,5	7,1	6,1	6,1	6,1	6,1	6,0	6,0	6,0	7,0	6,1	5,8	5,4
Tuki käyttö- ja perustamiskustannuksiin yhteensä – Total subsidies for operating and investment costs	99,9	90,4	86,6	84,7	82,8	86,1	88,5	89,4	96,6	96,1	99,4	100,8	119,8	123,8	129,4

1) Ei sisällä avustusta kirjastoalan järjestöille. – Excluding subsidies to library associations.

2) Veikkauvoittovaroja alettiin käyttää lakisääteisen kirjastotoiminnan rahoittamiseen vuonna 1995. – Financing of statutory library costs from the lottery and football pools proceeds began in 1995.

Lähteet – Sources:

Valtion tilinpäätökset ja tilijaottelut – State budgets and final accounts

Opetus- ja kulttuuriministeriö – Ministry of Education and Culture

3.24 Yleisten kirjastojen äänitekokoelmat, hankinta ja lainaus 2001–2010
3.24 Public libraries: Collections, acquisitions and loans of sound recordings 2001–2010

Vuosi – Year	Musiikkiäänitteet – Music recordings			Muut äänitteet – Other recordings			Yhteensä – Total		
	Kokoelmat – Collections	Hankinnat – Acquisitions	Lainaus – Loans	Kokoelmat – Collections	Hankinnat – Acquisitions	Lainaus – Loans	Kokoelmat – Collections	Hankinnat – Acquisitions	Lainaus – Loans
	1 000 kpl – 1 000 copies								
2001.	1 692	133	8 918	573	32	1 976	2 265	164	10 893
2002.	1 761	132	9 550	577	31	1 966	2 337	163	11 516
2003.	1 842	130	9 562	578	34	1 981	2 420	164	11 543
2004.	1 896	133	9 573	574	37	2 003	2 470	169	11 577
2005.	1 959	127	9 293	563	34	1 957	2 522	162	11 251
2006.	2 017	139	9 080	577	48	1 999	2 594	187	11 079
2007.	2 076	136	8 746	581	55	2 070	2 657	191	10 816
2008.	2 139	145	8 197	573	50	2 108	2 712	195	10 305
2009.	2 201	143	7 760	569	54	2 164	2 770	197	9 924
2010.	2 262	147	6 769	561	54	2 226	2 823	200	8 995

Lähde – Source:

Opetus- ja kulttuuriministeriö, Viestintäkultturiyksikkö (<http://tilastot.kirjastot.fi>) –
Ministry of Education and Culture, Culture and Media Division

3.25 Kirjastojen videotallenteiden kokoelmat, hankinta ja lainaus 2001–2010

3.25 Video collections, acquisitions and loans of public libraries 2001–2010

Vuosi – Year	VHS			DVD			Yhteensä – Total		
	Kokoelmat – Collections	Hankinnat – Acquisitions	Lainaus – Loans	Kokoelmat – Collections	Hankinnat – Acquisitions	Lainaus – Loans	Kokoelmat – Collections	Hankinnat – Acquisitions	Lainaus – Loans
	1 000 kpl – 1 000 copies								
2001.	409	51	5 635	4	3	59	413	54	5 694
2002.	442	54	5 981	13	9	270	455	63	6 251
2003.	468	54	6 152	33	20	686	501	74	6 838
2004.	480	40	5 860	74	44	1 793	554	84	7 653
2005.	478	28	4 692	126	56	2 988	604	84	7 680
2006.	459	13	3 489	197	79	4 194	656	92	7 683
2007.	430	6	2 344	281	93	5 348	711	98	7 692
2008.	386	1	1 443	375	107	6 421	762	108	7 864
2009.	338	1	852	467	107	7 251	805	108	8 102
2010.	282	0	485	554	107	7 681	836	107	8 165

Lähde – Source:

Opetus- ja kulttuuriministeriö, Viestintäkulttuuriyksikkö (<http://tilastot.kirjastot.fi>) – Ministry of Education and Culture, Culture and Media Division

3.26 Tieteellisten kirjastojen henkilöstö, talous ja toiminta 1993–2009*

3.26 Research libraries 1993–2009: staff, finances and functions*

Vuosi – Year	Kirjastoja – Libraries	Henkilöstö-	Aineiston-	Menot	Henkilöstö –	Kokoelmat	Kokoelmat (kirjat ja	Kartunta ²⁾	Kartunta (kirjat ja	Lainat
		menot – Staff costs	hankinta – Materials procurement	yhteensä – Total expenditure	Staff	yhTEENSÄ ¹⁾ – Collections total ¹⁾	kausijulkaisut) – Collections (books and periodicals)	yhTEENSÄ – Acquired total ²⁾	kausijulkaisut) – Acquisitions (books and periodicals)	yhTEENSÄ – Loans total
		Milj. € – EUR million			Htv – Person years	Säilytysyksikköä – Physical units				1 000
1993.	514	34,3	16,0	56,5	1 575	46 194 209	18 178 883	892 105	644 691	4 435
1994.	³⁾ 370	33,9	14,9	56,2	1 556	47 311 241	17 683 469	1 011 148	552 293	5 709
1995.	327	34,8	13,8	57,4	1 542	48 164 464	19 120 765	1 119 744	623 962	6 505
1996.	370	37,8	16,1	64,6	1 604	49 162 739	19 541 447	1 678 926	690 236	7 346
1997.	341	37,7	17,5	65,4	1 562	43 116 290	19 794 015	1 221 516	756 252	8 635
1998.	331	41,1	18,5	72,9	1 641	44 005 464	20 170 378	1 231 515	721 083	10 251
1999.	275	44,9	22,4	79,3	1 761	45 190 699	20 825 277	1 342 506	799 762	11 584
2000.	249	49,1	26,3	90,1	1 840	46 270 187	21 467 933	1 244 418	815 859	14 333
2001.	220	53,2	28,7	96,8	1 867	46 526 360	21 353 926	1 151 467	788 565	14 816
2002 ⁴⁾	99	55,8	27,8	117,7	1 870	54 324 805	20 544 335	1 356 950	929 502	14 018
2003.	101	58,7	31,0	123,9	1 946	55 391 658	21 161 195	1 569 805	1 081 324	17 907
2004.	97	61,7	29,8	128,5	1 959	54 857 785	21 840 764	⁵⁾ 2 105 936	1 204 438	18 553
2005.	93	64,5	32,8	132,6	1 951	61 468 208	22 299 329	⁶⁾ 7 138 018	1 000 193	19 362
2006.	108	66,2	34,2	137,5	1 945	66 256 036	22 859 955	5 163 144	911 080	20 305
2007.	104	68,9	34,2	145,6	1 922	68 869 106	23 676 528	3 205 606	1 088 483	20 583
2008.	103	74,2	34,9	151,6	1 895	68 760 290	24 045 471	3 261 221	896 859	20 245
2009.	103	76,4	36,1	157,4	1 893	70 597 920	24 165 420	2 766 627	748 431	18 003

* Tilastossa mukana olevat kirjastot voivat vaihdella erikoiskirjastojen osalta vuosittain, joten luvut eivät ole täysin vertailukelpoisia. Ammattikorkeakoulukirjastot mukana vuodesta 2002 alkaen. – The libraries included in the statistics may differ from year to year in special libraries. Therefore, the figures are not fully comparable. Polytechnics libraries included since 2002.

1) Luvut sisältävät käsikirjoitusten määrän vuodesta 1994 alkaen. – Manuscripts included since 1994.

2) Ei sisällä poistoja. – Excluding withdrawals.

3) Lukumäärän supistumisen tärkeimmät syyt ovat Helsingin yliopiston kirjaston pienten yksiköiden yhdistäminen ja henkilökuntaa vailla olevien kokoelmien jättäminen tilastoinnin ulkopuolelle. – This fall was mainly due to the merger of several small units of the Helsinki University Library and the omission of unstaffed special collections from the Helsinki University Library statistics.

4) Vuodesta 2002 alkaen hallinnollisten yksiköiden määrä. – From 2002 onwards number of administrative units.

5) Kartunta Patentti- ja rekisterihallituksen digitaaliseen muotoon siirrettyjen patenttien kanssa 20 211 037. – Acquisitions total 20,211,037 if the digital patents of the National Board of Patents and Registration of Finland are included.

6) Sisältää pienpainatteen (5–48 sivua). – Including small publications (5–48 pages).

Lähde – Source:

Kansalliskirjasto – National Library

3.27 Kansalliskirjasto 2000–2009*
3.27 The National Library 2000–2009*

Vuosi – Year	Henkilöstö – Staff	Tulot – Income			Menot – Expenses			Kokoelmat – Collections		Kartunta ²⁾ – Acquisitions ²⁾		Lainat yhteensä ³⁾ – Loans total ³⁾
		Budjetti- rahoitus – Funding from State budget	Muu rahoitus ¹⁾ – Other funding ¹⁾	Yhteensä – Total	Henkilöstö – Staff	Aineiston- hankinta – Materials procurement	Yhteensä – Total	Kirjat ja kausijulkaisut – Books and periodicals	Yhteensä – Total	Kirjat ja kausijulkaisut – Books and periodicals	Yhteensä – Total	
	Htv – Person years	Milj. € – EUR million			Milj. € – EUR million			Säilytysyksikköä – Physical units				
2000.	220	7,6	3,7	11,3	6,2	2,7	11,3	2 180 000	3 014 300	38 743	61 530	525 094
2001.	220	8,7	4,5	13,2	6,5	4,4	13,2	2 208 340	3 062 047	37 952	53 333	513 686
2002.	227	10,3	3,2	14,3	6,9	2,7	15,8	2 395 287	3 464 659	68 932	90 694	436 888
2003.	233	14,3	3,4	17,8	7,6	3,6	17,8	2 479 678	3 580 438	85 721	107 584	508 345
2004.	246	15,3	3,6	18,9	8,2	3,1	18,4	2 567 261	3 693 398	89 291	118 144	518 700
2005.	253	3,7	12,0	⁴⁾ 15,7	8,9	⁴⁾ 0,7	16,6	2 665 824	⁵⁾ 6 748 807	99 440	⁵⁾ 3 066 121	544 097
2006.	262	4,2	12,8	⁴⁾ 17,1	9,5	⁴⁾ 0,8	17,6	2 707 497	6 874 150	41 775	122 520	558 837
2007.	264,5	3,7	17,8	21,5	10,1	3,7	21,1	2 749 851	7 000 834	42 458	126 772	542 248
2008.	253,7	4,3	16,8	21,1	10,5	3,8	21,0	2 786 238	7 116 735	36 437	115 893	516 443
2009.	290,5	4,3	18,4	22,7	12,0	3,8	23,8	2 821 141	7 239 223	35 557	112 732	429 174

* Ei sisällä laitosp- eikä tiedekuntakirjastoja. – Excludes faculty and institutional libraries.

1) Maksullisen palvelun tuotot ym. – Service income, etc.

2) Ei sisällä poistoja. – Excluding withdrawals.

3) Sisältää myös annetut kaukolainat. – Inter-library loans included.

4) Vuosina 2005 ja 2006 ei sisällä opetus- ja kulttuuriministeriön keskitettyä tukea elektronisten aineistojen hankintaan. – In 2005 and 2006 excluding Ministry of Education and Culture centralised support for acquisition of electronic publications.

5) Sisältää pienpainatteen (5–48 sivua). – Including small publications (5–48 pages).

Lähteet – Sources:

Kirjastot – Libraries 2000–2001. Helsinki: BTJ Kirjastopalvelu

Kansalliskirjasto – National Library

3.28 Kulttuurialan erikoiskirjastoja Suomessa 2011*
 3.28 *Special libraries in Finland in the field of culture 2011**

Kirjasto – Library	Paikkakunta – Location
Taiteenalat – Specific art forms	
Kirjallisuus – Literature	
Kallion dekkarikirjasto – <i>Whodunit Library – Finnish Mystery & Crime Literature Library</i>	Helsinki
Suomalaisen Kirjallisuuden Seuran kirjasto – <i>Finnish Literature Society Library</i>	Helsinki
Suomen Nuorisokirjallisuuden Instituutin kirjasto – <i>The Finnish Institute for Children’s Literature library</i>	Tampere
Suomen sarjakuvaseuran kokoelma / Aalto-yliopiston kirjasto Arabia – <i>Finnish Comics Society collection / Aalto University Library Arabia</i>	Helsinki
Svenska litteratursällskapet i Finland / kirjasto – <i>Society of Swedish Literature in Finland library</i>	Helsinki, Vaasa
Teatteri – Theatre	
Näytelmäkulma / Näytelmäkirjasto – <i>Nordic Drama Corner / Drama library</i>	Helsinki
Suomen Näytelmäkirjailijaliitto / näytelmäkirjasto – <i>Finnish Dramatists’ Union / drama library</i>	Helsinki
Svenska Teaterns i Helsingfors arkiv och bibliotek – <i>Archives and Library of the Swedish Theatre in Helsinki</i>	Helsinki
Teatterikorkeakoulun kirjasto – <i>Theatre Academy Library</i>	Helsinki
Teatterimuseo / tietopalvelu – <i>Theatre Museum / information service</i>	Helsinki
Musiikki – Music	
Kansanmusiikki-instituutin kirjasto – <i>Folk Music Institute library</i>	Kaustinen
Maailman Musiikin Keskusten kirjasto – <i>Global Music Centre library</i>	Helsinki
Pop & Jazz Konservatorion kirjasto – <i>Helsinki Pop & Jazz Conservatory Library</i>	Helsinki
Rytmi-instituutti / kirjasto – <i>Institute of Rhythm Music</i>	Seinäjoki
Sibelius-Akatemian kirjasto – <i>Sibelius Academy Library</i>	Helsinki
Suomalaisen musiikin tiedotuskeskuksen musiikkikirjasto – <i>Finnish Music Information Centre / Music Library</i>	Helsinki
Suomen Harmonikkainstituutti / arkisto-kirjasto – <i>Finnish Accordeon Institute / archive-library</i>	Ikaalinen
Suomen ruotsalainen kansanmusiikki-instituutti / kirjasto – <i>Institute of Finland-Swedish Traditional Music library</i>	Vaasa
Suomen Sinfoniaorkesterit ry:n nuottikirjasto – <i>Association of Finnish Symphony Orchestras / Music Library</i>	Helsinki
Elokuva – Cinema	
Kansallisen audiovisuaalisen arkiston kirjasto – <i>National Audiovisual Archive library</i>	Helsinki
Oulun elokuvakeskus / kirjasto – <i>Oulu Film Centre Library</i>	Oulu
Varsinais-Suomen elokuvakeskus / kirjasto – <i>Film Centre of Southwest Finland library</i>	Turku
Kuvataiteet – Visual arts	
Amos Andersonin taidemuseon kirjasto – <i>Amos Anderson Art Museum Library</i>	Helsinki
Kuvataideakatemian kirjasto – <i>The Academy of Fine Arts Library</i>	Helsinki
Luovan valokuvauksen keskus / kirjasto – <i>Centre for Creative Photography library</i>	Jyväskylä
Nykytaiteen museo Kiasman tutkijakirjasto – <i>Kiasma Research Library</i>	Helsinki
Pohjoinen valokuvakeskus / kirjasto – <i>Northern Photographic Centre library</i>	Oulu
Sinebrychoffin taidemuseo / kirjasto – <i>Sinebrychoff Art Museum library</i>	Helsinki
Suomen valokuvataiteen museon kirjasto – <i>The Finnish Museum of Photography library</i>	Helsinki
Tampereen taidemuseon kirjasto – <i>Tampere Art Museum library</i>	Tampere
Valtion taidemuseon kirjasto / Ateneum – <i>Finnish National Gallery / Ateneum library</i>	Helsinki
Taideteollisuus, arkkitehtuuri – Industrial design, architecture	
Aalto-yliopiston kirjasto Arabia – <i>Aalto University Library Arabia</i>	Helsinki
Alvar Aalto -museon kirjasto – <i>Alvar Aalto Museum library</i>	Jyväskylä
Designmuseon kirjasto – <i>Design Museum Library</i>	Helsinki
Rakennustietokeskus – <i>Building Information Centre</i>	Helsinki
Suomen Lasimuseo / kirjasto – <i>Finnish Glass Museum library</i>	Riihimäki
Suomen rakennustaiteen museon kirjasto – <i>Museum of Finnish Architecture library</i>	Helsinki

3.28 Jatkuu

3.28 Cont.

Kirjasto – Library	Paikkakunta – Location
Eri maiden tai alueiden kulttuurit – Cultures of various countries or regions	
Amerikka-kirjasto / Kansalliskirjasto – American Resource Center / National Library of Finland	Helsinki
Arktisen keskuksen kirjasto – Arctic Centre Library	Rovaniemi
Baltia-kirjasto – Baltic library	Helsinki
British Collection (Helsingin kaupunginkirjasto / Rikhardinkatu – British Collection (Helsinki City Library / Rikhardinkatu)	Helsinki
Goethe-Instituutin Infokeskus – Goethe-Institut Helsinki / Bibliothek (library)	Helsinki
Hanasaari – ruotsalais-suomalainen kulttuurikeskus / kirjasto – The Swedish-Finnish Cultural Centre library	Espoo
Indonesian suurlähetystön kirjasto – Embassy of Indonesia Library	Helsinki
Italian kulttuuri-instituutin kirjasto – Italian Culture Institute Library	Helsinki
Japanin suurlähetystön kirjasto – Embassy of Japan library	Helsinki
Karjalan Liiton kirjasto – The Finnish Karelian League library	Helsinki
Kotimaisten kielten tutkimuskeskuksen kirjasto – Finnish Research Centre for Domestic Languages Library	Helsinki
Pohjoismaiden Suomen Instituutin kirjasto – Nordic Institute in Finland NIFIN library	Helsinki
Ranskan instituutti Suomessa / kirjasto – Institut français de Finlande / bibliotheque	Helsinki
Saksalainen Kirjasto (Deutsche Bibliothek Helsinki) – German library Helsinki	Helsinki
Suomi-Kiina -Seuran kirjasto – Finland-China Society library	Helsinki
Unkarin Kulttuuri- ja tiedekeskuksen kirjasto – Hungarian Cultural and Scientific Centre library	Helsinki
Venäjä ja Itä-Euroopan instituutin kirjasto – Institute for Russia and Eastern Europe Library	Helsinki
Venäjä tiede- ja kulttuurikeskuksen kirjasto – Russian science and culture centre library	Helsinki
Museoala, arkeologia, kulttuurihistoria, -politiikka ym. – Museums, archeology, cultural history, cultural politics, etc.	
Donner-instituutti / Steinerkirjasto – The Donner Institute / Steiner Memorial Library	Turku
Helsingin kaupungin kaupunkisuunnitteluvirasto / kirjasto – Helsinki City Planning Department Library	Helsinki
Helsingin kaupungin tietokeskus / kirjasto – City of Helsinki Urban Facts library	Helsinki
Matkailun edistämiskeskus MEK / kirjasto – Finnish Tourist Board MEK library	Helsinki
Museoviraston kirjasto – National Board of Antiquities library	Helsinki
Opetus- ja kulttuuriministeriön kirjasto – Library of the Ministry of Education and Culture	Helsinki
Ritarihuoneen kirjasto – Library of the House of Nobility	Helsinki
Suomen Museoliiton kirjasto – Finnish Museums Association library	Helsinki
Taiteen keskuksimikunta / Kulttuuripolitiikan kirjasto – Arts Council of Finland / Library of Cultural Policy	Helsinki
Tekijänoikeuden tietokeskus – Copyright Library and Information Service	Helsinki
Yleisradion kirjasto – Finnish Broadcasting Company YLE library	Helsinki

* Ei sisällä yliopistojen ja korkeakoulujen kulttuuri- ja taideaineiden laitospöytäkirjoja, ammattikorkeakoulujen kulttuurialan kirjastoja eikä maakunta- ja paikallismuseoiden kirjastoja. – Libraries of university art and culture subject departments, cultural libraries of polytechnics and libraries of regional and local museums excluded.

Lähteet – Sources:

Suomen tieteellisten kirjastojen opas. Helsinki: Suomen tieteellinen kirjastoseura ry. – Finnish Research Library Association. <http://pro.tsv.fi/stks/>
Kirjastojen omat ilmoitukset ja internet-sivut – Reports and websites of the libraries

3.29 Valtion tuki kulttuurilehdille 2000–2011
 3.29 State support to cultural magazines 2000–2011

Vuosi – Year	Tuettuja lehtiä – Magazines receiving support	Tuki yhteensä ¹⁾ – Support total ¹⁾ € – EUR
2000.....	113	756 846
2001.....	118	756 846
2002.....	112	757 000
2003.....	126	757 000
2004.....	137	757 000
2005.....	118	800 000
2006.....	120	800 000
2007.....	116	800 000
2008.....	109	800 000
2009.....	132	1 000 000
2010.....	131	1 020 000
2011.....	149	1 070 000

1) Sisältää myös levikkituen, verkkojulkaisujen tuen, jakelutuen sekä kirjastopalvelujen ostotuen. –
 Includes also circulation support, support to publications on the Internet, distribution support and purchasing support of library services.

Lähde – Source:
 Opetus- ja kulttuuriministeriö – Ministry of Education and Culture

4 Teatteri, tanssi ja ooppera

Puheteatterit

Teatteri- ja orkesterilain piiriin kuului 48 puheteatteria (ns. vos-teatterit) vuonna 2010 Suomen Kansallisteatteri mukaan lukien. Niissä pidettiin runsaat 11 000 esitystä, ja lippuja myytiin noin 2,2 miljoonaa. Määrät ovat pysyneet samoissa lukemissa parikymmentä vuotta. Eniten esityksiä (yli 1 000) ja yleisökäyntejä (noin 364 000) oli Helsingin Kaupunginteatterissa. Vos-teattereissa oli päätoimista henkilökuntaa lähes 3 000 henkilötyövuoden verran. Kasvua on lähes 300 henkilötyövuotta 2000-luvun aikana. (Taulukot 4.1 ja 4.2.)

Vos-teattereissa esitetyistä näytelmistä lähes puolet oli puhenäytelmiä näytäntökaudella 2009/2010. Myös myydyistä lipuista lähes puolet myytiin puhenäytelmiin. Lasten- ja nuorten näytelmiä oli vajaa viidennes. Musiikinäytelmät muodostivat esityskerroista vain 14 prosenttia mutta 25 prosenttia myydyistä lipuista. Vos-teattereiden henkilöstöstä noin kaksi kolmasosaa oli vakinaisia vuonna 2010. Vakinaisten osuus on hieman laskenut viime vuosina. Näyttelijöistä noin puolet oli vakinaisia vuonna 2010, teknisestä henkilöstöstä yli 80 prosenttia. Vakinaisesta taiteellisesta henkilöstöstä lähes kolme neljäsosaa oli näyttelijöitä. (Taulukot 4.3 – 4.6.)

Vos-teattereiden tulot olivat kaikkiaan noin 176 miljoonaa euroa vuonna 2010. Tuloista valtionosuus ja -avustus kattoivat lähes 37 prosenttia, kunnanavustus kolmanneksen ja pääsylipputulot noin neljänneksen. Vuodesta 2005 valtionosuuden ja -avustuksen osuus on kasvanut noin 9 prosenttiyksikköä, kunnanavustuksen osuus vähentynyt 8 prosenttiyksikköä ja pääsylipputulojen osuus pysynyt samoissa lukemissa. Vos-teattereiden menot olivat noin 173 miljoonaa euroa. Menoista kaksi

kolmasosaa muodostui henkilöstömenoista kuten myös vuonna 2005. (Taulukko 4.7.)

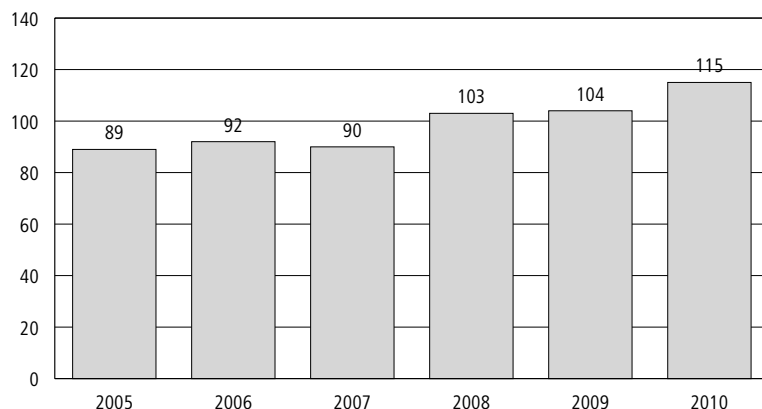
Valtion toiminta-avustusta saaneita puheteatteriryhmiä oli 32 vuonna 2010 eli 11 teatteria enemmän kuin vuonna 2005. Näissä teattereissa pidettiin kaikkiaan yli 2 700 esitystä, ja lippuja myytiin yli 243 000. Lipunmyyntimäärältään suurimmat toiminta-avustusta saaneista teattereista olivat Nukketeatterikeskus Poiju, jonka esityksiin myytiin yli 36 000 lippua, sekä Teatteri Taimine, jonka esityksiin myytiin lähes 32 000 lippua. Kaikkiaan vuonna 2005 oli 115 sellaista teatteria, jotka saivat jonkinlaista valtionapua. Määrä on kasvanut 26:lla vuodesta 2005. (Taulukko 4.9, Kuvio 4.1.)

Ilman valtion toiminta-avustusta toimivia puheteatteriryhmiä oli 19 vuonna 2010. Niissä pidettiin yli 900 esitystä, joihin myytiin noin 95 000 lippua. Teattereiden määrä on vähentynyt 12:lla vuodesta 2007, ja samassa ajassa esitysten ja myytyjen lippujen määrä on pudonnut alle puoleen. (Taulukko 4.10.)

Harrastajateattereita oli vuonna 2010 toiminnassa kaikkiaan 360, joista 40 oli ruotsinkielisiä. Harrastajateattereissa pidettiin yli 7 000 esitystä, ja katsojamäärä kohosi yli 780 000:een. Eniten esityksiä ja katsojia kertyi Uudenmaan taidetöimikunnan alueella, jossa myös harrastajateattereita on eniten. (Taulukko 4.11.)

Sirkukset

Sirkukset ovat sisältyneet vuodesta 2006 alkaen Teatterin tiedotuskeskuksen tilastoihin, joihin niitä koskevat tiedot toimittaa Sirkuksen Tiedotuskeskus. Keskuksen tehtävänä on sirkuksen taiteellisen kehityksen sekä kulttuurillisen ja yhteis-

Kuvio 4.1
Valtionapua saaneet teatterit 2005–2010

Lähde: Teatterin tiedotuskeskus

kunnallisen aseman edistäminen Suomessa sekä alan kansainvälisten kontaktien hoito. Keskus myös koordinoi opetus- ja kulttuuriministeriön sekä ulkoasiainministeriön tukemaa suomalaisen sirkuksen vientihanketta. (www.sirkusinfo.fi)

Vuonna 2010 valtionavun piirissä oli 7 sirkusryhmää, 5 enemmän kuin vuonna 2008. Ne pitivät kaikkiaan yli 500 esitystä, joissa kertyi lähes 73 000 yleisökäyntiä. Tilastoinnin piiriin kuului lisäksi 11 muuta sirkusryhmää. Niistä suurin, Sirkus Finlandia, piti yli 250 esitystä, ja yleisökäyntejä niissä kertyi noin 200 000. Kaikkiaan valtionavun piiriin kuulumattomissa sirkusryhmissä pidettiin 666 esitystä, ja yleisökäyntien kokonaismäärä näissä oli lähes 322 000. (Taulukko 4.15.)

Sirkusesitysten sekä sirkusten yleisömäärän kasvu on ollut voimakasta viime vuosina: vuodesta 2007 esitysten määrä on kasvanut lähes kaksinkertaiseksi ja yleisömäärä lähes puolitoistakertaiseksi. Sirkusalan ongelmaksi koetaan edelleen koulutuksen ja työmarkkinoiden kohtaamattomuus. Sirkuksen ammattilaisia arvioidaan Suomessa olevan 150–200, ja koulutuksesta valmistuvien määrä on noin 15 vuodessa. Sirkusalan toisen asteen koulutusta on Turun ammattikorkeakoulussa sekä Salpauksen koulutuskeskuksessa Hollolassa, mutta korkea-asteen koulutus puuttuu vielä kokonaan. Vakituisten työpaikkojen puute on alalla jatkuva ongelma. (Sirkuksen Tiedotuskeskus.)

Tanssiteatterit

Vuonna 2010 rahoituslain piiriin kuului 10 tanssiteatteria (ns. vos-tanssiteatterit). Niissä pidettiin noin 1 250 esitystä, ja lippuja myytiin 155 000. Sekä esitysten että myytyjen lippujen määrä on pudonnut lähes puoleen vuodesta 2007, mutta lain piiriin kuuluvia teattereitäkin on yksi vähemmän. Henkilöstöä oli 144 henkilötyövuoden verran, joista lähes 60 prosenttia taiteellista henkilöstöä. Vakinaisten osuus henkilöstöstä oli 58 prosenttia. (Taulukot 4.16 ja 4.17.)

Vos-tanssiteatterien tulot olivat runsaat 7 miljoonaa euroa vuonna 2010. Valtionosuus muodosti noin 46 prosenttia tuloista, kunnanavustus 12 prosenttia ja pääsylipputulot viidenneksen. Vuodesta 2005 valtionosuuden osuus on noussut yli 10 prosenttiyksikköä, kunnanavustuksen osuus laskenut hieman, ja pääsylipputulojen osuus pudonnut noin 10 prosenttiyksikköä. Menoista yli kaksi kolmannesta oli henkilöstömenoja. Osuudessa ei ole tapahtunut suuria muutoksia viime vuosina. (Taulukko 4.18.)

Ensimmäiset 5 tanssin aluekeskusta aloittivat toiminnan vuosina 2004–2005. Vuonna 2010

toiminnassa oli 6 tanssin aluekeskusta. Aluekeskukset pyrkivät parantamaan tanssitaiteen toimintaedellytyksiä, lisäämään tanssitaiteilijoiden työtilaisuuksia sekä laajentamaan tanssiesitysten ja -kurssien tarjontaa valtakunnallisesti. Aluekeskusten rahoitus koostuu valtionavustuksesta, alueellisesta ja paikallisesta rahasta sekä oman toiminnan tuotoista. Tanssin aluekeskusten toiminta on sisällytetty vuodesta 2005 lähtien Teatterin tiedotuskeskuksen julkaisuun Teatteritilastot. Vuonna 2010 tanssin aluekeskuksissa pidettiin 472 esitystä, joihin myytiin lippuja yli 35 000. Kokonaiskäyntimäärä kohosi lähelle 90 000:ta, mikä on yli 25 000 käyntiä pienempi kuin vuoden 2008 huippu. (Taulukko 4.19.)

Oopperat

Suomen Kansallisoopperassa pidettiin yli 300 omaa esitystä vuonna 2010. Niihin myytiin lähes 230 000 lippua. Suuria muutoksia ei ole tapahtunut viime vuosina. Henkilöstön määrä on kääntynyt uudelleen kasvuun: vuonna 2010 henkilötyövuosia kertyi 664, mikä on 35 enemmän kuin 2000-luvun pohjavuonna 2007, jolloin Kansallisoopperan päänäyttämö tosin oli 5 kuukautta suljettuna peruskorjauksen takia. Taiteellisen henkilöstön osuus koko henkilöstöstä oli runsaat 57 prosenttia. (Taulukot 4.20 ja 4.22.)

Kansallisoopperan tulot olivat yli 52 miljoonaa euroa vuonna 2010. Tuloista yli kaksi kolmasosaa tuli valtionavustuksista kuten aiempinakin vuosina. Pääsylipputulojen osuus on pysynyt 15 prosentin tuntumassa. Kansallisoopperan menot olivat niin ikään yli 52 miljoonaa euroa. Henkilöstömenojen osuus menoista oli noin 80 prosenttia. (Taulukko 4.23.)

Vuonna 2010 oli toiminnassa 9 alueoopperaa. Määrä on puoliintunut vuodesta 2007. Alueoopperoissa pidettiin kaikkiaan 64 esitystä, ja yleisökäyntejä kertyi runsaat 25 000. Eniten käyntejä kertyi Tampereen ja Vaasan oopperassa. (Taulukko 4.24.)

Teatterin, oopperan ja tanssin harrastaminen

Tilastokeskuksen ajankäyttötutkimuksen 2009 tulosten mukaan teatterissa käyminen on hieman lisääntynyt vuoden 2002 tuloksiin verrattuna. 43 prosenttia tutkimukseen osallistuneista oli käynyt teatterissa viimeisten 12 kuukauden aikana. Teatterissa käyminen on yleisempää naisten kuin

miesten keskuudessa, mutta ikäluokkien välillä ei ole suuria eroja.

Oopperassa käyminen on teatterissa käymistä selvästi harvinaisempaa. Vain 6 prosenttia vuoden 2009 ajankäyttötutkimukseen vastanneista ilmoitti käyneensä oopperassa viimeisten 12 kuukauden aikana. Osuus on yhtä pieni kuin aiemmissakin tutkimuksissa. Naiset ovat aktiivisempia oopperassa kävijöitä kuin miehet. Nuorten oopperassa käyminen on vielä harvinaisempaa kuin vanhojen.

Tanssiesityksissä käyminen on sen sijaan yleisempää nuorissa kuin vanhoissa ikäluokissa. Ajankäyttötutkimuksen 2009 tuloksista ilmenee, että vajaat 20 prosenttia tutkimukseen osallistuneista oli käynyt tanssiesityksissä viimeisten 12 kuukauden aikana osuuksien vaihdella 10–14-vuotiaiden 30 prosentista 65 vuotta täyttäneiden 10 prosenttiin. Aiempiin tuloksiin verrattuna nuorten tanssiesityksissä käyminen näyttää lisääntyneen. Harrastuksina tanssiminen ja erityisesti näytteleminen ovat melko harvinaisia: eniten niitä harrastavat kouluikäiset, mutta heidänkin joukossa harrastajien osuudet jäävät niukkaan 10 prosenttiin ikäluokasta. (Taulukko 11.12.)

Tilastolähteet

Teatterin tiedotuskeskus julkaisee vuosittain Teatteritilastot-julkaisun. Se sisältää puheteatterien lisäksi tilastotietoja tanssiteattereista, sirkuksesta ja oopperasta. Vuodesta 2009 alkaen myös harrastajateatteritilastot ovat olleet mukana Teatteritilastot-julkaisussa. Taiteen keskustoimikunta laatii teatterialaan liittyviä tutkimuksia ja selvityksiä. Tilastokeskuksen vapaa-aika- sekä ajankäyttötutkimuksessa kartoitetaan teatterin ja tanssin harrastamista noin 10 vuoden välein. Viimeisimmät tulokset ovat ajankäyttötutkimuksesta ja koskevat vuotta 2009.

Muut lähteet

Sirkuksen Tiedotuskeskus
www.sirkusinfo.fi

Taulukot – Tables

4.1	Teatteri- ja orkesterilain piiriin kuuluvat teatterit (vos-teatterit) sekä Suomen Kansallisteatteri ja Suomen Kansallisooppera 2006–2010 <i>Theatres subject to the financing act, Finnish National Theatre and Finnish National Opera 2006–2010</i> . . .	81
4.2	Vos-puheteatterit 1991–2010 <i>Drama theatres 1991–2010</i>	83
4.3	Vos-puheteattereiden esityskerrat ja myydyt liput näytelmälain mukaan näytäntökausina 2002/2003–2009/2010 <i>Performances and tickets sold at drama theatres by type of play 2002/2003–2009/2010</i>	84
4.4	Suosituimmat näytelmät katsojamäärän mukaan näytäntökaudella 2009/2010 <i>Most popular plays by total audience in the 2009/2010 season</i>	84
4.5	Vos-puheteattereiden henkilöstö ammattiryhmittäin 1997–2010 <i>Staff of drama theatres by occupational group 1997–2010</i>	85
4.6	Vos-puheteattereiden vakinainen taiteellinen henkilöstö ammattiryhmittäin 1997–2010 <i>Permanent artistic staff of drama theatres by occupational group 1997–2010</i>	85
4.7	Vos-puheteattereiden tulot ja menot 1991–2010 <i>Income and expenditure of drama theatres 1991–2010</i>	86
4.8	Suomen Kansallisteatteri 2000–2010 <i>Finnish National Theatre 2000–2010</i>	87
4.9	Valtion toiminta-avustusta 2008–2010 saaneet puheteatteriryhmät <i>Drama theatre groups subsidised in 2008–2010 by ministerial decision</i>	87
4.10	Ilman valtion toiminta-avustusta 2005–2010 toimivat puheteatteriryhmät <i>Drama theatre groups without State subsidy 2005–2010</i>	88
4.11	Harrastajateatterit taidetoimikunnittain ja alueittain 2010 <i>Amateur theatres by regional arts council and region 2010</i>	89
4.12	Kesäteatteriesitykset 2010 <i>Summer theatre performances 2010</i>	90
4.13	Vos-teattereiden vierailut ulkomailla ja ulkomaisten teatterien vierailut Suomen ammattiteattereissa 1988–2010 <i>Finnish theatre visits abroad and foreign theatres' guest performances in Finnish theatres 1988–2010</i>	91
4.14	Vos-teattereiden ulkomaan vierailujen esityskerrat ja myydyt liput maittain 2010 <i>Finnish theatre visits abroad: performances and tickets sold by country 2010</i>	91
4.15	Sirkusryhmien esitykset ja käynnit esityksissä 2010 <i>Performances and visits of circus companies 2010</i>	92
4.16	Vos-tanssiteatterit 1991–2010 <i>Dance theatres 1991–2010</i>	92
4.17	Vos-tanssiteattereiden henkilöstö ammattiryhmittäin 1997–2010 <i>Staff of dance theatres by occupational group 1997–2010</i>	93
4.18	Vos-tanssiteattereiden tulot ja menot 1991–2010 <i>Income and expenditure of dance theatres 1991–2010</i>	94
4.19	Tanssin aluekeskukset 2005–2010 <i>Regional dance centres 2005–2010</i>	95
4.20	Suomen Kansallisooppera 1990–2010 <i>The Finnish National Opera 1990–2010</i>	95
4.21	Suomen Kansallisoopperan omat myydyt liput esityslajeittain näytäntökausina 1990/91–2009/10 <i>Performances by the Finnish National Opera and ticket sales: seasons 1990/91–2009/10</i>	96
4.22	Suomen Kansallisoopperan henkilöstö ammattiryhmittäin 2000–2010 <i>Finnish National Opera staff by occupational group 2000–2010</i>	96
4.23	Suomen Kansallisoopperan tulot ja menot 1990–2010 <i>Income and expenditure of the Finnish National Opera 1990–2010</i>	97
4.24	Alueoopperoiden esitykset ja käynnit 2010 <i>Performances and visits at regional operas 2010</i>	98

4.1 Teatteri- ja orkesterilain piiriin kuuluvat teatterit (vos-teatterit) sekä Suomen Kansallisteatteri ja Suomen Kansallisooppera 2006–2010*

4.1 Theatres subject to the financing act, Finnish National Theatre and Finnish National Opera 2006–2010*

Teatteri – Theatre	Esityskerrat – Performances					Myytyt liput – Tickets sold				
	2006	2007	2008	2009	2010	2006	2007	2008	2009	2010
Kaikki yhteensä – Total	12 848	12 956	12 602	12 485	12 832	2 676 400	2 675 651	2 590 736	2 523 140	2 590 170
Suomen Kansallisooppera – Finnish National Opera (Helsinki)	286	¹⁾ 198	259	264	301	221 235	¹⁾ 162 555	209 149	218 338	228 528
Suuret ja keskiuuret teatterit – Big and medium-size theatres										
Suomen Kansallisteatteri – Finnish National Theatre (Helsinki)	808	744	680	702	590	159 553	157 759	161 292	142 161	101 301
Helsingin Kaupunginteatteri – Helsinki City Theatre	1 068	1 027	1 047	1 041	1 041	375 749	340 190	348 418	329 731	363 902
Tampereen Työväen Teatteri – The TTT-Theatre	396	395	413	462	452	155 592	144 384	152 478	169 587	165 461
Lahden Kaupunginteatteri – Lahti city theatre	253	266	277	218	277	64 885	84 498	83 856	53 895	64 606
Tampereen Teatteri – Tampere Theatre	339	353	390	372	347	104 221	102 905	105 328	101 008	97 075
Turun Kaupunginteatteri – The Municipal Theatre of Turku	393	337	300	313	326	80 899	63 335	42 527	57 681	53 084
Svenska Teatern – Swedish theatre in Helsinki	402	399	331	362	333	66 396	81 843	56 428	63 561	66 929
Oulun Kaupunginteatteri – Oulu city theatre	338	351	288	259	312	70 152	66 725	51 780	55 415	62 164
Kuopion Kaupunginteatteri – Kuopio city theatre	238	322	313	256	293	55 399	49 871	54 139	52 206	44 697
Jyväskylän Kaupunginteatteri – Jyväskylä city theatre	233	233	260	298	211	44 403	49 562	53 837	57 411	49 238
Joensuun Kaupunginteatteri – Joensuu city theatre	203	280	196	222	249	24 809	30 986	22 280	24 054	30 765
Porin Teatteri – Pori theatre	212	282	243	266	252	45 388	48 450	47 819	52 995	49 381
Rovaniemen Teatteri – Rovaniemi theatre	278	221	236	225	230	31 938	26 238	22 648	22 713	21 079
Seinäjoen Kaupunginteatteri – Seinäjoki city theatre	311	278	284	228	305	75 138	72 540	69 797	41 058	46 371
Vaasan Kaupunginteatteri – Vaasa city theatre	211	207	142	192	241	33 943	38 967	32 165	39 928	42 496
Kouvolan Teatteri – Kouvola theatre	159	222	181	166	171	34 412	44 095	32 634	34 464	34 169
Kotkan Kaupunginteatteri – Kotka city theatre	173	196	204	223	189	32 307	31 043	38 692	39 027	26 658
Lappeenrannan Kaupunginteatteri – Lappeenranta city theatre	166	136	140	190	156	24 769	15 020	22 160	35 402	24 156
Kajaanin Kaupunginteatteri – Kajaani city theatre	234	243	235	268	222	18 226	26 175	25 119	23 747	17 585
Åbo Svenska Teater – The Swedish Theatre of Turku	228	300	256	205	280	31 200	32 482	34 255	31 920	39 270
Hämeenlinnan Kaupunginteatteri – Hämeenlinna city theatre	209	211	201	220	156	41 816	32 672	34 162	42 945	31 804
Kemin Kaupunginteatteri – Kemi city theatre	175	154	172	211	151	15 968	16 928	20 934	22 310	21 615
Wasa Teater – Swedish theatre in Vaasa	197	276	279	206	261	29 983	36 261	28 384	24 972	36 946
Mikkelin Teatteri – Mikkelii theatre	187	173	174	179	178	42 500	42 054	28 922	35 397	32 766
Kokkolan Kaupunginteatteri – Kokkola city theatre	217	211	186	196	185	17 501	20 532	21 147	16 193	14 835
Varkauden Teatteri – Varkaus theatre	152	150	151	131	140	23 558	23 909	26 922	20 337	20 785
Unga Teatern (Espoo)	286	159	209	185	151	22 264	16 891	15 986	14 791	13 551
Riihimäen Teatteri – Riihimäki theatre	132	155	188	154	135	16 143	25 606	24 066	23 290	16 131
Teatteri Imatra – Imatra theatre	117	88	138	107	115	14 167	20 608	28 923	26 604	31 518
Savonlinnan Kaupunginteatteri – Savonlinna city theatre	151	155	139	133	145	15 212	14 298	15 302	18 344	13 840
Espoon Kaupunginteatteri – Espoo city theatre	88	87	93	94	118	15 311	11 355	16 045	17 730	25 909
Rauman Kaupunginteatteri – Rauma city theatre	207	213	158	147	170	27 835	29 660	18 928	18 251	34 320
Komediateatteri Arena – Comedy Theatre Arena (Helsinki)	184	122	115	100	63	38 642	38 180	28 092	19 085	22 432
Ryhmät ja pienteatterit – Groups and small theatres										
Ryhmäteatteri (Helsinki)	111	174	207	130	237	30 527	60 935	54 145	43 558	71 614
Q-teatteri – Q theatre (Helsinki)	93	86	72	95	97	7 792	8 820	9 983	14 177	10 104
KOM-teatteri – KOM Theatre (Helsinki)	133	102	136	125	160	48 794	24 728	27 518	36 068	42 520
Teatteri 2000 (Tampere)	142	154	124	187	106	11 578	13 875	12 274	23 050	12 692
Viirus (Helsinki)	167	145	134	109	174	10 891	7 590	6 222	6 795	8 731
Teatteri Eurooppa Neljä (Jyväskylä)	185	210	224	228	244	58 300	60 689	70 672	66 795	62 752

4.1 Jatkuu
4.1 Cont.

Teatteri – Theatre	Esityskerrat – Performances					Myytyt liput – Tickets sold				
	2006	2007	2008	2009	2010	2006	2007	2008	2009	2010
Teatteri Hevosenkenkä – <i>Theatre Hevosenkenkä</i> (Espoo)	284	270	314	266	237	30 420	29 198	35 216	31 032	26 768
AHAA Teatteri – <i>AHAA Theatre</i> (Tampere)	128	225	136	155	241	19 177	32 428	17 338	20 898	30 590
Teatteri Jurkka – <i>Theatre Jurkka</i> (Helsinki)	152	104	111	109	98	9 671	8 428	6 735	5 410	4 836
Teatteri Mukamas – <i>Theatre Mukamas</i> (Tampere)	215	265	256	269	206	26 337	31 743	26 808	27 468	24 335
Nukketeatteri Sampo – <i>Puppet Theatre Sampo</i> (Helsinki)	252	229	239	246	236	27 281	25 287	26 105	27 083	28 344
Linnateatteri / Turun Uusi Teatteri	321	354	302	345	441	70 746	70 635	73 250	66 204	91 742
Teatteri Vantaa	94	121	92	110	106	8 613	11 822	7 946	9 957	11 301
Tampereen Komediateatteri ²⁾	–	–	–	–	172	–	–	–	–	54 984
Teatteri Rollo – <i>Theatre Rollo</i> ³⁾	72	100	89	85	78	11 032	10 851	11 596	12 177	8 490
Tanssi – Dance										
Aurinkobaletti – <i>The AB Dance Company</i> (Turku)	97	96	99	93	74	10 967	12 248	14 732	21 699	7 440
Tanssiteatteri Raatikko – <i>Dance Theatre Raatikko</i> (Vantaa)	302	282	250	305	439	34 401	35 940	23 536	31 287	32 241
Tanssiteatteri Hurjaruuth – <i>Dance Theatre Hurjaruuth</i> (Helsinki)	154	127	118	145	106	40 237	33 172	30 022	27 767	26 790
Tanssiteatteri Mobita/Dansco – <i>Dance Theatre Mobita/Dansco</i> (Tampere)	98	115	95	103	117	9 626	8 169	6 319	14 336	9 856
Zodiak Uuden tanssin keskus – <i>Zodiak Center for New Dance</i> (Helsinki)	139	156	203	137	159	10 927	9 766	13 901	9 578	9 829
Tanssiteatteri Eri – <i>Dance Theatre Eri</i> (Turku)	139	115	149	145	123	23 006	23 190	23 220	25 193	25 653
Tanssiteatteri Minimi – <i>Dance Theatre Minimi</i> (Kuopio)	117	148	159	129	72	17 270	23 608	33 093	22 023	8 218
JoJo – Oulun tanssin keskus – <i>JoJo – Oulu Dance Centre</i>	32	64	65	39	58	1 625	5 176	10 021	1 741	2 320
Rimpparemmi – <i>Rimpparemmi</i> – <i>The Folk Ensemble</i> (Rovaniemi)	152	136	114	97	80	66 117	108 714	54 620	15 493	11 841
Tero Saarinen Company (Helsinki)	38	34	36	38	25	19 551	20 062	20 850	16 800	20 822

* Taulukossa ovat mukana vain teattereiden omat esitykset. – *Theatres' own productions only, co-productions with other theatres not included.*

1) Kansallisoopperan päänäyttämö suljettuna peruskorjauksen takia 1.5.–30.9. – *The main stage of the Finnish National Opera was closed 1 May to 30 September due to renovation.*

2) Vos-teatteri vuodesta 2010 alkaen. – *Subject to the financing act from 2010 onwards.*

3) Vuoteen 2008 saakka Tanssiteatteri Rollo. – *Until 2008 Dance Theatre Rollo.*

Lähteet – *Sources:*

Teatteritilastot 2006–2010 – *Finnish Theatre Statistics 2006–2010*. Helsinki: Teatterin tiedotuskeskus – *Theatre Info Finland*.

4.2 Vos-puheteatterit 1991–2010*

4.2 Drama theatres 1991–2010*

Vuosi – Year	Suuret ja keskisuuret teatterit <i>Large and medium-sized theatres</i>			Ryhmät ja pienteatterit <i>Groups and small theatres</i>			Puheteatterit yhteensä <i>Drama theatres total</i>			
	Lukumäärä – Number	Omat esitykset – <i>Own productions</i>		Lukumäärä – Number	Omat esitykset – <i>Own productions</i>		Lukumäärä – Number	Omat esitykset – <i>Own productions</i>		Päätoiminen henkilökunta – Regular staff
Esityskertoja – Performances		Myytyjä lippuja – Tickets sold	Esityskertoja – Performances		Myytyjä lippuja – Tickets sold	Esityskertoja – Performances		Myytyjä lippuja – Tickets sold	Htv – Person yrs	
		1 000			1 000			1 000		
1991.....	37	9 706	2 014	17	2 165	276	54	11 871	2 290	2 667
1992.....	37	9 661	1 922	17	2 194	269	54	11 855	2 190	2 554
1993.....	37	9 578	1 833	16	2 487	315	53	12 065	2 148	2 483
1994.....	33	8 807	1 822	20	3 285	481	53	12 092	2 304	2 477
1995.....	33	8 949	1 885	20	3 210	402	53	11 879	2 287	2 509
1996.....	33	8 777	1 846	19	3 266	421	52	11 758	2 267	2 563
1997.....	34	8 615	1 833	14	2 855	342	48	11 470	2 175	2 586
1998.....	35	9 087	1 845	14	2 884	362	49	11 971	2 207	2 652
1999.....	35	8 970	1 791	14	2 765	373	49	11 735	2 164	2 682
2000.....	35	9 102	1 773	14	3 031	433	49	12 133	2 206	2 675
2001.....	35	8 883	1 838	14	2 880	398	49	11 763	2 236	2 660
2002.....	34	9 009	1 815	14	2 661	368	48	11 670	2 184	2 758
2003.....	34	9 159	1 781	14	2 432	344	48	11 591	2 125	2 700
2004.....	34	9 103	1 708	14	2 508	341	48	11 611	2 049	2 681
2005.....	34	9 035	1 799	13	2 333	355	47	11 368	2 154	2 757
2006.....	33	8 945	1 850	13	2 277	360	46	11 222	2 210	2 736
2007.....	33	8 946	1 836	13	2 439	386	46	11 385	2 222	2 793
2008.....	33	8 619	1 765	13	2 347	374	46	10 966	2 140	2 853
2009.....	33	8 531	1 728	13	2 374	378	46	10 905	2 107	2 861
2010.....	33	8 445	1 717	15	2 833	490	48	11 278	2 207	2 964

* Suomen Kansallisteatteri ja vos-teatterit (= valtionosuutta saavat teatterit). – Includes the Finnish National Theatre and theatres receiving statutory State subsidy.

Lähteet – Sources:

Teatterin tiedotuskeskus – Theatre Info Finland

Suomen Teatterijärjestöjen Keskusliitto – Central Union of the Finnish Theatre Organizations

4.3 Vos-puheteattereiden esityskerrat ja myydyt liput näytelmäajin mukaan näytäntökausiina 2002/2003–2009/2010*
 4.3 Performances and tickets sold at drama theatres by type of play 2002/2003–2009/2010*

Näytelmäaji – Type of play	2002/03			2003/04			2004/05			2005/06		
	Esitys- kerrat – Perfor- mances	Myydyt liput – Tickets sold	%	Esitys- kerrat – Perfor- mances	Myydyt liput – Tickets sold	%	Esitys- kerrat – Perfor- mances	Myydyt liput – Tickets sold	%	Esitys- kerrat – Perfor- mances	Myydyt liput – Tickets sold	%
Yhteensä – Total	11 562	100 2 200 073		100 11 583	100 2 036 530		100 11 373	100 2 065 595		100 11 573	100 2 241 361	
Puhenäytelmät – Dramatic works	5 351	46 1 045 165		48 5 880	51 1 048 045		51 5 718	50 1 043 618		51 5 716	49 1 115 178	50
Musiikinäytelmät – Musicals	1 402	12 486 822		22 1 236	11 397 667		20 1 006	9 332 165		16 1 555	13 545 242	24
Tanssinäytelmät – Dance plays	100	1 14 128		1 54	0 7 135		0 47	0 7 626		0 43	0 7 732	0
Lasten- ja nuortennäytelmät – Plays for children and young adults	2 566	22 377 051		17 2 482	21 341 171		17 2 638	23 359 573		17 2 494	22 323 080	14
Nukkenäytelmät – Puppet theatre	991	9 108 701		5 897	8 102 424		5 810	7 92 650		4 815	7 89 429	4
Muut esitykset – Other performances	1 152	10 168 206		8 1 034	9 140 088		7 1 154	10 229 963		11 950	8 160 700	7

4.3 Jatkuu
 4.3 Cont.

Näytelmäaji – Type of play	2006/07			2007/08			2008/09			2009/10		
	Esitys- kerrat – Perfor- mances	Myydyt liput – Tickets sold	%	Esitys- kerrat – Perfor- mances	Myydyt liput – Tickets sold	%	Esitys- kerrat – Perfor- mances	Myydyt liput – Tickets sold	%	Esitys- kerrat – Perfor- mances	Myydyt liput – Tickets sold	%
Yhteensä – Total	11 277	100 2 235 955		100 11 169	100 2 197 976		100 10 917	100 2 083 992		100 11 095	100 2 186 615	
Puhenäytelmät – Dramatic works	5 640	50 1 093 320		49 5 608	50 1 099 229		50 5 474	50 996 862		48 5 378	48 1 067 011	49
Musiikinäytelmät – Musicals	1 709	15 597 089		27 1 562	14 549 604		25 1 688	15 599 673		29 1 572	14 542 671	25
Tanssinäytelmät – Dance plays	48	0 9 452		0 57	1 12 723		1 33	0 5 950		0 81	1 13 155	1
Lasten- ja nuortennäytelmät – Plays for children and young adults	2 343	21 325 354		15 2 113	19 284 807		13 1 944	18 245 450		12 2 130	19 336 449	15
Nukkenäytelmät – Puppet theatre	728	6 82 724		4 772	7 85 813		4 867	8 88 789		4 914	8 88 294	4
Muut esitykset – Other performances	809	7 128 016		6 1 057	9 165 800		8 911	8 147 268		7 1 020	9 139 035	6

* Suomen Kansallisteatteri ja vos-teatterit (= valtionosuutta saavat teatterit). – Includes the Finnish National Theatre and theatres receiving statutory State subsidy.

Lähteet – Sources:

Teatteritilastot 2003–2010. Helsinki: Teatterin tiedotuskeskus – Finnish Theatre Statistics 2003–2010. Helsinki: Theatre Info Finland.

4.4 Suosituimmat näytelmät katsojamäärän mukaan näytäntökaudella 2009/2010
 4.4 Most popular plays by total audience in the 2009/2010 season

Näytelmä – Play	Esittäviä teattereita – Performing theatre companies	Esityskertoja – Performances	Myytyjä lippuja – Tickets sold
Richard Sherman & Robert Sherman: Maija Poppanen – <i>Mary Poppins</i>	1	88	72 302
Riku Suokas & Heikki Syrjä: Vuonna 85 / Vuonna 85 Remix	1	89	67 717
Franz Arnold & Ernst Bach: Salaa rakas – Der Keusche Lebemann	1	60	49 463
Hanna Åkerfelt, Niklas Rosström & Johan Storgård: Playme	1	100	40 364
Sofi Oksanen: Puhdistus	5	191	38 673
Bengt Ahlfors: Viimeinen sikari – Den sista cigarren	3	98	36 784
Richard Rodgers & Oscar Hammerstein II: The Sound of Music	2	53	32 856
Timo Kahilainen & Heikki Vihinen: Alivuokralainen	2	74	32 794
Karin Mannheimer: Viimeinen valssi – Sista dansen	1	33	32 354
Seppo Jokinen & Tiina Puumalainen: Komisario Koskinen	1	51	28 706

Lähde – Source:

Teatteritilastot 2010. Helsinki: Teatterin tiedotuskeskus. – Finnish Theatre Statistics 2010. Helsinki: Theatre Info Finland.

4.5 Vos-puheteattereiden henkilöstö ammattiryhmittäin 1997–2010*

4.5 Staff of drama theatres by occupational group 1997–2010*

Ammattiryhmä – Occupational group	Vakinaiset – Permanent	Tilapäiset – Temporary	Yhteensä – Total	%	Vakinaisia % – Permanent %
	Henkilötyövuodet – Person years				
Yhteensä – Total 2010	1 902	947	2 849	100	67
Johtajat – Directors	93	–	93	3	100
Taiteellinen henkilöstö – Artistic staff	689	678	1 367	48	50
Tekninen henkilöstö – Technical staff	833	180	1 013	36	82
Hallintohenkilöstö – Administrative staff	287	89	376	13	76
1997	1 929	657	2 586		75
1998	1 932	720	2 652		73
1999	1 900	781	2 681		71
2000	1 893	782	2 675		71
2001	1 895	765	2 660		71
2002	1 932	826	2 758		70
2003	1 917	783	2 700		71
2004	1 926	755	2 681		72
2005	1 965	792	2 757		71
2006	1 956	780	2 736		71
2007	1 970	823	2 793		71
2008	1 977	876	2 853		69
2009	1 995	866	2 861		69

* Suomen Kansallisteatteri ja vos-teatterit (= valtionosuutta saavat teatterit). – Includes the Finnish National Theatre and theatres receiving statutory State subsidy.

Lähde – Source:

Teatteritilastot 1997–2010. Helsinki: Teatterin tiedotuskeskus – Finnish Theatre Statistics 1997–2010. Helsinki: Theatre Info Finland

4.6 Vos-puheteattereiden vakinainen taiteellinen henkilöstö ammattiryhmittäin 1997–2010*

4.6 Permanent artistic staff of drama theatres by occupational group 1997–2010*

Ammattiryhmä – Occupational group	Henkilötyövuodet – Person years	%
Yhteensä – Total 2010	693	100,0
Ohjaajat – Directors	28	4,0
Dramaturgit – Dramatists	17	2,5
Näyttelijät – Actors	512	73,9
Lavastajat – Set designers	38	5,5
Pukusuunnittelijat – Costume designers	27	3,9
Tanssijat, koreografit – Dancers, choreographers	13	1,9
Muusikot, kapellimestarit – Musicians, conductors	27	3,9
Valo- ja äänisuunnittelijat – Light and sound designers	31	4,5
1997	723	
1998	708	
1999	689	
2000	684	
2001	688	
2002	697	
2003	679	
2004	683	
2005	701	
2006	704	
2007	696	
2008	693	
2009	692	

* Suomen Kansallisteatteri ja vos-teatterit (= valtionosuutta saavat teatterit). – Includes the Finnish National Theatre and theatres receiving statutory State subsidy.

Lähteet – Sources:

Teatteritilastot 1997–2010. Helsinki: Teatterin tiedotuskeskus – Finnish Theatre Statistics 1997–2010. Helsinki: Theatre Info Finland

4.7 Vos-puheteattereiden tulot ja menot 1991–2010*

4.7 Income and expenditure of drama theatres 1991–2010*

Tulot – Income							
Vuosi – Year	Teattereita – Theatres	Pääsylipputulot – Ticket revenues	Muut tulot ¹⁾ – Other income ¹⁾	Valtionosuus ja -avustus – State subsidies	Kunnanavustus ²⁾ – Municipal subsidies ²⁾	Muut avustukset ³⁾ – Other support ³⁾	Yhteensä – Total
Milj. € (käypään hintaan) – EUR million (current prices)							
1991	54	18,6	3,7	22,7	54,2	2,2	101,4
1992	53	18,4	3,8	23,6	53,1	1,8	100,6
1993 ⁴⁾	53	18,4	3,9	31,8	43,8	1,8	99,8
1994	53	18,5	3,7	31,3	43,9	0,7	98,2
1995	52	20,7	4,0	30,4	45,0	0,4	100,6
1996	52	21,1	3,8	31,2	45,1	0,8	102,1
1997	48	21,4	3,2	31,9	44,9	0,8	102,2
1998	49	23,5	4,4	33,0	45,8	1,8	108,5
1999	49	25,3	4,2	33,7	46,3	2,6	112,2
2000	49	25,0	4,6	34,5	48,2	3,3	115,6
2001	49	27,6	4,8	35,5	50,4	2,1	120,4
2002	48	30,5	5,3	36,8	52,5	2,1	127,3
2003	48	29,3	5,0	37,3	52,2	2,3	126,2
2004	48	31,0	4,5	37,6	54,8	2,4	130,3
2005	47	33,8	5,0	38,7	56,1	2,3	136,0
2006	46	37,9	5,7	39,6	57,1	2,6	143,0
2007	46	39,0	6,3	40,6	57,3	3,1	146,3
2008	46	41,2	6,2	48,3	58,5	2,9	157,1
2009	46	39,5	5,9	56,1	59,1	2,6	163,3
2010	48	43,2	7,1	64,4	58,3	2,8	175,9

Menot – Expenditure					
Vuosi – Year	Teattereita – Theatres	Henkilöstömenot – Staff costs	Kiinteistömenot ²⁾ – Building costs ²⁾	Toimintamenot – Other costs	Yhteensä – Total
Milj. € (käypään hintaan) – EUR million (current prices)					
1991	54	67,4	13,4	16,4	97,2
1992	53	64,8	13,9	15,8	94,6
1993	53	62,5	17,7	16,5	96,7
1994	53	63,3	17,4	16,8	97,5
1995	52	65,6	16,9	16,8	99,4
1996	52	68,1	15,9	17,3	101,2
1997	48	68,7	15,5	16,8	100,9
1998	49	71,5	15,9	20,1	107,6
1999	49	73,8	15,9	20,6	110,3
2000	49	74,7	16,4	22,1	113,2
2001	49	78,7	17,3	21,5	117,6
2002	48	83,0	17,6	23,3	123,9
2003	48	83,6	17,6	22,5	123,6
2004	48	85,8	18,8	22,8	127,3
2005	47	89,9	19,6	25,2	134,6
2006	46	93,3	21,0	25,9	140,1
2007	46	95,5	20,9	28,3	144,7
2008	46	101,7	21,7	31,7	155,1
2009	46	105,8	22,9	31,8	160,5
2010	48	112,7	25,2	35,3	173,2

* Suomen Kansallisteatteri ja vos-teatterit (= valtionosuutta saavat teatterit). – Includes the Finnish National Theatre and theatres receiving statutory State subsidy.

1) Mm. sponsori-, korko-, ohjelmamyynti-, pukujenvuokraus- yms. tuloja. – Including sponsorship, interest, programme sales, dress hire and other income.

2) Täyskunnallisilla teattereilla tähän sisältyvät myös poistot. – In fully municipal theatres this also includes depreciation.

3) Valtiolta, rahastoilta ym. vierailuihin, laitteisiin, projekteihin ym. – Paid by the State, foundations etc. for visits, equipment, projects etc.

4) Teatteri- ja orkesterilain astuttua voimaan 1993 valtionosuuden ja kunnanavustusten suhde muuttui. – The relative proportions of State and municipal subsidies changed following the entry into force of the Theatres and Orchestras Act in 1993.

Lähteet – Sources:

Teatterin tiedotuskeskus – Theatre Info Finland

Suomen Teatterijärjestöjen Keskusliitto ry. – Central Union of the Finnish Theatre Organizations

4.8 Suomen Kansallisteatteri 2000–2010

4.8 Finnish National Theatre 2000–2010

Vuosi – Year	Henkilökunta – Staff	Tulot – Income					Yhteensä – Total	Menot – Expenses				Yhteensä – Total	Esitys- kertoja – Perfor- mances	Myytyjä lippuja – Tickets sold
		Pääsylippu- tulot – Ticket revenues	Muut tulot – Other income	Valtionosuus ja -avustus – State subsidies	Kunnan- avustus – Municipal subsidies	Muut avustukset – Other support		Henkilöstö- menot – Staff costs	Kiinteistö- menot – Building costs	Toiminta- menot – Other costs				
Htv – Person years		Milj. € – EUR million					Käypään hintaan – Current prices		Milj. € – EUR million					
2000.	216	1,7	0,6	6,7	0,2	0,2	9,4	6,7	0,5	1,6	8,8	683	164 666	
2001.	222	1,6	0,7	7,1	0,2	–	9,7	7,1	0,7	1,7	9,5	681	137 110	
2002.	231	1,8	0,9	7,9	0,2	0,0	10,7	7,3	0,6	1,8	9,7	648	137 003	
2003.	224	2,0	0,5	8,2	0,2	0,0	10,9	7,7	0,9	2,0	10,6	642	141 957	
2004.	230	2,3	0,5	8,4	0,2	–	11,4	8,0	1,1	2,1	11,1	763	169 109	
2005.	240	2,6	0,5	8,6	0,2	–	11,8	8,4	1,0	2,4	11,8	739	175 066	
2006.	237	2,3	0,7	8,8	0,2	0,0	11,9	8,6	1,0	2,2	11,8	808	159 553	
2007.	248	2,5	0,5	9,1	0,2	–	12,3	8,7	1,0	2,3	12,0	744	157 759	
2008.	247	3,0	0,5	9,6	0,2	0,0	13,3	9,0	1,2	2,4	12,7	680	161 292	
2009.	257	2,6	0,3	10,1	0,2	0,0	13,2	9,7	1,3	2,6	13,5	702	142 161	
2010.	259	1,7	0,4	10,6	0,2	–	13,0	10,5	1,3	2,1	13,9	590	101 301	

Lähteet – Sources:

Teatteritilastot – Finnish Theatre Statistics 2000–2010. Helsinki: Teatterin tiedotuskeskus – Theatre Info Finland.

4.9 Valtion toiminta-avustusta 2008–2010 saaneet puheteatteriryhmät*

4.9 Drama theatre groups subsidised in 2008–2010 by ministerial decision*

Teatteri – Theatre	Esityskerrat – Performances			Myydyt liput – Tickets sold		
	2008	2009	2010	2008	2009	2010
Yhteensä ¹⁾ – Total ¹⁾	2 526	2 641	2 716	268 906	291 046	243 423
Akseli Ensemble	5	–	–	512	–	–
Circus Maximus ⁴⁾	13	32	32	313	779	1 233
Improteatern Stjärnfall	14	15	17	225	685	512
Improvisaatioteatteri Stella Polaris	161	161	237	24 898	20 640	24 814
Kapsäkki	147	71	126	19 550	6 318	14 093
Keski-Uudenmaan Teatteri KUT	122	112	71	16 381	17 683	10 906
Klockriketeatern	54	47	48	2 164	2 229	1 668
Koko Teatteri	61	77	69	3 322	3 144	2 386
Myllyteatteri	–	16	9	–	233	700
Nukkeateatteri Akseli Klom	460	391	354	33 501	21 727	26 597
Nukkeateatterikeskus Poiju ⁴⁾	228	303	294	29 064	33 066	36 292
Oblivia	15	29	27	1 407	2 070	1 324
PerformanceSirkus	76	36	47	8 215	4 880	9 263
Quo Vadis	–	68	75	–	3 486	5 803
Rakastajat-teatteri	121	82	138	8 720	7 900	16 450
RedNoseClub	–	–	10	–	–	285
Rospuutto-ryhmä	–	–	46	–	–	2 251
Smeds Ensemble	8	–	–	2 405	–	–
Tampereen Komediateatteri ³⁾	300	288	–	71 698	70 851	–
Teatteri Avoimet Ovet	76	78	83	6 148	7 692	6 580
Teatteri Geist	53	56	54	4 870	5 095	4 846
Teatteri Ilmi Ö	–	107	96	–	9 388	5 590
Teatteri Metamorfoosi	–	–	11	–	–	1 127
Teatteri Naamio ja Höyhen	–	–	46	–	–	3 974
Teatteri Pensas	–	–	21	–	–	805
Teatteri Siperia	21	18	42	967	962	4 130
Teatteri Taimine	–	150	169	–	32 606	31 678
Teatteri Takomo ⁴⁾	40	67	69	2 328	3 828	1 845
Teatteri Telakka	44	43	67	1 090	1 465	1 946
Teatteri Vanha Juko ⁴⁾	96	126	86	6 551	12 699	7 926
Tehdas Teatteri	94	47	41	4 978	1 895	1 447
Todellisuuden tutkimuskeskus	71	55	151	1 180	1 948	1 058
Totem-teatteri	71	82	78	11 975	14 178	13 532
Universum ²⁾	111	40	72	4 969	2 677	1 868
Valtimonteatteri	64	44	30	1 475	922	494

* Taulukossa ovat mukana vain teattereiden omat esitykset – Theatres' own productions only, co-productions with other theatres not included.

1) Keskinäiset vierailut vähennetty. – Reciprocal visits are deducted.

2) Universum sisältää Aurinkoteatterin, Teatteri Marsin, Teatteri Siriuksen ja Teatteri Venuksen tiedot. – Figures of Aurinkoteatteri, Teatteri Mars, Teatteri Sirius and Teatteri Venus are included in the figure of Universum.

3) Tampereen Komediateatteri sai valtion toiminta-avustuksen vuosina 2001, 2002 ja 2004. – Tampereen Komediateatteri was subsidised by the State in 2001, 2002 and 2004.

4) Lisäksi yhteisesityksiä muiden teattereiden kanssa. – In addition co-performances with other theatres.

Lähde – Source:

Teatterin tiedotuskeskus – Theatre Info Finland

4.10 Ilman valtion toiminta-avustusta 2005–2010 toimivat puheteatteriryhmät*

4.10 Drama theatre groups without State subsidy 2005–2010*

Teatteri – Theatre	Esityskerrat – Performances			Myytyt liput – Tickets sold		
	2008	2009	2010	2008	2009	2010
Yhteensä ¹⁾ – Total ¹⁾	1 166	996	938	152 971	110 564	94 849
Esitystaiteen seura	–	–	7	–	–	259
Helsingin Esitystaiteen Keskus	–	12	–	–	610	–
Hiljaiset Miehet	–	8	–	–	271	–
Improvisaatioteatteri Häpeämättömät	62	56	44	8 793	4 994	4 309
Improvisaatioteatteri Snorkkeli	64	49	56	5 182	3 215	3 684
Irtolaiset	–	2	–	–	146	–
ISIS Teatteri	6	–	–	213	–	–
KP-Ideat	–	–	51	–	–	12 367
Laitosteatteri	–	–	80	–	–	3 707
Lähiöteatteri ²⁾	48	–	–	6 146	–	–
Matkalaukkuteatteri	7	31	19	372	1 000	686
Musiikkiteatteri eriPARla	44	45	34	5 878	4 010	3 632
Mustan ja Valkoisen Teatteri	3	–	–	240	–	–
Myllyteatteri	7	–	–	1 020	–	–
Nukketeatteri Rooma	93	27	–	6 587	1 818	–
Nukketeatteri Sytkyt	211	370	246	13 532	19 131	12 381
Näyttämö Pegasos	12	11	10	266	210	164
Ooppera Skaala ³⁾	6	7	4	505	291	444
Quo Vadis	60	–	–	2 686	–	–
RedNoseClub	–	22	–	–	821	–
Rospuutto-ryhmä	–	17	–	–	809	–
Smeds Ensemble	–	33	12	–	14 889	4 659
Tahtiteatteri	–	25	28	–	4 930	6 360
Teater Josefina	8	7	15	268	200	669
Teatteri Capelle	69	48	61	5 003	2 915	4 079
Teatteri Ilmiö	77	–	–	5 145	–	–
Teatteri Metamorfoosi	6	8	–	495	632	–
Teatteri Naamio ja Höyhen	49	29	–	5 465	2 799	–
Teatteri Pensas	46	34	–	4 788	1 627	–
Teatteri Taiga-Matto	63	71	31	3 770	7 486	3 555
Teatteri Taimine	144	–	–	30 331	–	–
Teatteriosuuskunta Loimu	5	–	–	250	–	–
Teatteriporukka	–	–	13	–	–	377
Teatteriryhmä Ispinä	–	–	8	–	–	182
Und er libet	–	6	13	–	256	661
Uusi Iloinen Teatteri (UIT)	76	55	80	46 036	37 363	22 603
Vekkulikettu	–	–	100	–	–	9 900
Välitiila	–	23	26	–	141	171

* Taulukossa ovat mukana vain teattereiden omat esitykset – *Theatres' own productions only, co-productions with other theatres not included.*

1) Keskinäiset vierailut vähennetty. – *Reciprocal visits are deducted.*

2) 2008-tiedot 31.7. saakka. – *2008 data by 31 July.*

3) Saa valtion toiminta-avustuksen säveltaiteen määrärahoista. – *Receives State subsidy from allocations for music.*

Lähde – *Source:*

Teatterin tiedotuskeskus – *Theatre Info Finland*

4.11 Harrastajateatterit taidetoimikunnittain ja alueittain 2010
 4.11 *Amateur theatres by regional arts council and region 2010*

	Teattereita – Theatres	Esitykset – Performances	Katsojat – Viewers
Suomenkieliset – Finnish language			
Yhteensä – Total	320	6 563	699 513
Etelä-Savon taidetoimikunta – <i>Regional Arts Council of Southern Savo</i>	22	331	44 201
Hämeen taidetoimikunta – <i>Arts Council of Häme</i>	31	572	65 216
Kaakkois-Suomen taidetoimikunta – <i>Arts Council of Southeast Finland</i>	22	688	75 178
Keski-Suomen taidetoimikunta – <i>Arts Council of Central Finland</i>	28	620	47 874
Lapin taidetoimikunta – <i>Arts Council of Lapland</i>	11	50	5 718
Oulun läänin taidetoimikunta – <i>Arts Council of Oulu province</i>	29	504	64 945
Pirkanmaan taidetoimikunta – <i>Arts Council of Pirkanmaa</i>	40	757	77 113
Pohjanmaan taidetoimikunta – <i>Arts Council of Ostrobothnia</i>	23	326	31 881
Pohjois-Karjalan taidetoimikunta – <i>Arts Council of Northern Karelia</i>	11	189	32 749
Pohjois-Savon taidetoimikunta – <i>Arts Council of Northern Savo</i>	18	250	24 146
Satakunnan taidetoimikunta – <i>Arts Council of Satakunta</i>	14	223	33 968
Uudenmaan taidetoimikunta – <i>Arts Council of Helsinki Metropolitan Region</i>	49	1 116	102 213
Varsinais-Suomen taidetoimikunta – <i>Arts Council of Southwest Finland</i>	22	937	94 311
Ruotsinkieliset – Swedish language			
Yhteensä – Total	40	480	82 773
Ahvenanmaa – <i>Åland</i>	1	12	1 420
Uusimaa	15	220	41 208
Pohjanmaa – <i>Ostrobothnia</i>	20	201	33 821
Turunmaa	4	47	6 324

Lähde – Source:

Teatteritilastot – *Finnish Theatre Statistics 2010*. Helsinki: Teatterin tiedotuskeskus – *Theatre Info Finland*.

4.12 Kesäteatteriesitykset 2010

4.12 Summer theatre performances 2010

Teatteri – Theatre	Esitys – Play	Esityskerrat – Performances	Käynnit – Visits
Yhteensä – Total		1 036	381 977
Heinolan Kesäteatteri – <i>Heinola summer theatre</i>	Loesser, Burrows & Swerling: Guys and Dolls	40	23 500
Hämeenlinnan Kesäteatteri – <i>Hämeenlinna summer theatre</i>	Virtanen & Vainio: Albatrossi ja Heiskanen	25	12 022
Keski-Uudenmaan Teatteri ¹⁾ – <i>Keski-Uusimaa theatre</i> ¹⁾ (Tuusula)	Renvall: Päivänsäde, minä ja menninkäinen	24	5 247
Kirjurinluodon Kesäteatteri – <i>Kirjurinluoto summer theatre</i> (Pori)	Eclair & Holder: Akkapakka	25	5 237
Komediateatteri Arena, Peacock ¹⁾ (Helsinki)	Kokkonen & Wahlström: Hevisaurus ja purppuramysteeri	24	12 561
Kuopion Uusi Kesäteatteri ¹⁾ – <i>Kuopio new summer theatre</i> ¹⁾	Keinänen, Kojonen & Virtanen: Kaiken takana on nainen	15	4 510
Lappeenrannan Kaupunginteatteri, Linnouituksen Kesäteatteri ¹⁾ – <i>Lappeenranta City Theatre, the Fortress summer theatre</i> ¹⁾	Vuorinen: Votkaturistit	33	9 612
Linnateatteri ¹⁾ (Turku)	Vuorinen & Majjala: Juoppohullun päiväkirja	41	6 560
Linnateatteri, Naantalim Emma-teatteri ¹⁾ – <i>Linnateatteri, Theatre Emma in Naantali</i> ¹⁾	Kivi & Koivusalo: Seitsemän veljestä	43	28 443
Mikkelin Kesäteatteri, Naisvuoren Kesäteatteri ¹⁾ – <i>Mikkeli summer theatre, Naisvuori summer theatre</i> ¹⁾	Huovinen: Lampaansyöjät	29	10 614
Pyyhikin Kesäteatteri – <i>Pyyhikki summer theatre</i> (Tampere)	Härkönen: Häräntappoase	53	40 342
Rauman kaupunginteatteri kesäteatteri ¹⁾ – <i>Rauma summer theatre</i> ¹⁾	Kahilainen & Vihinen: Alivuokralainen	38	16 923
Ryhmäteatteri, Suomenlinna ¹⁾ (Helsinki)	Rostand: Cyrano de Bergerac	50	21 666
Sampalinnin Kesäteatteri – <i>Sampalinnin summer theatre</i> (Turku)	Laurents, Bernstein & Sondheim: West Side Story	58	33 762
Savonlinnan Teatteri, Putkinotkon Kesäteatteri ¹⁾ – <i>Savonlinna theatre, Putkinotko summer theatre</i> ¹⁾	Lehtonen: Putkinotko	14	1 808
Tampereen Komediateatteri – <i>Tampere comedy theatre</i>	Lindgren: Peppi Pitkätossu	79	13 617
Tampereen Komediateatteri – <i>Tampere comedy theatre</i>	Ludwig: Diivat	61	26 489
Teatteri Eurooppa Neljä, Laajavuoren kesäteatteri ¹⁾ – <i>Theatre Eurooppa Neljä, Laajavuori summer theatre</i> ¹⁾ (Jyväskylä)	Paavilainen, Ojansivu & Koskinen: Olavi Virta -musikaali – <i>Olavi Virta musical</i>	47	17 819
Teatteri Eurooppa Neljä, Sappeen Kesäteatteri ¹⁾ – <i>Theatre Eurooppa Neljä, Sappee summer theatre</i> ¹⁾ (Pälkäne)	Paavilainen & Salo: Satumaa Tango	43	14 583
Teatteri Eurooppa Neljä, Martin Kievari ¹⁾ – <i>Theatre Eurooppa Neljä, Martin Kievari</i> ¹⁾ (Äänekoski)	Teittinen: Vatasen papat	39	8 156
Teatteri Helsinki, Tervasaari – <i>Helsinki summer theatre</i>	Molière: Lääkäri vaikka väkisin	40	4 834
Teatteri Imatra, Valtionhotellin puisto ¹⁾ – <i>Theatre Imatra, Valtionhotelli park</i> ¹⁾	Sajakorpi: Säkijärven polkka	32	16 631
Teatteri Pensas ¹⁾ – <i>Theatre Pensas</i> ¹⁾	Lonka: Suomesta kerättyä	12	580
Teatteri Pensas ¹⁾ – <i>Theatre Pensas</i> ¹⁾	Tarinatuokio, improvisaatioteatteria – <i>Improvisation theatre Tarinatuokio</i>	9	225
Teatteri Takomo ja Suomenlinnan lasten kesäteatteri ¹⁾ – <i>Theatre Takomo and children's summer theatre at Suomenlinna</i> ¹⁾	Lampela: Lintu lensi yli ymmärryksen	28	508
Turun Kesäteatteri, Vartiovuori – <i>Turku summer theatre, Vartiovuori</i>	Trad: Aladdin ja taikalamppu	54	23 000
Uusi Iloinen Teatteri ¹⁾ (Helsinki)	Työryhmä – <i>Working group: Juu Tupen Rapinat</i>	80	22 728

1) Kesäteatteriesitykset sisältyvät myös muihin esitystilastoihin. – *Summer theatre performances are also included in other performance statistics.*

Lähde – *Source:*

Teatteritilastot – *Finnish Theatre Statistics 2010*. Helsinki: Teatterin tiedotuskeskus – *Theatre Info Finland*.

4.13 Vos-teattereiden vierailut ulkomailla ja ulkomaisten teatterien vierailut Suomen ammattiteattereissa 1988–2010*

4.13 Finnish theatre visits abroad and foreign theatres' guest performances in Finnish theatres 1988–2010*

Vuosi – Year	Vierailut ulkomailla – <i>Visits abroad</i>		Ulkomaisten teattereiden vierailut Suomessa – <i>Foreign theatres' guest performances in Finnish theatres</i>	
	Esityskerrat – <i>Performances</i>	Myydyt liput – <i>Tickets sold</i>	Esityskerrat – <i>Performances</i>	Myydyt liput – <i>Tickets sold</i>
1988	289	113 940	72	16 424
1989	196	47 287	100	20 412
1990	223	56 480	71	26 635
1991	149	35 574	57	14 563
1992	196	73 976	51	14 212
1993	176	48 853	49	10 109
1994	156	40 422	77	21 466
1995	118	27 365	61	17 823
1996	110	23 735	64	13 954
1997	123	43 193	66	13 399
1998	154	33 578	128	17 309
1999	77	16 290	141	12 760
2000	151	39 908	96	17 094
2001	82	40 840	68	10 174
2002	134	24 411	50	8 668
2003	116	45 596	41	5 020
2004	111	29 036	62	12 620
2005	95	76 500	84	16 860
2006	181	78 649	90	13 944
2007	165	117 446	102	23 937
2008	141	63 964	96	11 637
2009	111	33 016	97	17 227
2010	123	43 735	121	32 974

* Suomen Kansallisteatteri ja vos-teatterit (= valtionosuutta saavat teatterit). – Includes the Finnish National Theatre and theatres receiving statutory State subsidy.

Lähde – Source:

Teatterin tiedotuskeskus – Theatre Info Finland

4.14 Vos-teattereiden ulkomaan vierailujen esityskerrat ja myydyt liput maittain 2010*

4.14 Finnish theatre visits abroad: performances and tickets sold by country 2010*

Maa – Country	Esityskerrat – Performances	Myydyt liput – Tickets sold
Yhteensä – Total	123	43 735
Belgia – <i>Belgium</i>	1	250
Britannia – <i>United Kingdom</i>	2	660
Espanja – <i>Spain</i>	3	1 080
Italia – <i>Italy</i>	1	350
Itävalta – <i>Austria</i>	2	350
Japani – <i>Japan</i>	7	570
Kiina – <i>China</i>	14	4 220
Kolumbia – <i>Colombia</i>	7	3 467
Ranska – <i>France</i>	10	9 062
Ruotsi – <i>Sweden</i>	45	11 401
Saksa – <i>Germany</i>	11	2 225
Tšekki – <i>Czech Republic</i>	2	597
Turkki – <i>Turkey</i>	6	900
Venäjä – <i>Russia</i>	6	5 500
Viro – <i>Estonia</i>	4	2 583
Yhdysvallat – <i>United States</i>	2	520

* Suomen Kansallisteatteri ja vos-teatterit (= valtionosuutta saavat teatterit). – Includes the Finnish National Theatre and theatres receiving statutory State subsidy.

Lähde – Source:

Teatterin tiedotuskeskus – Theatre Info Finland

4.15 Sirkusryhmien esitykset ja käynnit esityksissä 2010
4.15 Performances and visits of circus companies 2010

Sirkusryhmä – Circus company	Esitykset – Performances	Käynnit – Visits
Yhteensä – Total	¹⁾ 1 187	²⁾ 395 099
Valtionavun piirissä olevat ryhmät – Companies subsidized by State.	526	72 654
Agit-Cirk, Rovaniemi.	58	6 706
Association WHS, Helsinki	38	8 016
Circo Aereo, Helsinki.	155	34 333
Circus Ruska, Tampere	3	567
Cirko – Uuden Sirkuksen Keskus – Circo – Centre for New Circus, Helsinki.	2	400
Sirkus Supiainen, Eräjärvi	31	2 960
Taikateatteri 13, Helsinki	239	19 672
Muut ryhmät – Other companies	666	321 744
ArtTeatro, Turku	44	31 095
Circus Uusi Maailma, Jyväskylä	23	4 680
Jakobin Sirkus, Tampere	85	5 166
Kallo Collective, Helsinki & La Grave, Ranska – France.	33	2 650
Kuopion Sirkus	25	3 026
Racehorse Company, Helsinki	55	23 177
Sirkus Aikamoinen, Helsinki	15	2 335
Sirkus Komponentti, Kuopio & Helsinki	9	545
SirkusUnioni.	19	1 569
Flamma, Tampere.	102	47 501
Sirkus Finlandia, Raasepori.	256	200 000

1) Vähennys keskinäisistä vierailuista 64. – Reciprocal visits (64) deducted.

2) Vähennys keskinäisistä vierailuista 23 359 katsojaa. – Reciprocal visits (23,359 spectators) deducted.

Lähde – Source:

Teatteritilastot – Finnish Theatre Statistics 2010.

4.16 Vos-tanssiteatterit 1991–2010*
4.16 Dance theatres 1991–2010*

Vuosi – Year	Tanssiteattereita – Dance theatres	Esityskertoja – Performances	Myytyjä lippuja – Tickets sold 1 000
1991.	8	714	113
1992.	9	763	117
1993.	9	846	127
1994.	9	824	103
1995.	9	778	118
1996.	9	877	122
1997.	7	985	160
1998.	7	956	145
1999.	9	1 157	180
2000.	10	1 357	216
2001.	10	1 377	210
2002.	10	1 350	201
2003.	10	1 363	206
2004.	11	1 355	219
2005.	11	1 314	237
2006.	11	1 340	245
2007.	11	1 373	291
2008.	11	1 377	242
2009.	11	1 316	198
2010.	10	1 253	155

* Sisältää valtionosuutta saavat tanssiteatterit. – Includes dance theatres receiving statutory State subsidy.

Lähteet – Sources:

Suomen Teatterijärjestöjen Keskusliitto. – Central Union of Finnish Theatre Organizations.

Teatterin tiedotuskeskus. – Theatre Info Finland.

4.17 Vos-tanssiteattereiden henkilöstö ammattiryhmittäin 1997–2010*

4.17 Staff of dance theatres by occupational group 1997–2010*

Ammattiryhmä – Occupational group	Vakinaiset – Permanent	Tilapäiset – Temporary	Yhteensä – Total	%	Vakinaisia % – Permanent %
	Henkilötyövuodet – Person years				
Yhteensä – Total 2010	84	60	144	100	58
Johtajat – Directors	8	–	8	6	100
Taiteellinen henkilöstö – Artistic staff	44	41	85	59	52
Tekninen henkilöstö – Technical staff	13	9	22	15	59
Hallinto henkilöstö – Administrative staff	19	10	29	20	66
1997	52	30	82		63
1998	54	29	83		65
1999	64	35	99		65
2000	70	53	123		57
2001	69	44	113		61
2002	72	43	115		63
2003	77	49	126		61
2004	76	63	139		55
2005	80	69	149		54
2006	76	72	148		51
2007	79	61	140		56
2008	82	72	154		53
2009	84	63	147		57

* Sisältää valtionosuuslainsäädännön piirissä olevat tanssiteatterit (10 vuonna 2010). – Includes dance theatres (10 in 2010) receiving statutory State subsidies.

Lähteet – Sources:

Teatteritilastot 1997–2010. Helsinki: Teatterin tiedotuskeskus. – Finnish Theatre Statistics 1997–2010. Helsinki: Theatre Info Finland.

4.18 Vos-tanssiteattereiden tulot ja menot 1991–2010*
 4.18 Income and expenditure of dance theatres 1991–2010*

Tulot – Income							
Vuosi – Year	Teattereita – Theatres	Pääsylipputulot – Ticket revenues	Muut tulot ¹⁾ – Other income ¹⁾	Valtionosuus ja -avustus – State subsidies	Kunnanavustus – Municipal subsidies	Muut avustukset ²⁾ – Other subsidies ²⁾	Yhteensä – Total
Milj. € – EUR million							
1991	8	0,3	0,1	0,7	0,3	0,1	1,5
1992	9	0,4	0,0	0,7	0,3	0,1	1,5
1993	9	0,4	0,0	0,7	0,3	0,1	1,6
1994	9	0,3	0,1	0,7	0,3	0,1	1,5
1995	9	0,4	0,0	0,7	0,3	0,1	1,6
1996	9	0,5	0,0	0,8	0,4	0,1	1,7
1997	7	0,6	0,1	0,9	0,4	0,2	2,3
1998	7	0,5	0,1	1,0	0,4	0,1	2,2
1999	9	0,7	0,1	1,2	0,5	0,2	2,7
2000	10	1,0	0,2	1,3	0,6	0,4	3,5
2001	10	0,9	0,2	1,4	0,6	0,3	3,4
2002	10	1,0	0,2	1,6	0,7	0,2	3,8
2003	10	1,1	0,2	1,6	0,8	0,3	4,1
2004	11	1,2	0,4	1,8	0,8	0,5	4,7
2005	11	1,6	0,3	1,9	0,8	0,7	5,4
2006	11	1,7	0,3	2,0	0,8	0,8	5,7
2007	11	1,4	0,4	2,1	0,9	0,9	5,7
2008	11	1,8	0,5	2,6	1,0	0,8	6,7
2009	11	1,5	0,6	3,0	1,0	0,7	6,9
2010	10	1,4	0,6	3,3	0,9	0,9	7,1

Menot – Expenditure					
Vuosi – Year	Teattereita – Theatres	Henkilöstömenot – Staff costs	Kiinteistömenot – Building costs	Toimintamenot – Operating costs	Menot yhteensä – Total costs
Milj. € – EUR million					
1991	8	1,0	0,2	0,4	1,5
1992	9	0,9	0,2	0,4	1,5
1993	9	0,9	0,2	0,4	1,5
1994	9	0,9	0,2	0,5	1,6
1995	9	0,9	0,2	0,4	1,5
1996	9	1,0	0,2	0,4	1,6
1997	7	1,4	0,2	0,6	2,2
1998	7	1,5	0,3	0,4	2,2
1999	9	1,7	0,3	0,6	2,7
2000	10	2,3	0,3	0,9	3,5
2001	10	2,1	0,3	0,8	3,3
2002	10	2,3	0,4	0,9	3,6
2003	10	2,5	0,5	1,1	4,1
2004	11	3,0	0,5	1,2	4,8
2005	11	3,4	0,6	1,4	5,4
2006	11	3,6	0,6	1,6	5,8
2007	11	3,6	0,6	1,3	5,6
2008	11	4,4	0,6	1,5	6,5
2009	11	4,4	0,6	1,4	6,5
2010	10	4,6	0,7	1,5	6,8

* Sisältää valtionosuutta saavat tanssiteatterit. – Includes dance theatres receiving statutory State subsidy.

1) Mm. sponsoritulot, korkotulot, ohjelmamyyntistä saadut tulot sekä pukujen vuokrauksesta saadut tulot. – Sponsorship, interest, programme sales, dress hire, etc.

2) Valtiolta, rahastoilta ym. vierailuihin, laitteisiin, projekteihin ym. – For visits, equipment, projects etc. from the State, foundations etc.

Lähteet – Sources:

Suomen Teatterijärjestöjen Keskusliitto – Central Union of Finnish Theatre Organizations

Teatterin tiedotuskeskus – Theatre Info Finland

4.19 Tanssin aluekeskukset 2005–2010

4.19 Regional dance centres 2005–2010

Aluekeskus – Regional centre	Kantaesitykset – First premieres	Esityskerrat – Performances	Myydyt liput – Tickets sold	Käynnit – Visits
Yhteensä – Total 2010	64	472	35 413	88 831
Itäinen tanssin aluekeskus – <i>Regional Dance Center of Eastern Finland</i>	5	12	481	5 812
Läntinen tanssin aluekeskus – <i>Regional Dance Center of Western Finland</i>	10	170	12 772	36 117
Pohjanmaan tanssin aluekeskus – <i>Regional Dance Center of Ostrobothnia</i>	–	–	–	3 439
Pohjoisen tanssin aluekeskus – <i>Regional Dance Center in Northern Finland</i>	11	70	4 148	14 891
Sisä-Suomen tanssin aluekeskus – <i>Central Finland Regional Dance Center</i>	32	117	11 401	21 116
Tanssin aluekeskus Helsinki / Zodiak – Uuden tanssin keskus – <i>Zodiak – Center for New Dance in Helsinki</i>	7	110	6 917	8 834
2005	31	230	16 468	24 279
2006	61	444	36 299	45 392
2007	66	522	50 631	74 386
2008	65	487	61 699	114 466
2009	65	624	39 157	98 501

Lähteet – Sources:

Tanssin Tiedotuskeskus ry. – *Dance Info Finland*. Helsinki
www.tanssinaluekeskukset.fi

4.20 Suomen Kansallisooppera 1990–2010

4.20 The Finnish National Opera 1990–2010

Vuosi – Year	Omia esityksiä – Own performances	Myytyjä lippuja – Tickets sold	Salien täyttöaste – Proportion of auditorium capacity %	Henkilöstö – Staff Htv – Person years	Varsinaisen toiminnan menot ²⁾ – Actual operating costs ²⁾ 1 000 € – EUR 1 000	Toiminta-avustus valtiolta ³⁾ – State operating subsidies ³⁾	Lipputulot – Ticket revenues
1990	245	101 659	78,0	485	18 778	15 478	1 693
1991	243	116 644	82,4	447	20 538	18 739	1 695
1992	244	103 817	73,5	450	21 604	19 190	1 771
1993 ¹⁾	223	121 960	81,0	460	22 327	20 603	2 798
1994	249	247 041	90,1	619	28 645	21 814	6 505
1995	261	253 625	87,9	724	33 241	20 553	7 249
1996	237	228 526	80,3	700	32 195	20 805	6 510
1997	235	237 659	82,4	704	34 366	21 309	6 870
1998	270	238 632	80,6	727	33 154	21 864	7 029
1999	334	234 362	76,9	734	34 522	22 705	6 319
2000	347	224 863	75,4	720	37 256	22 705	6 963
2001	320	232 363	71,7	741	39 590	23 378	6 719
2002	345	229 928	75,4	735	40 229	25 565	6 951
2003	285	215 435	71,5	715	40 185	26 368	7 027
2004	277	206 600	75,7	724	43 043	29 225	7 661
2005	298	194 783	65,0	719	44 022	29 675	6 421
2006	286	221 235	72,9	714	45 178	30 500	7 874
2007 ⁴⁾	198	162 555	87,0	629	38 074	31 280	5 664
2008	259	209 149	83,1	636	46 406	32 830	7 228
2009	264	218 338	79,9	659	50 175	34 030	7 431
2010	301	228 518	83,0	664	52 548	35 708	8 255

1) Suomen Kansallisooppera muutti uuteen oopperataloon. – *The Finnish National Opera moved to the new Opera House.*2) Henkilöstö-, kiinteistö- ja toimintamenot. Kiinteistömenoihin ei sisälly valtion kiinteistöyksikölle maksettu vuokra, johon on saatu valtiolta erillinen avustus (13,0 milj. € vuonna 2010). – *Incl. staff, maintenance and operating costs. Real estate costs exclude the rent paid to the State real estate unit, for which separate aid is received from the State (EUR 13.0 million in 2010).*3) Ei sisällä uuden oopperatalon rakentamiskustannuksia eikä valtion kiinteistöhallinnon uudistuksesta johtuvaa vuokra-avustusta v. 2000 lähtien. – *Excluding costs of constructing the new Opera House and rent subsidy since 2000 following reform of the State real estate administration.*4) Kansallisoopperan päänäyttämö suljettuna peruskorjauksen takia 1.5.–30.9. – *The main stage of the Finnish National Opera was closed 1 May to 30 September due to renovation.*

Lähde – Source:

Teatterin tiedotuskeskus – *Theatre Info Finland*

4.21 Suomen Kansallisoopperan omat myydyt liput esityslajeittain näytäntökausina 1990/91–2009/10

4.21 Performances by the Finnish National Opera and ticket sales: seasons 1990/91–2009/10

Kausi – Season	Esitykset – Performances				Myydyt liput – Ticket sales				Liput / esityskerta – Tickets / performance			
	Oopperat – Opera	Baletit – Ballet	Muut – Other	Yhteensä – Total	Oopperat – Opera	Baletit – Ballet	Muut – Other	Yhteensä – Total	Oopperat – Opera	Baletit – Ballet	Muut – Other	Yhteensä – Total
1990/91	135	95	20	250	59 552	44 731	7 083	111 366	441	471	354	445
1991/92	131	93	11	235	63 457	42 739	4 064	110 260	484	460	369	469
1992/93	127	99	34	260	53 693	34 493	16 679	104 865	423	348	491	403
1993/94	109	77	45	231	112 499	72 702	20 520	205 721	1 032	944	456	891
1994/95	125	74	34	233	142 222	78 723	19 552	240 497	1 138	1 064	575	1 032
1995/96	154	87	27	268	151 429	82 956	14 958	249 343	983	954	554	930
1996/97	125	81	28	234	137 154	78 904	19 105	235 163	1 097	974	682	1 005
1997/98	130	76	32	238	146 439	79 098	11 102	236 639	1 126	1 041	347	994
1998/99	153	88	91	332	142 986	77 836	14 564	235 386	935	885	160	709
1999/00	139	76	109	324	140 497	71 703	14 286	226 486	1 011	943	131	699
2000/01	145	97	77	319	135 946	81 814	10 372	228 132	938	843	135	715
2001/02	170	97	58	325	128 592	89 213	14 927	232 732	756	920	257	716
2002/03	179	82	51	312	130 890	73 862	10 081	214 833	731	901	198	689
2003/04	144	69	52	265	130 799	63 980	12 675	207 454	908	927	244	783
2004/05	159	85	60	304	119 999	78 937	11 696	210 632	755	929	195	693
2005/06	131	101	53	285	119 056	66 955	11 609	197 620	909	663	219	693
2006/07	105	70	60	235	103 166	70 843	16 588	190 597	983	1 012	276	811
2007/08	126	73	34	233	113 300	67 676	14 167	195 143	899	927	417	838
2008/09	115	72	73	260	119 179	66 535	20 416	206 130	1 036	924	280	793
2009/10	143	79	46	268	121 866	77 041	9 841	208 748	852	975	214	779

Lähde – Source:

Teatteritilastot. Helsinki: Teatterin tiedotuskeskus. – Finnish Theatre Statistics. Helsinki: Theatre Info Finland.

4.22 Suomen Kansallisoopperan henkilöstö ammattiryhmittäin 2000–2010

4.22 Finnish National Opera staff by occupational group 2000–2010

Ammattiryhmä – Occupational group	Henkilötyövuosia – Person years										
	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010
Koko henkilökunta – All staff											
Johtajat – Directors	4	5	5	5	5	5	5	6	5	4	4
Taiteellinen henkilöstö – Artistic staff	418	434	435	429	437	430	423	353	368	377	382
Tekninen henkilöstö – Technical staff	195	195	181	182	182	182	183	174	165	179	179
Hallinto henkilöstö – Administrative staff	103	107	114	100	99	102	103	96	98	99	99
Yhteensä – Total	720	741	735	715	724	719	714	629	636	659	664
– josta taiteelliset – of whom artistic (%)	58,1	58,6	59,2	60,0	60,4	59,8	59,2	56,1	57,9	57,2	57,5
Vakinainen henkilökunta – Permanent staff											
Johtajat – Directors	4	5	5	5	5	5	5	6	5	4	4
Taiteellinen henkilöstö – Artistic staff	286	293	306	306	303	306	301	286	285	280	276
Tekninen henkilöstö – Technical staff	176	179	170	172	175	172	174	168	155	153	153
Hallinto henkilöstö – Administrative staff	97	99	106	96	93	95	97	90	95	99	99
Yhteensä – Total	563	576	587	579	576	578	577	550	540	536	532
– osuus koko henkilökunnasta – share of total staff (%)	78,2	77,7	79,9	81,0	79,6	80,4	80,8	87,4	84,9	81,3	80,1

Lähde – Source:

Teatteritilastot. – Finnish Theatre Statistics.

4.23 Suomen Kansallisoopperan tulot ja menot 1990–2010

4.23 Income and expenditure of the Finnish National Opera 1990–2010

Varsinaisen toiminnan tulot ja julkinen tuki – Earnings from principal operations and public subsidies						
Vuosi – Year	Valtion avustukset – State subsidies	Kuntien avustukset – Municipal subsidies	Muut avustukset ¹⁾ – Other support ¹⁾	Lipputulot – Ticket revenues	Muut tulot – Other income	Yhteensä – Total
1 000 €, käypään hintaan – EUR 1 000, current prices						
1990.	15 478	734	34	1 693	684	18 622
1991.	18 739	645	–	1 695	620	21 700
1992.	19 190	645	–	1 771	836	22 442
1993.	20 603	1 892	–	2 798	1 090	26 384
1994.	21 814	3 085	–	6 505	1 622	33 026
1995.	20 553	3 195	–	7 249	2 565	33 562
1996.	20 805	3 344	1 716	6 510	1 248	33 622
1997.	21 309	3 403	1 728	6 870	1 425	34 736
1998.	21 864	3 513	77	7 029	1 453	33 937
1999.	22 705	3 597	637	6 319	2 757	36 015
2000.	22 705	4 037	1 367	6 963	1 315	36 388
2001.	23 378	3 864	2 011	6 719	2 204	38 176
2002.	25 565	3 973	590	6 951	1 824	38 903
2003.	26 368	4 108	577	7 027	1 824	39 903
2004.	29 225	4 175	838	7 661	1 674	43 573
2005.	29 675	4 316	820	6 421	1 468	42 700
2006.	30 500	4 409	1 176	7 874	1 797	45 755
2007.	31 280	4 530	1 055	5 664	2 744	45 273
2008.	32 830	4 792	1 064	7 228	1 897	47 811
2009.	34 030	4 966	1 105	7 431	2 921	50 452
2010.	35 708	5 082	1 043	8 255	2 345	52 433

Varsinaisen toiminnan menot – Expenditure on principal operations				
Henkilöstö – Staff	Kiinteistö ²⁾ – Buildings ²⁾	Toimintamenot – Activity costs	Yhteensä – Total	
1 000 €, käypään hintaan – EUR 1 000, current prices				
1990.	14 947	816	3 014	18 778
1991.	16 583	657	3 298	20 538
1992.	17 056	702	3 846	21 604
1993.	17 163	1 357	3 806	22 327
1994.	21 599	1 651	5 396	28 645
1995.	26 015	1 741	5 484	33 241
1996.	24 817	2 143	5 235	32 195
1997.	26 825	2 143	5 399	34 366
1998.	25 842	2 280	5 032	33 154
1999.	27 364	2 019	5 139	34 522
2000.	32 138	808	4 309	37 256
2001.	33 491	555	5 545	39 590
2002.	33 652	1 409	5 168	40 229
2003.	33 928	1 480	4 777	40 185
2004.	36 062	1 487	5 494	43 043
2005.	36 591	1 547	5 884	44 022
2006.	37 734	1 493	5 951	45 178
2007.	31 575	1 588	4 911	38 074
2008.	38 768	2 228	5 410	46 406
2009.	39 796	4 094	6 286	50 175
2010.	42 133	3 722	6 693	52 548

1) Valtiolta, rahastolta ym. vierailuihin, laitteisiin jne. – From the State, foundations, etc., for visits, equipment, etc.

2) Suomen Kansallisooppera maksaa vuokran valtion kiinteistöyksikölle ja saa siihen erillisavustuksen. Vuokra-avustus ei sisällä julkisiin avustuksiin ja vuokran osuus on vähennetty kiinteistömenoista. Vuonna 2010 vuokra-avustus oli 13,0 milj. euroa. – The Finnish National Opera pays rent to the State real estate unit, for which it receives a special grant. This rent aid is not included in public subsidies and the share of rent is deducted from the real estate costs. The rent aid was EUR 13,0 million in 2010.

Lähde – Source:
Teatteritilastot – Finnish Theatre Statistics

4.24 Alueoopperoiden esitykset ja käynnit 2010
 4.24 Performances and visits at regional operas 2010

Teatteri – Theatre	Esitys – Play	Esityskerrat – Performances	Käynnit ¹⁾ – Visits ¹⁾
Yhteensä – Total		64	25 307
Yhteisesityksiä kaupungin teattereiden kanssa – Performances in cooperation with drama theatres		24	12 429
Keski-Suomen Alueooppera – Central Finland regional opera (Jyväskylä)			
	Verdi: Macbeth	1	524
Kokkolan Oopperayhdistys – Kokkola opera society			
	Bizet: Carmen	5	2 600
Lahden Ooppera – Lahti opera			
	Mascagni: Cavalleria Rusticana, Leoncavallo: Pajatso	10	3 581
Oopperakammari (Turku)			
	Pergolesi: La Serva Padrona, Menotti: The Telephone	5	190
Oulun Ooppera – Oulu opera			
	Mascagni: Cavalleria Rusticana, Puccini: Gianni Schicchi	10	3 698
Porin Ooppera – Pori opera			
	Berg: Wozzeck, Kaipainen: Hämäränmaassa	6	1 896
Suomalainen Kamariooppera – Finnish chamber opera (Helsinki)			
	Vivaldi: Kolme Sisarta, Sinnemäki: Isä tekee aina oikein	4	818
Tampereen Ooppera – Tampere opera			
	Wagner: Lohengrin	6	7 380
Vaasan Ooppera – Vaasa opera			
	Verdi: La Traviata, Kuusisto: Kohti kotia	17	4 620

1) Sisältää ilmaiskävijät. – Free admissions included.

Lähde – Source:

Teatteritilastot – Finnish Theatre Statistics. Helsinki: Teatterin tiedotuskeskus – Theatre Info Finland.

5 Musiikki

Orkesterit ja yhtyeet

Teatteri- ja orkesterilain piirissä oli 27 orkesteria (ns. valtionosuus- eli vos-orkesterit) vuonna 2010. Vos-orkesterit saavat lakisääteistä valtionosuutta toimintansa rahoittamiseen. Orkestereista 23 esitti enimmäkseen klassista musiikkia. Rytmimusiikkiin keskittyviä orkestereita oli neljä: Vantaan viihdeorkesteri, UMO Jazz Orchestra, kansanmusiikkiyhtye Tallari sekä lastenmusiikkiorkesteri Loiskis. Vuodesta 2011 alkaen lain piiriin hyväksyttiin viihdemusiikkia esittävä Riku Niemi Orchestra. (Taulukko 5.2.)

Vos-orkestereissa oli henkilökuntaa yli 1 000 henkilötyövuoden edestä vuonna 2010. Esiintymisiä oli kotimaassa lähes 1 900, ja yleisökäyntejä kirjattiin noin 675 000. Vuodesta 2007 esiintymisten määrä on kasvanut yli 500:lla ja yleisökäyntien määrä noin 130 000:lla. Henki-

lötyövuosien määrä on pysynyt ennallaan. Vos-orkesterien kokonaismenot olivat lähes 56 miljoonaa euroa vuonna 2010, samalla tasolla kuin vuonna 2007 mutta lähes 6 miljoonaa euroa vähemmän kuin vuonna 2009. Valtionosuus kattoi menoista noin 37 prosenttia eli 15 prosenttiyksikköä enemmän kuin vuonna 2007. (Taulukko 5.2.)

Tallaria ja Loiskista lukuun ottamatta kaikki vos-orkesterit olivat Suomen Sinfoniaorkesterit ry:n jäseniä. Kaikkiaan yhdistyksessä oli 29 jäsenorkesteria vuonna 2010. Niistä 15 oli sinfoniaorkestereita, 8 kamari- ja runko-orkestereita, 5 muita orkestereita ja 1 liitännäisjäsenorkesteri. Suurin Sinfoniaorkesterien jäsenorkestereista oli Suomen Kansallisoopperan orkesteri, jossa oli päätoimisia muusikoita 113,5 henkilötyövuoden edestä vuonna 2010. Helsingin kaupunginorkesterissa päätoimisia muusikoita oli 102 htv ja Radion Sinfoniaorkesterissa 99. Kaikkiaan jäsen-

Tietoruutu 5.1

Esittävän musiikin vapaa kenttä

Valtakunnallinen musiikin klubi- ja aluekiertuehanke VAKA käynnistettiin vuonna 2009 Euroopan sosiaalirahaston, opetus- ja kulttuuriministeriön, Hämeen elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksen, Vantaan, Kotkan, Jyväskylän, Tampereen ja Oulun kaupunkien sekä Jyväskylän ammattiopiston, Suomen Muusikkojen Liiton, Elvis ry:n, Suomen Jazzliiton ja Freelancemuusikot ry:n rahoittamana. VAKAn tehtävänä oli esittävän musiikin ns. vapaan kentän, erityisesti rytmimusiikin ja vanhan musiikin toimintaedellytysten parantaminen Suomessa Rytmimusiikkivisio 2010:n pohjalta. VAKA-hankkeen loppuraportti luovutettiin opetus- ja kulttuuriministeriölle 21.3.2011.

Esittävän musiikin vapaa kenttä koostuu esiintyvistä taiteilijoista, välittävästä portaasta ja konserttijärjestäjistä. Vapaa kenttä kattaa kaikki musiikin muodot ja tyyllilajit, mutta 80–90 prosenttia kentän toimijoista edustaa rytmimusiikkia sen eri muodoissa. Raportin laadinnan yhteydessä tehdyn selvityksen mukaan kentällä toimii noin 2 500 päätoimista ja lähes 10 000 sivutoimista taiteilijaa. Esiintyviä ryhmiä on noin 5 000. Selvityksen mukaan ohjelmatoimistoja kentällä on noin 70, ja säännöllistä konserttitoimintaa pitää yllä noin 100 musiikkiklubia, 90 konserttitaloa, 70 musiikkiyhdistystä ja reilut 100 tapahtumatuottajaa. Esittävän musiikin vapaalla kentällä järjestettiin vuonna 2008 yli 15 000 konserttia, joiden yhteenlaskettu kävijämäärä

kohosi kolmeen miljoonaan. Kentän liikevaihto oli noin 148 miljoonaa euroa. Mainitut luvut ovat ainoastaan suuntaa antavia arvioita. VAKA-hankkeen muusikkokysely lähetettiin noin 2 000 muusikolle, joista noin 400 vastasi.

Raportissa esitetään seuraavia toimenpiteitä esittävän musiikin vapaan kentän toimintaedellytysten parantamiseksi:

1. Julkista tukijärjestelmää pitää täydentää ottamalla käyttöön klubi- ja kiertuetuki.
2. Valtionosuutta saavien teatterien ja orkesterien ja ns. vapaan kentän ammattilaisryhmien välisiin yhteistyöhankkeisiin myönnetävän valtionosuuden jatkamisesta tulee huolehtia.
3. Vapaan kentän tukipäätöksissä tulee huomioida myös tuottajaosaaminen.
4. Musiikkialan tilastointi sekä estraditietokannan luominen annetaan Suomalaisen musiikin tiedotuskeskus Fimicin tehtäväksi.

Lähde

Nyt on musiikin vapaan kentän vuoro! Valtakunnallisen klubi- ja aluekiertuehanke VAKAn loppuraportti. Helsinki: Suomen Muusikkojen Liitto ry. / Valtakunnallinen klubi- ja aluekiertuehanke.

orkestereissa oli päätoimisia muusikoita 986,5 henkilötyövuoden verran. Määrä on kasvanut yli 70:llä vuodesta 2000. Päätoimisista muusikoista noin 37 prosenttia oli naisia, ja soittajien keski-ikä oli noin 45 vuotta. (Taulukko 5.3.)

Suomen Sinfoniaorkesterit ry:n jäsenorkesterien menot olivat yhteensä lähes 71 miljoonaa euroa vuonna 2010. Henkilöstömenojen osuus oli 77 prosenttia kaikista menoista. Jäsenorkesterit saivat julkisia avustuksia noin 63 miljoonaa euroa eli lähes 90 prosenttia tuloistaan. (Tässä laskelmassa ei ole mukana Suomen Kansallisoopperan orkesteri, koska sen osuus ei ole erotettavissa oopperan kokonaisavustuksista. Radion Sinfoniaorkesterin julkiseen tukeen sisältyy Yleisradion rahoitusosuus.) (Taulukko 5.4.)

Sinfoniaorkesterien jäsenorkestereilla oli vuonna 2010 kotimaassa yli 1 700 esiintymistä, ja yleisökäyntien määrä oli noin 679 000, mihin sisältyvät avoimessa tilassa pidetyt ilmaiskonsertit. Edellisvuoteen verrattuna esiintymisten määrä on kasvanut yli 200:lla ja käyntimäärä yli 33 000:lla. Ulkomailla konsertteja pidettiin 61, ja niissä kertyi noin 46 000 yleisökäyntiä. Kansallisoopperan orkesteri ei sisälly lukuihin, koska se on mukana Oopperan omissa tilastoissa. (Taulukot 5.5 ja 5.6.)

Valtion säveltaidoimikunta myöntää vuosittain apurahoja ja avustuksia musiikin harjoittajille. Vuonna 2011 myönnettiin kaikkiaan 2 430 000 euroa. Summasta kohdeapurahoja sai 114 säveltaiteilijaa tai työryhmää yhteensä 420 300 euroa. Erityisavustuksia sai 83 yhteisöä, yhteensä 990 700 euroa. Toiminta-avustuksia sai 36 yhteisöä, yhteensä 1 019 000 euroa. (Valtion säveltaidoimikunta.)

Kuorot

Suomessa toimi kaikkiaan noin 1 100 kuoroa vuonna 2009. Suomen Laulajain ja Soittajain Liitto SULASOLiin kuuluu 4 kuoroliittoa: Suomen Mieskuoroliitto, Suomen Naiskuoroliitto, Sekakuoroliitto sekä Nuorten Kuoroliitto. Niissä oli yhteensä 329 kuoroa, joissa oli henkilöjäseniä lähes 12 000. Suomenruotsalaiseen Finlands Svenska Sång- och Musikförbundiin kuului 116 kuoroa, joissa henkilöjäsenmäärä oli yli 3 000. Muita kuoroliittoja ovat Suomen Kirkkomusiikkiliitto, Finlands Svenska Kyrkosångsförbund, Suomen Työväen Musiikkiliitto sekä Viihdekuoroliitto. Kuoroliitoissa oli henkilöjäseniä yli 30 000 vuonna 2009. (Taulukko 5.7.)

Kirkkomusiikki, sotilassoittokunnat ja Konserttikeskus

Suomen evankelisluterilaisella kirkolla oli päälle 14 000 musiikkitalaisuutta vuonna 2010. Niissä oli osanottajia lähes 1,8 miljoonaa. Määrät ovat pysyneet viime vuosina samoissa lukemissa. Kirkon piirissä toimi yli 2 000 kuoroa ja yli 1 000 soitinyhteyttä. Kuorojen määrä on pysynyt samoissa lukemissa viime vuosina, kun taas soitinyhteyden määrä on yli kaksinkertaistunut vuodesta 2003. (Taulukko 5.8.)

Puolustusvoimissa toimi 14 sotilassoittokuntaa vuonna 2010. Niihin kuului 223 soittajaa ja 18 kapellimestaria. Soittokunnilla oli yhteensä lähes 1 700 esiintymistä. Esiintymisten määrä on ollut lievässä laskussa viime vuosina. (Taulukko 5.9.)

Vuonna 1963 perustettu Konserttikeskus järjestää konsertteja kouluissa, päiväkodeissa ja muissa oppilaitoksissa sekä myös koulutus- ym. tilaisuuksia. Keskuksen järjestämissä konserteissa on mahdollista kuulla kaikenlaista taidemusiikkia klassisesta musiikista jazziin ja lastenmusiikkiin. Vuonna 2010 Konserttikeskus järjesti 1 359 konserttia ja muuta tapahtumaa, enemmän kuin koskaan vuoden 1980 jälkeen. (Taulukko 5.10.)

Musiikkikilpailut ja -palkinnot

Suomessa järjestetään kymmenittäin musiikkikilpailuja vuosittain. Taulukkoon 5.11 on koottu ne kilpailut ja palkinnot, joissa palkintojen kokonaissumma on vähintään 10 000 euroa. Näitä oli 22 vuonna 2010. Kilpailuista ja palkinnoista enemmistö on klassisen musiikin alalla. Kilpailuista palkintosummaltaan suurimmat ovat 5 vuoden välein pidettävä Mirjam Helin -laulukilpailu (palkintosumma 143 000 euroa), Maj Lind Pianokilpailu (57 000 euroa) sekä Jean Sibelius -viulukilpailu (55 000 euroa).

Yksittäisistä palkinnoista suurin, 100 000 euroa, on Wihurin Sibeliuspalkinto, joka jaetaan noin 3 vuoden välein. Gramex-palkinto ja Teosto-palkinto ovat kumpikin 40 000 euron suuruisia.

Musiikkikilpailuissa ja -palkinnoissa on myös sellaisia, joissa ei jaeta rahapalkintoja: tunnetuimpia ovat esimerkiksi Musiikkituottajat IFPI Finland ry:n vuodesta 1983 alkaen jakamat Emma-palkinnot sekä kulta- ja platinallevyt. MTV3:n järjestämässä Idols-poplaulukilpailussa parhaiten menestyneet

saavat palkinnoksi levytyssopimuksen. Levytyssopimuksella palkitaan rahapalkinnon ohella myös Kansainvälinen kulttuurikeskus Caisan vuosittain järjestämän, Suomen ulkomaalaistaustaisille eiammattilaisille tarkoitetun Ourvision-laulukilpailun voittaja. Kilpailussa jaetaan myös raha- ja tuotepalkintoja. Tunnetuimpiin bändikilpailuihin kuuluu vuodesta 1996 alkaen vuosittain järjestetty bändikatselmus Ääni & Vimma. (MTV3, www.ourvision.fi, Ääni & Vimma.)

Äänitteet

Suomessa tuotettiin 2 669 musiikkiäänitettä vuonna 2010. Niistä yli 96 prosenttia oli cd-levyjä. Tuotettujen äänitenimekkeiden määrä on vaihdellut vuosittain melko paljon: vuonna 2001 tuotettiin vain noin 1 800 nimekettä, kun taas vuonna 2006 nimekkeitä kertyi 3 200 kappaletta. Vinyylisten lp-levyjen tuottaminen on lisääntynyt viime vuosina, kun taas c-kasetit ovat jäämässä kokonaan pois käytöstä. (Taulukko 5.12.)

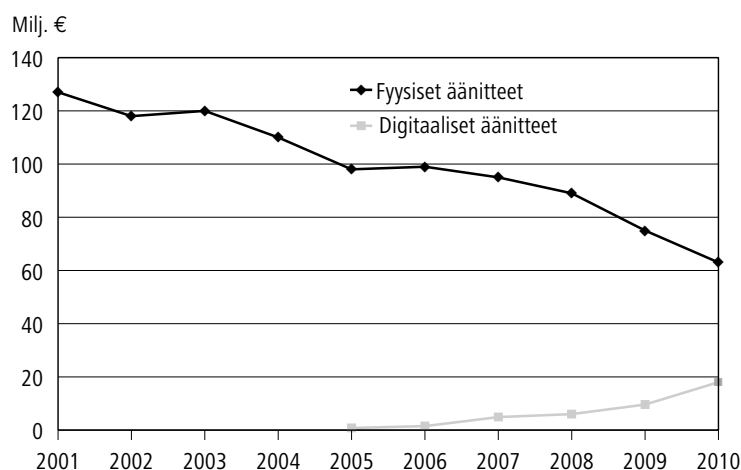
Fyysisessä muodossa julkaistujen äänitteiden kappalemyyntin lasku pysähtyi vuonna 2010, ja cd-levyjen sekä varsinkin lp-levyjen myyntimäärät nousivat. Cd-levyjen euromääräinen myynti jatkoi laskuaan, kun taas digitaalisten äänitteiden euro- sekä kappalemääräisen myyntin kasvu jatkui voimakkaana: Musiikkituottajat – IFPI Finlandin jäsenyhtiöiden tilastojen mukaan digitaalisten äänitteiden euromääräinen myynti kasvoi jopa lähes 90 prosenttia edellisvuodesta. Niiden osuus äänitteiden euromääräisistä kokonaismarkkinoista oli jo lähes neljännes vuonna 2010. Klassisen musiikin äänitemyynnissä digitaaliset äänitteet eivät ole yleistyneet niin nopeasti kuin kevyessä musiikissa. Syinä pidetään klassisen musiikin äänitteiden ajattomuutta sekä mp3-tyyppisten soitinten ää-

mentoiston puutteita. Äänitemarkkinat Suomessa ovat valtaosin ulkomaisten levy-yhtiöiden hallussa. Kirjastojen äänitekokoelmista on tietoja tämän julkaisun kappaleessa 3. (www.ifpi.fi, YLE / Kulttuuriruutiset 6.4.2011.) (Taulukot 5.13 ja 5.14, Kuvio 5.1.)

Suomessa myydään verraten paljon kotimaisia äänitteitä: Musiikkituottajat – IFPI Finlandin jäsenyhtiöiden fyysisten äänitteiden euromääräisestä myynnistä noin 63 prosenttia oli kotimaisia vuonna 2010. Kautta aikojen eniten myydyistä äänitteistä 18 myydyintä ovat kaikki kotimaisia, ja vuoden 2010 myydyimpien äänitteiden listalta ensimmäinen ulkomainen löytyy vasta sijalta 7. (www.ifpi.fi.) (Taulukot 5.15–5.17.)

Vuoden 2010 myydyin albumi oli Jenni Vartiainen Seili, jota myytiin yli 95 000 kappaletta. Albumin kokonaismyynti ylitti 100 000 kappaletta rajan jo vuoden 2011 alussa. Suomen radiokanavilla sen sijaan ulkomaisia hittejä soitetaan usein enemmän kuin kotimaisia. Vuonna 2009 soitetuin artisti kaupallisilla radiokanavilla oli Madonna, jonka esittämiä kappaleita soitettiin yli 20 000 kertaa. Kotimaisten soitetuin oli Yö-yhtye, jonka kappaleita soitettiin lähes 18 000 kertaa. (Musiikkituottajat – IFPI Finland ry., Suomen tietotomisto / Gramex.) (Taulukot 5.17–5.18.)

Finnpanelin ja Yleisradion yleisötutkimusten mukaan äänitteiden kuunteluaktiivisuudessa ei ole tapahtunut suuria muutoksia viime vuosina. Vuonna 2010 äänitteitä kuunnelleiden osuus keskimääräisenä päivänä oli 16 prosenttia väestöstä eli saman verran kuin 10 vuotta aiemminkin. Aktiivisimpia äänitteiden kuuntelijoita ovat 15–24-vuotiaat, missä ikäryhmässä kuunnelleiden osuus oli 36 prosenttia. Äänitteitä kuunneltiin keskimäärin noin 20 minuuttia päivässä, mutta 15–24-vuotiailla kuuntelu-aika oli 54 minuuttia päivässä. (Taulukot 5.19 ja 5.20.)

Kuvio 5.1
Äänitteiden myynti 2001–2010*

* Luvut ovat arvioita.
Lähde:
Musiikkituottajat – IFPI Finland ry.

Tietoruutu 5.2 Muusikon muuttuva tulevaisuus

Pääosin Euroopan sosiaalirahaston ja Opetushallituksen rahoittamassa Toive-hankkeessa on selvitetty musiikkialan toimintaympäristöjen muutoksia ja näistä johtuvia tulevaisuuden osaamistarpeita. Hankkeen päätoteuttaja on ollut Sibelius-Akatemia, ja hankkeen loppuraportti (Muukkonen, Pesonen & Pohjannoro (toim.)) ilmestyi vuonna 2011. Hankkeesta on ilmestynyt lisäksi kaikkiaan 12 osaraporttia, jotka on julkaistu Sibelius-Akatemian internetsivuilla (www.siba.fi/toive).

Suomen valtionavun piirissä olevissa musiikkiopistoissa opiskelee yli 53 000 lasta. Musiikkiopistojen opetusohjelma on perinteisesti painottunut klassiseen musiikkiin. Musiikkiopistojen rehtoreille tehdyn kyselyn tulosten mukaan ns. rytmimusiikin kysyntä on kasvanut, ja yli kolmannes rehtoreista olikin sitä mieltä, että opetushenkilökunnan määrä kasvaa eniten rytmimusiikin alueella seuraavien 5 vuoden aikana. Myös musiikkiteknologian ja tietotekniikan osuus sekä musiikin varhaiskasvatus näyttävät olevan kasvavia alueita musiikkiopistojen opetusohjelmassa, kun taas klassisen musiikin osuuden ennakoitaan vähenevän. (Ks. kuvio.) Piano ja viulu ovat perinteisesti olleet musiikkiopistojen suosituimmat soittimet, mutta rehtorien haastattelussa kävi ilmi suuntaus kohti tasapainoisempaa ja monipuolisempaa soitinvalikoimaa. Kiinnostavina kasvualueina pidettiin myös kansan- ja maailmanmusiikkia sekä yhteissoittoa bändeissä, yhtyeissä ja orkestereissa.

Toive-hankkeessa on tarkasteltu myös koulujen musiikinopetusta, jossa ongelmina pidetään erityisesti epäpätevien opettajien suurta määrää ja tuntimäärien pienuutta. Tulevaisuudessa ongelmiin pitäisi kiinnittää entistä enemmän huomiota mm. täydennyskoulutuksen avulla.

Musiikin tyyllinen monipuolistuminen on tulevaisuuden haaste myös seurakuntien musiikkielämässä. Perinteisen urkumusiikin ohella messuissakin on mukana monenlaisia yhtyeitä. Monipuolistuminen pitäisi tulevaisuudessa ottaa huomioon myös kirkkomuusikoiden (kanttoreiden) koulutuksessa.

Toive-hankkeen tulosten mukaan sinfoniaorkesterien tulevaisuus näyttää vakaalta taiteen kaupallistumisesta ja viihteellistymisestä huolimatta. Kansainvälisyyttä pidetään tärkeänä orkesterien taiteellisessa kehityksessä. Uhkana klassisen musiikin asemalle nähdään yleisön kiinnostuksen heikkeneminen. Soittaminen konserttisalien ulkopuolella ja kiertueilla sekä ohjelmiston tyyllinen monipuolistaminen ottamalla mukaan myös viihdemusiikkia katsotaan mahdollisuudeksi saavuttaa uusia kuuntelijoita. Sinfoniaorkesterien lisäksi klassisen musiikin soittajille tarjoavat työtilaisuuksia konserttitoimistot, jotka välittävät taiteellisia huippuja eri tilaisuuksiin.

Rytmimusiikin (lähinnä popin ja jazzin) saralla menestyksen avaimina nähdään persoonallisen esiintymisen ja huippuosaamisen ohella musiikillinen moniosaaminen sekä musiikkiteknologiset taidot. Työn yrittäjäläluonteisuuden takia kaupalliset ja kommunikointitaidot – markkinointi, tiedottaminen, tuotteistaminen – ovat myös oleellisia menestyvälle artistille.

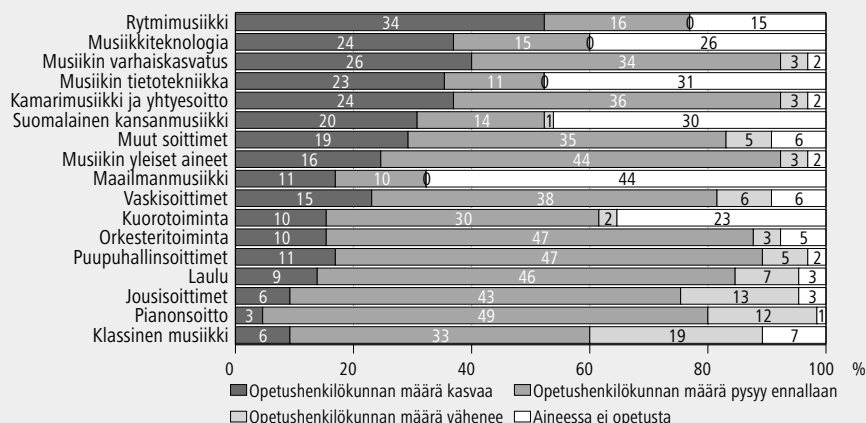
Toive-hankkeessa on pohdittu myös muusikoiden työmahdollisuuksia varsinaisen musiikkialan ulkopuolella ns. liiketoimintaperusteisissa hyvinvointipalveluissa. Esimerkiksi sosiaali- ja terveysalalla musiikkiosaamisen käyttäminen on kasvussa. Musiikki voi jopa olla osa hoitotyötä.

Musiikinlajien väliset raja-aidat madaltuvat vähitellen. Musikon työelämässä musiikillisen osaamisen lisäksi entistä tärkeämpiä alueina korostuvat vuorovaikutus- ja esiintymistaidot, ergonomiset taidot, oman työn kehittäminen ja kielitaito sekä business-aidot. Nämä ovat myös musiikkialan koulutuksen haasteita tulevaisuudessa koulutuksen alueellista tasavertaisuutta unohtamatta.

Lähde:

Muukkonen, Minna, Pesonen, Mirka & Pohjannoro, Ulla (toim.) (2011). Musikko eilen, tänään ja huomenna. Näkökulmia musiikkialan osaamistarpeisiin. Musiikkialan toimintaympäristöt ja osaamistarve – Toive, loppuraportti. Sibelius-Akatemian selvityksiä ja raportteja 13/2011. Helsinki: Sibelius-Akatemia.

Musiikkiopistojen rehtoreiden käsitys eri oppiaineiden tai oppiaineryhmien opetushenkilöstön määrän kehityksestä seuraavan viiden vuoden aikana

Suomen musiikkivienti

Music Export Finlandin (vuodesta 2012 Music Finland) teettämän tutkimuksen mukaan Suomen musiikkiviennin arvo oli ennätyskelliset 32 miljoonaa euroa vuonna 2010. Summa on kaksinkertaistunut vuodesta 2001. Tutkimus perustuu musiikkialan yrityksille tehdyn kyselyn pohjalta tehtyyn arvioon. Viennin arvo kuvastaa Suomeen tuloutuvien rahamäärien kokonaissummaa, joka koostuu ulkomailta tulevista hyödykkeiden ja palveluiden myyntituloista sekä tekijänoikeuskorvauksista. Suomen musiikkiviennin tärkeimmät markkina-alueet ovat seuraavat (suluissa markkinaosuus prosentteina kokonaisviennin arvosta): Pohjoismaat (21), saksankielinen Eurooppa (18), Ranska ja Benelux-maat (12), Britannia ja Irlanti (11) sekä Pohjois-Amerikka (10). (Suomen musiikkiviennin markkina-arvo ja rakenne 2009, Music Export Finland.) (Taulukko 5.21.)

Opetus- ja kulttuuriministeriön musiikkivien- nin edistämiseen tarkoitettua julkaisukiertuetukea myönnettiin Music Export Finlandin kautta yhteensä 221 080 euroa vuonna 2011. Tukea sai 23 artistia. Tuen määrä on kaksinkertaistunut vuodesta 2007, jolloin sitä myönnettiin ensimmäisen kerran. Tuen tarkoitus on parantaa artistin kilpailukykyä ulkomailla. (Music Export Finland.)

Tilastolähteet

Suomen Sinfoniaorkesterit ry. tilastoi jäsenorkesteriensä toimintaa ja taloutta. Tilastot julkaistaan vuosittain toimintakertomuksessa sekä järjestön internetsivuilla. Opetus- ja kulttuuriministeriö kokoaa tilastoja teatteri- ja orkesterilain piiriin kuuluvista orkestereista. Muista orkestereista ja yhteistä ei ole saatavilla koottua tilastotietoa. Kuorot tilastoivat toimintaansa. Kirkkohallitus koostaa vuosittain tilastot evankelisluterilaisen kirkon musiikkitoiminnasta. Muiden kirkkokuntien musiikkitoiminnasta ei ole saatavissa tilastoja. Puolustusvoimat pitää yllä tilastoja sotilassoittokunnista. Konserttikeskus tilastoi toimintaansa.

Kansalliskirjasto kokoaa tilastoja Suomessa tuotettujen äänitenimikkeiden määristä äänitetyypeittäin. Musiikkituottajat – IFPI Finland ry. kokoaa tilastoja äänitteiden myynnistä Suomessa ja julkaisee ne vuosittain nettisivuillaan (www.ifpi.fi). Musiikkituottajat ja Yleisradio julkaisevat viikoittain Suomen Virallista Albumilistaa myydyimmistä albumiäänitteistä (www.ifpi.fi/tilastot/virallinen-lista/). Lista perustuu ns. ”listaliikkeiden” ilmoittamiin, verottomalta tukkuhinnaltaan

vähintään 8 euron hintaisten albumiäänitteiden myyntimääriin mukaan lukien digitaalisten latausten myynti. Lisäksi Yleisradio julkaisee listaliikkeiden myynnin perusteella singlelistaa, midprice-albumilistaa sekä musiikki-dvd-listaa. Vuodesta 2007 alkaen Musiikkituottajat on julkaissut viikoittain Suomen Virallista Latauslistaa verkko- ja mobiilikauppojen musiikkimyynnin perusteella (www.latauslista.fi). Lista perustuu tiedostomuotoisten äänitteiden vähittäismyyntiin.

Äänitealan kansainvälisen järjestön (International Federation of the Phonographic Industry IFPI) hyväksymä Nielsen Music Control tilastoi radiossa ja televisiossa esitettyjen musiikkikappaleiden soittomääriä 18 maassa. Suomi on mukana tilastoinnissa vuodesta 1997 alkaen (Pennanen 2006). Discopress Oy julkaisee listoja sekä radioasemien että tanssipaikkojen suosituimmista hittisävelmistä (www.hitit.fi). Radioasema NRJ julkaisee tanssipaikkojen suosikkisävelmien listaa NRJ Finnish Dance Chart, joka perustuu noin 90 suomalaisen tiskijukan palautteeseen (<http://spotifylistat.com/viralliset-listat/finnish-dance-chart/>).

Finnpanel Oy sekä Yleisradion yleisötutkimukset tuottavat tietoja äänitteiden kuuntelusta. Äänitteiden kuuntelu sisältyy Finnpanelin Kansalliseen Radiotutkimukseen, jonka tiedot perustuvat tutkimushenkilöiden noin 18 000:een vuoden aikana pitämään päiväkirjaan. Tutkimuksen perusjoukkona on 9 vuotta täyttänyt suomen- ja ruotsinkielinen väestö ilman Ahvenanmaata. Perusjoukkoa edustava otos kerätään alueen, iän ja sukupuolen mukaan kiintiöidyllä satunnaisotannalla. Koska otos on erilainen, tulokset eivät ole vertailukelpoisia Tilastokeskuksen ajankäyttö- ja vapaa-aikatutkimuksen tulosten kanssa. (www.finnpanel.fi.)

Säveltäjäin Tekijänoikeustoimisto Teosto ry. laatii vuosittain listan Suomessa ja ulkomailla eniten esitetyistä suomalaissävelmistä. Opetus- ja kulttuuriministeriön, työ- ja elinkeinoministeriön sekä ulkoasiainministeriön rahoittama Music Export Finland (Muxex) (vuodesta 2012 Music Finland) tuottaa yhdessä Media Clever Oy:n kanssa vuosittain tutkimuksen Suomen musiikkiviennin arvosta (Suomen musiikkivien- nin markkina-arvo ja rakenne). Tutkimus julkais- tiin ensimmäisen kerran vuonna 2003, jolloin se koski vuosia 1999–2001. Tutkimus julkaistaan Muxexin nettisivuilla (www.muxex.fi).

Tilastokeskuksen vapaa-aikatutkimuksessa ja ajankäyttötutkimuksessa kartoitetaan musiikin harrastamista noin 10 vuoden välein. Viimeisimmät tulokset ovat ajankäyttötutkimuksesta ja koskevat vuotta 2009 (ks. taulukko 11.12.)

(Ajankäyttötutkimus 2009 – Kulttuuriharrastukset 1981–2009. Helsinki: Tilastokeskus). Vapaa-aikatutkimuksen uusimmat tulokset koskevat vuotta 2002. Ne ovat ilmestyneet seuraavissa julkaisuissa:

Liikkanen, Mirja, Hanifi, Riitta & Hannula, Ulla (toim.) (2005). Yksilöllisiä valintoja, kulttuurien pysyvyyttä. Vapaa-ajan muutokset 1981–2002. Helsinki: Tilastokeskus.

Liikkanen, Mirja (toim.) (2009). Suomalainen vapaa-aika: arjen ilot ja valinnat. Helsinki: Gaudemus.

Kulttuuritilasto 2003 (2005). Helsinki: Tilastokeskus.

Kulttuuria alueittain: tilastollinen katsaus (2007). Helsinki: Tilastokeskus.

Muut lähteet

Klassisen musiikin äänitemyynti pitää pintansa. YLE / Kulttuuriuutiset 6.4.2011. www.yle.fi.

Pennanen, Timo (2006). Sisältää hitin – Levyt ja esittäjät Suomen musiikkilistoilla vuodesta 1972. Helsinki: Otava.

Gramex

MTV3

Suomen Tietotoimisto

Valtion säveltaidetoimikunta

Ääni & Vimma

www.ourvision.fi

Taulukot – Tables

5.1	Orkesterit 1985–2010 <i>Orchestras 1985–2010</i>	106
5.2	Teatteri- ja orkesterilain piiriin kuuluvat orkesterit 2010 <i>Orchestras subject to the Theatres and Orchestras Act 2010</i>	107
5.3	Suomen Sinfoniaorkesterit ry:n jäsenorkesteriiden vakinaiset muusikot sukupuolen ja keski-ikäen mukaan 2010 <i>Permanent musicians of the member orchestras of the Association of Finnish Symphony Orchestras by gender and average age 2010</i>	108
5.4	Suomen Sinfoniaorkesterit ry:n jäsenorkesterien tulot ja menot 2010 <i>Incomes and expenditure of the member orchestras of the Association of Finnish Symphony Orchestras 2010</i>	109
5.5	Suomen Sinfoniaorkesterit ry:n jäsenten esiintymiset ja käynnit esiintymisissä 2010 <i>Performances and visits to performances of the members of the Association of Finnish Symphony Orchestras 2010</i>	110
5.6	Suomen Sinfoniaorkesterit ry:n jäsenorkesterien konsertit ulkomailla 2010 <i>Concerts abroad of members of the Association of Finnish Symphony Orchestras 2010</i>	111
5.7	Suomalaisia kuoroliittoja ja -yhdistyksiä 2009 <i>Finnish choral unions and associations 2009</i>	111
5.8	Suomen evankelisluterilaisen kirkon seurakuntien musiikkitoiminta 1995–2010 <i>Musical activities of parishes of the Evangelical Lutheran Church of Finland 1995–2010</i>	112
5.9	Puolustusvoimien sotilassoittokunnat 2010 <i>Military bands of the Finnish Defence Forces 2010</i>	112
5.10	Konserttikeskuksen järjestämät konsertit ja muut tapahtumat 1980–2010 <i>Concerts and other events organised by the Concert Centre 1980–2010</i>	113
5.11	Kotimaisia musiikkikilpailuja ja -palkintoja 2010 (vähintään 10 000 euroa) <i>Finnish musical competitions and awards 2010 (at least EUR 10,000)</i>	114
5.12	Musiikkiaänitteiden nimeketuotanto Suomessa 2000–2010 <i>Production of music recording titles in Finland 2000–2010</i>	115
5.13	Äänitemarkkinat 1999–2010 <i>Recording markets 1999–2010</i>	116
5.14	Äänitemyynnin markkinaosuudet 2000–2010 <i>Market shares of phonogram sales 2000–2010</i>	116
5.15	Äänitteiden tukkumyynnin arvo alkuperän mukaan 1990–2010 <i>Value of phonogram sales at distributor level by origin 1990–2010</i>	117
5.16	Kautta aikojen myydyimmät kotimaiset ja ulkomaiset albumiäänitteet Suomessa <i>All time best-selling domestic and imported album recordings in Finland</i>	118
5.17	Myydyimmät albumiäänitteet Suomessa 2010 <i>Best-selling albums in Finland 2010</i>	118
5.18	Esitetyimmät sävelmät 2009 <i>Most frequently played melodies 2009</i>	119
5.19	Äänitteitä kuunnelleiden osuus keskimääräisenä päivänä 1990–2010 <i>Average daily reach of phonograms 1990–2010</i>	120
5.20	Äänitteiden kuunteluun keskimäärin käytetty aika 1990–2010 <i>Average listening time of phonograms 1990–2010</i>	120
5.21	Suomen musiikkiviennin tunnuslukuja 1999–2009 <i>Key figures on Finnish music exports 1999–2009</i>	121

5.1 Orkesterit 1985–2010*
 5.1 Orchestras 1985–2010*

Vuosi – Year	Orkestereita – Orchestras	Esiintymisiä – Performances	Käyntejä – Visits	Päätoiminen henkilökunta – Full-time staff	Kokonaismenot –	Valtionapu –
					Total expenditure	State subsidies
					1 000 € – EUR 1 000	1 000 € – EUR 1 000
1985.....	31	1 545	661 957	689	17 380	789
1990.....	32	1 775	740 418	905	31 786	1 122
1995.....	29	1 755	726 843	890	40 503	8 876
1996.....	30	1 777	935 223	913	43 288	9 803
1997.....	30	1 749	828 406	910	44 317	9 974
1998.....	30	1 620	721 649	912	45 024	10 677
1999.....	28	1 618	722 266	910	46 052	10 537
2000.....	28	1 568	764 095	926	48 833	10 865
2001.....	29	1 428	756 121	942	51 067	10 880
2002.....	29	1 482	770 751	962	54 232	11 223
2003.....	30	1 671	¹⁾ 690 587	981	55 202	11 293
2004.....	30	1 685	²⁾ 710 495	988	56 210	11 751
2005.....	30	1 732	807 772	987	59 618	12 012
2006.....	30	1 630	684 772	991	60 945	12 403
2007.....	30	1 646	708 557	999	62 946	12 774
2008.....	30	1 713	777 088	1 004	66 829	15 333
2009.....	31	1 790	694 875	1 005	69 439	17 873
2010.....	31	1 799	648 007	1 009	71 166	20 575

* Suomen Sinfoniaorkesterit ry:n jäsenorkesterit ilman Kansallisoopperan orkesteria, Avanti! 1996 alkaen, UMO, kansanmusiikkiyhtye Tallari sekä lastenmusiikkiorkesteri Loiskis 2003 alkaen. – *The members of the Association of Finnish Symphony Orchestras excluding Finnish National Opera orchestra, Avanti! since 1996, UMO, the Tallari folk music ensemble and the Loiskis children's music orchestra since 2003.*

1) Ei sisällä Loiskis-orkesterin yleisöä. – *Excluding the audience of the Loiskis orchestra.*

2) Sisältää Loiskis-orkesterilta ainoastaan 47 konsertin yleisön 121 pidetystä konsertista. – *The Loiskis orchestra: includes only the audience of 47 concerts of a total of 121.*

Lähteet – Sources:

Suomen Sinfoniaorkesterit ry. – *Association of Finnish Symphony Orchestras*

Opetus- ja kulttuuriministeriö – *Ministry of Education and Culture*

Tallari – *Tallari folk music ensemble*

Lastenmusiikkiorkesteri Loiskis – *Loiskis children's music orchestra*

5.2 Teatteri- ja orkesterilain piiriin kuuluvat orkesterit 2010*
5.2 Orchestras subject to the Theatres and Orchestras Act 2010*

Orkesteri – <i>Orchestra</i>	Henkilötyö- vuosia ¹⁾ – <i>Person years ¹⁾</i>	Valtionosuus – <i>Statutory State subsidy</i>	Menot yhteensä – <i>Total expenditure</i>	VOS:in osuus menoista – <i>Statutory State subsidy of total expenditure</i>	Esiintymisiä kotimaassa – <i>Performances in Finland</i>	Käyntejä kotimaassa – <i>Admissions in Finland</i>
		1 000 € – <i>EUR 1 000</i>	1 000 € – <i>EUR 1 000</i>	%		
Kaikki teatteri- ja orkesterilain piirissä olevat orkesterit – All orchestras subject to the Theatres and Orchestras Act	1 033	20 575	55 892	37	1 897	674 859
Helsingin kaupunginorkesteri – <i>Helsinki Philharmonic Orchestra</i>	135	2 681	10 064	27	64	77 739
Tapiola Sinfonietta (Espoo)	54	1 072	3 130	34	76	24 680
UMO Jazz Orchestra (Helsinki).	28	556	1 422	39	57	21 908
Vantaan orkesteri, Vantaan viihdeorkesteri – <i>Vantaa Orchestra, Vantaa Pops Orchestra.</i>	10	199	352	56	34	16 555
Suomalainen barokkiorkesteri – <i>Finnish Baroque Orchestra (Helsinki)</i>	4	82	237	35	127	13 962
Hyvinkään orkesteri – <i>Hyvinkää orchestra.</i>	3	61	224	27	34	7 533
Lohjan kaupunginorkesteri – <i>Lohja City Orchestra</i>	23	457	915	50	98	30 027
Avanti! Kamariokesteri – <i>Avanti! Chamber Orchestra (Porvoo).</i>	22	450	621	73	30	7 288
Turun filharmoninen orkesteri – <i>Turku Philharmonic Orchestra</i>	100	1 986	4 288	46	85	48 660
Pori Sinfonietta – <i>Pori City Orchestra</i>	36	715	1 956	37	46	12 112
Tampere Filharmonia – <i>Tampere Philharmonic Orchestra</i>	109	2 164	6 441	34	62	50 083
Lahden kaupunginorkesteri – <i>Lahti Symphony Orchestra</i>	85	1 688	4 540	37	113	52 017
Kymi Sinfonietta (Kotka & Kouvola)	39	797	2 481	32	88	27 142
Lappeenrannan kaupunginorkesteri – <i>Lappeenranta City Orchestra</i>	29	576	1 351	43	41	10 811
Mikkelin kaupunginorkesteri – <i>St. Michel Strings</i>	16	318	691	46	61	9 556
Savonlinnan orkesteri – <i>Savonlinna Orchestra</i>	6	123	200	61	20	4 355
Kuopion kaupunginorkesteri – <i>Kuopio Symphony Orchestra</i>	58	1 152	2 774	42	113	36 079
Joensuun kaupunginorkesteri – <i>Joensuu City Orchestra</i>	41	814	1 934	42	62	26 873
Jyväskylä Sinfonia – <i>Jyväskylä City Orchestra</i>	48	953	2 529	38	55	20 227
Lastenmusiikkiorkesteri Loiskis – <i>Loiskis children's music orchestra (Jyväskylä)</i>	4	79	146	54	128	20 953
Seinäjoen kaupunginorkesteri – <i>Seinäjoki City Orchestra</i>	14	286	759	38	47	25 047
Vaasan kaupunginorkesteri – <i>Vaasa City Orchestra</i>	36	715	1 902	38	73	27 650
Keski-Pohjanmaan kamariokesteri – <i>Ostrobothnian Chamber Orchestra (Kokkola)</i>	29	593	1 628	36	76	16 422
Kansanmusiikkiyhtye Tallari – <i>Tallari folk music ensemble (Kaustinen)</i>	4	79	106	50	117	33 938
Oulu Sinfonia – <i>Oulu Symphony Orchestra</i>	70	1 390	3 527	39	56	30 509
Kemin kaupunginorkesteri – <i>Kemi City Orchestra</i>	11	218	405	54	53	5 940
Lapin Kamariokesteri – <i>Chamber Orchestra of Lapland (Rovaniemi)</i>	19	377	1 269	30	81	16 793

* Lisäksi myönnettiin harkinnanvaraista avustusta valtakunnallisesti ja alueellisesti merkittävälle orkestereille ja orkestereiden kehittämishankkeisiin yhteensä 643 000 €. Avustusta sai 14 orkesteria. – *In addition, discretionary subsidies totalling EUR 643,000 were granted to orchestras with national and regional significance and to orchestra development projects. A total of 14 orchestras received such subsidies.*

1) Henkilötyövuoeden yksikköhinta oli 53 669 € ja arvonlisäverolla korotettu yksikköhinta 55 252 €. Orkesterien ylläpitäjille maksettiin 37 % henkilötyövuosien määrittämästä euromäärästä. – *The unit price of a person year was EUR 53,669 and the unit price with VAT was EUR 55,252. The orchestra company received 37 per cent of the cost of person years.*

Lähteet – *Sources:*

Opetus- ja kulttuuriministeriö – *Ministry of Education and Culture*
 Suomen Sinfoniaorkesterit ry. – *Association of Finnish Symphony Orchestras*
 Kansanmusiikkiyhtye Tallari – *Tallari folk music ensemble*

5.3 Suomen Sinfoniaorkesterit ry:n jäsenorkestereiden vakinaiset muusikot sukupuolen ja keski-ikäen mukaan 2010*
 5.3 Permanent musicians of the member orchestras of the Association of Finnish Symphony Orchestras by gender and average age 2010*

	Muusikoita – Musicians	Naisia % – Women %	Keski-ikä – Average age
Yhteensä – Total	986,5	36	45
Sinfoniaorkesterit – Symphony orchestras			
Yhteensä – Total	777	37	45
Helsingin kaupunginorkesteri – <i>Helsinki Philharmonic Orchestra</i>	102	31	45
Radion Sinfoniaorkesteri – <i>Finnish Radio Symphony Orchestra, Helsinki</i>	99	37	44
Tampere Filharmonia – <i>Tampere Philharmonic Orchestra</i>	97	35	43
Turun filharmoninen orkesteri – <i>Turku Philharmonic Orchestra</i>	74	45	44
Lahden kaupunginorkesteri – <i>Lahti Symphony Orchestra</i>	67	40	45
Oulu Sinfonia – <i>Oulu Symphony Orchestra</i>	61	36	45
Kuopion kaupunginorkesteri – <i>Kuopio Symphony Orchestra</i>	48	25	49
Tapiola Sinfonietta	41	51	42
Jyväskylä Sinfonia – <i>Jyväskylä City Orchestra</i>	38	40	46
Joensuun kaupunginorkesteri – <i>Joensuu City Orchestra</i>	35	40	46
Kymi Sinfonietta	31	32	45
Pori Sinfonietta – <i>Pori City Orchestra</i>	32	31	46
Vaasan kaupunginorkesteri – <i>Vaasa City Orchestra</i>	31	23	48
Lappeenrannan kaupunginorkesteri – <i>Lappeenranta City Orchestra</i>	21	48	46
Kamari- ja runko-orkesterit – Chamber and semi-professional orchestras			
Yhteensä – Total	96	29	44
Keski-Pohjanmaan kamariorkesteri – <i>Ostrobothnian Chamber Orchestra, Kokkola</i>	20	40	42
Lapin Kamariorkesteri – <i>Chamber Orchestra of Lapland, Rovaniemi</i>	18	44	41
UMO Jazz Orchestra, Helsinki.	16	–	43
Lohjan kaupunginorkesteri – <i>Lohja City Orchestra</i>	12	25	48
Mikkelin kaupunginorkesteri – <i>St. Michel Strings</i>	12	42	41
Seinäjoen kaupunginorkesteri – <i>Seinäjoki City Orchestra</i>	10	20	47
Kemin kaupunginorkesteri – <i>Kemi City Orchestra</i>	4	25	38
Savonlinnan Orkesteri – <i>Savonlinna Orchestra</i>	4	25	52

* Ilman Suomen Kansallisoopperan orkesteria. Lisäksi 7 orkesteria, joissa ei ole vakinaisia muusikoita. – *Excluding Finnish National Opera orchestra. Moreover, there are 7 orchestras which don't employ permanent musicians.*

Lähde – Source:

Suomen Sinfoniaorkesterit ry., Toimintakertomus 2010 – *Association of Finnish Symphony Orchestras, annual report 2010*

5.4 Suomen Sinfoniaorkesterit ry:n jäsenorkesterien tulot ja menot 2010*

5.4 *Incomes and expenditure of the member orchestras of the Association of Finnish Symphony Orchestras 2010**

Tulot – Incomes	1 000 € – EUR 1 000	%
Yhteensä – Total	71 066	100
Kuntien avustukset – <i>Municipal subsidies</i>	33 927	48
Valtionosuudet – <i>Statutory state subsidies</i>	20 422	29
Muut julkiset avustukset ¹⁾ – <i>Other public support</i> ¹⁾	8 446	12
Omat tulot – <i>Earnings</i>	8 271	12
Konserttitulot – <i>Concert revenues</i>	3 982	6
Tilauksiintymistulot – <i>Commissioned performances</i>	1 937	3
Ooppera- ja teatteritulot – <i>Opera and theatre revenues</i>	36	0
Muut toimintatulot ²⁾ – <i>Other activities</i> ²⁾	1 285	2
Muut tulot ³⁾ – <i>Other income</i> ³⁾	1 031	1

Menot – Expenditure	1 000 € – EUR 1 000	%
Yhteensä – Total	70 806	100
Henkilöstömenot – <i>Staff costs</i>	54 477	77
Palkkaus, päätoimiset – <i>Salaries, full-time staff</i>	34 261	48
Palkkaus, tilapäiset – <i>Salaries, temporary staff</i>	9 403	13
Sosiaalikulut – <i>Social contributions</i>	10 812	15
Kiinteistömenot – <i>Building costs</i>	5 230	7
Muut käyttökulut – <i>Other operating costs</i>	10 885	15
Poistot – <i>Withdrawals</i>	215	0

* Ei sisällä Suomen Kansallisoopperan orkesteria. – *Excluding Finnish National Opera orchestra.*1) Sisältää Radion Sinfoniaorkesterin Ylen rahoitusosuuden 7 018 460 euroa. – *Including the Finnish Broadcasting Company YLE financing of Finnish Radio Symphony Orchestra (EUR 7,018,460).*2) TV- ja radiointikorvaukset, sponsoritulot. – *TV and radio broadcasting fees, sponsorship.*3) Sosiaali-, opetus- ja vuokratulot, royaltit, jäsenmaksut. – *Social, teaching and rental income, royalties, membership subscriptions.*Lähde – *Source:*Suomen Sinfoniaorkesterit ry., Toimintakertomus 2010 – *Association of Finnish Symphony Orchestras, annual report 2010*

5.5 Suomen Sinfoniaorkesterit ry:n jäsenten esiintymiset ja käynnit esiintymisissä 2010*
5.5 Performances and visits to performances of the members of the Association of Finnish Symphony Orchestras 2010*

Orkesteri – Orchestra	Esiintymiset – Performances				Käynnit – Visits			
	Koti- maassa – In Finland	Joista sinfonia- konsertteja tai vastaavia – Of which symphony concerts, etc.	Ulkomailla – Abroad	Yhteensä – Total	Kotimaassa – In Finland	Joista sinfonia- konserteissa tai vastaavissa – Of which at symphony concerts, etc.	Ulkomailla – Abroad	Yhteensä – Total
Yhteensä ¹⁾ – Total ¹⁾	1 728	520	61	1 789	678 990	298 705	45 999	667 373
Ammattisinfoniaorkesterit – Professional symphony orchestras (14)*	988	388	41	1 029	496 858	258 879	36 190	482 965
Helsingin kaupunginorkesteri – Helsinki Philharmonic Orchestra	64	42	14	78	77 739	57 268	18 713	96 452
Joensuun kaupunginorkesteri – Joensuu City Orchestra	62	20	–	62	26 873	5 729	–	26 873
Jyväskylän Sinfonia – Jyväskylä City Orchestra	55	18	–	55	20 227	8 533	–	20 227
Kuopion kaupunginorkesteri – Kuopio Symphony Orchestra	113	31	1	114	36 079	17 090	529	36 608
Kymi Sinfonieta	88	41	1	89	27 142	11 813	500	27 642
Lahden kaupunginorkesteri – Lahti Symphony Orchestra	113	32	6	119	52 017	22 179	4 273	56 290
Lappeenrannan kaupunginorkesteri – Lappeenranta City Orchestra	41	18	10	51	10 811	3 972	3 720	14 531
Oulu Sinfonia – Oulu Symphony Orchestra	56	22	2	58	30 509	12 101	515	31 024
Pori Sinfonieta – Pori City Orchestra	46	15	–	46	12 112	3 562	–	12 112
Radion Sinfoniaorkesteri – Finnish Radio Symphony Orchestra, Helsinki	54	33	5	59	52 276	39 376	7 350	59 626
Tampere Filharmonia – Tampere Philharmonic Orchestra	62	30	–	62	50 083	31 008	–	–
Tapiola Sinfonieta	76	28	1	77	24 680	15 615	250	24 930
Turun filharmoninen orkesteri – Turku Philharmonic Orchestra	85	39	–	85	48 660	25 033	–	48 660
Vaasan kaupunginorkesteri – Vaasa City Orchestra	73	19	1	74	27 650	5 600	340	27 990
Kamari- ja runko-orkesterit – Chamber and semi-professional orchestras (8)	493	100	3	496	130 048	30 420	830	130 878
Kemin kaupunginorkesteri – Kemi City Orchestra	53	5	–	53	5 940	1 246	–	5 940
Keski-Pohjanmaan kamariorkesteri – Ostrobothnian Chamber Orchestra, Kokkola	76	25	–	76	16 422	7 553	–	16 422
Lapin Kamariorkesteri – Chamber Orchestra of Lapland, Rovaniemi	81	–	–	81	16 793	–	–	16 793
Lohjan kaupunginorkesteri – Lohja City Orchestra	98	14	–	98	30 027	4 010	–	30 027
Mikkelin kaupunginorkesteri – St. Michel Strings	61	21	–	61	9 556	5 155	–	9 556
Savonlinnan orkesteri – Savonlinna Orchestra	20	2	–	20	4 355	465	–	4 355
Seinäjoen kaupunginorkesteri – Seinäjoki City Orchestra	47	6	3	50	25 047	1 747	830	25 877
UMO Jazz Orchestra, Helsinki	57	27	–	57	21 908	10 244	–	21 908
Muut orkesterit – Other orchestras (6)	247	32	17	264	52 084	9 406	8 979	53 530
Avanti! kamariorkesteri – Avanti! Chamber Orchestra	30	3	2	32	7 288	1 458	2 800	10 088
Helsingin Barokkiorkesteri – Helsinki Baroque Orchestra	18	9	13	31	6 028	3 939	5 787	11 815
Hyvinkään orkesteri – Hyvinkää Orchestra	34	6	–	34	7 533	1 251	–	–
Suomalainen barokkiorkesteri – Finnish Baroque Orchestra	127	11	2	129	13 962	2 410	392	14 354
Vantaan Viihdeorkesteri – Vantaa Orchestra, Vantaa Pops Orchestra	34	–	–	34	16 555	–	–	16 555
Vivo Sinfoniaorkesteri – Vivo Symphony Orchestra, Riihimäki	4	3	–	4	718	348	–	718

* Ei sisällä Suomen Kansallisoopperan orkesteria. – Excluding Finnish National Opera orchestra.

1) Yhteiskonserteista tehty vähennykset. – After deductions due to joint concerts.

Lähde – Source:

Suomen Sinfoniaorkesterit ry., Toimintakertomus 2010 – Association of Finnish Symphony Orchestras, Annual Report 2010

5.6 Suomen Sinfoniaorkesterit ry:n jäsenorkesterien konsertit ulkomailla 2010*

5.6 Concerts abroad of members of the Association of Finnish Symphony Orchestras 2010*

Orkesteri – Orchestra	Konsertteja – Concerts	Käyntejä – Admissions	Maat – Countries
Yhteensä – Total	61	45 999	12
Helsingin kaupunginorkesteri – <i>Helsinki Philharmonic Orchestra</i>	14	18 713	Ruotsi – <i>Sweden</i> , Italia – <i>Italy</i> , Saksa – <i>Germany</i>
Radion Sinfoniaorkesteri – <i>Finnish Radio Symphony Orchestra</i>	5	7 350	Britannia – <i>United Kingdom</i> , Viro – <i>Estonia</i> , Ruotsi – <i>Sweden</i>
Lahden kaupunginorkesteri – <i>Sinfonia Lahti</i>	6	4 273	Ruotsi – <i>Sweden</i>
Oulu Sinfonia – <i>Oulu Symphony Orchestra</i>	2	515	Ruotsi – <i>Sweden</i>
Kuopion kaupunginorkesteri – <i>Kuopio Symphony Orchestra</i>	1	529	Itävalta – <i>Austria</i>
Tapiola Sinfonietta	1	250	Venäjä – <i>Russia</i>
Kymi Sinfonietta	1	500	Britannia – <i>United Kingdom</i>
Vaasan kaupunginorkesteri – <i>Vaasa City Orchestra</i>	1	340	Islanti – <i>Iceland</i>
Lappeenrannan kaupunginorkesteri – <i>Lappeenranta City Orchestra</i>	10	3 720	Venäjä – <i>Russia</i> , Viro – <i>Estonia</i> , Saksa – <i>Germany</i>
Seinäjoen kaupunginorkesteri – <i>Seinäjoki City Orchestra</i>	3	830	Vietnam
Avanti! Kamariorkesteri – <i>Avanti! Chamber Orchestra</i>	2	2 800	Kiina – <i>China</i>
Suomalainen barokkiorkesteri – <i>Finnish Baroque Orchestra</i>	2	392	Venäjä – <i>Russia</i> , Viro – <i>Estonia</i>
Helsingin Barokkiorkesteri – <i>Helsinki Baroque Orchestra</i>	13	5 787	Espanja – <i>Spain</i> , Saksa – <i>Germany</i> , Yhdysvallat – <i>USA</i>

* Ei sisällä Suomen Kansallisoopperan orkesteria. – *Excluding Finnish National Opera orchestra.*

Lähde – *Source:*

Suomen Sinfoniaorkesterit ry., Toimintakertomus 2010 – *Association of Finnish Symphony Orchestras, Annual Report 2010*

5.7 Suomalaisia kuoroliittoja ja -yhdistyksiä 2009

5.7 Finnish choral unions and associations 2009

Liitto tai yhdistys – Union or association	Jäsenkuoroja – Member choirs	Henkilöjäseniä – Members	Esiintymisiä – Performances
SULASOL Suomen Laulajain ja Soittajain Liitto ry. – <i>Finnish Amateur Musicians' Association</i>	329	11 800	..
Suomen Mieskuoroliitto – <i>Male Choir Union</i>	117	4 282	..
Suomen Naiskuoroliitto – <i>Association of Finnish Female Choirs</i>	72	1 781	..
Sekakuoroliitto – <i>Association of Finnish Mixed Choirs</i>	82	2 709	..
Nuorten Kuoroliitto – <i>Association of Finnish Youth Choirs</i>	58	3 028	930
Finlands Svenska Sång- och Musikförbund – <i>Finnish-Swedish Choir and Music Association</i>	¹⁾ 116	3 095	575
Finlands Svenska Damkörsförbund – <i>Union of Swedish Female Voice Choirs in Finland</i>	30	823	150
Finlands Svenska Körförbund – <i>Finland's Swedish choir association</i>	54	1 206	270
Finlands Svenska Manssångarförbund – <i>Union of Swedish Male Voice Choirs in Finland</i>	26	1 012	130
Vapaasti toimivat kuorot – <i>Free choirs</i>	5	54	25
Suomen Kirkkomusiikkiliitto SKML ry. – <i>Finnish Association for Church Music</i>	435	8 429	..
Finlands Svenska Kyrkosångsförbund – <i>Finland's Swedish church music association</i>	78	1 503	..
Suomen Työväen Musiikkiliitto – <i>STM-music</i>	101	4 500	..
Viihdekuoroliitto ry. – <i>The Finnish Association of Entertainment Singers</i>	37	897	..

1) Sisältää yhden kuoron, joka ei kuulu liittoihin. – *Includes one choir which is not a member in any of the unions.*

Lähteet – *Sources:*

Liittojen omat ilmoitukset – *Reports of the unions*

5.8 Suomen evankelisluterilaisen kirkon seurakuntien musiikkitoiminta 1995–2010
 5.8 Musical activities of parishes of the Evangelical Lutheran Church of Finland 1995–2010

Hiippakunta – Diocese	Säännöllisesti kokoontuvat musiikkiryhmät – Regular musical groups				Yleiset musiikkitalaisuudet – General musical events		
	Kuoroja – Choirs	Soitinryhmiä – Bands	Ryhmiä yhteensä – Groups total	Jäseniä – Members	Esiintymisiä – Performances	Tilaisuuksia – Events	Osanottajia – Participants
2010							
Yhteensä – Total	267	123	390	5 220	2 566	1 544	206 391
Turku	299	402	701	10 829	2 964	1 882	238 321
Tampere	273	107	380	5 740	2 507	2 173	255 691
Oulu	174	36	210	3 381	1 768	1 300	158 378
Mikkeli	246	47	293	4 455	1 826	989	109 162
Porvoo	219	64	283	4 288	2 122	1 479	182 451
Kuopio	282	159	441	6 344	2 704	1 395	178 997
Lapua	188	136	324	5 111	1 652	2 431	303 391
Helsinki	126	161	287	4 792	1 230	989	121 667
Espoo	117	143	260	4 422	1 182	972	126 359
1995	2 066	535	2 601	43 329	22 550	11 242	1 785 576
1996	2 095	510	2 605	42 474	22 146	11 559	1 809 557
1997	2 056	552	2 608	42 655	21 644	11 726	1 809 038
1998	2 091	531	2 622	42 215	21 480	11 310	1 701 155
1999	2 123	531	2 654	42 290	21 650	12 011	1 697 799
2000	2 114	442	2 556	41 320	21 289	12 798	1 813 048
2001	2 193	464	2 657	41 620	20 499	12 563	1 760 795
2002	2 246	499	2 745	42 458	20 669	13 129	1 849 142
2003	2 296	485	2 781	44 311	20 431	13 571	1 898 385
2004	2 237	588	2 825	44 435	20 813	13 924	1 984 608
2005	2 212	596	2 808	43 528	19 807	14 678	1 960 680
2006	2 225	596	2 821	42 410	19 854	14 445	1 895 464
2007	2 086	857	2 943	43 671	19 786	15 012	2 010 833
2008	2 149	840	2 989	43 724	19 573	15 124	1 950 847
2009	2 044	1 039	3 083	46 801	19 587	14 322	1 853 584

Lähde – Source:
Kirkkohallitus – Church Council

5.9 Puolustusvoimien sotilassoittokunnat 2010
 5.9 Military bands of the Finnish Defence Forces 2010

Soittokunta – Band	Henkilöstö – Personnel		Esiintymiset – Performances		Yhteensä – Total
	Soittajia – Players	Kapellimestareita – Conductors	Puolustusvoimien tilaisuuksia – Defence Forces’ events	Puolustusvoimien ulkopuolisia tilaisuuksia – Other performances	
Yhteensä – Total	223	18	1 176	572	1 748
Ilmavoimien Soittokunta – Air Force Band	19	1	58	42	98
Kaartin Soittokunta – Guards Band	39	2	176	39	215
Kainuun Sotilassoittokunta – Kainuu Military Band	15	1	89	35	124
Karjalan Sotilassoittokunta – Karelia Military Band	15	1	75	51	126
Laivaston Soittokunta – Navy Band	20	1	109	36	145
Lapin Sotilassoittokunta – Lapland Military Band	14	1	78	33	111
Panssarisoittokunta – Armour Band	19	1	113	72	185
Pohjan Sotilassoittokunta – Pohja Military Band	20	1	43	62	105
Pohjanmaan Sotilassoittokunta – Pohjanmaa (Ostrobothnia) Military Band	12	1	56	44	100
Rakuunasoittokunta – Dragoon Band	14	1	116	31	147
Satakunnan Sotilassoittokunta – Satakunta Military Band	14	1	76	29	105
Savon Sotilassoittokunta – Savo Military Band	18	1	105	49	154
Sotilasmusiikkikoulu – Military Music School	¹⁾ 4	4	82	49	131
Pääesikunta Viestintäosasto – Defence Staff communications department	–	1	–	–	–

1) Lisäksi noin 80 varusmiehsoittajaa. – In addition, there are ca. 80 conscript players.

Lähde – Source:
Puolustusvoimat, Pääesikunta – Finnish Defence Forces, Defence Staff

5.10 Konserttikeskuksen järjestämät konsertit ja muut tapahtumat 1980–2010
 5.10 *Concerts and other events organised by the Concert Centre 1980–2010*

Vuosi – Year	Koulukonsertteja – School concerts	Julkisia konsertteja – Public concerts	Muita tapahtumia ¹⁾ – Other events ¹⁾ Oppitunteja – Lessons	Yhteensä – Total
1980.	297	58	–	355
1987.	517	63	–	580
1988.	399	46	–	445
1989.	637	53	–	690
1990.	399	36	–	435
1991.	439	30	–	469
1992.	435	36	–	471
1993.	392	21	–	413
1994.	442	24	–	466
1995.	433	34	31	498
1996.	623	37	59	719
1997.	555	49	104	708
1998.	465	48	49	562
1999.	448	27	81	556
2000.	480	31	167	678
2001.	480	24	240	744
2002.	467	23	181	671
2003.	538	33	145	716
2004.	453	61	212	726
2005.	512	37	53	602
2006.	659	40	280	979
2007.	553	48	216	817
2008.	668	22	69	759
2009.	760	36	57	853
2010.	²⁾ 1 185	31	143	1 359

1) Workshop-tunnit sekä luentotunnit. 45 minuuttia vastaa 1 tapahtumaa. – *Workshop lessons and lectures. 45 minutes counts as one event.*

2) Päiväkodit 235, ala-asteet 649, yläasteet ja lukiot 256, muut oppilaitokset 45. – *235 day nurseries, 649 lower levels of comprehensive school, 256 upper levels of comprehensive school and upper secondary schools, 45 other educational institutes.*

Lähde – Source:
Konserttikeskus – Concert Centre

5.11 Kotimaisia musiikkikilpailuja ja -palkintoja 2010 (vähintään 10 000 euroa)

5.11 Finnish musical competitions and awards 2010 (at least EUR 10,000)

Palkinto tai kilpailu – Award or competition	Järjestäjä tai jakaja – Organiser or awarding authority	Taajuus – Frequency	Palkintosumma ¹⁾ – Value of prizes ¹⁾
A. Kilpailut – Competitions:			
Jean Sibelius-kapellimestarikilpailu – International Jean Sibelius Conductors’ Competition	Yleisradio, opetus -ja kulttuuriministeriö, Helsingin kaupunki ym. – Finnish Broad- casting Company, Ministry of Education and Culture, City of Helsinki, etc.	5 vuoden välein – Every 5 years	Yht. noin 37 000 € – A total of around EUR 37,000
Jean Sibelius -viulukilpailu – International Jean Sibelius Violin Competition	Sibelius-seura – Sibelius Society	5 vuoden välein – Every 5 years	Yht. 55 000 € + erikoispalkintoja – A total of EUR 55,000 and special prizes
Jorma Panula -kapellimestarikilpailu – Jorma Panula Conducting Competition	Vaasan kaupunki, Viljo ja Maire Vuorion säätiö – Town of Vaasa, Viljo and Maire Vuorio foundation	3 vuoden välein – Every 3 years	Yht. 22 000 € – A total of EUR 22,000
Jyväskylän kitarakilpailu – Jyväskylä Guitar Competition	Keski-Suomen Konservatorion Säätiö, Jyväskylän ammattikorkeakoulu, Jyväskylän kaupunkiseurakunta – Conservatory of Central Finland, Jyväskylä Polytechnic, Jyväskylä city parish	3 vuoden välein – Every 3 years	Yht. 10 000 € – A total of EUR 10,000
Jyväskylän pianokilpailu – Jyväskylä Piano Competition	Keski-Suomen Konservatorion Säätiö, Jyväskylän ammattikorkeakoulu, Jyväskylä Sinfonia – Foundation of the Conservatory of Central Finland, Jyväskylä Polytechnic, Jyväskylä Sinfonia	3 vuoden välein – Every 3 years	Yht. 14 000 € – A total of EUR 14,000
Jyväskylän tenorikilpailu – Jyväskylä Voice Competition for Tenors	Keski-Suomen Konservatorion Säätiö, Jyväskylän ammattikorkeakoulu, Jyväskylä Sinfonia – Foundation of the Conservatory of Central Finland, Jyväskylä City Orchestra	3 vuoden välein – Every 3 years	Yht. 15 500 € – A total of EUR 15,500
Kansainvälinen Maj Lind Pianokilpailu – Helsinki International Maj Lind Piano Competition	Sibelius-Akatemia – Sibelius Academy	5 vuoden välein – Every 5 years	Yht. 57 000 € – A total of EUR 57,000
Kansainvälinen Mirjam Helin -laulukilpailu – Mirjam Helin International Singing Competition	Suomen Kulttuurirahasto – Finnish Cultural Foundation	5 vuoden välein – Every 5 years	Yht. 143 000 € – A total of EUR 143,000
Kansainvälinen Paulon sellokilpailu – International Paulo Cello Competition	Kansainvälinen sellotapahtuma ry., Yleisradio – International Cello Festival, Finnish Broadcasting Company YLE	Muutaman vuoden välein – Every few years	Yht. 42 000 € – A total of EUR 42,000
Kotkan kansainvälinen urkukilpailu – Kotka International Organ Competition	Kotkan kaupunki, Kotkan seurakunta, Sibelius-Akatemia – Town of Kotka, Kotka parish, Sibelius Academy	3 vuoden välein – Every 3 years	Yht. 18 200 € – A total of EUR 18,200
Kuopion valtakunnallinen viulukilpailu – Kuopio national violin competition	Kuopion Musiikintävään Yhdistys ry.	5 vuoden välein – Every 5 years	Yht. 18 000 € + erikoispalkintoja – A total of EUR 18,000 + special prizes
Lappeenrannan valtakunnalliset laulukilpailut – Lappeenranta national singing competition	Lappeenrannan kaupunki – Town of Lappeenranta	2 vuoden välein – Every 2 years	Yht. 47 000 € – A total of EUR 47,000
Sibelius-laulukilpailu – International Sibelius Singing Competition	Järvenpään kaupunki, Järvenpään Sibelius-Viikot ry., Sibelius-Akatemia – Town of Järvenpää, Järvenpää Sibelius Festival association, Sibelius Academy	4 vuoden välein – Every 4 years	Yht. 20 500 € – A total of EUR 20,500
Timo Mustakallio -laulukilpailu – Timo Mustakallio Competition	Savonlinnan Oopperajuhlat ja Timo Mustakallio -säätiö – Savonlinna Opera Festival and Timo Mustakallio foundation	2 vuoden välein – Every 2 years	Yht. 17 500 € – A total of EUR 17,500
Turun Sellokilpailu – Turku Cello Competition	Turun Soitannollinen Seura	4 vuoden välein – Every 4 years	Yht. 16 500 € – A total of EUR 16,500
B. Palkinnot – Awards:			
Gramex-palkinto – Gramex prize	Gramex ry.	Muutaman vuoden välein – Every few years	Yht. 40 000 € – A total of EUR 40,000
Iskelmä-Finlandia Karita Mattila -palkinto – Karita Mattila prize	Nokian kaupunki / Tapsan Tahdit – Town of Nokia / Tapsan Tahdit festival	Vuosittain – Annually	10 000 € – EUR 10,000
Lea Piltti -palkinto – Lea Piltti prize	Senaatti-kiinteistöt – Senate Properties	Vuosittain – Annually	13 000 € – EUR 13 000
Säveltäiteen valtionpalkinto – State Prize for Music	Suomen Kulttuurirahasto – Finnish Cultural Foundation	Muutaman vuoden välein – Every few years	18 000 € – EUR 18,000
Teosto-palkinto – Teosto Prize	Valtion säveltäidetoimikunta – National Council for Music	Vuosittain – Annually	15 000 € – EUR 15,000
Wihurin Sibeliuspalkinto – Wihuri Sibelius prize	Säveltäjien Tekijänoikeustoimisto Teosto ry. – Finnish Composers’ Copyright Society Teosto	Vuosittain – Annually	Yht. 40 000 € – A total of EUR 40,000
	Jenny ja Antti Wihurin rahasto – Jenny and Antti Wihuri Foundation	3 vuoden välein – Every 3 years	100 000 € – EUR 100,000

1) Viimeisimpien jaettujen palkintojen summa. – Value of the latest awarded prizes.

Lähteet – Sources:

Palkintojen jakajien omat ilmoitukset – Reports of the awarding authorities

5.12 Musiikkiäänitteiden nimeketuotanto Suomessa 2000–2010*
 5.12 Production of music recording titles in Finland 2000–2010*

Vuosi – Year	Singlet (vinyyli) – Singles (vinyl)	LP-levyt – LPs	CD-levyt – CDs	Minidisc-äänitteet – Minidisc recordings	Kasetit – Cassettes	Yhteensä – Total
2000.....	–	1	2 010	5	273	2 289
2001.....	–	7	1 720	2	91	1 820
2002.....	2	3	2 011	–	78	2 094
2003.....	8	7	2 161	–	63	2 239
2004.....	7	7	1 939	–	74	2 027
2005.....	15	20	2 558	–	46	2 639
2006.....	7	57	3 113	–	29	3 206
2007.....	14	19	2 303	–	3	2 339
2008.....	58	51	3 053	–	11	3 173
2009.....	28	51	2 827	–	3	2 909
2010.....	26	77	2 565	–	1	2 669
	%					
2000.....	–	0,0	87,8	0,2	11,9	100
2001.....	–	0,4	94,5	0,1	5,0	100
2002.....	0,1	0,1	96,0	–	3,7	100
2003.....	0,4	0,3	96,5	–	2,8	100
2004.....	0,3	0,3	95,7	–	3,7	100
2005.....	0,6	0,8	96,9	–	1,7	100
2006.....	0,2	1,8	97,1	–	0,9	100
2007.....	0,6	0,8	98,5	–	0,1	100
2008.....	1,8	1,6	96,2	–	0,4	100
2009.....	1,0	1,8	97,2	–	0,1	100
2010.....	1,0	2,9	96,1	–	0,0	100

* EP-levyt on sijoitettu eri luokkiin koon mukaan: Singlen kokoiset EP-levyt singlelevyihin, LP:n kokoiset LP-levyihin. Maxi-singlet on sijoitettu LP-levyihin. CD-levyihin sisältyvät myös CD-singlet. Luvut sisältävät vuosittain vapaakappaleina saatujen äänitteiden määrät; käytännössä vuosittaisissa lukumäärissä on mukana myös edellisten vuosien myöhässä tulleita julkaisuja. – Records are classified by size. Single-size EPs are classed as singles, LP-size EPs and maxi singles are classed as LPs. CD singles are included in CDs. Figures include the numbers of legal deposit copies obtained by the copyright library annually; there are, in practice, delayed publications from previous years included in the numbers of each individual year.

Lähteet – Sources:

Jyväskylän yliopiston kirjasto. Kansalliskirjasto – Jyväskylä University Library. National Library.

5.13 Äänitemarkkinat 1999–2010
5.13 Recording markets 1999–2010

Vuosi Year	Fyysiset äänitteet ¹⁾ – Physical recordings ¹⁾						Fyysiset äänitteet yhteensä ²⁾ – Digitaaliset äänitteet ²⁾³⁾ – Physical recordings total ²⁾ Digital recordings ²⁾³⁾		Kokonaismarkkinat ²⁾ – Total sales ²⁾
	Singlet Singles	Musiikkikasetit Music cassettes	LP-levyt LPs	CD-levyt CDs	DVD-levyt DVDs	Yhteensä Total	Milj. € – EUR million	Milj. € – EUR million	Milj. € – EUR million
	1 000	1 000	1 000	1 000	1 000	1 000			
1999.....	396	599	2	7 938	..	8 934	120	–	120
2000.....	520	420	9	8 649	..	9 597	125	–	125
2001.....	531	216	15	8 701	..	9 463	127	..	127
2002.....	490	81	11	8 228	..	8 810	118	..	118
2003.....	470	78	8	8 726	..	9 282	120	..	120
2004.....	365	92	8	7 720	279	8 463	110	..	110
2005.....	288	53	11	7 458	456	8 267	98	0,8	99
2006.....	211	17	8	7 965	474	8 676	99	1,5	101
2007 ⁴⁾	138	..	10	6 130	378	6 672	95	4,9	100
2008.....	106	37	14	5 845	328	6 329	89	6,0	95
2009.....	67	28	16	4 863	302	5 275	75	9,6	85
2010.....	80	6	28	4 967	284	5 365	63	18,0	81

1) Musiikkituottajat – IFPI Finland ry:n jäsenyhtiöiden tukkumyynni. – Sales of IFPI Finland member companies at distributor level.

2) Arvioitu kuluttajahintainen vähittäismyynni sisältäen Musiikkituottajiin kuulumattomat yhtiöt. – Estimated retail sales at current prices including non-members of IFPI.

3) Sisältää matkapuhelinäänitteet. – Including mobile recordings.

4) Vuodesta 2007 alkaen pakkausten määrä yksittäisten äänitteiden sijaan. – From 2007 onwards number of packages instead of units.

Lähde – Source:

Musiikkituottajat – IFPI Finland ry. – IFPI Finland (International Federation of the Phonographic Industry)

5.14 Äänitemyynnin markkinaosuudet 2000–2010*
5.14 Market shares of phonogram sales 2000–2010*

	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010
Warner Music Finland.....	15,9	18,1	16,3	20,9	17,6	17,4	17,6	15,1	20,3	25,7	28,4
Sony Music Entertainment Finland ¹⁾	10,6	11,3	13,8	11,1	9,6	24,8	22,8	23,2	20,7	21,1	21,2
Universal Music.....	14,1	15,3	15,6	13,2	13,5	17,9	18,6	22,0	20,8	15,5	19,8
EMI Finland.....	16,2	14,7	18,0	18,8	18,2	18,6	19,1	16,6	14,8	14,2	12,8
Playground Music BAM Oy.....	–	–	–	–	–	–	–	3,6	5,1	3,9	8,7
Edel Records Finland.....	11,6	11,4	9,5	10,8	10,9	10,8	10,5	8,4	8,2	7,9	–
BMG Finland ¹⁾	11,9	10,7	12,6	12,3	14,4	–	–	–	–	–	–
Muut – Others.....	19,7	18,5	14,2	12,9	15,8	10,5	11,4	10,3	10,1	11,9	9,1
Yhteensä – Total.....	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100

* Osuudet Musiikkituottajat IFPI Finlandin jäsenten myynnistä tukkutasolla. – Sales at distributor level. IFPI members only.

1) Elokuusta 2004 lokakuuhun 2008 Sony BMG Music Entertainment. – Sony BMG Music Entertainment from Aug 2004 until Oct 2008.

Lähde – Source:

Musiikkituottajat – IFPI Finland ry. – IFPI Finland (International Federation of the Phonographic Industry)

5.15 Äänitteiden tukkumyynnin arvo alkuperän mukaan 1990–2010*
 5.15 Value of phonogram sales at distributor level by origin 1990–2010*

Vuosi – Year	Kotimaiset – National Milj. € – EUR million	Ulkomaiset – International	Yhteensä – Total
1990.	18,0	24,3	42,3
1991.	19,1	25,7	44,8
1992.	18,0	23,5	41,5
1993.	16,1	24,2	40,3
1994.	17,7	24,7	42,4
1995.	21,0	32,1	53,1
1996.	25,2	30,0	55,1
1997.	24,6	37,4	62,0
1998.	27,7	36,3	64,0
1999.	28,9	33,3	62,2
2000.	30,4	36,8	67,2
2001.	32,6	35,6	68,1
2002.	31,4	32,2	63,6
2003.	36,3	32,9	65,2
2004.	34,5	26,7	61,2
2005.	32,1	26,4	58,5
2006.	33,1	24,6	57,8
2007.	32,7	20,7	53,4
2008.	28,9	20,5	49,4
2009.	25,4	16,4	41,8
2010.	22,1	13,1	35,2
	%		
1990.	43	57	100
1991.	43	57	100
1992.	43	57	100
1993.	40	60	100
1994.	42	58	100
1995.	41	59	100
1996.	46	54	100
1997.	40	60	100
1998.	43	57	100
1999.	47	53	100
2000.	45	55	100
2001.	48	52	100
2002.	49	51	100
2003.	56	50	100
2004.	56	44	100
2005.	55	45	100
2006.	57	43	100
2007.	61	39	100
2008.	58	42	100
2009.	61	39	100
2010.	63	37	100

* Taulukon tiedot kattavat vain Musiikkituottajat – IFPI Finland ry:n jäsenten tukkumyynnin.

– Data cover the sales at distributor level of IFPI Finland members only.

Lähde – Source:

Musiikkituottajat – IFPI Finland ry. – IFPI Finland (International Federation of the Phonographic Industry)

5.16 Kautta aikojen myydyimmät kotimaiset ja ulkomaiset albumiäänitteet Suomessa*

5.16 All time best-selling domestic and imported album recordings in Finland*

Esittäjä – Performer	Äänitteen nimi – Name of album	Musiikkilaji ¹⁾ – Musical genre ¹⁾	Julkaisuvuosi – Year of release	Levy-yhtiö – Record company	Myynti vuoden 2010 loppuun mennessä – Sales as of end 2010
Kpl – Copies					
Kotimaiset – Domestic					
1. Jari Sillanpää	Jari Sillanpää	Suomalainen iskelmä – <i>Finnish easy listening</i>	1996	Mediamusiikki / Edel	272 942
2. Eppu Normaali	Repullinen hittejä	Suomirock – <i>Finnish rock</i>	1996	Poko	244 031
3. Kirka	Surun pyyhkit silmistäni	Suomalainen iskelmä – <i>Finnish easy listening</i>	1989	BMG (Flamingo)	214 196
4. Dingo	Kerjäläisten valtakunta	Suomirock ja pop – <i>Finnish rock and pop</i>	1985	Finnlevy	190 894
5. Joel Hallikainen	Joel Hallikainen	Suomalainen iskelmä – <i>Finnish easy listening</i>	1992	Finnlevy	178 654
6. Kaija Koo	Tuulten viemää	Suomalainen iskelmä – <i>Finnish easy listening</i>	1993	WEA	175 144
7. Hurriganes	Roadrunner	Suomirock – <i>Finnish rock</i>	1975	Love	171 224
8. Smurffit	Tanssihitit Vol. 1	Tanssipop – <i>Dance-pop</i>	1996	EMI	170 357
9. Vesa-Matti Loiri	Sydämeeni joulun teen	Joululaulut – <i>Christmas carols</i>	1988	Warner	167 788
10. Jari Sillanpää	Auringonnousu	Suomalainen iskelmä – <i>Finnish easy listening</i>	1997	Mediamusiikki / Edel	160 310
Ulkomaiset – Imported					
1. Queen	Greatest Hits 2	Rock	1991	EMI	143 452
2. Abba	Gold – Greatest Hits	Pop / rock	1992	Universal	142 248
3. Bon Jovi	Cross Road – The Best Of	Rock	1994	Universal	123 354
4. Michael Jackson	Thriller	Pop, rhythm & blues	1983	Sony	119 061
5. Dire Straits	Brothers In Arms	Rock	1985	Universal	116 784
6. Baccara	Baccara	Tanssipop – <i>Dance-pop</i>	1977	Discophon	115 000
7. Metallica	Metallica	Hevirock – <i>Heavy metal</i>	1991	Universal	112 856
8. Bruce Springsteen	Born In The USA	Rock	1984	Sony	108 913
9. Roxette	Joyride	Pop / rock	1991	EMI	100 601
10. Céline Dion	Let's Talk About Love	Pop / rock, iskelmä – <i>Pop / rock, easy listening</i>	1997	Sony	97 744

1) Lähteet: AMG All Music Guide (www.allmusic.com) ja artistien nettisivut. – Sources: AMG All Music Guide (www.allmusic.com) and websites of the artists.

* Sisältää Musiikkituottajat – IFPI Finland ry:n jäsenyhtiöiden ilmoittamat myyntimäärät. Luvut ovat levy-yhtiöiden ilmoittamia äänitteiden myyntimääriä, joihin sisältyvät LP-levyt, CD-levyt, minidisc-äänitteet, kasetit sekä digitaaliset äänitteet. – Includes sales notified by members of IFPI Finland (International Federation of the Phonographic Industry). The figures are based on sales of recordings reported by record companies and include LPs, CDs, minidisks, cassettes and digital recordings.

Lähde – Source:

Musiikkituottajat – IFPI Finland ry. – IFPI Finland (International Federation of the Phonographic Industry)

5.17 Myydyimmät albumiäänitteet Suomessa 2010*

5.17 Best-selling albums in Finland 2010*

Esittäjä – Performer	Albumin nimi – Name of album	Musiikkilaji ¹⁾ – Musical genre ¹⁾	Levy-yhtiö – Record company	Myynti – Sales Kpl – Copies
Kotimaiset – Domestic				
1. Jenni Vartiainen	Seili	Pop	Warner	95 394
2. Hevisaurus	Hirmuliskojen yö	Lasten hevirock – <i>Heavy metal for children</i> Folkrock pohjalaisin kansanmusiikkivaikuttein – <i>Folk-rock with influences of Ostrobothnian folk music</i>	Sony Music	36 106
3. Lauri Tähkä & Elonkerjuu	Ilholla	Iskelmä – <i>Easy listening</i>	Universal	35 666
4. Suvi Teräsniska	Rakkaus päällemme sataa	Pop	Warner	33 250
5. Chisu	Vapaa ja yksin	Pop	Warner	30 309
6. Anna Puu	Sahara	Pop	Sony Music	29 681
7. Jippu & Samuli Edelmann	Pimeä onni	Pop, iskelmä – <i>Pop, easy listening</i>	Warner	24 207
8. Anna Puu	Anna Puu	Pop	Sony Music	20 518
9. Irwin Goodman	Vain elämää	Pop, folk, iskelmä – <i>Pop, folk, easy listening</i>	Warner	20 095
10. Vesa-Matti Loiri	Skarabee	Jazziskelmä – <i>Jazz and easy listening</i>	Warner	19 604
Ulkomaiset – Foreign				
1. AC/DC	Iron Man 2	Hevirock – <i>Heavy metal</i>	Sony Music	25 022
2. Baseballs	Strike!	Retrorock	Warner	23 047
3. Iron Maiden	The Final Frontier	Hevirock – <i>Heavy metal</i>	EMI Music	22 510
4. Lady Gaga	The Fame Monster	Pop, tanssipop – <i>Pop, dance pop</i>	Universal	19 859
5. Michael Jackson	Michael	Pop	Sony Music	14 928
6. Linkin Park	A Thousand Suns	Rock	Warner	13 977
7. Sade	Soldier of Love	Rhythm & blues	Sony Music	13 304
8. Volbeat	Beyond Hell / Above Hell	Hevirock – <i>Heavy metal</i>	Universal	12 094
9. Adam Lambert	For Your Entertainment	Pop / rock	Sony Music	11 095
10. Kings of Leon	Come Around Sundown	Pop / rock	Sony Music	10 803

* Sisältää Musiikkituottajat – IFPI Finland ry:n jäsenyhtiöiden ilmoittamat myyntimäärät. Luvut ovat levy-yhtiöiden ilmoittamia äänitteiden myyntimääriä, joihin sisältyvät LP-levyt, CD-levyt, minidisc-äänitteet, kasetit sekä digitaaliset äänitteet. – Includes sales notified by members of IFPI Finland (International Federation of the Phonographic Industry). The figures are based on sales of recordings reported by record companies and include LPs, CDs, minidisks, cassettes and digital recordings.

1) Lähteet: AMG All Music Guide (www.allmusic.com) ja artistien nettisivut. – Sources: AMG All Music Guide (www.allmusic.com) and websites of the artists.

Lähteet – Sources:

Musiikkituottajat – IFPI Finland ry. – IFPI Finland (International Federation of the Phonographic Industry)

5.18 Esitetyimmät sävelmät 2009*

5.18 Most frequently played melodies 2009*

Sävelmä – Melody	Säveltäjä – Composer	Kustantaja – Label
Elävä musiikki (konserteissa, ravintoloissa, tanssipaikoilla, laivoilla ym.) – Live music (at concerts, in restaurants, at dance venues, on ships etc.)		
1. Paratiisi	Rauli Somerjoki	Warner / Chappell Music Finland Oy
2. Keinu kanssani	Pablo Beltran-Ruiz	Peer International
3. Kaksi kolpakkoa neiti	Martti Maja	Warner / Chappell Music Finland Oy
4. Ikkunaprinsessa	Ray Stanley	Campbell Connelly
5. Jätkän humppa	Paavo Melander	Warner / Chappell Music Finland Oy
6. Ilta skanssissa	Georg Malmstén	Elvis ry.
7. Satumaa	Unto Mononen	Warner / Chappell Music Finland Oy
8. Äidin pikku poika	Martti Mårtens	Emi Music Publishing Scandinavia Ab
9. Se jokin sinulla on	Gerard Marsden, Leslie Maguire, Les Chadwick & Frederick Marsden	Universal
10. Valot	Rauli Somerjoki	Warner / Chappell Music Finland Oy
Ylen radiolähetysissä – In radio broadcasts of the Finnish Broadcasting Company YLE		
1. Rakkaus on hulluus	Tomi Ahokainen	–
2. Hold on Be Strong	Mira Craig	–
3. Fairytale	Alexander Rybak	Sony / ATV Music Publishing
4. Suudellaan	Jarkko Suo	Raikuli Productions Oy
5. C'est la vie	Lasse Kurki	Air Chrysalis Scandinavia Ab
6. Yhdessä yössä	Pessi Levanto	–
7. Poker Face	Stefani Germanotta & Nadir Khayat	Sony / ATV Music Publishing
8. Hilu hilu	DP, sov. Pekka Kähkönen & Petri Keinonen	–
9. Lose Control	Ari Lehtonen & Anna-Karima Holm	Phatplanet Productions, Crossfade Songs
10. Is It True?	Christopher Neil, Tinatin Japaridze & Oskar Paul	Bonnier Music Publishing, Sony / ATV Music Publishing & Kobalt Music Publishing
Kaupallisilla radiokanavilla – In commercial radio broadcasts		
1. Sex on Fire	Matthew Followill, Ivan Followill, Jared Followill & Anthony Followill	Bug Musi Scandinavia
2. Lautturi	Jori Sjöroos	Maaillanloppu Oy
3. Light on	Brian Howes & Christopher Cornell	Sony / ATV Music Publishing & EMI Music Publishing Scandinavia
4. Puhu äänellä jonka kuulen	Aki Tykki	–
5. Poker Face	Stefani Germanotta & Nadir Khayat	Sony / ATV Music Publishing
6. Second Chance	Dave Bassett & Brent Smith	Warner / Chappell Music Scandinavia, EMI Music Publishing Scandinavia
7. C'est la vie	Lasse Kurki	Air Chrysalis Scandinavia Ab
8. Anything Goes	Malcolm Young & Angus Young	J Albert-Son (USA) Inc, Air Chrysalis Scandinavia
9. Every Song I Hear Is	Patric Sarin, Koop Arponen & Leri Leskinen	Air Chrysalis Scandinavia
10. The Boy Does Nothing	Miranda Cooper, Brian Higgins, Carla Williams, Kieran Jones, Nick Coler, Jason Resch, Alesha Dixon & Timothy Powell	Sony / ATV Music Publishing & Warner / Chappell Music Scandinavia
Esitetyimmät suomalaissävelmät ulkomailla – Most frequently played Finnish melodies abroad		
1. Viulukonsertto – <i>Violin concert</i>	Jean Sibelius	Robert Lienau
2. Toinen sinfonia – <i>Symphony no. 2</i>	Jean Sibelius	Breitkopf & Härtel
3. Ensimmäinen sinfonia – <i>Symphony no. 1</i>	Jean Sibelius	Breitkopf & Härtel
4. In the Shadows	Lauri Ylönen, Eero Heinonen, Aki-Markus Hakala, Pauli Rantasalmi	Boneless-Skeletor Oy, Grotto Entertainment
5. Seitsemäs Sinfonia – <i>Symphony no. 7</i>	Jean Sibelius	Edition Wilhelm Hansen
6. Finlandia	Jean Sibelius	Breitkopf & Härtel
7. Viides Sinfonia – <i>Symphony no. 5</i>	Jean Sibelius	Edition Wilhelm Hansen
8. Lemminkäinen-sarja – <i>Lemminkäinen series</i>	Jean Sibelius	Breitkopf & Härtel
9. Karelia-sarja – <i>Karelia series</i>	Jean Sibelius	Breitkopf & Härtel
10. Arn – <i>Tempelriddaren</i>	Kantelinen Tuomas	–

* Kustakin esityskerrasta sävelmä saa yhden pisteen. Teosto ry. ei julkaise pistemääriä. – One point is gained for each presentation. The Finnish Composers' Copyright Society Teosto does not publish the scores.

Lähde – Source:

Säveltäjäin Tekijänoikeustoimisto Teosto ry. – Finnish Composers' Copyright Society Teosto

5.19 Äänitteitä kuunnelleiden osuus keskimääräisenä päivänä 1990–2010

5.19 Average daily reach of phonograms 1990–2010

	1990	1991	1992	1993	1994	1995	1996	1997	1998	1999	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010
	%																				
Kaikki – All.	24	24	23	19	19	18	17	17	17	16	16	15	16	16	15	18	17	17	16	18	16
Sukupuoli – Sex																					
Naiset – Women.	24	23	24	19	18	18	18	18	17	16	17	15	15	16	15	17	17	17	16	18	16
Miehet – Men.	23	26	23	19	20	18	17	17	16	16	16	15	16	16	15	18	17	16	16	17	16
Ikä – Age																					
9 – 14 ¹⁾	44	52	39	36	37	38	34	34	37	31	31	28	25	29	23	31	31	30	28	31	27
15 – 24	58	54	57	46	47	46	41	42	41	39	40	38	38	37	35	40	40	38	37	40	36
25 – 34	29	30	27	23	21	20	19	19	18	18	18	18	19	21	20	24	24	24	23	26	25
35 – 44	13	18	17	14	14	15	14	14	13	13	14	12	13	13	14	15	14	15	15	16	15
45 – 54	13	14	9	9	9	9	9	8	9	9	9	10	9	9	11	10	10	9	11	10
55 – 64	9	10	7	6	7	7	6	6	5	6	7	7	7	7	7	7	7	7	7	6
65 –	4	3	5	5	4	5	5	6	5	4	4	4	5	5	5	4	4	4	5	4

1) Taulukon muissa katselua kuvaavissa tiedoissa mukana vain ikäryhmät 10+. – All other data in the table describe viewing for age groups 10+ and over.

Lähteet – Sources:

Finnpanel Oy

YLE/YLEisötutkimus – YLE Audience research

5.20 Äänitteiden kuunteluun keskimäärin käytetty aika 1990–2010

5.20 Average listening time of phonograms 1990–2010

	1990	1991	1992	1993	1994	1995	1996	1997	1998	1999	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010
	Min./päivä – Min/day																				
Kaikki – All.	23	28	28	22	21	20	19	19	18	18	17	17	17	18	17	20	20	19	18	21	20
Sukupuoli – Sex																					
Naiset – Women.	24	27	27	22	20	20	19	19	18	17	17	16	17	17	17	20	19	19	19	21	19
Miehet – Men.	23	28	28	22	22	20	18	19	18	19	17	17	17	19	17	21	21	20	18	22	20
Ikä – Age																					
9 – 14 ¹⁾	35	63	39	40	35	35	30	31	37	29	27	25	21	25	21	28	30	28	26	29	24
15 – 24	70	72	81	68	63	63	54	57	53	52	51	50	50	52	48	58	57	52	51	58	54
25 – 34	26	32	24	23	23	20	20	21	19	21	19	19	22	25	24	30	30	29	29	34	35
35 – 44	10	16	22	13	14	14	14	13	12	13	13	12	13	14	14	16	16	16	17	18	17
45 – 54	11	17	9	8	8	9	9	8	9	8	8	9	9	9	10	11	11	8	12	10
55 – 64	10	10	6	5	6	6	5	5	5	6	7	6	6	6	7	6	6	6	6	6
65 –	3	4	5	4	3	4	4	5	4	3	4	4	5	5	4	4	4	4	6	4

1) Taulukon muissa katselua kuvaavissa tiedoissa mukana vain ikäryhmät 10+. – All other data in the table describe viewing for age groups 10+ and over.

Lähteet – Sources:

Finnpanel Oy

YLE/YLEisötutkimus – YLE Audience research

5.21 Suomen musiikkiviennin tunnuslukuja 1999–2009*

5.21 Key figures on Finnish music exports 1999–2009*

Vuosi – Year	Hyödykkeiden myynti ¹⁾ – Sales of goods ¹⁾	Palveluiden myynti ²⁾ – Sales of services ²⁾	Tekijänoikeuskorvaukset ³⁾ – Copyright royalties ³⁾	Viennin arvo yhteensä – Exports total
	1 000 € – EUR 1 000			
1999.....	1 917	3 801
2000.....	6 065	..	3 345	9 410
2001.....	7 179	3 508	4 731	15 417
2002.....	5 194	6 739	5 924	17 858
2003.....	5 353	9 487	5 200	20 040
2004.....	9 428	5 998	6 267	21 693
2005.....	12 072	10 292	6 530	28 893
2006.....	12 188	6 976	7 063	26 227
2007.....	8 755	4 926	6 136	19 817
2008.....	6 512	10 286	6 526	23 324
2009.....	18 177	7 877	6 038	32 092

* Lukuihin eivät sisälly myyntiportaan vienti, sähköinen kauppa (soittoäänet yms.), musiikinopetus, musiikkijournalismi, radion ja TV:n ohjelmamynti, soitinvalmistus, ulkomaisissa levy-yhtiöissä olevien suomalaisartistien rojaltilut. Luvut eivät ole vertailukelpoisia tämän tilastojulkaisun muiden lukujen, Tilastokeskuksen ulkomaankauppatilastojen eivätkä Tullihallituksen ulkomaankauppatilastojen kanssa. – *Figures exclude export activities of sales divisions, e-commerce (ringtones etc.), music teaching, music journalism, programme sales of radio and tv productions, manufacturing of musical instruments, royalties of Finnish artistes in foreign record companies. Figures are neither comparable to other figures presented in this publication, Statistics Finland's statistics on foreign trade nor to the foreign trade statistics of National Board of Customs.*

- 1) Tulot myytävistä hyödykkeistä (cd-levyt, videokasetit, painotuotteet ym.), rojalteista, lisenssituloista sekä kustannussopimuksista. – *Income from goods for sale (CDs, video cassettes, printed matter, etc.), royalties, licensing income and publishing contracts.*
- 2) Tulot myytävistä palveluista kuten live-esiintymiset, äänitysstudioiden palvelut, manageritoiminnan ja markkinoinnin palvelut, lainoilliset palvelut ja musiikkivideoiden tuotannon palvelut. – *Income from sold services, such as live concert performances, recording studio services, manager and marketing services, legal services and video production.*
- 3) Teosto, Gramex, NCB sekä musiikkikustantajat. – *Finnish Composers' Copyright Society Teosto, Gramex, Nordisk Copyright Bureau NCB and music publishers.*

Lähteet – Sources:

Suomalaisen musiikkiviennin markkina-arvo ja rakenne vuonna 2001–2009 – *Total market value and structure of Finnish music exports in 2001–2009.* Helsinki: Music Export Finland & Media Clever Oy.

6 Elokuva

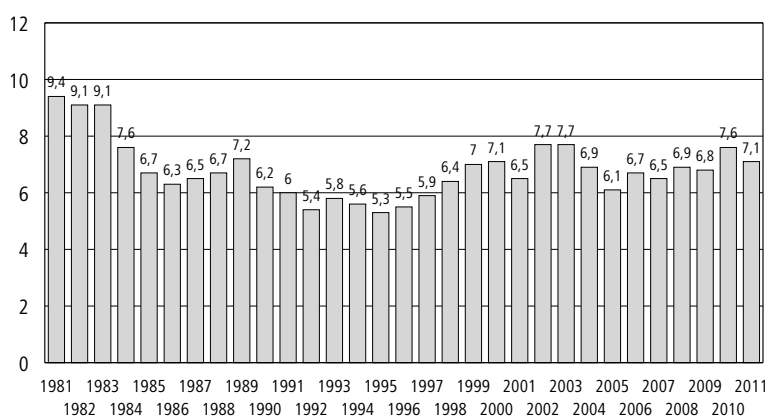
Elokuva teatterissa

Suomalaiset kävivät elokuvissa noin 7,6 miljoonaa kertaa vuonna 2010. Määrä on suurin vuoden 2003 jälkeen. Kotimaisten elokuvien osuus katsojista oli jopa 27 prosenttia, enemmän kuin yli 30 vuoteen. Vuonna 2010 kymmenen katsotuimman elokuvan joukossa oli 4 kotimaista elokuvaa, kärjessä Napapiirin sankarit noin 335 000 katsojalla. Tilastokeskuksen ajankäyttötutkimuksen 2009 tulosten mukaan elokuvissa käymisessä ei ole tapahtunut suuria muutoksia viime vuosina: noin puolet vastanneista ilmoitti käyneensä elokuvissa viimeisten 12 kuukauden aikana, ja innokkaimmat elokuvissa kävijät löytyvät nuorista ikäluokista. Vuonna 2011 elokuvissa käyntien määrä jäi noin 7,1 miljoonaan. (Kuvio 6.1.) (Taulukot 6.1, 6.2 ja 11.12.)

Elokuvateatterien määrä on ollut laskusuunnassa jo pitkään. Vuonna 2010 teattereiden istumapaikkamäärä putosi alle 50 000:n, mikä on lähes 10 000 paikkaa vähemmän kuin vuonna 2000. Helsingin osuus elokuvissa käyneistä on

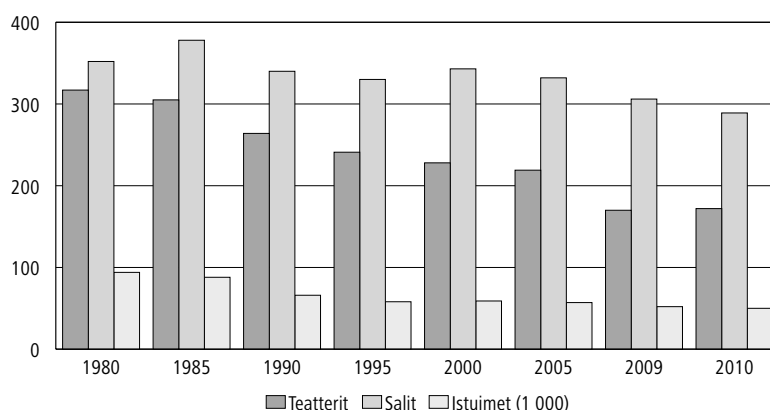
kymmenessä vuodessa laskenut 38 prosentista 28 prosenttiin. Helsingissä onkin viime vuosina suljettu useita vanhoja elokuvateattereita, kun taas esimerkiksi Espooseen ja Vantaalle on valmistunut uusia. Näissä kaupungeissa katsojamäärät ovatkin nousseet jyrkästi, esimerkiksi Espoossa yli kaksinkertaisiksi vuodesta 2006. (Kuvio 6.2.) (Taulukot 6.1 ja 6.3.)

Vuonna 2010 esitettyjen elokuvien määrä, 367, oli pienin sitten vuoden 2003. Uusia elokuvia ohjelmistoon tuli 186. Näin ollen ensi-iltaelokuvien osuus koko ohjelmistosta kohosi yli 50 prosentin. Teattereiden tarjonta on nykyisin uutuusvoittoisempaa kuin 1980- ja 1990-luvulla. Esimerkiksi vuonna 1995 ensi-iltaelokuvia oli 31 prosenttia koko ohjelmistosta ja vuonna 1985 vain 15 prosenttia. Muutos on seurausta siitä, että teatterit ovat supistaneet ohjelmistoaan, mutta ensi-iltojen määrä on pysynyt suurin piirtein ennallaan. Teatterit esittävät pienempää ohjelmistoaan aiempaa aktiivisemmin mutta lyhyemmän aikaa. Nykyään elokuvat siirtyvät teattereista entistä nopeammin muihin esityskanaviin kuten myynti- ja vuokravideoiksi sekä televisioon. (Taulukko 6.1.)

Kuvio 6.1
Elokuvissa käynnit
1981–2011

Lähde:
Suomen elokuvasäätiö

Kuvio 6.2
Elokuvateatterit, -salit ja -istuimet
1980–2010

Lähde:
Suomen elokuvasäätiö

Yhdysvaltalaiset elokuvat muodostavat suurimman osan elokuvateattereiden tarjonnasta. Niiden osuus ensi-illoista oli lähes 59 prosenttia vuonna 2010. Kotimaisia elokuvia ohjelmistoon tuli 23 kappaletta eli runsaat 12 prosenttia kaikista ensi-iltaelokuvista. Määrä on suurin sitten 1950-luvun. Muiden EU-maiden osuus oli noin neljännes. (Taulukko 6.4.) Vuonna 2011 kotimaisia pitkiä ensi-illoja oli jopa 29, mutta katsojamäärä putosi lähes puoleen edellisvuodesta.

Elokuva televisiossa ja videolla

Television elokuvatarjonta on kasvanut sitä mukaa kun kanavavalikoima on lisääntynyt. Kun valtakunnallisilla vapaasti katsottavilla kanavilla esitettiin vuonna 1994 yhteensä 651 elokuvaa, määrä oli vuonna 2008 kohonnut jo yli 1 600:n. Samalla kun televisiosta on tullut entistä keskeisempi elokuvien esityskanava, on elokuvista tullut entistä keskeisempi osa television ohjelmistoa. Television tekninen kehitys (mm. taulu-tv ja teräväpiirtolähetykset) on osaltaan tehnyt television aiempaa sopivammaksi myös elokuvien katseluun. Televisiokanavien kymmenestä eniten katsotusta elokuvasta 7 oli kotimaisia vuonna 2010. (Yleisradio Oy, MTV Oy, Nelonen.) (Taulukko 6.7.)

Videotallenteet ovat myös tärkeä elokuvien jakelukanava. Videotallenteita vuokrattiin noin 10,5 miljoonalla eurolla ja myytiin noin 70,5 miljoonalla eurolla vuonna 2010. Suosituimmista vuokratuista ja myydyistä videotallenteista suurin osa on ollut yhdysvaltalaisia. Nuoret ovat aktiivisimpia videoiden katselijoita. Viime vuosina videoiden katseluun käytetty aika on jonkin verran vähentynyt. (Taulukot 6.8–6.10.)

Elokuvafestivaalit, -keskukset ja -kerhot

Kodin ulkopuolinen elokuvatarjonta muodostuu kaupallisen teatteriverkon ohjelmiston lisäksi elokuvafestivaaleista, -keskuksista ja -kerhoista. Niissä esitetään usein sellaisia elokuvia, jotka eivät tule lainkaan elokuvateattereiden ohjelmistoon. Elokvakerhotoimintaa on Suomessa ollut jo 1950-luvulla. Nykyisin toiminta on kuitenkin vähäisempää. Vuonna 2010 oli toiminnassa 39 elokuvakerhoa, kun niitä 1980-luvulla oli yli 200. (Taulukko 6.11.)

Elokuvafestivaalit ja -tapahtumat ovat täytäneet elokuvakerhojen vähenemisen jättämää aukkoa elokuvien harrastamisessa. Suomessa järjestetään vuosittain useita elokuvafestivaaleja,

ja myös monissa muissa kulttuuritapahtumissa esitetään elokuvia. Keskeisimmillä festivaaleilla yleisömäärä nousee kymmeneen tuhansiin. (Taulukko 6.12.)

Alueellisten elokuvakeskusten tehtävänä on ylläpitää vaihtoehtoista elokuvatarjontaa ja järjestää koulutusta alan harrastajille. Suomessa toimii nykyisin 12 alueellista elokuvakeskusta, joista vanhin, Oulun elokuvakeskus, on perustettu vuonna 1973. Keskuksilla on myös kaupallista esitystoimintaa, mutta sen ohjelmistoa valittaessa kiinnitetään erityistä huomiota monipuolisuuteen sekä elokuvien taiteelliseen laatuun. Keskuksat saavat rahoitusta mm. valtiolta ja kunnilta. (Taulukko 6.13.)

Kansallinen audiovisuaalinen arkisto on opetus- ja kulttuuriministeriön alainen laitos, jonka tehtäviin kuuluu elokuvien ja niihin liittyvän aineiston hankkiminen, entistäminen ja säilytys, elokuvatutkimuksen ja elokuvataiteen tuntemuksen edistäminen sekä taiteellisesti, historiallisesti tai muulla tavalla merkittävien elokuvien esittäminen. Audiovisuaalisella arkistolla on esitystoimintaa seuraavilla paikkakunnilla: Helsinki, Oulu, Tampere, Turku, Jyväskylä, Joensuu, Lahti, Vaasa ja Rovaniemi. Valtaosa esityksistä järjestetään kuitenkin arkiston omassa teatterissa Helsingissä. Vuonna 2010 arkisto piti runsaat 1 000 elokuvaesitystä, ja niissä oli katsojia lähes 45 000. (Kaikki katsojat eivät ole luvussa mukana, sillä viidellä paikkakunnalla – Joensuu, Kuopio, Lahti, Rovaniemi, Vaasa – näytöskohtaisia lippuja ei myydy, jolloin katsojamääristä ei ole tarkkaa tietoa.) (Taulukko 6.14.)

Suomen elokuvakontakti on elokuvantekijöiden perustama levitysjärjestö, joka vuokraa elokuvia filmi- ja videotallenteina. Suomen elokuvakontaktin esityksissä oli noin 133 000 katsojaa vuonna 2010. Lähes 80 prosenttia esityksistä oli lastenelokuvia. Elokvakontakti järjestää joka syksy Kettupäivät, joiden aikana esitellään uudet kotimaiset elokuvat. (Taulukko 6.15.)

Tilastolähteet

Suomen elokuvasäätiö kerää vuosittain tiedot elokuvateattereiden toiminnasta. Tiedot kattavat muun muassa esitetyt elokuvat, katsojamäärät, lipputulot ja ensiesitykset. Elokvasäätiö julkaisee tiedot Elokvavuosi-julkaisussa, joka on saatavana myös säätiön nettisivuilla (www.ses.fi). Suomen elokuvasäätiön tukitoimintaa koskevat tiedot julkaistaan vuosittain elokuvasäätiön toimintakertomuksessa.

Elokvissa käymisestä on saatavissa tietoja myös Tilastokeskuksen vapaa-aikatutkimuksesta

sekä ajankäyttötutkimuksesta. Uusimmat tiedot ovat ajankäyttötutkimuksesta ja koskevat vuotta 2009 (Ajankäyttötutkimus 2009 – Kulttuuriharastukset 1981–2009. Helsinki: Tilastokeskus). Viimeisin vapaa-aikatutkimus tehtiin vuonna 2002.

Televisioyhtiöt tuottavat tietoja tv-kanavilla esitettyjen elokuvien määristä. Finnpanel tuottaa vuosittain tietoja videoiden katselusta tv-mittaritutkimuksessaan. European Audiovisual Observatory on toimittanut tiedot ulkomailla esitetyistä suomalaisista elokuvista. Kansallista audiovisuaalista arkistoa, alueellisia elokuvakeskuksia, Suomen elokuvakontaktia ja elokuvakerhoja koskevat tiedot on saatu niiltä itseltään.

Muut lähteet

Yleisradio Oy
MTV Oy
Nelonen

Taulukot – Tables

6.1	Elokuvateatterit 1980–2010 <i>Cinemas in Finland 1980–2010</i>	127
6.2	Vuoden 2010 suosituimmat elokuvat <i>Top ten films 2010</i>	128
6.3	Suurimmat elokuvateatteripaikkakunnat 2010 <i>Biggest cinema towns in Finland 2010</i>	128
6.4	Pitkien elokuvien ensi-illat alkuperämaittain 1985–2010 <i>New feature film premieres by country of origin 1985–2010</i>	129
6.5	Suomessa tuotetut dokumentti-, fiktio-, animaatio- ja lastenelokuvat 2001–2010 <i>Documentary, fiction, animation and children's films produced in Finland 2001–2010</i>	130
6.6	Suosituimmat suomalaiset elokuvat ulkomailla 1996–2009 <i>Most popular Finnish films shown abroad 1996–2009</i>	130
6.7	Suomen televisiokanavien eniten katsotut elokuvat 2010 <i>Top ten films shown on Finnish television channels 2010</i>	130
6.8	Suosituimmat vuokratut ja myydyt dvd-tallenteet 2009 <i>Top ten rental and sell-through DVD releases 2009</i>	131
6.9	Video- ja DVD-tallenteiden tavoitavuus keskimääräisenä päivänä 1990–2010 <i>Daily reach of videos and DVDs 1990–2010</i>	131
6.10	Video- ja DVD-tallenteiden katseluun käytetty aika 1990–2010 <i>Average viewing time of videos and DVDs 1990–2010</i>	132
6.11	Elokuvakerhot 1965–2010 <i>Cinema clubs 1965–2010</i>	132
6.12	Tärkeimmät elokuvajuhlat Suomessa 2010 <i>Major film festivals in Finland 2010</i>	133
6.13	Alueelliset elokuvakeskukset 2010 <i>Regional film centres 2010</i>	133
6.14	Kansallisen audiovisuaalisen arkiston esitykset ja kävijät 1993–2010 <i>Screenings and audiences at the National Audiovisual Archive 1993–2010</i>	134
6.15	Suomen elokuvakontaktin esitykset elokuvalajeittain 1995–2010 <i>Finnish Film Contact showings by genre 1995–2010</i>	134
6.16	Suomen elokuvasäätiön tukitoiminta 2006–2010 <i>Grants and subsidies from the Finnish Film Foundation 2006–2010</i>	135

6.1 Elokuvateatterit 1980–2010
6.1 Cinemas in Finland 1980–2010

	1980	1985	1990	1991	1992	1993	1994	1995	1996	1997	1998	1999	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010
	Yksikkö – Unit																						
Teattereita – Cinemas	317	305	264	252	246	242	240	241	236	234	232	237	228	219	219	..	208	203	192	170	172
Saleja – Auditoria	352	378	340	333	330	335	326	330	325	321	331	362	343	339	342	338	336	332	330	316	320	306	289
Istuimia – Seats	93,7	88,2	66,3	63,0	60,7	60,8	58,6	58,4	57,2	55,5	57,4	62,7	59,0	58,4	57	179	57 000	55 688	54 919	52 229	49 607
Elokuvateatterikuntia – Municipalities with cinema	177	184	188	187	178	181	179	180	178	174	176	172	172	166	148	129	127
Elokuvateatterikuntia – Municipalities with cinema %	38,1	39,9	40,9	40,7	38,7	39,3	38,9	39,6	39,1	38,5	38,9	38,1	38,1	37,1	35,7	37,1	37,1
Elokuvasaleista kaupungeissa – Auditoria in urban areas %	70,7	69,0	70,6	73,3	73,9	74,0	73,9	74,2	74,2	75,7	75,8	79,0	77,8	78,8
Esitettäviä elokuvia – Films shown	1 608	1 433	762	733	680	487	483	479	488	452	384	413	409	367	370	225	396	409	401	410	391	418	367
Ensi-iltoja – Premieres	236	224	172	179	150	165	163	147	166	154	152	187	170	165	192	177	189	184	181	163	169	174	186
Kotimaisia pitkiä elokuvia ensi-illassa – Finnish feature films released	10	13	14	12	10	13	11	8	10	10	8	16	9	12	10	14	18	15	16	14	19	20	23
Estyskerrat – Showings	163,8	164,6	148,5	135,3	132	138	138,6	143,1	146	146,6	148,9	178,2	..	177,0	190,4
Estyksiä elokuvaa kohti – Showings per film	102	115	195	185	194	283	287	299	299	324	388	431	..	460
Elokuviskäynnejä – Cinema admissions milj. – million	9,9	6,7	6,2	6,0	5,4	5,8	5,6	5,3	5,5	5,9	6,4	7,0	7,1	6,5	7,7	7,7	6,9	6,1	6,7	6,5	6,9	6,8	7,6
Käynnejä asukasta kohti – Admissions per inhabitant	2,1	1,4	1,3	1,2	1,1	1,1	1,1	1,0	1,1	1,2	1,2	1,4	1,4	1,3	1,5	1,5	1,3	1,2	1,3	1,2	1,3	1,3	1,4
Katsojia esitystä kohti – Viewers per showing	60,6	40,7	41,7	44,6	40,9	41,7	40,5	37,1	37,6	40,5	43,0	39,5	..	36,7
Kotimaisten katsojaisuus – Proportion of viewers at Finnish films . . %	15	22	14	13	11	6	4	11	4	7	9	25	15	10	18	22	17	16	24	20	23	15	27
Pääsylipputuotot – Box office receipts milj. € – EURmillion	22,4	27,8	30,6	30,9	29,3	33,0	33,8	32,6	33,1	36,7	40,9	46,1	46,6	46,3	55,0	56,4	51,8	44,9	50,3	50,8	54,5	57,1	66,0
Lipun keskihinta – Average ticket price € – EUR	2,3	4,1	4,9	5,1	5,4	5,7	6,0	6,1	6,0	6,2	6,4	6,5	6,6	7,1	7,1	7,3	7,3	7,4	7,5	7,8	7,9	8,3	8,7

Lähteet – Sources:
 Suomen elokuvastäätö – Finnish Film Foundation
 Suomen Filmitarkkari – The Finnish Chamber of Films

6.2 Vuoden 2010 suosituimmat elokuvat
 6.2 Top ten films 2010

Elokuva – Film	Ensi-ilta – Premiere	Elokuissa käyntejä – Visits	Lipputuotot – Box office receipts Milj.€ – EUR million
Kotimaiset elokuvat – Finnish films			
Yhteensä – Total		1 778 497	15,0
Osuus käyntimäärästä ja pääsylipputuotoista % – Share of visits and Box office receipts (per cent)			
1. Napapiirin sankarit – Lapland Odyssey	2010	334 943	3,0
2. Risto Rappääjä ja polkupyörävaras – Ricky Rapper and the Bicycle Thief	2010	325 484	2,5
3. Prinsessa – Princess	2010	279 698	2,3
4. Havukka-ahon ajattelija – Backwood Philosopher	2009	215 965	1,8
5. Rare Exports	2010	206 835	1,8
6. Sisko tahtoisin jäädä – Run Sister Run	2010	136 905	1,2
7. Jos rakastat – If You Love	2010	84 170	0,7
8. Täällä Pohjantähden alla II – Under the North Star II	2010	65 847	0,6
9. Täällä Pohjantähden alla – Under the North Star	2009	65 000	0,5
10. Reindeerspotting	2010	63 650	0,5
Ulkomaiset elokuvat – Foreign films			
Yhteensä – Total		2 335 753	21,4
Osuus käyntimäärästä ja pääsylipputuotoista % – Share of visits and Box office receipts (per cent)			
1. Sinkkuelämää 2 – Sex and the City 2	2010	328 286	2,9
2. Liisa ihmemaassa – Alice in Wonderland	2010	304 844	2,9
3. Harry Potter ja kuoleman varjelukset osa 1 – Harry Potter and the Deathly Hallows part 1	2010	292 991	2,7
4. Avatar	2009	287 767	2,9
5. Inception	2010	253 098	2,3
6. Toy Story 3	2010	213 609	1,9
7. Shrek ja ikuinen onni – Shrek Forever After	2010	211 087	1,9
8. Twilight – Epäily – Twilight: Eclipse	2010	177 253	1,5
9. Sherlock Holmes	2010	139 808	1,2
10. Itse ilkimys – Despicable Me	2010	127 010	1,2

Lähde – Source:

Suomen elokuvasäätiö – Finnish Film Foundation

6.3 Suurimmat elokuvateatteripaikkakunnat 2010
 6.3 Biggest cinema towns in Finland 2010

Paikkakunta – Town	Elokuvasaleja – Cinema auditoria	Elokuissa käyntejä – Visits	Osuus kaikista elokuissa käynneistä – Proportion of all visits	Käyntejä asukasta kohti – Visits per inhabitant
Koko maa – Whole country	289	7 600 000	100	
10 suurinta yhteensä – Top ten total	116	5 526 107	73	2,8
Helsinki	34	2 119 940	28	3,6
Tampere	16	746 977	10	3,5
Turku	9	587 722	8	3,3
Vantaa	9	486 749	6	2,4
Oulu	12	411 908	5	2,9
Espoo	12	288 941	4	1,2
Jyväskylä	7	276 538	4	2,1
Lahti	7	259 749	3	2,6
Pori	6	193 944	3	2,3
Joensuu	4	153 639	2	2,1

Lähde – Source:

Suomen elokuvasäätiö – Finnish Film Foundation

6.4 Pitkien elokuvien ensi-illat alkuperäimittäin 1985–2010
6.4 New feature film premieres by country of origin 1985–2010

Alkuperämaa – Country of origin	1985	1990	1991	1992	1993	1994	1995	1996	1997	1998	1999	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010
Elokuvia – Films																						
Yhteensä – Total	222	172	174	144	155	152	139	162	145	145	187	170	165	192	180	189	184	181	163	169	174	186
Kotimaiset – Finnish	13	14	12	10	13	11	8	10	9	8	16	9	12	10	13	18	15	16	14	19	20	23
Muut EU-maat ¹⁾ – Other EU countries ¹⁾	39	31	19	24	27	29	25	35	26	17	51	33	34	..	37	42	56	47	46	40	41	48
Muu Eurooppa – Other European countries	16	9	3	3	2	–	–	–	4	–	–	–	5	..	5	2	3	3	1	4	–	2
Eurooppalaiset yhteistuotannot – European co-productions	14	2	6	8	1	2	4	15	7	6	10	8	6	..	5
Eurooppa yhteensä – Europe total	82	56	40	45	43	42	37	60	46	31	77	50	57	..	60	62	74	66	61	63	61	73
Josta muut Pohjoismaat – Of which other Nordic countries	5	9	7	9	8	4	5	9	5	3	8	4	15	..	18	9	16	8	8	11	10	14
Yhdysvallat – USA	125	110	119	91	97	97	86	87	88	82	100	105	94	..	100	115	99	103	94	101	106	109
Muut maat – Other countries	10	4	14	5	12	10	11	12	8	9	9	8	9	..	12	12	12	12	11	5	7	4
Muut yhteistuotannot ^{2) 3)} – Other co-productions ^{2) 3)}	5	2	1	3	3	3	5	3	3	3	23	1	7	..	8
Prosenttia – Percentages																						
Yhteensä – Total	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100
Kotimaiset – Finnish	6,0	8,1	6,9	6,9	8,4	7,2	5,8	6,2	6,2	5,5	8,6	5,3	7,3	5,2	7,2	9,5	8,2	8,8	8,6	11,2	11,5	12,4
Muut EU-maat ¹⁾ – Other EU countries ¹⁾	17,4	18,0	10,9	16,7	17,4	19,1	18,0	21,6	19,9	11,7	27,3	19,4	20,6	..	20,6	22,2	30,4	26,0	28,2	23,7	23,6	25,8
Muu Eurooppa – Other European countries	6,0	5,2	1,7	2,1	1,3	–	–	–	2,8	–	–	–	3,0	..	2,8	1,1	1,6	1,7	0,6	2,4	–	1,1
Eurooppalaiset yhteistuotannot – European co-productions	6,4	1,2	3,4	5,6	0,6	1,3	2,9	9,3	4,1	4,1	5,3	4,7	3,6	..	2,8
Eurooppa yhteensä – Europe total	35,8	32,6	23,0	31,3	27,7	27,6	26,6	37,0	31,7	21,4	41,2	29,4	34,5	..	33,3	32,8	40,2	36,5	37,4	37,3	35,1	39,2
Josta muut Pohjoismaat – Of which other Nordic countries	2,3	5,2	4,0	6,3	5,2	2,6	3,6	5,6	3,4	2,1	4,3	2,4	9,1	..	10,0	4,8	8,7	4,4	4,9	6,5	5,7	7,5
Yhdysvallat – USA	57,3	64,0	68,4	63,2	62,6	63,8	61,9	53,7	60,7	56,6	53,5	61,8	57,0	..	55,6	60,8	53,8	56,9	57,7	59,8	60,9	58,6
Muut maat – Other countries	4,6	2,3	8,0	3,5	7,7	6,6	7,9	7,4	5,5	6,2	4,8	4,7	5,5	..	6,7	6,3	6,5	6,6	6,7	3,0	4,0	2,2
Muut yhteistuotannot ^{2) 3)} – Other co-productions ^{2) 3)}	2,3	1,2	0,6	2,1	1,9	2,0	3,6	1,9	2,1	15,9	0,5	4,1	3,0	..	4,4

1) Kukin vuoden Euroopan Unionin jäsenmaat. – Member states of the European Union of each year.

2) Vuodesta 2004 yhteistuotannot tilastoituu päätuottajan kotimaan mukaan. – From 2004 onwards coproductions are counted according to the country of origin of main producer.

3) Sisältää myös osittain eurooppalaiset yhteistuotannot. – Includes also partly European co-productions.

Lähteet – Sources:

Suomen elokuvasaatio – Finnish Film Foundation
 Suomen Filmitkamarit – Finnish Chamber of Films

6.5 Suomessa tuotetut dokumentti-, fiktio-, animaatio- ja lastenelokuvat 2001–2010*

6.5 Documentary, fiction, animation and children's films produced in Finland 2001–2010*

	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010
Pitkät dokumenttielokuvat – Long documentary films	1	2	1	3	3	2	1	3	3	9
Lyhyet dokumenttielokuvat – Short documentary films	10	10	15	22	14	25	22	19	32	16
Lyhyet fiktiot – Short fiction films	3	4	4	5	8	5	5	12	17	9
Lyhyet animaatioelokuvat – Short animation films	1	2	3	4	2	5	5	2	2	6
Lastenelokuvat – Children's films	2	2	1	1	1	4	2	2	1	3

* Sisältää ainoastaan Suomen elokuvasäätiön tuella tuotetut elokuvat. – Includes only films produced with support of the Finnish Film Foundation.

Lähde – Source:

Suomen elokuvasäätiö – Finnish Film Foundation

6.6 Suosituimmat suomalaiset elokuvat ulkomailla 1996–2009

6.6 Most popular Finnish films shown abroad 1996–2009

	Ohjaaja – Director	Elokuva – Film title	Ensi-ilta (vuosi) – Premiere (year)	Kokonaiskatsoja- määrä Euroopassa ¹⁾ – Admissions total in Europe ¹⁾	Katsojamäärä Suomessa – Admissions in Finland	Katsojamäärä muissa Euroopan maissa ¹⁾ – Admissions in other European countries ¹⁾
1	Michael Hegner, Kari Juusonen	Niko – lentäjän poika – Niko – The Way to the Stars	2008	2 653 927	233 220	2 420 707
2	Aki Kaurismäki	Mies vailla menneisyyttä – The Man Without A Past	2002	2 200 768	176 232	2 024 536
3	Aki Kaurismäki	Kauas pilvet karkaavat – Drifting Clouds	1996	510 078	55 015	455 063
4	Aki Kaurismäki	Laitakaupungin valot – Lights in the Dusk	2006	348 072	38 476	309 596
5	Klaus Härö	Äideistä parhain – Mother of Mine	2005	366 769	216 893	149 876
6	Maria Lindberg	Muumi ja vaarallinen juhannus – Moomin and Midsummer Madness	2008	167 440	20 537	146 903
7	Klaus Härö	Elina – som om jag inte fanns – Elina: As If I Wasn't There	2003	195 771	50 407	145 364
8	Juha Wuolijoki	Joulutarina – Christmas Story	2007	395 779	282 142	113 637
9	Aki Kaurismäki	Juha	1999	117 316	10 174	107 142
10	Mika Kaurismäki	L.A. Without A Map	1998	110 921	18 110	92 811
11	Mika Kaurismäki	Moro no Brasil	2002	85 553	3 000	82 553

1) Sisältää Euroopan audiovisuaalisen observatorion jäsenmaat, joista katsojamäärä on saatavana. – Includes the member states of the European Audiovisual Observatory for which admissions data are available.

Lähde – Source:

Euroopan audiovisuaalinen observatorio – European Audiovisual Observatory

6.7 Suomen televisiokanavien eniten katsotut elokuvat 2010*

6.7 Top ten films shown on Finnish television channels 2010*

Elokuva – Film	Maa – Country	Kanava – Channel	Päivämäärä – Date	Yleisö 1 000 henkeä – Audience 1 000	Peitto % ¹⁾ – Rating % ¹⁾	Katseluosuus % ¹⁾ – Share % ¹⁾
Tuntematon sotilas	Suomi – Finland	TV 2	12/6/2010	742	16	64
Matti	Suomi – Finland	MTV3	1/1/2010	697	15	33
Elokuva: Indiana Jones ja kristallikallon valtakunta – Indiana Jones and the Kingdom of the Crystal Skull	Yhdysvallat – USA	Nelonen	12/19/2010	675	14	36
Tali – Ihantala 1944	Suomi – Finland	TV 1	12/5/2010	647	14	34
Elokuva: Indiana Jones ja viimeinen ristiretki – Indiana Jones and the Last Crusade	Yhdysvallat – USA	Nelonen	12/12/2010	595	13	33
Joulutarina	Suomi – Finland	MTV3	12/20/2010	561	12	27
Hylätyt talot, autiot pihat	Suomi – Finland	MTV3	12/27/2010	547	12	27
Nuoruuteni savotat	Suomi – Finland	TV 2	12/25/2010	532	11	40
Poseidon	Yhdysvallat – USA	MTV3	4/5/2010	509	11	25
Kotikatsomo: Juoksuhaudantie	Suomi – Finland	TV 1	4/5/2010	497	11	25

* Luvut sisältävät vieraskatselun sekä ajassa siirretyin katselun 7 päivän ajalta. – Figures include guest viewing and 7 days time shifted viewing.

1) Osuudet 10 vuotta täyttäneistä televisiota katselleista. – Shares of persons aged 10 years or over watching television.

Lähde – Source:

Finnpanel Oy

6.8 Suosituimmat vuokratut ja myydyt dvd-tallenteet 2009*

6.8 Top ten rental and sell-through DVD releases 2009*

Vuokra-DVD:t – Rental DVDs		
Nimeke – Name	Maa – Country	Vuokraamoille myytyjen tallenteiden arvo – Value of copies sold to rental outlets € – EUR
Terminator – Pelastus – <i>Terminator Salvation</i>	Yhdysvallat – USA, Saksa – Germany, Britannia – United Kingdom	72 000
Ice Age 3	Yhdysvallat – USA	68 210
Kauhea kankkunen – <i>Hangover</i>	Yhdysvallat – USA	62 000
Tyttö joka leikki tulella – <i>Flickan som lekte med elden</i>	Ruotsi – Sweden	59 000
Haarautuvan rakkauden talo.	Suomi – Finland	54 550
Year One – kaiken alku – <i>Year One</i>	Yhdysvallat – USA	54 000
G. I. Joe: The Rise of Cobra	Yhdysvallat – USA	46 000
Niko – lentäjän poika – <i>Niko and the Way to the Stars</i>	Suomi – Finland	38 000
I Love You, Man	Yhdysvallat – USA	24 000
Kunniattomat paskiaiset – <i>Inglorious Basterds</i>	Yhdysvallat – USA, Saksa – Germany	22 375

Myynti-DVD:t – Sell-through DVDs		
Nimeke – Name	Maa – Country	Tukkumyynti – Sales at wholesale level Kpl – No.
Niko – lentäjän poika – <i>Niko and the Way to the Stars</i>	Suomi – Finland	132 806
Ice Age 3	Yhdysvallat – USA	122 594
Kunniattomat paskiaiset – <i>Inglorious Basterds</i>	Yhdysvallat – USA, Saksa – Germany	36 737
Kauhea kankkunen – <i>Hangover</i>	Yhdysvallat – USA	33 872
Tyttö joka leikki tulella – <i>Flickan som lekte med elden</i>	Ruotsi – Sweden	30 046
Haarautuvan rakkauden talo.	Suomi – Finland	27 310
Terminator – Pelastus – <i>Terminator Salvation</i>	Yhdysvallat – USA, Saksa – Germany, Britannia – United Kingdom	18 052
Petterson & Findus: Glömligheter	Ruotsi – Sweden	17 076
Odottamaton ehdotus – <i>Proposal</i>	Yhdysvallat – USA	12 938
Niko – lentäjän poika (erikoispainos) – <i>Niko and the Way to the Stars (special edition)</i>	Suomi – Finland	12 172

* Vuokratut dvd-tallenteiden kokonaismyynti oli noin 10,5 milj. € ja myytyjen dvd-tallenteiden kokonaismyynti noin 70,5 milj. € sisältäen Blu-ray-tallenteet. – Total sales of rental DVDs was ca. EUR 10,5 million and total sales of sell-through DVDs ca. EUR 70,5 million including Blu-ray discs.

Lähde – Source:

Suomen Elokuvaomistajien Liitto – Finnish Film Distributors' Association

6.9 Video- ja DVD-tallenteiden tavoitavuus keskimääräisenä päivänä 1990 – 2010*

6.9 Daily reach of videos and DVDs 1990 – 2010*

Väestö 10+ Population aged 10+	1990	1991	1992	1993	1994	1995	1996	1997	1998	1999	2000	2001 ²⁾	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008 ³⁾	2009	2010
	%																				
Kaikki – All.	9	11	12	12	12	12	12	11	9	8	9	15	16	16	17	17	17	17	12	6	5
Sukupuoli – Sex																					
Naiset – Women.	8	10	11	11	12	11	12	10	9	8	9	13	15	15	16	17	16	17	12	6	5
Miehet – Men.	10	13	14	14	13	12	13	11	10	9	8	16	18	17	19	18	17	18	12	6	5
Ikä – Age																					
4 – 9 vuotta – years ¹⁾	12	18	23	26	25	25	26	25	20	16	17	23	25	26	27	27	27	27	20	15	13
10 – 14 vuotta – years	15	20	22	19	19	19	17	15	19	14	11	14	17	19	18	18	19	19	16	10	6
15 – 24 vuotta – years	10	13	15	17	15	14	14	12	9	10	10	17	19	15	16	17	15	15	11	7	7
25 – 34 vuotta – years	14	17	18	16	17	16	16	14	11	10	11	20	20	20	23	24	24	26	18	9	7
35 – 44 vuotta – years	11	13	13	14	14	14	16	14	11	10	11	19	20	20	21	20	22	23	14	9	9
45 – 64 vuotta – years	6	7	8	8	9	8	10	9	8	8	8	12	13	14	15	15	15	15	11	4	4
65 – vuotta – years	6	2	5	6	5	5	4	4	3	3	4	11	12	13	14	14	13	11	7	3	2

* TV-mittaritutkimus perustuu katselun jatkuvaan seurantaan ja tiedot ovat koko vuoden keskiarvoja. Mittaritutkimuksen otos on 1 100 taloutta eli noin 2 300 henkilöä. – The data are based on continuous, metered monitoring and are averages for the whole year. The sample of the peoplemeter study consists of 1,100 households or a total of some 2,300 people.

1) Taulukon muissa videon katselua kuvaavissa tiedoissa mukana vain yli 10-vuotiaiden katselu. – All other data in the table describe age groups 10+.

2) Tavoittavuuden kasvu 2001– johtuu osittain pienestä menetelmämuutoksesta. – Increase in reach from 2001 onwards is partly caused by a minor change in the methodology.

3) 2008 alkaen luvuista poistettu tallentavan digisovittimen kautta kertynyttä katselua. – From 2008 onwards does not include viewing programmes recorded with digital set top box.

Lähde – Source:

TV-mittaritutkimus, Finnpanel Oy – YLE/Meisötutkimus – TV peoplemeter study, Finnpanel Oy – YLE Audience research

6.10 Video- ja DVD-tallenteiden katseluun käytetty aika 1990–2010*
6.10 Average viewing time of videos and DVDs 1990–2010*

Väestö 10+ Population aged 10+	1990	1991	1992	1993	1994	1995	1996	1997	1998	1999	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008 ²⁾	2009	2010
	Minuuttia/vrk – Minutes/day																				
Kaikki – All.	7	10	11	10	10	10	11	8	6	6	6	9	10	11	13	14	14	15	12	6	5
Sukupuoli – Sex																					
Naiset – Women	7	9	10	9	10	9	10	9	6	5	5	8	9	10	12	14	14	16	12	6	5
Miehet – Men	8	11	12	11	11	10	11	9	6	6	7	10	12	12	15	15	14	15	12	6	5
Ikä – Age																					
4–9 vuotta – years ¹⁾ . . .	8	15	22	25	25	24	26	24	16	13	13	15	19	20	22	24	24	24	20	14	13
10–14 vuotta – years	12	17	17	16	15	14	15	11	13	12	7	7	11	13	14	16	16	15	13	9	8
15–24 vuotta – years	7	11	14	15	14	12	12	10	7	8	8	13	15	11	13	15	14	13	12	9	9
25–34 vuotta – years	12	17	19	14	15	15	14	13	9	7	9	13	14	16	20	20	21	25	20	10	7
35–44 vuotta – years	8	10	10	10	11	12	14	10	7	5	7	10	12	13	16	16	18	19	13	9	9
45–64 vuotta – years	4	6	6	6	7	7	8	7	5	5	5	7	8	9	12	13	12	14	12	4	3
65– vuotta – years	1	2	4	5	5	4	3	2	1	1	3	7	6	7	9	10	9	10	7	2	1

* TV-mittaritutkimus perustuu katselun jatkuvaan seurantaan ja tiedot ovat koko vuoden keskiarvoja. Mittaritutkimuksen otos on 1 100 taloutta eli noin 2 300 henkilöä. – The data are based on continuous, metered monitoring and are averages for the whole year. The sample of the peplemeter study consists of 1,100 households or a total of some 2,300 people.

1) Taulukon muissa videon katselua kuvaavissa tiedoissa mukana vain yli 10-vuotiaiden katselu. – All other data in the table describe age groups 10+.

2) 2008 alkaen luvuista poistettu tallentavan digisovittimen kautta kertynyttä katselua. – From 2008 onwards does not include viewing programmes recorded with digital set top box.

Lähde – Source:

TV-mittaritutkimus, Finnpanel Oy – YLE/Meisötutkimus – TV peplemeter study, Finnpanel Oy – YLE Audience research

6.11 Elokvakerhot 1965–2010
6.11 Cinema clubs 1965–2010

Vuosi – Year	Toimivia kerhoja – Active clubs	Henkilöjäseniä ¹⁾ – Individual members ¹⁾
1965.	28	..
1970.	53	6 900
1975.	163	17 000
1980.	228	18 300
1985.	210	25 000
1990.
1991.	110	..
1992.	92	..
1993.	53	..
1994.	51	..
1995.	27	..
1996.	32	..
1997.	36	..
1998.	38	..
1999.	36	..
2000.	36	..
2001.	35	..
2002.	35	..
2003.	37	..
2004.	34	..
2005.	36	..
2006.	38	..
2007.	39	..
2008.	39	..
2009.	38	..
2010.	39	..

Lähteet – Sources:

1963–1989 Joukkoviestintätalustat – Finnish Mass Media statistics. Helsinki: Tilastokeskus – Statistics Finland

1991–1995 Suomen elokuvakerhojen liitto SEKL:n toimintakertomus 1995 – 1995 Annual Report of

the Finnish association of cinema clubs "Suomen elokuvakerhojen liitto SEKL"

1996–2010 Elokvakerhopalvelu / Varsinais-Suomen elokuvakeskus –

Cinema club service / Film Centre of Southwestern Finland

6.12 Tärkeimmät elokuvajuhlat Suomessa 2010

6.12 Major film festivals in Finland 2010

Elokuvajuhla – Film festival	Järjestäjä – Organiser	Perustettu – Founded	Kesto – Duration	Käyntejä – Visits	Opetusministeriön tuki ¹⁾ – Subsidy from the Ministry of Education ¹⁾
			Päivää – Days		1 000 € – EUR 1 000
Doc Point dokumenttielokuvafestivaali – Doc Point Helsinki Documentary Film Festival (Helsinki)	DocPoint Helsingin dokumenttielokuva- festivaaliyhdistys ry. – DocPoint association for the film documentary festival in Helsinki	2002	6	²⁾ 27 000	67
Espoo Ciné International Film Festival	Espoon elokuvajuhlat ry. – Espoo film festival association	1990	10	25 111	50
Kettupäivät (Helsinki)	Suomen elokuvakontakti ry. – The Finnish Film Contact	1984	4	1 648	–
Rakkautta & Anarkiaa – Love & Anarchy (Helsinki)	Helsinki International Film Festival ry.	1988	11	53 310	70
Tampereen elokuvajuhlat – Tampere Film Festival	Tampereen elokuvajuhlat ry. – Tampere Film Festival association	1969	5	33 663	145
Oulun kansainvälinen lasten- ja nuortenelevien festivaali – Oulu International Children's and Youth Film Festival	Oulun Elokuvakeskus ry. – Film Centre of Oulu	1982	7	16 232	66
Sodankylän kansainväliset elokuvajuhlat – Midnight Sun Film Festival	Sodankylän Elokuvajuhlat ry. – Midnight Sun Film Festival association	1986	5	25 000	114
Suomalaisen elokuvan festivaali – Festival of Finnish film	Varsinais-Suomen elokuvakeskus – Film Centre of Southwest Finland	1992	4	3 300	18

1) Jaetaan Suomen elokuvasäätiön ja valtion elokuvataidetoimikunnan kautta. – Delivered through the Finnish Film Foundation and National Council for Cinema.

2) Lisäksi Tallinnan DocPointissa 2 100 käyntiä. – In addition, there were 2,100 visits to DocPoint in Tallinn.

Lähteet – Sources:

Tapahtumien järjestäjien ilmoitukset – Reports of organisers of events

Suomen elokuvasäätiö – Finnish Film Foundation

6.13 Alueelliset elokuvakeskukset 2010

6.13 Regional film centres 2010

Elokuvakeskus – Film centre	Sijaintipaikkakunta – Location	Perustettu – Established	Tilat – Premises m ²	Esitettyjä elokuvia – Films screened	Elokuvasesityksiä – Film showings	Myydyt liput – Tickets sold
Oulun elokuvakeskus – Oulu Film Centre	Oulu	1973	n.–ca. 300	364	700	4 183
Pirkanmaan elokuvakeskus – Pirkanmaa Film Centre	Tampere	1982	350	172	1 326	22 315
Varsinais-Suomen elokuvakeskus – Film Centre of Southwest Finland	Turku	1984	76	95	99	3 549
Finlandssvenskt Filmcentrum – Finnish-Swedish Film Centre	Turku, Vaasa, Helsinki	1989
Päijät-Hämeen elokuvakeskus – Päijät-Häme Film Centre	Lahti	1989	288	57	657	9 802
Satakunnan Elävän Kuvan Keskus – Film Centre of Satakunta	Pori	1993	199	30	40	646
Itä-Suomen audiovisuaalisen kulttuurin koulutus- ja kehittämiskeskus ISAK – Eastern Finland education and development centre for audiovisual culture ISAK	Kuopio	1994	18	123	96	10 818
Lapin elämyksellisuuden osaamiskeskus LEO – Lapland Centre of Expertise for the Experience Industry LEO	Rovaniemi	1999	160	–	–	–
Keski-Suomen elokuvakeskus – Film Centre of Central Finland	Jyväskylä	2000	10	86	196	1 757
Alkuperäiskansojen elokuvakeskus SKABMA – SKABMA The Indigenous People's Film Centre	Inari	2003	–	155	55	..
Elokuvakeskus Tapio – Tapio film centre	Joensuu	2003	15	105	132	13 600
Elokuvakeskus Botnia – Botnia film centre	Vaasa	2007	25	–	–	–

Lähteet – Sources:

<http://www.sci.fi/iirisnet/elokesk.html>

Elokuvakeskukset – Film centres

6.14 Kansallisen audiovisuaalisen arkiston esitykset ja kävijät 1993–2010*
6.14 Screenings and audiences at the National Audiovisual Archive 1993–2010*

Vuosi – Year	Teatteri Orion, Helsinki – <i>Theatre Orion, Helsinki</i>		Maakuntasarjat ¹⁾ – <i>Regional series ¹⁾</i>		Kansallinen audiovisuaalinen arkisto yhteensä – <i>National Audiovisual Archive total</i>		
	Esityksiä – Screenings	Katsojia – Audience	Esityksiä – Screenings	Katsojia ²⁾ – Audience ²⁾	Esityksiä – Screenings	Eri nimekkeitä – Titles	Katsojia – Audience
1993.....	820	53 216	151	6 205	971	452	59 421
1994.....	844	49 202	158	7 176	1 002	462	56 378
1995.....	849	52 528	161	6 443	1 010	528	58 971
1996.....	854	49 257	158	5 468	1 012	581	54 725
1997.....	856	46 863	161	5 158	993	492	52 021
1998.....	856	53 067	163	4 858	1 019	..	57 925
1999.....	844	41 296	163	3 837	1 007	..	45 133
2000.....	867	43 193	151	4 353	1 018	³⁾ 474	47 546
2001 ⁴⁾	576	35 439	158	4 312	734	³⁾ 329	39 751
2002.....	826	48 186	169	4 690	995	³⁾ 479	52 876
2003.....	857	49 345	158	4 752	1 015	³⁾ 509	54 097
2004.....	860	51 669	180	5 874	1 040	³⁾ 518	57 543
2005.....	860	49 517	182	5 731	1 042	³⁾ 486	55 248
2006.....	802	40 702	185	6 208	987	³⁾ 458	46 910
2007.....	802	41 082	194	6 926	996	³⁾ 475	47 777
2008.....	837	39 100	201	..	1 038	³⁾ 517	..
2009.....	881	44 409	196	..	1 077
2010.....	878	41 007	187	3 668	1 065	..	44 675

* Vuoteen 2007 saakka Suomen elokuva-arkisto. – *Until 2007 Finnish Film Archive.*

1) Joensuu, Jyväskylä, Kuopio (lopettanut 1999 – *closed in 1999*), Lahti, Oulu, Rovaniemi, Tampere, Turku & Vaasa (aloittanut 2000 – *begun in 2000*)

2) Ei sisällä Joensuun, Kuopion, Lahden, Rovaniemen eikä Vaasan katsojamääriä, koska näillä paikkakunnilla kantakortti oikeuttaa kaikkiin näytöksiin eikä näytöskohtaisia pääsylippuja myydä. – *Excluding Joensuu, Kuopio, Lahti, Rovaniemi and Vaasa, as membership card authorises admission to all screenings and no separate tickets are sold.*

3) Ainoastaan Orion. – *Excluding regional series.*

4) Elokuvateatteri Orion oli remontin takia suljettuna 30.4.–27.8.2001. – *The Orion cinema was closed for renovations from 30 April to 27 August 2001.*

Lähde – *Source:*

Kansallinen audiovisuaalinen arkisto – *National Audiovisual Archive*

6.15 Suomen elokuvakontaktin esitykset elokuvlajeittain 1995–2010*
6.15 Finnish Film Contact showings by genre 1995–2010*

Elokuvajaji – Genre	Esityksiä – Showings	%	Katsojia – Viewers	%
2010				
Yhteensä – Total	2 572	100	174 468	100
Animaatio – <i>Animation</i>	30	1,2	1 319	0,8
Dokumentti – <i>Documentary</i>	288	11,2	9 449	5,4
Musiikki ja näytelmä – <i>Feature and music</i>	57	2,2	2 886	1,7
Lasten – <i>Children's</i>	2 016	78,4	146 075	83,7
Lasten Skidisti-elokuvat laji 12 – <i>Skidisti films for children, type 12.</i>	181	7,0	14 739	8,4
1995.....	3 081		195 300	
1996.....	2 393		139 089	
1997.....	2 410		170 734	
1998.....	2 484		159 040	
1999.....	2 079		128 526	
2000.....	1 749		125 572	
2001.....	1 873		127 588	
2002.....	2 086		133 561	
2003.....	2 132		129 769	
2004.....	2 335		157 660	
2005.....	1 973		123 679	
2006.....	2 002		127 261	
2007.....	2 030		123 957	
2008.....	1 591		92 182	
2009.....	1 991		133 006	

* Suomen elokuvakontakti ry on maamme keskeinen pääasiassa kotimaisen lyhyt- ja dokumenttielokuvan levitysjärjestö, joka vuokraa elokuvia 16:n ja 35:n mm:n filmikopiona sekä DVD ja VHS -kopioina. –

The Finnish Film Contact is the principal agency in Finland for short film and documentary film hire, both on 16 and 35 mm film and on DVD and videotape.

Lähde – *Source:*

Suomen elokuvakontakti ry. – *The Finnish Film Contact*

6.16 Suomen elokuvasäätiön tukitoiminta 2006–2010**6.16 Grants and subsidies from the Finnish Film Foundation 2006–2010**

	2006		2007		2008		2009		2010	
	€ 1 000	%	€ 1 000	%	€ 1 000	%	€ 1 000	%	€ 1 000	%
Yhteensä – Total	14 255	100	13 772	100	15 551	100	18 677	100	21 013	100
Tuotantotuki – <i>Production subsidies</i>	12 506	88	11 874	86	13 435	86	16 342	87	18 145	86
Kansainvälisen toiminnan tuki – <i>Cultural export</i>	345	2	351	3	406	3	482	3	554	3
Kunnostus- ja laitehankintatuki – <i>Cinema modernisation & equipment</i>	318	2	436	3	463	3	666	4	980	5
Toimintatuki – <i>Operational support for cinemas</i>	199	1	221	2	231	1	274	1	356	2
Lisäkopiotuki – <i>Additional release prints</i>	109	1	177	1	194	1	92	0	81	0
Maahantuontituki – <i>Film import</i>	151	1	127	1	151	1	155	1	171	1
Videon ja DVD:n levitystuki – <i>Video & DVD distribution</i>	208	1	139	1	182	1	114	1	198	1
Digitaalisten elokuvakopioiden tuki – <i>Digital prints</i>	–	–	28	0	–	–	52	–	–	–
Muun elokuvakulttuurin tuki – <i>Film culture</i>	420	3	420	3	440	3	500	3	530	3

Lähteet – *Sources:*Suomen elokuvasäätiön toimintakertomukset – *Finnish Film Foundation annual reports*

7 Kuvataide

Taidemuseot ja taidenäyttelyt

Helsingissä sijaitseva Valtion taidemuseo on Suomen suurin taidemuseo. Siihen kuuluvat Ateneumin taidemuseo, Sinebrychoffin taidemuseo sekä Nykyaiteen museo Kiasma. Valtion taidemuseossa rekisteröitiin yli 400 000 käyntiä vuonna 2010, niistä Ateneumin taidemuseossa 225 000. Museoiden käyntimäärät vaihtelevat vuosittain melko paljon lähinnä erikoisnäyttelyiden vaihtelun suosion johdosta: esimerkiksi vuonna 2009 järjestetty Picasso-näyttely veti Ateneumiin lähes 315 000 kävijää; vuonna 2007 Helsingin taidemuseossa käyntimäärä kohosi yli 180 000:n, kun taas vuonna 2010 jäätettiin vajaan 83 000:een. Valtion taidemuseon kokoelmissa oli lähes 33 000 teosta vuonna 2010, ja henkilötyövuosia kertyi 232. Teosmäärä on kasvanut yli 5 000:lla vuodesta 2000. (Taulukko 2.7.) (Suomen museoliitto, Valtion taidemuseo, Helsingin taidemuseo.)

Suomessa järjestetään vuosittain satoja taidenäyttelyitä taidemuseoissa, gallerioissa ja muissa näyttelytiloissa. Kesänäyttelyistä suurin ja suosituin on yleensä ollut Retretti Punkaharjulla. Vuonna 2010 siellä nähtiin mm. Helene Schjerfbeckin taidetta. Retretissä kävi noin 72 000 henkeä. Metsähallituksen vuonna 2010 julkaiseman Punkaharjun matkailualueen kävijätutkimuksen (Lindblom & Laukkanen 2010) mukaan kolmasosa Punkaharjulla käyneistä kyselyyn vastanneista turisteista kävi Retretissä. Kysely tehtiin kesällä 2008 sekä koti- että ulkomaisille matkailijoille. (Retretti Oy Ltd, www.retretti.fi.)

Tilastokeskuksen ajankäyttötutkimuksen 2009 mukaan taidenäyttelyissä ja taidemuseoissa käyminen on pysynyt suunnilleen samoissa lukemissa aiempiin vastaaviin tutkimuksiin verrattuna: 43 prosenttia vastanneista ilmoitti käyneensä sellaisessa viimeisten 12 kuukauden aikana. Naiset ovat aktiivisempia taidenäyttelyissä ja -museoissa kävijöitä kuin miehet. (Ajankäyttötutkimus 2009 – Kulttuuriharrastukset 1981–2009. Helsinki: Tilastokeskus) (Taulukko 11.12.)

Valtion taidekokoelma

Valtion taideteostoimikunta hankkii taidetta valtion julkisiin rakennuksiin, ja teokset muodostavat valtion taidekokoelman. Kokoelmassa oli runsaat 13 000 teosta vuonna 2010. Määrä on kasvanut yli 5 000:lla vuodesta 2000. Suurin yksittäinen lisäys tänä aikana tuli vuonna 2002, kun Säästöpankkien Keskus-Osake-Pankin (SKOP) taide-

kokoelma siirtyi opetus- ja kulttuuriministeriön hallintaan. Hankintoihin oli vuonna 2010 varattu valtion budjetissa 1 miljoonan euron määräraha. (Taulukko 7.1.)

Valokuvat

Valokuvan arvostus taidemuotona on kasvanut viime vuosikymmeninä. Suomen valokuvataiteen museo Helsingissä toimii alan valtakunnallisena erikoismuseona. Sen kokoelma käsittää yli 10 000 valokuvateosta. Lisäksi museossa on valokuva-arkisto, kirjasto, leikearkisto, asiakirja- ja dokumenttiarkisto sekä esinekokoelma. (www.fmp.fi.)

Lehtitaloilla, kustantamoilla ja kuvatoimistoilla on merkittäviä valokuva-arkistoja. Suurimmat manuaaliset kuva-arkistot (aineistoa 6–10 milj. kpl) ovat Savon Sanomilla, Sanoma Oy:llä, Karjalaisella ja Aamulehdellä. Suurin sähköinen kuva-arkisto on Sanoma Oy:llä. Iltalehti lahjoitti vuonna 2004 Suomen valokuvataiteen museolle Uuden Suomen ja Iltalehden yli 2 miljoonan kuvan negatiiviarkiston (Kukkonen 2002, www.fmp.fi.)

Myös yksityisillä valokuvaajilla on merkittäviä kuva-arkistoja. Yksityisistä kokoelmista esimerkiksi Signe Branderin, Eric Sundströmin ja Volker von Boninin kuva-arkistot ovat Helsingin kaupunginmuseon hallinnassa. Museoviraston kuva-arkistossa on noin 3 miljoonaa kuvaa, joista yli 2 miljoonaa valokuvia. Kokoelmissa on esimerkiksi seuraavien kuvaajien teoksia: I. K. Inha, Daniel Nyblin, Pietinen Oy, Rafael Roos, A. Tuhka, Matti Poutvaara, Pekka Kyytinen, István Rácz, Sakari Pälsi, Salme Simanainen, Samuli Paulaharju, Ahti Rytönen, Artturi Kannisto. (www.hel.fi/kaumuseo, www.nba.fi, Museovirasto.)

Suomessa toimi 11 valokuvakeskusta vuonna 2010. Niistä Fotocentrum Raseborg Valokuvakeskus Karjaalla on kaksikielinen. Kaikilla valokuvakeskuksilla on käytössään oma näyttelytila ja useimmilla myös kirjasto. Valokuvakeskusten toiminnan suurimmat rahoittajat ovat valtio ja kunnat, mutta jotkut niistä saavat myös huomattavasti säätiörahoitusta. (Taulukko 7.2.)

Tilastokeskuksen ajankäyttötutkimuksen 2009 mukaan valokuvauksen harrastaminen on lisääntynyt viime vuosina. Lisääntymisen syynä pidetään yleisesti digikameroiden yleistymistä. Vuonna 2009 valokuvausta harrasti 27 prosenttia vastanneista osuuden oltua 18 prosenttia kymmenen vuotta aiemmin (Ajankäyttötutkimus 2009 – Kulttuuriharrastukset 1981–2009. Helsinki: Tilastokeskus). (Taulukko 11.12.)

Taidekauppa

Taidelainaamotoiminta alkoi Yhdysvalloissa jo 1920-luvulla, ja Euroopan ensimmäiset taidelainaamot aloittivat toimintansa 1940-luvulla. Suomen ensimmäinen taidelainaamo perustettiin Joensuuhun vuonna 1971. (Kulttuurilasto 2005.)

Taidelainaamotoiminta Suomessa vilkastui 1990-luvun alun lamakauden jälkeen, ja nykyisin taidelainaamoita on jo nelisenkymmentä. Taidelainaamot ovat sijoittuneet varsin tasaisesti eri puolille Suomea. Taidelainaamoja ylläpitää yleensä paikallinen taide- tai taiteilijayhdistys yhteistyössä kunnan kanssa, ja monet taidelainaamot toimivat kunnallisen kirjaston yhteydessä. Lainaamisen lisäksi taidelainaamot myyvät taiteilijoiden teoksia. Linaus- ja myyntituloista suurin osa tilitetään taiteilijoille, ja lainaamolle jää yleensä 10–30 prosenttia tuotosta.

Tilastokeskuksen yritysrekisterin mukaan Suomessa toimi yhteensä 232 taideliikettä tai -galleriaa vuonna 2009. Taideliikkeiden määrä putosi selvästi 1990-luvulla laman seurauksena, ja vuonna 1996 niitä oli vain 156. Sittemmin määrä on jälleen kasvanut. Taideliikkeiden henkilöstö ja liikevaihto ovat 1990-luvun lama-

vuosien jälkeen kasvaneet yli kaksinkertaisiksi. Taideliikkeet ovat keskittyneet suurimpiin kaupunkeihin, ja joka kolmas niistä on Helsingin seudulla. (Tilastokeskus, yritys- ja toimipaikkarekisteri.) (Kuvio 7.1.)

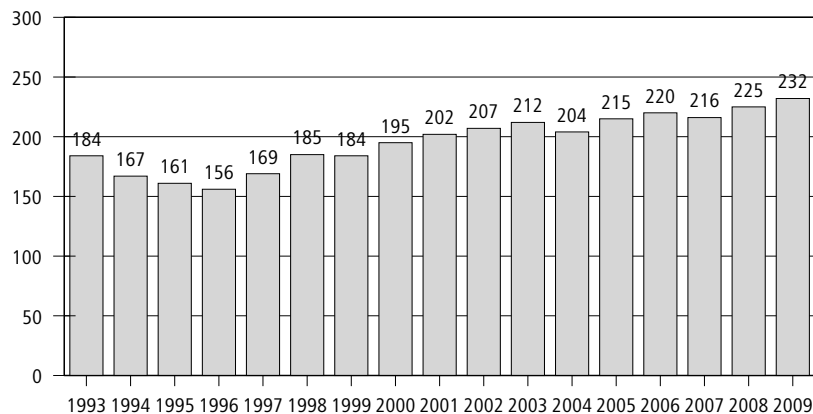
Myös Suomen suurimmat taidehuutokauppa-kamarit, Bukowski ja Hagelstam, ovat Helsingissä. Vuonna 2010 Bukowskilla ja Hagelstamilla myytiin kotimaista taidetta yhteensä lähes 5 miljoonalla eurolla. Kaikkiaan myytiin lähes 1 600 teosta. Taidehuutokauppojen myynti on Suomessa pysynyt taloudellisesta taantumasta huolimatta melko vakaana viime vuosina, eikä sellaista romahdusta ole tapahtunut kuin maailman taidehuutokauppojen myynnissä vuonna 2009 (vrt. taulukko 13.14). (Kuvio 7.2 ja taulukko 7.3.)

Vuonna 2010 kallein huutokaupattu kotimainen teos oli Bukowskilla myyty Akseli Gallén-Kallelan Talonpoikaiselämää, josta maksettiin 400 000 euroa. (Taulukot 7.4 ja 7.5). Viimeisten parin kymmenen vuoden aikana Christie'sin ja Sotheby'sin huutokaupoissa on myyty yli 40 suomalaista maalausta tai vesiväriä, joiden hinta on kohonnut vähintään 100 000 puntaan, eniten Helene Schjerfbeckin töitä. Schjerfbeck on pitkään ollut arvostetuin suomalainen taidemaalari ulkomailla, ja keväällä 2008 Schjerfbeckin vuon-

Kuvio 7.1
Taideliikkeet 1993–2009*

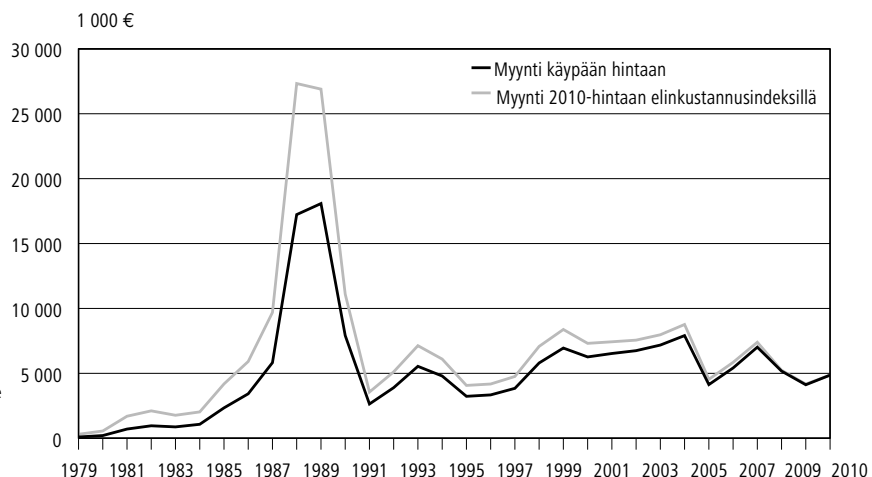
* Toimipaikkojen lukumäärä Tilastokeskuksen yritysrekisterin luokissa 52484 (TOL 2002) ja 47781 (TOL 2008) (taideliikkeet).

Lähde:
Tilastokeskus, yritys- ja toimipaikkarekisteri

Kuvio 7.2
Huutokaupatun kotimaisen arvotaiteen liikevaihto 1979–2010*

* Kotimainen maalaus- ja veistotaide.
Lähteet:
Taidepörssi 1990–2003. Helsinki: Helsinki Media & Blue Book. Taidehuutokauppojen omat ilmoitukset

na 1882 maalaama Tanssiaiskengät myytiinkin Sotheby'sillä Lontoossa 2,7 miljoonan punnan (noin 3,4 milj. e) ennätyshintaan. Hinta on korkein koskaan suomalaisteoksesta huutokaupassa maksettu. (Christie's, Sotheby's.)

Kuvataiteen vienti

Opetusministeriön, kauppaja teollisuusministeriön sekä ulkoasiainministeriön kulttuurivientihankkeen pohjalta Näyttelyvaihtokeskus FRAME julkaisi vuonna 2007 selvityksen kansainvälisen vuorovaikutuksen kehittämistä kuvataiteen alalla. Selvityksen mukaan suomalaisella kuvataiteella on seuraavat kolme edellytystä kansainväliselle menestymiselle: taidekoulutuksen korkea taso ja tavoitettavuus, valtion suora taiteilijatuki sekä kulttuurivaihdon hyvin toimiva ja organisoitunut verkosto. Selvityksessä esitetäänkin useita mahdollisuuksia suomalaisen kuvataiteen viennin ja kansainvälisen tunnettuuden edistämiseksi. (Karo 2007.)

Vuonna 1992 perustettu Näyttelyvaihtokeskus FRAME on elin, jonka tarkoituksena on edistää suomalaisen kuvataiteen kansainvälistä näkyvyyttä ja vientiä. Keskus ajautui kriisiin vuosina 2009–2010 mutta on voinut jatkaa toimintaansa uusin voimin. Keskus myöntää suomalaisille taiteilijoille apurahoja teosten tuottamiseksi ja asettamiseksi näytteille ulkomailla. Residensiohjelmien puitteissa FRAME tarjoaa suomalaisille taiteilijoille työskentely-, tutkimus-, tuotanto- ja esitysmahdollisuuksia ulkomailla. Vuonna 2011 käynnistettiin uusi vierailuohjelma suomalaisille kuvataiteen ammattilaisille. Ohjelman tavoitteena on edistää suomalaisen kuvataiteen kansainvälistymistä. Suomalaiset taidemuseot voivat hakea FRAMElta apurahoja kansainvälisiin näyttelyhankkeisiin ja julkaisuihin. (www.frame-fund.fi.)

Taiteilijavierastaloja eli residenssejä on 1990-luvulta lähtien perustettu nopeaan tahtiin lisää eri puolille maailmaa. Kuvataiteilijoille niitä on laskettu olevan tällä hetkellä tarjolla jo noin 900. Vuosittain arviolta jopa 150 suomalaista kuvataiteilijaa työskentelee residenssissä ulkomailta. (Kokko-Viika 2008; Suomen Taiteilijaseuran Ateljeesäätiö.)

Useat suomalaiset taidegalleriat harjoittavat kuvataiteen vientiä ja vaihtoa esimerkiksi osallistumalla kansainvälisille messuille sekä vaihtamalla näyttelyitä ulkomaisten galleristien kanssa. Kansainvälistymisen avulla gallerioiden on mahdollista laajentaa markkinoitaan ja tehdä tunnetuksi suomalaista taidetta ulkomailla. Helsingin kaup-

pakorkeakoulussa vuonna 2007 valmistuneessa pro gradu -työssä (Anhava 2007) on kartoitettu neljän suomalaisen taidegallerian kansainvälistymiskehitystä. Tulosten mukaan kansainvälisen myynnin osuus niiden liikevaihdosta vaihtelee galleriasta riippuen alle 10 prosentista jopa 95 prosenttiin.

Tilastolähteet

Valtion taidemuseon sekä aluetaidemuseoiden talous- ja toimintatilastot julkaistaan vuosittain Museoviraston Museotilasto-julkaisussa. Valtion taidemuseon kolmesta yksiköstä Ateneumin taidemuseo ja Sinebrychoffin taidemuseo tilastoivat näyttelyidensä kävijämäärät, mutta Nykyaiteen museo Kiasma ei erottele näyttelyvieraita muista kävijöistä.

Valtion taideteostoimikunta julkaisee vuosittain toimintakertomuksen (Valtion taidekokoelma – toimintakertomus), johon on kirjattu valtion taidekokoelmaan hankitut teokset. Toimintakertomus ilmestyy Taiteen keskustoimikunnan www.sivuilla (www.taiteenkeskustoimikunta.fi).

Valokuvakeskukset tilastoivat toimintaansa, ja niiden tiedot on saatu kyselyllä suoraan valokuvakeskuksista. Suomen valokuvataiteen museo ja Museovirasto pitävät yllä tilastoja kokoelmistaan ja toiminnastaan.

Tilastokeskuksen yritysrekisterissä on tietoja taideliikkeiden ja -gallerioiden määristä eri aluetasoilla (toimialakoodi 47781 / TOL2008). Taidehuutokaupoista on kattavat hintatilastot huutokauppakamarien www.sivuilla (www.bukowskis.com ja www.hagelstam.fi). Huutokaupatusta kotimaisesta taiteesta julkaistiin vuoteen 2003 saakka kokoomateosta Taidepörssi, joka sisälsi tiedot Bukowskin ja Hagelstamin taidehuutokaupoissa sekä eräissä aikaisemmin toimineissa taidehuutokaupoissa myydyistä teoksista.

Christie'sin ja Sotheby'sin taidehuutokaupoissa myytyjen teosten hintatiedot löytyvät huutokauppojen omilta www.sivuilta (www.christies.com ja www.sothebys.com) sekä julkaisusta *Annuaire des Cotes – Artprice Annual*. Vastaavia tietoja on myös Artpricen www.sivuilla (www.artprice.com) sekä taidemarkkinoiden uutistointon ArtMarketInsight'in www.sivuilla (www.artmarketinsight.com).

Tilastokeskuksen vapaa-aikatutkimuksessa ja ajankäyttötutkimuksessa kartoitetaan kuvataiteen ja valokuvauksen harrastamista sekä taidemuseoissa ja -näyttelyissä käymistä noin 10 vuoden välein. Viimeisimmät tulokset ovat ajankäyttötutkimuksesta ja koskevat vuotta 2009 (Ajan-

käyttötutkimus 2009 – Kulttuuriharrastukset 1981–2009. Helsinki: Tilastokeskus). Uusimmat vapaa-aikatutkimuksen tulokset koskevat vuotta 2002 ja ovat ilmestyneet seuraavissa julkaisuissa:

Liikkanen, Mirja, Hanifi, Riitta & Hannula, Ulla (toim.) (2005). Yksilöllisiä valintoja, kulttuurien pysyvyyttä. Vapaa-ajan muutokset 1981–2002. Helsinki: Tilastokeskus.

Liikkanen, Mirja (toim.) (2009). Suomalainen vapaa-aika: arjen ilot ja valinnat. Helsinki: Gaudeamus.

Kulttuuritilasto 2003 (2005). Helsinki: Tilastokeskus.

Kulttuuria alueittain: tilastollinen katsaus (2007). Helsinki: Tilastokeskus.

Muut lähteet

Anhava, Eero (2007). Internationalization of Finnish art galleries. Master's Thesis. Helsinki: Helsinki School of Economics, Faculty of International Business.

Karo, Marko (2007). Koordinaatteja tilassa ja ajassa. Kuvataide ja kulttuurivaihto 2008–2012. Julkaistu Näyttelyvaihtokeskus FRAME:n nettisivuilla www.frame-fund.fi.

Kokko-Viika, Irmeli (2008). Taiteilijaresidenssitoiminnan rooli nykytaiteen tuotannossa. Julkaisematon taidekasvatuksen pro gradu -tutkielma. Jyväskylän yliopisto, Taiteen ja kulttuurin tutkimuksen laitos.

Kukkonen, Jukka (2002). Valokuvat kellareissa. Kulttuuri-, liikunta- ja nuorisopolitiikan osaston julkaisu 3. Helsinki: Opetusministeriö.

Kulttuuritilasto 2005 (2006). Helsinki: Tilastokeskus.

Lindblom, Hanna & Laukkanen, Mari (2010). Punkaharjun alueen kävijätutkimus 2008–2009. Metsähallituksen luonnonsuojelujulkaisu, sarja B 125. Vantaa: Metsähallitus.

Helsingin taidemuseo

Museovirasto

Retretti Oy Ltd (www.retretti.fi)

Suomen museoliitto

Suomen Taiteilijaseuran Ateljeesäitiö

Valtion taidemuseo

www.christies.com

www.fmp.fi

www.frame-fund.fi

www.hel.fi/kaumuseo

www.nba.fi

www.sothebys.com

Taulukot – Tables

7.1	Valtion taideteostoimikunnan hankinnat valtion taidekokoelmaan 1989–2010 <i>Purchases by the Committee for the Purchase of Works of Art for the State Art Collection 1989–2010 . . .</i>	142
7.2	Valokuvakeskukset 2010 <i>Photographic centres 2010</i>	143
7.3	Huutokaupatun kotimaisen arvotaiteen liikevaihto 1979–2010 <i>Turnover of Finnish art auctions (domestic works of art) 1979–2010</i>	144
7.4	Suomalaisissa taidehuutokaupoissa myydyt kalleimmat suomalaiset taulut <i>The most expensive Finnish paintings sold at Finnish art auctions.</i>	145
7.5	Vuoden kallein suomalaisessa taidehuutokaupassa myyty suomalainen maalaus 1994–2011 <i>The most expensive Finnish painting of the year sold at Finnish art auctions 1994–2011.</i>	146

7.1 Valtion taideteostoimikunnan hankinnat valtion taidekokoelmaan 1989–2010
 7.1 Purchases by the Committee for the Purchase of Works of Art for the State Art Collection 1989–2010

Vuosi – Year	Määrärahat – Expenditure	Josta – Of which		Sijoitus- kohteita – Placements	Hankinnat – Purchases	Joista – Of which							Teoksia kokoelmassa – Works in collection
		Tilaukset – Commissioned works	Ostot – Purchases			Maalauksia ja piirustuksia – Paintings and drawings	Veistoksia – Sculptures	Grafiikkaa – Graphic works	Valokuvia – Photographs	Tekstiilejä – Textiles	Keramiikkaa ja lasia – Ceramics and glass	Muita – Other	
1 000 € – EUR 1 000													
1989.	426	269	107	35	141	53	8	66	3	6	4	1	5 500
1990.	471	216	202	27	243	58	17	118	41	6	3	–	5 500
1991.	538	211	203	29	279	58	16	134	58	10	3	–	5 900
1992.	875	270	157	33	278	45	19	128	79	1	6	–	6 200
1993.	420	116	188	23	296	42	22	83	97	52	6 500
1994.	377	108	204	32	214	40	23	82	58	12	3	–	6 700
1995.	370	125	129	28	191	41	19	67	55	6	3	–	7 000
1996.	387	205	100	21	141	20	14	52	46	4	5	–	7 000
1997.	429	125	227	23	257	26	17	119	76	7	12	–	7 500
1998.	362	172	176	27	201	39	18	64	67	8	11	9	7 700
1999.	496	245	155	31	184	53	29	64	23	7	7	1	7 740
2000.	521	262	178	33	161	33	26	58	22	13	7	2	7 924
2001.	521	242	178	31	217	48	20	89	45	6	9	–	8 085
2002.	521	241	181	32	163	35	16	51	29	12	15	5	¹⁾ 11 800
2003.	521	172	164	32	128	34	13	40	31	5	6	3	12 000
2004.	690	253	188	31	142	42	10	22	42	9	12	5	12 100
2005.	690	201	208	33	121	29	18	43	14	4	4	9	12 200
2006.	704	186	296	51	155	34	26	33	23	11	5	23	12 400
2007.	704	128	345	50	237	84	25	58	25	20	8	17	12 600
2008.	704	275	195	47	115	16	22	31	16	8	5	17	12 700
2009.	800	304	261	54	206	43	24	59	53	8	4	15	12 932
2010.	1 000	403	326	84	162	47	21	30	36	10	–	18	13 094

1) SKOP:n (Säästöpankkien Keskus-Osake-Pankki) taidekokoelma siirtyi opetusministeriön hallintaan 20.12.2001. Kokoelmassa on noin 2 100 teosta ja 2 395 grafiikan vedosta. – The collection of the SKOP bank was ceded to the Ministry of Education on 20 December 2001. The collection includes 2,100 works and 2,395 graphics.

Lähteet – Sources:

Valtion taideteostoimikunnan vuosikertomukset – Annual reports of the Committee for the Purchase of Works of Art for the State Art Collection

7.2 Valokuvakeskukset 2010

7.2 Photographic centres 2010

Valokuvakeskus – Photographic centre	Perustettu – Established	Jäseniä – Members	Työntekijät – Staff			Tilat, kokoelmat ja käynnit – Premises, collections and visits					
			Palkattuja – Salaried	Osa-aikaisia – Part-time	Työllistä- mistuella palkatut – Hired with employment subsidy measures	Tilat – Premises	Josta näyttelytila – Of which exhibition space	Näyttelyitä – Exhibitions	Myytyjä lippuja – Tickets sold	Käyntejä yhteensä – Visits total	
			Htv – Person years			m ² – sq. m					
Victor Barsokevitsch -valokuvakeskus – Victor Barsokevitsch Photographic Centre (Kuopio)	1982	201	2	8	2	240		120	15	8 261	13 539
Valokuvakeskus Nykyaika – Photographic centre Nykyaika (Tampere)	1982	58	2	1	1	500	n.–ca. 400 + n.–ca. 90	6 + 2	–	–	15 000
Pohjoinen valokuvakeskus – Northern Photographic Centre (Oulu)	1987	120	2	–	–	200		120	18	–	37 020
Luovan Valokuvauksen Keskus – Centre for Creative Photography (Jyväskylä)	1989	120	0,5	–	–	80		70	7	–	3 169
Mikkelin valokuvakeskus – Mikkeli Photographic Centre (Mikkeli)	1989	35	1	5	–	150		100	3	48	1 700
Valokuvakeskus Peri – Peri Centre of Photography (Turku)	1989	134	2	–	1	200		104	11	–	4 800
Fotocentrum Raseborg Valokuvakeskus – Photographic centre Raseborg (Raasepori – Raseborg)	1992	42	1	–	–	300		150	20	–	11 191
Pohjanmaan Valokuvakeskus – Ostrobothnia photographic centre (Lapua)	1997	68	¹⁾ –	–	–	38		38	10	–	28 333
Kaakkois-Suomen valokuvakeskus – Photographic Centre in Southeastern Finland (Lappeenranta)	2005	20	–	1	1	73		68	27	–	3 000
Kotkan valokuvakeskus – Kotka Photographic Center (Kotka)	2005	147	²⁾	²⁾	4	180		160	12	1 925	5 368
Helsingin valokuvakeskus – Helsinki Center of Photography (Helsinki)	2007	28	1,5	4	–	210		80	12	–	18 500

1) Työt hoitaa Lapuan kaupungin kulttuuritoimisto. – Run by cultural services office of the town of Lapua.

2) Hoidetaan ostopalveluina. – Run by outsourcing.

Lähteet – Sources:

Valokuvakeskukset – Photography centres

7.3 Huutokaupatun kotimaisen arvotaiteen liikevaihto 1979–2010*
 7.3 Turnover of Finnish art auctions (domestic works of art) 1979–2010*

Vuosi – Year	Myytyjä teoksia – Works sold	Myynti – Sales		Keskihinta – Average price
		1 000 € – EUR 1 000	2010-hintaan ¹⁾ – At 2010 prices ¹⁾	€ / teos – EUR / work
		Käypään hintaan – At current prices		Käypään hintaan – At current prices
1979.	85	101	303	1 191
1980.	149	208	559	1 402
1981.	340	707	1 698	2 082
1982.	436	960	2 109	2 204
1983.	540	876	1 773	1 623
1984.	456	1 073	2 031	2 353
1985.	962	2 341	4 183	2 434
1986.	1 044	3 428	5 914	3 284
1987.	1 214	5 823	9 692	4 797
1988.	1 946	17 229	27 326	8 854
1989.	2 951	18 081	26 899	6 127
1990.	1 322	7 913	11 102	5 986
1991.	704	2 639	3 555	3 749
1992.	1 276	3 896	5 118	3 053
1993.	2 375	5 542	7 130	2 334
1994.	2 456	4 794	6 101	1 952
1995.	2 228	3 229	4 068	1 449
1996.	2 164	3 338	4 181	1 543
1997.	2 222	3 846	4 759	1 731
1998.	2 303	5 798	7 075	2 518
1999.	2 377	6 949	8 380	2 924
2000.	2 561	6 267	7 311	2 447
2001.	2 337	6 532	7 432	2 795
2002.	2 572	6 745	7 556	2 622
2003.	2 372	7 181	7 973	3 027
2004.	2 151	7 907	8 763	3 676
2005.	1 933	4 131	4 538	2 137
2006.	1 770	5 414	5 845	3 059
2007.	2 132	7 019	7 395	3 292
2008.	1 944	5 173	5 236	2 661
2009.	1 504	4 123	4 173	2 742
2010.	1 572	4 860	4 860	3 092

* Ilman huutokauppamaksuja. Luvuissa on mukana kotimainen maalaus- ja kuvanveistotaide. – Excluding auction costs. Figures include Finnish paintings and sculpture.

Tilastot perustuvat seuraavien taidehuutokauppojen myyntiin: – Statistics are based on sales at the following auction houses: Hagelstam Huutokaupat (K-huutokaupat) – Hagelstam Fine Art Auctioneers (K-numbered auctions), Bukowski Oy Ab (vuoteen 1995 saakka – up to 1995: Bukowski Oy Ab ja Oy Arvohuutokaupat Hörhammer Värdeauktioner Ab), Bulevardin huutokaupat, Nordia Art Oy, Eiran huutokaupat.

1) Elinkustannusindeksillä. – By cost-of-living index.

Lähteet – Sources:

Taidepörssi 1990 & 1992. Helsinki: Helsinki Media Company Oy.

Taidepörssi 1995 & 1999. Helsinki: Helsinki Media Company. Helsinki: Blue Book.

Taidehuutokauppojen omat ilmoitukset – Reports of auction houses

<http://www.bluebook.fi>

7.4 Suomalaisissa taidehuutokaupoissa myydyt kalleimmat suomalaiset taulut*
 7.4 *The most expensive Finnish paintings sold at Finnish art auctions**

Taiteilija – Painter	Taulu – Painting	Ajoitus – Period	Huutokauppa – Auction house	Myyntiaika – Date of sale	Myyntihinta (käypään hintaan) – Hammer price (at current prices)	Myyntihinta ¹⁾ – 2010-hintaan ¹⁾ – Hammer price (at 2010 prices) ¹⁾	
		Vuosi – Year		kk/v – mm/yy	1 000 € – EUR 1 000		
1.	Schjerfbeck Helene	Äitini	1909	Bukowski	12/01	874,6	995,1
2.	Schjerfbeck Helene	Omakuva, valo ja varjoa	1945	Bukowski	05/03	690,0	766,1
3.	Järnefelt Eero	Pyykkiranta	1889	Hagelstam	12/07	630,0	663,7
4.	Schjerfbeck Helene	Hjördis	1934	Bukowski	12/02	500,0	560,1
5.	Thesleff Ellen	Kaiku	1891	Hagelstam	05/03	500,0	555,2
6.	Edelfelt Albert	Leikkiviä poikia	1884	Bukowski	05/07	500,0	526,8
7.	Schjerfbeck Helene	Nainen lilanväriseessä puvussa	n. – ca. 1920	Bukowski	11/03	485,0	538,5
8.	Edelfelt Albert	Ompelijattaret	1887	Bukowski	12/99	437,3	527,4
9.	Schjerfbeck Helene	Katkennut kieli	..	Bukowski	05/00	437,3	510,1
10.	Edelfelt Albert	Mansikoita	1890	Hagelstam	04/98	428,9	523,3
11.	Schjerfbeck Helene	Punaisia omenoita	1915	Bukowski	12/08	400,0	404,9
12.	Gallén-Kallela Akseli	Talonpoikaiselämää	1887	Bukowski	12/10	400,0	400,0
13.	Schjerfbeck Helene	Suru	..	Bukowski	11/88	370,0	586,9
14.	Edelfelt Albert	Mansikoita	1890	Bukowski	12/04	360,0	399,0
15.	Schjerfbeck Helene	Suopursuja (Ledum)	n. – ca. 1903	Bukowski	12/08	340,0	344,1
16.	Wright Ferdinand von	Metso soitimella	1864	Hörhammer	02/88	319,6	506,9
17.	Schjerfbeck Helene	Tammisaaren kaunotar	1926	Bukowski	04/02	310,0	347,3
18.	Gallén-Kallela Akseli	Pettuleivän virttä laulava tyttö	1890	Bukowski	12/06	310,0	334,7
19.	Edelfelt Albert	Leikkiviä poikia	..	Bulevardin huutokaupat	03/88	302,7	480,1
20.	Edelfelt Albert	Kesäilta Haikon selällä	1899	Hörhammer	11/88	302,7	480,1
21.	Schjerfbeck Helene	Espanjalainen nainen	1928	Bukowski	05/10	300,0	300,0
22.	Schjerfbeck Helene	Hymyilevä tyttö	1921	Bukowski	12/11	300,0	..
23.	Edelfelt Albert	Tyttö ja sotilas	1879	Hörhammer	11/90	285,9	401,1
24.	Gallén-Kallela Akseli	Iso hauki	1908	Bukowski	11/98	285,9	348,9
25.	Holmberg Werner	Lähestyvä rajuilma	1856	Bukowski	12/01	269,1	306,2
26.	Edelfelt Albert	Ensi lumi	1890-luku – 1890s	Bukowski	12/04	265,0	301,5
27.	Schjerfbeck Helene	Joutsenkaulainen tyttö	..	Bukowski	12/10	265,0	265,0
28.	Munsterhjelm Hjalmar	Ensilumi	..	Bukowski	05/08	264,0	267,2
29.	Edelfelt Albert	Canotièrre	..	Bukowski	11/89	252,3	375,3
30.	Holmberg Werner	Lähestyvä rajuilma	1856	Bukowski	12/04	240,0	266,0
31.	Edelfelt Albert	Koivujen alla	1881	Bukowski	12/09	240,0	242,9
32.	Schjerfbeck Helene	Leijonankitoja	1909	Hörhammer	11/89	235,5	350,3
33.	Danielson-Gambogi Elin	Sisarukset	1891	Bukowski	12/00	235,5	274,7
34.	Schjerfbeck Helene	Valkovuokkoja	..	Hagelstam	05/07	235,0	247,6
35.	Edelfelt Albert	Laivanrakentajat	1886	Bulevardin huutokaupat	11/92	227,1	298,3
36.	Edelfelt Albert	Elokuu	1886	Bukowski	12/04	225,0	249,4
37.	Gallén-Kallela Akseli	Tyttö ja kukko	1886	Bukowski	12/04	220,0	243,8
38.	Edelfelt Albert	Terassilla	1892	Bukowski	12/99	210,2	253,5
39.	Soldan-Brofeldt Venny	Lepääviä poikia	1885	Hagelstam	05/00	210,2	245,2
40.	Schjerfbeck Helene	Katkennut kieli	..	Bulevardin huutokaupat	04/88	201,8	320,1
41.	Holmberg Werner	Poppelikuja	1857	Hörhammer	12/94	201,8	256,8
42.	Edelfelt Albert	Helsingin Eteläsatama I	1888/1889	Hagelstam	05/11	200,0	..
43.	Edelfelt Albert	Kööpenhaminan ankkuripaikalta I	1890	Bukowski	05/11	200,0	..

* 31.12.2011 mennessä. Mukana teokset, joista on maksettu vähintään 200 000 euroa. – *By 31 December, 2011. Includes works with a hammer price of at least EUR 200,000.* Tilastot perustuvat seuraavien taidehuutokauppojen myyntiin. – *Figures are based on sales at the following auction houses: Hagelstam Huutokaupat – Hagelstam Fine Art Auctioneers, Bukowski Oy Ab (vuoteen 1995 saakka – until 1995 Bukowski Oy Ab ja Oy Arvohuutokaupat Hörhammer Värdeauktioner Ab), Bulevardin huutokaupat, Nordia Art Oy, Eiran huutokaupat.*

1) Elinkustannusindeksillä. – *By cost-of-living index.*

Lähteet – *Sources:*

Taidepörssi 2003 – suomalaisen arvotaiteen hakuteos (a catalogue of Finnish works of art) (2003). Helsinki: Blue Book / TDC Hakemistot Oy.

Taidehuutokauppojen omat ilmoitukset – *Reports of the auction houses*

7.5 Vuoden kallein suomalaisessa taidehuutokaupassa myyty suomalainen maalaus 1994–2011
 7.5 The most expensive Finnish painting of the year sold at Finnish art auctions 1994–2011

Vuosi – Year	Taiteilija – Artist	Teos – Painting	Myyntihinta – Hammer price		Huutokauppa – Auction house
			Käypään hintaan – At current prices € – EUR	Vuoden 2010 hintaan ¹⁾ – At 2010 prices ¹⁾ € – EUR	
1994	Werner Holmberg	Poppelikuja	201 826	256 829	Hörhammer
1995	Akseli Gallén-Kallela	Palokärki	168 188	211 868	Bukowski
1996	Albert Edelfelt	Ranskalaisen tytön muotokuva	112 686	141 140	Bukowski
1997	Hugo Simberg	Vinnarin sisarukset	94 185	116 550	Hagelstam
1998	Albert Edelfelt	Mansikoita	428 879	523 322	Hagelstam
1999	Albert Edelfelt	Ompelijattaret	437 289	527 337	Bukowski
2000	Helene Schjerfbeck	Katkennut kieli	437 289	510 122	Bukowski
2001	Helene Schjerfbeck	Äitini	874 577	995 052	Bukowski
2002	Helene Schjerfbeck	Hjördis	500 000	560 141	Bukowski
2003	Helene Schjerfbeck	Omakeuva, valoa ja varjoa	690 000	766 132	Bukowski
2004	Albert Edelfelt	Mansikoita	360 000	398 962	Bukowski
2005	Thesleff Ellen	Kaiku	124 000	136 213	Bukowski
2006	Akseli Gallén-Kallela	Pettuleivän virttä laulava tyttö	310 000	334 655	Bukowski
2007	Eero Järnefelt	Pyykkiranta	630 000	663 736	Hagelstam
2008	Helene Schjerfbeck	Punaisia omenoita	400 000	404 855	Bukowski
2009	Albert Edelfelt	Koivujen alla	240 000	242 913	Bukowski
2010	Gallén-Kallela Akseli	Talonpoikaiselämää	400 000	400 000	Bukowski
2011	Schjerfbeck Helene	Hymyilevä tyttö	300 000	..	Bukowski

1) Elinkustannusindeksillä. – By cost-of-living index.

Lähteet – Sources:

Taidepörssit 1995 ja 2003 – *Taidepörssi catalogues of Finnish works of art 1995 and 2003*. Helsinki: Helsinki Media Oy, Blue Book / TDC Hakemistot Oy
 Huutokauppojen omat ilmoitukset – *Reports of the auction houses*

8 Käsi- ja taideteollisuus sekä muotoilu

Käsiteollisuus, taideteollisuus, muotoilu

Suomen käsityön museon muotoilusanaston (www.avoinmuseo.fi/craftmuseum/muotoilusanat) mukaan käsiteollisuudella tarkoitetaan pääasiassa käsityövälinein harjoitettavaa tuotantomuotoa. Taideteollisuus pohjautuu taidekäsityöhön. Valmistus tapahtuu koneiden avulla sarjatuotantona mallin pohjalta, joka on tehty käsityönä. Käsitteitä muotoilu ja design käytetään yleisesti toistensa synonyymeina. Muotoilu sisältää tuotteen tai palvelun kehittämisen vaiheet ideasta tuotteeksi. Designilla tarkoitetaan suomenkielessä erityisesti taideteollista ja taiteellista muotoilua ja sommittelua.

Käsi- ja taideteollisuusyhdistykset

Käsi- ja taideteollisuusyhdistykset harjoittavat elinkeino-, kulttuuri- ja koulutustoimintaa, johon sisältyy mm. näyttelyiden, messujen ym. tapahtumien järjestämistä. Suomen alueellisten käsi- ja taideteollisuusyhdistysten kattojärjestönä toimii Käsi- ja taideteollisuusliitto Taito ry. Siihen kuului 97 yhteisöjäsentä ja vajaat 9 000 henkilöjäsentä vuonna 2010. Jäsenmäärissä ei ole tapahtunut suuria muutoksia viime vuosina. Yhdistyksillä oli kaikkiaan 153 toimipaikkaa, niistä 39 liiketoimintaa varten. Yhdistyksissä työskentelevien määrä on pysynyt vajaassa 300:ssa viime vuosina. Vuonna 2010 koulutukseen ja työpajoihin yms. tilaisuuksiin osallistui noin 115 000 henkeä. Kävijämäärä näyttelyissä ja messuilla oli lähes 1,5 miljoonaa. (Taulukko 8.1.)

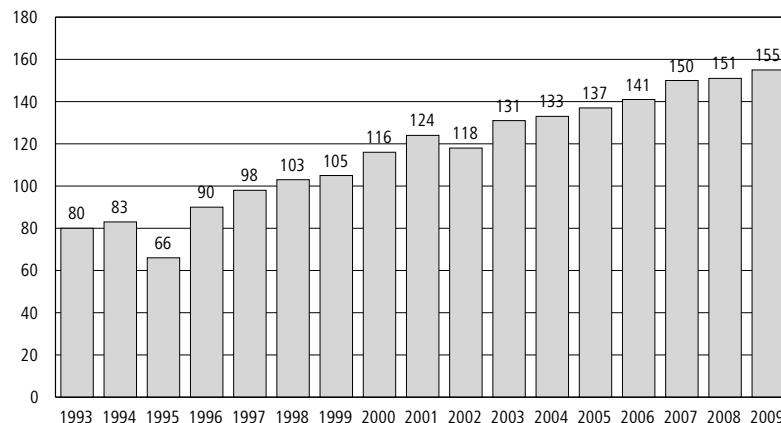
Suomalaisen muotoilun promootio-organisaationa toimii Design Forum Finland, jota ylläpitää

Suomen Taideteollisuusyhdistys. Design Forum Finlandin tarkoituksena on vahvistaa Suomen muotoilutoimialaa ja yritystoimintaa sekä edistää Suomen muotoilun vientiä. Design Forum Finland järjestää näyttelyitä Suomessa ja ulkomailta. Helsingissä sillä on oma näyttelytila. Design Forum järjestää myös muotoilualan kilpailuja ja jakaa palkintoja sekä tarjoaa muotoiluneuvontaa. Se julkaisee sähköistä tiedotetta DFF Newsletter sekä joka toinen vuosi ilmestyvää Finnish Design Yearbookia. (www.designforum.fi.)

Antiikki- ja designesineiden kauppa

Tilastokeskuksen yritys- ja toimipaikkarekisterin mukaan Suomessa toimi 155 antiikkiliikettä vuonna 2009. Määrä on kasvanut 50:llä kymmenessä vuodessa. Antiikkiesineiden kauppa on keskittynyt voimakkaasti pääkaupunkiseudulle, sillä yritys- ja toimipaikkarekisterissä olevista antiikkiliikkeistä yli 40 prosenttia toimii siellä. Antiikkiliikkeiden henkilöstön määrä oli 99 henkilötyövuotta ja liikevaihto yhteensä runsaat 17 miljoonaa euroa. Alan pienen henkilötyövuosimäärän syynä on osa-aikaisten suuri määrä. Liikevaihto on hieman laskenut viime vuosina. (Kuvio 8.1.)

Suomen antiikkimarkkinoilla liikkuu merkittäviä koti- sekä ulkomaisia (etenkin venäläisiä) antiikki- ja designesineitä. Vuonna 2009 Bukowskilla huutokaupatusta venäläisestä 12-osaisesta keisarillisesta kalustosta maksettiin peräti 320 000 euroa. Samana vuonna Bukowskilla ja Hagelstamilla huutokaupatuista antiikkiesineistä 5 kalleinta olivat kaikki venäläisiä. Keväällä 2011 Hagelstamilla mydyistä, noin 200 vuotta vanhasta venäläisestä pöytäparista maksettiin

Kuvio 8.1
Antaikkiliikkeet 1993–2009*

* Toimipaikat Tilastokeskuksen toimialaluokituksen luokissa 52501 (TOL 2002) ja 47791 (TOL 2008) (antaikkiliikkeet).

Lähde:
Tilastokeskus, yritys- ja toimipaikkarekisteri.

200 000 euroa. Niin ikään keväällä 2011 Hagelstamalla huudettiin Tapio Wirkkalan numeroitu Kantarelli-kristallimaljakko 52 000 eurolla. Korkea hinta selittyy sillä, että maljakkoa on valmistettu ainoastaan noin 75 kappaletta (www.hagelstam.fi.) (Taulukko 8.2.)

Käsi- ja taideteollisuusliitto Taito julkaisi vuonna 2008 Taitomarkkinointi-projektiin kuuluvan selvityksen, jossa käsitellään käsityö- ja muotoiluyritysten markkinoinnin kehittämistarpeita (Käsityö- ja muotoiluyritysten markkinointi -selvitys – Muotoilu Taidekäsityö Käsityö). Selvityksen mukaan käsityö-, taidekäsityö- ja muotoiluyrittäjissä erotetaan kaksi pääryhmää: harrastemuotoiset käsityöyrittäjät sekä ammattimaiset käsityöyrittäjät. Selvityksessä tähdennetään alan yritysten viestinnän kehittämistä, uusien asiakasryhmien tunnistamista ja asiakaslähtöisyyttä markkinoinnin suurimpina haasteina. Myös käsityöyrittäjyyden ja taideteollisuuden välistä raja-aitaa pyritään madaltamaan, ja yritysten yhteistoimintaa ja verkostoitumista pyritään tukemaan. Palveluita on tarpeen jatkojalostaa, ja koulutuksen merkitystä painotetaan.

Designmuseo, Suomen käsityön museo ja Suomen lasimuseo

Designmuseo Helsingissä on muotoilualan valtakunnallinen erikoismuseo, joka perustettiin 1873 taideteollisuuden opetuskokoelmaksi. Vuonna 2009 museon henkilöstö käsitti 38 henkilötyövuotta, lisäystä oli 9 edellisvuoteen verrattuna. Kokoelmissa oli runsaat 67 000 esinettä, ja määrä on kaksinkertaistunut vuodesta 2002. Kuvia kokoelmiin kuului yli 120 000, lisäystä lähes 30 000 vuodesta 2002. Museossa kirjattiin reippaat 90 000 käyntiä vuonna 2009. Käyntien määrissä on suuria vuosittaisia vaihteluita riippuen erikoisnäyttelyiden kiinnostavuudesta. Museo toimii pääosin valtion rahoittamana. (www.designmuseum.fi.) (Taulukot 8.3 ja 8.4.)

Suomen käsityön museo perustettiin vuonna 1888 ja on toiminut vuodesta 1982 alkaen Jyväskylässä. Se on käsityön ja käsiteollisuuden valtakunnallinen erikoismuseo, jonka yhteydessä on myös Suomen kansallispukekkeskus sekä Konservointikeskus. Vuonna 2009 museossa kertyi henkilötyövuosia 20 eli 4 enemmän kuin edellisvuonna. Kokoelmiin kuului lähes 27 000 esinettä, lähes 9 000 enemmän kuin vuonna 2002. Kuvia museossa oli noin 44 000, suunnilleen sama määrä kuin vuonna 2002, mutta tilastointitavan muuttamisen johdosta luvut eivät ole vertailukelpoi-

sia. Museon käyntimäärä oli lähes 38 000 vuonna 2009. Käyntimäärissä ei ole ollut suuria muutoksia viime vuosina. Museon toiminnan suurimmat rahoittajat ovat valtio ja Jyväskylän kaupunki. (www.craftmuseum.fi.) (Taulukko 8.5.)

Lasialan valtakunnallisena erikoismuseona toimii Suomen Lasimuseo Riihimäellä. Museo on perustettu vuonna 1961. Vuonna 2009 museossa kertyi henkilötyövuosia 10, joka on 3 vähemmän kuin edellisenä vuonna. Kokoelmissa oli lähes 33 000 esinettä eli lähes 7 000 enemmän kuin vuonna 2002. Kuvia oli yli 46 000. Kuvamäärä on pysynyt samoissa lukemissa viime vuosina. Käyntimäärä on pysytellyt 20 000:n paikkeilla vuodessa (vuonna 2009 noin 22 500). Museon toiminnan suurimmat rahoittajat ovat kunta ja valtio. (www.hameenliitto.fi.) (Taulukko 8.6.)

Käsi- ja taideteollisuuspalkinnot ja apurahat

Suomessa jaetaan vuosittain useita merkittäviä palkintoja ja apurahoja ansioituneille käsi- ja taideteollisuuden edustajille. Osa niistä on tunnustuksia, joihin ei kuulu rahapalkintoa, mutta toisissa palkintona on rahasumma. Summaltaan suurimmat ovat Design Forum Finlandin ja Fennian jakama Fennia Prize (35 000 euroa vuonna 2009) sekä Askon Säätiön Antti Nurmesniemi-apuraha (2 kpl yhteensä 34 000 euroa). (Taulukko 8.7.)

Tilastolähteet

Käsi- ja taideteollisuusliitto Taito ry. laatii vuosittain tilastot käsi- ja taideteollisuusyhdistysten toiminnasta ja taloudesta. Tilastokeskuksen yritys- ja toimipaikkarekisterissä on tiedot käsityöyritysten sekä antiikkikaupan yritysten ja toimipaikkojen määristä kuten myös työntekijöiden määristä sekä liikevaihdosta. Taide- ja antiikkihuutokaupat, kuten Bukowski ja Hagelstam, julkaisevat myymiensä esineiden hintatiedot verkkosivullaan (www.bukowskis.com, www.hagelstam.fi). Muissa antiikkiliikkeissä kuin huutokaupoissa myydyistä esineistä ei ole saatavissa tilastotietoja. Designmuseo, Suomen käsityön museo ja Suomen lasimuseo tilastoivat toimintaansa, ja tilastot julkaistaan vuosittain Museoviraston julkaisussa Museotilasto. Käsi- ja taideteollisuuspalkintojen ja -apurahojen jakajat pitävät yllä tilastoja palkinnoistaan ja apurahoistaan.

Tilastokeskuksen vapaa-aikatutkimuksessa kartoitetaan käsityön harrastamista noin 10 vuo-

den välein. Viimeisimmät tulokset koskevat vuotta 2002. Ne ovat ilmestyneet seuraavassa julkaisussa:

Liikkanen, Mirja, Hanifi, Riitta & Hannula, Ulla (toim.) (2005). Yksilöllisiä valintoja, kulttuurien pysyvyyttä. Vapaa-ajan muutokset 1981–2002. Helsinki: Tilastokeskus.

Muut lähteet

Käsityö- ja muotoiluyritysten markkinointi -selvitys: Muotoilu Taidekäsityö Käsityö (2008).

Helsinki: Käsi- ja taideteollisuusliitto Taito ry.
www.avoinmuseo.fi/craftmuseum/muotoilusanat
www.craftmuseum.fi
www.designforum.fi
www.designmuseum.fi
www.hagelstam.fi
www.hameenliitto.fi

Taulukot – Tables

8.1	Käsi- ja taideteollisuusyhdistykset 2010 <i>Crafts associations 2010</i>	151
8.2	Kalleimmat suomalaisissa taidehuutokaupoissa myydyt antiikki- ja arvoesineet 2008–2011 <i>The most expensive antiques and objects of vertu sold at Finnish art auctions 2008–2011</i>	152
8.3	Designmuseo 2002–2009 <i>Design Museum 2002–2009</i>	153
8.4	Designmuseon suurimmat näyttelyt 2002–2010 <i>Major exhibitions at the Design Museum 2002–2010</i>	153
8.5	Suomen käsityön museo 2002–2009 <i>The Craft Museum of Finland 2002–2009</i>	154
8.6	Suomen lasimuseo 2002–2009 <i>Finnish Glass Museum 2002–2009</i>	154
8.7	Suomalaisia käsi- ja taideteollisuuspalkintoja ja -apurahoja 2010 <i>Finnish arts and crafts awards and grants 2010</i>	155

8.1 Käsi- ja taideteollisuusyhdistykset 2010**8.1 Crafts associations 2010**

Toimipaikat / yhdistystoiminta – Operating points / association activities	
Käsi- ja taideteollisuusyhdistyksiä – <i>Regional crafts associations</i>	21
Käsityö-/taitokeskuksia – <i>Local crafts centres</i>	107
Sivupisteitä (käsityöneuvonta) – <i>Ancillary points (crafts supervising)</i>	25
Toimipaikat / liiketoiminta – Operating points / business activities	
Myymälöitä – <i>Shops</i>	39
Tuotantotiloja – <i>Production premises</i>	2
Muita tiloja – <i>Other premises</i>	9
Jäsenet – Members	
Yhteisöjäseniä – <i>Association members</i>	97
Henkilöjäseniä – <i>Individual members</i>	8 880
Jäseniä yhteensä – <i>Members total</i>	8 977
Yhdistystoiminnan henkilöstö – Staff (htv – person years)	
Yhdistystoiminnan henkilöstöä – <i>Staff in association activities</i>	204
Työllistämisvaroin palkattuja – <i>Staff employed with employment subsidy</i>	26
Kurssiopettajia – <i>Course teachers</i>	20
Työssäoppijoita ja harjoittelijoita – <i>Apprentices and trainees</i>	39
Yhteensä – <i>Total</i>	289
Neuvonta- ja kehittämispalvelut – Guidance and developing services	
Osallistujia koulutukseen, työpajoihin, yms. – <i>Participants in education, workshops, etc.</i>	115 146
Neuvonnan työpajojen asiakastyöpäiviä – <i>Customer work days in guidance workshops</i>	81 717
Koulutuksen asiakastyöpäiviä – <i>Customer work days in education</i>	98 279
Osallistujia projekteihin – <i>Participants in projects</i>	5 269
Kävijöitä näyttelyissä ja messuilla – <i>Visitors in exhibitions and fairs</i>	1 444 949

Lähde – Source:

Käsi- ja taideteollisuusliitto Taito ry. – *Finnish Crafts Organization*

8.2 Kalleimmat suomalaisissa taidehuutokaupoissa myydyt antiikki- ja arvoesineet 2008–2011*
 8.2 The most expensive antiques and objects of vertu sold at Finnish art auctions 2008–2011*

Esine – Item	Materiaali – Material	Valmistusaika – Date of manufacture	Alkuperäalue – Place of origin	Suunnittelija – Designer	Huutokauppa – Auction house	Myyntihinta – Hammer price 1 000 €
2008						
Hopeauurna – <i>Silver vase</i>	Hopea – <i>Silver</i>	Fabergé	Bukowski	151,0
Hajuvesipullo – <i>Scent flask</i>	Kulta, emali, timantit – <i>Gold, enamel, diamonds</i>	1899–1907	Pietari – <i>St Petersburg</i>	Fabergé / Mihail Perhin	Bukowski	102,0
Pyhän Yrjön meriupseerin tikari – <i>St. George's naval officer's dirk</i>	Kullattu messinki – <i>Gilt brass</i>	Bukowski	48,0
Taidelasimalja – <i>Design glass bowl</i>	Lasi – <i>Glass</i>	1955	Suomi – <i>Finland</i>	Tapio Wirkkala	Hagelstam	44,0
Lipasto – <i>Commode</i>	Jakaranda-, ruusupuu-, puksipuu-, vaahtera- ja amarantti-intarsia – <i>Jacaranda, rosewood, buxom, maplewood and amaranth marquetry</i>	1771–1804	Tukholma – <i>Stockholm</i>	Gustaf Foltjern	Hagelstam	42,0
Pieni nefriittimalja – <i>Miniature nephrite bowl</i>	Nefriitti, kulta – <i>Nephrite, gold</i>	1899–1908	Pietari – <i>St Petersburg</i>	Fabergé / Henrik Wigström	Bukowski	40,0
Valokuvakehyks – <i>Photograph frame</i>	Kulta – <i>Gold</i>	n. – ca. 1890	Pietari – <i>St Petersburg</i>	Fabergé / Viktor Aarne	Bukowski	38,0
Suolakko – <i>Salt cellar</i>	Hopea – <i>Silver</i>	1876	Moskova – <i>Moscow</i>	Pavel Ovchinnikov	Hagelstam	34,0
Matkaikoni – <i>Travelling icon</i>	Hopea – <i>Silver</i>	1870–1897	Moskova – <i>Moscow</i>	..	Hagelstam	26,0
2009						
Venäläinen keisarillinen kalusto, 12 osaa – <i>A set of Russian imperial furniture, 12 pieces</i>	Hopeoitu ja kullattu pyökki – <i>Silverplated and gilt beech</i>	1894	Pietari – <i>St Petersburg</i>	N. V. Nabokov	Bukowski	320,0
Takaa ladattava venäläinen piilukkohaulikko – <i>A breech loading Russian flintlock shotgun</i>	Pähkinäpuu, metalli – <i>Walnut, metal</i>	n. – ca. 1770	Pietari – <i>St Petersburg</i>	Gavrila Permjakov	Bukowski	142,0
Vodkapulloteline ja 6 ryyppy- kuppia – <i>A seven-piece vodka set</i>	Hopea – <i>Silver</i>	1896	Pietari – <i>St Petersburg</i>	Vasilij Osipow Ivanov	Hagelstam	80,0
Tee- ja kahvikalusto, 8 osaa – <i>An eight-piece tea and coffee set</i>	Hopea – <i>Silver</i>	1899–1908	Pietari – <i>St Petersburg</i>	Andrej Stepanovich Bragin	Hagelstam	74,0
Vodkakuppipari – <i>A pair of vodka cups</i>	Hopea – <i>Silver</i>	1899–1907	Pietari – <i>St Petersburg</i>	Mihail Perhin, Fabergé	Bukowski	50,0
2010						
Kulkue Venetsiassa – <i>A procession in Venice</i>	Keramiikkareliefi – <i>Ceramic wall relief</i>	1950-luku – 1950s	Suomi – <i>Finland</i>	Rut Bryk / Arabia	Hagelstam	42,0
Ikonikehykset 88 – <i>Icon frame 88</i>	Hopea, jalokiviä, helmi – <i>Silver, gemstones, pearl</i>	1890	Venäjä – <i>Russia</i>	..	Bukowski	38,0
Sormus – <i>A ring</i>	Kulta, valkokulta ja timantti – <i>Gold, white gold and a diamond</i>	..	Suomi – <i>Finland</i>	Ateljee R. Nieminen, Helsinki – <i>Atelier R. Nieminen, Helsinki</i>	Hagelstam	35,0
Kirjakaappi – <i>A bookcase</i>	Mahonki, messinki – <i>Mahogany, brass</i>	1778–1813	Tukholma – <i>Stockholm</i>	Gottlieb Iwersson	Hagelstam	26,0
Cartier-sormus – <i>A Cartier ring</i>	Platina, 2 timanttia – <i>Platinum, 2 diamonds</i>	1957?	Ranska – <i>France</i>	..	Bukowski	26,0
2011						
Pöytäpari – <i>A pair of tables</i>	Pronssi, punainen lasi ja marmori – <i>Bronze, red glass and marble</i>	n. – ca. 1800	Venäjä – <i>Russia</i>	..	Hagelstam	200,0
Kantarelli-maljako (nro 31/50) – <i>A Chanterelle vase (no. 31/50)</i>	Kristalli – <i>Crystal</i>	1946–1950	Suomi – <i>Finland</i>	Tapio Wirkkala	Hagelstam	52,0
Miekka – <i>A sword</i>	..	1808/1909	Venäjä – <i>Russia</i>	..	Hagelstam	42,0
Mannerheim-risti (Vapaudenristin 2. lk, nro 32) – <i>The Mannerheim Cross (Cross of Liberty 2nd class, no. 32)</i>	..	1941	Suomi – <i>Finland</i>	..	Hagelstam	38,0
Ruokapöytä – <i>A dining table</i>	Puu – <i>Wood</i>	1700-luvun alku – <i>Early 1700s</i>	Ruotsi – <i>Sweden</i>	..	Hagelstam	32,0
4-osainen teekalusto – <i>Four part tea service</i>	Hopea, norsunluu – <i>Silver, ivory</i>	1880	Pietari – <i>St Petersburg</i>	Stefan Wäkewä / Fabergé	Bukowski	28,0
Texas-seinävalaisin – <i>A wall-light called Texas</i>	Messinki – <i>Brass</i>	1948	Suomi – <i>Finland</i>	Paavo Tynell	Hagelstam	28,0
Lampetti – <i>A wall-light</i>	Kupari – <i>Copper</i>	1902–1903	Suomi – <i>Finland</i>	Eliel Saarinen	Hagelstam	27,0
Maljako – <i>Vase</i>	Lasi – <i>Glass</i>	1937	Suomi – <i>Finland</i>	Arttu Brummer	Bukowski	25,5
Eversti, jääkäri ja Mannerheimin ritari Auno Kuirin mitalikkoelma – <i>Medal collection of Colonel, Jaeger and Knight of the Mannerheim Cross Auno Kuiri</i>	Eri metalleja – <i>Various metals</i>	1944	Suomi – <i>Finland</i>	..	Bukowski	25,0

* 31.12.2011 mennessä. Sisältää muut antiikki- ja arvoesineet kuin maalaukset ja veistokset (ts. huonekalut, itämaiset matot, design, hopea, korut ja arvoesineet, lasi ja posliini sekä muu antiikki ilman kirjoja), joista on maksettu vähintään 25 000 €. – *By 31 December, 2011. Figures include antiques and objects of vertu other than paintings and sculpture (i.e. furniture, oriental carpets, design, silver, jewellery and objects of vertu, glass and ceramics and miscellaneous items excluding books) of hammer price no less than EUR 25,000.*

Lähteet – Sources:

Bukowskin ja Hagelstamin huutokauppojen luettelot ja loppuhinnastot 2008–2011. – *2008–2011 catalogues and lists of hammer prices of the Bukowski and Hagelstam auction houses.* www.bukowski.fi, www.hagelstam.fi.

8.3 Designmuseo 2002–2009

8.3 Design Museum 2002–2009

Vuosi – Year	Henkilökunta – Staff	Menot – Expenses	Omat tulot ¹⁾ – Own income ¹⁾	Esineitä kokoelmassa – Exhibits in collections	Kuvia kokoelmassa – Pictures in collections	Käyntejä – Visits	Näyttelyitä – Exhibitions
	Htv – Person years	Milj. € – EUR million	Milj. € – EUR million				
2002.....	26	2,6	0,5	33 832	91 000	53 160	16
2003.....	25	2,7	0,5	33 954	92 000	69 474	13
2004.....	28	2,8	0,7	34 118	93 700	112 233	8
2005.....	32	3,5	1,0	34 184	95 000	121 305	21
2006.....	33	3,0	0,8	34 566	96 000	71 643	28
2007.....	31	3,0	0,7	35 498	118 000	100 649	18
2008.....	29	2,8	0,6	66 809	118 600	86 579	20
2009.....	38	3,0	0,6	67 189	120 100	90 628	19

1) Pääsymaksut, myyntitulot, palvelu- ym. tulot, sponsorituki. – Entrance fees, sales income, income from services, etc., company support.

Lähde – Source:

Museotilastot – Finnish Museum Statistics. Helsinki: Museovirasto – National Board of Antiquities.

8.4 Designmuseon suurimmat näyttelyt 2002–2010

8.4 Major exhibitions at the Design Museum 2002–2010

Näyttely – Exhibition	Aika – Period	Käyntejä – Visits
Gianni Versacen Taide – <i>The art of Gianni Versace</i>	15.10.2004 – 16.1.2005	67 719
Maija Isola – <i>Life, Art, Marimekko</i>	25.5.2005 – 4.9.2005	43 053
Oiva Toikka – <i>50 vuotta oivalluksia</i>	4.6.–27.9.2010	40 528
Art Deco	4.2. – 8.5.2005	36 200
Vuokko (Vuokko Nurmesniemi)	14.5.2007 – 30.9.2007	31 930
Alvar Aalto – suomalaisen funktionalismin mestari – <i>Alvar Aalto – master of Finnish functionalism</i>	10.6. – 26.9.2004	31 120
Lasihelmet – <i>littala 125 – Glass pearls – littala 125</i>	19.5.2006 – 10.9.2006	30 740
Ryjii! – <i>Rug!</i>	4.6. – 27.9.2009	28 129
Fennofolk – <i>New Nordic Oddity</i>	11.6. – 28.9.2008	25 495
Ikat – aarteita silkkien varrelta – <i>Ikat – treasures from the Silk Road</i>	23.1. – 18.4.2004	24 374
Formula 1 – <i>The Great Design Race</i>	2.2.207 – 22.4.2007	22 784
Pöytä koreaksi – <i>kattauksen historia – Pöytä koreaksi – a history of setting</i>	4.11.2005 – 5.2.2006	20 304
Meksikon kahdet kasvot – <i>The two faces of Mexico</i>	29.9. – 14.1.2007	17 843
Arabia 135	12.10.2008 – 11.1.2009	17 180
Maire Gullichsen – <i>pour l'art moderne</i>	25.1. – 21.4.2002	16 914
Modernismi	12.2.–9.5.2010	16 529
Suomalainen koru – <i>Finnish jewellery</i>	16.10.2009 – 24.1.2010	15 800
A. W. Finch – suomalaisen keramiikan vuosisata – <i>A. W. Finch – a century of Finnish ceramics</i>	17.1. – 16.3.2003	15 080
Yrjö Kukkapuro – huonekalusuunnittelija – <i>Yrjö Kukkapuro – furniture designer</i>	18.1. – 6.4. 2008	14 108
Design in Italy	18.1.2006 – 19.3.2006	13 395
Tsaarien metsästys	8.10.–12.12.2010	13 109
Kirjottu paratiisi – tekstiiliaarteita Keski-Aasiasta – <i>The embroidered paradise – textile treasures from Central Asia</i> ..	12.10.2007 – 6.1.2008	13 043
Pääasia – <i>Head thing</i>	13.2. – 17.5.2009	9 814

Lähde – Source:

Designmuseo – Design Museum

8.5 Suomen käsityön museo 2002–2009
8.5 The Craft Museum of Finland 2002–2009

Vuosi – Year	Henkilökunta – Staff Htv – Person years	Menot – Expenses 1 000 € – EUR 1 000	Omat tulot ¹⁾ – Own income ¹⁾ 1 000 € – EUR 1 000	Esineitä kokoelmassa – Exhibits in collections	Kuvia kokoelmassa ²⁾ – Pictures in collections ²⁾	Käyntejä – Visits	Näyttelyitä – Exhibitions
2002.	18	933	63	18 000	44 920	32 581	34
2003.	17	937	76	19 000	33 819	41 357	31
2004.	18	996	92	20 018	35 753	37 812	23
2005.	12	1 057	73	23 000	22 500	30 251	25
2006.	13	1 008	66	23 200	24 221	31 272	32
2007.	15	1 144	100	25 758	42 582	33 488	30
2008.	16	1 147	108	26 135	43 236	37 362	16
2009.	20	1 253	115	26 833	44 033	37 919	22

1) Pääsymaksut, myyntitulot, palvelu- ym. tulot, sponsorituki. – Entrance fees, sales income, income from services, etc., company support.

2) Tilastointitapa muuttunut: vuoteen 2006 saakka arvio kuvien kokonaismäärästä, 2007 alkaen mukana luetteloidut kuvat. – Statistical methodology has changed: until 2006 an estimate of the total number of pictures, from 2007 the pictures listed in catalogues only.

Lähteet – Sources:

Museotilastot – Finnish Museum Statistics. Helsinki: Museovirasto – National Board of Antiquities.

8.6 Suomen lasimuseo 2002–2009
8.6 Finnish Glass Museum 2002–2009

Vuosi – Year	Henkilökunta – Staff Htv – Person years	Menot – Expenses 1 000 € – EUR 1 000	Omat tulot ¹⁾ – Own income ¹⁾ 1 000 € – EUR 1 000	Esineitä kokoelmassa – Exhibits in collections	Kuvia kokoelmassa – Pictures in collections	Käyntejä – Visits	Näyttelyitä – Exhibitions
2002.	14	733	177	26 024	30 324	20 101	7
2003.	14	756	166	26 362	36 772	20 353	14
2004.	14	654	116	26 966	41 711	20 190	8
2005.	13	749	185	27 417	41 711	21 383	7
2006.	12	749	140	27 771	46 034	19 428	10
2007.	13	862	128	28 979	46 034	17 688	10
2008.	13	878	120	32 422	46 257	20 460	10
2009.	10	1 382	192	32 788	46 257	22 524	11

1) Pääsymaksut, myyntitulot, palvelu- ym. tulot, sponsorituki. – Entrance fees, sales income, income from services, etc., company support.

Lähteet – Sources:

Museotilastot – Finnish Museum Statistics. Helsinki: Museovirasto – National Board of Antiquities.

8.7 Suomalaisia käsi- ja taideteollisuuspalkintoja ja -apurahoja 2010*

8.7 Finnish arts and crafts awards and grants 2010*

Palkinto tai apuraha – Award or grant	Jakaja – Awarding authority	Palkintosumma – Award € – EUR
Fennia Prize	Design Forum Finland & Fennia	¹⁾ 35 000
Antti Nurmesniemi -apuraha – Antti Nurmesniemi grant	Askon Säätiö – Asko Foundation	2 x 17 000
AdProfit -palkinto – AdProfit advertising prize	Aikakauslehtien Liitto – Finnish Periodical Publishers' Association FPPA, Mainostajien Liitto – Association of Finnish Advertisers, Markkinointiviestinnän Toimistojen Liitto MTL – MTL Finnish Association of Marketing Communication Agencies, Outdoor Finland – Suomen Ulkomainosliitto, Sanomalehtien Liitto – Finnish Newspapers Association, Suomen Radioiden Liitto – Association of Finnish Broadcasters, Suomen Asiakkuusmarkkinointiliitto – Finnish Direct Marketing Association, Suomen Televisioiden Liitto	2 x 16 800
Muotoilun valtionpalkinto – State Prize in crafts and design	Valtion muotoilutoimikunta – National Council for Crafts and Design	15 000
Ornamo Design Award	Teollisuustaitteen Liitto Ornamo – Ornamo Foundation	10 000
Kaj Franck -muotoilupalkinto – Kaj Franck Design Prize	Design Forum Finland	10 000
Askon Säätiön apuraha – Asko Foundation grant	Askon Säätiö – Asko Foundation	1 000 – 10 000
Rudolf Koivu -palkinto – Rudolf Koivu prize	Grafia ry. – The Association of Finnish Graphic Design	6 000
Taito-palkinto – Taito prize	Käsi- ja taideteollisuusliitto Taito ry. – Finnish Crafts Organization	6 000
Ornamo-stipendi – Ornamo Foundation Grant	Teollisuustaitteen Liitto Ornamo – Ornamo Foundation	5 x 5 000
Vuoden nuori suunnittelija – Young fashion designer of the year	Suomen Messusäätiö – Finnish fair foundation	5 000
Vuoden nuori muotoilija – Industrial designer of the year	Design Forum Finland	5 000
Estlander-palkinto – Estlander prize	Suomen Taideteollisuusyhdistys / Design Forum Finland	5 000

* Lisäksi opetus- ja kulttuuriministeriö jakaa vuosittain Suomi-palkinnon eri taiteenalojen edustajille. Palkinto voidaan jakaa myös käsi- ja taideteollisuuden harjoittajalle. Palkinnon suuruus oli 30 500 euroa vuonna 2010. – In addition, the so called Finland Prize is awarded annually by the Ministry of Education and Culture to representatives of various fields of art. The prize can be awarded to a representative of arts and crafts. In 2010 the award sum was EUR 30,500.

1) Kokonaissumma 2012. Palkinnon summa ja jaettujen palkintojen määrä vaihtelee vuosittain. – Total sum of prizes 2012. Sum of the prize and the number of prizes varies from year to year.

Lähteet – Sources:

Palkintojen jakajien ilmoitukset. – Reports of awarding authorities.

9 Kulttuuritapahtumat ja kulttuurikeskukset

Kulttuuritapahtumat

Kulttuuritapahtumissa käyminen on suosittua Suomessa. Tilastokeskuksen ajankäyttötutkimuksen 2009 mukaan erityisesti konserteissa käyminen on lisääntynyt: 50 prosenttia vastanneista ilmoitti käyneensä konsertissa viimeisen vuoden aikana, kun aiemmissa tutkimuksissa osuudet ovat vaihdelleet 34:n ja 40:n välillä (taulukko 11.12). Viime vuosina myös konserttien tarjonta on kasvanut, ja Suomeen on tuotu entistä enemmän myös kansainvälisiä megatähtiä, jotka ovat vetäneet ennätysmäärin yleisöä: esimerkiksi vuonna 2009 Suomessa ensi kertaa konsertoineen Madonnan konserttiin myytiin 85 000 lippua. Konsertti oli täten suurin koskaan Pohjoismaissa järjestetty maksullinen konsertti. (Ajankäyttötutkimus 2009, Helsingin kaupungin tietokeskus.)

Finland Festivals -organisaatioon kuului 78 kulttuuritapahtumaa vuonna 2011. Niissä kirjattiin kaikkiaan lähes 1,9 miljoonaa käyntiä, ja lippuja myytiin noin 710 000. Käyntimäärä on lisääntynyt lähes 9 prosentilla vuodesta 2005, vaikka jäsentapahtumien määrä on samassa ajassa vähentynyt kolmella. Lipunmyynti on sen sijaan vähentynyt 5 prosentilla. Eniten yleisöä vuonna 2011 oli Kotkan Meripäivillä (noin 200 000) ja Helsingin juhlaviikoilla (yli 192 000). Lippuja myytiin eniten Pori Jazzissa (noin 57 000) ja Helsingin juhlaviikoilla (lähes 52 000). (Finland Festivals.) (Taulukko 9.1.)

Myös Finland Festivalsiin kuulumattomissa kulttuuritapahtumissa on useita suuria ja merkittäviä tapahtumia. Esimerkiksi Turun Ruisrockissa käyntimäärä ylsi 67 000:een vuonna 2011, ja Helsingin kirjamessuilla käyntejä oli noin 81 000. (Ruisrock, Helsingin kirjamessut.) Kun pienetkin tapahtumat lasketaan mukaan, pelkästään Teos-

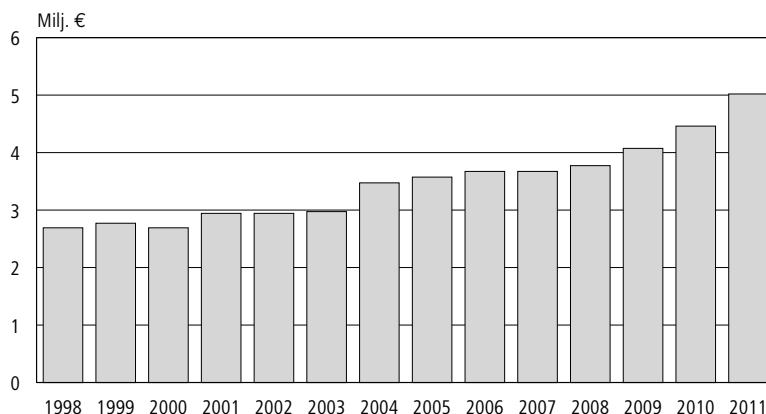
tolle ilmoitettuja elävän musiikin tapahtumia oli yli 36 500 vuonna 2010. Niissä oli esittäjiä lähes 4 200 yli 6 100 esityspaikassa. (Teosto.)

Opetus- ja kulttuuriministeriö myönsi kulttuuritapahtumille valtion tukea kaikkiaan yli 5 miljoonaa euroa vuonna 2011. Tuen nimellismäärä sekä tukea saavien tapahtumien lukumäärä on lähes kaksinkertaistunut vuodesta 1998. Tukea sai kaikkiaan 169 tapahtumaa vuonna 2011, eniten Savonlinnan Oopperajuhlat (750 000 euroa), Tampereen Teatterikesä (250 000 euroa), Kuhmon Kamarimusiikki (196 000 euroa) sekä Kuopio Tanssii ja Soi ja Helsingin juhlaviikot (kumpikin 190 000 euroa). Taiteenaloittain tarkasteltuna noin puolet tuesta menee musiikkitapahtumille, noin 12 prosenttia teatteritapahtumille ja 11 prosenttia elokuvajuhlille. (Opetus- ja kulttuuriministeriö.) (Kuvio 9.1. Taulukot 9.2 ja 9.3.)

Suurhalleissa ja Olympiastadionilla järjestetään kymmenittäin konsertteja joka vuosi. Olympiastadionin kaksi konserttia kesällä 2010 vetivät kaikkiaan 106 000 henkeä. Hartwall Areenalla konsertteja oli tavallista vähemmän (11 kpl), mutta niiden yhteenlaskettu yleisömäärä kohosi lähes 94 000:een. Myös useissa muissa suurhalleissa konsertteja oli vähemmän kuin aiemmin. (Taulukko 9.4.)

Kulttuurikeskukset ja kulttuuritalot

Tilastokeskuksen rakennus- ja asuntokannan mukaan Suomessa oli 1 947 kulttuuritarkoitukseen käytettävää rakennusta vuoden 2009 lopussa. Määrässä ei ole tapahtunut suuria muutoksia 2000-luvun aikana. Yli puolet kulttuurirakennuksista on museoita ja taidegallerioita, vajaa kol-

Kuvio 9.1

Valtion tuki kulttuuritapahtumille 1998–2011*

* Ilman Suomen elokuvasäätiön kautta myönnettävää tukea elokuvafestivaaleille.

Lähde:
Opetus- ja kulttuuriministeriö

mannes kirjasto- ja arkistorakennuksia. Kulttuurirakennuksia on rakennettu eniten 1980-luvulla ja ennen 1920-lukua. Lähes puolet niistä on peräisin näiltä aikakausilta. Kulttuurirakennusten joukossa on paljon vanhoja arvokkaita rakennuksia: neljännes kulttuurirakennuksista on rakennettu ennen 1920-lukua, kun koko rakennuskannasta vain 4 prosenttia on näin vanhoja. (Taulukot 9.5 ja 2.9.)

Seurantalaja Suomessa on noin 2 300, eniten maaseudulla. Suomen Kotiseutuliitto myöntää opetus- ja kulttuuriministeriön toimeksiannosta valtionavustuksia seurantalajien kunnossapitoon ja korjaamiseen. Vuonna 2011 avustuksia myönnettiin 182 yhdistykselle yhteensä 1 622 000 euroa. Avustusten nimellissumma on noussut yli 24 prosenttia vuodesta 2005, mutta on edelleen selvästi pienempi kuin 1990-luvun alussa. Avustusten määrää vähennettiin tuolloin reippaasti laman seurauksena: reaaliarvoltaan nykyinen avustussumma ei ole puoltakaan vuoden 1991 huipusta. (Suomen Kotiseutuliitto.) (Taulukko 9.6.)

Tarkempia tietoja sellaisista kulttuurirakennuksista, jotka eivät ole pelkästään kirjastoja, museoita, teattereita, seurantalaja tms. on excel-tilastokeskukseen kulttuurilastojen internet-sivuilla (www.stat.fi/til/kl/tau.html).

Lastenkulttuurikeskusten tehtävänä on sekä tarjota kulttuuria lapsille että edistää lasten oman kulttuurin tuottamista. Lastenkulttuurikeskukset toimivat erillisinä hankkeina usein muun kulttuuritoimen kanssa samoissa tiloissa. Lastenkulttuurikeskusten Taikalamppu-verkosto aloitti toimintansa vuonna 2003. Verkostoon kuului 11 lastenkulttuurikeskusta toimikaudella 2009–2013. Ne toimivat seuraavilla paikkakunnilla: Helsinki, Vantaa, Pori, Tampere, Lempäälä, Hämeenlinna, Kotka, Lappeenranta, Seinäjoki, Jyväskylä, Lapinlahti, Oulu ja Rovaniemi. Lastenkulttuurikeskusten rahoitus tulee suurimmaksi osaksi valtiolta ja kunnilta. (Taikalamppu – lastenkulttuurikeskusten verkosto 2002, www.taikalamppu.fi.)

Ulkomailla toimii 16 suomalaista kulttuuri- ja tiedeinstituuttia. Vanhin niistä, Suomen Roomaninstituutti, on perustettu vuonna 1954 ja uusin, FinnAgora Budapestissa, vuonna 2003. Instituuttien päätehtävänä on toimia Suomen taiteen ja tieteen esittelypaikkoina sekä kehittää eri alojen yhteistyötä kohdemaan ja Suomen välillä. Instituuttien rahoitus tulee pääasiassa opetus- ja kulttuuriministeriöltä. Instituuteissa oli henkilöstöä noin 75 henkilötyövuoden edestä vuonna 2009. (Taulukko 9.7.)

Suomessa toimii seuraavat 15 ulkomaista kulttuuri- ja tiedeinstituuttia:

- Ranskan instituutti,
- Goethe Institut Helsinki,

- Baltia-keskus,
- Italian kulttuuri-instituutti,
- Unkarin kulttuuri- ja tiedekeskus,
- Venäjän tiede- ja kulttuurikeskus,
- Ukrainan kansainvälinen kulttuurikeskus,
- Intian kulttuurikeskus,
- Latinalaisen Amerikan kulttuurikeskus,
- Brasilian kulttuurikeskus,
- British Council,
- American Resource Center,
- Pohjoismaiden Suomen instituutti NIFIN,
- Pohjoismaiden Ahvenanmaan instituutti NIPÅ,
- Eesti Maja – Viro-keskus.

NIPÅa lukuun ottamatta ne sijaitsevat Helsingissä, mutta joillakin on toimintaa myös suurimmissa maakuntakeskuksissa. Ulkomaisten kulttuurikeskusten tehtävänä on tehdä tunnetuksi edustamiensa maiden tai alueiden kulttuuria, tiedettä ja yhteiskuntaa. Useat niistä järjestävät myös kielikursseja. Kulttuuri- ja tiedekeskusten ohella ulkomaisten kulttuuritoimintaa Suomessa edistävät eri maiden ystävyysseurat. Niitä on kaikkiaan yli 100, joista 74 kuului Ystävyysseurojen liittoon vuonna 2010. (Ystävyysseurojen liitto ry. (www.saunalahti.fi/ysl).

Tilastolähteet

Finland Festivals tilastoi jäsentapahtumiensa kävijämääriä ja taloutta. Opetus- ja kulttuuriministeriö seuraa avustamiensa kulttuuritapahtumien rahoitusta ja toimintaa. Festivaalien järjestäjät tilastoivat omien festivaaliensa toimintaa ja kävijämääriä. Olympiastadionin ja suurhallien konserttien tiedot on saatu tilaisuuksien järjestäjiltä. Taiteen keskustoimikunta tekee kulttuuritapahtumien toimintaa ja taloutta koskevia selvityksiä. Säveltäjäin Tekijänoikeustoimisto Teosto ry. kerää tietoja elävän musiikin tapahtumien ja esiintyjien määristä.

Kulttuurirakennusten määriä, pinta-aloja ja rakennusvuosia tilastoi Tilastokeskus. Kulttuuritaloja ja -keskuksia koskevia tietoja on saatu myös suoraan niiltä itseltään. Suomen Kotiseutuliitto tilastoi seurantalajien määriä ja korjausavustuksia. Lastenkulttuurikeskukset tilastoivat toimintaansa ja talouttaan, mutta tilastot eivät vielä ole täysin vertailukelpoisia. Ulkomailla toimivat kulttuuri- ja tiedeinstituutit tilastoivat itse toimintaansa ja talouttaan, ja tiedot kokoaa opetus- ja kulttuuriministeriö. Lisäksi kunnat (esim. Helsingin kaupungin tietokeskus ja kulttuuriasiakeskus) sekä tutkimuslaitokset tekevät kulttuuritaloja ja kult-

tuuritapahtumia koskevia selvityksiä, joissa on myös tilastotietoja.

Tilastokeskuksen vapaa-aikatutkimuksessa sekä ajankäyttötutkimuksessa kartoitetaan kulttuuritapahtumissa käymistä noin 10 vuoden välein. Viimeisimmät tulokset ovat ajankäyttötutkimuksesta ja koskevat vuotta 2009 (Ajankäyttötutkimus 2009 – Kulttuuriharrastukset 1981–2009. Helsinki: Tilastokeskus). Tuoreimmat vapaa-aikatutkimuksen tulokset koskevat vuotta 2002 ja ovat ilmestyneet seuraavissa julkaisuissa:

Liikkanen, Mirja, Hanifi, Riitta & Hannula, Ulla (toim.) (2005). Yksilöllisiä valintoja, kulttuurien pysyvyyttä. Vapaa-ajan muutokset 1981–2002. Helsinki: Tilastokeskus.

Liikkanen, Mirja (toim.) (2009). Suomalainen vapaa-aika: arjen ilot ja valinnat. Helsinki: Gaudemus.

Kulttuuritilasto 2003 (2005). Helsinki: Tilastokeskus.

Kulttuuria alueittain: tilastollinen katsaus (2007). Helsinki: Tilastokeskus.

Muut lähteet

Helsingin kaupungin tietokeskus

Helsingin kirjamesut

Ruisrock (www.ruisrock.fi)

Taikalamppu – lastenkulttuurikeskusten verkosto (2002). Opetusministeriön työryhmien muis-
tioita 12/2002. Helsinki: Opetusministeriö.

Ystävyyssseurojen liitto ry. (www.saunalahti.fi/ysl)

Taulukot – Tables

9.1	Finland Festivalsin kokonaiskäyntimääriltään suurimmat tapahtumat (yli 50 000 käyntiä) 2008–2011 <i>Finland Festivals: Events with over 50 000 visits 2008–2011</i>	161
9.2	Valtion tuki valtakunnallisille kulttuuritapahtumille tapahtumatyypeittäin 2000, 2005 ja 2010 <i>State subsidies to national cultural events by type of event 2000, 2005 and 2010</i>	162
9.3	Valtionavustukset valtakunnallisille kulttuuritapahtumille tapahtumatyypeittäin 2010 <i>State subsidies to national cultural events by type of event 2010</i>	162
9.4	Konsertit Olympiastadionilla sekä eräissä suurhalleissa 1997–2010 <i>Concerts at the Olympic Stadium and certain arenas 1997–2010</i>	163
9.5	Kulttuurirakennukset käyttötarkoituksen, maakunnan ja rakentamisvuoden mukaan 31.12.2009 <i>Cultural buildings by use, region and year of construction 31.12.2009</i>	165
9.6	Seurantalosten valtionavustukset 1990–2011 <i>Club houses having received state support 1990–2011</i>	166
9.7	Suomen ulkomailla toimivat kulttuuri- ja tiedeinstituutit 2009 <i>Finnish cultural and scientific institutes abroad 2009</i>	167

9.1 Finland Festivalsin kokonaiskäyntimääriltään suurimmat tapahtumat (yli 50 000 käyntiä) 2008–2011*
9.1 Finland Festivals: Events with over 50 000 visits 2008–2011*

Vuosi ja tapahtuma – Year and festival	Käyntejä – Visits
2008	
Helsingin Juhlaviikot – <i>Helsinki Festival</i>	262 646
Kotkan Meripäivät – <i>Kotka Maritime Festival</i>	200 000
Pori Jazz Festival	163 000
Puistoblues – <i>Lakeside Blues Festival</i> (Järvenpää)	125 000
Kaustinen Folk Music Festival	117 000
Tampereen Teatterikesä – <i>Tampere International Theatre Festival</i>	84 471
Provinssirock (Seinäjoki)	80 585
Maailma kylässä -festivaali – <i>World Village Festival</i> (Helsinki)	80 000
Savonlinnan Oopperajuhlat – <i>Savonlinna Opera Festival</i>	71 497
Pispalan Sottiisi / Folklandia – <i>Pispala Schottische / Folklandia</i> (Tampere)	60 000
2009	
Helsingin Juhlaviikot – <i>Helsinki Festival</i>	287 842
Kotkan Meripäivät – <i>Kotka Maritime Festival</i>	250 000
Pori Jazz Festival	141 000
Puistoblues – <i>Lakeside Blues Festival</i> (Järvenpää)	119 000
Kaustinen Folk Music Festival	97 000
Tampereen Teatterikesä – <i>Tampere International Theatre Festival</i>	86 003
Maailma kylässä -festivaali – <i>World Village Festival</i> (Helsinki)	66 200
Savonlinnan Oopperajuhlat – <i>Savonlinna Opera Festival</i>	64 778
Provinssirock (Seinäjoki)	52 086
Imatra Big Band Festival	44 740
2010	
Helsingin Juhlaviikot – <i>Helsinki Festival</i>	271 896
Kotkan Meripäivät – <i>Kotka Maritime Festival</i>	200 000
Pori Jazz Festival	155 000
Puistoblues – <i>Lakeside Blues Festival</i> (Järvenpää)	123 000
Tangomarkkinat, Seinäjoki – <i>Tango Festival in Seinäjoki</i>	102 000
Tampereen Teatterikesä – <i>Tampere International Theatre Festival</i>	86 831
Kaustinen Folk Music Festival	84 000
Maailma kylässä -festivaali – <i>World Village Festival</i> (Helsinki)	71 150
Savonlinnan Oopperajuhlat – <i>Savonlinna Opera Festival</i>	64 444
Provinssirock (Seinäjoki)	59 215
2011	
Kotkan Meripäivät – <i>Kotka Maritime Festival</i>	200 000
Helsingin Juhlaviikot – <i>Helsinki Festival</i>	192 365
Pori Jazz Festival	152 000
Puistoblues – <i>Lakeside Blues Festival</i> (Järvenpää)	119 000
Tangomarkkinat, Seinäjoki – <i>Tango Festival in Seinäjoki</i>	104 000
Tampereen Teatterikesä – <i>Tampere International Theatre Festival</i>	98 642
Provinssirock (Seinäjoki)	81 800
Maailma kylässä -festivaali – <i>World Village Festival</i> (Helsinki)	76 261
Kaustinen Folk Music Festival	73 000
Savonlinnan Oopperajuhlat – <i>Savonlinna Opera Festival</i>	61 046

* Finland Festivalsin jäsentapahtumiltaan keräämiä käyntimääräarvioita. – Audience estimates gathered by Finland Festivals from its members.
 Lähde – Source: Finland Festivals

9.2 Valtion tuki valtakunnallisille kulttuuritapahtumille tapahtumatyypeittäin 2000, 2005 ja 2010
 9.2 State subsidies to national cultural events by type of event 2000, 2005 and 2010

Tapahtumatyyppi – Type of event	Valtion tuki – State subsidies					
	2000		2005		2010	
	€	%	€	%	€	%
Yhteensä – Total	2 990 381	100	3 973 000	100	4 991 000	100
Musiikki – Music	1 661 697	56	2 120 500	53	2 453 000	49
Teatteri – Theatre	265 737	9	350 000	9	621 000	12
Elokuva – Film	302 738	10	400 000	10	530 000	11
Monitaiteelliset – Multi-arts	166 506	6	239 500	6	427 000	9
Tanssi – Dance	222 008	7	298 500	8	417 000	8
Kuvataide – Visual art	174 915	6	256 000	6	260 000	5
Kirjallisuus – Literature	126 141	4	226 500	6	198 000	4
Lasten festivaalit – Festivals for children	70 639	2	82 000	2	85 000	2

Lähteet – Sources:

Opetus- ja kulttuuriministeriö – Ministry of Education and Culture

Suomen elokuvasäätiö – Finnish Film Foundation

9.3 Valtionavustukset valtakunnallisille kulttuuritapahtumille tapahtumatyypeittäin 2010

9.3 State subsidies to national cultural events by type of event 2010

Tapahtumatyyppi – Type of event	Tapahtumia – Events	Valtionavustuksia – State subsidies		€/tapahtuma – EUR/event
		1 000 € – EUR 1 000	%	
Yhteensä – Total	161	4 991	100	31 000
Elokuva – Film	7	530	11	75 714
Monitaiteelliset – Multi-arts	12	427	9	35 583
Teatteri – Theatre	18	621	12	34 500
Musiikki – Music	73	2 453	49	33 603
Tanssi – Dance	14	417	8	29 786
Kuvataide – Visual art	15	260	5	17 333
Lasten festivaalit – Festivals for children	5	85	2	17 000
Kirjallisuus – Literature	17	198	4	11 647

Lähteet – Sources:

Opetus- ja kulttuuriministeriö – Ministry of Education and Culture

Suomen elokuvasäätiö – Finnish Film Foundation

9.4 Konsertit Olympiastadionilla sekä eräissä suurhalleissa 1997–2010
9.4 Concerts at the Olympic Stadium and certain arenas 1997–2010

Paikka ja vuosi – Place and year	Paikkoja – Seats	Konsertteja – Concerts	Käynnit – Visits
Olympiastadion ¹⁾ – Olympic Stadium ¹⁾ (Helsinki)	²⁾ 39 752		
1997.....		4	194 000
1998.....		3	120 300
1999.....		2	68 900
2000.....		3	75 000
2001.....		2	63 000
2002.....		2	40 400
2003.....		4	163 522
2004.....		2	78 150
2005 ³⁾		–	–
2006.....		–	–
2007.....		3	117 000
2008.....		3	131 551
2009.....		1	45 500
2010.....		2	106 000
Hartwall Areena ⁴⁾ – Hartwall Arena ⁴⁾ (Helsinki)	12 000 – 15 000		
1997.....		22	180 237
1998.....		27	224 458
1999.....		24	203 520
2000.....		32	227 901
2001.....		23	178 918
2002.....		26	122 510
2003.....		16	143 981
2004.....		11	84 739
2005.....		26	246 940
2006.....		18	179 744
2007.....		52	328 338
2008.....		28	167 155
2009.....		21	184 058
2010.....		11	93 976
Helsingin jäähalli ⁵⁾ – Helsinki Ice Hall ⁵⁾	8 009		
1997.....		4	16 974
1998.....		5	24 475
1999.....		10	47 627
2000.....		4	20 480
2001.....		8	48 725
2002.....		6	41 963
2003.....		6	26 240
2004.....		12	60 825
2005.....		12	54 954
2006.....		12	59 453
2007.....		25	110 588
2008.....		28	118 492
2009.....		21	76 225
2010.....		12	38 043

9.4 Jatkuu
 9.4 Cont.

Paikka ja vuosi – Place and year	Paikkoja – Seats	Konsertteja – Concerts	Käynnit – Visits
HK Areena (Turku) ⁶⁾	12 100		
1997.....		17	79 170
1998.....		8	32 772
1999.....		11	52 432
2000.....		10	53 924
2001.....		7	36 041
2002.....		6	21 918
2003.....		7	33 500
2004.....		10	33 900
2005.....		9	41 600
2006.....		3	18 600
2007.....		10	42 218
2008.....		13	39 003
2009.....		7	20 600
2010.....		6	25 400
Lahti Halli ⁷⁾ – Lahti Hall ⁷⁾	3 100		
2006.....		–	–
2007.....		7	14 700
2008.....		8	14 700
2009.....		10	21 550
2010.....		4	8 400
Joensuu Areena ⁸⁾ – Joensuu Arena ⁸⁾	7 000		
2004.....		8	22 000
2005.....		4	14 500
2006.....		6	6 000
2007.....		4	15 989
2008.....		6	11 000
2009.....		9	9 200
2010.....		2	3 000
Lappi Areena ⁹⁾ – Lappi Arena ⁹⁾ (Rovaniemi)	¹⁰⁾ 3 500		
2003.....	
2004.....	
2005.....		3	3 100
2006.....		2	4 500
2007.....		4	6 500
2008.....		1	2 300
2009.....		3	4 500
2010.....		4	6 000

1) Avattiin 1938. – Opened in 1938.

2) Lisäksi kenttäpaikkoja 20 000; maksimipaikkamäärä konserteissa yhteensä yli 50 000. – In addition, standing room in the sports field for 20,000 persons; total room for over 50,000 persons in concerts.

3) Ei konsertteja yleisurheilun maailmanmestaruuskisojen takia. – No concerts due to the world championships of athletics.

4) Avattiin huhtikuussa 1997. – Opened in April 1997.

5) Avattiin 1966. – Opened in 1966.

6) Avattiin 1990. – Opened in 1990.

7) Avattiin 2006. – Opened in 2006.

8) Avattiin helmikuussa 2004. – Opened in February 2004.

9) Avattiin 2003. – Opened in 2003.

10) Lisäksi permantopaikkoja 1 700. – In addition there are 1,700 seats on the floor.

Lähteet – Sources:

Konserttipaikkojen omat ilmoitukset. – Reports of the concert venues.

9.5 Kulttuurirakennukset käyttötarkoituksen, maakunnan ja rakentamisvuoden mukaan 31.12.2009
 9.5 Cultural buildings by use, region and year of construction 31.12.2009

Maakunta – Region	Teatteri-, ooppera-, konsertti- ja kongressitalot – Theatre, opera, concert and assembly halls	Elokuvateatterit – Cinemas	Kirjastot ja arkistot – Libraries and archives	Museot ja taidegalleriat – Museums and art galleries	Näyttelyhallit – Exhibition halls	Yhteensä – Total
Yhteensä – Total	117	49	603	1 014	164	1 947
Uusimaa	18	8	89	129	31	275
– Pääkaupunkiseutu ¹⁾ – Capital area ¹⁾	10	4	46	57	14	131
– Muu Uusimaa – Rest of Uusimaa	8	4	43	72	17	144
Varsinais-Suomi	13	3	72	140	19	247
Satakunta	7	3	31	49	6	96
Kanta-Häme	2	3	24	51	6	86
Pirkanmaa	9	3	47	87	7	153
Päijät-Häme	9	1	37	18	8	73
Kymenlaakso	3	2	21	35	6	67
Etelä-Karjala – South Karelia	3	3	14	24	4	48
Etelä-Savo	5	–	20	32	11	68
Pohjois-Savo	6	2	33	54	6	101
Pohjois-Karjala – North Karelia	3	4	23	53	10	93
Keski-Suomi – Central Finland	7	1	41	26	8	83
Etelä-Pohjanmaa – South Ostrobothnia	7	6	36	39	6	94
Pohjanmaa – Ostrobothnia	6	1	26	102	10	145
Keski-Pohjanmaa – Central Ostrobothnia	2	–	12	26	1	41
Pohjois-Pohjanmaa – North Ostrobothnia	8	5	42	65	8	128
Kainuu	4	2	11	35	3	55
Lappi – Lapland	3	2	19	41	13	78
Ahvenanmaa – Åland	2	–	5	8	1	16
Rakennusvuosi – Year of construction						
–1920.	21	4	141	307	21	494
1921–1939.	15	9	42	48	12	126
1940–1949.	3	5	19	11	4	42
1950–1959.	13	11	37	22	2	85
1960–1969.	7	7	51	22	3	90
1970–1979.	9	3	70	48	4	134
1980–1989.	20	4	135	146	30	335
1990–1999.	17	–	57	157	24	255
2000–.	9	2	30	91	41	173
Tuntematon – Unknown	3	4	21	162	23	213

1) Helsinki, Espoo, Vantaa, Kauniainen.

Lähde – Source:

Tilastokeskus, henkilötilastot: rakennus- ja asutokanta – Statistics Finland, Population Statistics: Buildings and Dwellings

9.6 Seuratalojen valtionavustukset 1990–2011

9.6 Club houses having received state support 1990–2011

Vuosi – Year	Valtionavustusta saaneita seurataloja (yhdistyksiä) ¹⁾ – Club houses (societies) having received State support ¹⁾	Valtionavustuksia yhteensä – State support total
		1 000 € – EUR 1 000
1990.....	368	2 673
1991.....	384	2 741
1992.....	313	2 503
1993.....	304	2 119
1994.....	283	1 788
1995.....	232	1 216
1996.....	217	1 009
1997.....	166	1 031
1998.....	197	1 195
1999.....	201	1 199
2000.....	195	1 194
2001.....	183	1 194
2002.....	176	1 204
2003.....	161	1 186
2004.....	176	1 240
2005.....	177	1 305
2006.....	185	1 478
2007.....	190	1 475
2008.....	192	1 470
2009.....	177	1 574
2010.....	172	1 562
2011.....	182	1 622

1) Seurataloille voidaan myöntää valtionavustusta, jolla on tarkoitus säilyttää, ylläpitää ja parantaa seuratalojen kulttuurihistoriallista arvoa, rakennusteknistä kuntoa ja toimivuutta. – State support can be allocated to club houses to preserve, maintain and improve their cultural historical value, state of the building technology and functionality.

Lähde – Source:

Suomen Kotiseutuliitto – The Finnish Association for Local Culture and Heritage

9.7 Suomen ulkomailla toimivat kulttuuri- ja tiedeinstituutit 2009
 9.7 Finnish cultural and scientific institutes abroad 2009

Instituutti – Institute	Sijaintipaikka – Location	Perustettu – Founded	Henkilöstö ¹⁾ – Staff ¹⁾	Tulot – Income		Menot – Expenditure		
				Yhteensä – Total	Josta opetus- ministeriöstä – Of which from the Ministry of Education	Yhteensä – Total	Josta ¹⁾ palkat – Of which ¹⁾ wages and salaries	Josta toimi- tilakulut – Of which premises
				€	€	€	€	€
Suomen Rooman-instituutti – <i>Finnish institute in Rome</i>	Rooma – Rome	1954	7	1 030 650	535 000	1 043 350	384 500	462 730
Suomen Tukholman instituutti ²⁾ – <i>Finnish Institute</i> ²⁾	Tukholma – Stockholm	1995 (1969)	7	1 190 977	663 203	967 644	512 103	191 485
Suomen Ateenan-instituutti – <i>Finnish Institute at Athens</i>	Ateena – Athens	1984	7	707 597	558 674	675 232	221 786	177 574
Suomen New Yorkin kulttuuri-instituutti – <i>Finnish Cultural Institute in New York</i>	New York	1989	3	573 187	428 000	641 671	224 016	92 528
Suomen Ranskan instituutti – <i>Finnish institute in France</i>	Pariisi – Paris	1990	7	951 597	861 723	939 679	275 599	313 273
Suomen Lontoon instituutti – <i>Finnish Institute in London</i>	Lontoo – London	1991	4,35	977 705	878 772	950 214	349 657	325 428
Kööpenhaminan Suomi-instituutti – <i>Finnish institute in Copenhagen</i>	Kööpenhamina – Copenhagen	1992	2	250 550	214 000	249 770	110 650	19 800
Suomen Benelux-instituutti – <i>Finnish cultural institute for Benelux</i>	Antwerpen – Antwerp	1993	3	354 707	287 000	337 406	150 824	41 821
Suomen Pietarin-instituutti – <i>Finnish Institute in St Petersburg, Russia</i>	Pietari – St Petersburg	1993	6	487 886	412 000	492 608	224 552	41 735
Suomen Damaskoksen instituutti – <i>Finnish Institute in Damascus</i>	Damaskos – Damascus	1994	3,2	359 469	266 000	358 938	152 342	30 746
Suomen Saksan-instituutti – <i>Finnish institute in Germany</i>	Berliini – Berlin	1994	4,5	705 277	630 000	685 032	242 809	169 975
Suomen Viron-instituutti – <i>Finnish Institute in Estonia</i>	Tallinna, Tartto – Tallinn, Tartu	1994	8	399 702	359 000	395 818	167 544	87 400
Suomalais-norjalainen kulttuuri-instituutti – <i>Finnish-Norwegian cultural institute</i>	Oslo	1996	1,8	360 487	236 000	369 815	112 932	112 074
Suomen Madridin-instituutti – <i>Finnish institute in Madrid</i>	Madrid	1996	2,8	442 000	300 000	442 000	124 063	93 248
Suomen Japanin Instituutti – <i>Finnish Institute in Japan</i>	Tokio – Tokyo	1997	5	759 000	685 000	757 000	342 000	167 000
Finnagora – Suomen kulttuurin, tieteen ja talouden keskus – <i>The Centre of Finnish Culture, Research and Business in Hungary</i>	Budapest	2003	3	237 444	233 000	219 357	92 078	16 300

1) Mukaan lukien osa-aikaiset, ei harjoittelijoita. – Including temporary workers but not trainees.

2) Ohjelmatoiminnan tulot ja menot. – Income and expenditure from programme activity.

Lähteet – Sources:

Opetus- ja kulttuuriministeriö – Ministry of Education and Culture

Kulttuuri- ja tiedeinstituuttien omat ilmoitukset – Reports of the institutes

10 Kulttuurin yksityinen ja julkinen tuki

Valtion kulttuurimäärärahat

Opetus- ja kulttuuriministeriön pääluokka

Opetus- ja kulttuuriministeriön hallinnonalan kulttuurimäärärahat olivat valtion talousarviossa vuodelle 2011 noin 426 miljoonaa euroa. Vuoden 2010 tilinpäätöksessä menot olivat 400,6 miljoonaa euroa, mikä oli 6,3 prosenttia kaikista ministeriön hallinnonalan menoista ja 0,8 prosenttia valtion menoista. (Taulukot 10.1 ja 10.2.) Tässä esitetyt määrärahat ovat valtion tulo- ja menoarviossa kulttuurille korvamerkittyjä, ja niistä käytetään usein termiä ”kulttuuribudjetti”. Opetus- ja kulttuuriministeriön rahoitusta kulttuurin alueelle suuntautuu myös koulutus-, tutkimus-, nuoriso- sekä liikuntapolitiikan sektoreilta. Lisäksi kulttuuriin ohjautuu vuosittain vaihteleva määrä muiden hallinnonalojen rahoitusta, esimerkiksi ulkoasiain-, liikenne- ja viestintä-, ympäristö- sekä työ- ja elinkeinoministeriöiden pääluokista. Valtiovarainministeriö hallinnoi nykyään valtionosuuksia.

Suurin osa opetus- ja kulttuuriministeriön kulttuurimäärärahoista kohdistetaan kansallisille taide- ja kulttuurilaitoksille ja kunnille lakisääteisinä valtionosuuksina ja lakiin perustuvina avustuksina. Vuonna 2010 tällaisten menojen osuus kulttuuribudjetista oli yhteensä noin 63 prosenttia. Loput rahat käytetään taiteilijatukeen (5 prosenttia) ja muuhun taiteen ja kulttuurin edistämiseen (32 prosenttia). Esi- ja perusopetuksen, yleisten kirjastojen sekä kuntien kulttuuritoimen valtionosuudet siirtyivät valtiovarainministeriön pääluokkaan vuonna 2010, ja siksi kuntien kulttuuritoimen lakiin perustuva avustus opetus- ja kulttuuriministeriön hallinnonalalla putosi noin 5,6 miljoonasta eurosta vuonna 2009 vain 100 000 euroon vuonna 2010. (Taulukko 10.1.)

Vuoden 2011 talousarviossa lakisääteisiin valtionosuuksiin ja lakiin perustuviin avustuksiin on kulttuurimäärärahoista varattu 255 miljoonaa euroa, mikä vastaa 60 prosenttia koko kulttuuribudjetista. Taiteen perusopetuksen valtionosuudet eivät sisälly taulukkoon, koska ne eivät kuulu kulttuuribudjettiin vaan yleissivistävän koulutuksen määrärahoihin.

Kulttuurimäärärahoja on valtion talousarviossa sekä yleiskatteisilla budjettirahamomentilla että veikkausvoittovaramomentilla. Painopiste siirtyi 1990-luvun lamavuosina nopeasti veikkausvoittovarojen puolelle. Kun samaan aikaan

yleiskatteisen rahoituksen määrää vastaavasti supistettiin, kulttuuribudjetti tuli entistä vahvemmin riippuvaiseksi kansalaisten innosta veikata ja ostaa arpoja. Kun veikkausvarat kattoivat kulttuuribudjetista vain kolmanneksen vuonna 1990, oli niiden osuus vuoteen 1999 mennessä noussut 78 prosenttiin (Heiskanen ym. 2002, Suomen tilastollinen vuosikirja). Vuonna 2011 yli puolet noin 426 miljoonan euron kulttuuribudjetista rahoitettiin veikkausvoittovaroilla.

Veikkaus on kokonaan valtion omistama osakeyhtiö. Sen taloudellinen tulos vuonna 2010 oli lähes 504 miljoonaa euroa, josta 492 miljoonaa euroa luovutettiin opetus- ja kulttuuriministeriölle jaettavaksi suomalaiselle taiteelle, liikunnalle, tieteelle ja nuorisotyölle. Taiteen osuus oli noin 54 prosenttia (kirjastot mukaan lukien). Vuodelle 2011 talousarviossa on 515 miljoonaa euroa veikkausvoittovaroja (Taulukko 10.3.)

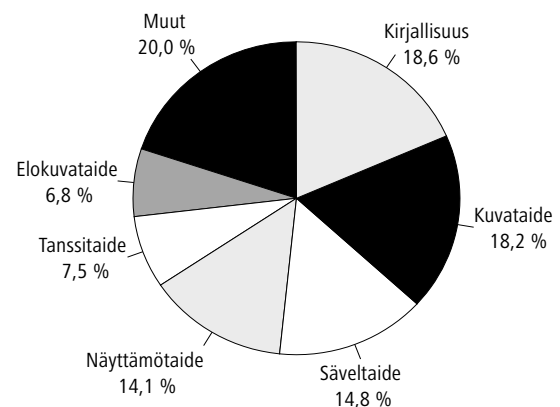
Valtion taidetoimikuntalaitos

Valtio tuki taiteellista toimintaa opetus- ja kulttuuriministeriön alaisen taidetoimikuntalaitoksen kautta vuonna 2010 yhteensä 26,5 miljoonalla eurolla (nämä rahat sisältyvät opetus- ja kulttuuriministeriön kulttuuribudjettiin). Yli puolet (lähes 14,7 miljoonaa euroa) myönnettiin taiteelliseen työskentelyyn. Taiteilija-apurahoina myönnettiin lähes 10 miljoonaa euroa ja kirjastoapurahoina vajaat kolme miljoonaa euroa.

Seuraavaksi eniten, yli 9 miljoonaa euroa, myönnettiin yhteisöille. Tällä tuella rahoitettiin pääasiassa eri taiteenalojen toiminta-avustuksia (lähes 5,8 miljoonalla eurolla) ja erityisavustuksia eri taiteenaloille (lähes 2,5 miljoonalla eurolla).

Kuvio 10.1

Taiteen keskustoimikunnan tuki taiteenaloittain (%) vuonna 2010

Lähde: Taiteen keskustoimikunta

Alueelliset taidetoimikunnat saivat lähes seitsemän miljoonaa euroa myönnettäväksi työskentelyapurahoihin (lähes 1,8 miljoonaa euroa). Suurimmat erät alueellisten taidetoimikuntien apurahoista kohdennettiin työskentelyapurahoihin ja läänintaitelijoiden palkkoihin. (Taulukko 10.4.)

Valtion taidetoimikuntalaitoksen (valtion ja alueellisten toimikuntien yhteensä) myöntämä tuki kasvoi vuonna 2010 yhdeksän prosenttia. Tuen osuus valtion menoista on 0,06 ja valtion kulttuuri- ja taidebudjetista kahdeksan prosenttia.

Taiteen keskustoimikunnan tuesta suurimman osuuden saivat kuvataide ja kirjallisuus, joiden osuus koko 26,5 miljoonan euron tuesta oli lähes 37 prosenttia. Säveltaiteen osuus oli noin 15 ja näyttämötaiteen osuus 14 prosenttia. (Kuvio 10.1.) Lisäksi alueelliset taidetoimikunnat tukivat erilaisia taiteen edistämisen hankkeita noin 2,5 miljoonalla eurolla, eniten kuvataidetta (26 %) ja säveltaidetta (15 %). Taidetoimikuntien apurahojen ja avustusten hakijoita vuonna 2010 oli noin 8 100, ja apurahoja myönnettiin noin 3 500 hakijalle. Yhteensä tukia myönnettiin lähes 31 miljoonaa euroa (Karhunen 2010).

Hallituksen talousarvioesitys lupaa taiteen tukeen yhden prosentin kasvua vuonna 2012. Kaikkiaan taiteen tukeen käytetään ensi vuonna 429 miljoonaa euroa. Tästä noin puolet katetaan veikkauksen tuotolla. Talousarvioesityksessä taiteenaloista muotoilulle on veikkauvoittovaroista luvassa suurin, lähes 40 prosentin nousu. Samoihin nousulukemiin pääsee sirkustaide. Rakennustaide on prosentuaalisessa kasvussa kolmannella, kuvataide neljännellä ja säveltaide viidennellä sijalla. Elokuvalle on luvassa vajaan viiden prosentin nousu. Tanssitaiteen, valokuvataiteen ja mediataiteen tuki pysyy ennallaan.

Säästötoimet kohdistuvat museoiden, teattereiden ja orkestereiden valtionosuuksiin. Teattereiden ja orkestereiden valtionosuuksiin esitetään budjettivaroja 40,4 miljoonaa euroa, johon sisältyy 5 miljoonan euron säästö. Museoiden valtionosuuksiin esitetään budjettivaroja 17,7 miljoonaa euroa, jossa on 5 miljoonan euron säästö. Menosäästöjen toteuttamiseksi alennetaan valtionosuuden laskentaperusteena olevia yksikköhintoja vuosiksi 2012–2015.

Kuntien kulttuurimenot

Kunnilla on keskeinen asema julkisessa kulttuuripolitiikassa. Laki säätää kunnan tehtäväksi järjestää kirjasto- ja tietopalveluita (L 904/1998). Samoin kunnan tulee edistää, tukea ja järjestää kulttuuritoimintaa, millä tarkoitetaan taiteen harjoittamista ja harrastamista, taidepalveluiden tarjontaa ja käyttöä, kotiseututyötä sekä paikallisen kulttuuriperinteen vaalimista ja edistämistä

(L 728/1992). Kulttuuritoiminnan sisältö ja toteuttamistapa ovat kuntien itsensä päätettävissä. Valtio tukee kuntia valtionosuuksilla, jotka kattavat tietyn laskennallisen osuuden kustannuksista. Jokainen kunta saa kirjastopalveluihin ja kulttuuritoimintaan asukasperusteista valtionosuutta, minkä lisäksi kunnat voivat saada valtionosuutta teatterien, museoiden ja orkesterien toimintaan sekä taiteen perusopetukseen. Tuottoa ne saavat pääsylipputuloina ja vuokrina. Peruskirjastopalvelut on säädetty laissa ilmaiseksi käyttäjille. Merkittävä osa kulttuuritoiminnasta jää kunnissa katettavaksi verotuloilla. Esimerkiksi suurin osa teattereista saa kunnilta isompaa avustusta kuin valtiolta.

Valtion tukipolitiikka paikallistason kulttuuritoimintaan alkoi jättevöityä 1970-luvulla, jolloin tapauskohtaisesti myönnetyille valtion rahoitusosuuksille alettiin rakentaa lainsäädännöllistä pohjaa. Merkittävänä avauksena paikallistason kulttuuritoiminnan tukemiseen voidaan pitää Kulttuuritoimintakomitean (Kulttuuritoimikunnan mietintö 1974:2) työtä. Mietinnössä ehdotettiin kuntien kulttuuritoiminnan tukemiselle lakisääteistä perustaa. Laki kuntien kulttuuritoiminnasta tuli voimaan vuonna 1981. Lain tärkein tehtävä oli vakiinnuttaa kulttuuritoiminta osaksi kuntien tehtäviä. Kuntiin tuli perustaa hallinnollinen infrastruktuuri, kulttuurilautakunta ja muiden sektoreiden käytäntöjä noudattaen lähinnä hallinnolliset virat (kulttuuritoimen johtaja ja -sihteeri) huolehtimaan kulttuuria koskevista tehtävistä. Myöntämällä lakisääteistä, kuntien taloudelliseen kantokykyyn suhteutettua kustannusperusteista valtionosuutta kuntien kulttuuritoiminnasta aiheutuviin kustannuksiin pyrittiin kuntia motivoimaan tehtäväalueen hoitamiseen.

Tällä hetkellä kuntien kulttuuritoimintaan maksetaan laskennallista valtionosuutta. Valtionosuuden perustana on laskennallinen yksikköhinta, joka on 3,5 euroa/asukas. Siihen maksetaan valtionosuutta 29,7 prosenttia eli tällä hetkellä 1,04 euroa per asukas. Taideopetuksen tukeminen perustuu myös lainsäädäntöön. Oman erillislakinsa saivat musiikkioppilaitokset jo vuonna 1969, ja myöhemmin vuonna 1998 tuli voimaan laki taiteen perusopetuksesta, jonka sisään kirjoitettiin aikaisemmin lakiin musiikkioppilaitosten valtionavusta kuuluneet säännökset.

Valtionosuutta taiteen perusopetukseen maksetaan kahdella mekanismilla. Opetusmäärään perustuvana valtionosuuden perusteena on vahvistettu opetustunnin yksikköhinta, joka oli vuonna 2009 tuntia kohti 67,50 euroa. Siitä valtionosuutta maksettiin oppilaitoksen ylläpitäjälle 57

prosentin ja yksityiselle ylläpitäjälle arvonnalisäve-
ron kompensationsa 1,98 prosentin lisäavustusta.
Asukaskohtaista valtionosuutta taiteen perusope-
tukseen maksetaan siihen oikeutetuille kunnille
1,40 euroa asukasta kohden, josta valtionosuutta
maksetaan 29,7 prosenttia. Lisäksi kansalais- ja
työväenopistoissa annettavan taiteen perusope-
tuksen kustannuksia sisältyy vapaan sivistystyön
menoihin. (Kangas ym. 2011).

Kirjastojen lakisääteinen valtionohjaus ja -tuki
on perustunut lakiin jo vuonna 1928 säädetyn
kansankirjastolain myötä. Sen jälkeen lakia on
useaan otteeseen uudistettu, viimeksi vuonna
1998. Tällä hetkellä kirjastojen valtiontuki pe-
rustuu asukasta kohti laskettuun yksikköhintaan.
Kunta voi saada siihen korotusta asukastiheyden
ja saaristo-olosuhteiden perusteella. Alueelliseen
– ja kirjastojen osalta valtakunnalliseen – toimin-
taan voidaan osoittaa lisättyä valtionosuutta.

Valtion tuki taide- ja kulttuurilaitoksille oli
pitkään harkinnanvaraista, kunnes teatteri-, orkes-
teri- ja museolait tulivat voimaan vuonna 1992.
Lain mukaan valtion tuki perustuu laitoksissa
työskentelevän henkilöstön henkilötyövuosien
määrään, jonka yhteenlaskettu enimmäismäärä
päätetään vuosittain valtion tulo- ja menoarvi-
ossa. Tuki osoitetaan kulttuurilaitoksen ylläpi-
täjälle, kunnalle tai kuntayhtymälle, yksityiselle
yhteisölle tai säätiölle. Henkilötyövuoden hinta,
johon valtionosuus (37 prosenttia) suhteutetaan,
tarkistetaan kustannuskehitystä vastaavaksi mää-
räajoin.

Ratkaisevasti rahoitustilanne korjautui vuonna
2005 hyväksytyyn opetus- ja kulttuuritoimen ra-
hoituslain uudistuksen johdosta. Museoiden, teat-
tereiden ja orkestereiden valtionosuudet kasvoivat
vuosina 2008–2010 noin 50 miljoonaa euroa eli
lähes 80 prosenttia. Kolmen vuoden aikana toteu-
tettu valtionosuuksien yksikköhinnan kasvattami-
nen on merkittävin järjestelmän käyttöönoton jäl-
keen toteutettu uudistus. Yksikköhinnan korotus
palautti yksikköhinnan reaaliarvon lain voimaan-
tulon ajankohdan (vuoden 1993) tasolle. Suuri
osa taide- ja kulttuurilaitosten valtionosuuksista
maksetaan veikkausvoittovaroista. Kuntiin tulevan
valtionosuuden kohdentamisesta kunnat päättävät
itse. Teatterit, orkesterit ja museot ovat tässä eri-
laisessa asemassa riippuen siitä, onko ylläpitäjänä
kunta, joka voi käsitellä näitä valtionosuuksia suu-
ren valtionosuuksista muodostuvan kokonaisuus-
den sisällä ja jyvittää sitä haluamallaan tavalla, vai
onko ylläpitäjä yksityisoikeudellinen yhteisö, jolle
valtionosuudet maksetaan suoraan. Uusimmassa
peruspalveluohjelmassa vuosille 2011–2014 kult-
tuuripalvelut suositellaan sisällytettäväksi perus-

palvelubudjettiin. (Kuntien kulttuuritoiminnan
tuki- ja kehittämisselitys 2011).

Tilastokeskuksessa vuosittain laadittavan kun-
tien talous- ja toimintatilaston mukaan kuntien
yhteenlasketut nettokustannukset kulttuurialan
tehtävissä olivat 806 miljoonaa euroa vuonna
2010. Tästä summasta lähes 40 prosenttia (298
miljoonaa euroa) käytettiin kirjastoihin. Museo-
ja näyttelytoimintaan käytettiin noin 100 miljo-
onaa euroa. Kulttuurialaan on kuntien toiminta- ja
taloustilaston tehtäväluokista laskettu kirjastot,
museo- ja näyttelytoiminta, teatteri-, tanssi- ja
sirkustoiminta, musiikkitoiminta, taiteen perus-
opetus sekä muu kulttuuritoimi. Laskelmassa hal-
lintokuluista puuttuu opetus- ja kulttuuritoimen
sisäiset hallintokulut, jotka sisältyvät asianomai-
seen ohjelmakohtaan, esimerkiksi orkesterien
hallintokulut sisältyvät musiikkitoimintaan. Koko
maan tasolla kulttuuritehtävien osuus kuntien
käyttötaloudesta oli kolme prosenttia vuonna
2010. (Taulukko 10.5.)

Kymmenen suurimman kunnan osuus musiik-
kitoiminnan nettokustannuksista koko maassa oli
yli 70 prosenttia (taulukko 10.6). Niiden osuus
teatteri-, tanssi- ja sirkustoiminnan sekä museo- ja
näyttelytoiminnan nettokuluista oli noin 60 pro-
senttia näiden toimintojen kokonaisnettokustan-
nuksista. Kunnat käyttivät kulttuuritoiminnan eri
osa-alueilla vuonna 2009 Kuntaliiton ja Opetus-
hallituksen tietojen mukaan varoja tekstitalukon
10.1 mukaisesti.

Kirjastotoimeen osoitettiin kunnissa vuonna
2010 kaikkiaan runsaat 298 miljoonaa euroa. Val-
tionosuuden perusta oli 287,5 miljoonaa euroa.
Siitä laskettu valtionosuus kirjastoille on yhteensä
noin 120 miljoonaa euroa (yli 40 prosenttia koko-
naiskustannuksista).

Tekstitaulukko 10.1

Kunnallinen kulttuurirahoitus ja toimialan valtionosuudet (vos)
vuonna 2009 (milj. euroa)

Toimiala	Kunnan netto/ käyttö/ kustannus (1)	Vos- peruste kunnat (2)	Vos- peruste yksityiset (3)	Vos- peruste kunnat (4)	Vos- peruste yksityiset (5)
Kirjastot	292	284	–	121,2	–
Yleinen kulttuuritoiminta	118	18,7	–	5,6	–
Taiteen perusopetus	61	54,6	54,7	31,1	33,9
Museot ja näyttelyt	97	69,7	20,9	21,7	8,8
Teatteri ja sirkus	67	28,3	88,7	13,9	35,4
Orkesteri ja musiikki	65	40,6	7,7	15,3	3,1
Yhteensä	700	495,9	174,8	208,8	81,2

(1) Kuntien nettokäyttökustannukset kuntien tilinpäätöstietojen mukaan

(2) yhteenlaskettuina kunnille maksettavien valtionosuuksien perusteet

(3) yksityiselle ylläpitäjälle maksettavien valtionosuuksien perusteet

(4) kunnille maksettujen valtionosuuksien yhteenlaskettu määrä

(5) yksityisille ylläpitäjille maksettujen valtionosuuksien yhteenlaskettu määrä

Taiteen perusopetuksen osalta valtionosuusperusteen ja kunnan tilinpäätöstietojen erotus selittyy sillä, että valtionosuuden piiriin hyväksytyjen ja tosiasiallisesti laitoksissa työskentelevien henkilötyövuosissa on eroa, koska valtionosuus lasketaan vain valtion talousarviossa hyväksytyjen henkilötyövuosien perusteella.

Kuntien kulttuuritoimen kokonaiskustannukset olivat vuonna 2010 kaikkiaan 727 miljoonaa euroa eli noin 135 euroa/asukas. Valtionosuudet huomioon ottaen valtion rahoitus tehtävälueille nousi yhteensä 317 miljoonaa euroon. Toimialan kokonaiskustannuksia ei voida paikallistasolla tarkkaan eritellä, koska osa kulttuurin paikallistason kustannuksista aiheutuu yksityisten taidelaitosten toiminnasta. Taidelaitosten nettokustannukset kunnille valtionosuus vähennettynä ovat 178 miljoonaa euroa ja valtionosuus vastaviin menoihin oli kunnille 51 miljoonaa euroa ja yksityisille ylläpitäjille 47 miljoonaa euroa. Yksityisen ylläpitäjän tosiasiallisena taustayhteisönä on usein kunta. Voidaan arvioida, että kunnat vastasivat näiden lukujen valossa noin kahdesta kolmasosasta laitosten kustannuksista. Kirjastojen kustannuksista kunnat vastaavat lähes 60 prosentin osuudella ja yleisen kulttuuritoimen menoista noin 95 prosentin osuudella. Vaikka kulttuuritoimialojen kokonaisrahoituksen kehitys on kunnissa vuodesta 1997 lähtien ollut ripeää, ei kasvu ole ollut yhtä voimakasta kuin kuntien kaikkien toimialojen menojen kasvu yhteensä. Kun kunnan kaikkien menojen kasvu indeksoituna vuodesta 1997 vuoteen 2009 on kasvanut luvusta 100 lukuun 180, on kasvuluku kulttuuritoimessa ollut 155. (Kangas ym. 2011).

Kulttuurin voimavarat vaihtelevat suuresti kuntien välillä. Kulttuurimenot asukasta kohti olivat alle 10 000 asukkaan kunnissa puolet suurempien kuntien menotasosta. 1990-luvun valtionosuusuudistusten jälkeen alle 15 000 asukkaan kunnista joka toisessa lakkautettiin kulttuurisihiteerin virka. Samaan aikaan yhdistelmävirkoja, joihin liittyy kulttuuritoimi, vähennettiin pienissä kunnissa noin kolmanneksella. (Keltti 2001).

Palvelujen väheneminen ja niiden merkityksen aliarvostaminen muodostavat toisiaan vahvistavan kierteen ja Kunnallisalan kehittämistätiön ilmapuntaritutkimuksessa 2009 ilmeni, että vain 33 prosenttia kuntalaisista pitää kulttuuripalveluja ja noin 60 prosenttia liikuntapalveluja kunnan tehtävänä (Kangas ym. 2011). Yli puolet (57 prosenttia) on sitä mieltä, että kulttuuripalvelujen järjestämisestä voisi luopua kunnan järjestämänä.

Tilastokeskuksen vapaa-aika- ja ajankäyttötutkimuksen mukaan alueelliset erot ovat selkeitä

kulttuuriosallistumisessa. Kaupunkimaisissa kunnissa asuvat osallistuivat kulttuuriin selvästi muita enemmän. Taajaan asuttujen kuntien ja maaseudun välillä erot ovat pienempiä eivätkä yhtä systemaattisia. Tulokset vahvistavat kuvaa, jonka mukaan pääkaupunkiseutu ja maakuntakeskukset erottuvat muuta maata aktiivisempina kulttuuripalvelujen tarjoajina. Tekstitalukossa 10.2. on tietoja kulttuuritoimintoihin osallistumisesta aluetyypeittäin.

Johtuen tilastoinnin puutteista selvitysmiehet ovatkin esittäneet toimenpide-ehdotuksena kulttuurin alueella mm. kuntien kulttuurialan tilastoinnin ja tiedontuotannon kehittämistä. Tilastojen tietolähteinä ovat useimmiten kunnan taloutta kuvaavat asiakirjat (tilinpäätöstiedot), joissa esimerkiksi taide- ja kulttuurilaitosten erillisestä hallinnosta johtuen laitoksia koskevat tiedot ovat vaillinaisia. Osa laitoksista (kunnalliset) on tilastoissa mukana ja osasta (yksityisoikeudelliset yhteisöt) tiedot puuttuvat. On tärkeää saada kulttuuripalvelujen toiminnalliset ja taloudelliset tiedot yhdenmukaisiksi ja ajantasaisiksi. Kuntien kulttuuritoiminnasta ja paikallisten taidelaitosten toiminnasta ja taloudesta on nykyisellään hyvin vaikea saada vertailukelpoista tietoa. Tilastokeskuksen kuntien talous -tilaston pohjalta ei voi saada luotettavaa tietoa taidelaitosten taloudesta (Helin 2007). Yhtenäistä tilastointia vaikeuttaa laitosten ja oppilaitosten erilainen hallinto. Tiedot kunnallisten laitosten toiminnasta kulkevat kunnan taloushallinnon kautta. Sen sijaan yksityisoikeudellisten yhteisöjen luvut näkyvät parhaimmillaankin vain kunnan myöntämien avustusten

Tekstitalukko 10.2

Kulttuuritoimintoihin osallistuminen viimeisten 12 kuukauden aikana aluetyypeittäin vuonna 2009 (% asukkaista)

	Kaupunkimaiset kunnat	Taajaan asutut kunnat	Maaseutumaiset kunnat
Elokuussa käyminen			
12 kuukauden aikana	56	36	30
Teatterissa käyminen	46	35	37
Konserteissa käyminen	55	39	38
Taidemuseoissa ja -näyttelyissä käyminen	47	37	30
Muissa museoissa käyminen	44	31	30
Tanssiesityksissä käyminen	20	13	14
Oopperassa käyminen	8	2	3
Soittaa nykyisin	14	10	10
Laulaa nykyisin	7	6	5
Harrastaa kuvataiteita	14	12	12
Harrastaa kirjoittamista	13	10	8
Harrastaa näyttelemistä	2	1	1
Harrastaa tanssia	6	5	3
Harrastaa valokuvausta	29	22	26
Harrastaa videokuvausta	10	6	8

Lähde: Tilastokeskuksen ajankäyttötutkimus

ja vuokratulojen kautta. Mikäli kunnassa toimii vahvoja taidelaitoksia ja siellä annetaan aktiivisesti taiteen perusopetusta ja mikäli toiminnot on järjestetty yksityisoikeudellisten yhteisöjen hallinnoimiksi, näkyy tilastoissa hyvin vähän tai ei lainkaan tietoja toiminnasta.

Opetushallitus laatii taiteen perusopetusta koskevia tilastoja. Järjestöt, Teatterin tiedotuskeskus ja Suomen Sinfoniaorkesterit ry. julkaisevat alkuvuodesta teatterien ja orkesterien edellisen vuoden toiminta- ja taloustilastot ennen kuin kuntien tilinpäätökset ovat valmistuneet, minkä vuoksi tietopohja on epävarma. Selvitysmiesten näkemyksen mukaan järjestöjen tilastojen perusteella viranomaiset eivät voi tehdä omia päätöksiään. Kulttuurialojen tilastoinnissa tarvitaan tiedontuotannon kehittämistä niin, että alan toiminnasta ja kehityksestä voidaan saada luotettavat ja kuntien ja muun paikallisen kulttuuritoiminnan toimintaa ja taloutta koskevat keskeiset tiedot. (Kangas ym. 2011.)

Euroopan unionin ohjelmat

Kulttuurihankkeet voivat saada Euroopan unionilta rahoitusta sekä varsinaisista kulttuuri- ja audiovisuaalisen alan ohjelmista että rakennerahastoista muiden alojen joukossa. Jälkimmäisessä tapauksessa hankkeiden tulee palvella aluekehittämisen päätavoitetta. Rakennerahastojen kehittämisohjelmat voivat myös keskittyä kulttuuriin ja laajemmin luoviin aloihin, kuten tällä hetkellä opetus- ja kulttuuriministeriön hallinnoimat valtakunnalliset ESR-ohjelmat, esimerkiksi ”Luovien alojen yritystoiminnan kasvun ja kansainvälistymisen kehitysohjelma” ja ”Kulttuuri-liikunta- ja nuorisalojen kolmas sektori hyvinvointipalvelujen tarjoajana”.

EU:lla on ollut lukuisia laajoja kulttuurin alueen tukiohjelmiä. Ennen puiteohjelmia kulttuuria ja taidetta tuettiin Rafael-, Ariane- ja Kaleidoskooppi-ohjelmista. Ensimmäistä puiteohjelmaa, jonka nimi oli ”Kulttuuri 2000”, toteutettiin vuosina 2000–2006. Sen kokonaisbudjetti oli 236,5 miljoonaa euroa. Vuoden 2007 alusta voimaan astui toinen kulttuurin puiteohjelma nimeltään ”Kulttuuri”, joka jatkuu vuoteen 2013 saakka. Se kattaa muut taiteen ja kulttuurin alat paitsi audiovisuaalisen alan, jota varten on oma ohjelma ”Media 2007”. Kulttuuriohjelman budjetti seitsenvuotiskaudelle on noin 400 miljoonaa euroa.

Suomalaista elokuva-, televisio- ja uusmedia-tuotantoa sekä audiovisuaalisen alan tutkimusta tuettiin vuosina 2001–2006 Media Plus -ohjelmasta vuosittain 1,1–1,9 miljoonalla eurolla. Vuoden

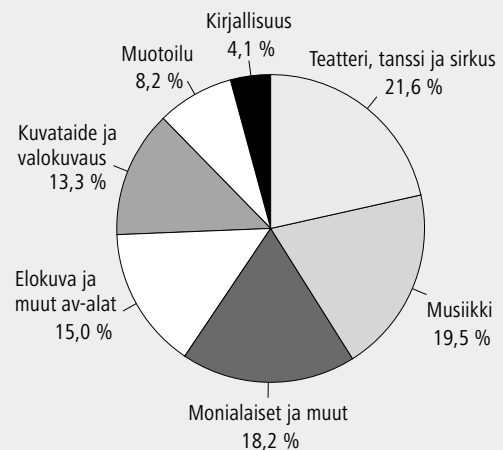
2007 alussa astui voimaan uusi seitsenvuotinen Media 2007, joka painottaa aiempaa vahvemmin digitalisointia ja markkinointia. Vuonna 2010 siitä myönnettiin Suomelle 1,5 miljoonaa euroa (taulukko 10.8).

Luovien alojen yritystoimintaan käytettiin rakennerahasto -ohjelmakaudella 2000–2006 erilaista EU:n hankerahoitusta kaikkiaan noin 65 miljoonaa euroa. Vuoden 2010 lopussa rakennerahastohankkeiden EU:n ja valtion rahoituksen määrä kulttuurihankkeisiin oli lähes 150 miljoonaa euroa. Tästä luovien alojen hankkeiden rahoitus oli noin 62 miljoonaa euroa.

TIETORUUTU 10.1 Kulttuurivientihanke

Vuonna 2003 käynnistyi opetusministeriön, ulkoasiainministeriön ja kauppa- ja teollisuusministeriön kulttuurivientihanke. Selvitysmies Hannele Koivusen raportti Onko kulttuurilla vientiä? julkaistiin vuonna 2004 ja esitys Suomen kulttuuriviennin kehittämisohjelmaksi valmistui vuonna 2007. Opetusministeriön kulttuuri-, liikunta- ja nuorisopolitiikan osastoon perustettiin vuonna 2005 kulttuurivientiyksikkö, joka alkoi myös jakaa avustuksia kulttuurivientihankkeisiin. Yhteensä opetusministeriö myönsi vuosina 2005–2009 kulttuurivientihanketukea runsaat 5 miljoonaa euroa. Siitä suurimmat osuudet saivat näyttämötaiteet ja musiikki (ks. kuvio). Kaksi muuta mukana olevaa ministeriötä on myöntänyt tukea kulttuurialan vientihankkeille osana yleisiä avustusohjelmia, mutta niiden kautta kulttuuriin tai suppeammin eri taiteenaloille kanavoituneesta tuesta ei ole saatavilla tietoa.

Opetusministeriön kulttuurivientihankeavustusten jakautuminen taiteenaloittain 2005–2009

Lähde: Opetusministeriö kulttuurivientiyksikkö

Pohjoismaiset tukirakenteet

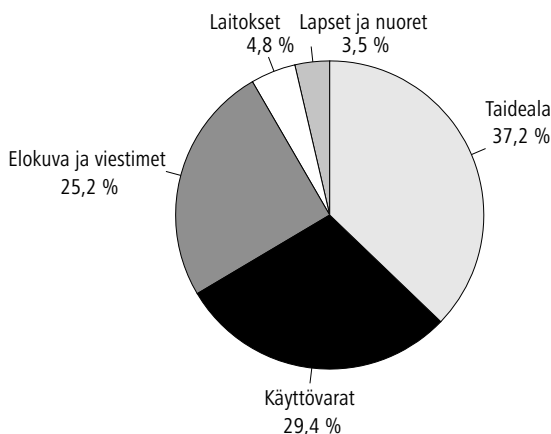
Vuonna 2010 Pohjoismaiden ministerineuvoston budjetin kokonaiskehys sisälsi 163,4 miljoonaa Tanskan kruunua eli noin 21,2 miljoonaa euroa kulttuuriyhteistyöhön. Kulttuuriministerineuvoston yleistavoitteita ovat monimuotoisen kulttuuri-ilmaisun edistäminen ja vaaliminen Pohjoismaissa, taiteilijoiden ja heidän teostensa liikkuvuuden edistäminen sekä Pohjoismaiden taide- ja kulttuurielämän vahvistaminen globalisoituneessa maailmassa. Budjetin rakenne on kuvattu kuviossa 10.2. Yleisiin kulttuuripanostuksiin oli budjetoitu noin 49 miljoonaa kruunua (noin 6,6 miljoonaa euroa). Suurin osa tästä rahoituksesta meni (4,4 miljoonaa euroa) Pohjoismaiselle kulttuurirahastolle.

Pohjoismainen kulttuurirahasto tukee kulttuuriprojekteja, joiden käynnistäjinä ja toteuttajina on sekä ammattilaisia että amatöörejä. Rahaston tukea voivat saada yksityishenkilöt, kansalaisjärjestöt sekä yksityiset ja julkiset organisaatiot ja laitokset. Apurahatoiminnalle oli myös vuonna 2010 tunnusomaista laaja-alaisuus.

Rahasto vastaanotti vuonna 2010 yhteensä 1 298 hakemusta, joista 865 hyväksyttiin varsinaiseen käsittelyyn. Rahaston tukirakenne kannustaa laajaan pohjoismaiseen kulttuuriyhteistyöhön, mikä näkyy myös hakemuksista. Rahasto myöntää pienehköjä summia usein ja lyhyellä käsittelyajalla. Rahastolla oli vuonna 2010 viisi hakukierrosta korkeintaan 100 000 Tanskan kruunun hakemuksille ja kaksi hakukierrosta yli 100 000 kruunun hakemuksille. Käsittelyyn hyväksytyistä 865 hakemuksesta tukea sai 269 projektia eli 31 prosenttia kaikista hyväksytyistä hakemuksista. Projekteja tuettiin vuonna 2010 yhteensä 30,5 miljoonalla Tanskan kruunulla

Kuvio 10 2

Pohjoismaiden ministerineuvoston budjetin jakauma vuonna 2010 (%)

Lähde: Pohjoismaiden ministerineuvosto

Tekstitaulukko 10.3

Jaetut pohjoismaiset varat kulttuurihankkeille 2008–2010

	2008	2009	2010
Pohjoismainen kulttuurirahasto	4 086 600	3 989 300	380 860
Pohjoimainen kulttuuripiste	3 983 747	4 265 521	3 691 124

Lähde: Kulturkontakt Nord årsrapport 2008, Kulturkontakt Nord årsrapport 2009, Kulturkontakt Nord årsrapport 2010. Nordisk kulturfond årsrapport 2008, Nordisk kulturfond årsrapport 2009, Nordisk kulturfond årsrapport 2010.

(noin 4,1 miljoonalla eurolla), ja rahaston omien projektien osuus tästä oli 1,3 miljoonaa kruunua. (<http://www.nordiskkulturfond.dk>)

Elokuvalla ja viestimillä budjetissa on osoitettu 5,6 miljoonaa euroa. Tästä noin 1,5 miljoonaa euroa suunnataan Pohjoismainen tietokonepeli-ohjelma -projektille ja 3,4 miljoonaa euroa elokuva- ja televisiorahastolle. Elokuva- ja televisiorahaston päätehtävänä on tukea viiden Pohjoismaan laadukkaita elokuva- ja tv-tuotantoja myöntämällä loppurahoitusta pitkille elokuville, tv-elokuville ja -sarjoille sekä luoville dokumenteille. Vuonna 2008 myönnettiin Suomessa 26 kotimaiselle filmille noin 212 000 euroa.

Projektivaroista ja yleisistä tukijärjestelmistä (noin 3,8 miljoonaa euroa) taide- ja kulttuuriohjelmat saivat 1,9 ja Kulttuurialan pohjoismaisbalttilainen liikkuvuusohjelma 1,5 miljoonaa euroa. Pohjoismainen kulttuurirahasto ja kulttuuripiste jakoivat kulttuurille vuosina 2008–2010 varoja tekstitalukon 10.3 mukaisesti.

Säätiöt ja rahastot

Valtion ja kuntien ohella kolmatta sektoria edustavat säätiöt kuuluvat Suomessa perinteisesti taiteen ja kulttuurin rahoittajiin. Säätiöillä on myös keskeinen rooli kulttuurilaitosten ylläpitäjinä. Suurimmilla summilla vuosittain kulttuuria ja taidetta tukevat säätiöt ja säätiöluonteiset yhdistykset ovat Svenska kulturfonden, Suomen Kulttuurirahasto, Jenny ja Antti Wihurin rahasto, Föreningen Konstsamfundet sekä Alfred Kordelinin yleinen edistys- ja sivistysrahasto. Nämä viisi suurinta säätiötä jakoivat yhteensä lähes 70 miljoonaa euroa vuonna 2010 (Taulukko 10.9). Taulukossa esitetyt luvut eivät ole keskenään täysin vertailukelpoisia, koska siinä on jouduttu nojaamaan säätiöiden omiin tapoihin luokitella tukikohteita. Esimerkiksi Svenska Kulturfondenin lukuihin sisältyy tieteen tuki.

Taiteen keskustoimikunnan tutkimusyksikkö on seurannut säätiöiden taiteelle ja kulttuurille antamaa tukea vuodesta 1987 lähtien. Tuorein säätiöselvitys koskee vuotta 2005, minkä lisäksi siihen sisältyy vuosia 1993–2005 koskevia aikasarjoja (Oesch 2008). Vuonna 2007 Suomessa

toimi kaikkiaan 2 758 säätiötä tai säätiöluonteista yhdistystä, joista kulttuuri- ja taidealaa edustaviksi voitiin laskea 249 (9 %). Kulttuurisäätiöistä runsaat kaksi kolmasosaa oli pääasiassa apurahoja jakavia sijoitussäätiöitä ja vajaa kolmasosa laitossäätiöitä, jotka ylläpitivät esimerkiksi teattereita, museoita tai oppilaitoksia. Jäljelle jäävä osa kulttuurisäätiöistä oli luonteeltaan edellä mainittujen tyyppien sekoituksia.

Kulttuurisäätiöt saavat taloudellista tukea valtiolta, kunnilta, yrityksiltä ja yksityishenkilöiltä. Valtion ja kuntien tuki kohdistuu pääasiassa laitoksia ylläpitäville säätiöille, yritysten tuki sekä laitos- että sijoitussäätiöille ja yksityisten lahjoittajien tuki yksinomaan sijoitussäätiöille (Oesch 2008). Laitossäätiöt rahoittavat toimintansa pääosin julkisilla varoilla, kun taas sijoitussäätiöt käyttävät säätiöidyn omaisuutensa ja pääomansa tuottoa.

Yritysten tuki taiteelle

Taiteen keskustoimikunta on säännöllisesti tutkinut yritysten tukea taiteille. Tuoreimmat tiedot tästä ovat vuodelta 2008 (ks. Oesch 2010). Yritysten tukea taiteille vuonna 2008 selvittävässä kyselyssä olivat mukana kaikki suuryritykset sekä otokseen perustuva joukko pieniä ja keskisuuria yrityksiä. Tutkittavat yritykset poimittiin Tilastokeskuksen yritysrekisteristä henkilöstöluokan mukaan. Kyselyn vastausprosentti jäi huomattavan alhaiseksi, mutta kiinnostus kyselyyn vastamiseen on ollut laskusuunnassa 1990-luvun alusta asti. Vastanneiden yritysten pienen lukumäärän seurauksena oli mahdollista tarkastella toimialoitain erikseen ainoastaan teollisuuden, tukku- ja vähittäiskaupan sekä rahoitus- ja vakuutustoiminnan tukea taiteille.

Tutkimuksen mukaan yritysten tuki taiteille oli kaikkiaan 17,4 miljoonaa euroa vuonna 2008. Tukisummasta runsas kaksi viidesosaa tuli teollisuusyrityksiltä. Rahoitus- ja vakuutustoiminnan osuus oli 15 prosenttia ja noin kymmenesosa oli tukku- ja vähittäiskaupan taiteisiin kohdistamia varjoja. Kolmasosa kokonaissummasta kertyi yrityksiltä, jotka koottiin luokkaan muut toimialat. PK -sektorin kokonaistuesta puolet oli luokan muut toimialat yritysten taiteisiin käyttämiä varjoja. Suuryritysten taiteiden tuesta pääosa kertyi teollisuudesta. (Taulukko 10.10.)

Vuonna 2008 noin kolmasosa kaikista yrityksistä oli käyttänyt varoja näyttämö- ja säveltaiteeseen. Lisäksi neljäsosa oli tukenut kuvataidetta ja viidesosa elokuvataidetta. Taideteollisuus, valokuva- ja tanssitaide sekä uudet ja eri taiteenaloja

yhdistelevät taiteenalat kiinnostivat yrityksiä vähiten. Sävel- ja kuvataide olivat erityisesti suuryritysten tuen kohteena, mutta viidesosa suuryrityksistä oli rahoittanut myös tanssitaidetta. Pienten ja keskisuurten yritysten suosituin tuen kohde oli näyttämötaide. (Taulukko 10.10.)

Yritysten yleisimmin käyttämäksi tukimuodoksi vuonna 2008 nousivat markkinointiyhteistyö sekä taiteen muu tuki, joka tarkoitti taide- ja kulttuuripalvelujen ja taidelahjojen ostoa henkilökunnalle sekä henkilöstön taideharrastustoiminnan tukemista esimerkiksi tarjoamalla pääsylippuja teatteriin, konsertteihin, taidenäyttelyihin tai museoihin. Muun tuen kautta taiteisiin oli käyttänyt varoja kaksi kolmasosaa kaikista yrityksistä, suuryrityksistä peräti 91 prosenttia ja pienistä ja keskisuurista yrityksistäkin yli puolet. Taiteen muuta tukea käytettiin yrityksissä henkilökunnan työhyvinvoinnin edistämiseen etenkin erilaisten yhteisten kulttuuripalvelujen muodossa. Tätä mahdollisuutta oli käyttänyt noin joka kolmas yritys. Sponsorointiin tai markkinointiyhteistyöhön verrattuna taiteen muun tuen käyttö säännöllisesti vuosittain oli kuitenkin vähäisempää. Muun tuen osuus kokonaistuesta oli vain 15 prosenttia ja markkinointiyhteistyön viidesosa. Eniten varoja, runsaan kolmasosan kokonaistuesta, yritykset käyttivät sponsorointiin. Tukimuotoa oli hyödyntänyt noin 40 prosenttia yrityksistä. Sponsorointi oli myös ainoa tukimuoto, jonka kautta yritykset rahoittivat kaikkia taiteenaloja. Suuryritysten taiteiden tuki keskittyi sponsorointiin ja markkinointiyhteistyöhön, kun pienten ja keskisuurten yritysten tuesta kolmasosa tuli markkinointiyhteistyön kautta.

Sponsoroinnin kokonaissumma jäi huomattavasti pienemmäksi kuin Sponsorointibarometrin kyselyssä. Tässä selvityksessä tuen kohteet määriteltiin taiteenaloittain yksityiskohtaisemmin, ja taiteen eri tukimuodot rajattiin tarkemmin kuin barometrin luokittelussa. Esimerkiksi markkinointiyhteistyö voidaan joissakin tapauksissa katsoa yhdeksi sponsoroinnin muodoksi, samoin osa taiteen muusta tuesta esimerkiksi silloin, kun kyse on pääsylippujen hankinnasta henkilökunnalle.

Yritysten taiteiden tuen selvästi keskeisin kohde oli säveltaide. Huomattava osa vuoden 2008 kokonaissummasta meni myös elokuva- ja kuvataiteisiin sekä museotoimintaan. Kaikkien muiden taiteenalojen saama tuki jäi selvästi vähäisemmäksi, eikä tuki juurikaan tavoittanut taiteen ja kulttuurin uusia osa-alueita. Yksittäisistä taiteenaloista tanssi- ja valokuvataide saivat yrityksiltä vähiten tukea.

Alueellisesti suomalaiselta elinkeinoelämältä saatu taiderahoitus oli erittäin keskittynyttä. Vuoden 2008 tuesta suurin osa, noin 80 prosenttia, kertyi yrityksiltä, joiden kotipaikkakunta oli Etelä-Suomen suuralueella.

Lisäksi alueen kokonaistuesta vastasivat pääasiassa pääkaupunkiseudun suuryritykset. Länsi-Suomen suuralueen yritysten tuki taiteille oli lähes yhtä suuri kuin pääkaupunkiseudun ulkopuolella Etelä-Suomen suuralueella sijaitsevien yritysten. Muilla suuralueilla taiteita tuettiin selvästi vähemmän.

Yritysten taiteiden rahoituksen kohdentumisessa ja käytetyissä tukimuodoissa ei tullut esiin merkittäviä muutoksia, vaikka elokuvataiteen osuus olikin vuonna 2008 poikkeuksellisen suuri. Vertailtavuutta aiempiin selvityksiin kuitenkin rajoittavat sekä vuoden 2008 kyselyn alhainen vastausprosentti että toimialaluokituksessa tapahtuneet muutokset. Vuosia 1999, 2003 ja 2008 koskeneiden selvitysten mukaan yritysten tuki taiteille on jatkuvasti vähentynyt. Erityisen jyrkästi kokonaistuki pieneni vuosituhaten alun taantumien aikana. Suurin muutos tapahtui ryhmässä muut toimialat. Teollisuudessa, tukku- ja vähittäiskaupassa sekä rahoitus- ja vakuutus toiminnassa taiderahoitusta vähennettiin huomattavasti maltillisemmin. Vuoden 2003 jälkeen teollisuuden tuki taiteille on kasvanut selvästi ja rahoitus ja vakuutus toiminnan jonkin verran. Yritysten taiteiden tuen leikkaukset ovat vuoden 1999 jälkeen kohdistuneet kirjallisuutta lukuun ottamatta, kaikille taiteenaloille. Kirjallisuuden kokonaistuki pysyi lähes ennallaan, mutta on ollut selvästi vähäisempää verrattuna sävel-, kuva- ja näyttämötaiteen saamaan tukeen. Säveltaide on säilynyt eniten rahoitettuna yksittäisenä taiteen alana.

Kokonaistuen huomattava väheneminen on tapahtunut aluksi markkinointiyhteistyön ja vuoden 2003 jälkeen sponsoroinnin kautta. Sponsorointiin käytettiin kuitenkin eniten varoja vuonna 2008, jolloin yritykset lisäsivät myös jonkin verran tukeaan taiteille markkinointiyhteistyön ja taiteen muun tuen muodossa. (Oesch 2010.)

Mainostajien Liiton laatiman sponsorointibarometrin 2010 mukaan sponsorointiin käytettiin Suomessa 151 miljoonaa euroa vuonna 2009. Vähennyistä edellisvuoteen oli 28 miljoonaa euroa eli 16 prosenttia. Kyselyyn vastasi 114 suurimpien mainostoimistojen edustajaa. Vastausprosentti jäi alhaiseksi. Jääkiekkoa sponsoroiitiin 25 miljoonalla, muuta urheilua 70 miljoonalla, kulttuuria 18 miljoonalla ja muita kohteita 39 miljoonalla eurolla. Muut kohteet sisältävät sosiaalisia kohteita sekä runsaasti pienten yritysten sponsorointikoh-

teina olevia sekalaisia paikallisia ja pienimuotoisia kohteita.

Suurimmista mainostajista 80 prosenttia oli tehnyt sponsorointia viimeisen vuoden aikana ja pienimmistäkin (2–9 työntekijää) 47 prosenttia. Vuonna 2009 suurimmista mainostajista 36 prosenttia tuki taidelaitoksia, 44 prosenttia taidetapahtumia, 18 prosenttia elokuvia ja ohjelmia, 28 prosenttia viihdetapahtumia ja 33 prosenttia erilaisia paikallistapahtumia.

Sponsorointiin käytetyn rahamäärän ennakoi lisääntyvän vuosina 2010–2011 16 prosenttia suurimmista mainostajista. Sen odotettiin pysyvän ennallaan 58 prosentilla ja pienenevän 25 prosentilla mainostajista. Taidekohteiden sponsoroinnin ennakoi kasvavan 10 prosenttia, pysyvän ennallaan 78 prosenttia ja vähenevän 12 prosenttia vastanneista. Viihteen osalta kasvua ennakoi 20 prosenttia, pysymistä ennallaan puolet ja vähenemistä 30 prosenttia vastanneista. (Mainostajien liiton tiedote 2010).

Tilastolähteet

Tiedot valtion kulttuurirahoituksesta on saatu valtion talousarvioista ja tilinpäätöksistä sekä opetus- ja kulttuuriministeriöstä ja Taiteen keskustoimikunnasta. Viimeksi mainittu laatii vuosittain erillisen tilastojulkaisun taidetoimikuntalaitoksen jakamasta rahoituksesta. Opetushallitus vastaa opetus- ja kulttuuritoimen valtionosuusjärjestelmän tietojen keruusta ja laskentapalveluista. Se julkaisee säännöllisesti valtionosuusjärjestelmästä yksikköhinta-, rahoitus ja opiskelijamääräraportteja (<http://www.vos.uta.fi//rap>).

Kuntien kulttuurimenotietojen lähteenä on käytetty Tilastokeskuksen laatimaa kuntien talous- ja toimintatilastoa, johon kuitenkin liittyy kulttuurin tapauksessa eräitä ongelmia ja puutteita (ks. Karttunen 2003, Saukkonen ja Ruusuvirta 2008). Tilastossa noudatettua kuntien tehtäväluokitusta tarkennettiin vuonna 2006 kulttuurin osalta siten, että luokka ”museot, teatterit ja orkesterit” jaettiin kolmeen osaan; museo- ja näyttelytoiminta, teatteri-, tanssi-, ja sirkustoiminta sekä musiikkitoiminta. Kaatoluokkana toimii edelleen ”muu kulttuuritoimi”, johon lasketaan muun muassa kongressi- ja kulttuurikeskukset sekä kulttuuriharrastusten ja -palvelujen tuki ja tarjonta. Kaikki kunnat eivät erittele kustannuksiaan täysin kyselyssä edellytetyllä tavalla.

Kuntien toiminta- ja taloustilastojen yleinen ongelma koskee kustannustietojen harhaanjohtavuutta tilanteessa, jossa kunnat järjestävät palveluitaan toisistaan poikkeavilla tavoilla. Toiminta-

ja taloustilasto ei anna kustannusten tulkinnessa tarvittavaa tietoa hallinto- tai palvelutuotantomalleista. Kulttuuripalveluita voidaan järjestää yhdessä toisen kunnan kanssa tai niitä voidaan osata toiselta kunnalta tai kuntayhtymältä tai yksityiseltä tai kolmannen sektorin tuottajalta. Tilasto ei kerro paljoakaan kunnassa tarjolla olleista kulttuuripalveluista tai niiden käytöstä. Ainoastaan kirjastopalveluista esitetään muutamia toimintaa tarkentavia tietoja (fyysisten kirjastokäyntien ja lainausten lukumäärät sekä kirjahankintoihin käytetty rahamäärä).

Suomen Kuntaliitto on yhdessä Kulttuuripoliittisen tutkimuksen edistämissätiö Cuporen kanssa kehittämässä kuntien kulttuuritoiminnan tietopohjaa. Vertailukelpoista tietoa tarvitaan tämän sektorin suunnittelussa ja seurannassa, ja käynnissä oleva kunta- ja palvelurakennemuutos on korostanut tietotarpeita entisestään. Hankkeesta on ilmestynyt tähän mennessä kaksi kyselypohjaista julkaisua (Saukkonen ja Ruusuvirta 2008 sekä Ruusuvirta ym. 2008). Vuotta 2006 koskeneessa pilottivaiheessa oli mukana 14 kaupunkia. Kyselyt ovat kohdistuneet paitsi kulttuuritoiminnan kustannuksiin myös hallintorakenteisiin ja palvelutuotantomalleihin. Vuotta 2007 koskevassa kyselyssä on mukana jo järjestyksessä 18 suurinta kaupunkia sekä viisi muuta kaupunkia (Ruusuvirta ym. 2008b).

Helsingin kaupungin tietokeskus on julkaissut vuodesta 1993 lähtien 10 suurimman kaupungin palvelukustannusten vertailua, joista tuorein koskee vuoden 2009 tilannetta (Helin, Heikki 2009). Suurten suuret menot? Suurten kaupunkien palvelukustannukset 2008. Helsingin kaupungin tietokeskus. Tutkimuskatsauksia 2009:8). Kulttuurin osalta niissä on käytetty lähdeaineistona Tilastokeskuksen julkaisemaa Kuntien talous- ja toimintatilastoa sekä Teatterin tiedotuskeskus ry:n, Suomen Sinfoniaorkesterit ry:n ja Museoviraston julkaisemia sektorikohtaisia tilastoja. Tilastokeskuksen vapaa-aika- ja ajankäyttötutkimuksissa on tietoja kulttuuriosallistumisesta kunnissa.

Euroopan Unionin kulttuurin puiteohjelmia koskevat tiedot ovat peräisin Kansainvälisen henkilövaihdon keskus CIMO:sta ja MediaPlus -ohjelmaa koskevat tiedot Suomen elokuvasäätiöstä. Tiedot pohjoismaisesta kulttuurituesta on saatu Hanasaaren kulttuurikeskuksesta ja Pohjoismaiden ministerineuvostosta.

Suurimpia kulttuuria tukevia säätiöitä koskevat tiedot on hankittu niiltä itseltään. Säätiöt julkaisevat tietoja jakamistaan avustuksista vuosikertomuksissa ja nettisivuillaan; niiden käytettävyyttä tilastoinnissa heikentävät kuitenkin toisistaan poikkeavat kohdealueuokitukset. Taiteen

keskustoimikunta on selvittänyt säätiöiden taiteille ja kulttuurille antamaa tukea muutaman vuoden välein 1980 -luvun puolivälistä lähtien. Tuorein julkaisu koskee vuotta 2008 (Oesch 2010). Aineistona siinä käytettiin säätiöiden toimintakertomuksia ja tilinpitoasiakirjoja. Säätiökentästä on tehty myös yksittäisiä tutkimuksia (esim. Manninen 2005).

Taiteen keskustoimikunta on selvittänyt yritysten taiteille ja kulttuurille antamaa tukea noin kolmen vuoden välein vuodesta 1984 alkaen. Kysely on kattanut taidehankinnat, sponsoroinnin, lahjoitukset sekä muut mahdolliset tukimuodot. Mainostajien Liitto laatii vuosittain sponsorointibarometrin. Liittoon kuuluu noin 400 kauppa- ja teollisuus-, palvelualoja sekä julkisyhteisöjä edustavaa jäsenyritystä. Kysely koskee sponsoroinnin kohteita edeltävänä vuotena sekä tulevia suunnitelmia. Mainostajien liiton sponsorointibarometrissa on tietoja taiteen ja kulttuurin sponsorirahoituksesta (Sponsorointibarometri 2010. Mainostajien liiton tutkimuksia 2011).

Muut lähteet

- Helin, Heikki (2007). Orkestereiden talous 2000–2006. Helsingin kaupungin tietokeskus. Katsauksia 2007:8.
- Heiskanen, Ilkka, Kangas, Anita & Mitchell, Ritva (2002). Taiteen ja kulttuurin kentät. Jyväskylä: Gummerus Kirjapaino Oy.
- Kangas, Anita & Kivistö Kalevi (2011) Kuntien kulttuuritoiminnan tuki- ja kehittämisspolitiikka. Opetus- ja kulttuuriministeriön työryhmämuistioita 2011:12.
- Karhunen, Paula (2011). Taidetoimikuntien myöntämä tuki 2010. Tilastotiedote 1/2011. Taiteen keskustoimikunta.
- Karttunen, Sari (2003). Kuntien kulttuuritoiminta ja sen kustannukset: tietotarpeiden ja lähteiden kartoitus 2000-luvun alussa. Tilastokeskus.
- Keltti, Pia (2001). Kuntien kulttuuritoimen virat 1990-luvulla. Suomen Kuntaliiton julkaisuja.
- Kulttuuritoimikunnan mietintö. Komiteanmietintö 1974:2. Helsinki: Valtioneuvosto.
- Manninen, Maarit (2005). Säätiöt Suomessa. Cuporen julkaisuja 7/2005.
- Oesch, Pekka (2008). Säätiöiden tuki taiteille 2001 ja 2005. Tilastotietoa taiteesta 38. Taiteen keskustoimikunta. Helsinki 2008.
- Oesch Pekka (2010). Yritysten tuki taiteille 2008 ja tuen muutokset 1999–2008. Tilastotietoa taiteesta 40. Taiteen keskustoimikunta. Helsinki 2010.

- Ruusuvirta, Minna, Saukkonen, Pasi, Selkee, Johanna ja Winqvist, Ditte (2008). Kulttuuritoiminnan kustannukset 14 kaupungissa vuonna 2006. Raportti tiedonkeruun pilottihankkeen tuloksista. Cupore ja Suomen Kuntaliitto.
- Ruusuvirta ym. (2008b). Kuntien kulttuuritoiminta lukujen valossa. Kulttuuritoiminnan kustannukset 23 kaupungissa vuonna 2007. Kuntaliiton verkkojulkaisu.
- Saukkonen, Pasi ja Ruusuvirta, Minna (2008). Kuntien kulttuuritoiminnan menojen ja tulojen tiedonkeruu. Cuporen verkkojulkaisu 4.
- Suomen tilastollinen vuosikirja. Helsinki: Tilastokeskus.
http://www.cupore.fi/documents/kuntien_kulttuuritoiminta_tiedonkeruun_toteutusraportti.pdf
- <http://www.nordiskkulturfond.dk>
<http://www.mainostajat.fi/mliitto/sivut/Sponsoroitibarometri2010.pdf>
<http://www.vos.uta.fi//rap>

Taulukot – Tables

10.1	Taide- ja kulttuurimäärärahat valtion talousarviossa, 2009–2012 <i>Funds allocated to arts and culture in the national budget, 2009–2012</i>	180
10.2	Kulttuurimäärärahojen osuus valtion ja opetus- ja kulttuuriministeriön menoista 2000–2011 <i>Cultural outlays as percentage of Ministry of Education and Culture and state expenditure 2000–2011</i>	181
10.3	Veikkauksen ja raha-arpajaisten voittovarojen jako taiteen, tieteen, urheilun ja nuorisokasvatuksen kesken 1991–2010 <i>Distribution of revenues from the lottery and football pools between art, science, sports and youth education 1991–2010</i>	181
10.4	Taidetoimikuntalaitoksen myöntämät apurahat ja avustukset 2010 tukimuodoittain <i>Grants and subsidies awarded by the national and regional arts councils by type 2010</i>	182
10.5	Kuntien kulttuuritoimen nettokustannukset tehtävittäin 2006–2010 <i>Operating costs of municipalities by function in the field of culture 2006–2010</i>	183
10.6	Kymmenen asukasluvultaan suurimman kunnan nettokustannukset tehtävittäin kulttuurialalla 2010 <i>Net costs of the ten largest municipalities (by population) by function in the field of culture 2010</i>	184
10.7	EU:n kulttuurin puiteohjelmien tuki suomalaisille hankkeille 2000–2010 <i>Support from EU cultural programmes for Finnish projects 2000–2010</i>	185
10.8	EU:n media-alan puiteohjelmien tuki suomalaisille hankkeille 2001–2010 <i>Support from EU media programme for Finnish projects 2001–2010</i>	185
10.9	Suurimpien taidetta ja kulttuuria tukevien säätiöiden apurahat taiteelle ja kulttuurille 1998–2010 <i>Grants to art and culture from major foundations supporting art and culture 1998–2010</i>	186
10.10	Yritysten tuki taiteille taiteenalan, toimialan ja tukimuodon mukaan 1999, 2003 ja 2008 <i>Enterprise art support by art form, industry and type of support 1999, 2003 and 2008</i>	188

10.1 Taide- ja kulttuurimäärärahat valtion talousarviossa, 2009–2012

10.1 Funds allocated to arts and culture in the national budget, 2009–2012

	Määrärahat nimellisarvoin – Funds allocated, nominal value									
	2009		2010		2011		2012		Muutos	
	Tilinpäätös		Tilinpäätös		Talousarvio		Esitys		Change	
	Balance sheet		Balance sheet		Budget		Budget proposal		2011–2012	
1 000 € –		1 000 € –		1 000 € –		1 000 € –				
EUR 1 000		EUR 1 000		EUR 1 000		EUR 1 000		%		
Kulttuurimäärärahat – Culture	483 499	100	400 642	100	426 047	100	429 122	100	1	
Veikkauksen ja raha-arpajaisten voittovarot taiteen tukemiseen – Profits from state pools and lottery operations to subsidise the arts	204 432		209 342		220 662		222 595		1	
– prosenttia kulttuurimäärärahasta – % of cultural funds allocated	42		52		52		52			
Valtion/kansalliset laitokset – State/national institutions	132 911	27	126 280	32	127 617	30	129 659	30	2	
Suomen Kansallisooppera ¹⁾ – Finnish National Opera ¹⁾	46 921		48 714		49 967		51 760		4	
Museovirasto – National Board of Antiquities	24 359		19 632		19 813		19 438		–2	
Suomen elokuvasäätiö ²⁾ – Finnish Film Foundation ²⁾	2 670		1 862		1 980		2 075		5	
Suomen Kansallisteatteri – Finnish National Theatre	13 833		13 887		14 262		14 608		2	
Valtion taidemuseo – Finnish National Gallery	19 485		19 004		18 729		19 221		3	
Suomenlinnan hoitokunta – Administration of Suomenlinna	5 210		3 047		2 685		2 851		6	
Näkövammaisten kirjasto – Finnish Library for the Visually Impaired	6 968		6 501		6 697		6 412		–4	
Kansallinen audiovisuaalinen arkisto – National Audiovisual Archive	6 205		6 709		6 814		6 860		1	
Valtion elokuvataarkastamo – Finnish Board of Film Classification	825		620		614		645		5	
Venäjän ja Itä-Euroopan Instituutti – Finnish Institute for Russian and East European Studies	992		983		971		969		–0	
Taiteen keskustoimikunta – Arts Council of Finland	5 443		5 321		5 085		4 820		–5	
Valtionosuudet ja lakiin perustuvat avustukset – State subsidies and statutory aid	233 317	48	125 033	31	128 074	30	124 282	29	–3	
Kirjastot ³⁾ – Libraries ³⁾	128 954		8 419		9 471		9 913		5	
Museot – Museums	30 875		37 642		38 240		35 845		–6	
Teatterit ja orkesterit – Theatres and orchestras	67 900		78 866		80 257		78 418		–2	
Kuntien kulttuuritoimi ³⁾ – Cultural services of municipalities ³⁾	5 588		106		106		106		0	
Taiteilija-apurahat ja -avustukset – Artists' grants and subsidies	18 232	4	19 138	5	40 885	10	41 729	10	2	
Apurahat – Grants	9 632		9 993		13 160		13 391		2	
Kirjastoapurahat – Public lending right compensation grants	2 950		2 895		3 100		3 100		0	
Kuvataiteen näyttöapurahat – Artists exhibition compensation grant	960		960		960		960		0	
Säveltaiteen ja kuvittajien kirjastoapurahat – Public lending right compensation grants for music and illustrators	170		170		195		195		0	
Ylimääräiset taiteilija- ja sanomalehtimieseläkkeet ⁴⁾ – Extra pensions for artists and journalists ⁴⁾	–		–		17 850		18 563		4	
Alueellinen taiteen edistäminen – Regional promotion of art	4 520		5 120		5 620		5 520		–2	
Muu taiteen ja kulttuurin edistäminen – Other art and cultural promotion	99 039	20	130 191	32	129 471	30	133 452	31	3	

1) Ml. vuokra-arvio vuonna 2012. – Incl. the estimate of the rental costs in 2012.

2) Toimintamenot. – Operating expenditure.

3) Esi- ja perusopetuksen, yleisten kirjastojen sekä kuntien kulttuuritoimen valtionosuudet siirtyivät valtiovarainministeriön pääluokkaan vuonna 2010. – In 2010, state subsidies for pre-primary and primary education, public libraries and cultural services of municipalities were moved to the main budget division for the Ministry of Finance.

4) Eläkkeet siirtyivät opetus- ja kulttuuriministeriön talousarvion pääluokkaan vuonna 2011. – In 2011, the pensions were transferred to the main title of the Ministry of Education and Culture.

Lähde – Source:

Opetus- ja kulttuuriministeriö – Ministry of Education and Culture

10.2 Kulttuurimäärärahojen osuus valtion ja opetus- ja kulttuuriministeriön menoista 2000–2011**10.2 Cultural outlays as percentage of Ministry of Education and Culture and state expenditure 2000–2011**

Vuosi – Year	Valtion menot – State expenditure	Opetus- ja kulttuuriministeriön menot – Ministry of Education and Culture expenditure	Kulttuurimäärärahat – Cultural outlays	Osuus valtion menoista – Share of state expenditure	
	1 000 € (käypään hintaan) – EUR 1,000 (current prices)			%	%
2000.....	38 472 000	4 695 390	292 907	0,76	6,2
2001.....	36 072 000	5 152 308	295 531	0,82	5,7
2002.....	35 511 000	5 437 000	302 231	0,85	5,6
2003.....	36 897 000	5 786 203	315 515	0,86	5,5
2004.....	36 320 000	5 969 700	332 534	0,92	5,6
2005.....	41 247 358	6 128 598	351 996	0,85	5,7
2006.....	40 870 565	6 400 977	368 386	0,90	5,8
2007.....	43 251 851	6 541 690	392 275	0,91	6,0
2008.....	44 922 583	7 169 600	430 256	0,96	6,0
2009.....	46 897 009	7 525 065	483 499	1,03	6,4
2010.....	49 880 023	6 374 433	400 642	0,80	6,3
2011 ¹⁾	51 273 435	6 729 748	426 047	0,83	6,3

1) Talousarvio – Budget

Lähteet – Sources:

Suomen tilastollinen vuosikirja – Statistical Yearbook of Finland. Helsinki: Tilastokeskus – Statistics Finland

Valtion talousarviot ja tilinpäätökset – State budget proposals and final accounts

10.3 Veikkauksen ja raha-arpajaisten voittovarojen jako taiteen, tieteen, urheilun ja nuorisokasvatuksen kesken 1991–2010**10.3 Distribution of revenues from the lottery and football pools between art, science, sports and youth education 1991–2010**

Käyttökohde – Recipient sector	Vuosi – Year					
	2000	2005	2008	2009	2010	2011 ¹⁾
	Milj. € (käypään hintaan) – EUR million (current prices)					
Yhteensä – Total	382,2	382,6	408,3	461,3	492,3	515,8
Taide (ml. kirjastot 2009 saakka) – Art (incl. libraries until 2009).....	208,7	185,3	189,2	204,4	209,3	220,7
Taide – Art (%).....	55	48	46	44	100	100
Tiede – Science.....	74,5	75,7	77,0	86,9	95,8	100,3
Urheilu ja liikuntakasvatus – Sports and physical education.....	79,0	89,9	104,0	124,3	135,8	143,3
Nuorisotyö – Youth work.....	19,9	31,6	37,4	44,7	51,3	51,6

1) Talousarvio. – Budget.

Lähteet – Sources:

Valtion tilijaottelut ja tilinpäätökset. – State budgets and final accounts.

10.4 Taidetoimikuntalaitoksen myöntämät apurahat ja avustukset 2010 tukimuodoittain

10.4 Grants and subsidies awarded by the national and regional arts councils by type 2010

Tukimuoto – Type of support	€ – EUR
Yhteensä – Total	33 330 920
Valtion taidetoimikunnat – National arts councils	26 501 710
Taiteelliseen työskentelyyn (taiteilijat) – For artistic work (artists)	14 670 460
Taiteilija-apurahat ¹⁾ – Working grants for artists ¹⁾	9 987 840
Taiteilijaprofessorit – Artist professors	433 000
Valtionpalkinnot ²⁾ – State Prizes ²⁾	225 000
Kirjastoapurahat ³⁾ – Grants and subsidies to writers and translators ³⁾	2 894 620
Kuvittajien kirjastoapurahat – Grants for illustrators	50 000
Näyttöapurahat – Grants for visual artists	960 000
Säveltaiteen kirjastoapurahat – Grants for musicians and composers	120 000
Apurahat yksityishenkilöille ja työryhmille – Grants for individuals and working groups	2 822 300
Eri taiteenalojen kohdeapurahat ⁴⁾ – Project grants for different art forms ⁴⁾	2 048 970
Kansainväliseen kulttuuriyhteistyöhön, kulttuuriviennin tai kulttuurivaihdon hankkeet – Grants for international co-operation, cultural export activities or cultural exchange	146 790
Lastenkulttuurin kohdeapurahat – Project grants for children's culture	180 300
Matka-apurahat sekä residenssi- ja taiteilijavaihtotoiminta – Travel and Artist in residence grants	346 240
Monikulttuurisuutta edistävät taidehankkeet – Grants for art projects promoting multiculturalism	100 000
Avustukset yhteisöille – Subsidies for collective bodies	9 008 950
Eri taiteenalojen erityisavustukset – Special subsidies for collective bodies	2 484 450
Eri taiteenalojen toiminta-avustukset – Operational subsidies for collective bodies	5 769 500
Kansainvälinen ja pohjoismainen kulttuuriyhteistyö – International and Nordic cooperation	252 300
Lastenkulttuurin edistämiseen – Children's culture	299 700
Residenssiavustuksiin – Artist in Residence scheme	203 000
Alueelliset taidetoimikunnat – Regional arts councils	6 829 210
Työskentelyapurahat – Working grants	1 761 320
Kohdeapurahat – Project grants	417 400
Valtionavustukset – Subsidies for collective bodies	556 340
Palkinnot – Prizes	68 100
Läänintaiteilijat (palkat) – Regional artists (salaries)	1 490 230
Alueellisten taidetoimikuntien muu taiteen edistäminen – Other arts promotion by the regional arts councils	
Taiteen edistämisen hankkeet – Projects for arts promotion	1 089 990
Työllistämismäärärahat ⁵⁾ – Subsidies for employment of artists ⁵⁾	1 000 000
Kulttuurin paikallis- ja aluehallintokokeilut – Projects of local and regional cultural administration	350 000
Residenssit ulkomailla – Artist residences abroad	95 830

1) Sisältää aiempina vuosina myönnetty monivuotiset taiteilija-apurahat. – Including long-term artist grants.

2) Sisältää lastenkulttuurin valtionpalkinnot. – Including state prizes for merits in children's culture.

4) Sisältää näyttämötaiteen kantaesitystuen 240 000 € ja valokuvan laatutuen 67 000 €. – Includes support for drama literature (EUR 240,000) and quality support for publications of photographic art (EUR 67,000).

5) Nuorten taiteilijoiden ja kulttuuri- sekä sosiaalialan ammattilaisten työllistäminen kulttuurin hyvinvointipalvelujen kehittämiseen. – For employment of young artists and professionals and development of welfare services connected to culture.

Lähde – Source:

Karhunen, Paula (2011). Taidetoimikuntien myöntämän tuki 2010. – Support granted by the arts councils 2010. Tilastotiedote – Facts and Figures 1/2011. Helsinki: Taiteen keskustoimikunta. – Arts Council of Finland.

10.5 Kuntien kulttuuritoimen nettokustannukset tehtävittäin 2006–2010*
 10.5 Operating costs of municipalities by function in the field of culture 2006–2010*

Tehtävä – Function	2006	2007	2008	2009	2010
	Käypään hintaan (1 000 €) – Current prices (EUR 1 000)				
Kirjastot – Libraries	257 827	266 704	282 358	292 199	298 184
Museo- ja näyttelytoiminta – Museums and exhibitions	80 351	84 296	92 199	96 223	100 747
Teatteri-, tanssi- ja sirkustoiminta – Theatre, dance and opera	60 362	60 975	58 819	67 017	75 595
Musiikkitoiminta ¹⁾ – Music ¹⁾	56 282	58 349	61 915	65 203	67 242
Taiteen perusopetus ²⁾ – Basic education of arts ²⁾	53 879	57 291	59 447	61 140	63 606
Opetus- ja kulttuuritoimen hallinto ³⁾ – Education and culture administration ³⁾	66 676	70 178	76 092	80 704	79 105
Muu kulttuuritoimi ⁴⁾ – Other cultural functions ⁴⁾	106 310	109 833	119 148	117 745	121 696
Kulttuurialan tehtävät yhteensä – Cultural functions total	681 687	707 626	749 978	780 231	806 175
	Käypään hintaan (€/as.) – Current prices (EUR/inh.)				
Kirjastot – Libraries	49	50	53	55	55
Museo- ja näyttelytoiminta – Museums and exhibitions	15	16	17	18	19
Teatteri-, tanssi- ja sirkustoiminta – Theatre, dance and opera	11	12	11	13	14
Musiikkitoiminta ¹⁾ – Music ¹⁾	11	11	12	12	13
Taiteen perusopetus ²⁾ – Basic education of arts ²⁾	10	11	11	11	12
Opetus- ja kulttuuritoimen hallinto ³⁾ – Education and culture administration ³⁾	13	13	14	15	15
Muu kulttuuritoimi ⁴⁾ – Other cultural functions ⁴⁾	20	21	22	22	23
Kulttuurialan tehtävät yhteensä – Cultural functions total	129	134	141	146	150

* Ilman ns. liikelaitosmallin mukaisesti järjestettyä liiketoimintaa. – Excluding commercial operations organised on the commercial public institution model.

- 1) Orkesterit, bändit, ooppera, kuorot, esitykset ja avustukset. – Orchestras, groups, opera, choirs, performances and subsidies.
- 2) Sisältää itsenäisinä yksikköinä toimivat taiteen perusoppilaitokset. Musiikkioppilaitoksista mukana kaikki ei-ammattillinen opetus. – Includes independent basic arts education institutes. All non-vocational training at musical institutes included.
- 3) Ei sisällä opetus- ja kulttuuritoimen laitosten sisäistä hallintoa. – Internal administration of educational and cultural institutes excluded.
- 4) Muu kulttuuritoiminta, kuten kongressi- ja kulttuurikeskukset, kulttuuriharrastusten ja -palvelujen tuki ja tarjonta. – Other cultural activities such as congress and cultural centres, support and supply of cultural hobbies and services.

Lähde – Source:

Tilastokeskus, Aluetaloustilastot. – Statistics Finland, Regional Economic Statistics.

10.6 Kymmenen asukasluvultaan suurimman kunnan nettokustannukset tehtävittäin kulttuurialalla 2010*
 10.6 Net costs of the ten largest municipalities (by population) by function in the field of culture 2010*

	Kulttuurialan tehtävät yhteensä ¹⁾ – Cultural functions total ¹⁾	Kirjastot – Libraries	Museo- ja näyttelytoiminta ^{2) 3)} – Museum and exhibition activities ^{2) 3)}	Teatteri-, tanssi- ja sirkustoiminta ^{3) 4)} – Theatre, dance and circus activities ^{3) 4)}	Musiikitoiminta ^{3) 5)} – Music activities ^{3) 5)}	Taiteen perusopetus ⁶⁾ – Basic education in the arts ⁶⁾	Muu kulttuuritoiminta ⁷⁾ – Other cultural functions ⁷⁾
	1 000 € – EUR 1 000						
Koko maa – <i>Whole country.</i>	..	298 184	100 747	75 595	67 242	..	121 696
Josta 10 suurinta (%) – <i>Of which the ten largest (%)</i>	..	39	60	63	72	..	63
Helsinki	34 651	13 200	7 752	14 577	⁸⁾ ..	30 101
Espoo	48 719	17 330	10 313	3 226	4 150	4 482	9 218
Tampere	46 385	12 287	10 693	5 646	6 870	955	9 934
Vantaa	22 486	10 144	1 860	189	891	3 393	6 009
Turku	44 117	11 121	8 922	7 289	4 981	1 539	10 265
Oulu	26 773	7 612	3 817	6 990	3 605	2 446	2 303
Jyväskylä	21 641	7 868	3 914	3 951	2 533	1 312	2 063
Lahti	25 534	6 244	3 530	7 102	5 810	650	2 198
Kuopio	17 635	4 958	3 047	3 870	4 200	26	1 534
Kouvola	11 468	4 679	750	1 743	518	829	2 949
	€/asukas – EUR/inhabitant						
Koko maa – <i>Whole country.</i>	..	55	19	14	13	..	23
10 suurinta – <i>The ten largest</i>	..	59	30	24	24	..	39
Helsinki	59	22	13	25	⁸⁾ ..	51
Espoo	196	70	42	13	17	18	37
Tampere	218	58	50	26	32	4	47
Vantaa	112	51	9	1	4	17	30
Turku	249	63	50	41	28	9	58
Oulu	189	54	27	49	25	17	16
Jyväskylä	165	60	30	30	19	10	16
Lahti	251	61	35	70	57	6	22
Kuopio	182	51	31	40	43	0	16
Kouvola	130	53	9	20	6	9	33

* Ilman ns. liikelaitosmallin mukaisesti järjestettyä liiketoimintaa. Nettokustannukset laskettu vähentämällä käyttökustannuksista käyttötuotot. – Excluding business operations organised on the so-called municipal enterprise model. Net costs have been calculated by subtracting operating revenues from operating costs.

- Ei sisällä tehtäväluokkaa Opetus- ja kulttuuritoimen hallinto, johon kuuluvat mm. yleiset hallinto- ja suunnittelutehtävät, joita ei voida kohdistaa opetus- ja kulttuuritoimen muihin tehtäväluokkiin. Laitosten sisäinen hallinto kohdistetaan samaan tehtäväluokkaan kuin laitoksen muu toiminta, esim. teatterin hallinto teatteri-, tanssi- ja sirkustoimintaan. Yleisen kulttuuritoimen avustukset samoin kuin kulttuurisihteerin palkkaus luokassa Muu kulttuuritoiminta. – Excludes education and cultural administration, which includes i.a. general administrative and planning functions that cannot be assigned to other functions within education and cultural services. Internal administration in institutions is assigned to the same function as the other activities of the institution, e.g. theatre administration is assigned to the function Theatre, dance and circus activities. General cultural subsidies as well as remuneration paid to a cultural secretary come under Other cultural functions.
- Kunnan järjestämä museo- ja näyttelytoiminta sekä vastaavan toiminnan tukeminen. Näyttelyihin sisältyvät sekä taide- että yleisemmin kulttuurialaan kuuluvat näyttelyt. – Museum and exhibition activities organised by the municipality and support for such activities. Exhibitions include both art exhibitions and more general exhibitions in the field of culture.
- Tehtäväluokitus muuttunut 2006. Aikaisemmin museot, teatterit ja orkesterit yhdessä. – Function classification has been changed in 2006. Previously museums, theatres and orchestras were grouped together.
- Kunnan järjestämä teatteri-, tanssi- ja sirkustoiminta sekä vastaavan toiminnan tukeminen. – Theatre, dance and circus activities organised by the municipality and support for such activities.
- Kunnan järjestämä musiikitoiminta sekä vastaavan toiminnan tukeminen, mm. orkesterit, bändit, kuorot ja oopperat. – Music activities organised by the municipality and support for such activities i.a. orchestras, bands, choirs and operas.
- Sisältää taiteen perusopetuksesta annetun lain mukaisen kunnan järjestämän tai tukeman toiminnan, ei kuitenkaan kunnan kansalaisopiston järjestämää taiteen perusopetusta. – Includes activities organised or supported by the municipality as set out in the Act on basic education in the arts. Excluded is basic education in the arts provided by municipal adult education institutes.
- Muu kulttuuritoiminta, kuten kongressi- ja kulttuurikeskukset, kulttuuriharrastusten ja -palvelujen tuki ja tarjonta. – Other cultural activities such as congress and cultural centres, support and supply of cultural hobbies and services.
- Sisältyy muihin tehtäviin. – Included in other functions.

Lähde – Source:

Tilastokeskus, Aluetaloustilastot – Statistics Finland, Regional Economic Statistics

10.7 EU:n kulttuurin puiteohjelmien tuki suomalaisille hankkeille 2000–2010**10.7 Support from EU cultural programmes for Finnish projects 2000–2010**

	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006
Kulttuuri 2000 – Culture 2000							
Tuetut hankkeet (kpl) – Projects supported (no.)	219	186	224	201	233	217	202
– suom. pääjärjestäjänä – Finnish main organiser	7	7	6	10	6	7	3
– suom. yhteisjärjestäjänä – Finnish co-organiser	35	19	16	13	10	10	8
Tuki yhteensä (milj. euroa) – Total support (million euro)	32	30	33	32	32	33	29
– suom. pääjärj. (1000 €) – Finnish main organiser (1000 €)	344	1 150	1 380	826	840	784	97
– suom. yhteisjärj. (1000 €) – Finnish co-organiser (1000 €)	8 290	6 450	4 890	2 820	2 322	3 283	858
	2007	2008	2009	2010	Yhteensä – Total		
Kulttuuri – Culture							
Tuetut hankkeet (kpl) – Projects supported (no.)	130	209	195	241	2 257		
– suom. pääjärjestäjänä – Finnish main organiser	4	10	8	9	77		
– suom. yhteisjärjestäjänä – Finnish co-organiser	9	12	9	10	151		
Tuki yhteensä (milj. euroa) – Total support (million euro)	31	32	36	41	361		
– suom. pääjärj. (1000 €) – Finnish main organiser (1000 €)	335	411	452	524	7 143		
– suom. yhteisjärj. (1000 €) – Finnish co-organiser (1000 €)	1 910	7 848	6 880	3 260	48 811		

Lähteet – Sources:

Kansainvälisen liikkuvuuden ja yhteistyön keskus CIMO – Centre for International Mobility CIMO.

10.8 EU:n media-alan puiteohjelmien tuki suomalaisille hankkeille 2001–2010**10.8 Support from EU media programme for Finnish projects 2001–2010**

Ohjelma – Programme	Ohjelmakausi / vuosi – Programme period / year					
	2001	2002	2003	2004	2005	2006
Media Plus (2001–2006)						
Yhteensä ¹⁾ – Total ¹⁾	1 065	1 408	1 155	1 574	1 896	1 317
Hankekehittelytuki – Project development support	270	290	535	485	450	555
Tuki rahoituksen hankintaan – Support for accessing financing	–	–	–	–	17	41
Teatterielokuvien levittäjien harkinnanvarainen tuki – Selective support for cinema distributors	87	346	159	56	86	77
Teatterielokuvien levittäjien automaattituki – Automatic support for cinema	215	236	331	242	181	181
Tv-levitystuki – Television broadcasting support	306	271	–	–	707	280
Festivaalituki – Support for festivals	80	70	52,5	93	116	107
Elokuvateatteriverkostot – Cinema theatre networks	107	78	77,5	³⁾ 78	127	77
Koulutus ²⁾ – Training ²⁾	–	117	–	–	–	–
Automaattinen video/dvd-tuki – Automatic support for video and dvd	–	–	–	621	213	–
	2007	2008	2009	2010		
Media 2007 (2007–2013)						
Yhteensä – Total	1 137	1 619	2 093	1 510		
Hankekehittelytuki – Project development support	540	968	1 112	842		
Tuki rahoituksen hankintaan – Support for accessing financing	72	–	–	10		
Teatterielokuvien levittäjien harkinnanvarainen tuki – Selective support for cinema distributors	186	74	190	141		
Teatterielokuvien levittäjien automaattituki – Automatic support for cinema	189	384	338	296		
Tv-levitystuki – Television broadcasting support	–	–	230	–		
Festivaalituki – Support for festivals	95	139	157	154		
Elokuvateatteriverkostot – Cinema theatre networks	55	55	68	67		
Uusien jakeluteiden tuki – Support for new distribution channels	–	–	–	–		
Koulutus ²⁾ – Training ²⁾	–	–	–	–		

1) Lisäksi suomalaiset osallistuivat Media Plus -ohjelman koulutukseen. – In addition, Finnish professionals participated in training programmes of Media Plus.

2) Osarahoitusta koulutuksen järjestäjille. – Co-financing for organising training.

3) Arvio – Estimate.

Lähde – Source:

Suomen elokuvasektori, Media Desk – Finnish Film Foundation, Media Desk

10.9 Suurimpien taidetta ja kulttuuria tukevien säätiöiden apurahat taiteelle ja kulttuurille 1998–2010

10.9 Grants to art and culture from major foundations supporting art and culture 1998–2010

	1998	1999	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010
	1 000 € – EUR 1 000												
Viisi suurinta yhteensä – <i>Five major ones total</i>	9 234,5	10 564,3	14 776,2	17 652,7	23 010,3	29 303,3	31 073,0	35 759,8	40 232,7	46 623,8	54 765,0	57 587,4	69 837,1
Svenska kulturfonden Finland – Swedish cultural fund Finland													
Arkkitehtuuri – <i>Architecture</i>	11,9	21,5	20,2	96,9	50,2	32,5	11,6	6,8	8,7	4,5	24,1	8,3	35,0
Erityiset apurahan saajat – <i>Special grant recipients</i>	39,4	29,6	38,7	85,4	–	–	–	–	–	–	–	–	–
Julkaisu- ja kirjallisuus – <i>Publication</i>	231,6	191,6	192,2	438,5	435,5	500,8	283,8	217,1	142,2	134,3	308,1	237,7	229,4
Kirjallisuus – <i>Literature</i>	126,0	123,8	134,7	269,9	171,0	239,5	344,5	487,2	720,1	941,3	848,8	920,8	1 274,4
Kuvataide – <i>Visual art</i>	235,5	245,9	386,3	495,3	344,6	521,4	1 013,2	1 163,5	1 176,0	1 373,3	1 499,7	2 036,9	2 037,8
Lasten ja nuorten toiminta – <i>Activities of children and</i> <i>young people</i>	223,4	162,5	254,5	346,8	483,9	690,9	467,1	776,1	–	–	–	–	–
Museo- ja kotiseututoiminta – <i>Museum and local activities</i>	105,5	119,1	222,5	291,1	611,8	601,4	773,6	1 336,4	931,6	2 074,9	2 586,3	2 588,9	2 224,0
Näyttämötaiteet – <i>Theatre</i>	118,9	202,0	354,2	514,2	461,4	552,9	589,0	770,6	902,1	1 217,9	1 238,4	1 391,9	1 844,9
Säveltaide – <i>Music</i>	252,6	343,9	386,7	669,1	785,2	765,7	1 034,5	1 238,6	1 874,9	2 001,7	2 369,0	2 799,9	2 714,3
Taideteollisuus – <i>Industrial art</i>	88,3	107,0	124,1	267,9	95,2	245,6	133,3	58,7	186,5	314,3	162,1	256,3	253,2
Tanssitaide – <i>Dance</i>	33,6	35,3	62,6	110,7	96,0	122,7	112,5	169,3	191,9	163,5	275,7	218,9	238,4
Tapahtumat, festivaalit – <i>Events, festivals</i>	64,2	72,3	77,5	86,6	283,0	406,2	304,0	156,4	–	–	–	–	–
Valokuva, elokuva ja video – <i>Photography, film, video</i>	90,5	94,7	116,6	295,2	69,7	494,5	531,9	684,0	980,5	821,0	1 754,8	2 194,2	1 306,0
Muu kulttuurityö, koulutus ja tiede – <i>Other cultural activities,</i> <i>education and science</i>	826,3	1 030,0	1 698,2	1 660,7	7 074,1	8 335,4	8 469,5	9 385,2	10 673,5	12 024,6	16 200,9	16 794,5	27 955,0
Yhteensä – Total	2 447,1	2 778,6	4 068,5	5 627,9	9 960,5	13 509,5	14 068,5	16 449,8	17 788,0	21 071,2	27 267,6	29 448,3	40 112,2
Suomen Kulttuurirahasto¹⁾ – Finnish Cultural Foundation¹⁾													
Arkkitehtuuri – <i>Architecture</i>	187,8	229,1	191,4	267,6	470,2	288,2	240,1	392,6	208,8	468,6	492,3	466,8	402,0
Kirjallisuus – <i>Literature</i>	282,9	322,0	433,5	726,9	802,0	859,9	776,5	942,4	1 167,5	1 238,3	1 292,9	1 094,7	1 410,3
Kuvataiteet – <i>Visual art</i>	835,5	844,2	1 247,0	2 042,5	2 243,5	2 451,8	2 684,4	2 491,0	2 823,2	2 797,9	3 444,3	3 612,3	3 238,4
Näyttämötaiteet – <i>Theatre</i>	580,3	702,0	758,1	1 069,3	1 264,2	1 357,9	1 385,4	1 722,3	1 792,0	1 910,9	2 068,5	2 021,6	2 562,5
Säveltaiteet – <i>Music</i>	945,5	1 322,0	1 819,4	2 076,8	2 740,9	2 650,1	3 061,0	2 680,2	3 042,0	3 034,7	3 243,7	3 550,0	3 387,1
Taideteollisuus – <i>Industrial art</i>	282,1	317,6	381,1	566,3	655,5	651,5	725,9	886,9	892,0	1 025,9	925,3	1 102,2	936,3
Valokuva- ja elokuvataide – <i>Photography and cinema</i>	303,9	340,0	473,9	495,9	674,5	684,5	624,7	880,5	882,0	1 084,2	884,2	959,1	1 169,2
Lastenkulttuuri – <i>Children's culture</i>	–	–	–	–	–	494,4	697,6	659,5	651,0	796,8	965,2	863,3	903,1
Yhteensä – Total	3 418,1	4 077,1	5 304,5	7 245,5	8 850,8	9 438,4	10 196,2	10 655,5	11 458,5	12 357,3	13 316,6	13 670,0	14 008,9
Jenny ja Antti Wihurin rahasto – Jenny and Antti Wihuri Foundation													
Arkkitehtuuri – <i>Architecture</i>	–	–	–	–	–	–	–	26,0	63,0	54,0	53,0	73,0	90,0
Kirjallisuus, taidehistoria ym. – <i>Literature, art history, etc.</i>	220,8	287,3	312,8	412,9	398,2	397,0	397,0	327,0	290,0	389,0	332,0	373,0	344,5
Kuvataiteet, taideteollisuus, tekstiilitaide ym. – <i>Visual art,</i> <i>industrial art, textile art, etc.</i>	19,2	30,3	33,6	51,6	79,2	88,5	90,0	34,0	82,0	74,0	81,0	72,0	66,0
Musiikki – <i>Music</i>	458,3	501,0	558,4	558,9	590,0	630,0	623,5	786,0	666,0	656,5	756,0	745,0	702,0
Näyttämö-, tanssi- ja lausuntataide – <i>Theatre, dance, recitation</i>	169,0	210,1	226,0	245,0	264,2	267,7	272,9	310,0	353,0	354,0	378,5	379,5	386,0
Palkinnot – <i>Awards</i>	16,8	10,1	168,2	33,6	37,0	300,0	60,0	50,0	210,0	50,0	105,0	100,0	45,0
Taideostot ja kuvataiteen erityiskohteet – <i>Art purchases and special</i> <i>goals of visual arts</i>	252,3	252,3	252,3	252,3	253,0	253,0	253,0	260,0	260,0	260,0	260,0	300,0	300,0
Muut määrättävät tarkoitukset – <i>Purposes to be</i> <i>determined later</i>	158,6	80,9	439,5	419,0	40,8	110,2	300,2	123,0	107,0	311,0	–	329,5	24,0
Muut (tuki säätiöille, seuroille yms.) ²⁾ – <i>Other (support to foundations,</i> <i>societies, etc.)²⁾</i>	172,6	120,3	441,2	–	–	150,0	–	852,5	1 191,0	1 158,0	1 260,0	1 235,5	2 604,5
Yhteensä – Total	1 467,6	1 492,2	2 432,0	1 973,3	1 662,4	2 196,4	1 996,60	2 768,5	3 222,0	3 306,5	3 225,5	3 607,5	4 562,0

10.9 Jatkuu

10.9 Cont.

	1998	1999	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010
	1 000 € – EUR 1 000												
Föreningen Konstsamfundet rf. – The society Konstsamfundet													
Kuvataide – <i>Visual art</i>	45,0	50,0	60,0	49,0	37,0	48,0	27,0	36,0	1 126,5	180,0	111,0	113,0	78,7
Musiikki – <i>Music</i>	122,0	121,0	161,0	150,0	147,0	168,0	170,0	752,0	295,9	284,3	1371,0	250,0	288,8
Teatteri – <i>Theatre</i>	140,0	180,0	205,0	196,0	213,0	277,0	219,0	278,0	355,7	480,7	380,0	344,0	1438,8
Julkaisu- ja tiedotustoiminta – <i>Publications</i>	203,0	234,0	277,0	312,0	274,0	835,0	1 288,0	1 004,0	1 178,1	522,3	818,0	884,0	1097,1
Yleiset kulttuuriavustukset – General cultural grants	270,0	337,0	515,0	462,0	397,0	292,0	542,0	857,0	1 298,2	1 632,2	830,8	1475,0	1556,1
Koulutus – <i>Education</i>	–	–	–	–	–	1 064,0	931,0	1 073,0	1 274,0	4 240,1	3869,0	3988,0	1934,0
Elokuva – <i>Film</i>	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	413,0	619,0	1034,5
Yhteensä – Total	780,0	922,0	1 218,0	1 169,0	1 068,0	2 684,0	3 177,0	4 000,0	5 528,4	7 339,8	7 792,8	7 673,0	7 428,0
Alfred Kordelinin yleinen edistys- ja sivistysrahasto – Alfred Kordelin general educational fund													
Arkkitehtuuri – <i>Architecture</i>	11,8	15,8	16,8	13,5	12,0	12,0	12,0	20,0	23,0	26,0	35,0	35,0	42,0
Joukkoviestintä – <i>Mass communication</i>	15,1	17,2	15,1	25,2	26,5	27,0	30,0	35,0	39,9	44,0	50,0	50,0	70,0
Kansanvalistus – General education	213,4	260,7	319,2	357,4	303,0	305,0	315,0	340,0	370,0	400,0	486,0	536,8	442,0
Kaunokirjallisuuden suomennos – Translation of fiction into Finnish	23,5	17,7	25,1	26,9	18,0	18,0	18,0	20,0	20,0	22,0	30,0	30,0	40,0
Kaunokirjallisuus – <i>Fiction</i>	78,2	113,5	129,5	143,0	142,4	143,0	150,6	160,0	170,0	190,0	230,0	240,0	297,0
Kulttuurin ja taiteen tutkimus – Culture and art research	–	–	–	–	–	–	–	74,0	77,0	82,0	181,0	180,0	–
Lausuntataide – <i>Recitation</i>	5,9	4,7	5,0	8,4	7,2	8,0	7,2	10,0	10,0	10,0	10,0	10,0	15,0
Kuvataide – <i>Visual art</i>	100,9	153,2	207,2	246,9	201,4	207,0	223,0	280,0	298,0	382,0	430,0	430,0	500,0
Musiikki – <i>Music</i>	69,6	101,8	115,2	117,7	95,0	100,0	110,0	143,0	160,0	188,0	240,0	260,0	340,0
Näyttämötaide – <i>Theatre</i>	81,7	106,5	111,2	131,2	93,5	94,0	94,2	115,0	130,0	144,0	160,0	200,0	230,0
Sirkustaide – <i>Circus</i>	–	–	–	–	–	–	–	10,0	10,0	10,0	20,0	20,0	21,0
Muut taidealat – Various fields of art	–	–	–	–	–	–	35,0	83,0	91,0	8,0	40,0	40,0	45,0
Taitealojen tohtoritutkinnot – Post-graduate qualifications and degrees in the field of art	–	–	–	–	–	–	–	48,0	56,0	56,0	74,0	84,0	105,0
Taideteollisuus – <i>Industrial art</i>	24,6	36,2	47,1	37,0	29,0	29,0	40,0	47,0	54,9	60,0	70,0	77,0	100,0
Tanssitaide – <i>Dance</i>	15,0	16,8	16,8	16,8	23,6	14,0	20,0	30,0	37,0	42,0	60,0	80,0	100,0
Valokuvaus – <i>Photography</i>	13,0	15,1	17,3	16,8	21,0	18,0	20,0	25,0	32,0	34,0	45,0	45,0	55,0
Erilliset kulttuurihankkeet – Special cultural projects	468,9	435,3	727,6	496,2	496,0	500,0	560,0	682,0	800,0	851,0	1001,5	870,8	1324,0
Yhteensä ³⁾ – Total ³⁾	1 121,6	1 294,4	1 753,2	1 637,0	1 468,6	1 475,0	1 635,0	1 990,0	2 235,8	2 549,0	3 162,5	3 188,6	3 726,0

1) Sisältää myös maakuntarahastot, yhteensä 4,9 milj. € taiteelle ja kulttuurille vuonna 2010. – Regional funds, a total of EUR 4,9 million for art and culture in 2010, are included.

2) Sisältää muutakin kuin kulttuurirahoitusta. – Also includes other than cultural funding.

3) Erillisrahastoista jaettu lisäksi apurahoja vuosittain. – Moreover, grants from special funds are allowed yearly.

Lähteet – Sources:

Säätiöiden vuosikertomukset ja omat ilmoitukset. – Annual reports and other reports of the foundations.

10.10 Yritysten tuki taiteille taiteenalan, toimialan ja tukimuodon mukaan 1999, 2003 ja 2008*

10.10 Enterprise art support by art form, industry and type of support 1999, 2003 and 2008*

	1999	2003	2008
	€ – EUR		
Yhteensä – Total	46 351 509	21 031 545	17 375 224
Taiteenalan mukaan ¹⁾ – By art form ¹⁾			
Elokuvataide – Cinema	2 886 249	1 219 439	2 464 000
Kirjallisuus – Literature	1 042 786	362 839	358 600
Kuvataide – Visual arts	10 442 549	3 800 129	2 058 500
Näyttämötaide – Theatre	3 364 961	3 431 047	1 628 900
Säveltaide – Music	12 563 339	6 204 513	3 603 300
Taideteollisuus – Industrial arts	900 391	510 548	193 300
Tanssitaide – Dance	161 739	456 396	198 500
Valokuvataide – Photographic art	173 648	45 525	422 500
Muu taide – Other arts	8 002 587	3 153 809	86 100
Kulttuuriperinne – Cultural heritage			
Museot – Museums	2 570 818	348 945	758 600
	3 024 570	647 311	2 294 000
Toimialan mukaan – By industry (TOL2008)			
Teollisuus – Manufacturing	8 451 138	3 208 573	7 445 746
Tukku- ja vähittäiskauppa – Wholesale and retail trade	6 954 014	4 342 114	1 977 660
Rahoitus- ja vakuutus toiminta – Financial and insurance activities	5 933 599	2 440 375	2 654 383
Muut – Others	25 012 757	11 040 482	5 297 435

* Vuoden 2008 rahassa. Tiedot perustuvat yrityksille tehtyihin kyselyihin. Otoskoko oli vuonna 2008 kaikkiaan 1 376 yritystä, joista 43 prosenttia oli suuryrityksiä (vähintään 250 henkilöä). Vastausprosentti oli 27,1. 2008 = 100. – In 2008 money. Data based on surveys of corporations. Total sample in 2008 included 1,376 enterprises, of which 43 per cent were large (at least 250 employees). The response percentage was 27,1. 2008 = 100.

1) Taiteenaloittaisen tuen kokonaissumma poikkeaa toimialojen kokonaissummasta, koska painotettaessa oli mahdollista huomioida vain ne vastaukset, joissa oli ilmoitettu tuen jakautuminen taiteenaloittain. – The total sum of support by art form differs from the total sum of industries, because when inflating only the responses indicating the distribution of support by art form could be taken into account.

Lähteet – Sources:

Oesch, P. (2010). Yritysten tuki taiteille 2008 ja tuen muutokset 1999–2008 (Company Support for the Arts and Culture in Finland in 2008 and changes in the support 1999–2008). Tilastotietoa taiteesta (Facts about the arts) 40. Helsinki: Taiteen keskustoimikunta (Arts Council of Finland).

11 Kulttuurialan koulutus ja työvoima

Taide- ja kulttuurialan koulutus

Kulttuurialan koulutus oli voimakkaassa kasvussa 1980-luvulta lähtien. Opiskelupaikkoja lisättiin useilla kulttuurialan lohkoilla. Opetushallinnon vuoden 2002 koulutusluokituksessa kulttuurialoiksi lasketaan käsi- ja taideteollisuus, kuvataide, kirjallisuus, teatteri, tanssi ja musiikki, viestintä- ja informaatiotieteet sekä kulttuurin- ja taiteiden tutkimus.

Opetus- ja kulttuuriministeriö teetti selvityksen koulutustarjonnan tavoitteiksi vuodelle 2025 (Tasapainoiseen työllisyyskehitykseen 2025). Selvityksessä todetaan, että kulttuurialalla ennakoidaan erittäin huomattavaa koulutustarpeen laskua. Virkistys- ja kulttuuritoiminnan toimialan osalta paljon riippuu siitä, miten kotimainen kysyntä tulee talouden elvyttyä kohdistumaan kulttuurituotteisiin ja -palveluihin. Selvityksen mukaan suurimmat vähennystarpeet ovat ammatillisessa peruskoulutuksessa ja ammattikorkeakouluissa, käsi- ja taideteollisuuden ja viestintä- ja informaatiotieteiden opintoaloilla. Yliopistojen osalta yhtä mittavia vähennystarpeita ei ole.

Valtion Taloudellisen Tutkimuskeskuksen VATT:in toimialaennusteen näkemys kansantalouden arvonlisän kehittymisestä yhä enemmän räätälöityjen ja yksilöllistettyjen tavara- ja palvelutuotteiden varaan korostaa sisältöjen kehittämistä ja sisältöjen huomioon ottamista tuotanto- ja palveluketjun kaikissa vaiheissa. Tässä mielessä on mahdollista, että kulttuurialan koulutuksella rekrytoidutaan eri ammattiryhmiin vieläkin laajemmin kuin aiemman kehityksen valossa on voitu arvioida. Selvityksessä todetaan, että kulttuurialan ammattiryhmien työllisyyden kehitys on ollut positiivista ja ennakoidaan tämän kehityksen jatkuvan myönteisenä. Kulttuuriala tulee jatkossa olemaan nykyistä merkittävämpi sekä itsenäisenä osana kansantaloutta että osana muiden alojen tuotantoa.

Edellä todetusta huolimatta työryhmä esittää selvää pudotusta aloittajamääriin. Ammatillisen peruskoulutuksen opiskelijoista oli yli seitsemän prosenttia kulttuurialan opiskelijoita vuonna 2010. Alemman ja ylemmän ammattikorkeakoulututkinnon opiskelijoista lähes yhdeksän prosenttia opiskeli kulttuurialaa. Työryhmä esittää, että käsi- ja taideteollisuuden ja viestintä- ja informaatiotieteiden ammatillisen peruskoulutuksen ja ammattikorkeakoulujen aloittajamäärää vähennetään vuosittain 2 500:lla, koska näi-

den opintoalojen työllistyvyys ei ole kehittynyt toivotulla tavalla. Muilta osin vähennysesitykset ovat maltillisempia. Työryhmä ehdottaa kulttuurialan koulutukselle miltei 3 000 aloittajan vähennystä. Sen laskelmat perustuvat vuonna 2009 kulttuurialan koulutuksen aloittaneille. Näitä oli koko kulttuurin alalla 7 707 vuonna 2009, ja tavoitteeksi työryhmä on asettanut 4 745 aloittajaa (VATT 2010). Kulttuurialan oppilaitosyksiköiden koko opiskelijamäärällä mitattuna on varsin pieni: ammatillisessa koulutuksessa oppilaitosyksikön keskikoko oli vuonna 2008 noin 190 opiskelijaa, ammattikorkeakoulusektorilla noin 370 opiskelijaa ja yliopistosektorilla noin 740 perustutkinto-opiskelijaa (Taidekasvatuksen ja kulttuurialan koulutuksen tila Suomessa). Tästä seuraa, että vähennyksien johdosta esitetään myös eräiden yksiköiden lopettamista kokonaan.

Yliopistotasolla ylemmän tai alemman korkeakoulututkinnon suorittamisen aloitti noin 20 000 opiskelijaa vuonna 2010, näistä taideyliopistoissa lähes 2 400. Taideyliopistoissa opiskeli yhteensä lähes 14 000 opiskelijaa vuonna 2010. Varsinaiset taidealat edustavat vain pientä osaa opintoalojen kokonaisuudesta. Vuonna 2010 taideyliopistojen opiskelijat muodostivat runsaat 12 prosenttia kaikista yliopisto-opiskelijoista ja niissä suoritettut tutkinnot 14 prosenttia kaikista yliopistotutkinnoista. Taideyliopistojen opiskelija- ja tutkintomäärät ovat aiempia vuosia suurempia, koska lukuihin sisältyvät Aalto-yliopiston kaikki opiskelijat ja tutkinnot. Ennen Aalto-yliopiston perustamista entiset Teknillinen korkeakoulu ja Helsingin kauppakorkeakoulu eivät sisällyneet taideyliopistoihin. (Taulukko 11.2.)

Mikäli taideyliopistojen opiskelijoihin sisällytetään Aalto-yliopistosta ainoastaan Taideteollisen korkeakoulun opiskelijat, joita vuonna 2010 oli 1 954, olisi taideyliopistojen opiskelijamäärä ainoastaan noin 3 300 ja osuus kaikista yliopisto-opiskelijoista alle 3 prosenttia. Taideyliopistojen osuus kaikista yliopistotutkinnoista olisi näin laskettuna vain noin 2,3 prosenttia. Taulukon 11.1 luvuissa Aalto-yliopisto ei vielä ole mukana.

Taideyliopistojen lisäksi taidealan yliopistopetusta on annettu 1960-luvulta lähtien Tampereen yliopiston Näyttelijäntyön laitoksessa sekä vuodesta 1990 lähtien Lapin yliopiston Taiteiden tiedekunnassa, joissa toimii viisi koulutusohjelmaa: audiovisuaalinen mediakulttuuri, graafinen suunnittelu, kuvataidekasvatus, tekstiili- ja vaate-tusala sekä teollinen muotoilu. Porin yliopistokes-

kuksessa aloitettiin vuonna 2004 Taideteollisen korkeakoulun visuaalisen kulttuurin maisteriohjelma, joka vastaa pitkälti kuvataiteilijan koulutusta.

Taideyliopistoihin pääsy on keskimääräistä vaikeampaa. Esimerkiksi Teatterikorkeakouluun otettiin vuonna 2010 vain pari prosenttia pyrkineistä, kun osuus kaikissa yliopistoissa oli yli 19 prosenttia. Sibelius-Akatemiaan pääsi yli 19 prosenttia sinne hakeneista. Korkea prosentti selittyy sillä, että edellytys riittävistä musiikillisista valmiuksista karsii luultavasti tehokkaasti hakijoiden määrää. Kaikkiin taideyliopistoihin pääsi 7,4 prosenttia niihin pyrkineistä vuonna 2010. (Taulukko 11.2.)

Taide- ja kulttuurityövoima

Kulttuuriala on kokonaisuutena heterogeeninen ja käsittää useita tuotantorakenteeltaan ja ansaintalogiikaltaan merkittävästi poikkeavia osa-alueita. Joillakin alueilla toiminta tapahtuu pääosin yritysmuodossa (esimerkiksi mainostoihimot tai kustantamot), toisilla taas enemmistönä ovat julkiset tai pääosin julkisen rahoituksen varassa toimivat laitokset kuten museot tai teatterit. Työmarkkina-asetmaltaan kulttuurin ammattilainen voi olla vapaa ammatinharjoittaja, freelancer, palkansaaja tai yrittäjä. Monesti samalla henkilöllä on useita erilaisia asemia päällekkäin tai peräkkäin lyhyen jakson aikana. Monilla taiteen ja kulttuurin aloilla työllisten määrää on vaikea määrittellä yksiselitteisesti, sillä työtä voidaan tehdä ajoittaisesti, osapäiväisesti, sivutoimisesti ja jopa palkatta. Tämän vuoksi ammatin harjoittajia ei voida poimia rekisteri- tai tilastoaineistoista pelkästään tavanomaisen markkinakriteerin eli pääasiallisen tulonlähteen avulla. Alan koulutusta ei myöskään voida käyttää ainoana kriteerinä, sillä harvoilla aloilla on ehdoton koulutusvaatimus, ja toisaalta useat alan tutkinnon suorittaneista ovat sijoittuneet aivan muihin tehtäviin tai saavat niistä päätulonsa. Moniulotteisuutensa vuoksi kulttuurityövoimaa on tapana kuvata useista eri määrittelmistä käsin käyttämällä apuna useita erilaisia aineistoja, jotka tarjoavat ilmiöön vaihtoehtoisia tai toisiaan täydentäviä näkökulmia (ks. esim. Karttunen 2004).

Silloin kun kulttuurityövoiman kuvauksessa käytetään lähteenä laajoja koko väestöä koskevia tutkimus-, tilasto- tai rekisteriaineistoja, jotka on koodattu käyttäen virallisia, pitkälle kansainvälisesti harmonisoituja luokituksia, laskentaan poimitaan yleensä kuvion 11.1 mukaisesti sekä tietyissä ammateissa että tietyillä toimialoilla työskentelevät henkilöt (ja lopputuloksesta poistetaan

Kuvio 11.1

Työvoima kulttuurisektorilla kulttuuristen ammattien ja toimialojen yhdistelmänä

		TOIMIALAT	
		Kulttuuriset	Muut
AMMATIT	Kulttuuriset	Esim. orkesterimuusikko taidelaitostoiminnassa	teollinen muotoilija autonvalmistuksessa
	Muut	hallintojohtaja taidelaitostoiminnassa	

päällekkäisyys). Eri aikoina, eri tarkoituksiin ja eri maissa tehdyt kulttuurityövoimalaskennat poikkeavat sen suhteen, kuinka laajaa kulttuurin määrittelmää käytetään ja kuinka pitkälle ”arvoketjut” viedään. Alueen rajauksessa esiintyy vaihtelua esimerkiksi arkkitehtuurin ja käsityöalojen tai viihde-, virkistys- ja vapaa-ajan palveluiden mukaan ottamisessa. Arvoketjut puolestaan katkaistaan joskus lähelle kulttuurin ”luovaa ydintä” tai ulotetaan pisimmillään kulttuurin tekemisen, välittämisen tai vastaanottamisen välineiden valmistukseen ja kauppaan. Suomessa tehdyissä laskelmissa on yleensä noudatettu melko laajaa käsitettä tarkoituksena tarjota tiedon käyttäjille monipuolisia valintamahdollisuuksia.

Tilastokeskuksen suurista aineistoista kulttuurityövoiman volyymin ja ominaispiirteiden haarukointiin soveltuvat lähinnä työssäkäyntitilasto ja työvoimatutkimus. Ne tuottavat erilaisia näkemyksiä kulttuurityövoimasta jo toisistaan poikkeavien keruumenetelmiensä vuoksi. Työssäkäyntitilasto on pääosin rekisteripohjainen koko väestöä koskeva tutkimus. Haastattelupohjainen työvoimatutkimus sen sijaan perustuu otokseen, mikä taas asettaa omat rajoituksensa työvoiman kokonaisuudessa marginaalisen kulttuurialan yksityiskohtaiseen tarkasteluun. Kulttuurilastoissa kulttuurityövoimaa kuvattaessa lähdepohjana on tähän saakka käytetty työssäkäyntitilastoa, minkä lisäksi on julkaistu tietoja mm. alalla toimivien ammatillisten järjestöjen jäsenmääristä. Työvoimatutkimuksen aineiston käyttöä on ehkäissyt otospohjaisuuden ohella se, että toimialoja ei vuoteen 2003 saakka koodattu luokitusten tarkimmalle 4- tai 5-numerotasolle, mikä on kulttuurin identifiointin edellytys. Työvoimatutkimuksessa ei lisäksi vuoteen 2008 saakka kysyty tietoja tuloista. Työssäkäyntitilastosta tulotiedot ovat olleet saatavilla, joskin niistä ovat puuttuneet

verottomat apurahat, jotka ovat useilla kulttuurin osa-alueilla keskeisiä rahoituslähteitä.

Työssäkäyntitilasto antaa sellaisen kuvan kulttuurityövoimasta, joka taltioituu hallinnollisiin asiakirjoihin ja virallisiin rekistereihin. Se perustuu noin 40 hallinnolliseen ja tilastolliseen aineistoon, joista tärkeimpiä ovat verohallinnon rekisterit, Eläketurvakeskuksen, Valtiokonttorin ja Kuntien eläkevakuutuksen työsuhdeaineistot, työ- ja elinkeinoministeriön työnhakijarekisteri sekä Tilastokeskuksen yritys- ja toimipaikka- sekä tutkinto- ja opiskelijarekisterit. Henkilön työllisyys sekä ammatti ja työpaikan toimiala pyritään päättämään eri lähdeaineistoista niin, että ne kuvaisivat tilannetta vuoden viimeisellä viikolla. Työllisyys päätellään ensisijaisesti työeläke- ja verotiedoista. Henkilölle määritellään päätyösuhteen perusteella ainoastaan yksi ammatti; päätyösuhte taas määräytyy ensisijaisesti tulojen pohjalta. Työssäkäyntitilaston etu on sen kattavuus ja luotettavuus myös pienten ammattiryhmien osalta. Kuitenkin tarkkuuden kääntöpuoli on ajantasaisuus; tässä julkaisussa tuorein tieto on vuodelta 2008. Vapaiden ammattien osalta työssäkäyntitilasto antaa puutteellisen kuvan.

Taulukoissa 11.4 ja 11.5 tarkastellaan kulttuurisektorin työvoimaa työssäkäyntitilaston pohjalta erikseen kulttuuriseksi lasketuilla toimialoilla ja kulttuurisissa ammateissa. Tämänhetkisen suosituksen mukaan ammatteja ja toimialoja ei tässä aineistossa tulisi yhdistää, sillä ne päätellään osin eri rekistereistä eivätkä tarkalleen ottaen koske samaa viiteajankohtaa. Ongelma nousee esiin juuri sellaisten henkilöiden tapauksessa, joilla on useita työpaikkoja tai ansaintalähteitä päällekkäin tai peräkkäin saman vuoden aikana, kuten on tyyppistä monella kulttuurin osa-alueella.

Vuonna 1995 oli kulttuurin toimialoilla työssäkäyntitilaston mukaan noin 74 450 ja vuonna 2008 noin 94 400 työntekijää. Kulttuuritoimialojen prosentuaalinen osuus työvoimasta on työssäkäyntitilaston perusteella pysynyt lähellä prosenttia. Työntekijämäärä kulttuurin toimialoilla kasvoi lähes 27 prosenttia vuodesta 1995 vuoteen 2008, mikä oli hieman nopeampaa kuin koko työllisen työvoiman kasvu tänä aikana (23 prosenttia). Vuosien 2007 ja 2008 välillä kulttuurialat kasvoivat hieman runsaalla prosentilla kun koko työllisen työvoiman määrä kasvoi vain 0,3 prosentilla. Yksittäisistä toimialoista eniten tällä välillä olivat kasvaneet huvipuistot, joiden työvoiman määrä kasvoi yli kaksinkertaiseksi vuosien 2007 ja 2008 välillä. Myös kasvitieteellisten puutarhojen ja kirjojen postimyynnin ja verkko-kaupan kasvu oli voimakasta näiden vuosien välillä; noin 40 prosenttia molemmilla toimialoilla.

Eniten taas supistuivat kirjansidonta ja viimeistely (vähennys lähes 13 %) sekä sanomalehtien painaminen (-10 %). (Taulukko 11.4.)

Työssäkäyntitilaston mukaan kulttuuriammateissa työskenteli yhteensä lähes 70 000 henkeä vuonna 2008. Kasvu vuodesta 1995 oli 23 prosenttia. Osuus koko työllisestä työvoimasta oli 2,9 prosenttia. Vuosittaisia ammattitietoja on tuotettu työssäkäyntitilastossa vuodesta 2004 lähtien, kun aikaisemmin niitä oli saatavilla lähinnä väestölaskentavuosina (eli joka viides vuosi). Vuosien 2007 ja 2008 välillä yksittäisistä ammattiryhmistä eniten olivat kasvaneet kirjailijat ja dramaturgit, kuvaussihteerit sekä teatteri- ja elokuvaohjaajat. Lasku oli suurinta kirjansitomotyöntekijöillä, klovneilla, taikureilla ja akrobaateilla sekä valokuvaboratorioiden työntekijöillä ja valokuvatuotteiden teollisten valmistajien ammattiryhmässä. (Taulukko 11.5.)

Haastattelupohjaisen työvoimatutkimuksen ammattitieto perustuu haastateltavien omiin ilmoituksiin. Työvoimatutkimuksen tiedonkeruu perustuu Tilastokeskuksen väestötietokannasta (15–74-vuotiaat) kahdesti vuodessa satunnaisesti poimittuun otokseen. Kuukausittainen otos on noin 12 000 henkeä. Työlliseksi määrittäminen edellyttää, että henkilö on tehnyt ansiotyötä haastateluviikkoa edeltäneen viikon aikana vähintään tunnin rahapalkkaa tai luontaisetua vastaan tai voittoa saadakseen (tai on ollut tilapäisesti poissa työstä). Jos vastaajalla on useita työpaikkoja, häntä pyydetään valitsemaan niistä tärkein, joka merkitään päätyöksi; toiseksi tärkein merkitään sivutyöksi. Ammattia ilmoittaessaan haastateltava voi käyttää valintansa perusteena ajankäyttöä, tulonmuodostusta, koulutusta tai jopa vakaata pyrkimystä ja valmistautumista (kuten yrityksen perustamista). Pää- ja sivutyölle määritellään toimiala työnantajan tai oman yrityksen toimialan mukaan.

Alustavan analyysin perusteella työvoimatutkimus ja työssäkäyntitilasto antavat kulttuuriammattien harjoittajien lukumäärästä hyvin erilaiset tulokset. Vuonna 2008 työvoimatutkimuksen mukaan heitä oli noin 92 000 mut-

Tekstitalukko 11.1

Työllinen työvoima kulttuuriammateissa Tilastokeskuksen työvoimatutkimuksen ja työssäkäyntitilaston mukaan 2008

	Työvoimatutkimus Lkm	Työssäkäyntitilasto	Erotus %
Kulttuuriammatit yhteensä	89 647	69 576	29
– taideammatit	25 693	14 629	76
– muut kulttuuriammatit	63 954	54 947	16
Työllinen työvoima yhteensä	2 531 000	2 377 181	6
– josta kulttuuriammatit %	3,60	2,9	23

ta työssäkäyntitilaston mukaan vajaa 70 000. Työllisestä työvoimasta oli työvoimatutkimuksen mukaan kulttuuriammattajeja 3,6 prosenttia ja työssäkäyntitilaston mukaan 2,9 prosenttia (tekstitaulukko 11.1). Erot lukumäärissä johtuvat tilastojen erilaisista laadintaperiaatteista ja määritelmistä. Työssäkäyntitilasto perustuu rekisteriaineistoihin joihin kirjautuvat kaikki vakuutetut työsuhteet. Työvoimatutkimuksessa taas haastatellaan kotitalouksia ja työlliseksi määrittelyyn riittää hyvin pieni työ määrä maksua, luontaiseta tai muuta korvausta vastaan. Lukumäärien poikkeama koski ennen muuta taideammattajeja, joissa työssäkäyntitilaston mukaan työskenteli vajaat 15 000 henkilöä, mutta työvoimatutkimuksen mukaan heitä oli 26 000. Karkeasti yleistäen luvut poikkeavat sitä enemmän toisistaan mitä moniselitteisempiä ammattinimikkeet ovat ja mitä epätyypillisempää työtä ammatissa tehdään eli kuinka paljon poiketaan vakinaisesti ja kokopäiväisesti tehtävän palkkatyön normista. Laskelmassa taideammattajeiksi on vuoden 2002 ammattiluokitukselta katsottu seuraavat ammatit; kirjailijat ja dramaturgit, kuvataiteilijat, taideteollisen alan suunnittelijat jne., klassisen musiikin säveltäjät, muusikot ja laulajat, tanssitaiteilijat, näyttelijät, teatteri- ja elokuvaohjaajat, taide- ja taideteollisen alan asiantuntijat, viihdemuusikot, laulajat, tanssijat ym. sekä klovnit, taikurit, akrobaatit ym. Vaikka eräät taideammattit ovat hyvin mies- tai naisvaltaisia, on sukupuolijakauma koko kulttuuriammattajien työllisten joukossa pysynyt melko tasaisena (kuvio 11.2).

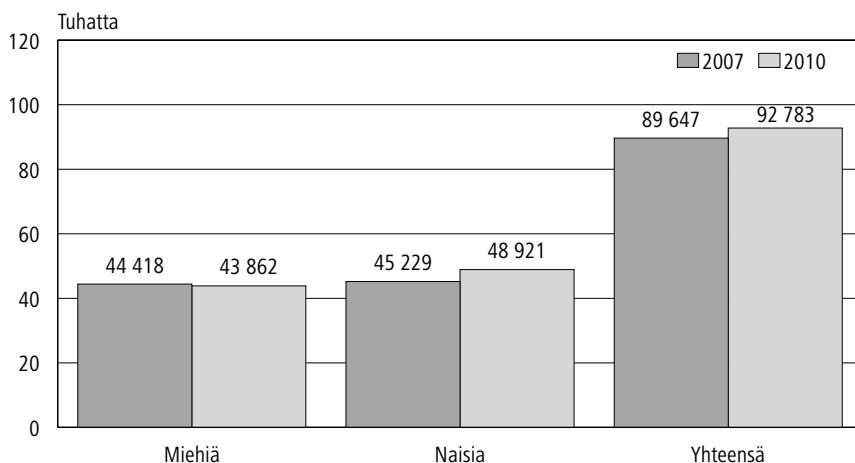
Työvoimatutkimukseen perustuvien tietojen tuottamista kulttuurityövoimasta puoltaa se, että EU:n tilastovirasto Eurostat käyttää kulttuurilastoissaan lähteenä eri maiden työvoimatutkimusten aineistoja, jotka toimitetaan sille harmonisoidussa

muodossa. Työssäkäyntitilastoa vastaavia rekisteripohjaisia aineistoja ei useimmissa EU-maissa ole käytettävissä.

Taidealan ammattilaisia oli työ- ja elinkeinoministeriön työnvälitystilaston mukaan työttöminä työnhakijoina vuonna 2010 noin 4 200. Määrä on kasvanut noin kolmanneksella vuodesta 2000. Taideammattajien osuus kaikista työttömistä työnhakijoista on ollut hienoisessa kasvussa koko 2000-luvun. Vuonna 2000 osuus oli noin yksi prosenttia mutta vuonna 2010 lähes 1,6 prosenttia. Kuvataiteilijoita oli työttömistä taidealan ammattilaistyönhakijoista suurin osa, 34 prosenttia. Toisena tulivat muusikot, joita oli 15 prosenttia taidealan työnhakijoista. (Taulukko 11.7.) Taiteenaloittaisia työttömyysprosentteja ei ole tähän laskettu, sillä perusjoukkoa on monilla aloilla vaikea määrittellä. Taidemaalareiden työttömyydestä saa käsityksen suhteuttamalla työttömien työnhakijoiden lukumäärän (350) Taidemaalariunionin jäsenmäärään vuonna 2010 (1 320 henkilöä). Tulos on runsaat 26 prosenttia. Vuonna 2010 koko työvoiman työttömyysaste oli 8,4 prosenttia.

Kuntasektori työllisti Tilastokeskuksen palkkatilastojen mukaan vuonna 2010 lähes 170 näyttelijää kokopäiväisesti. Heidän keskimääräinen säännöllinen kuukausiansionsa oli 2 637 euroa (taulukko 11.8). Soittajia kuntien palveluksessa oli 271. Heidän palkkansa oli samaa luokkaa kuin näyttelijöiden, 2 636 euroa kuukaudessa. Kulttuurialan yksittäisistä ammattinimikkeistä kuntien palveluksessa yleisin oli kirjastovirkailija. Heidän lukumääränsä oli 1 657 ja keskipalkkansa 2 075 euroa, mikä oli huomattavasti vähemmän kun kuntasektorin kulttuurialalla työskentelevien keskimääräinen ansio 2 520 euroa. Kirjastovirkailijoista valtaosa, 88 prosenttia, on naisia.

Yksityisellä sektorilla työskenteli kokopäiväisesti vuonna 2009 noin 626 500 henkilöä

Kuvio 11.2
Työllinen työvoima kulttuurialan ammattajeissa vuosina 2007 ja 2010

Lähde:
Tilastokeskus, Työvoimatutkimus

joista taideammateissa yli 4 600 henkilöä (0,7 prosenttia). Kulttuurityövoimaa löytyy myös yksityisistä teollisuusyrityksistä. Korkein keskimääräinen säännöllisen työajan ansio yksityisen sektorin kulttuuriammateissa oli kustannusalan johtajilla, lähes 5 500 euroa kuukaudessa. (Taulukko 11.9.)

Yksityisellä sektorilla kokopäiväisiä näyttelijöitä oli vuonna 2009 yli 600. Heidän keskimääräinen ansionsa oli hieman korkeampi kuin kuntasektorilla, 2 755 euroa (taulukko 11.9). Yksityisellä sektorilla mainosala työllisti yli 30 prosenttia kulttuuriammateissa työskennelleistä henkilöistä vuonna 2009. Mainosalan taiteellinen johtaja ansaitsi keskimäärin 3 706, suunnittelija 3 298 ja AD -assistentti 2 454 euron säännöllisen työajan kuukausiansion.

Valtion taidehallinto on teettänyt toistuvasti tutkimuksia suomalaisten taiteilijoiden sosiaalisesta ja taloudellisesta asemasta siitä lähtien, kun taiteen tukijärjestelmän uudistus astui voimaan 1960- ja 1970-luvun vaihteessa. Tuoreimmat kaikkia taiteenaloja koskevat tiedot ovat 2000-luvulla tehdystä tutkimuksesta (Rensujeff 2003). Taiteen keskustoimikunnan tutkimusyksikkö on vastikään tehnyt vuoden 2010 tilannetta koskevan kyselyn, jonka tulokset raportoidaan vuonna 2012. Tutkimuksen perusjoukko oli vuonna 2000 kooltaan noin 17 000, ja se koostui valtakunnallisten ammattitaiteilijajärjestöjen jäsenistä. Tutkimuksen mukaan taiteilijoiden veronalaisten tulojen mediaani vuonna 2000 oli noin 21 800 euroa. Kun mukaan laskettiin apurahat, jotka ovat suurelta osin verotonta tuloa, kokonaistulojen mediaani nousi 23 500 euroon. Taiteilijoiden keskimääräiset tulot olivat hieman korkeammat kuin kaikkien palkansaajien keskitulot (24 400 euroa), mutta koulutustasoon verrattuna heidän tulonsa jäivät mataliksi. (Rensujeff 2003.)

Teatterin tiedotuskeskus seuraa teatteri- ja tanssialan työntekijämääriä ja palkkakehitystä vuosittain julkaisemassaan Teatteritilastossa. Tiedot koskevat Suomen Kansallisteatteria sekä valtionosuusteattereita. Vuonna 2010 tilastoinnin piirissä oli 48 puheteatteria ja 10 tanssiteatteria. Teatteritilasto antaa tiedot päätoimisesta henkilöstöstä (työaika yli 30 tuntia viikossa). Keskipalkan laskentaperusteena on säännöllisen työajan kuukausiansio palvelu- ym. lisineen viitevuoden marraskuussa. Se ei sisällä ylityökorvauksia. Vuoden 2010 marraskuussa teattereissa oli päätoimisia työntekijöitä yhteensä yli 2 000, josta taiteellisen henkilöstön osuus on lähes 700 (44 prosenttia). Teatterialan keskipalkka vuoden 2010 marraskuussa oli 2 573 euroa. Naisten palkka oli 175 euroa matalampi kuin miesten. Keskipalkka oli noussut edellisestä vuodesta 2,7 prosenttia. Taiteellisen

henkilöstön keskipalkka oli 2 738 euroa. Naisten ja miesten palkkaero oli 42 euroa. Taiteellisen henkilöstön keskipalkat nousivat edellisestä vuodesta 3,3 prosenttia. Taiteellisen henkilöstön keskipalkat olivat matalampia pienissä teattereissa ja ryhmissä kuin suurissa ja keskisuurissa teattereissa. Tanssiteattereissa taiteellisen henkilöstön keskipalkka oli 2 092 euroa, mikä oli merkittävästi pienempi kuin puheteattereissa. (Teatteritilasto 2010.)

Teatteritilaston kohteena olevissa teattereissa oli marraskuussa 2010 yhteensä 492 näyttelijää, joiden keskipalkka oli 2 773 euroa kuussa. Lukumääräisesti seuraavaksi suurin ryhmä olivat skenografit, jotka ansaitsivat 2 814 euroa kuussa. Tanssijoiden keskipalkka oli 2 130 euroa, ohjaajien 3 245 euroa, dramaturgien 2 887 euroa ja valoja äänisuunnittelijoiden 2 889 euroa. Kapellimestarit ansaitsivat 2 767 euroa kuussa ja muusikot noin 2 340 euroa (Teatteritilasto 2010.)

Suomen Kirjailijaliitto on teettänyt 1990-luvun lopulta lähtien tutkimuksia jäsenkuntansa varsinaisesta kaunokirjallisesta työstä saamista tuloista sekä kirjailijan työhön liittyvistä tuloista. Tuorein tutkimus koskee vuotta 2010 (Grönlund 2011). Kyselylomake lähetettiin kaikille Kirjailijaliiton jäsenille (608), joista vastasi 45 prosenttia. Vastaajien kaunokirjallisesta työstä saamien veronalaisten bruttotulojen mediaani vuonna 2010 oli 2 000 euroa. Täsmälleen samaan lukuun oli päädytty vuotta 2005 koskeneessa tutkimuksessa. Reaalisesti Kirjailijaliiton jäsenten kirjallisesta työstä saamat tulot olivat laskeneet viidessä vuodessa noin 10 prosentilla.

Kaunokirjallisesta työstä kertyneestä tulosta vuonna 2010 oli 60 prosenttia kustantajalta saatuja tekijänpalkkioita. Ulkomailta kirjallisista tuloista oli peräisin vain viisi prosenttia. Pääasiassa lasten- ja nuortenkirjoja kirjoittavien mediaanivuositulo oli 3 443 euroa, proosaa kirjoittavien 2 000 euroa ja runoja kirjoittavien 1 151 euroa. Vähintään keran vuodessa julkaisevien kirjailijoiden keskitulo oli 4 800 euroa. (Grönlund 2011.)

Kulttuurialan ammatilliset järjestöt

Suomessa toimii useita kymmeniä taide- ja kulttuurialan ammatillisia järjestöjä. Niistä 14:lla oli yli tuhat jäsentä vuonna 2010 (taulukko 11.10). Suurin järjestöistä on Suomen Journalistiliitto, jolla on 16 000 jäsentä. Seuraavaksi suurimmat ovat Teatteri-, ja Mediatyöntekijöiden (4 000 jäsentä) ja Suomen Muusikkojen Liitto (lähes 3 400 jäsentä). TeMellä on seitsemän jäsenjärjestöä, joihin kuuluu elokuvatyöntekijöitä, teatteriohjaajia, teatteritoi-

mihenkilöitä, teatteritekniistä henkilökuntaa, tanssijoita, koreografeja, lavastajia, pukusuunnittelijoita sekä valo- ja äänisuunnittelijoita. Muusikkojen liittoon kuuluu orkesteri-, teatteri-, studio-, ravintola- ja keikkamuusikoita ja -laulajia sekä Suomen Kansallisbaletin tanssijoita. TeMe ja Muusikkojen liitto ovat molemmat SAK:n alaisia.

Ammattitaiteilijoiden järjestöistä vanhimpia ovat vuonna 1892 perustettu Suomen Arkkitehtiliitto ja vuonna 1897 perustettu Kirjailijaliitto (taulukko 11.11). Suomen Arkkitehtiliittoon kuului vuonna 2010 yli 3 100 korkeakoulututkinnon suorittanutta jäsentä ja Kirjailijaliittoon 641 jäsentä. Kirjailijaliittoon hyväksyntä edellyttää, että hakija on julkaissut suomenkielisiä, taiteellisesti korkeatasoisia teoksia, joiden perusteella häntä voidaan pitää kirjailijana. Useimpien taiteilijajärjestöjen jäsenkriteerit ovat melko tiukat.

Taiteilijoiden ammattijärjestöissä oli vuonna 2010 yhteenlaskettuna noin 19 800 jäsentä. Jäsenmäärä on kasvanut kymmeneksen vuodesta 2004 ja yli 45 prosenttia vuodesta 1969. Suhteellisesti eniten vuodesta 2004 ovat kasvaneet Suomen Valo- ja äänisuunnittelijoiden liitto, jonka jäsenmäärä yli kaksinkertaistui 169 jäseneseen vuonna 2010 sekä Kuvittajat-liitto, jonka jäsenmäärä kasvoi 140:stä vuonna 2004 kolmeen sataan vuonna 2010. Suomen Maisema-arkkitehtien liitto kasvoi myös voimakkaasti; sen jäsenmäärä kasvoi 74 prosentilla vuoden 2004 95 jäsenestä 166 jäseneseen vuonna 2010. Jäsenistä yli 90 prosenttia on naisia. Suomen Solistiyhdistyksen jäsenmäärä on saman ajanjakson aikana vähentynyt kymmenellä prosentilla, ja jäseniä vuonna 2010 on vajaat 300. Kulttuurialan tieteellisissä järjestöissä oli lähes 21 000 jäsentä vuonna 2011 (taulukko 11.13).

Tilastolähteet

Tilastokeskus tuottaa tietoja toisen asteen ammattillisen koulutuksen ja ammattikorkeakoulujen aloituspaikoista ja opiskelijamääristä sekä opetushallinnon että Tilastokeskuksen koulutusluokituksen mukaan. Yliopistoja koskevat aloituspaikat ja opiskelijamäärät saadaan Tilastokeskuksesta ja opetus- ja kulttuuriministeriöstä (Vipunen-tietokanta).

Tietoja kulttuurityövoimasta ammattitaitain ja toimialoittain saadaan vuosittain Tilastokeskuksen työssäkäyntitilastosta ja työvoimatutkimuksesta.

Työssäkäyntitilasto perustuu pääasiassa laajoihin tilasto- ja rekisteriaineistoihin, työvoimatutkimus puolestaan tehdään puhelinhaastatteluina.

Tiedot taidealan työttömistä työnhakijoista saadaan työ- ja elinkeinoministeriön työnvälitystilastoista. Tietoja kulttuurialan ammattiryhmien ansioista kuntasektorilla ja yksityisellä sektorilla saadaan Tilastokeskuksen palkkatilastoista. Tietoja teatterialan palkoista julkaisee myös Teatterin tiedotuskeskus vuosittaisessa Teatteritilastot-julkaisussaan. Ne koskevat valtionosuutta saavia puhe- ja tanssiteattereita sekä Suomen Kansallisteatteria.

Tiedot kulttuurialan ammatillisista järjestöistä on saatu suoraan niiltä itseltään. Tieteelliset seurukset pitävät kirjaa jäsenmääristään, ja seurojen jäsenmäärät ovat myös Tieteellisten seurain valtuuskunnan internet-sivuilla (www.tsv.fi). Tietoja muista kulttuurialan järjestöistä löytyy raportista Alueiden kulttuurit (2009), jonka Tilastokeskus on julkaissut.

Muut lähteet

- Grönlund Mikko (2011) Kirjailijoiden taloudellinen asema Suomessa 2010. Turun yliopisto. BID innovaatiot ja yrityskehitys.
- Karttunen Sari (2004). Taitelijoiden lukumäärän kehitys 1950-luvulta 2000-luvulle – kasvaako työvoima työllisyyttä nopeammin? Teoksessa Robert Arpo (toim.) Taiteilija Suomessa. Taiteen keskustoimikunta.
- Pääkkönen Jenni (2010). Koulutuksen markkinoilla – arvioita ammattikorkeakoulujen tehokkuuseroista ja niiden syistä. VATT Valmisteluraportit 6.
- Rensujeff Kaija (2003). ”Uusia mahdollisuuksia ja pieniä läpimurtoja!” – taitelijat vuoden 2000 kyselytutkimuksessa ja väestölaskennassa. Taiteen keskustoimikunta. Työpapereita 42.
- Teatteritilastot 2010. Teatterin tiedotuskeskus (2011).
- Taidekasvatuksen ja kulttuurialan koulutuksen tila Suomessa. Opetus- ja kulttuuriministeriön politiikka-analyysijä 2010:1.
- Tasapainoiseen työllisyyskehitykseen 2025. Ehdotus koulutustarjonnan tavoitteiksi vuodelle 2016. Opetus- ja kulttuuriministeriön työryhmämuistioita ja selvityksiä 2011:16.

Taulukot – Tables

11.1	Kulttuurialan uudet opiskelijat, opiskelijat ja tutkinnot koulutussektoreittain, opintoaloittain ja sukupuolen mukaan 2008 <i>Students, qualifications and degrees in the field of culture by educational level, field and sex 2008</i>	196
11.2	Taideyliopistojen opiskelijat ja tutkinnot 2010 <i>Students and degrees at art academies 2010</i>	197
11.3	Taideyliopistojen opiskelijavaihdot 2010 <i>Student exchanges of art academies 2010</i>	197
11.4	Työllinen työvoima kulttuurin toimialoilla 1995–2008 <i>Employed labour force in cultural industries 1995–2008</i>	198
11.5	Työllinen työvoima kulttuuriammateissa työssäkäyntitilaston mukaan 1995–2008 <i>Employed labour force in cultural occupations according to Employment Statistics 1995–2008</i>	200
11.6	Kulttuurialan tutkinnon suorittaneet: työvoima ja työttömyysaste 2000–2009 <i>Graduates in the arts: labour force and employment rate 2000–2009</i>	201
11.7	Taidealan ammattien työttömät työnhakijat 2000–2010 <i>Unemployed jobseekers in artistic occupations 2000–2010</i>	202
11.8	Kulttuurialan ammattiryhmien ansioita kunnissa 2010 <i>Earnings from cultural occupations in municipalities 2010</i>	204
11.9	Kulttuurialan ammattiryhmien ansioita yksityisellä sektorilla 2009 <i>Earnings from cultural occupations in the private sector 2009</i>	206
11.10	Suurimmat kulttuurialan ammatilliset järjestöt 2010 <i>Biggest cultural trade unions 2010</i>	207
11.11	Taiteilijoiden ammatilliset järjestöt 1969–2010 <i>Artists' trade unions and professional associations 1969–2010</i>	208
11.12	Kulttuuriharrastukset 1981–2009 <i>Cultural activities 1981–2009</i>	210
11.13	Kulttuurialan tieteelliset seurat 2011 <i>Scientific societies in the field of culture 2011</i>	213

11.1 Kulttuurialan uudet opiskelijat, opiskelijat ja tutkinnot koulutussektoreittain, opintoaloittain ja sukupuolen mukaan 2008
 11.1 Students, qualifications and degrees in the field of culture by educational level, field and sex 2008

Koulutussektori ja opintoala ¹⁾ – Educational level and field ¹⁾	Uudet opiskelijat ²⁾ – New students ²⁾	Naisia – Females		Opiskelijat – Students		Naisia – Females		Tutkinnot – Qualifications and degrees		Naisia – Females	
			%		%		%		%		
Ammatillinen, ammattikorkeakoulu- ja yliopistokoulutus yhteensä – Vocational, polytechnic and university education total	171 985	88 886	52	572 067	296 244	52	122 521	71 321	58		
Kulttuurialan koulutus yhteensä – Cultural education total	9 541	6 470	68	38 516	25 940	67	8 839	6 227	70		
A. Ammatillinen koulutus – Upper secondary vocational education	5 096	3 387	67	13 131	8 490	65	3 021	1 995	66		
Käsi- ja taideteollisuus – Crafts and industrial arts	2 546	1 847	73	6 417	4 666	73	1 511	1 166	77		
Viestintä- ja informaatiotieteet – Communication and information	2 039	1 274	63	5 278	3 110	59	1 216	680	56		
Teatteri ja tanssi – Theatre and dance	126	93	74	385	262	68	65	50	77		
Musiikki – Music	385	173	45	1 051	452	43	229	99	43		
B. Ammattikorkeakoulukoulutus – Polytechnic education	2 913	2 005	69	11 859	7 956	67	1 989	1 433	72		
Käsi- ja taideteollisuus – Crafts and industrial arts	886	732	83	3 406	2 812	83	625	535	86		
Viestintä- ja informaatiotieteet – Communication and information	921	532	58	4 223	2 289	54	725	407	56		
Teatteri ja tanssi – Theatre and dance	163	129	79	593	469	79	73	57	78		
Musiikki – Music	525	298	57	2 093	1 254	60	309	233	75		
Kuvataide – Visual art	175	127	73	691	495	72	143	106	74		
Muu kulttuurialan koulutus – Other cultural education	243	187	77	853	637	75	114	95	83		
C. Yliopistokoulutus yhteensä – University level education total	1 532	1 078	70	13 526	9 494	70	3 829	2 799	73		
C1. Yliopistokoulutus, taideyliopistot³⁾ – Art academies³⁾	554	337	61	3 824	2 313	61	1 208	723	60		
Käsi- ja taideteollisuus – Crafts and industrial arts	272	171	63	1 931	1 216	63	349	243	70		
Teatteri ja tanssi – Theatre and dance	76	41	54	388	227	59	188	99	53		
Musiikki – Music	163	100	61	1 259	733	58	548	323	59		
Kuvataide – Visual art	43	25	58	246	137	56	123	58	47		
C2. Yliopistokoulutus, muut yliopistot – Other universities	978	741	76	9 702	7 181	74	2 621	2 076	79		
Käsi- ja taideteollisuus – Crafts and industrial arts	133	87	65	898	650	72	280	211	75		
Viestintä- ja informaatiotieteet – Communication and information	235	173	74	2 350	1 643	70	682	525	77		
Kirjallisuus – Literature	175	153	87	2 022	1 551	77	541	440	81		
Teatteri ja tanssi – Theatre and dance	–	–	–	26	14	54	3	2	67		
Musiikki – Music	106	70	66	996	611	61	228	149	65		
Kulttuurin ja taiteiden tutkimus – Culture and art research	329	258	78	3 410	2 712	80	887	749	84		

1) Opetushallinnon koulutusala- ja koulutusasteluokitus 2002. – The Educational Administration's classification of fields and levels of education 2002.

2) Yliopistokoulutuksessa uusissa opiskelijoissa ovat mukana alemman ja ylempään korkeakoulututkinnon uudet opiskelijat. – New students at university level comprise new university degree students at both the lower and upper level.

3) Kuvataideakatemia, Sibelius-Akatemia, Taideteollinen korkeakoulu, Teatterikorkeakoulu. – Finnish Academy of Fine Arts, Sibelius Academy, University of Art and Design Helsinki, Theatre Academy

Lähde – Source:

Tilastokeskus, Henkilötilastot: koulutus – Statistics Finland, Population Statistics, Education

11.2 Taideyliopistojen opiskelijat ja tutkinnot 2010

11.2 Students and degrees at art academies 2010

	Opiskelijat – Students					Tutkinnot – Degrees				
	Yhteensä – Total	Alempi ja ylempi korkeakoulu- tutkinto – Lower and higher univer- sity degree	Jatko- opiskelijat – Postgraduate	Muut tutkinto- opiskelijat – Other degrees	Uudet opiskelijat (alempi ja ylempi korkeakoulu- tutkinto) – First year students (lower and higher university degree)	Sisäänpääsy % (alempi ja ylempi korkeakoulu- tutkinto) – Admission % (lower and higher university degree)	Yhteensä – Total	Alempi ja ylempi korkeakoulu- tutkinto – Lower and higher univer- sity degree	Jatko- tutkinnot – Postgraduate	Muut tutkinnot – Other degrees
Kaikki yliopistot yhteensä – All universities total.	114 192	102 866	9 589	1 738	19 988	26,1	28 991	26 684	1 750	557
Taideyliopistot yhteensä – Art academies total.	13 858	12 318	1 543	–	2 369	7,4	4 063	3 820	243	–
Taideyliopistot % – Art academies %	12,1	12,0	16,1	–	11,9	.	14,0	14,3	13,9	–
Aalto-yliopisto – Aalto University	12 449	11 011	1 439	–	2 103	15,7	3 684	3 458	226	–
Sibelius-Akatemia – Sibelius Academy	889	826	64	–	166	19,1	256	241	15	–
Teatterikorkeakoulu – Theatre Academy of Finland . .	290	265	25	–	57	2,5	87	86	1	–
Kuvataideakatemia – Academy of Fine Arts	230	216	15	–	43	2,6	36	35	1	–

Lähde – Source:

Opetus- ja kulttuuriministeriö, Vipunen-tietokanta – Ministry of Education and Culture, Vipunen database

Opetushallitus, Yliopistojen hakija- ja opinto-oikeusrekisteri HAREK – Finnish National Board of Education, Register of applicants and studying rights of universities HAREK

11.3 Taideyliopistojen opiskelijavaihdot 2010

11.3 Student exchanges of art academies 2010

	Pitkät vaihdot ¹⁾ – Long-term exchanges ¹⁾			Lyhyet vaihdot ²⁾ – Short-term exchanges ²⁾		
	Suomesta From Finland	Suomeen To Finland	Yhteensä Total	Suomesta From Finland	Suomeen To Finland	Yhteensä Total
Taideyliopistot yhteensä – Total for art academies	968	963	1 931	195	28	223
Kaikki yliopistot – All universities.	5 311	5 412	10 723	4 949	2 242	7 191
– Josta taideyliopistot % – Of which art academies %	18	18	18	4	1	3
Aalto-yliopisto – Aalto University.	887	869	1756	38	2	40
Sibelius-Akatemia – Sibelius Academy.	55	60	115	14	–	14
Teatterikorkeakoulu – Theatre Academy of Finland.	10	11	21	31	6	37
Kuvataideakatemia – Academy of Fine Arts	16	23	39	112	20	132

1) Kesto vähintään 3 kk. – Duration at least 3 months.

2) Kesto alle 3 kk. – Duration less than 3 months.

Lähde – Source:

Garam, Irma (2011). Kansainvälinen liikkuvuus yliopistoissa ja ammattikorkeakouluissa 2010. Tietoa ja tilastoja -raportti 6/2011. Helsinki: Kansainvälisen liikkuvuuden ja yhteistyön keskus CIMO – The Centre for International Mobility CIMO.

11.4 Työllinen työvoima kulttuurin toimialoilla 1995–2008

11.4 Employed labour force in cultural industries 1995–2008

Toimiala ¹⁾ – Industry ¹⁾	1995	2000	2005	2006	2007	2008	Muutos – Change 1995 – 2008 (%)	Muutos – Change 2007 – 2008 (%)
Koko työllinen työvoima – All employed labour force	1 932 752	2 228 557	2 265 211	2 313 788	2 369 066	2 377 181	23,0	0,3
– Josta kulttuurin toimialat – Of which cultural industries	74 450	88 287	85 259	87 959	93 349	94 434	26,8	1,2
– Kulttuurin toimialat (%) – Cultural industries (%)	3,9	4,0	3,8	3,8	3,9	4,0	.	.
Taiteilija-, näyttämö- ja konserttitoiminta – Artistic, theatre and concert activities	5 893	7 404	7 903	7 972	8 653	9 286	57,6	7,3
Taiteilijatoiminta – Artistic creation (92311)	1 167	1 637	1 906	1 959	1 917	2 122	81,8	10,7
Näyttämö- ja konserttitoiminta – Theatre and concert activi- ties (92312)	4 679	5 430	5 278	5 359	5 798	6 102	30,4	5,2
Kulttuurin ja viihteen tukipalvelut – Operation of arts facilities (9232)	47	337	719	654	938	1 062	2 159,6	13,2
Kirjastot, arkistot ja museot yms. – Libraries, archives, museums, etc.	9 516	9 780	10 056	9 995	10 148	10 283	8,1	1,3
Kirjastot ja arkistot – Library and archives activities (9251)	7 609	7 067	6 979	6 896	6 943	6 826	–10,3	–1,7
Museot, näyttelyt jne. – Museums activities and preservation of historical sites and buildings (9252)	1 887	2 570	2 873	2 880	2 948	3 093	63,9	4,9
Kasvitieteelliset puutarhat jne. – Botanical and zoological gardens and nature reserves activities (9253)	20	143	204	219	257	364	1 720,0	41,6
Taide- ja antiikkiliikkeet – Art and antique shops	218	246	371	364	423	426	95,4	0,7
Taideliikkeet – Retail sale of art; art gallery activities (52484)	158	179	254	246	279	285	80,4	2,2
Antiikkiliikkeet – Antique shops (52501)	60	67	117	118	144	141	135,0	–2,1
Kirjojen kustantaminen ja kauppa – Production and distribution of books	4 222	5 097	5 324	5 352	5 404	5 647	33,8	4,5
Kirjojen kustantaminen – Publishing of books (2211)	1 768	2 386	2 733	2 733	2 806	3 158	78,6	12,5
Kirjansidonta ja viimeistely – Bookbinding and finishing (2223)	294	329	263	269	246	215	–26,9	–12,6
Kirjatukkukauppa – Wholesale of books (51474)	177	283	119	115	110	114	–35,6	3,6
Kirjojen vähittäiskauppa – Retail sale of books (52472)	1 726	1 802	1 848	1 952	1 974	1 882	9,0	–4,7
Kirjojen postimyynti ja verkkokauppa – Retail sale of books via mail order houses and net commerce (52611)	79	99	127	88	68	91	15,2	33,8
Antikvariaattikauppa – Second-hand bookshops (52502)	178	198	234	195	200	187	5,1	–6,5
Sanoma- ja aikakauslehdet ja uutistoimistot – Newspapers, periodicals and news agencies	14 631	16 706	15 248	15 424	15 467	15 119	3,3	–2,2
Sanomalehtien kustantaminen – Publishing of newspapers (2212)	9 634	10 155	8 247	7 527	7 526	7 358	–23,6	–2,2
Aikakauslehtien kustantaminen – Publishing of journals and periodicals (2213)	2 504	3 539	4 505	5 239	5 440	5 449	117,6	0,2
Sanomalehtien painaminen – Printing of newspapers (2221)	1 590	1 734	1 453	1 660	1 478	1 327	–16,5	–10,2
Aikakausjulkaisujen ja lehtien vähittäiskauppa & Lehtioskot – Retail sale of periodicals & newspaper kiosks (52473 & 52474)	14	226	27	31	29	34	142,9	17,2
Muu kustannustoiminta – Other publishing (2215)	497	607	566	624	597	580	16,7	–2,8
Uutistoimistot – News agency activities (9240)	392	445	450	343	397	371	–5,4	–6,5
Muu painaminen ja siihen liittyvä toiminta – Printing and related activities	13 216	12 584	10 891	10 950	11 245	10 738	–18,8	–4,5
Muu painaminen – Printing n.e.c (2222)	11 542	11 464	9 994	10 091	10 396	9 944	–13,8	–4,3
Painamista edeltävä toiminta – Pre-press activities (2224)	1 530	973	700	636	615	565	–63,1	–8,1
Muu painamiseen liittyvä toiminta – Ancillary operations activities related to printing (2225)	144	147	197	223	234	229	59,0	–2,1
Radio- ja televisiotuotanto – Radio and television activities	6 982	8 187	7 008	7 034	6 829	6 831	–2,2	0,0
Radio- ja televisiotuotanto – Radio and television activities (9220)	6 870	7 596	6 500	6 543	6 319	6 307	–8,2	–0,2
Ohjelmansiirtopalvelut – Data transmission services (64203)	112	591	508	491	510	524	367,9	2,7
Elokuvien ja videoiden tuotanto, jakelu ja esittäminen – Production and distribution of motion pictures and videos	1 391	2 387	3 025	3 203	3 499	3 707	166,5	5,9
Elokuvien ja videoiden tuotanto – Motion picture and video production (9211)	740	1 159	1 262	1 476	1 868	2 030	174,3	8,7
Kuvatallenteiden jäljentäminen – Reproduction of video recording (2232)	43	92	46	27	21	19	–55,8	–9,5
Elokuvien ja videoiden levitys – Motion picture and video distribution (9212)	54	255	143	186	183	217	301,9	18,6
Videofilmien vuokraus – Renting of videotapes (71401)	227	392	1 011	934	860	820	261,2	–4,7
Elokuvien esittäminen – Motion picture projection (9213)	327	489	563	580	567	621	89,9	9,5

11.4 Jatkuu
11.4 Cont.

Toimiala ¹⁾ – Industry ¹⁾	1995	2000	2005	2006	2007	2008	Muutos – Change 1995 – 2008 (%)	Muutos – Change 2007 – 2008 (%)
Äänitteet – <i>Sound recordings</i>	361	472	575	570	748	796	120,5	6,4
Äänitallenteiden kustantaminen – <i>Publishing of sound recordings (2214)</i>	271	385	455	485	652	694	156,1	6,4
Äänitallenteiden jäljentäminen – <i>Reproduction of sound recording (2231)</i>	90	87	120	85	96	102	13,3	6,3
Soitinten ja musiikkitarvikkeiden valmistus ja kauppa – <i>Manufacture and sale of musical instruments and supplies</i>	631	682	759	792	781	766	21,4	-1,9
Soitinten valmistus – <i>Manufacture of musical instruments (3630)</i>	75	114	122	135	136	134	78,7	-1,5
Musiikkitarvikkeiden tukkukauppa – <i>Wholesale of musical instruments and supplies (51481)</i>	189	158	158	167	176	137	-27,5	-22,2
Soittimien ja musiikkitarvikkeiden vähittäisk. – <i>Retail sale of musical equipment and supplies (52452)</i>	367	410	479	490	469	495	34,9	5,5
Mainonta – <i>Advertising</i>	4 767	8 470	7 581	8 749	10 144	10 126	112,4	-0,2
Mainostoimistot – <i>Advertising agency activities (74401)</i>	3 437	5 296	5 419	6 490	7 405	7 362	114,2	-0,6
Suora- ja ulkomainonta – <i>Direct and outdoor advertising activities (74402)</i>	234	558	571	572	631	641	173,9	1,6
Muu mainospalvelu – <i>Other advertising activities (74409)</i>	1 096	2 616	1 591	1 687	2 108	2 123	93,7	0,7
Arkkitehti- ja taideteollisuussuunnittelu – <i>Architectural and industrial design</i>	2 160	3 737	5 087	5 791	6 302	6 529	202,3	3,6
Arkkitehtipalvelu – <i>Architectural activities (74203)</i>	1 791	3 015	3 626	3 961	4 322	4 304	140,3	-0,4
Taideteollinen muotoilu ja suunnittelu – <i>Industrial design (74841, 74871)</i>	369	722	1 461	1 830	1 980	2 225	503,0	12,4
Valokuvaus – <i>Photography</i> ²⁾	2 793	2 849	2 407	2 408	2 409	2 371	-15,1	-1,6
Valokuvaamotoiminta – <i>Photographic studio activities (74811)</i>	822	791	1 093	1 187	1 302	1 392	69,3	6,9
Valokuvien kehittäminen – <i>Photographic laboratory activities (74812)</i>	730	714	325	253	228	191	-73,8	-16,2
Valokuvausvälineiden ja -tarvikkeiden tukkukauppa – <i>Wholesale of photographic equipment and supplies (51475)</i>	352	285	171	199	134	132	-62,5	-1,5
Valokuvausalan vähittäiskauppa – <i>Retail sale of photographic equipment; photography services (52485)</i>	889	1 059	818	769	745	656	-26,2	-11,9
Viihde-elektroniikan valmistus ja kauppa – <i>Manufacture and sale of entertainment electronics</i>	3 677	4 792	4 059	4 263	5 817	5 852	59,1	0,6
Televisio- ja radiovastaanottimien, äänen- ja kuvantallennus- ja -toistolaitteiden valmistus – <i>Manufacture of television and radio receivers, sound or video recording or reproducing apparatus and associated goods (323)</i>	1 359	1 871	792	675	617	775	-43,0	25,6
Viihde-elektroniikan tukkukauppa – <i>Wholesale of radio and television goods (51432)</i>	766	790	872	924	949	917	19,7	-3,4
Kodinkoneiden ja viihde-elektroniikan vähittäiskauppa – <i>Retail sale of electrical household appliances and radio and television goods (52451)</i> ³⁾	1 552	2 131	2 395	2 664	2 970	2 995	92,9	0,8
Huvipuistot ja pelit sekä muu viihde ja virkistys – <i>Amusement parks, games and other entertainment and recreation</i>	3 992	4 894	4 965	5 092	5 480	5 957	49,2	8,7
Huvipuistot – <i>Fair and amusement park activities (9233)</i>	194	315	223	254	318	656	14,9	106,3
Rahapeli- ja vedonlyöntipalvelu – <i>Gambling and betting activities (9271)</i>	2 370	2 758	2 512	2 513	2 561	2 646	6,0	3,3
Pelien ja leikkikalujen valmistus – <i>Manufacture of games and toys (3650)</i>	310	308	190	187	200	138	-38,7	-31,0
Lelujen ja pelien tukkukauppa – <i>Wholesale of toys and games (51483)</i>	208	290	269	352	388	391	29,3	0,8
Muut viihdepalvelut – <i>Other entertainment activities n.e.c (9234)</i>	371	548	807	841	1 076	1 208	117,5	12,3
Muualla luokittelem. virkistyspalvelut – <i>Other recreational activities n.e.c (9272)</i>	539	675	964	945	937	918	78,8	-2,0

1 Tilastokeskuksen vuoden 2002 toimialaluokitus (TOL2002). – *The 2002 classification of industries of Statistics Finland (TOL2002)*.

2 Optiikka- ja valokuvausvälineiden valmistus (33400) jätetty pois, koska se sisältää pääasiassa optiikkaa. – *Manufacture of optical instruments and photographic equipment (33400) not included, because it consists mainly of optics.*

3 Ns. "valkoinen linja" (jääkaapit, pesukoneet jne.) jätetty laskelman ulkopuolelle. Osuus on arvioitu KOTEKin (Kodintekniikka-alan tiedotusfoorumin) myyntitilastojen avulla. – *The so-called 'white line' (refrigerators, washing machines, etc.) have been excluded. The percentage has been estimated on the basis of the sales statistics of the information forum of the household appliance industry (KOTEK).*

Lähde – Source:

Tilastokeskus, Työssäkäyntitilasto – *Statistics Finland, Employment Statistics*

11.5 Työllinen työvoima kulttuuriammateissa työssäkäyntitilaston mukaan 1995–2008
 11.5 Employed labour force in cultural occupations according to Employment Statistics 1995–2008

Ammatti ¹⁾ – Occupation ¹⁾	1995	2000	2005	2007	2008	Muutos – Change 1995/2008 %	Muutos – Change 2007/2008 %
Koko työllinen työvoima – All employed labour force	1 932 752	2 228 557	2 265 211	2 369 066	2 377 181	23,0	0,3
– Josta kulttuuriammatit – Of which cultural occupations	56 967	65 760	65 788	67 332	69 576	22,1	3,3
– Kulttuuriammatit (%) – Cultural occupations (%)	2,9	3,0	2,9	2,8	2,9	–0,7	3,0
Taide, muotoilu ja taidekäsityö – Art, design and crafts	11 379	11 678	11 531	13 643	14 629	28,6	7,2
Kirjailijat ja dramaturgit – Authors and dramaturgists (24515)	305	200	117	122	188	–38,4	54,1
Kuvataiteilijat, taideteollisen alan suunnittelijat ym. – Sculptors, painters and related artists (2452)	3 443	3 586	4 160	4 928	5 266	52,9	6,9
Taide- ja taideteollisen alan asiantuntijat – Artistic and crafts and design associate professionals (34711)	2 074	1 955	1 569	1 543	1 842	–11,2	19,4
Soittimien tekijät ja viritäjät – Musical-instrument makers and tuners (7312)	320	164	149	159	144	–55,0	–9,4
Puu-, tekstiili-, nahka- ym. käsityötuotteiden tekijät – Handicraft workers in wood, textile, leather and related materials (7330)	15	11	–	0	0	–	–
Klassisen musiikin säveltäjät, muusikot ja laulajat – Composers, musicians and singers (2453)	2 534	2 264	2 621	2 726	2 840	12,1	4,2
Tanssitaiteilijat – Choreographers and dancers (2454)	480	542	606	824	815	69,8	–1,1
Näyttelijät – Actors (24551)	1 087	1 041	1 034	1 153	1 348	24,0	16,9
Teatteri- ja elokuvaohjaajat – Stage and film directors (24552)	332	290	364	439	560	68,7	27,6
Viihdemuusikot, laulajat, tanssijat ym. – Night-club and related musicians, singers and dancers (3473)	770	1 551	869	1 662	1 557	102,2	–6,3
Klovnit, taikurit, akrobaatit ym. – Clowns, magicians, acrobats and related associate professionals (3474)	19	74	42	87	69	263,2	–20,7
Kulttuurihallinto sekä museo-, kirjasto- ja arkistotyö – Cultural administration and museum, archive and library work	9 620	10 520	10 898	10 648	10 930	13,6	2,6
Kulttuurijohtajat – Cultural services managers (12294)	989	914	1 717	1 584	1 605	62,3	1,3
Arkistonhoitajat – Archivists (24311)	753	584	817	801	859	14,1	7,2
Museoalan erityisasiantuntijat – Curators (24312)	475	610	754	808	951	100,2	17,7
Kirjastonhoitajat, informaattikot ym. – Librarians and related information professionals (2432)	2 620	3 272	2 142	2 131	2 280	–13,0	7,0
Kirjasto-, arkisto- ja museotyöntekijät – Library and filing clerks (4141)	4 783	5 140	5 468	5 324	5 235	9,5	–1,7
Mainonta – Advertising	6 045	12 206	18 775	19 536	20 956	246,7	7,3
Mainos- ja tiedotusjohtajat – Advertising and public relations managers (1234)	444	613	762	935	1 050	136,5	12,3
Tiedottajat – Public relations professionals (24192)	2 059	2 708	3 361	3 665	3 926	90,7	7,1
Mainonnan ja markkinoinnin erityisasiantuntijat – Advertising and marketing professionals (24191)	3 119	8 365	13 989	14 140	15 045	382,4	6,4
Mainostoimittajat – Advertising copywriters (24514)	423	520	663	796	935	121,0	17,5
Journalistinen sekä elokuva- ja valokuva-alan työ – Journalistic and film and photography work	12 310	14 011	12 972	14 044	14 182	15,2	1,0
Päälikkötoimittajat – Managing editors (24511)	408	500	336	588	521	27,7	–11,4
Lehden- ja kustannustoimittajat ja kriitikot – Journalists, editors and critics (24512)	5 114	6 047	6 072	6 584	6 827	33,5	3,7
Radio- ja tv-toimittajat – Radio and television journalists (24513)	1 990	2 295	2 972	2 794	2 693	35,3	–3,6
Juontajat, kuuluttajat ym. – Radio, television and other announcers (3472)	285	345	365	405	373	30,9	–7,9
Radio- ja tv-tarkkailijat – Broadcasting and telecommunications equipment operators (3132)	691	616	269	277	289	–58,2	4,3
Kuvaussihteerit ym. – Producer's assistants and related associate professionals (34712)	443	433	199	227	307	–30,7	35,2
Kuvaajat, kuvanauhoittajat ja äänittäjät – Photographers and image and sound recording equipment operators (3131)	2 582	2 994	2 289	2 750	2 826	9,5	2,8
Valokuvavalokuvateollisuuden työntekijät – Photographic and related workers (7344)	561	250	196	218	181	–67,7	–17,0
Valokuvatuotteiden teolliset valmistajat – Photographic-products machine operators (8224)	236	531	274	201	165	–30,1	–17,9
Graafisen alan työ – Graphics	17 613	17 345	11 612	9 461	8 879	–49,6	–6,2
Graafisen tekniikan asiantuntijat – Printing technicians (31192)	1 925	1 886	1 549	2)
Latojat ja asemioijat – Compositors, typesetters and related workers (7341)	5 233	3 334	1 673	871	869	–83,4	–0,2
Painopinnoin valmistajat – Stereotypers and electrotypers (7342)	1 432	1 397	1 130	1 646	1 639	14,5	–0,4
Kaivertajat ja syövyttäjät – Printing engravers and etchers (7343)	54	29	7	3	6	–88,9	100,0
Kirjansitomotyöntekijät – Bookbinders and related workers (7345)	1 287	442	485	343	206	–84,0	–39,9
Silkki- ja tekstiilipainajat – Silk-screen, block and textile printers (7346)	256	257	220	207	214	–16,4	3,4
Painokoneen hoitajat – Printing-machine operators (8251)	5 575	7 266	4 084	3 996	3 590	–35,6	–10,2
Jälkikäsittelijät – Book-binding-machine operators (8252)	1 851	2 734	2 464	2 395	2 355	27,2	–1,7

1) Tilastokeskuksen ammattiluokitus 2001, joka perustuu Kansainvälisen työjärjestön (ILO) maailmanlaajuiseen ammattiluokitukseen ISCO-88:aan. – Statistics Finland's Classification of Occupations 2001, which is based on the global classification of occupations ISCO-88 by International Labour Organization ILO.

2) Yhdistetty mekaanisen metsäteollisuuden ym. tekniikan asiantuntijat ammattiryhmään (3119). Ei vertailukelpoista tietoa. – Combined with the occupation group 3119 (physical and engineering science technicians not elsewhere classified). Data not comparable.

Lähde – Source:

Tilastokeskus, työssäkäyntitilastot – Statistics Finland, Employment Statistics

11.6 Kulttuurialan tutkinnon suorittaneet: työvoima ja työttömyysaste 2000–2009*
 11.6 Graduates in the arts: labour force and employment rate 2000–2009*

Opintoala – Educational field	Tutkinnon suorittanut työvoima – Employed graduates						Työttömyysaste – Unemployment rate					
	2000	2005	2006	2007	2008	2009	2000 %	2005	2006	2007	2008	2009
Kulttuuriala yhteensä – Arts total	40 890	55 920	59 160	62 540	67 130	69 690	14	13	12	11	11	13
Kaikki koulutusalat yhteensä – All educational fields total	1 906 700	2 039 900	2 070 900	2 107 900	2 143 000	2 148 800	10	9	8	7	8	10
josta kulttuuriala – of which arts	2,1	2,7	2,9	3,0	3,1	3,2
Ammatillinen koulutus, ei korkeakoulukoulutus – Vocational education, excluding university level education												
Käsi- ja taideteollisuus – Crafts and industrial arts	17 480	19 300	19 640	20 020	20 390	20 480	18	17	15	13	14	17
Viestintä- ja informaatiotieteet – Communication and information	3 420	5 880	6 530	7 110	7 770	8 130	11	17	16	13	14	18
Teatteri- ja tanssiala – Theatre and dance	290	530	560	560	590	580	12	12	11	9	10	10
Musiikkiala – Music	690	2 150	2 170	2 160	2 170	2 200	7	9	8	8	8	9
Kuvataideala – Visual art	1 190	1 010	960	950	900	900	31	27	24	21	19	24
Muu kulttuurialan koulutus – Other cultural education	220	180	170	160	160	160	25	27	24	23	25	25
Ammattikorkeakoulukoulutus – Polytechnic education												
Käsi- ja taideteollisuus – Crafts and design	1 330	3 450	3 840	4 270	4 710	5 020	15	13	10	9	9	11
Viestintä- ja informaatiotieteet – Communication and information	180	1 930	2 450	3 050	3 640	4 150	16	17	14	10	11	14
Teatteri- ja tanssiala – Theatre and dance	20	270	350	400	450	530	26	24	19	19	15	16
Musiikkiala – Music	20	760	970	1 130	1 290	1 460	20	6	6	8	5	7
Kuvataideala – Visual art	150	570	660	720	820	910	40	36	32	30	29	30
Muu kulttuurialan koulutus – Other cultural education	20	330	440	550	640	720	4	16	12	11	11	12
Yliopistokoulutus – University level education												
Käsi- ja taideteollisuus – Crafts and industrial arts	2 800	3 620	3 820	4 100	4 440	4 640	9	9	9	8	8	10
Viestintä- ja informaatiotieteet – Communication and information	2 920	3 720	3 890	4 100	4 470	4 590	3	5	5	5	4	6
Kirjallisuus – Literature	3 250	3 330	3 360	3 460	3 660	3 740	8	8	8	8	8	8
Teatteri- ja tanssiala – Theatre and dance	620	1 090	1 140	1 210	1 350	1 400	17	16	16	14	12	14
Musiikkiala – Music	3 600	4 250	4 470	4 640	5 150	5 300	6	6	5	5	5	6
Kuvataideala – Visual art	130	240	270	280	340	400	19	21	21	17	20	20
Kulttuurin- ja taiteiden tutkimus – Culture and art research	2 480	3 220	3 380	3 580	4 090	4 280	10	10	8	8	8	8
Muu kulttuurialan koulutus – Other cultural education	80	90	90	90	100	100	16	21	22	22	17	26

*) Opetushallinnon koulutusala- ja koulutusasteluokitus 2002. – The 2002 classification of fields and levels of education of the National Board of Education.

Lähteet – Sources:

Tilastokeskus, Henkilötilastot: koulutus – Statistics Finland, Population Statistics, Education

11.7 Taidealan ammattien työttömät työnhakijat 2000–2010

11.7 Unemployed jobseekers in artistic occupations 2000–2010

Ammatti – Occupation	Vuosi (lokakuun tiedot) – Year (October data)											
	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	
Taidealan ammatit yhteensä – Artistic occupations total	3 214	3 452	3 578	3 896	4 032	4 159	3 776	3 406	3 275	4 270	4 243	
Kaikki työvoimatoimistoissa rekisteröidyt työttömät työnhakijat (vuosikeskiarvo, 1 000 henkeä) – All unemployed jobseekers recorded in the employment service register (yearly average, 1,000 persons)	321	302	294	289	288	275	250	217	204	266	266	
Koko työvoiman työttömyysaste Tilastokeskuksen työvoimatut- kimuksen mukaan (vuosikeskiarvo, %) – Unemployment rate (whole labour force) according to the Labour Force Survey (Statistics Finland) (yearly average, %).	9,8	9,1	9,1	9,0	8,8	8,4	7,7	6,9	6,4	8,2	8,4	
Arkkitehdit, rakennusarkkitehdit – Architects, construction architects (00010–00090)	303	296	276	274	263	235	185	152	147	214	201	
Arkkitehti – Architect	143	133	133	126	127	116	85	78	72	118	108	
Rakennusarkkitehti – Construction architect	127	123	106	112	100	88	72	55	46	64	58	
Kaavoitusarkkitehti – Planning architect	3	6	8	7	5	–	2	–	4	2	3	
Maisema-arkkitehti – Landscape architect	9	8	6	7	9	13	16	11	14	17	22	
Muu arkkitehti – Other architect	21	26	23	22	22	18	10	8	11	13	10	
Kirjailijat – Authors (071)	69	60	57	69	58	59	57	55	47	59	79	
Kirjailija – Author	33	28	30	36	31	30	32	32	23	27	42	
Kaunokirjallisuuden kääntäjä – Fiction translator	15	12	15	16	7	11	14	9	7	11	7	
Kriitikko – Critic	4	5	1	3	6	6	2	4	7	11	13	
Dramaturgi – Dramatist	13	13	8	10	9	9	8	7	8	9	10	
Muu alaryhmään 071 kuuluva – Other authors	4	2	3	4	5	3	1	3	2	1	7	
Kuvataiteilijat – Visual artists (072)	797	889	1 003	1 097	1 188	1 216	1 156	1 043	1 096	1 412	1 464	
Taidemaalari – Painter	315	330	334	350	369	365	350	287	292	339	350	
Graafikko – Graphic artist	82	86	97	98	92	105	98	99	99	129	148	
Kuvanveistäjä – Sculptor	56	59	68	71	80	84	77	68	64	65	69	
Graafinen suunnittelija – Graphic designer	149	217	272	326	367	397	380	341	376	515	512	
Taittäjä – Layout editor	28	24	33	35	37	37	36	50	49	80	83	
Kuvittaja – Illustrator	28	33	41	49	56	44	56	43	57	65	69	
Elokuvanpiirtäjä – Animator	4	1	7	8	7	7	10	8	6	6	6	
Muotipiirtäjä – Fashion designer	1	–	–	1	1	1	1	1	1	–	–	
Lavastaja – Set designer	57	58	64	68	79	78	64	66	61	80	67	
Lavastusmestari, -maalari – Stage master, painter	4	9	10	10	10	16	12	9	11	17	12	
Muu alaryhmään 072 kuuluva – Other visual artists	73	72	77	81	90	82	72	71	80	116	148	
Muotoilijat – Designers (073)	377	386	437	449	487	466	402	371	335	451	421	
Keramiikkataiteilija ja lasitaitelija – Ceramist and glassware artist	50	57	55	53	49	57	44	48	40	53	53	
Sisustus- ja kalustus suunnittelija – Interior and furnishing designer	104	97	121	116	137	118	100	78	82	117	106	
Teollinen muotoilija – Industrial designer	63	74	87	100	105	93	100	79	82	123	111	
Tekstiilitaitelija – Textile artist	66	81	80	75	91	87	62	68	50	61	62	
Kankaansuunnittelija – Textile designer	25	27	22	30	33	24	24	23	19	19	18	
Muu alaryhmään 073 kuuluva – Other designers	69	50	72	75	72	87	72	75	62	78	71	
Valokuvaajat, elokuvaajat – Photographers, motion picture camera operators (074)	324	355	353	406	430	440	389	364	353	460	443	
Ateljeevalokuvaaja – Studio photographer	144	169	162	173	190	206	177	167	172	235	240	
Mainoskuvaaja – Commercial photographer	15	13	14	16	18	12	9	11	9	5	8	
Lehtivalokuvaaja – Press photographer	34	25	27	30	37	36	42	45	36	43	35	
Elokuvaaja – Motion picture camera operator	33	32	36	46	49	54	38	32	34	43	43	
Laitoskuvaaja – Industrial photographer	–	–	2	1	1	2	1	4	3	2	1	
Televisiokuvaaja – Television camera operator	75	88	76	106	107	101	101	86	81	97	87	
Muu alaryhmään 074 kuuluva – Other photographers and cinematographers	23	28	36	34	28	29	21	19	18	35	29	
Näyttämötaitelijat – Stage artists (075)	280	323	333	394	374	395	363	345	319	379	416	
Näyttelijä – Actor	182	212	216	249	241	255	238	232	211	250	247	
Laulaja (taidemusiikki) – Singer (artistic music)	25	23	19	30	27	29	33	22	20	25	33	
Tanssija – Dancer	59	70	81	86	80	86	68	69	71	67	83	
Varieteetaitelija – Variety artist	2	8	6	11	14	15	10	12	7	21	31	
Muu alaryhmään 075 kuuluva – Other stage artists	12	10	11	18	12	10	14	10	10	16	22	

11.7 Jatkuu
11.7 Cont.

Ammatti – Occupation	Vuosi (lokakuun tiedot) – Year (October data)										
	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010
Muusikot – Musicians (076)	715	728	701	686	718	793	691	592	547	657	651
Säveltäjä – Composer	20	20	17	16	23	24	18	15	20	16	31
Orkesterin- ja kuoronjohtaja – Orchestra and choir director	9	12	14	12	10	11	10	13	7	5	8
Kirkkomuusikko – Church musician	23	29	27	27	24	28	37	27	24	27	27
Muusikko (eri instrumentit) – Musician (various instruments)	561	566	533	537	555	561	494	420	408	465	451
Laulaja (kevyt musiikki) – Singer (light music)	73	78	84	69	80	86	73	65	48	78	72
Tanssiorkesterit (1–8 jäsentä) – Dance orchestras (1–8 members)	1	1	1	1	1	3	3	–	1	–	1
Muu alaryhmään 076 kuuluva ¹⁾ – Other musicians ¹⁾	28	22	25	24	25	80	56	52	39	66	61
Ohjaajat, näyttämöestorit – Directors, stage managers (077)	241	290	289	365	350	389	364	365	315	464	403
Ohjaaja – Director	105	116	125	153	154	172	169	149	130	183	145
Teatterituottaja – Theatrical producer	8	18	18	20	18	26	24	24	31	39	28
Näyttämöpäällikkö – Stage manager	15	21	22	18	17	10	10	11	11	20	17
Kuvaussihteeri – Director's assistant	33	43	44	70	57	66	53	57	44	54	55
Tarpeistonhoitaja – Properties assistant	7	9	5	11	10	15	7	11	6	9	7
Valaistusestari – Lighting supervisor	20	21	31	33	33	31	34	37	22	47	40
Elokuvaleikkaaja – Film cutter	15	22	15	18	18	28	23	25	21	39	34
Muu alaryhmään 077 kuuluva – Other directors and stage managers	38	40	29	42	43	41	44	51	50	73	77
Muu taide- ja viihdealan työ – Other artistic and entertainment work (079)	108	125	129	156	164	166	169	119	116	174	165
Naamioija – Makeup artist	47	65	63	79	79	76	72	46	49	84	72
Tarpeistonhankkija – Properties purchaser	–	1	–	2	5	5	2	1	1	1	4
Puvustonhoitaja – Wardrobe manager	3	6	9	11	7	9	8	7	4	5	8
Kuiskaaja – Prompt	1	1	2	2	1	–	1	–	0	6	2
Muu alaryhmään 079 kuuluva – Others	57	52	55	62	72	76	86	65	62	78	79

1) Sisältää myös musiikkijuontajat vuodesta 2005 alkaen. – Includes also music presenters from 2005.

Lähteet – Sources:

Työ- ja elinkeinoministeriö, työnvälitystilasto – Ministry of Employment and the Economy, Employment service statistics
Tilastokeskus: Elinolot, työelämä – Statistics Finland: Social Statistics, Labour Force

11.8 Kulttuurialan ammattiryhmien ansioita kunnissa 2010
 11.8 Earnings from cultural occupations in municipalities 2010

Kokoaikaiset täysipalkkaiset – Full-time salaried staff	Lkm – No.	Naisia – Women %	Keskimääräinen säännöllinen ansio – Average regular earnings		
			Kaikki – All €/kk – EUR / month	Miehet – Men	Naiset – Women
Kunta-ala yhteensä – Municipal sector total	419 306	81	2 778	3 248	2 658
<i>Ammattiryhmä¹⁾ – Occupation group¹⁾</i>					
Kulttuurijohtajat – Cultural directors (23431)	22	68	4 525	5 029	4 273
Kulttuuripäälliköt – Cultural managers (74894)	7	57	3 653
Kulttuuritoimen johtajat – Directors of cultural affairs (23416)	15	53	3 630	3 877	3 415
Kulttuurituottajat – Cultural producers (74124)	59	76	2 514	2 515	2 514
Kulttuurisihteerit – Secretaries of cultural affairs (23440)	78	78	2 559	2 623	2 541
Kulttuuriohjaajat – Cultural instructors (23418)	32	69	2 078	2 122	2 061
Teatterinjohtajat – Theatre directors (52040)	11	45	4 634	5 010	..
Lavastajat – Set designers (26255)	8	38	2 830
Pukusuunnittelijat – Costume designers (42681)	7	71	3 020
Näyttelijät – Actors (36470)	166	48	2 637	2 652	2 620
Näyttämöestandarit – Stage managers (36510)	29	3	2 677	2 662	..
Äänimestarit – Sound managers (69317)	12	0	2 617	2 617	–
Teatterin ohjaajat – Theatre instructors (52042)	6	50	2 745
Näyttämömiehet – Stage crew (36515)	55	5	2 247	2 241	..
Valomiehet – Lighting technicians (60450)	16	0	2 260	2 260	–
Näyttämömieh-puusepät – Stage crew carpenters	9	0	2 248	2 248	–
Soolosellistit – Solo cellists (48174)	18	11	3 233	3 155	..
Soittajat – Instrumentalists (48120)	271	46	2 636	2 736	2 522
Muusikot – Musicians (33735)	11	0	2 443	2 443	–
Kirjastotoimen apulaisjohtajat – Library administration assistant directors (72131)	18	72	3 631	..	3 623
Aluekirjaston johtajat – Regional library managers (72707)	12	92	3 757	..	3 746
Kirjastotoimenjohtajat – Library administration directors (71776)	140	86	3 222	3 114	3 240
Kirjastonjohtajat – Library directors (19910)	202	88	2 853	3 065	2 824
Vastaavat kirjastonhoitajat – Chief librarians (73430)	10	90	2 575	..	2 573
Kirjastonhoitajat – Librarians (19870)	548	86	2 437	2 434	2 437
Vastaavat kirjastovirkailijat – Chief library clerks (72353)	23	87	2 309	..	2 329
Kirjastosihiteerit – Library secretaries (19990)	81	96	2 222	..	2 220
Kirjastovirkailijat – Library clerks (20010)	1 657	88	2 075	2 060	2 077
Kirjastotyöntekijät – Library workers (75601)	12	75	1 977	..	2 002
Kirjastoapulaiset – Library assistants (19780)	36	89	1 920	..	1 950
Kirjastoavustajat – Library attendants (72696)	79	89	1 858	1 786	1 868
Kirjastovirkailija-kuljettajat – Library clerk-drivers	25	24	2 070	2 066	2 083
Museotoimen johtajat – Museum administration directors (33675)	14	50	3 645	3 811	3 504
Museonjohtajat – Museum directors (33665)	53	64	3 419	3 441	3 405
Museolehtorit – Museum educators (33642)	24	92	2 687	..	2 683
Museoamanuenssit – Museum assistants (33637)	65	83	2 412	2 503	2 392
Museo-oppaat – Museum guides (33672)	10	90	2 176	..	2 176
Museonhoitajat – Museum managers (33660)	6	83	1 968
Näyttelysihteerit – Exhibition secretaries (36490)	9	89	2 409	..	2 322
Konservaattorit – Conservators (21650)	39	87	2 191	..	2 165
Museovirkailijat – Museum officials (33677)	10	100	2 170	–	2 170
Museomestarit – Museum masters (33655)	54	19	2 068	2 052	2 139
Näyttelyvalvojat – Exhibition guards (71684)	7	43	2 142
Museoassistentit – Museum assistants (33640)	36	89	2 088	..	2 120
Museoavustajat – Museum attendants (72498)	59	58	1 931	1 911	1 943
Museoapulaiset – Museum assistants (33638)	15	73	1 848	..	1 878
Yleiskaava-arkkitehdit – Master plan architects (66890)	6	33	4 468
Asemakaava-arkkitehdit – Town plan architects (05380)	16	63	4 211	4 518	4 027
Kaavoitusarkkitehdit – Town planning architects (15035)	80	56	3 721	3 779	3 677
Arkkitehdit – Architects (05310)	120	58	3 861	3 870	3 854
Aluearkkitehdit – Regional architects (00680)	24	63	3 824	3 854	3 803
Maisema-arkkitehdit – Landscape architects (31035)	18	89	3 572	..	3 606
Suunnitteluarkkitehdit – Planning architects (49393)	7	86	3 277	..	3 244
Musiikkiopiston rehtorit – Music institute rector (33707)	30	43	4 129	4 149	4 101
Kuvaamataidon lehtorit (23840) – Senior art teachers (23840)	30	80	3 716	3 928	3 641
Kuvataiteen lehtorit – Senior visual art teachers (23898)	15	87	3 394	..	3 407

11.8 Jatkuu
11.8 Cont.

Kokoaikaiset täysipalkkaiset – Full-time salaried staff	Lkm – No.	Naisia – Women %	Keskimääräinen säännöllinen ansio – Average regular earnings		
			Kaikki – All €/kk – EUR / month	Miehet – Men	Naiset – Women
Musiikin lehtorit – Senior music teachers (33693)	56	63	3 263	3 170	3 321
Pianonsoiton lehtorit – Senior piano teachers (39805)	17	53	3 298	3 400	3 196
Taideaineiden opettajat – Art teachers (50304)	27	67	2 955	3 025	2 912
Musiikkiopiston lehtorit – Music institute senior teachers (33703)	30	63	3 040	3 290	2 886
Konservatorion lehtorit – Conservatory senior teachers (21685)	26	42	2 891	2 922	2 849
Pianonsoiton opettajat – Piano teachers (39800)	60	70	2 773	2 810	2 756
Kuvaamataidonopettajat – Art teachers (schools) (23855)	11	100	2 857	–	2 857
Musiikkikoulun opettajat – Music school teachers (33681)	29	69	2 803	2 795	2 806
Viulunsoiton opettajat – Violin teachers (66369)	40	78	2 732	2 688	2 745
Musiikkiopiston opettajat – Music institute teachers (33704)	173	66	2 800	2 861	2 768
Musiikinopettajat – Music teachers (33690)	79	52	2 861	2 942	2 785
Kuvataideopettajat – Visual art teachers (73053)	17	82	2 674	..	2 686
Tanssinopettajat – Dance teachres (73743)	6	83	2 466
Toimittajat – Journalists (55110)	6	100	2 819	–	2 819
Graafiset suunnittelijat – Graphic designers (73247)	32	63	2 475	2 463	2 481
Graafikot (71792) – Graphic artists (71792)	7	71	2 356
Valokuvaajat – Photographers (60280)	22	27	2 245	2 293	2 127
Musiikkiterapeutit – Music therapists (33706)	17	47	2 534	2 452	2 640
Arkistonhoitajat – Archivists (05100)	84	83	2 270	2 237	2 276
Lipunmyyjät – Cashiers and ticket clerks (28220)	12	100	2 184	..	2 184

1) Kunta-alan ammattinimikkeistö 2006. Kuntien eläkevakuutus. – Nomenclature of municipal occupations 2006. The Local Government Pension Institution.

Lähde – Source:

Kuntasektorin palkat ammateittain 2010. Helsinki: Tilastokeskus.

11.9 Kulttuurialan ammattiryhmien ansioita yksityisellä sektorilla 2009
 11.9 Earnings from cultural occupations in the private sector 2009

Kokoaikaiset kuukausipalkkaiset – Full-time monthly-paid employees Ammattiryhmä ¹⁾ – Occupation group ¹⁾	Lkm. – No.	Keskimääräinen säännöllinen kuukausiansio – Average regular monthly earnings			
		Naisia – Women %	Kaikki – All €	Miehet – Men	Naiset – Women
Yksityinen sektori yhteensä – Private sector total	626 504	48	3 185	3 577	2 762
Yksityisten teatterien henkilöstö – Personnel of private theatres					
Näyttelijä (13101) – Actor	643	48	2 755	2 800	2 709
Mestari (21111) – Stage manager	268	6	2 645
Valo-, äänimies, tehosteiden hoitaja (21128) – Light, sound, special effects designer	89	7	2 283
Järjestäjä (21129) – Property manager	70	54	2 470	2 546	2 404
Ompelija (21131) – Dressmaker	87	97	1 993
Näyttämö-, kone-, köysimies (21141) – Stage, machinery, rope operator	117	1	2 206
Puuseppä, metalli-, lavastemies, vaatturi, verhoilija (21151) – Carpenter, metal man, set man, tailor, upholsterer	148	19	2 163	2 176	2 108
Lipunmyyjä, lippukassanhoitaja (22111) – Ticket seller, box office assistant	70	93	2 038
Teatteri-, tiedotus-, myynti-, markkinointisihteeri (22212) – Theatre, information, sales, marketing secretary	148	86	2 469	2 686	2 434
Skenografi (lavastaja, pukusuunnittelija) (23231) – Scenographer (set designer, costume designer)	64	75	2 825
Seurakuntien henkilöstö – Parish personnel					
Kanttori (2100) – Cantor	79	65	2 590	2 575	2 598
A-kanttori (2126) – Cantor, level A	96	35	3 148	3 159	3 128
B-kanttori (2127) – Cantor, level B	388	60	2 725	2 733	2 719
C-kanttori (2128) – Cantor, level C	114	50	2 272	2 328	2 216
Mainosala – Advertising					
Taiteellinen johtaja (2712) – Art director	339	38	3 706	3 877	3 424
Suunnittelija, copywriter (2715) – Designer, copywriter	840	32	3 298	3 388	3 104
AD-assistentti (2716) – AD assistant	277	60	2 454	2 601	2 358
Teollisuuden toimihenkilöt / kustannustoiminta – Salaried employees in manufacturing / publishing					
Johtaja (kustannustoiminta) (1111) – Manager (publishing)	169	48	5 472	5 674	5 255
Eriyasisiantuntija (kustannustoiminta) (1112) – Specialist (publishing)	129	68	3 802	3 790	3 808
Asiantuntija (kustannustoiminta) (1113) – Expert (publishing)	370	69	2 991	3 109	2 938
Asiantuntija (kustannustoiminta) (1114) – Employee (publishing)	133	77	2 639	2 888	2 565

1) Työnantajaliittojen sopimusalojen ammattinimikkeistöt. – Nomenclatures of occupational titles of the employers' federations involved in collective bargaining.

Lähde – Source:

Yksityisen sektorin palkat 2009. Helsinki: Tilastokeskus – Statistics Finland.

11.10 Suurimmat kulttuurialan ammatilliset järjestöt 2010

11.10 Biggest cultural trade unions 2010

Järjestö tai yhdistys – <i>Union or association</i>	Perustettu – <i>Founded</i>	Keskeiset ammattiryhmät – <i>Principal occupations covered</i>	Jäseniä – <i>Members</i>	Kattojärjestö – <i>Central confederation</i>
Suomen Journalistiliitto – <i>Union of Journalists in Finland</i>	1921	Lehtien, radion ja TV:n toimittajat, lehtikuvaajat, toimitussihteerit, kuvaussihteerit, kustannustoimittajat, graafikot, alan opettajat ja opiskelijat – <i>Journalists, photojournalists, subeditors, editorial assistants, publication editors, graphic artists in newspapers, magazines, radio and TV</i>	16 000	–
Teatteri- ja Mediatyöntekijät ry. TeMe – <i>The Theatre and Media Employees in Finland</i>	1973	Elokuvatyöntekijät, tanssijat, koreografit, teatteritoimihenkilöt, scenografit, valo- ja äänisuunnittelijat – <i>Film workers, theatre directors, theatre technicians, television production workers, dancers, choreographers, theatre employees, scenographers, light and sound designers</i>	4 000	Suomen Ammattiliittojen Keskusjärjestö SAK (ammattiosastojen kautta) – <i>Central Organisation of Finnish Trade Unions (via trade union branches)</i>
Suomen Musikkojen Liitto – <i>Finnish Musicians' Union</i>	1917	Orkesteri-, teatteri-, studio-, ravintola- ja keikkamusikot ja -laulajat, (Kansallisbaletin) tanssijat – <i>Musicians and vocalists in orchestras, theatres, studios, restaurants and freelance, dancers at the Finnish National Ballet</i>	3 368	Suomen Ammattiliittojen Keskusjärjestö SAK – <i>Central Organisation of Finnish Trade Unions</i>
Taide- ja kulttuurialan ammattijärjestö TAKU – <i>Art and Culture Professionals Trade Union</i>	1977	Kuntien kulttuurisihteerit, festivaalijohtajat, kuvataideopettajat, taidekorkeakoulujen opettajat, läänintaitelijat – <i>Local authority cultural secretaries, festival directors, teachers of visual art, teachers at art colleges and universities, regional artists</i>	3 000	AKAVA – <i>Confederation of Unions for Academic Professionals in Finland</i>
Suomen Arkkitehtiliitto SAFA – <i>Finnish Association of Architects SAFA</i>	1892	Korkeakoulututkinnon suorittaneet arkkitehdit – <i>Graduate architects</i>	2 967	AKAVA – <i>Confederation of Unions for Academic Professionals in Finland</i>
Mediaunioni MDU ry. – <i>Mediaunion MDU</i>	1909	Viestintäalalla ja sitä lähellä olevilla aloilla työskentelevät faktorit, teknikot, insinöörit ja työnjohtajat – <i>Technicians, engineers and printing house supervisors and foremen in the information, communication and allied industries</i>	2 700	Toimihenkilökeskusjärjestö STTK – <i>Finnish Confederation of Salaried Employees STTK</i>
Suomen musiikinopettajien liitto – <i>Music Teachers' Association in Finland</i>	1925	Musiikkioppilaitosten musiikinopettajat – <i>Music teachers at music colleges and institutes</i>	2 700	Opetusalan Ammattijärjestö OAJ / AKAVA – <i>Trade Union of Education in Finland / Confederation of Unions for Academic Professionals in Finland</i>
Suomen tietokirjailijat – <i>The Finnish Association of Non-Fiction Writers</i>	1983	Tietokirjailijat – <i>Non-fiction writers</i>	2 500	–
Kääntäjien ammattijärjestö KAJ – <i>Finnish Union of Translators KAJ</i>	1979	Kielenkääntäjät, sihteerit, vientsihteerit – <i>Translators, secretaries, export secretaries</i>	2 100	AKAVA – <i>Confederation of Unions for Academic Professionals in Finland</i>
Teollisuustaitteen liitto Ornamo – <i>Finnish Association of Designers Ornamo</i>	1911	Vaatetussuunnittelijat, sisustusarkkitehdit, huonekalu- ja sisustus suunnittelijat, taidekäsityöläiset, tekstiilitaiteilijat, teolliset muotoilijat, keraamikot – <i>Fashion designers, interior designers and architects, artistic artisans, textile artists and designers, industrial designers, ceramists</i>	1 720	–
Suomen Näyttelijäliitto – <i>Union of Finnish Actors</i>	1913	Näyttelijät – <i>Actors</i>	1 700	–
Museoalan Ammattiliitto – <i>Union of Academic Museum Employees in Finland</i>	1969	Tutkimusapulaiset, amanuenssit, museoamanuenssit, museonjohtajat – <i>Research assistants, museum assistants, museum directors</i>	1 700	Akavan Erityisalojen Keskusliitto AEK / AKAVA – <i>Akava Special Branches, the Confederation of Unions for Academic Professionals in Finland</i>
Taidemaalari liitto – <i>Finnish Painters' Union</i>	1929	Taidemaalarit – <i>Painters</i>	1 335	Suomen Taiteilijaseura – <i>Artists' Association of Finland (AAF)</i>
Suomen Kanttori-urkuriliitto – <i>Cantor and organist association of Finland</i>	1907	Kanttorit ja urkurit – <i>Cantors and organists</i>	1 200	AKAVA – <i>Confederation of Unions for Academic Professionals in Finland</i>

Lähteet – Sources:

Liittojen omat ilmoitukset – Reports of the unions

11.11 Taiteilijoiden ammatilliset järjestöt 1969–2010

11.11 Artists' trade unions and professional associations 1969–2010

Järjestö tai yhdistys – Union or association	Perustettu – Founded	Keskeiset ammattiryhmät – Principal occupations covered	Jäsenmäärä – Membership					Muutos – Change		
			1969	1989	2004	2007	2010	1969– 2010	2004– 2010	Naisia – Women 2010
Arkkitehtuuri – Architecture										
Suomen Arkkitehtiiliitto SAFA – Finnish Association of Architects	1892	korkeakoulututkinnon suorittaneet arkkitehdit – graduate architects	829	2 000	2 706	2 908	3 103	274	15	40
Suomen Maisema-arkkitehtiiliitto MARK – Finnish Association of Landscape Architects	1997	maisema-arkkitehdit – landscape architects	¹⁾ 25	²⁾ 65	95	164	166	564	75	92
Muotoilu, käsi- ja taideteollisuus, graafinen suunnittelu – Crafts and design										
Teollisuustaitteen Liitto Ornamo ³⁾ – Finnish Association of Designers Ornamo ³⁾	1911	vaatetussuunnittelijat, sisustusarkkitehdit, huonekalu- ja sisustussuunnittelijat, taidekäsityöläiset, tekstiilitaiteilijat, teolliset muotoilijat, keraamikot – fashion designers, interior designers and architects, artistic artisans, textile artists and designers, industrial designers, ceramists	649	1 140	1 581	1 660	1 806	178	14	76
Grafia – Finnish Association of Graphic Design	1933	graafiset suunnittelijat, mainonnan suunnittelijat, kuvittajat, taittajat, näyttely- ja pakkaussuunnittelijat – graphic designers, advertising designers, illustrators, layout editors, exhibition and package designers	207	835	778	831	945	357	21	51
Freelance-graafikot – Freelance Graphic Artists	1977	freelance-graafikot – freelance graphic artists	–	117	100	170	185	–	85	65
Sarjakuvantekijät – Finnish Comics Professionals	1995	sarjakuvan käsikirjoittajat, piirtäjät, tekstaaajat ja kääntäjät – comic script writers, illustrators, letter designers and translators	–	–	92	104	119	–	–	–
Kuvittajat – Illustrators in Finland	2002	kuvittajat – illustrators	–	–	140	230	300	–	114	65
Kirjallisuus – Literature										
Suomen Kirjailijaliitto – Union of Finnish Writers	1897	suomenkieliset kaunokirjailijat – Finnish-language fiction writers	400	515	508	566	641	60	26	48
Suomen Näytelmäkirjailijaliitto – Finnish Dramatists' Union	1921	näytelmäkirjailijat – playwrights	201	323	389	456	505	151	30	45
Finlands Svenska Författareförening – Society of Swedish Authors in Finland	1919	suomenruotsalaiset ruotsiksi kirjoittavat kau- nokirjailijat – Swedish-Finnish fiction writers writing in Swedish	168	188	180	196	195	16	8	51
Suomen Nuorisokirjailijat – Association for Finnish Writers for Children and Youth	1946	lasten- ja nuorisokirjailijat – writers for children and young people	115	138	114	131	143	24	25	85
Kuvataide – Visual art										
Suomen Kuvanveistäjäliitto – Association of Finnish Sculptors	1910	kuvanveistäjät – sculptors	84	179	343	361	391	365	14	46
Taidemaalariiliitto – Finnish Painters' Union	1929	taidemaalarit – painters	260	638	1 279	1 284	1 320	408	3	59
Suomen Taidegraafikot – Association of Finnish Graphic Artists	1931	taidegraafikot – graphic artists	108	240	334	336	360	233	8	65
Muu ry – Artists' Association Muu	1987	media-, performanssi-, ympäristö-, käsite- ym. taiteilijat – artists in the fields of media, performance, environment, concept etc.	–	328	357	505	..	–	–	65
Teatteri – Theatre										
Suomen Näyttelijäliitto – Union of Finnish Actors	1913	näyttelijät – actors	⁴⁾ 947	1 606	1 679	1 690	1 773	87	6	51
Suomen Lavastustaiteilijoiden Liitto – Union of Finnish Set Designers	1943	teatteri-, elokuva- ja televisiolavastajat ja pukusuunnittelijat – set designers and costume designers in the fields of theatre, film and TV	87	171	242	235	239	175	–1	73
Suomen Teatteriohjaajien Liitto – Union of Finnish Theatre Directors	1968	teatteriohjaajat ja dramaturgit – theatre directors and dramatists	152	250	313	332	349	130	12	51
Suomen Teatterinjohtajaliitto – Association of Theatre Managers in Finland	1968	teattereiden taiteelliset ja taloushallinnolliset johtajat, alan virallisten oppilaitosten johtajat – artistic and financial-administrative directors at theatres and drama schools	65	75	⁴⁾ 64	77	–	–	–	–
Suomen Valo- ja Äänisuunnittelijoiden liitto – Finnish Lighting and Sound Designers' Union	1992	valo- ja äänisuunnittelijat – lighting and sound designers	–	–	78	117	169	–	117	28

11.11 Jatkuu

11.11 Cont.

Järjestö tai yhdistys – Union or association	Perustettu – Founded	Keskeiset ammattiryhmät – Principal occupations covered	Jäsenmäärä – Membership					Muutos – Change		
			1969	1989	2004	2007	2010	1969– 2010	2004– 2010	Naisia – Women 2010
Teatterialan ammattilaiset TAM ry. – Theatre Professionals’ Union Finland (TAM)	2008	teatterialan tekniset toimihenkilöt, teatteri- ilmaisun ohjaajat ja opettajat – technical theatre employees, directors and teachers of dramatic expression	–	–	–	– ⁸⁾	1 908	–	–	64
Sirkus- ja estraditaide – Circus, performance										
Suomen Taikapööri – Finnish Magic Circle	1945	taikurit – conjurers	25	..	34	43	49	96	44	2
Esiintyvät Taiteilijat – Finnish Artist Association	1946	viihde-, estradi- ja sirkustaiteilijat – entertainment, stage and circus artists	138	129	149	–	8	17
Tanssi – Dance										
Suomen Tanssitaiteilijoiden Liitto – Union of Finnish Dance Artists	1937	tanssijat, koreografit, tanssipedagogit – dancers, choreographers, dance pedagogues	171	⁶⁾ 629	630	806	916	436	45	86
Musiikki – Music										
Suomen Muusikkojen Liitto – Finnish Musicians’ Union	1917	orkesteri-, teatteri-, studio-, ravintola- ja keikkamuusikot ja laulajat, (Kansallisbaletin) tanssijat – musicians and vocalists in orchestras, theatres, studios, restaurants and freelance, dancers at the Finnish National Ballet	1 736	3 137	3 332	3 298	3 366	94	1	32
Suomen Säveltäjät – Society of Finnish Composers	1945	taidemusiikin säveltäjät – composers of artistic music	49	89	131	161	176	259	34	9
Suomen Solistiyhdistys – Association of Finnish Soloists	1951	esittävät säveltaiteilijat – performing soloists	127	307	332	331	297	134	–11	43
Säveltäjät ja Sanoittajat ELVIS – Guild of Light Music Composers and Authors in Finland ELVIS	1954	kevyen musiikin säveltäjät, sanoittajat ja sovittajat – composers, lyricists and arrangers of light music	..	257	570	630	683	–	20	17
Solo – Association of Recording and Performing Artists in Finland	1975	Suomessa levyttävät ja esittävät solistit ja solistimuusikot – soloists and solo instrumentalists recording and performing in Finland	–	96	⁵⁾ 72	..	–	–	–	..
Elokuva – Film										
Suomen Elokuva- ja Videotyöntekijöiden Liit- to SET – Association of Finnish Film and Video Workers SET	1972	elokuva- ja videoäänittäjät, leikkaajat, valaisijat, editoijat, kuvaajat, ohjaajat, opettajat – recorders, cutters, lighting technicians, editors, camera operators, directors, teachers	–	..	492	549	596	–	21	48
Suomen Elokuvaohjaajaliitto SELO – Association of Finnish Film Directors SELO	1982	elokuvaohjaajat – film directors	–	..	91	107	–	–	–	–
Valokuva – Photography										
Suomen Ammattivalokuvaajat ⁷⁾ – Finnish Professional Photographers’ Association ⁷⁾	1919	ammattivalokuvaajat, muotokuvaajat – professional photographers, portrait photographers	328	420	307	302	–	–	–	–
Suomen Lehtikuvaajat – The Finnish Press Photographers’ Association	1947	lehtikuvaajat – press photographers	111	350	379	423	463	317	22	30
Suomen Mainosvalokuvaajat – Finnish Advertising Photographers	1959	mainosvalokuvaajat – commercial advertising photographers	33	90	84	..	82	148	–2	16
Valokuvataiteilijoiden Liitto – Union of Artist Photographers	1988	valokuvataiteilijat – photographic artists	–	61	247	313	340	–	38	54

1) Tieto koskee 1946 perustettua Suomen Puutarha-arkkitehtideit ry:tä, joka vaihtoi 1979 nimensä Suomen Maisema-arkkitehdeiksi (SMAFLA). – The data concern The Finnish Garden Architects’ Association that was established in 1946. It changed its name into Finnish Landscape Architects in 1979.

2) Luvussa ovat mukana myös 1989 perustetun Uuden Maisema-arkkitehtiliiton (MAL) jäsenet. SMAFLA ja MAL yhdistyivät 1997. – The figure also includes the members of the New Finnish Landscape Artists’ Union (MAL) which was established in 1989. SMAFLA and MAL were joined in 1997.

3) Ornamo on muuttamassa kattojärjestöstä henkilöjäsenjärjestöksi. – Ornamo is in the process of changing from an umbrella into an individual membership organisation.

4) Sisältää myös 115 Finlands Svenska Skådespelarförbundin jäsentä. – Includes also 115 members of the Swedish-speaking Finlands Svenska Skådespelarförbund.

5) Tieto vuodelta 2000. – Data from 2000.

6) Sisältää 1971 perustetun Suomen Tanssipedagogiliiton 120 jäsentä. – Includes 120 members of the Finnish Dance Pedagogues’ Association that was established in 1971.

7) Suomen Valokuvaajain liitto vuoteen 2008. – Until 2008, Finnish Photographers’ Association.

8) Suomen Teatterialan Toimihenkilöliitto ja Suomen Teatteritekniikan liitto yhdistivät toimintansa marraskuussa 2008 Teatterialan Ammattilaiset TAM ry:ksi – The Union of Finnish Theatre Administrative Employees and the Union of Finnish Theatre Technicians merged into Theatre Professionals’ Union Finland (TAM) in 2008.

Lähteet – Sources:

Taiteen keskustoimikunta – Arts Council of Finland
Järjestöt – Reports of the unions

11.12 Kulttuuriharrastukset 1981–2009

11.12 Cultural activities 1981–2009

	1981	1991	1999	2002	2009
	%				
Konserteissa käyminen ¹⁾ – Concert-going ¹⁾					
Miehet ja naiset – Men and women	35	34	37	40	50
Miehet – Men	29	27	33	35	44
Naiset – Women	40	39	42	44	55
10–14-vuotiaat – Age 10–14 years	42	31	33	36	46
15–24-vuotiaat – Age 15–24 years	48	48	52	51	60
25–44-vuotiaat – Age 25–44 years	31	34	41	43	59
45–64-vuotiaat – Age 45–64 years	34	32	36	41	48
Vähintään 65-vuotiaat – Age 65 years or more	22	22	22	26	33
Kirjastossa käyminen ¹⁾ – Visiting a library ¹⁾					
Miehet ja naiset – Men and women	68	70	69
Miehet – Men	64	65	64
Naiset – Women	71	74	74
10–14-vuotiaat – Age 10–14 years	96	96	97
15–24-vuotiaat – Age 15–24 years	93	92	81
25–44-vuotiaat – Age 25–44 years	78	80	81
45–64-vuotiaat – Age 45–64 years	57	62	65
Vähintään 65-vuotiaat – Age 65 years or more	34	37	44
Elokuvilla käyminen ¹⁾ – Cinema-going ¹⁾					
Miehet ja naiset – Men and women	48	49	51	51
Miehet – Men	48	48	50	48
Naiset – Women	47	50	52	53
10–14-vuotiaat – Age 10–14 years	75	77	87	81
15–24-vuotiaat – Age 15–24 years	91	82	84	82
25–44-vuotiaat – Age 25–44 years	55	58	65	65
45–64-vuotiaat – Age 45–64 years	28	37	37	39
Vähintään 65-vuotiaat – Age 65 years or more	9	17	13	18
Teatterissa käyminen ¹⁾ – Theatre-going ¹⁾					
Miehet ja naiset – Men and women	45	37	39	36	43
Miehet – Men	36	28	29	27	33
Naiset – Women	52	46	47	44	51
10–14-vuotiaat – Age 10–14 years	48	35	40	31	44
15–24-vuotiaat – Age 15–24 years	46	36	31	32	36
25–44-vuotiaat – Age 25–44 years	49	36	39	37	40
45–64-vuotiaat – Age 45–64 years	46	43	44	42	49
Vähintään 65-vuotiaat – Age 65 years or more	29	31	35	29	41
Oopperassa käyminen ¹⁾ – Opera visits ¹⁾					
Miehet ja naiset – Men and women	6	4	7	6	6
Miehet – Men	4	3	5	5	4
Naiset – Women	8	6	9	8	8
10–14-vuotiaat – Age 10–14 years	5	2	3	3	2
15–24-vuotiaat – Age 15–24 years	5	3	5	4	3
25–44-vuotiaat – Age 25–44 years	6	4	7	6	4
45–64-vuotiaat – Age 45–64 years	8	6	10	9	8
Vähintään 65-vuotiaat – Age 65 years or more	4	3	4	5	7
Tanssiesityksissä käyminen ¹⁾ – Attendance at dance performances ¹⁾					
Miehet ja naiset – Men and women	19	..	19
Miehet – Men	16	..	14
Naiset – Women	22	..	23
10–14-vuotiaat – Age 10–14 years	21	..	30
15–24-vuotiaat – Age 15–24 years	22	..	20
25–44-vuotiaat – Age 25–44 years	22	..	21
45–64-vuotiaat – Age 45–64 years	21	..	19
Vähintään 65-vuotiaat – Age 65 years or more	9	..	10

11.12 Jatkuu

11.12 Cont.

	1981	1991	1999	2002	2009
	%				
Taidenäyttelyissä ja taidemuseoissa käyminen¹⁾ – Visits to art exhibitions and art museums¹⁾					
Miehet ja naiset – Men and women	37	44	35	42	43
Miehet – Men	29	38	28	37	37
Naiset – Women	43	50	40	47	49
10–14-vuotiaat – Age 10–14 years	42	49	36	46	53
15–24-vuotiaat – Age 15–24 years	40	53	37	46	47
25–44-vuotiaat – Age 25–44 years	41	44	37	45	42
45–64-vuotiaat – Age 45–64 years	35	45	37	44	47
Vähintään 65-vuotiaat – Age 65 years or more	20	30	22	29	34
Museoissa käyminen¹⁾ – Museum visits¹⁾					
Miehet ja naiset – Men and women	43	43	29	33	41
Miehet – Men	41	42	27	33	38
Naiset – Women	45	44	31	33	43
10–14-vuotiaat – Age 10–14 years	65	60	34	36	58
15–24-vuotiaat – Age 15–24 years	44	49	26	34	37
25–44-vuotiaat – Age 25–44 years	44	45	33	37	43
45–64-vuotiaat – Age 45–64 years	41	41	33	36	43
Vähintään 65-vuotiaat – Age 65 years or more	25	25	18	19	31
Soittaminen²⁾ – Instrument-playing²⁾					
Miehet ja naiset – Men and women	20	15	14	14	14
Miehet – Men	21	15	16	16	17
Naiset – Women	19	15	12	13	12
10–14-vuotiaat – Age 10–14 years	53	43	34	38	38
15–24-vuotiaat – Age 15–24 years	28	24	23	22	22
25–44-vuotiaat – Age 25–44 years	16	13	13	15	18
45–64-vuotiaat – Age 45–64 years	12	10	11	9	9
Vähintään 65-vuotiaat – Age 65 years or more	7	5	7	8	7
Laulaminen²⁾ – Singing²⁾					
Miehet ja naiset – Men and women	7	4	6	5	7
Miehet – Men	6	3	5	5	6
Naiset – Women	9	5	7	6	8
10–14-vuotiaat – Age 10–14 years	19	10	12	12	13
15–24-vuotiaat – Age 15–24 years	11	8	7	4	9
25–44-vuotiaat – Age 25–44 years	4	3	4	5	6
45–64-vuotiaat – Age 45–64 years	5	4	5	5	6
Vähintään 65-vuotiaat – Age 65 years or more	7	4	6	5	7
Kuvataiteiden harrastaminen²⁾ – Participation in visual arts²⁾					
Miehet ja naiset – Men and women	13	13	14	19	14
Miehet – Men	9	11	11	15	10
Naiset – Women	16	15	17	22	19
10–14-vuotiaat – Age 10–14 years	40	36	45	54	39
15–24-vuotiaat – Age 15–24 years	19	22	24	31	25
25–44-vuotiaat – Age 25–44 years	10	11	12	17	14
45–64-vuotiaat – Age 45–64 years	6	8	10	13	11
Vähintään 65-vuotiaat – Age 65 years or more	4	5	5	10	6
Kirjojen lukeminen¹⁾ – Book reading¹⁾					
Miehet ja naiset – Men and women	82	73	78	75
Miehet – Men	79	67	72	68
Naiset – Women	85	79	84	81
10–14-vuotiaat – Age 10–14 years	92	89	91	90
15–24-vuotiaat – Age 15–24 years	92	80	85	79
25–44-vuotiaat – Age 25–44 years	86	77	84	79
45–64-vuotiaat – Age 45–64 years	77	69	75	73
Vähintään 65-vuotiaat – Age 65 years or more	68	63	64	67

11.12 Jatkuu

11.12 Cont.

	1981	1991	1999	2002	2009
	%				
Kirjoittaminen (runot, novellit, romaanit tms.) ²⁾ – <i>Writing (poems, short stories, novels etc.)²⁾</i>					
Miehet ja naiset – <i>Men and women</i>	8	9	13	12	13
Miehet – <i>Men</i>	4	5	9	7	10
Naiset – <i>Women</i>	12	13	16	16	16
10–14-vuotiaat – <i>Age 10–14 years</i>	24	26	31	18	43
15–24-vuotiaat – <i>Age 15–24 years</i>	15	19	27	23	24
25–44-vuotiaat – <i>Age 25–44 years</i>	5	6	10	13	11
45–64-vuotiaat – <i>Age 45–64 years</i>	4	5	9	8	10
Vähintään 65-vuotiaat – <i>Age 65 years or more</i>	3	4	5	5	7
Näytteleminen (kerhoon tai harrastajateatteriin kuuluminen) ²⁾ – <i>Acting (member of a club or amateur theatre)²⁾</i>					
Miehet ja naiset – <i>Men and women</i>	2	1	2	2	2
Miehet – <i>Men</i>	1	1	1	2	1
Naiset – <i>Women</i>	3	2	2	2	2
10–14-vuotiaat – <i>Age 10–14 years</i>	10	6	6	5	8
15–24-vuotiaat – <i>Age 15–24 years</i>	3	2	4	2	2
25–44-vuotiaat – <i>Age 25–44 years</i>	1	1	1	1	2
45–64-vuotiaat – <i>Age 45–64 years</i>	1	1	1	2	1
Vähintään 65-vuotiaat – <i>Age 65 years or more</i>	1	1	1	2	1
Tanssiminen ²⁾ – <i>Dancing²⁾</i>					
Miehet ja naiset – <i>Men and women</i>	9	9	8	..	6
Miehet – <i>Men</i>	6	8	6	..	2
Naiset – <i>Women</i>	11	10	9	..	8
10–14-vuotiaat – <i>Age 10–14 years</i>	12	9	9	..	10
15–24-vuotiaat – <i>Age 15–24 years</i>	15	13	10	..	8
25–44-vuotiaat – <i>Age 25–44 years</i>	8	9	7	..	5
45–64-vuotiaat – <i>Age 45–64 years</i>	6	9	8	..	6
Vähintään 65-vuotiaat – <i>Age 65 years or more</i>	4	5	5	..	3
Valokuvaus ²⁾ – <i>Photography²⁾</i>					
Miehet ja naiset – <i>Men and women</i>	18	26	27
Miehet – <i>Men</i>	19	28	28
Naiset – <i>Women</i>	18	24	26
10–14-vuotiaat – <i>Age 10–14 years</i>	9	11	16
15–24-vuotiaat – <i>Age 15–24 years</i>	13	19	22
25–44-vuotiaat – <i>Age 25–44 years</i>	21	29	30
45–64-vuotiaat – <i>Age 45–64 years</i>	23	32	33
Vähintään 65-vuotiaat – <i>Age 65 years or more</i>	13	21	18
Videokuvaus ²⁾ – <i>Video filming²⁾</i>					
Miehet ja naiset – <i>Men and women</i>	6	9	9
Miehet – <i>Men</i>	8	12	11
Naiset – <i>Women</i>	4	6	7
10–14-vuotiaat – <i>Age 10–14 years</i>	6	7	8
15–24-vuotiaat – <i>Age 15–24 years</i>	7	10	7
25–44-vuotiaat – <i>Age 25–44 years</i>	8	13	13
45–64-vuotiaat – <i>Age 45–64 years</i>	6	9	10
Vähintään 65-vuotiaat – <i>Age 65 years or more</i>	2	2	3

 1) On käynyt tai harrastanut viimeisten 12 kuukauden aikana. – *Has visited or has been engaged in during the past 12 months.*

 2) Harrastaa. – *Is engaged.*

 Lähde – *Source:*

 Ajankäyttötutkimus 1999 ja 2009 – *Time Use Survey 1999 and 2009.* Tilastokeskus – *Statistics Finland.*

 Vapaa-aikatutkimus 1981, 1991 ja 2002 – *Leisure Survey 1981, 1991 and 2002.* Tilastokeskus – *Statistics Finland.*

11.13 Kulttuurialan tieteelliset seurat 2011*11.13 Scientific societies in the field of culture 2011*

	Perustettu – Established Vuosi – Year	Jäseniä – Members
Akustinen Seura – <i>The Acoustical Society of Finland</i>	1943	245
Arkistoyhdistys – <i>Society of Finnish Archives</i>	1948	450
Bysantin tutkimuksen seura – <i>Finnish Society for Byzantine Studies</i>	1982	72
ICOMOSin Suomen osasto – <i>ICOMOS Finnish National Committee</i>	1967	177
Informaatiotutkimuksen yhdistys – <i>Association for Information Studies</i>	1979	169
Itä-Aasian tutkimuksen seura – <i>Finnish Association of East Asian Studies</i>	1987	164
Kalevalaseura-säätiö – <i>The Kalevala Society</i>	1919	452
Kirjallisuudentutkijain Seura – <i>Finnish Literary Research Society</i>	1927	170
Kulttuurintutkimuksen seura – <i>Society for Cultural Studies in Finland</i>	2008	253
Mediakasvatusseura – <i>Finnish Society on Media Education</i>	2005	..
Porthan-Seura – <i>Porthan society</i>	1936	200
Rakennustaiteen seura – <i>Architectural society</i>	1955	570
Saksalainen kirjastoyhdistys – <i>Deutscher Bibliotheksverein</i>	1955	350
Suomalainen Teologinen Kirjallisuusseura – <i>The Finnish Theological Literature Society</i>	1891	700
Suomalaisen Kirjallisuuden Seura – <i>Finnish Literature Society</i>	1831	4 500
Suomalais-Ugrilainen Seura – <i>Finno-Ugrian Society</i>	1883	800
Suomen Antropologinen Seura – <i>The Finnish Anthropological Society</i>	1975	345
Suomen arkeologinen seura – <i>The Archaeological Society of Finland</i>	1982	185
Suomen Arkkitehtiliitto SAFA – <i>The Finnish Association of Architects</i>	1919	3 102
Suomen Ateenan-instituutin säätiö – <i>The Foundation of the Finnish Institute at Athens</i>	1983	..
Suomen Egyptologinen Seura – <i>Finnish Egyptological Society</i>	1969	590
Suomen Elokuvatutkimuksen Seura – <i>Finnish Society for Cinema Studies</i>	1985	180
Suomen Estetiikan Seura – <i>The Finnish Society of Aesthetics</i>	1972	100
Suomen etnomusikologinen seura – <i>The Finnish Society for Ethnomusicology</i>	1974	151
Suomen Itämainen Seura – <i>Finnish Oriental Society</i>	1917	177
Suomen Kansantietouden Tutkijain Seura – <i>Finnish Folklore Society</i>	1937	145
Suomen kansatieteilijöiden yhdistys Ethnos – <i>Association of Finnish Ethnologists Ethnos</i>	1972	330
Suomen Keltologinen Seura – <i>Finnish Society for Celtic Studies</i>	1991	40
Suomen keskiajan arkeologian seura – <i>Finnish Society for Medieval Archaeology</i>	1990	270
Suomen Lähi-Idän instituutin säätiö – <i>Foundation of the Finnish Institute in the Middle East</i>	1994	..
Suomen merihistoriallinen yhdistys – <i>The Finnish Association for Maritime History</i>	1963	269
Suomen Muinaismuistoyhdistys – <i>The Finnish Antiquarian Society</i>	1870	622
Suomen musiikkitieteellinen seura – <i>The Musicological Society of Finland</i>	1916	250
Suomen Semiotiikan Seura – <i>The Semiotic Society of Finland</i>	1979	184
Suomen tiedetoimittajain liitto – <i>Finnish Association of Science Editors and Journalists (FASEJ)</i>	1985	835
Suomen tieteellinen kirjastoseura – <i>Finnish Research Library Association</i>	1929	680
Svenska litteratursällskapet i Finland – <i>Society of Swedish Literature in Finland</i>	1885	1 094
Säätiö Institutum Romanum Finlandiae – <i>Foundation Institutum Romanum Finlandiae</i>	1938	..
Taidehistorian seura – <i>The Society for Art History in Finland</i>	1973	503
Teatterintutkimuksen seura – <i>Finnish Society for Theatre Research</i>	2002	80
Tekniikan Historian Seura THS – <i>The Finnish Society for the History of Technology</i>	1926	350
Tiedotusopillinen yhdistys TOY – <i>Finnish Association for Mass Communication Research</i>	1974	513
Tieteen tiedotus – <i>Finnish Society for Scientific Information</i>	84
Työväen historian ja perinteen tutkimuksen seura – <i>Finnish Society for Labour History</i>	1984	247
Venäjä- ja Itä-Euroopan tutkimuksen seura – <i>Finnish Association for Russian and East European studies</i>	1989	318

Lähteet – Sources:

Suomen tieteelliset seurat 1999. Helsinki: Tieteellisten seurain valtuuskunta.

Tieteellisten seurain valtuuskunta – *Federation of Finnish Learned Societies* (www.tsv.fi)

12 Kulttuuri kansantaloudessa

Kulttuurin BKT-osuus

Suomessa on opetus- ja kulttuuriministeriön ja Tilastokeskuksen yhteishankkeena luotu metodologista mallia kulttuurin satelliittitilinpitoa varten (Kulttuurin arvo 2006; Kulttuurin satelliittitilinpito 2008). Hankkeen yhteydessä Tilastokeskuksessa toteutettiin vuodet 1995–2005 kattava pilottilaskenta, joka julkaistiin loppuraportin yhteydessä. Sen jälkeen tietoja on vuosittain päivitetty. Laskenta koskee kulttuurin ja joukkoviestinnän osuutta bruttokansantuotteesta, työllisyydestä, tavaroiden ja palveluiden viennistä ja tuonnista sekä kotimaisesta kysynnästä.

Kansantalouden tilinpidon perusjärjestelmän kautta tuotetaan ensisijaisesti tiedot bruttokansantuotteesta (BKT) sekä eri toimialojen BKT-osuuksista. Kansantalouden tilinpito on menetelmiltään pitkälle kansainvälisesti harmonisoitu. Satelliittitilinpிடolla tarkoitetaan kansantalouden tilinpitojärjestelmän laajennusta tarkoituksena kuvata sellaisia kokonaisuuksia, joiden tiedot eivät löydy suoraan perusjärjestelmästä. Suomessa on aikaisemmin tehty satelliittitilinpitoja matkailusta ja kotitaloustuotannosta. Matkailutilinpito, josta YK, WTO (World Tourism Organisation), OECD ja EU hyväksyivät vuonna 2000 kansainvälisen suosituksen, pysyttelee SNA-kehikon (System of National Accounts) sisäpuolella eli on luonteeltaan sen tarkennus. Keskeisenä tavoitteena on tunnistaa ja koota yhteen matkailuun liittyvät toiminnot, jotka levittäytyvät lukuisten eri toimialojen alueelle. Kotitaloussatelliitti sen sijaan ulottuu SNA-kehikon ulkopuolelle arvioidessaan kotityön taloudellista merkitystä.

Kulttuuritilinpidon pilotti on matkailusatelliitin kaltainen kansantalouden tilinpidon tarkennus, jossa on keskitytty tunnistamaan kulttuuriset toiminnot taloudellisen toiminnan kokonaisuudesta. Kulttuuri ulottuu matkailun lailla useiden teollisten ja palvelutoimialojen alueelle ja myös sen osuutta on jouduttu arvioimaan useiden toimialaluokkien sisällä.

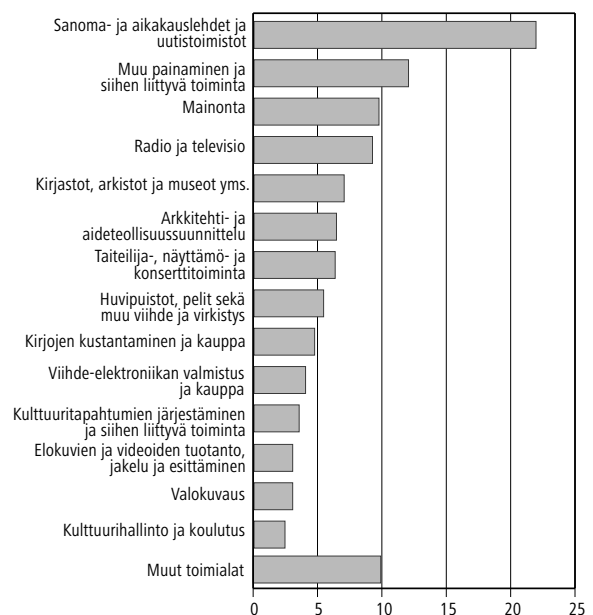
Kansantalouden tilinpidossa keskeisiä tarkasteluksiköitä eli sektoreita ovat yritykset, rahoitus- ja vakuutuslaitokset, julkisyhteisöt, kotitaloudet sekä kotitalouksia palvelevat voittoa tavoittelemattomat yhteisöt (järjestöt ja säätiöt). Arvonlisäyksen laskenta tehdään eri sektoreilla hieman eri tavoin. Arvonlisäys (brutto) tarkoittaa tuotantoon osallistuvan yksikön synnyttämää arvoa. Markkinatuotannossa se lasketaan vähentämällä yksikön tuotoksesta tuotannossa käytetyt

välituotteet (tavarat ja palvelut) ja markkinattomassa tuotannossa laskemalla yhteen palkansajakorvaukset, kiinteän pääoman kuluminen sekä mahdolliset tuotannon ja tuonnin verot.

Tarkasteluajanjaksolla 1995–2008 kulttuurialojen tuottama arvonlisäys on kasvanut mutta hieman hitaammin kuin koko kansantalous. Euro-määräisesti kulttuurialojen tuottama arvonlisäys oli vuonna 2008 noin 5,1 miljardia euroa (taulukko 12.1). 2000-luvulla kulttuurin BKT-osuus on pysytellyt 3,1–3,3 prosentin tasolla. Vuonna 1995 osuus oli 3,7 prosenttia. Vuonna 2008 kulttuurin BKT-osuus oli noin 3,2 prosenttia. Kulttuurin arvonlisäyksestä merkittävä osuus syntyy joukkoviestinnän alueella. Vuonna 2008 sanoma- ja aikakauslehdet ja uutistoimistot kattoivat noin viidenneksen kulttuurin arvonlisäyksestä. Myös radion ja television, mainonnan sekä painamisen ja siihen liittyvän toiminnan osuudet olivat merkittäviä; kunkin toimialan osuus oli noin kymmenen prosenttia kulttuurin arvonlisäyksestä (kuvio 12.1). Kulttuurin osa-alueiden keskinäisissä osuuksissa ei ole tapahtunut suuria muutoksia vuosien 1995 ja 2008 välillä, tosin muun painamisen ja siihen liittyvän toiminnan osuus on pudonnut noin viisi prosenttiyksikköä vuoden 1995 osuuden tasosta. Myös sanoma- ja aikakauslehtien sekä uutistoimistojen sekä radion ja television osuus on laskenut parilla prosenttiyksiköllä. Taiteilija-, näyttämö- ja

Kuvio 12.1

Kulttuurin arvonlisäyksen jakauma vuonna 2008 (%)

Lähde: Tilastokeskus, kansantalouden tilinpito

konserttitoiminnan osuus on puolestaan kasvanut prosenttisyksikön verran runsaaseen kuuteen prosenttiin.

Kulttuuri- ja joukkoviestintäalan yritystoiminta

Tilastokeskuksen yritysrekisterin mukaan Suomessa oli vuonna 2009 yli 17 000 kulttuurin ja joukkoviestinnän aloilla toimivaa yritystä (Taulukko 12.3). Niiden liikevaihto oli yhteensä noin 13 miljardia euroa. Henkilöstöä kulttuuriyrityksillä oli noin 62 600 ja maksetut palkat 2 213 miljoonaa euroa. Eniten kulttuuriyrityksiä oli mainostoimistoalalla, jolla oli lähes 2 600 yritystä. Arkkitehtipalveluyrityksiä oli lähes 1 600.

Kulttuurialan yritysten lukumäärä on lisääntynyt vuodesta 2007 noin tuhannella, mutta henkilöstön määrä pienentynyt noin 1 500:lla. Myös liikevaihto on pienentynyt vajaan viiden prosenttisyksikön verran. Kulttuurin toimialoista suurimmalla osalla yritysten keskipakko on alle 10 henkilöä ja useilla toimialoilla keskimäärin vain yksi tai kaksi. Televisio-ohjelmien tuottaminen ja lähettäminen on kuitenkin keskimääräisesti suurten yritysten toimiala, jossa yritysten keskimääräinen henkilöstökoko on lähes kolme sataa. Sanomalehtien painamisen toimialalla keskimääräinen yrityskoko on 50 henkilöä, rahapeli- ja vedonlyöntipalveluyritysten lähes 50 ja sanomalehtien kustantamisen 30 henkilöä.

Keskimäärin alle yhden henkilön työllistäviä yrityksiä oli toimialoilla taiteellinen luominen, graafinen muotoilu, antikvariaattikauppa, antiikkiliikkeet, taideliikkeet, sisustussuunnittelu ja kirjastojen ja arkistojen toiminta.

Yritysten keskipakko henkilöstöllä mitattuna on pienentynyt parissa vuodessa. Eniten vuodesta 2007 pieneni keskimääräinen henkilöstöllä mitattu yrityskoko toimialalla 60201 (televisio-ohjelmien tuottaminen ja lähettäminen), millä henkilöstö väheni keskimäärin 18 henkilöllä yritystä kohden. Yritysten henkilömäärän nopein kasvu oli rahapeli- ja vedonlyöntipalvelujen toimialalla jossa yritysten keskimääräinen henkilöstömäärä kasvoi 27 henkilöllä yritystä kohden.

Yritysrekisteristä on saatavilla yritys kohtaisten tietojen lisäksi toimipaikkakohtaisia tietoja. Toimipaikka tarkoittaa yhden yrityksen omistamaa, yhdessä paikassa sijaitsevaa ja yhdellä toimialalla toimivaa eli pääasiassa yhdenlaisia tavaroita tai palveluita tuottavaa yksikköä. Samalla yrityksellä voi olla toimipaikkoja useilla eri toimialoilla. Yritystason tilastoissa toimialaksi määräytyy sen toimipaikan toimiala, jossa tilikauden arvonlisäys

on suurin. Toimipaikkatilastoissa tulevat näkyviin myös yritysten sivutoimialat. Kulttuuri- ja joukkoviestinnän alalla toimipaikkoja oli noin 21 400 (taulukko 12.4). Kaikista Suomen yritysten toimipaikoista kulttuurin ja joukkoviestinnän osuus on kuusi prosenttia ja se on pysynyt samana vuodesta 2006 lähtien. Kulttuurin ja joukkoviestinnän toimialoista noin 47 prosenttia sijaitsee Uudellamaalla, pääasiassa pääkaupunkiseudulla, jonka osuus kaikista toimipaikoista on 38 prosenttia. Pirkanmaalla sijaitsee lähes kymmenesosa kaikista toimialojen toimipaikoista ja Varsinais-Suomessa ja Satakunnassakin molemmissa noin 8 prosenttia.

Kulttuurihyödykkeiden ja -palvelujen vienti ja tuonti

Kulttuurisektorin ansaintamahdollisuuksia on pyritty vuodesta 2003 lähtien edistämään kolmen ministeriön yhteistyönä (opetusministeriö, ulkoasiainministeriö sekä työ- ja elinkeinoministeriö). Vuonna 2007 valmistuneen kansallisen kulttuuriviennin kehittämissuunnitelman tavoitteena on vähintään kolminkertaistaa suomalaisen kulttuuriviennin arvo vuoteen 2011 mennessä (Onko kulttuurilla vientiä? 2007, 14). Tullihallituksen tietojen mukaan kulttuurin ja joukkoviestinnän hyödykkeiden ulkomaankaupassa on suuria vuosittaisia vaihteluita (taulukko 12.5). Vuodesta 2007 on sekä kulttuurin viennin että tuonnin arvo laskenut jyrkästi. Kun vuonna 2007 tuonnin arvo oli runsaat 1,4 miljardia euroa, oli se vuonna 2010 enää 956 miljoonaa. Viennin arvo putosi saman ajanjakson aikana 890:stä vajaaseen 380 miljoonaan euroon. Vaikka myös Suomen kokonaisvienti ja -tuonti on laskenut vuodesta 2007 yleisen heikon taloustilanteen seurauksena, on kulttuuri- ja joukkoviestinnän suhteellinenkin osuus viennistä laskenut. Lama on vaikuttanut erityisen paljon juuri näihin toimialoihin ja niiden osuus kokonaisviennistä putosi 1,4 prosentista 0,7 prosenttiin ja tuonnista 2,4 prosentista 1,8 prosenttiin.

Vuonna 2010 kulttuurin ja joukkoviestinnän alaan kuuluvien hyödykkeiden viennistä suurin osa – 43 prosenttia – tuli kirjojen, lehtien ym. painotuotteiden viennistä. Seuraavaksi eniten vietiin kuvantallennus- ja toistolaitteita sekä kuvantallennustarvikkeita, joita viennistä oli 24 prosenttia. Huvipuistovälineiden, pelien yms. vienti on kasvanut yli kaksinkertaiseksi vuodesta 2007, ja niiden osuus kattaa 13 prosenttia kokonaisviennistä vuonna 2010. (Kuvio 12.2.)

Kulttuurin tuonnista vuonna 2010 kuvantallennus- ja toistolaitteiden sekä kuvantallennustarvikkeiden tuonnin osuus oli suurin, 413 miljoonaa, ja niiden osuus tuonnista oli 43 prosenttia. Kirjoja, lehtiä ym. painotuotteita tuotiin 175 miljoonalla eurolla ja niiden osuus kulttuurin ja joukkoviestinnän tuonnista oli 18 prosenttia. Myös huvipuistovälineiden, pelien yms. tuonti kasvoi voimakkaasti, 63 prosentilla, vuodesta 2007 ja niiden osuus kokonaistuonnista oli lähes 13 prosenttia. (Kuvio 12.2.)

Taide- ja antiikkiesineiden tuonnin arvo oli Tullihallituksen tilaston mukaan vuonna 2010 vain noin 1 miljoonaa euroa kun se vielä vuonna 2007 oli 6,9 miljoonaa euroa. Taiteen vienti vuonna 2010 ylitti 1,9 miljoonaa euroa vuonna 2010 kun se vuonna 2007 oli noin 2,1 miljoonaa euroa.

Taiteen tuonnista maalaukset, vesivärimaalaukset ja pastellit sekä alkuperäisveistokset ja -patsaat muodostavat suurimman osan. Merkittävin tuontimaa on maalausten, vesivärimaalauksen ja pastellien osalta Yhdysvallat ja veistosten ja patsaiden osalta Sveitsi.

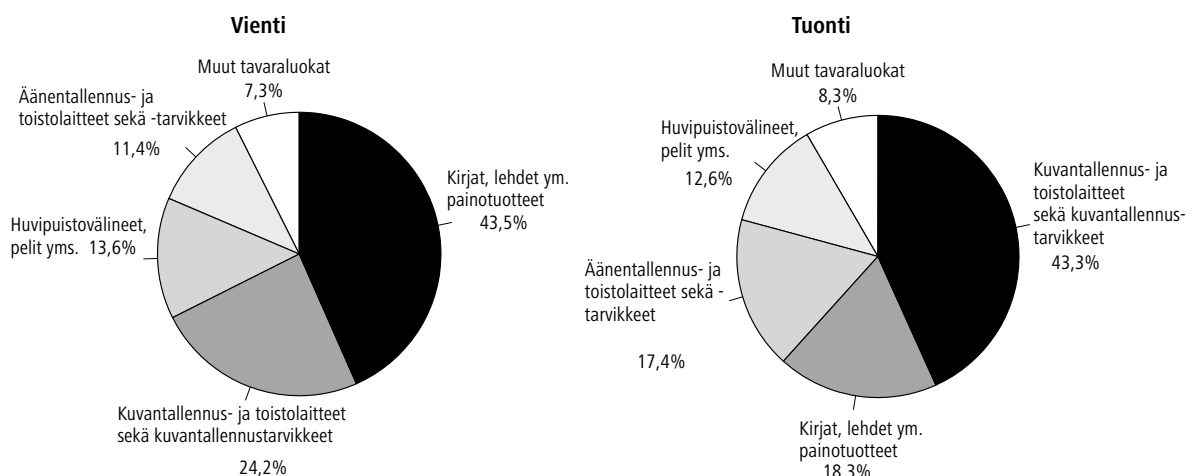
Taiteen viennistä maalausten, vesivärimaalauksen ja pastellien arvo oli vuonna 2010 lähes 1,4 miljoonaa euroa. Tärkein vientimaa oli Venäjä. Seuraavaksi suurin viennin arvo oli alkuperäisveistoksilla ja -patsailla, joiden tärkein vientimaa oli Sveitsi.

Taulukoita 12.5–12.7 tarkasteltaessa on muistettava, että Tullihallituksen tiedot perustuvat EU:n sisämarkkinoiden osalta otokseen. Ulkokauppan osalta kyse on kokonaisaineistosta ja sitä koskevat tiedot saadaan tulliselvityksistä. Sisäkaupan tilastot kerätään suoraan yrityksiltä, joista pienimmillä ei ole ilmoittamisvelvollisuutta. Vuoden

2008 alussa ilmoittamiskynnystä nostettiin tuonnin osalta 100 000 eurosta 200 000 euroon ja viennin osalta 200 000 eurosta 300 000 euroon. Kulttuurialalla valtaosa yrityksistä on kooltaan pieniä, joten moni niistä puuttuu sisäkaupan tilastoista. Toiseksi ulkomaankaupan lukujen tulkinnassa on otettava huomioon, että ne kuvaavat tavaran fyysistä saapumista maahan tai lähtemistä maasta, mihin ei välttämättä liity maksuliikennettä. Ensijainen tavaran määrän mittayksikkö on nettopaljous kilogrammoina. Rahassa ilmaistu arvo on viennissä ns. FOB-arvo ("vapaasti aluksessa") ja tuonnissa CIF-arvo ("kulut, vakuutus ja rahti maksettuina"). Riippuen toimitusehdoista nämä luvut eivät aina käy yksiin myyntisopimusten laskutusarvon kanssa. Lukuja tarkasteltaessa on muistettava, että niihin sisältyy myös yritysten alihankintaa, esimerkiksi Virossa painettu Suomen markkinoilla myytävä kirja sisältyy tuontiin.

Monilla kulttuurin ja joukkoviestinnän osaluilla ulkomaille viedään ja samoin sieltä tuodaan suurelta osin palveluita, kuten erilaisten suunnittelu- ja tuotantopalveluiden tai televisio-ohjelmien, elokuvien ja äänitteiden esitysoikeuksia (Kohvakka 2004). Yritysten ulkomailta ostamia ja sinne viemiä palveluita tilastoidaan vuosittain kyselypohjaisesti Tilastokeskuksen Yritysten rakenteen -yksikössä. Sen tuottama ulkomaankauppatilasto kuvaa palvelujen vientiä ja tuontia palvelutyypeittäin ja kohdemaittain. Yritykset luokitellaan toimialoittain, mikä mahdollistaa periaatteessa kulttuurin ja joukkoviestinnän poiminnan joukosta. Aineistoa koskee kuitenkin sama rajoitus kuin Tullihallituksen tilastoja, sillä kyselyn kohdejoukosta puuttuvat pienet yritykset, jotka ovat tyypillisiä monella kulttuurin osa-alueella. Lisäksi otospoiminta painottaa liike-elämän

Kuvio 12.2
Kulttuurihyödykkeiden vienti ja tuonti 2010

Lähde: <http://ujjas.tulli.fi>

palveluita. Aineistonkeruun painotukset selittyvät pitkälti sillä, että palvelujen ulkomaankauppatilasto muodostaa osan Suomen maksutasetta. Tilastoa koskeva EU-asetus ohjaa kiinnostuksen kohdistumaan pikemmin tuonti- ja vientivirtojen suuruuksiin kuin yksittäisten toimialojen panoksiin. Toimialanäkökulman puuttumisen vuoksi vuosittaiset muutokset arvioiduissa osuuksissa voivat olla suuria eikä toimialakohtaisia tai -ryhmittäisiä tietoja ole mahdollista esittää.

Työ- ja elinkeinoministeriö toteutti vuonna 2009 tutkimuksen osana luovan talouden strategista hanketta, ”Fact Sheets Luovat alat” (2010), johon sisältyy arviot luovan talouden viennistä Suomessa. Tutkimuksessa todetaan, että Tilastokeskuksen TOL-luokitus ei useimmissa tapauksissa vastaa todellisuutta toimialan toiminnan kannalta useilla kulttuurin osa-alueilla. Tutkimuksessa on käytetty toimialajärjestöjen lukuja koskien kulttuurialojen vientiä. Sen mukaan arkkitehtuuria vietiin vuonna 2008 noin 10 miljoonalla eurolla ja digitaalisia pelejä 75 miljoonalla. Elokuvia (koko AV-alalla) 12 miljoonalla vuonna 2009, kirjallisuutta noin 0,5–0,9 miljoonalla ja kuvataidetta yhdellä miljoonalla. Markkinoinnin ja viestinnän ala on kansainvälistynyt ja alan tuotannon arvosta suoraan tai välillisesti noin 15 prosentin arvioidaan menevän vientiin. Muotoilun osalta keskimäärin 25–40 prosentin arvioidaan menevän vientiin, mutta osuus vaihtelee runsaasti. Teollisen muotoilun palvelujen vienti tapahtuu pääasiassa isojen valmistajayritysten kautta välillisesti. Muotoilupainotteisten tavaroiden (kännykät, huonekalut, vaatteet, kulkuvälineet) prosenttiosuus koko Suomen tuonnista oli 25,5 ja viennistä 24,3 vuonna 2004. Itsenäinen teollisen muotoilun suunnitteluvienti ilman kytkentää isoon teolliseen yritykseen on vain muutamien toimistojen käsissä. Palveluiden vienti arkkitehti- ja taideteollisuussuunnittelussa yhteensä oli 3 miljoonaa euroa vuonna 2005 kulttuurin satelliittitilinpidon pilottiprojektin loppuraportin mukaan. Visuaalisen kommunikaatiosuunnittelun ja sisustusarkkitehtuurin viennistä ei ole tarkkaa tietoa, mutta sen arvioidaan olevan vähäistä (Alanen 2006). Musiikin toimialajärjestöjen luvuissa tarkastellaan pääsääntöisesti alan toiminnan kannalta merkittävää liiketoimintaa. Sen alan lukujen tarkka määrittäminen on alan moninaisuudesta johtuen vaikeaa. Harrastus- ja vapaaehtoistyön merkitys on alalla suuri ja rajat harrastamisen, yrittäjyyden ja ammattimaisen toiminnan välillä eivät ole selkeitä.

Musex ry:n teettämän vientitutkimuksen mukaan musiikkialan vienti vuonna 2009 oli noin 32 miljoonaa euroa. Musiikkitoimialan kansainväli-

set tuotot koostuvat tekijänoikeuskorvauksista (6 miljoonaa euroa), tavaramyynnistä (18 miljoonaa euroa) ja palvelumyynnistä (lähes 8 miljoonaa euroa). Viennin painopisteet ovat Pohjoismaissa (21 %), saksankielisessä Euroopassa (18 %), Ranskassa ja Benelux-maissa (12 %), Iso-Britanniassa ja Irlannissa (11 %) sekä Pohjois-Amerikassa (10 %) (Suomalaisen musiikkiviennin markkina-arvo ja rakenne 2009) (taulukko 5.21).

Tanssitaiteen osalta Tilastokeskuksen TOL-luokitus ei useimmissa tapauksissa ”Fact Sheet” -tutkimuksen mukaan vastaa toimialan toimintaa, vaan luvuissa saattaa olla mukana useita sellaisia toimintoja, jotka eivät kuulu alan ydintoimintaan lainkaan tai yhteys siihen on vain välillinen. Teatteritilastoissa näkyy valtionosuutta saavien ryhmien tiedot mutta ei vapaan kentän toimintaa. Tanssin tiedotuskeskus tilastoi alan toimintaa, mm. koti- ja ulkomaisten esitysten määriä ja myytyjen pääsylippujen määriä. Kansainvälinen kiinnostus suomalaista tanssitaidetta kohtaan kasvoi 1990-luvulla. Suomalaisen tanssin vientiä siivitti innovatiivinen uuden teknologioiden käyttö ja tanssitaiteilijoiden tiivis yhteistyö mediataiteen ja valo- ja äänisuunnittelijoiden kanssa (Tanssissa on tulevaisuus. Tanssin visio ja strategia 2010–2020; Taiteen keskustoimikunta – Valtion tanssitaide-toimikunta, 2009).

Vuoden 2009 aikana nähtiin 41 suomalaisen tanssiryhmän ja koreografin teoksia yhteensä 30 maassa. Ulkomailla järjestettiin 172 esitystä, joiden kokonaiskatsojamäärä oli 44 608. Tämä on vajaa 10 prosenttia suomalaisen tanssin kokonaisyleisömäärästä. Vuonna 2009 isojen teattereiden ja VOS- tanssiteattereiden osuus ulkomailla nähdystä tanssiesityksistä oli yli 44 prosenttia. Osuus kokonaiskatsojamäärästä oli noin 59 prosenttia. Vapaiden ryhmien ja freelancekoreografien osuus kaikista ulkomailla nähdystä tanssiesityksistä oli reilu 55 prosenttia ja osuus katsojamäärästä noin 41 prosenttia. Esitysviennin merkittävä kasvattaminen ja sitä kautta vientituottojen ja työpaikkojen lisäämisen katsotaan olevan mahdollista (Tanssitaiteen vientistrategia 2007–2011, Onko kulttuurilla vientiä? Opetusministeriön, ulkoasiainministeriön ja kauppa- ja teollisuusministeriön kulttuurivienti -hanke. Opetusministeriön julkaisuja 2004;22).

Teatterin ja sirkuksen toimialojen osalta todetaan ”Fact Sheet” -tutkimuksessa, että Tilastokeskuksen luvuissa saattaa olla mukana useita toimintoja, jotka eivät kuulu alan ydintoimintaan lainkaan tai yhteys siihen on vain välillinen. Teatterin tiedotuskeskuksen julkaisemassa Teatteritilastot -julkaisussa tilastoidaan VOS -teattereiden lisäksi myös 400 harrastajateatterin

esitys- ja katsojamäärät, mutta muu teatterin, tanssin ja sirkuksen vapaan kentän toiminta ei näy näissä tilastoissa. Lisäksi teatterin ja sirkuksen osalta talouden tunnuslukujen tarkastelu on haasteellista, sillä alaan liittyy tiiviisti taiteellinen luominen, ja harrastus- ja vapaaehtoistyön määrä on alalla merkittävä. Toimialajärjestöjen mukaan teatterin vienti vuonna 2010 oli 191 esitystä ja 64 822 katsojaa. Sirkuksessa viime vuosien taiteellinen kehitys on nostanut suomalaisen nykysirkuksen kiinnostavaksi vientituotteeksi. Nykysirkus onkin hyvin kansainvälinen taidemuoto. Kansainvälisesti tunnetuimpia nykysirkusryhmiä on Circo Aereo, jolla oli 83 esitystä ulkomailla vuonna 2010 ja niissä kävi 6 171 katsojaa, Race Horse Company (46 esitystä ja 20 268 katsojaa), Art Teatro (6 esitystä ja 18 920 katsojaa) sekä Association WHS sirkusryhmä (21 esitystä ja 6 390 katsojaa) (Sirkuksen tiedotuskeskuksen tilastot vuodelta 2010).

Television viennistä on AV-vientijärjestö Favex tehnyt ensimmäisen tilastopilotin vuonna 2009, jonka pohjalta koko AV-alalle ollaan kehittämässä vuosittainen vientitilastointijärjestelmä. Suomalainen AV-alan vienti koostuu sekä ulkomaisesta rahoituksesta että ulkomailta saaduista tuloista. Tutkimuksessa kerättyjen yritysten tiedoista yhteenlaskettu kansainvälisten tulojen ja rahoituksen summa on noin 12 miljoonaa euroa. Tästä luvusta tulojen osuus oli noin 6,5 miljoonaa ja rahoituksen osuus 5,5 miljoonaa euroa (Favex ry; Ulkomaiset rahavirrat suomalaiseen AV-teollisuuteen, tilastopilotti v. 2009). Suomesta on jo myyty ulkomaille valmiita TV-ohjelmia, TV-formaatteja sekä myös TV-draamaa. Keskeisiä vientimaita ovat ainakin Pohjoismaat, Viro, Saksa ja Ranska (Sainio 2009).

Tekijänoikeusjärjestelmä

Suomessa on kuusi tekijänoikeusjärjestöä; Gramex, Kopiosto, Kuvasto, Sanasto, Teosto ja Tuotos. Vuonna 2009 ne keräsivät korvauksia yhteensä 96 miljoonaa euroa, joista 90 prosenttia tuli kotimaasta. Keräämänsä rahat järjestöt jakavat edustamilleen korvauksensaajille sekä kotimaisen kulttuurin edistämiseen. Vuonna 2009 eteenpäin tilitettiin 79 miljoonaa euroa, mikä on noin 82 prosenttia kerätyistä korvauksista. Eniten korvauksia keräsivät ja tilitivät Teosto, Kopiosto ja Gramex. Teosto valvoo musiikin oikeuksia, Kopioston kohteena ovat muun muassa teosten valokopiointi ja televisio-ohjelmien lähettäminen (Taulukko 12.8).

Vuodesta 1984 lähtien peritty hyvitysmaksu on yksi suurimmista tekijänoikeusvarojen lähteistä. Se kohdistuu tuotteisiin, joita käytetään merkittävässä määrin tekijänoikeuden suojaaman aineiston kopiointiin lain sallimaan yksityiseen käyttöön. Tyhjästä tallennusvälineistä (ääni- ja kuvanauhoista sekä digitaalisista tallennusalustoista ja -laitteista) kerätään niiden kapasiteettiin perustuva maksu, jonka käytännössä suorittavat tallennusalustojen maahantuojat tai valmistajat. Valtioneuvosto päättää vuosittain opetus- ja kulttuuriministeriön esittelystä siitä, mitä laitteita hyvitysmaksun piiriin kuuluu. Opetus- ja kulttuuriministeriö päättää, kuinka suuria eri tallennusalustojen korvaukset ovat ja kuinka kerätyt rahat jaetaan edelleen oikeudenhaltijoita edustaville järjestöille. Hyvitysmaksu lisätään tällä hetkellä Suomessa myytyjen cd- ja dvd-aihioiden, ulkoisten kiintolevyjen, kovalevyllisten digiboksien sekä mp3- ja videosoittimien hintoihin. Korkeimmillaan hyvitysmaksutulot olivat 15 miljoonan euron tasolla vuonna 2007, kun kansa vaihtoi sankoin joukoin tallentaviin digibokseihin. Tuloja on leikannut cd- ja dvd-aihioiden myynnin vähentyminen. Tekijänoikeusjärjestöt ovat vaatineet maksun laajentamista matkapuhelmiin, koska niillä tehdään järjestöjen mielestä merkittävässä määrin yksityistä kopiointia. Korvausten keruuta hallinnoi Teosto.

Digisiirtymä näkyy merkittävästi myös hyvitysmaksujen keruussa, sillä tallentavat digisovittimet kuuluvat hyvitysmaksun piiriin. Teoston vuodelta 2010 keräämien hyvitysmaksujen summa oli vajaa 9,7 miljoonaa euroa. Pudotusta vuoden 2007 huippuluvusta oli 36 prosenttia ja summa on 2000-luvun alun tasolla. Vuonna 2010 tilitettiin suorina korvauksina oikeudenomistajille 5,4 miljoonaa euroa Kopioston, Gramexin, Teoston ja Tuotoksen kautta. Loput hyvitysmaksun tuotosta, runsaat 4 miljoonaa euroa, jaettiin tekijöiden yhteisiin tarkoituksiin. Siitä eniten, vähän yli 2 miljoonaa euroa, sai jaettavakseen Audiovisuaalisen viestintäkulttuurin edistämiskeskus AVEK, joka tukee elokuva-, video- ja televisiokulttuuria. AVEK:in summa pysyi edellisen vuoden tasolla. Seuraavaksi eniten, miljoona euroa, sai Esittävän säveltaiteen edistämiskeskus ESEK, joka tukee suomalaista äänitetuotantoa ja elävää musiikkia (Taulukko 12.9).

Gramexin yhteydessä toimiva Esittävän säveltaiteen edistämiskeskus ESEK myönsi tukea 2,2 miljoonaa euroa vuonna 2009 (Taulukko 12.10). Tästä ESEK:in ja LUSES:in yhteisen AV-jaoston jakamaa tukea myönnettiin 570 000 euroa audiovisuaalisille musiikkiohjelmille. Äänitetuotannolle myönnettiin 407 000 ja esiintymistilaisuuksille 450 000 euroa.

Audiovisuaalisen kulttuurin edistämiskeskus AVEK puolestaan jakoi toimintakaudella 2009/10 yhteensä lähes 2,4 miljoonaa euroa (Taulukko 12.11). Tästä suurin osa, 1,7 miljoonaa euroa, jaettiin lyhyt- ja dokumenttielokuville, mediataiteelle ja multimedialle sekä käsikirjoittamiselle. AVEK panosti vuonna 2010 ns. ”Vieterituki”-kehittelytyöhön 222 000 euroa, mikä on lähes 60 prosenttia enemmän kuin vuotta aiemmin. AVEK ja ESEK tukevat alojen tuotantoa, tapahtumia ja markkinointia sekä tekijöiden koulutusta.

Tekijänoikeusperusteisten korvausten joukkoon on astunut lainauskorvaus, jota maksetaan yleisistä kirjastoista tehtyjen lainojen perusteella. Se toteuttaa EU:n vuokraus- ja lainausdirektiiviä. Korvaus on tekijäkohtainen. Kulttuurin tekijä saa korvauksen, kun hänen teoksiaan – esimerkiksi kirjoja, nuotteja tai äänitteitä – lainataan yleisölle kirjastoista. Lainauskorvaus koskee lähinnä kirjailijoita, kääntäjiä, toimittajia, kuvantekijöitä ja musiikintekijöitä. Se maksetaan opetus- ja kulttuuriministeriön varoista. Sitä tilittää Sanasto, Teosto ja Kopiosto. Korvaus pohjautuu yleisten kirjastojen lainaustilastoihin. Kirjailijoiden ja kääntäjien tekijänoikeusjärjestö Sanasto ry maksoi ensimmäiset lainauskorvaukset vuonna 2010. Vajaat 900 tekijää sai lainauskorvauksia runsaat 225 000 euroa. Kopiosto maksoi lainauskorvauksia noin 600 000 euroa. Myös Teosto maksoi vuonna 2010 ensi kertaa lainauskorvauksia. Musiikin tekijät saivat lainauskorvauksia kaikkiaan 830 000 euroa. Korvauksia maksettiin taannehtivasti vuodesta 2007 lähtien.

Kulttuuri- ja urheiluministeri Stefan Wallin asetti 3.3.2011 selvitysmiehen selvittämään, mikä vaihtoehtoinen järjestely nykyiselle laitemaksuun perustuvalla hyvitysmaksujärjestelmälle olisi tarkoituksenmukaisin ottaen huomioon tekijöiden ja muiden oikeudenhaltijoiden oikeuden kohtuulliseen korvaukseen laillisesta yksityisestä kopioinnista, kuluttajien oikeudet intressit sekä mahdollisuudet kehittää sähköistä kaupankäyntiä. Tekijänoikeuslain (404/1961) 12 § mukaan jokainen saa valmistaa julkistetusta teoksesta muutama kappaleen yksityistä käyttöönsä varten. Selvityksessä ehdotetaan, että hyvitysmaksu irrotetaan laitesidonnaisuudesta ja että hyvitysmaksujärjestelmän toteuttaminen kytketään nykyisestä televisio- ja radorahastosta muodostettavaan valtion viestintärahaan. Tähän rahastoon ohjattaisiin televisiomaksutulojen lisäksi tulevaisuudessa käyttöön otettavien taajuusalueiden huutokauppatulot. Rahaston käyttötarkoitusta laajennettaisiin siten, että rahaston käyttösuunnitelmaan voidaan varata rahat tekijänoikeudellisia hyvityksiä varten. Yhteiskunnan näkemys sopivasta hyvitystasosta

määräytyisi valtioneuvoston vahvistaessa valtion viestintärahaan käyttösuunnitelman (Hyvitysmaksujärjestelmän vaihtoehtoinen järjestely).

Tilastolähteet

Kulttuurin toimialojen bruttokansantuotetta koskevat laskelmat perustuvat pääosin Tilastokeskuksen kansantalouden tilinpidon tarjonta- ja käyttötaulukujen perusaineistoon vuosilta 1995–2008. Tiedot on tuotettu yhteistyössä opetusministeriön kanssa toteutetussa Kulttuurin satelliittitilinpito -hankkeessa (2008).

Kulttuuriyrityksiä koskevat tiedot on saatu Tilastokeskuksen ylläpitämästä yritys- ja toimipaikkarekisteristä, joka sisältää lähes kaikki suomalaiset liikeyritykset. Rekisteristä on saatavissa vuosittain tiedot toimialoittain mm. liikeyritysten ja toimipaikkojen sekä henkilöstön määrästä ja liikevaihdosta. Kulttuuriyritykset voidaan poimia aineistosta toimialan perusteella. Yrityksen toimialaksi määräytyy yleensä sen toimipaikan toimiala, jossa tilikauden arvonlisäys on suurin. Toimipaikkakohtaisessa tarkastelussa näkyvät myös yritysten sivutoimialat. Tässä julkaisussa käytetään vuoden 2008 toimialaluokitusta yritystiedoissa. Niissä taulukoissa, joissa tarkastellaan myös aiempia vuosia, on käytetty 2002 toimialaluokitusta, kun 2008 toimialaluokitusta ei ole mahdollista viedä taaksepäin.

Kulttuurihyödykkeiden tuontia ja vientiä koskevat tiedot saadaan Tullihallituksen ulkomaankauppatilastoista. Tuoteluokituksena käsillä olevan julkaisun taulukoissa on käytetty Euroopan Yhteisöjen tuoteluokitusta CN (Combined Nomenclature), jota uudistetaan vuosittain. Tullihallitus avasi vuonna 2008 Internetissä maksuttoman Uljas-tilastotietokannan, josta voidaan poimia maittäisiä tuonti- ja vientitilastoja useilla erilaisilla tuoteluokituksilla (<http://uljas.tulli.fi>). Favex ry:n tilastopilottiraportissa Suomen audiovisuaalisen alan yritysten kansainvälistyminen (2009) on tietoja av-alan viennistä.

Palveluiden viennistä ja tuonnista tietoja tarjoaa Tilastokeskuksen palvelujen ulkomaankauppatilasto. Tilastotietoja julkaistaan Tilastokeskuksen Internet-sivuilla sekä Yritysten kansainvälistyminen -julkaisussa.

Eräiden kulttuurin osa-alueiden viennistä ja tuonnista on saatavilla erillisselvityksiä. Esimerkiksi Musex (Music Export Finland) teettää vuosittain selvityksen musiikkialan viennistä (ks. Musiikki-luvun taulukko 5.21). Samoin Graafinen Teollisuus ry. laatii vuosittain raportin alan viennistä ja tuonnista; näitä lukuja julkaistaan

säännöllisesti Tilastokeskuksen joukkoviestintätalustoissa.

Tiedot tekijänoikeuskorvauksista on kerätty suoraan tekijänoikeuksia valvovalta järjestöiltä. Tekijänoikeusalojen kansantaloudellista merkitystä on viime vuosina arvioitu Turun kauppakorkeakoulun Mediaryhmän tekemissä selvityksissä.

Muut lähteet

Alanen Aku (2006). Muotoilulla kansainvälistä kilpailukykyä. *Tieto&Trendit* 6–7. Heinäkuu 2006.

Hyvitysmaksujärjestelmän vaihtoehtoinen järjestely. Opetus- ja kulttuuriministeriön työryhmämuistioita ja selvityksiä 2011:21.

Ideone Oy (2010). *Fact Sheets Luovat alat*. Hermia Oy, Tampere 2010. ISSN 1799-4292. ISBN 978-952-5376-16-6.

Kohvakka Rauli (2004). Kulttuurin ja joukkoviestinnän toimialojen yritysten palveluvienti Tilastokeskuksen palvelujen ulkomaankauppakyselyn mukaan. Muistio 6.5.2004

Kulttuurin arvo? (2006). Kulttuurin kansantaloudellisia vaikutuksia arvioineen työryhmän raportti. Opetusministeriön julkaisuja 2006:35. Helsinki.

Kulttuurin satelliittitilinpito (2008). Pilottiprojektin loppuraportti. Opetusministeriön julkaisuja 2008:20. Helsinki.

Kulttuurivienti näkyy, uudistaa ja vaikuttaa; Suomen kulttuuriviennin kehittämissuunnitelman 2007–2011 loppuraportti. Opetusministeriön julkaisuja 2011:20.

Helsinki: Music Export Finland & Media Clever. Suomalaisen musiikkiviennin markkina-arvo ja rakenne 2009 (2011).

Onko kulttuurilla vientiä? On! Esitys Suomen kulttuuriviennin kehittämissuunnitelman 2007–2011. Opetusministeriön julkaisuja 2007:9. Helsinki: Opetusministeriö

Sainio Marita (2009). Suomalaisen elokuvien kansainvälistyminen. Liiketaloustiede, kansainvälisen liiketoiminnan pro gradu -tutkielma. Turun kauppakorkeakoulu.

Sirkuksen tiedotuskeskuksen tilastot vuodelta 2010.

Tanssissa on tulevaisuus. Tanssin visio ja strategia 2010–2020 (2009). Taiteen keskustoimikunta – Valtion tanssitaidetoimikunta.

Tanssitaiteen vientistrategia 2007–2011, Onko kulttuurilla vientiä? Opetusministeriön, ulkoasiainministeriön ja kauppa- ja teollisuusministeriön kulttuurivienti -hanke. Opetusministeriön julkaisuja 2004;22).

Tanssissa on tulevaisuus. Tanssin visio ja strategia 2010–2020; Taiteen keskustoimikunta – Valtion tanssitaidetoimikunta, 2009.

Taulukot – Tables

12.1	Kulttuurin bruttoarvonlisäys toimialoittain 1995–2008 <i>Gross value added of culture by industry 1995–2008</i>	223
12.2	Kuluttajahintaindeksin 1995=100 pisteluvut kulttuuri- ja vapaa-ajan palveluille 1995–2010 <i>The consumer price index 1995=100 index numbers for cultural and recreational services 1995–2010</i>	225
12.3	Kulttuurin ja joukkoviestinnän toimialojen yritykset toimialoittain 2009 <i>Culture and media enterprises by industry 2009</i>	226
12.4	Kulttuurin ja joukkoviestinnän yritysten toimipaikat maakunnittain 2009 <i>Establishments of culture and media enterprises by region 2009</i>	228
12.5	Kulttuurihyödykkeiden tuonti ja vienti 1995–2010 <i>Imports and exports of cultural goods 1995–2010</i>	228
12.6	Kulttuurihyödykkeiden tuonti ja vienti 2010 <i>Imports and exports of cultural goods 2010</i>	229
12.7	Taide- ja antiikkiesineiden tuonti ja vienti 2000–2010 <i>Imports and exports of works of art and antiques 2000–2010</i>	231
12.8	Tekijänoikeusjärjestöjen keräämät ja tilittämät tekijänoikeuskorvaukset 2009 <i>Royalties collected and disbursed by copyright societies 2009</i>	231
12.9	Hyvitysmaksun tuotto ja käyttö 2003–2010 <i>Revenues from private copying remunerations and their allocation 2003–2010</i>	232
12.10	Esittävän säveltaiteen edistämiskeskus ESEKin myöntämä tuki 2001–2009 <i>Grants and subsidies from the Finnish Performing Music Promotion Centre (ESEK) 2001–2009</i>	232
12.11	Audiovisuaalisen kulttuurin edistämiskeskus AVEKin tukitoiminta 2000/01–2009/10 <i>Grants and subsidies from the Promotion Centre for Audiovisual Culture in Finland (AVEK) 2000/01–2009/10</i>	233

12.1 Kulttuurin bruttoarvonlisäys toimialoittain 1995–2008 *
 12.1 Gross value added of culture by industry 1995–2008 *

Toimialaryhmä – Industry group	1995	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008
Bruttoarvonlisäys, yhteensä (milj. euroa) – Gross value added, total (EUR million)	83 712	115 167	122 489	125 699	126 585	132 621	136 595	144 957	156 956	160 977
– Josta kulttuuri (milj. euroa) – Of which culture (EUR million)	3 082	3 842	3 818	3 945	3 936	4 213	4 409	4 608	4 976	5 140
– Kulttuuri (%) – Culture (%).	3,7	3,3	3,1	3,1	3,1	3,2	3,2	3,2	3,2	3,2
Arvonlisäys, milj. euroa – Value added, EUR million										
Taiteilija-, näyttämö- ja konserttitoiminta ¹⁾ – Artistic, theatre and concert activities ¹⁾	162	215	221	240	240	251	270	286	303	324
Kirjastot, arkistot ja museot yms. ²⁾ – Libraries, archives, museums, etc. ²⁾	210	244	240	276	278	287	304	321	342	361
Taide- ja antiikkiliikkeet ³⁾ – Art and antique shops ³⁾	4	5	5	6	6	6	5	9	10	10
Kirjojen kustantaminen ja kauppa ⁴⁾ – Production and distribution of books ⁴⁾	152	177	186	207	204	240	217	219	238	240
Sanoma- ja aikakauslehdet ja uutistoimistot ⁵⁾ – Newspapers, periodicals and news agencies ⁵⁾	737	863	854	900	892	1 052	1 075	1 091	1 136	1 128
Elokuvien ja videoiden tuotanto, jakelu ja esittäminen ⁶⁾ – Production and distribution of motion pictures and videos ⁶⁾	69	98	99	107	116	116	111	141	145	155
Soitinten valmistus ja kauppa ⁷⁾ – Manufacture and sale of musical instruments ⁷⁾	24	21	20	25	24	27	21	27	26	27
Äänitteet ⁸⁾ – Sound recordings ⁸⁾	16	26	29	28	30	32	35	36	38	38
Radio ja televisio ⁹⁾ – Radio and television ⁹⁾	350	303	314	326	337	402	428	415	442	471
Muu painaminen ja siihen liittyvä toiminta ¹⁰⁾ – Printing and related activities ¹⁰⁾	546	623	636	625	584	572	592	599	621	616
Mainonta ¹¹⁾ – Advertising ¹¹⁾	219	393	417	380	364	365	388	414	494	501
Arkkitehti- ja taideteollisuussuunnittelu ¹²⁾ – Architectural and industrial design ¹²⁾	95	181	190	193	193	207	226	250	310	329
Valokuvaus ¹³⁾ – Photography ¹³⁾	101	111	113	115	104	88	84	126	137	155
Huvipuistot, pelit sekä muu viihde ja virkistys ¹⁴⁾ – Amusement parks, games and other entertainment and recreation ¹⁴⁾	147	187	190	199	204	226	261	267	258	276
Viihde-elektroniikan valmistus ja kauppa ¹⁵⁾ – Manufacture and sale of entertainment electronics ¹⁵⁾	134	222	128	137	156	127	164	167	207	207
Kulttuuritapahtumien järjestäminen ja siihen liittyvä toiminta ¹⁶⁾ – Cultural events and related activities ¹⁶⁾	38	80	79	77	95	100	109	124	152	179
Kulttuurihallinto ja koulutus ¹⁷⁾ – Cultural administration and education ¹⁷⁾	80	92	95	105	108	115	120	116	118	124

* Toimialaluokitus 2002:n mukaan. – According to the Standard Industrial Classification 2002.

- 1) Taiteilijatoiminta – Artistic creation (92311), Näyttämö- ja konserttitoiminta – Theatre and concert activities (92312).
- 2) Kirjastot ja arkistot – Library and archives activities (9251), Museot, näyttelyt sekä historiallisten paikkojen ja rakennusten suojelu – Museums, exhibitions and preservation of historical sites and buildings (9252), Kasvitieteelliset puutarhat jne. – Botanical and zoological gardens and nature reserves activities (9253).
- 3) Taideliikkeet – Retail sale of art; art gallery activities (52484), Antiikkiliikkeet – Antique shops (52501).
- 4) Kirjansidonta ja viimeistely – Bookbinding and finishing (2223), Kirjatukkukauppa – Wholesale of books (51474), Kirjojen vähittäiskauppa – Retail sale of books (52472), Antikvariaattikauppa – Second-hand bookshops (52502), Kirjojen postimyynti ja verkkokauppa – Retail sale of books via mail order houses and net commerce (52611).
- 5) Sanomalehtien kustantaminen – Publishing of newspapers (2212), Aikakauslehtien kustantaminen – Publishing of journals and periodicals (2213), Muu kustannustoiminta – Other publishing (2215), Sanomalehtien painaminen – Printing of newspapers (2221), Aikakausjulkaisujen ja -lehtien vähittäiskauppa, lehtioskioskit – Retail sale of journals and periodicals, newspaper kiosks (52473), Uutistoimistot – News agency activities (9240).
- 6) Kuvatallenteiden jäljentäminen – Reproduction of video recording (2232), Videofilmienvuokraus – Renting of videotapes (71401), Elokuvien ja videoiden tuotanto – Motion picture and video production (9211), Elokuvien ja videoiden levitys – Motion picture and video distribution (9212), Elokuvien esittäminen – Motion picture projection (9213).
- 7) Soitinten valmistus – Manufacture of musical instruments (363), Musiikkitarvikkeiden tukkukauppa – Wholesale of musical instruments and supplies (51481), Soitinten ja musiikkitarvikkeiden vähittäiskauppa – Retail sale of musical equipment and supplies (52452).
- 8) Äänitallenteiden kustantaminen – Publishing of sound recordings (2214), Äänitallenteiden jäljentäminen – Reproduction of sound recording (2231).

12.1 Jatkuu *
 12.1 Cont.*

Toimialaryhmä – Industry group	1995	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008
Osuus kulttuurin arvonlisäyksestä (%) – Share of value added of culture (%)										
Taiteilija-, näyttämö- ja konserttitoiminta ¹⁾ – Artistic, theatre and concert activities ¹⁾	5,3	5,6	5,8	6,1	6,1	6,0	6,1	6,2	6,1	6,3
Kirjastot, arkistot ja museot yms. ²⁾ – Libraries, archives, museums, etc. ²⁾	6,8	6,3	6,3	7,0	7,1	6,8	6,9	7,0	6,9	7,0
Taide- ja antiikkiliikkeit ³⁾ – Art and antique shops ³⁾	0,1	0,1	0,1	0,1	0,1	0,2	0,1	0,2	0,2	0,2
Kirjojen kustantaminen ja kauppa ⁴⁾ – Production and distribution of books ⁴⁾	4,9	4,6	4,9	5,2	5,2	5,7	4,9	4,8	4,8	4,7
Sanoma- ja aikakauslehdet ja uutistoimistot ⁵⁾ – Newspapers, periodicals and news agencies ⁵⁾	23,9	22,5	22,4	22,8	22,7	25,0	24,4	23,7	22,8	21,9
Elokuvien ja videoiden tuotanto, jakelu ja esittäminen ⁶⁾ – Production and distribution of motion pictures and videos ⁶⁾	2,2	2,6	2,6	2,7	3,0	2,8	2,5	3,1	2,9	3,0
Soitinten valmistus ja kauppa ⁷⁾ – Manufacture and sale of musical instruments ⁷⁾	0,8	0,5	0,5	0,6	0,6	0,6	0,5	0,6	0,5	0,5
Äänitteet ⁸⁾ – Sound recordings ⁸⁾	0,5	0,7	0,8	0,7	0,8	0,8	0,8	0,8	0,8	0,7
Radio ja televisio ⁹⁾ – Radio and television ⁹⁾	11,4	7,9	8,2	8,3	8,6	9,5	9,7	9,0	8,9	9,2
Muu painaminen ja siihen liittyvä toiminta ¹⁰⁾ – Printing and related activities ¹⁰⁾	17,7	16,2	16,7	15,8	14,8	13,6	13,4	13,0	12,5	12,0
Mainonta ¹¹⁾ – Advertising ¹¹⁾	7,1	10,2	10,9	9,6	9,2	8,7	8,8	9,0	9,9	9,7
Arkkitehti- ja taideteollisuussuunnittelu ¹²⁾ – Architectural and industrial design ¹²⁾	3,1	4,7	5,0	4,9	4,9	4,9	5,1	5,4	6,2	6,4
Valokuvaus ¹³⁾ – Photography ¹³⁾	3,3	2,9	3,0	2,9	2,6	2,1	1,9	2,7	2,8	3,0
Huvipuistot, pelit sekä muu viihde ja virkistys ¹⁴⁾ – Amusement parks, games and other entertainment and recreation ¹⁴⁾	4,8	4,9	5,0	5,0	5,2	5,4	5,9	5,8	5,2	5,4
Viihde-elektronikan valmistus ja kauppa ¹⁵⁾ – Manufacture and sale of entertainment electronics ¹⁵⁾	4,4	5,8	3,3	3,5	4,0	3,0	3,7	3,6	4,2	4,0
Kulttuuritapahtumien järjestäminen ja siihen liittyvä toiminta ¹⁶⁾ – Cultural events and related activities ¹⁶⁾	1,2	2,1	2,1	1,9	2,4	2,4	2,5	2,7	3,1	3,5
Kulttuurihallinto ja koulutus ¹⁷⁾ – Cultural administration and education ¹⁷⁾	2,6	2,4	2,5	2,7	2,8	2,7	2,7	2,5	2,4	2,4

9) Ohjelmansiirtopalvelut – Data transmission services (64203), Radio- ja televisiotoiminta – Radio and television activities (922).

10) Muu painaminen – Printing n.e.c. (2222), Painamista edeltävä toiminta – Pre-press activities (2224), Muu painamiseen liittyvä toiminta – Ancillary operations activities related to printing (2225).

11) Mainostoimistot – Advertising agency activities (74401), Suora- ja ulkomainonta – Direct and outdoor advertising activities (74402), Muu mainospalvelu – Other advertising activities (74409).

12) Arkkitehtipalvelu – Architectural activities (74203), Taideteollinen muotoilu ja suunnittelu – Industrial design (74871).

13) Valokuvausvälineiden ja -tarvikkeiden tukkukauppa – Wholesale of photographic equipment and supplies (51475), Valokuvausalan vähittäiskauppa – Retail sale of photographic equipment; photography services (52485), Valokuvaamotoiminta – Photographic studio activities (74811), Valokuvien kehittäminen – Photographic laboratory activities (74812).

14) Pelien ja leikkikalujen valmistus – Manufacture of games and toys (365), Lelujen ja pelien tukkukauppa – Wholesale of toys and games (51483), Huvipuistot – Fair and amusement park activities (9233).

15) Televisio- ja radiovastaanottimien, äänen- ja kuvantallennus- ja -toistolaitteiden valmistus – Manufacture of television and radio receivers, sound or video recording or reproducing apparatus and associated goods (323), Viihde-elektronikan tukkukauppa – Wholesale of radio and television goods (51432), Kodinkoneiden ja viihde-elektronikan vähittäiskauppa – Retail sale of electrical household appliances and radio and television goods (52451) (osin – partially).

16) Messujen ja kongressien järjestäminen – Trade fair and product demonstration activities (74873) (osin – partially), Muu liike-elämää palveleva toiminta – Other business activities n.e.c. (74879) (osin – partially), Kulttuurin ja viihteen tukipalvelut – Operation of arts facilities (9232).

17) Julkinen yleishallinto – General (overall) public service activities (75110) (osin – partially), Opetuksen ja kulttuuriasiain hallinto – Administration of education and cultural services (75121) (osin – partially), Korkeakoulut – Higher education (80300) (osin – partially).

Lähteet – Sources:

Kulttuurin satelliittitilinpito. Opetusministeriön julkaisuja 2008: 20.

Tilastokeskus, kansantalouden tilinpito. – Statistics Finland, National Accounts.

12.2 Kuluttajahintaindeksin 1995=100 pisteluvut kulttuuri- ja vapaa-ajan palveluille 1995–201012.2 *The consumer price index 1995=100 index numbers for cultural and recreational services 1995–2010*

Hyödyke – Item	1995	1996	1997	1998	1999	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010
Kulttuurin ja vapaa-ajan palvelut ¹⁾ – Cultural and recreational services ¹⁾	100,0	104,1	105,3	106,1	109,0	111,2	114,4	119,1	121,6	127,5	130,2	132,6	135,1	140,5	145,1	148,6
Huvipuistot – <i>Amusement parks</i>	100,0	105,0	108,0	110,8	114,2	121,0	125,3	130,6	134,3	138,6	142,7	149,7	159,9	175,1	188,9	195,0
Huvitilaisuudet – <i>Entertainment events</i>	100,0	99,8	100,6	103,8	102,1	96,7	86,5	99,8	101,1	101,6	97,3	94,1	96,0	104,6	108,6	114,7
Jalkapallo-ottelu – <i>Football match</i>	100,0	99,6	101,3	99,6	97,3	103,5	109,2	112,6	116,7	117,0	120,1	117,6	120,3	123,7	132,1	136,3
Jääkiekko-ottelu – <i>Ice hockey match</i>	100,0	104,1	108,3	107,9	116,4	122,1	124,4	132,8	135,5	145,3	155,7	150,2	162,8	171,4	182,0	190,5
Keilatunti – <i>Bowling hour</i>	100,0	103,1	105,5	110,7	119,4	123,1	125,1
Sulkapallotunti – <i>Badminton hour</i>	100,0	99,9	102,0	97,7	98,5	100,0	101,2	106,6	111,2	114,4	116,2	116,4	121,0	124,4	130,8	132,1
Pesäpallo-ottelu – <i>Baseball match</i>	100,0	104,1	108,3	104,1	104,0	101,8	101,0
Kuntosali ²⁾ – <i>Fitness centre</i> ²⁾	100,0	99,8	101,8	102,4	102,6	105,8	113,5	119,5	124,8	138,0	140,1	147,2	150,3	161,4	166,3	167,8
Aerobic-tunti – <i>Aerobic hour</i>	100,0	99,8	101,7	101,8	102,2	105,7	112,6	123,8
Uimahallimaksu – <i>Swimming hall</i>	100,0	101,9	109,9	114,3	121,4	124,0	128,5	140,2	144,6	149,0	151,7	156,5	158,4	163,6	166,2	174,7
Musiikki- ja taideleirit – <i>Music and art camps</i>	100,0	103,0	105,4	109,1	111,3	113,3	115,7	121,0
Elokuvalippu – <i>Cinema ticket</i>	100,0	98,9	100,3	100,9	102,0	102,1	110,8	112,0	115,7	119,3	121,0	121,6	122,5	122,2	128,1	132,6
Teatterilippu – <i>Theatre ticket</i>	100,0	105,1	108,9	114,3	120,4	124,3	131,8	141,5	147,9	154,8	164,7	172,3	182,4	192,3	202,7	208,1
Televiisolupa – <i>TV-licence</i>	100,0	99,6	99,6	101,7	101,9	107,6	113,3	113,3	113,3	128,1	133,1	137,8	142,9	147,8	153,9	158,5
Kokonaisindeksi – Overall index.	100,0	100,6	101,8	103,2	104,4	108,0	110,8	112,5	113,5	113,7	114,7	116,7	119,6	124,4	124,5	126,0

1) Kuluttajahintaindeksin luokitus. – *Consumer price index classification.*2) 2005–2010 kuntokeskusmaksu. – *2005–2010 so called fitness centre fee.*Lähde – *Source:*Tilastokeskus, kuluttajahintaindeksi – *Statistics Finland, consumer price index*

12.3 Kulttuurin ja joukkoviestinnän toimialojen yritykset toimialoittain 2009
 12.3 Culture and media enterprises by industry 2009

Toimiala ¹⁾ – Industry ¹⁾	Yrityksiä ²⁾ – Enterprises ²⁾	Henkilöstö – Staff	Liikevaihto – Turnover 1 000 € – EUR 1,000	Palkat – Wages and salaries 1 000 € – EUR 1,000
Kaikki Suomen yritykset 2009 – All enterprises in Finland 2009	320 682	1 447 403	336 216 621	48 261 193
– Josta kulttuuri ja joukkoviestintä – Of which culture and the media	17 089	62 637	13 016 944	2 213 773
– Kulttuuri ja joukkoviestintä (%) – Culture and the media (%)	5,3	4,3	3,9	4,6
Taiteilija-, näyttämö- ja konserttitoiminta – Artistic, theatre and concert activities	2 496	2 101	198 183	34 362
Esittävät taiteet – Performing arts (90010)	974	947	92 989	16 083
Esittäviä taiteita palveleva toiminta – Support activities to performing arts (90020)	292	317	36 464	6 769
Taiteellinen luominen – Artistic creation (90030)	1223	697	55 294	6 262
Taidelaitosten toiminta – Operation of arts facilities (90040)	7	140	13 436	5 248
Kirjastot, arkistot ja museot yms. – Libraries, archives, museums, etc.	50	167	12 559	3 839
Kirjastojen ja arkistojen toiminta – Library and archives activities (91010)	7	5	–	24
Museot, näyttelyt sekä historiallisten paikkojen ja rakennusten suojelu – Museums, exhibitions and preservation of historical sites and buildings (91020)	26	65	4 939	1 407
Kasvitieteelliset puutarhat jne. – Botanical and zoological gardens and nature reser- ves activities (91040)	17	97	7 620	2 408
Taide- ja antiikkiliikkeet – Art and antique shops	387	302	39 431	4 175
Taideliikkeet – Retail sale of art; art gallery activities (47781)	232	203	22 111	2 694
Antiikkiliikkeet – Antique shops (47791)	155	99	17 320	1 481
Kirjojen kustantaminen ja kauppa – Production and distribution of books	809	3 468	676 914	113 753
Kirjojen kustantaminen – Publishing of books (58110)	302	1854	351 252	73 671
Sidonta ja siihen liittyvät palvelut – Binding and related services (18140)	48	162	10 141	4 416
Kirjatukkukauppa – Wholesale of books (46492)	35	181	68 485	5 892
Kirjojen vähittäiskauppa – Retail sale of books (47610)	228	1071	193 587	25 738
Antikvariaattikauppa – Second-hand bookshops (47792)	159	117	12 548	1 260
Kirjojen, musiikki- ja videotallenteiden postimyynti ja verkkokauppa – Retail sale of books, music and video recordings via mail order houses and net commerce (47911)	37	83	40 901	2 776
Sanoma- ja aikakauslehdet ja uutistoimistot – Newspapers, periodicals and news agencies	667	14 142	2 427 019	571 991
Sanomalehtien kustantaminen – Publishing of newspapers (58130)	225	6930	1 196 708	289 110
Aikakauslehtien kustantaminen – Publishing of journals and periodicals (58142)	277	4 694	844 543	183 979
Sanomalehtien painaminen – Printing of newspapers (18110)	16	783	174 645	32 127
Aikakausjulkaisujen ja -lehtien vähittäiskauppa – Retail sale of journals and periodicals (47622)	26	22	3 512	376
Muu kustannustoiminta – Other publishing (5819)	174	542	87 006	18 325
Paikallislehtien ja harvemmin ilmestyvien sanomalehtien kustantaminen – Publishing of local papers and periodicals (58141)	77	1385	178 616	52 721
Uutistoimistot – News agency activities (6391)	46	328	28 995	13 678
Muu painaminen ja siihen liittyvä toiminta – Printing and related activities				
Muu painaminen (1812) – Printing n.e.c.	820	8406	1 166 290	292 754
Painamista ja julkaisemista edeltävät palvelut – Pre-press and pre-media services (1813)	231	704	67 696	22 892
Elokuvien ja videoiden tuotanto, jakelu ja esittäminen – Production and distri- bution of motion pictures and videos	1 001	3 353	454 716	104 336
Tietokonepelien kustantaminen – Publishing of computer games (58210)	11	133	8 652	4 634
Elokuvien, videoiden ja televisio-ohjelmien tuotanto – Motion picture, video and television programme production activities (5911)	776	1898	196 224	62 457
Elokuvien, video- ja televisio-ohjelmien jälkituotanto – Motion picture, video and television programme post-production activities (5912)	57	224	18 220	7 743
Elokuvien, videoiden ja televisio-ohjelmien levitys – Motion picture, video and televi- sion programme distribution activities (5913)	33	146	112 320	7 617
Videofilmiä vuokraus – Renting of video tapes and disks (7722)	64	501	42 035	9 612
Elokuvien esittäminen – Motion picture projection activities (5914)	60	451	77 265	12 273
Äänitteet – Sound recordings	732	788	130 895	23 235
Ääni-, kuva- ja atk-tallenteiden tuotanto – Reproduction of recorded media (18200)	117	91	15 261	2 620
Musiikki- ja videotallenteiden vähittäiskauppa – Retail sale of music and video recordings in specialised stores (4763)	71	121	17 820	2 668
Äänitysstudiot; äänitteiden ja musiikin kustantaminen – Sound recording and music publishing activities (59200)	544	576	97 814	17 947

12.3 Jatkuu
12.3 Cont.

Toimiala ¹⁾ – Industry ¹⁾	Yrityksiä ²⁾ – Enterprises ²⁾	Henkilöstö – Staff	Liikevaihto – Turnover 1 000 € – EUR 1,000	Palkat – Wages and salaries 1 000 € – EUR 1,000
Radio ja televisio – <i>Radio and television</i>	61	5 188	968 505	247 932
Radio-ohjelmien tuottaminen ja lähettäminen – <i>Radio broadcasting</i> (60100)	36	371	53 452	16 204
Televisio-ohjelmien tuottaminen ja lähettäminen (pl. maksulliset tv-kanavat) (60201) – <i>Television programming and broadcasting activities</i> (excl. pay television channels) (69201)	17	4739	802 147	226 987
Maksulliset tv-kanavat – <i>Pay-television channels</i> (60202)	8	78	112 906	4 741
Mainonta – <i>Advertising</i>	3 316	8 504	1 577 638	337 066
Mainostoimistot – <i>Advertising agency activities</i> (73111)	2578	5976	1 216 844	234 442
Suora- ja ulkomainonta – <i>Direct and outdoor advertising activities</i> (73112)	273	1475	250 133	69 025
Muu mainospalvelu – <i>Other advertising activities</i> (73119)	340	712	71 935	21 956
Mainostilan vuokraus ja myynti – <i>Media representation</i> (7312)	125	341	38 726	11 643
Arkkitehti- ja taideteollisuussuunnittelu – <i>Architectural and industrial design</i>	3 241	5 224	488 379	160 581
Arkkitehtipalvelu – <i>Architectural activities</i> (71110)	1578	3704	325 482	130 346
Graafinen muotoilu – <i>Graphic design activities</i> (74101)	548	477	33 799	8 559
Sisustussuunnittelu – <i>Interior design activities</i> (74102)	768	590	80 404	9 872
Teollinen muotoilu ym. – <i>Industrial design activities</i> (74109)	347	453	48 694	11 804
Valokuvaus – <i>Photography</i>³⁾	1 276	1 964	604 024	46 861
Valokuvausvälineiden ja -tarvikkeiden tukkukauppa – <i>Wholesale of</i> <i>photographic equipment and supplies</i> (46433)	36	119	388 053	6 570
Valokuvausalan vähittäiskauppa – <i>Retail sale of photographic equipment;</i> <i>photography services</i> (47782)	225	535	75 868	11 576
Valokuvaamot ja muu kuvaustoiminta – <i>Photographic studio and other</i> <i>photographic activities</i> (74201)	997	1153	109 566	23 491
Valokuvien kehittäminen – <i>Photographic laboratory activities</i> (74202)	18	157	30 537	5 224
Soitinten valmistus ja kauppa – <i>Manufacture and sale of musical instruments</i>	293	516	103 962	13 302
Soitinten valmistus – <i>Manufacture of musical instruments</i> (32200)	74	112	6 870	1 998
Musiikkitarvikkeiden tukkukauppa – <i>Wholesale of musical instruments</i> <i>and supplies</i> (46494)	41	133	39 867	5 210
Soittimien ja musiikkitarvikkeiden vähittäiskauppa – <i>Retail sale of musical</i> <i>equipment and supplies</i> (47595)	178	271	57 225	6 094
Huvipuistot, pelit sekä muu viihde ja virkistys – <i>Amusement parks, games and</i> <i>other entertainment and recreation</i>	1 173	5 250	2 555 731	139 079
Rahapeli- ja vedonlyöntipalvelu – <i>Gambling and betting activities</i> (92)	48	2 097	2 070 168	64 366
Pelien ja leikkikalujen valmistus – <i>Manufacture of games and toys</i> (32400)	40	83	8 757	2 021
Lelujen ja pelien tukkukauppa – <i>Wholesale of toys and games</i> (46496)	58	225	161 285	9 908
Pelien ja leikkikalujen vähittäiskauppa – <i>Retail sale of games and toys</i> <i>in specialised stores</i> (4765)	105	342	52 212	6 459
Huvi- ja teemapuistojen toiminta – <i>Activities of amusement parks</i> <i>and theme parks</i> (93210)	36	640	59 598	15 075
Muu huvi- ja virkistystoiminta – <i>Other amusement and recreation activities</i> (9329)	474	1352	141 196	30 901
Muualla luokittelematon huvi- ja virkistystoiminta – <i>Amusement and recreation</i> <i>activities n.e.c.</i> (93299)	412	511	62 515	10 349
Viihde-elektroniikan valmistus ja kauppa – <i>Manufacture and sale of</i> <i>entertainment electronics</i>	412	2 864	1 179 021	95 283
Viihde-elektroniikan valmistus – <i>Manufacture of consumer electronics</i> (264)	22	145	18 579	4 405
Viihde-elektroniikan tukkukauppa – <i>Wholesale of radio and television goods</i> (46432)	164	588	327 640	25 899
Viihde-elektroniikan vähittäiskauppa – <i>Retail sale of audio and video</i> <i>equipment in specialised stores</i> (47430)	226	2131	832 802	64 979
Kulttuuri ja joukkoviestintä 2008 – <i>Culture and the media 2008</i>	16 898	64 788	13 968 643	2 228 148
Kulttuuri ja joukkoviestintä 2007 – <i>Culture and the media 2007</i>	16 136	64 076	13 600 130	2 103 094

1) Tilastokeskuksen vuoden 2008 toimialaluokitus (TOL2008). – *The 2008 classification of industries of Statistics Finland (TOL2002).*

2) Yritys voi olla luonnollinen henkilö tai oikeushenkilö. Voittoa tavoittelemattomia yhteisöjä ei lueta yrityksiin. Taulukko sisältää yritykset, joiden toiminta-aika tilastovuonna ylitti 6 kk ja jotka työllistivät vähintään 0,5 henkilöä tai joiden liikevaihto oli vähintään 9 187 euroa. – *An enterprise is a natural person or a legal person. Non-profit institutions are not included in enterprises. The table describes enterprises which operated more than six months in the statistical year and employed more than half a person or their turnover exceeded EUR 9,187.*

3) Optiikka- ja valokuvausvälineiden valmistus (33400) jätetty pois, koska se sisältää pääasiassa optiikkaa. – *Manufacture of optical instruments and photographic equipment (33400) not included, because it consists mainly of optics.*

Lähteet – *Sources:*

Tilastokeskus, Yritys- ja toimipaikkarekisteri – *Statistics Finland, Business Register*

Suomen yritykset 2009 – *Corporate Enterprises and Personal Businesses in Finland 2009 (2010)*. Helsinki: Tilastokeskus – *Statistics Finland*.

12.4 Kulttuurin ja joukkoviestinnän yritysten toimipaikat maakunnittain 2009*
 12.4 Establishments of culture and media enterprises by region 2009*

Maakunta – Region	Toimipaikkoja – Establishments	Henkilöstö – Staff	Aputoimipaikkoja ¹⁾ – Ancillary establish- ments ¹⁾	Aputoimipaikkojen henkilöstö – Staff at ancillary establishments	Liikevaihto – Turnover	Liikevaihto / henkilö – Turnover / person
1 000 € – EUR 1 000						
Kaikki Suomen yritykset – All enterprises in Finland	350 880	1 420 227	1 588	28 072	333 882 621	235
Josta kulttuuri ja joukkoviestintä – Of which culture and the media	21 390	70 759	158	1 342	13 870 153	196
Kulttuuri ja joukkoviestintä (%) – Culture and the media (%)						
Uusimaa	9 986	37 862	51	715	9 486 263	349
– Pääkaupunkiseutu ²⁾ – Capital area ²⁾	8 201	34 405	43	554	9 097 785	264
– Muu Uusimaa – Rest of Uusimaa	1 785	3 457	8	161	388 478	85
Varsinais-Suomi	1 720	5 325	7	27	745 322	140
Satakunta	568	1 447	3	15	203 021	140
Kanta-Häme	531	1 514	2	40	232 301	154
Pirkanmaa	2 115	5 872	21	194	814 743	139
Päijät-Häme	741	1 711	4	20	210 206	123
Kymenlaakso	414	1 466	2	8	164 767	112
Etelä-Karjala – South Karelia	286	660	7	11	92 634	140
Etelä-Savo	382	1 315	8	13	199 995	152
Pohjois-Savo	529	1 442	6	17	219 370	152
Pohjois-Karjala – North Karelia	350	1 143	2	10	177 800	156
Keski-Suomi – Central Finland	858	3 135	6	41	318 092	102
Etelä-Pohjanmaa – South Ostrobothnia	492	1 097	5	52	153 648	140
Pohjanmaa – Ostrobothnia	564	1 968	6	18	208 879	106
Keski-Pohjanmaa – Central Ostrobothnia	172	537	1	3	60 900	114
Pohjois-Pohjanmaa – North Ostrobothnia	886	2 348	10	139	295 180	126
Kainuu	150	375	6	9	46 611	124
Lappi – Lapland	515	1 062	7	10	132 618	125
Ahvenanmaa – Åland	131	482	–	–	107 803	224

* Tilastokeskuksen vuoden 2008 toimialaluokitus (TOL2008). – The 2008 classification of industries of Statistics Finland (TOL2008).

1) Aputoimipaikka sijaitsee erillään varsinaisesta tuotantotoiminnasta ja tuottaa palveluja vain yritykselle itselleen. – An ancillary establishment is located separately from the actual production activity of an enterprise and only produces services (not goods) for the enterprise itself.

2) Helsinki, Espoo, Vantaa, Kauniainen.

Lähde – Source:

Tilastokeskus, Yritys- ja toimipaikkarekisteri – Statistics Finland, Business Register

12.5 Kulttuurihyödykkeiden tuonti ja vienti 1995–2010

12.5 Imports and exports of cultural goods 1995–2010

Tavaraluokka – Goods category	1995		2005		2007		2010	
	Tuonti – Imports	Vienti – Exports	Tuonti – Imports	Vienti – Exports	Tuonti – Imports	Vienti – Exports	Tuonti – Imports	Vienti – Exports
1 000 € käypään hintaan – EUR 1,000 at current value								
Kulttuurihyödykkeet yhteensä – Cultural goods total	381 257	435 876	1 050 605	693 993	1 421 670	890 793	956 600	379 875
Kaikki hyödykkeet yhteensä – All goods total	21 621 467	29 604 679	47 026 609	52 453 007	59 616 039	65 687 616	51 899 414	52 914 581
josta kulttuuri – of which culture (%).	1,8	1,5	2,2	1,3	2,4	1,4	1,8	0,7
Taide-, koriste- ja antiikkiesineet – Objects of art, ornaments and antiques	9 517	3 988	20 963	5 989	22 092	7 354	17 972	4 429
Kirjat, lehdet ym. painotuotteet – Books, journals and other printed matter	76 997	242 217	162 929	270 851	171 058	281 397	175 342	165 161
Huvipuistovälineet, pelit yms. – Fairground amusements, games, etc.	17 674	4 179	51 571	11 871	74 023	25 442	120 989	51 734
Soittimet ja soitintarvikkeet – Instruments and playing equipment	11 536	864	18 361	1 878	23 157	1 612	19 411	1 247
Kirjoitus-, piirustus- ja taiteilijatarvikkeet – Writing, drawing and artists' equipment	24 848	9 637	49 830	65 772	51 565	49 726	42 170	22 075
Kuvantallennus- ja toistolaitteet sekä kuvantallennustarvikkeet – Video recording and reproducing apparatus and video recording equipment	156 653	154 588	396 295	253 392	833 099	482 358	413 954	91 998
Äänentallennus- ja toistolaitteet sekä -tarvikkeet – Sound recording and reproduction apparatus and equipment	84 033	20 403	350 656	84 241	246 676	42 903	166 762	43 229

Lähteet – Sources:

Ulkomaankauppa 1995–2005. Helsinki: Tullihallitus – Foreign Trade 1995–2005. Helsinki: National Board of Customs
<http://uljas.tulli.fi>

12.6 Kulttuurihyödykkeiden tuonti ja vienti 2010
12.6 Imports and exports of cultural goods 2010

Tavaraluokka ¹⁾ – Goods category ¹⁾	Tuonti – Imports	Vienti – Exports
	€ käypään hintaan – EUR at current value	
Kulttuurihyödykkeet yhteensä – <i>Cultural goods total</i>	956 599 584	379 874 885
Kaikki hyödykkeet yhteensä – <i>All goods total</i>	51 899 414 375	52 914 581 413
josta kulttuuri – <i>of which culture (%)</i>	1,8	0,7
Taide-, koriste- ja antiikkiesineet – <i>Objects of art, ornaments and antiques</i>	17 972 314	4 429 254
Maalaukset, piirustukset ja pastellit – <i>Paintings, drawings and pastels (9701 10 00)</i>	474 603	1 380 544
Alkuperäiskaiverrukset, -painokset ja -litografiat – <i>Original engravings, prints and lithographs (9702 00 00)</i>	54 574	1 961
Kelim-, sumak-, karamanie- ja niiden kaltaiset käsin kudotut matot – <i>'Kelem', 'Schumacks', 'Karamanie' and similar hand-woven rugs (5702 10 00)</i>	373 393	19 563
Kulta- ja hopeasepänteokset ja niiden osat, jalometallia tai jalometallilla pleteroitua metallia – <i>Articles of goldsmiths' or silversmiths' wares and parts thereof, of precious metal or of metal clad with precious metal (7114)</i>	4 796 948	1 218 706
Käsin kudotut kuvakudokset (...) ja käsin neulatyönä kirjoitetut kuvakudokset (...) – <i>Hand-woven tapestries (...), and needle-worked tapestries (...)</i> (5805 00 00)	940	–
Mistä tahansa aineesta valmistetut alkuperäisveistokset ja -patsaat – <i>Original sculptures and statuary, in any material (9703 00 00)</i>	484 698	451 800
Pienoispatsaat ja muut keraamiset koriste-esineet – <i>Statuettes and other ornamental ceramic articles (6913)</i>	5 638 249	309 681
Pienoispatsaat ja muut koriste-esineet, muovia – <i>Statuettes and other ornamental articles, of plastic (3926 40 00)</i>	4 065 627	559 774
Puiset pienoisveistokset ja muut koriste-esineet muuta puulajia – <i>Statuettes and other ornaments, of wood, of other wood (4420 10 19)</i>	1 973 339	374 772
Puiset pienoisveistokset ja muut koriste-esineet trooppista puulajia – <i>Statuettes and other ornaments, of wood, of tropical wood (4420 10 11)</i>	62 813	227
Yli 100 vuotta vanhat antiikkiesineet – <i>Antiques of an age exceeding 100 years (9706 00 00)</i>	47 130	112 226
Kirjat, lehdet ym. painotuotteet – <i>Books, journals and other printed matter</i>	175 342 107	165 161 483
Kirjat, esitteet ja niiden kaltaiset painotuotteet; myös irrallisina lehtinä – <i>Printed books, brochures, leaflets and similar printed matter, whether or not in single sheets (4901)</i>	77 989 403	29 136 359
Muut painotuotteet, myös painetut kuvat ja valokuvat – <i>Other printed matter, including printed pictures and photographs (4911)</i>	39 734 862	77 117 561
Painetut tai käsinkirjoitetut nuotit, myös sidotut, nidotut tai kuvitetut – <i>Music, printed or in manuscript, whether or not bound or illustrated (4904 00 00)</i>	346 588	21 613
Sanoma- ja aikakauslehdet, myös jos ne ovat kuvitetut tai sisältävät mainosaineistoa – <i>Newspapers, journals and eriodicals, whether or not illustrated or containing advertising material (4902)</i>	57 271 254	58 885 950
Huvipuistovälineet, pelit yms. – <i>Fairground amusements, games, etc.</i>	120 988 600	51 734 437
Karusellit, keinut, ampumarataravusteet ja muut huvipuistovälineet, kiertävät sirkukset, kiertävät eläinnäyttelyt ja kiertävät teatterit – <i>Roundabouts, swings, shooting galleries and other fairground amusements; travelling circuses, travelling menageries and travelling theatres (9508 90 00)</i>	4 928 500	164 529
Seurapelivälineet ja pelilaitteet sisätiloja varten, biljardipelit, kasinoiden pelipöydät ja automaattiset keilapalvelusteet – <i>Articles for funfair, table or parlour games, including pin-tables, billiards, special tables for casino games and automatic bowling alley equipment (9504)</i>	116 060 100	51 569 908
Soittimet ja soitintarvikkeet – <i>Instruments and playing equipment</i>	19 410 992	1 247 296
Lyömäsoittimet (esim. rummut, ksylofonit, symbaalit, kastanjetit ja marakasit) – <i>Percussion musical instruments (e.g. drums, xylophones, cymbals, castanets, maracas) (9206 00 00)</i>	1 680 038	14 236
Kielisoittimet (esim. viulut, kitarat, harput) – <i>Other string musical instruments (e.g. violins, guitars, harps) (9202)</i>	2 479 525	93 238
Puhallussoittimet – <i>Wind musical instruments (9205)</i>	1 539 912	410 719
Pianot, cembalot ja muut koskettimistolla varustetut kielisoittimet – <i>Pianos, harpsichords and other keyboard stringed instruments (9201)</i>	2 192 876	884
Soittimet, joiden ääni saadaan aikaan tai joudutaan vahvistamaan sähköisesti (esim. urut, digitaalipianot, syntetisaattorit, kitarat ja hanurit) – <i>Musical instruments, the sound of which is produced, or must be amplified, electrically (e.g. organs, digital pianos, synthesizers, guitars, accordions) (9207)</i>	7 289 405	182 679
Soittimien kotelot ja laukut – <i>Musical instrument cases (4202 92 15)</i>	78 666	3 872
Soittimien osat ja tarvikkeet (esim. kielet); kaikenlaiset metronomit, ääniraudat ja virityspillit – <i>Parts and accessories (e.g. strings) of musical instruments; metronomes, tuning forks and pitch pipes of all kinds (9209)</i>	3 902 859	528 466
Soittorasiat, orkestrionit, posetiivit, mekaaniset laululinnut, ... – <i>Musical boxes, fairground organs, mechanical street organs, mechanical singing birds, ... (9208)</i>	247 711	13 202

12.6 Jatkuu
 12.6 Cont.

Tavaraluokka ¹⁾ – Goods category ¹⁾	Tuonti – Imports	Vienti – Exports
	€ käypään hintaan – EUR at current value	
Kirjoitus-, piirustus- ja taiteilijatarvikkeet – <i>Writing, drawing and artists' equipment</i>	42 170 206	22 074 672
Kivitalut ja muut kirjoitus- ja piirustustalut – <i>Slates and boards, with writing or drawing surfaces, whether or not framed (9610 00 00)</i>	2 974 225	172 354
Painovärit, kirjoitus- ja piirustusmusteet, myös tussi, sekä muut musteet – <i>Printing ink, writing or drawing ink and other inks, whether or not concentrated or solid (3215)</i>	36 072 757	21 809 287
Pastelliilit ja piirustushileet – <i>Pastels and drawing charcoals (9609 90 10)</i>	623 395	3 241
Taiteilijan-, koulu- ja julistevärit, sävytysvärit, harrastevärit ja niiden kaltaiset värit – <i>Artists', students' or signboard painters' colours, modifying tints, amusement colours and the like, in tablets, tubes, jars, bottles, pans or in similar forms or packings (3213)</i>	2 107 776	54 016
Taiteilijansiveltimet ja kirjoitussiveltimet – <i>Artists' and writing brushes (9603 30 10)</i>	392 053	35 774
Kuvantallennus- ja toistolaitteet sekä kuvantallennustarvikkeet – <i>Video recording and reproducing apparatus and video recording equipment</i>	413 953 587	91 998 399
Elokuvakamerat ja -projektorit, myös jos niissä on äänen tallennus- ja toistolaitteet – <i>Cinematographic cameras and projectors, whether or not incorporating sound recording or reproducing apparatus (9007)</i>	2 613 635	984 113
Laitteet ja varusteet valo- ja elokuva-laboratorioita varten..., valkokankaat – <i>Apparatus and equipment for photographic (including cinematographic) laboratories (...), not specified or included elsewhere in this chapter; negatoscopes; projection screens (9010)</i>	2 736 040	276 939
Objektiivit kameroita, projektoreita tai valokuvan suurennus- tai pienennyslaitteita varten – <i>Objective lenses for cameras, projectors or photographic enlargers or reducers (9002 11 00)</i>	14 803 170	2 318 417
Projektorit, muut kuin elokuva-projektorit ja profiiliprojektorit; valokuvan (mutta ei kuitenkaan elokuvan) suurennus- ja pienennyslaitteet – <i>Image projectors, other than cinematographic; photographic (other than cinematographic) enlargers and reducers (9008)</i>	5 220 574	173 295
TV-vastaanottimet, joissa on kuvaputki, kuvaruutu tai näyttö (myös laitteet internet-yhteyttä varten, jotka pystyvät vastaanottamaan televisiosignaaleja), videoviritimet ja televisioprojektorit – <i>Reception apparatus for television with integral tube, screen or display (also device with access to the Internet and capable to receive television signals), video tuners and television projectors (8528 7113 – 8528 7300)</i>	256 328 970	75 280 231
Valokuvauskamerat, -salamalaitteet ja -lamput – <i>Photographic (other than cinematographic) cameras; photographic flashlight apparatus and flashbulbs other than discharge lamps of heading No. 8539 (9006)</i>	8 791 981	588 517
Digitaalikamerat – <i>Digital cameras (8525 8030)</i>	99 922 805	7 181 285
Videokameranauhurit – <i>Video camera recorders (8525 8091, 8525 8099)</i>	7 136 158	1 414 274
Elokuvafileit, valotetut ja kehitetyt, myös yhdistettyinä ääniraitaan tai sisältäen vain ääniraidan – <i>Cinematographic film, exposed and developed, whether or not incorporating sound track or consisting only of sound track (3706)</i>	434 132	41 015
Valokuvausfileit rullissa, säteilyherkät, valottamattomat, valottamattomat mikrofileit – <i>Photographic film in rolls, sensitized, unexposed, of any material other than paper, paperboard or textiles; instant print film in rolls, sensitized, unexposed, unexposed microfilms (3702)</i>	1 619 215	309 682
Valokuvauslevyt ja -fileit, valotetut ja kehitetyt, muut kuin elokuvafileit, valotetut ja kehitetyt mikrofileit – <i>Photographic plates and film, exposed and developed, other than cinematographic film, microfilms exposed and developed (3705)</i>	152 733	212 330
Valokuvauslevyt ja -laakafileit, valottamattomat – <i>Photographic plates and film in the flat, sensitized, unexposed, of any material other than paper, paperboard or textiles; instant print film in the flat, sensitized, unexposed, whether or not in packs (3701)</i>	12 416 803	3 148 214
Valokuvauslevyt, -fileit, -paperi, -kartonki, -pahvi ja tekstiilit, valotetut kehitämättömät – <i>Photographic plates, film, paper, paperboard and textiles, exposed but not developed (3704)</i>	43 383	1 843
Valokuvauspaperi, -kartonki, -pahvi ja -tekstiilit, valottamattomat – <i>Photographic paper, paperboard and textiles, sensitized, unexposed (3703)</i>	1 733 988	68 244
Äänentallennus- ja toistolaitteet sekä -tarvikkeet – <i>Sound recording and reproduction apparatus and equipment</i>	166 761 778	43 229 344
Gramofonilevyt ja muut mediat äänen tai kuvan toistoon, sisältäen tallenteen, myös matriisit ja isiot äänilevyjen valmistusta varten – <i>Gramophone records and other recorded media for sound or picture, incl. matrices and masters for the production of records (8523 8099)</i>	1 168 461	680 377
Digitaaliset monikäyttölevyt, dvd-levyt, tallenteen sisältävät – <i>Recorded digital multi-purpose records, DVDs (8523 4051)</i>	56 176 254	10 906 886
Levysoittimet (joko sähkövahvistimella varustettuna tai ilman), kasettisoittimet ja muut äänentoistolaitteet poislukien puhelinvastaajat, sanelunpurkukoneet ja sanelukoneet – <i>Turntables (record-decks), record players, cassette-players and other sound reproducing apparatus, not incorporating a sound recording device, excluding phone answering machines, transcribing machines and dictating machines (8519)</i>	8 581 389	5 245 735
Mikrofonit ja niiden jalustat; kaiuttimet, myös koteloidut; kuulokkeet, myös kuulokemikrofoniyhdistelmät; sähköllä toimivat äänitaajuusvahvistimet; sähköllä toimivat äänenvahvistusyhdistelmät – <i>Microphones and stands therefor; loudspeakers, whether or not mounted in their enclosures; headphones, earphones and combined microphone / speaker sets; audio-frequency electric amplifiers; electric sound amplifier sets (8518)</i>	71 376 952	25 447 777
Radiovastaanottimet – <i>Radio receivers (8527)</i>	29 458 722	948 569

 1) Euroopan Yhteisöjen CN (Combined Nomenclature) -luokitus. – *The CN (Combined Nomenclature) classification of the European Communities.*

 Lähde – Source:
<http://uljas.tulli.fi>

12.7 Taide- ja antiikkiesineiden tuonti ja vienti 2000–2010

12.7 Imports and exports of works of art and antiques 2000–2010

Tavaraluokka ¹⁾ – Goods category ¹⁾	2000	2005	2006	2007	2008	2009	2010	
	1 000 €							
Tuonti – Imports								Merkittävin alkuperämaa 2010 – Principal country of origin 2010
Yhteensä – Total	1 354	4 055	14 678	6 930	1 710	1 486	1 061	
Maalaukset, vesivärimaalaukset ja pastellit – Paintings, drawings and pastels (9701 10 00)	1 042	3 647	13 489	5 294	871	1 307	475	Yhdysvallat – USA
Alkuperäiskaiverrukset, -painokset ja -litografiat – Original engravings, prints and lithographs (9702 00 00)	60	183	159	110	56	15	55	Yhdysvallat – USA
Mistä aineesta tahansa valmistetut alkuperäisveistokset ja -patsaat – Original sculptures and statuary, in any material (9703 00 00)	200	36	785	1 332	466	48	485	Sveitsi – Switzerland
Yli 100 vuotta vanhat antiikkiesineet – Antiques of an age exceeding 100 years (9706 00 00)	52	188	245	195	317	117	47	Yhdysvallat – USA
Vienti – Exports								Merkittävin määrämaa 2010 – Principal country of destination 2010
Yhteensä – Total	725	2 018	21 217	2 138	2 453	1 850	1 947	
Maalaukset, vesivärimaalaukset ja pastellit – Paintings, drawings and pastels (9701 10 00)	478	694	14 539	1 079	1 312	1 502	1 381	Venäjä – Russia
Alkuperäiskaiverrukset, -painokset ja -litografiat – Original engravings, prints and lithographs (9702 00 00)	60	65	39	6	87	–	2	Norja – Norway
Mistä aineesta tahansa valmistetut alkuperäisveistokset ja -patsaat – Original sculptures and statuary, in any material (9703 00 00)	149	604	6 444	249	654	131	452	Sveitsi – Switzerland
Yli 100 vuotta vanhat antiikkiesineet – Antiques of an age exceeding 100 years (9706 00 00)	39	655	195	803	400	217	112	Yhdysvallat – USA

1) Euroopan Yhteisöjen CN (Combined Nomenclature) -luokituksen mukaan. – According to the CN (Combined Nomenclature) -classification of the European Communities.

Lähteet – Sources:

Ulkomaankauppa 2000–2010. Helsinki: Tullihallitus. – Foreign trade 2000–2010. Helsinki: National Board of Customs.
http://tuljas.tulli.fi

12.8 Tekijänoikeusjärjestöjen keräämät ja tilittämät tekijänoikeuskorvaukset 2009

12.8 Royalties collected and disbursed by copyright societies 2009

	Kopiosto	Kuvasto	Teosto	Gramex	Tuotos	Sanasto	Yhteensä – Total
	€ – EUR						
Kerätyt korvaukset – Royalties collected	24 710 000	474 429	49 866 000	18 294 000	920 316	2 200 000	96 464 745
– kotimaasta – from Finland	24 360 000	401 397	41 165 000	17 901 000	864 579	2 200 000	86 891 976
– ulkomailta – from abroad	350 000	73 032	8 701 000	393 000	55 737	–	9 572 769
Tilitetyt korvaukset – Royalties disbursed	21 342 000	349 089	44 563 000	11 991 942	808 641	–	79 054 672

Lähteet – Sources:

Kopiosto – Kopiosto Copyright Society

Kuvasto – Visuaalisen alan taiteilijoiden tekijänoikeusyhdistys – Kuvasto – Visual Artists' Copyright Society

Säveltäjäin Tekijänoikeustoimisto Teosto – Teosto, the Finnish Composers' Copyright Society

GRAMEX – Esittävien taiteilijoiden ja äänitteiden tuottajien tekijänoikeusyhdistys – GRAMEX – Copyright Society of Performing Artists and Phonogram Producers in Finland

Av-tuottajien tekijänoikeusyhdistys Tuotos – Tuotos – Copyright association for audiovisual producers in Finland

Kirjallisuuden alan tekijänoikeusjärjestö Sanasto – Sanasto – Copyright association for writers and translators

12.9 Hyvitysmaksun tuotto ja käyttö 2003–2010*

12.9 Revenues from private copying remunerations and their allocation 2003–2010*

	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010
	1 000 € – EUR 1 000							
Tuotto – Revenues	9 907	11 785	11 264	11 440	15 170	13 033	9 895	9 671
Käyttö – Allocation	9 907	11 785	11 264	11 440	¹⁾ 12 770	#VALUE	9 447	9 671
Suorat korvaukset oikeudenomistajille – Direct compensation to copyright holders	5 634	6 738	6 359	6 438	7 136	7 253	5 413	5 413
Kopioston kautta – Via Kopiosto Copyright Society	2 011	2 318	2 386	2 464	2 858	2 979	2 145	2 145
Gramexin kautta – Via Gramex, Copyright Society of Performing Artists and Phonogram Producers in Finland	1 725	2 121	1 870	1 861	1 978	1 962	1 516	1 516
Teoston kautta – Via Teosto, Finnish Composers' Copyright Society	1 603	1 961	1 750	1 747	1 872	1 866	1 432	1 432
Tuotoksen kautta – Via Tuotos, Copyright association for audiovisual producers in Finland	295	338	353	366	427	447	320	320
Väilliset korvaukset – Indirect compensation	3 987	4 672	4 575	4 629	5 634	5 780	4 034	4 034
Kopiosto/AVEK – Promotion Centre for Audiovisual Culture in Finland (AVEK)	1 855	2 120	2 242	2 292	2 947	3 082	2 050	2 050
AV-musiikkituotanto (ESEK/LUSES) – Audio-visual music production (ESEK/LUSES)	²⁾	²⁾	²⁾	²⁾	²⁾	²⁾	²⁾	²⁾
ESEK – Finnish Performing Music Promotion Centre	1 126	1 353	1 240	1 250	1 447	1 460	1 008	1 008
LUSES – Foundation for the Promotion of Finnish Music	636	789	678	670	700	687	519	519
Suomen Tekijänoikeudellinen Yhdistys ry. – Finnish Copyright Association	129	132	127	126	142	146	106	106
Suomalaisen musiikin tiedotuskeskus FIMIC – Finnish Music Information Centre					76	75		
Tekijänoikeuden tiedotus- ja valvontakeskus – Copyright Information Centre	105	119	135	135	149	152	222	222
Kirjallisuuden edistämiskeskus – Centre for the Promotion of Finnish Literature	101	120	112	113	124	126	93	93
Kuvasto/VISEK – Centre for the Promotion of Visual Art	29	33	34	36	41	43	30	30
Kuurojen liitto ry. – Association for the Deaf	6	6	6	7	8	8	6	6
Siirretty myöhemmin jaettavaksi – To be allocated later	286	375	330	373	368	–	224	224

* Maksu kerätään tekijänoikeuslain 821/2005 perusteella. Opetus- ja kulttuuriministeriö vahvistaa vuosittain hyvitysmaksujen suuruuden ja päättää niiden käyttösuunnitelmasta. – The remuneration is collected pursuant to copyright law 821/2005. The remunerations and the principles governing their allocation are determined annually by the Ministry of Education and Culture.

1) 2,4 milj. euroa siirretty käytettäväksi 2008 ja 2009. – EUR 2.4 million to be allocated in 2008 and 2009.

2) Sisältyy ESEKin lukuun. – Included in the figure of ESEK.

Lähteet – Sources:

Teoston toimintakertomukset – The Finnish Composers' Copyright Society annual reports

Opetus- ja kulttuuriministeriö – Ministry of Education and Culture

12.10 Esittävän säveltaiteen edistämiskeskus ESEKin myöntämä tuki 2001–2009*

12.10 Grants and subsidies from the Finnish Performing Music Promotion Centre (ESEK) 2001–2009*

	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	Josta kevyt musiikki ¹⁾ – Of which light music ¹⁾
	1 000 € – EUR 1,000									%
Tehtäväalue – Function	Tuki – Grants									
Yhteensä – Total	1 689	1 373	1 478	1 519	1 487	2 083	2 072	2 265	2 185	..
Äänitetuotanto – Recording production	604	469	487	453	523	468	401	452	407	80
Esiintymistilaisuudet ²⁾ – Public appearance ²⁾	597	399	518	416	478	606	438	527	450	56
Audiovisuaaliset musiikkiohjelmat ³⁾ – Audiovisual music programmes ³⁾	453	389	439	623	457	617	614	580	570	n.–ca. 100
Koulutustoiminta – Training and education	34	35	34	27	29	31	32	31	34	40
Työskentely – Working	–	–	–	–	–	161	270	373	473	..
Markkinointi ja vienti – Marketing and export	–	–	–	–	–	201	237	281	247	n.–ca. 100
Julkaisu- ja muu toiminta – Publishing and other activities	1	81	1	–	8	22	5	..

* Toiminta rahoitetaan pääosin ulkomaisen musiikin esittämisestä Suomessa perityillä korvauksilla ja kasettimaksutuotoilla – Funded mainly through fees collected from the playing of foreign music in Finland and cassette royalty fees.

1) Lopun saa "vakava" musiikki. – The rest is granted to "serious" music.

2) Sisältää kuorojen ulkomaanmatkojen tuen. Vuonna 2009 niihin myönnettiin opetusministeriön tukea 62 000 euroa. – Includes Ministry of Education support to international tours of choirs. In 2009, the sum was EUR 62,000.

3) ESEKin ja LUSESin yhteisen AV-jaoston jakamaa tukea. – Subsidies from the audiovisual section of ESEK and LUSES.

Lähde – Source:

Esittävän säveltaiteen edistämiskeskus ESEK – Finnish Performing Music Promotion Centre

12.11 Audiovisuaalisen kulttuurin edistämiskeskus AVEKin tukitoiminta 2000/01–2009/10*

12.11 Grants and subsidies from the Promotion Centre for Audiovisual Culture in Finland (AVEK) 2000/01–2009/10*

Tehtäväalue – Function	Toimikausi – Year									
	2000/01	2001/02	2002/03	2003/04	2004/05	2005/06	2006/07	2007/08	2008/09	2009/10
	1 000 € – EUR 1 000									
Yhteensä – Total	2 239	2 293	2 174	1 930	1 662	1 994	1 967	2 119	2 456	2 368
Tuotantotuki – Production subsidies	1 827	1 820	1 801	1 600	1 435	1 635	1 478	1 501	1 854	1 665
– Lyhyt- ja dokumenttielokuvat – <i>Short films and documentaries</i>	1 603	1 519	1 485	1 279	1 149	1 307	1 186	1 202	1 376	1 158
– Mediataide ja multimedia – <i>Video art and multimedia</i>	224	301	316	321	286	329	292	299	291	341
– Käsikirjoitukset – <i>Manuscripts</i>	–	–	–	–	–	–	–	–	186	167
Koulutustuki – Educational subsidies	153	166	131	139	131	113	141	121	130	159
– Henkilökohtaiset apurahat – <i>Personal grants</i>	115	118	100	84	92	72	81	82	93	98
– Muu koulutustuki – <i>Other educational subsidies</i>	38	48	31	54	39	40	60	39	36	61
Festivaali- ja muu av-kulttuurin tuki – Support for festivals and audiovisual culture	151	172	129	106	96	101	100	136	139	167
Kansainvälistymistuki – Support for international functions	108	134	114	85	66	145	–	–	–	–
Kulttuurivientituki – Support for cultural export	–	–	–	–	–	–	104	157	193	155
Vieterituki (kehittelytyö) – “Vieteri” support (development work)	–	–	–	–	–	–	145	203	141	222

* Toiminta rahoitetaan pääosin hyvitysmaksuvaroista. – Funded mainly through private copying remunerations.

Lähteet – Sources:

AVEKin toimintakertomukset – Annual reports of AVEK

13 Kansainvälinen katsaus

Kappaleessa tarkastellaan EU-maiden sekä eräiden muiden maiden kulttuurieroja tilastojen valossa. Tietoja vertailtaessa on syytä muistaa, että yhdenmukaistamispyrkimyksistä huolimatta tilastointitavoissa on maakohtaisia eroja, eikä tietojen täydelliseen vertailukelpoisuuteen aina päästä edes Euroopan unionin tai Pohjoismaidenkaan sisällä.

Kieli ja uskonto ovat kulttuurin peruselementtejä. Maailmassa on eniten kiinankielisiä ihmisiä, yli 1,2 miljardia vuonna 2008. Toiseksi puhutuin kieli on espanja, ja kolmannella sijalla tulee englanti. Kumpaan puhuu äidinkielenä noin 330 miljoonaa henkeä. Vuodesta 1995 kiinankielisten määrä on noussut lähes 44 prosenttia, kun taas espanjan- ja englanninkielisten määrä on pysynyt entisellään (Suomen tilastollinen vuosikirja 1996 ja 2010). (Taulukko 13.1.)

Euroopan komission Eurobarometri-haastattelututkimuksen (Europeans and their Languages 2006) mukaan Euroopan unionin yleisin äidinkieli on saksa, joka on äidinkielenä 18 prosentilla EU:n väestöstä. Englanti tai italia on äidinkielenä 13 prosentilla ja ranska 12 prosentilla. Kun mukaan otetaan muut kuin äidinkielet, EU-maiden osuutuin kieli on englanti, jonka 30 prosenttia vastanneista ilmoitti parhaimmaksi vieraaksi kielekseen. 44 prosenttia vastanneista ei osaa mitään vierasta kieltä niin hyvin, että kykenisi sillä kommunikoidaan. Vierasta kieltä osaamattomien osuus oli suurin Irlannissa (66 prosenttia vastanneista) ja Britanniassa (62 prosenttia), pienin Luxemburgissa (1 prosentti), Slovakiassa (3 prosenttia) ja Latviassa (5 prosenttia). Tutkimus tehtiin vuonna 2005, jolloin EU:n jäsenmaita oli 25.

Uskontokunnista suurimman muodostavat kristityt, joita oli maailmassa lähes 2,3 miljardia vuonna 2009. Kristityistä noin puolet on roomalaiskatolisia. Euroopan väestöstä kristittyjen osuus on noussut 76:sta yli 80 prosenttiin vuodesta 1995 vuoteen 2009. Samassa ajassa muslimien osuus on kasvanut 4:stä noin 5,6 prosenttiin. Muslimit ovat toiseksi suurin uskontokunta maailmassa (yli 1,5 miljardia henkeä), ja kolmannella sijalla ovat hindut (lähes 1 miljardi henkeä vuonna 2009). Vuodesta 1995 eniten on kasvanut muslimien määrä (lähes 40 prosenttia). Hindujen määrä on noussut lähes 20 prosenttia ja kristittyjen määrä runsaat 17. Uskontokuntiin kuulumattomia oli noin 640 miljoonaa vuonna 2009. Vaikka uskontokuntiin kuulumattomien määrä onkin viime aikoina lisääntynyt useissa maissa, koko maailmassa määrä on vähentynyt noin 24 prosentilla vuodesta 1995.

(Suomen tilastollinen vuosikirja 1997 ja 2010). (Taulukko 13.2.)

Euroopan komission Eurobarometri-haastattelututkimuksessa on tutkittu Euroopan asukkaiden uskonnollisuutta tiedustelemalla jumaluskhoa. Tulosten mukaan eniten Jumalan olemassaoloon uskovia on maissa, jotka ovat lähes täysin roomalaiskatolisia, ortodoksia tai islamilaisia ja joissa uskonnolla on vahva asema yhteiskunnassa: esimerkiksi Maltalla, Kyproksella, Kreikassa, Portugalissa ja Puolassa 80–95 prosenttia vastanneista ilmoitti uskovansa Jumalan olemassaoloon, ja islamilaisessa Turkissa osuudeksi tuli niin ikään 95 prosenttia. Vähiten Jumalan olemassaoloon uskovia oli sellaisissa maissa, joissa uskonnolla ei perinteisesti ole ollut kovin voimakasta osuutta yhteiskunnassa, kuten esimerkiksi Virossa (16 prosenttia vastanneista ilmoitti uskovansa Jumalan olemassaoloon), entisen Itä-Saksan alueella (19 prosenttia), Tšekissä (19 prosenttia), Ruotsissa (23 prosenttia), Tanskassa (31 prosenttia) ja Hollannissa (34 prosenttia). (Social Values, Science and Technology 2005.)

Kulttuuriperinnön suojelun piiriin luetaan Euroopan unionissa rakennukset, ympäristö, irtaimisto, taideteokset sekä henkinen kulttuuriperintö. Vain osasta kulttuuriperintöä on saatavissa tilastotietoja, nekin usein heikosti vertailukelpoisia. Esimerkiksi museoiden määrittely ja hallinnollinen jaottelu on hyvin erilaista eri maissa, mikä vaikeuttaa tilastovertailuja. Maiden omien tilastojen mukaan Saksassa oli lähes 4 800 museota vuonna 2008, ja niissä kertyi käyntejä lähes 105 miljoonaa, kun taas lähes yhtä suuren Ranskan 1 200:ssa museossa käyntejä kertyi 55 miljoonaa eli ainoastaan hieman yli puolet Saksan museoiden käyntimäärästä. Venäjän noin 2 500 museossa käyntejä oli yli 80 miljoonaa vuonna 2008. Pohjoismaista innokkaimmat museokävijät löytyvät Islannista: vuonna 2006 käyntejä kertyi 421 sataa asukasta kohden. (Kansojen Eurooppaa rakentamassa – Euroopan unioni ja kulttuuri.) (Taulukko 13.3.)

Yksittäisistä museokohteista maailman suosituin on pitkään ollut Pariisin Louvre, jossa käyntimäärä vuonna 2010 kohosi 8,5 miljoonaan. Lontoon British Museumissa käyntimäärä oli yli 5,8 miljoonaa, ja kolmannella sijalla olevassa Metropolitan Museum of Art'issa (New York) käyntimäärä ylisi yli 5,2 miljoonaan. 5 miljoonan käynnin raja ylittyi myös Lontoon Tate Modern -museossa. Suosituimman näyttelyn, Designing the Lincoln Memorial Washingtonin National Gallery of

Artissa, käyntimäärä kohosi lähes 3 miljoonaan. Kymmenestä eniten yleisöä vetäneestä näyttelystä 7 oli järjestetty Yhdysvalloissa ja vain 1 Euroopassa. (Taulukot 13.4–13.6.)

Museoiden lisäksi eräät muutkin kulttuurinähtävyydet kuuluvat maailman suosituimpiin matkailukohteisiin. Esimerkiksi Pariisin Notre Damessa ja Sacré Coeur Basilicassa vuotuiset käyntimäärät ovat nousseet jopa yli 10 miljoonan. Joissakin pyhiinvaelluskohteissa kävijöitä on vieläkin enemmän. Eiffel-tornissa kirjattiin 6,6 miljoonaa käyntiä vuonna 2009, Versaillesin linnassa 5,6 miljoonaa ja Universal-studioissa Hollywoodissa noin 5 miljoonaa vuonna 2008. (Taulukko 13.4.)

Unescon maailmanperintökohteita oli kaikkiaan 936 vuonna 2011. Niistä 725 oli kulttuurikohteita ja 28 kulttuuri- ja luonnonperinnön yhdistelmäkohteita. Euroopassa kulttuuriperintökohteita on eniten Italiassa (44 kpl) ja Espanjassa (39). Yli 30 kohdetta on myös Ranskassa ja Saksassa. Maailmanperintökohteiden kokonaismäärä on lisääntynyt 124:lla vuodesta 2005. Euroopan maista eniten uusia kohteita tänä aikana, 4 kpl, on saanut Ranska. (<http://whc.unesco.org>) (Taulukko 13.7.)

Yleisten kirjastojen määrä, myös asukasluukuun suhteutettuna, on suurin Venäjällä. Siellä oli kaikkiaan noin 47 000 yleistä kirjastoa vuonna 2008. Venäjän tilastoissa ei ole tietoja lainamääristä, mutta lainausaktiivisuus on Suomessa maailman huippuluokkaa, 18,5 lainaa asukasta kohde vuonna 2009. Kirjastojen vertailua maiden välillä vaikeuttaa kirjastotyyppien erilainen luokittelu eri maissa. (Taulukko 13.8.)

Pohjoismaista eniten kirjoja julkaistaan Ruotsissa, yli 26 000 nimekettä vuonna 2008. Asukasluukuun suhteutettuna ykkössijalla on Islanti yli 5 nimekkeellä 1 000 asukasta kohden. Virossakin päästiin lähes 3,5 nimekkeeseen 1 000 asukasta kohden vuonna 2009. Kiinassa julkaistaan vuosittain valtaisa määrä kirjanimekkeitä, yli 300 000 vuonna 2009, mutta 1 000 asukasta kohden ainoastaan 0,2 nimekettä. Julkaistujen tietokirjanimekkeiden määrä on kaikissa vertailutaulukossa mukana olevissa maissa suurempi kuin kaunokirjanimekkeiden kaunokirjojen osuuden vaihdeltaessa Saksan lähes 40 prosentista Kiinan noin 8 prosenttiin kaikista nimekkeistä. (Taulukko 13.9.)

Teattereiden määrässä sekä niiden yleisö määrässä on suuria eroja eri maiden välillä, mutta vertailu on vaikeaa, koska tilastoihin sisältyvät teatterit on valittu eri maissa erilaisin perustein. Asukasluukuun suhteutettuna islantilaiset näyttävät olevan Pohjoismaiden innokkaimmat teatterissa kävijät: vuotuinen yleisömäärä Islan-

nin teattereissa on lähes yhtä suuri kuin maan asukasluuku, kun muissa Pohjoismaissa se jää Suomea lukuun ottamatta selvästi alle puoleen asukasluvusta. Venäjällä teattereita on lähes 600, Yhdysvalloissa sen sijaan yli 1 900. Silti molemmissa maissa kokonaisyleisömäärä on samoissa lukemissa, runsaat 30 miljoonaa vuodessa. (Taulukko 13.10.)

Äänitteiden vähittäismyynnin arvo koko maailmassa oli runsaat 24 miljoonaa dollaria vuonna 2010. Summassa on pudotusta yli 34 prosenttia vuodesta 2000, minkä tärkeimpänä syynä pidetään fyysisiä äänitteitä halvempien verkkolataus- ja suoratoisto- yms. äänitteiden myynnin voimakasta kasvua fyysisten äänitteiden kustannuksella. Joissakin maissa, esimerkiksi Etelä-Koreassa ja Kiinassa, jo selvästi yli puolet äänitteiden vähittäismyynnin arvosta muodostuu ei-fyysisistä äänitteistä, ja Yhdysvalloissakin osuus oli jo lähes puolet vuonna 2010. Maailman suurin äänitteiden myyjä on edelleen Yhdysvallat, mutta sen osuus maailman äänitteiden vähittäismyynnin arvosta on pudonnut 38 prosentista 30 prosenttiin vuodesta 2000 vuoteen 2010, minkä syynä lienee muita suuria äänitemaita nopeampi halpojen ei-fyysisten äänitteiden yleistymisen. (Recording Industry in Numbers 2011.) (Taulukko 13.11.)

Ei-fyysisten äänitteiden läpimurrosta huolimatta maailman albumiäänitteiden kappalemyyntimäärästä cd-levyjen osuus on pysytellyt 80 prosentin tuntumassa koko 2000-luvun ajan. Loppuosaa (noin 20 prosenttia) koostuu nykyisin pääosin ei-fyysisistä albumeista sekä musiikkivideoista. Singlemyynnissä cd-levyt ovat lähes kokonaan korvautuneet ei-fyysisillä vaihtoehtoilla. Samalla singlejen kappalemyyntimäärä on seitsemenkertaistunut vuodesta 2003 vuoteen 2009, kun samassa ajassa albumien kappalemyyntimäärä on pudonnut puoleen. (Recording Industry in Numbers 2010.)

Myytyjen äänitteiden alkuperä vaihtelee huomattavasti maittain. Vuonna 2009 kotimaisia äänitteitä myytiin eniten Yhdysvalloissa (93 prosenttia fyysisten äänitteiden myynnin arvosta), Japanissa (78 prosenttia), Turkissa (71 prosenttia) ja Kreikassa (63 prosenttia). Ulkomaisten äänitteiden osuus sen sijaan oli suurin Keski-Amerikan ja Karibian alueella (92 prosenttia), Uudessa Seelannissa (89 prosenttia) sekä joissakin Etelä-Amerikan maissa (Ecuadorissa, Venezuelassa ja Perussa 87–90 prosenttia). (Recording Industry in Numbers 2010.)

Vuonna 2009 elokuvissa käyntejä kertyi EU:n jäsenmaissa noin 980 miljoonaa, lähes 6 prosenttia enemmän kuin edellisvuonna. Asukasta kohden laskettuna innokkaimmin elokuvissa käy-

dään Yhdysvaltojen ohella Islannissa, Irlannissa ja Ranskassa (kussakin maassa keskimäärin noin 3–5 kertaa vuodessa). Elokuvasaleja oli Yhdysvalloissa yli 39 000 vuonna 2009. Euroopan ykkönen on Ranska lähes 5 500 salilla. Yhdysvalloissa oli noin 7 800 asukasta elokuvasalia kohden. Euroopassa salitiheys on suurempi maanosan länsiosissa kuin itäosissa: Irlannissa, Norjassa, Ruotsissa, Espanjassa ja Ranskassa on noin 10 000 – 11 000 asukasta salia kohden, kun taas Makedoniassa ja Romaniassa on yli 110 000 asukasta salia kohden. Vähintään 8-salisten ns. multiplex-teattereiden osuus elokuvateattereista on suurin Britanniassa, Espanjassa ja Belgiassa, joissa sellaisia on yli 60 prosenttia kaikista elokuvateattereista. (Film and Home Video Yearbook 2010.) (Taulukot 13.12 ja 13.13.)

Maailman taidehuutokauppojen liikevaihto oli noin 4,7 miljardia dollaria vuonna 2009. Taantuman seurauksena liikevaihto putosi puoleen vuodesta 2007, jolloin se oli yli 9 miljardia dollaria. Yhdysvaltojen ja Britannian osuus liikevaihdosta laski selvästi, kun taas Kiinan ja Ranskan osuus yli kaksinkertaistui. (Art Market Trends 2009.) TEFAFin raportin (The Global Art Market in 2010: Crisis and Recovery) mukaan vuonna 2010 taidekauppa piristyi jälleen selvästi, ja markkinoiden volyyymi kasvoi 52 prosenttia edellisvuodesta. Ensimmäistä kertaa Kiina nousi taidemarkkinoilla maailman toiseksi suurimmaksi maaksi ohittaen Britannian.

Art Market Trends 2010 -katsauksen mukaan taiteen huutokauppamyynnissä Kiina nousi vuonna 2010 maailman ykkössijalle, kun 33 prosenttia maailman taidehuutokauppojen myynnistä kertyi Kiinassa. Toisella sijalla oli Yhdysvallat vajaan 30 prosentin ja kolmannella sijalla Britannia 19 prosentin osuudella. Kiinan osuuden jyrkkää nousua selittää osaltaan kiinalaistaiteilijoiden arvostuksen nousu: myyntiarvoltaan kymmenestä kalleimmasta taiteilijasta 4 oli kiinalaisia vuonna 2010. Taidehuutokauppojen kokonaisliikevaihto kohosi vuonna 2010 9,4 miljardiin dollariin ylittäen siis vuoden 2007 summan. (www.artmarketinsight.com, Art Market Trends 2010.) (Taulukko 13.14.)

Lamavuosinakin yksittäisistä teoksista on maksettu huippuhintoja: vuonna 2010 Christie'sillä New Yorkissa myytiin Picasson teos Alaston taiteilijan tarjottimella maailmanennätyshintaan 106,5 miljoonaa dollaria. Näin ollen maailman taidehuutokaupoissa myydyistä maalauksista 3 kalleinta ovat kaikki Picasson teoksia. Myös myyntihintojen yhteisarvolla mitattuna Picasso on useana vuonna

ollut huutokaupoissa maailman kallein taiteilija. Nykytaiteen osuus taidehuutokauppojen liikevaihdosta on ollut kasvusuunnassa 2000-luvulla: vuonna 2010 osuus oli 10 prosenttia, kun vuosina 2000–2002 se oli vain noin 3 prosenttia. (www.artmarketinsight.com, Art Market Trends 2010.) (Taulukot 13.15 ja 13.16.)

Euroopan unioni tukee ja edistää kulttuurivaihtoa jäsenmaiden välillä ammattilais- ja harastajatasolla sekä myös koulutuksessa. Kulttuuriala työllistää EU:n jäsenmaissa kaikkiaan noin 3,6 miljoonaa henkeä eli noin 1,7 prosenttia koko työllisestä työvoimasta. Vuodesta 2005 kulttuurityövoiman määrä on vähentynyt yli 26 prosentilla (noin 1,3 miljoonalla hengellä), kun vastaavana aikana koko työvoiman määrä EU-maissa on lisääntynyt lähes puolella prosentilla (lähes 9 miljoonalla hengellä). EU-maista kulttuuriala työllistää lukumääräisesti eniten ihmisiä Saksassa (yli 1 miljoona henkeä) ja Britanniassa (noin 870 000 henkeä). Kulttuurialan osuus koko työllisestä työvoimasta on Euroopassa suurin Islannissa (3,2 prosenttia koko työllisestä työvoimasta). Portugalissa ja Romaniassa osuus jää alle 1 prosentin. (Cultural Statistics – 2011 edition, Cultural Statistics – 2007 edition.) (Taulukko 13.17.)

Kulttuurituotteiden kaupassa Britannia on EU-maiden ykkönen kirjojen sekä taide-, antiikki- ja keräilyesineiden kohdalla, kun taas cd-levyjen kaupassa EU:n suurin maa on Saksa. (Taulukko 13.18.) Kulttuurituotteiden hinnat kuvastavat osaltaan tulo- ja elinkustannuseroja eri maissa. Taulukkoon 13.19 on koottu joidenkin tuotteiden ja palveluiden hintoja Euroopan maissa. Esimerkiksi sama normaalihintainen cd-levy maksaa maasta riippuen 4–32 euroa, kirja 9–35 euroa ja museon pääsymaksu 0–15 euroa. Cd-levyt ovat kalleimpia Sveitsissä, kirjat Sloveniassa ja museon pääsymaksut Sveitsissä. Cd-levyt ovat halvimpia Albaniassa, kirjat Tšekissä ja Serbiassa, ja museoon pääsee maksutta Bosnia & Herzegovinassa, Irlannissa ja San Marinossa.

Taru Virtasen (2007) mukaan Suomi, Ruotsi, Tanska, Alankomaat ja Luxemburg ovat kulttuurin kuluttamisessa Euroopan kärjessä. Näiden maiden kansalaiset lukevat enemmän, kuluttavat kulttuuria monipuolisemmin ja osallistuvat aktiivisemmin kulttuuritapahtumiin kuin muiden EU-maiden kansalaiset. Vähäisintä kulttuurin kuluttaminen on Portugalissa ja Kreikassa. Tutkimuksessa selvitettiin kulttuurin kuluttamista 15 EU-maassa vuonna 2001 kerätyn Eurobarometriaineiston pohjalta.

Tilastolähteet

Ulkomaisia tilastotietoja ei ole saatavissa läheskään kaikilta kulttuurin aloilta, mutta useimmat kehittyneet maat julkaisevat kulttuuritilastoja säännöllisesti. Jotkin tiedot ovat kaupallisten yritysten tuottamia. Niiden luotettavuutta ei ole mahdollista aina arvioida.

Tiedot kielten puhujamääristä on saatu teoksesta *The World Almanac and Book of Facts*. Uskontoja koskevat tiedot on koottu teoksesta *Britannica Book of the Year*. Tiedot julkaistaan myös Suomen tilastollisessa vuosikirjassa.

Äänitealan kansainvälinen järjestö *International Federation of the Phonographic Industry (IFPI)* julkaisee vuosikirjaa *The Recording Industry in Numbers*, joka sisältää tilastotietoja maailman äänitemarkkinoista. Lisäksi *Ifpi* julkaisee äänitealan erillisraportteja esimerkiksi piratismista. *Ifpin* hyväksymä *Nielsen Music Control* julkaisee tilastoja keyven musiikin kappaleiden radiosoihtomääristä. Pohjoismaisia äänitetilastoja on myös *Nordicom*in julkaisussa *Media Trends* sekä Pohjoismaiden ministerineuvoston julkaisemassa vuosikirjassa *Nordic Statistical Yearbook*.

Euroopan audiovisuaalisen observatorion (*European Audiovisual Observatory*) julkaisema vuosikirja *Film and Home Video* sisältää monipuoliset tiedot Euroopan maiden elokuvatuotannosta ja -esityksistä. Elokuva-alalta ilmestyy lisäksi *Media Sallesin* julkaisema *European Cinema Yearbook*.

Eurostatin julkaisussa *Cultural Statistics – 2011 edition* on kulttuuritilastoja Euroopan unionin jäsenmaista sekä eräistä muista Euroopan maista. Julkaisu on uusittu painos vuonna 2007 ilmestyneestä julkaisusta *Cultural Statistics – 2007 edition*.

*Artprice.com*in vuosikirja *Artprice Annual* sisältää lähes 3 000 taidehuutokaupan hintatiedot niissä myydyistä taideteoksista kautta maailman. Lisäksi *Artprice* julkaisee taidemarkkinoiden vuosikatsauksia *Art Market Trends* ja *Contemporary Art Market* (<http://www.artprice.com>). Myös *TEFAF Maastricht* (www.tefaf.com) julkaisee raportteja maailman taidemarkkinoista. Taidehuutokauppojen hintatilastoja on myös huutokauppakamarien omilla nettisivuilla, esim. www.christies.com (*Christie's*) ja www.sothebys.com (*Sotheby's*).

The Art Newspaper julkaisee vuosittain tilastot maailman suurimpien taidemuseoiden ja -näyttelyiden käyntimääristä yleensä huhtikuun

numerossaan. *Unesco* julkaisee tietoja maailmanperintökohteista (<http://whc.unesco.org>). Jotkin maat, esim. Ruotsi, Norja, Viro ja Ranska, julkaisevat kulttuuritilastollisia kokoomajulkaisuja. Kulttuuritilastotietoja on myös eri maiden sekä suurten kaupunkien tilastollisissa vuosikirjoissa.

Euroopan Unioni ja Eurostat pitävät yllä *Urban Audit* -tietokantaa (www.urbandigit.org), jossa on kulttuuri- ym. tilastotietoja eurooppalaisista kaupungeista. Euroopan neuvosto ja *ERICarts* ylläpitävät *Compendium*-tietojärjestelmää (*Compendium of Cultural Policies and Trends in Europe*), joka sisältää vertailevia tilastotietoja Euroopan maista kulttuurin eri osa-alueilta. Tiedot julkaistaan Internetissä (www.culturalpolicies.net).

Opetus- ja kulttuuriministeriö julkaisi vuonna 2011 vertailevan katsauksen pohjoismaisista kulttuuritilastoista (Katsaus pohjoismaisista kulttuuritilastoista. Opetus- ja kulttuuriministeriön politiikka-analyysseja 2011:3). Katsauksessa tuodaan esille Pohjoismaiden yhtäläisyyksiä ja eroja kulttuuripolitiikan alalla sekä tilastoihin liittyviä kehittämistarpeita.

Muut lähteet

Europeans and their Languages (2006). European Commission: Special Eurobarometer 243.

Kansojen Eurooppaa rakentamassa – Euroopan unioni ja kulttuuri (2002). Luxemburg: Euroopan yhteisöjen virallisten julkaisujen toimisto.

Social Values, Science and Technology (2005). European Commission: Special Eurobarometer 225.

Suomen tilastollinen vuosikirja 1996. Helsinki: Tilastokeskus.

Suomen tilastollinen vuosikirja 1997. Helsinki: Tilastokeskus.

Suomen tilastollinen vuosikirja 2010. Helsinki: Tilastokeskus.

Virtanen, Taru (2007). *Across and Beyond the Bonds of Taste. On Cultural Consumption Patterns in the European Union*. Turun kaupakorkeakoulun julkaisuja – *Publications of the Turku School of Economics and Business Administration*, sarja – series A-11:2007. Turku: Turun kaupakorkeakoulu – *Turku School of Economics and Business Administration*.

www.artmarketinsight.com

Taulukot – Tables

13.1	Puhutuimmat kielet 2008 <i>Largest languages 2008</i>	240
13.2	Uskontokunnat maanosittain 2009 <i>Religious communities by continent 2009</i>	240
13.3	Museot eräissä maissa 2006–2009 <i>Museums in certain countries 2006–2009</i>	241
13.4	Käynnit eräissä kulttuurimatkailukohteissa 2004–2010 <i>Visits to certain cultural tourist attractions 2004–2010</i>	242
13.5	Suosituimmat museot (yli 2 miljoonaa käyntiä) 2010 <i>The most popular museums (more than 2 million visits) 2010</i>	245
13.6	Suosituimmat näyttelyt 2010 <i>The most popular exhibitions 2010</i>	245
13.7	Unesco eurooppalaiset kulttuuriperintökohteet 2011 <i>UNESCO World Heritage cultural sites in Europe 2011</i>	246
13.8	Kirjastot eräissä maissa 2005–2009 <i>Libraries in certain countries 2005–2009</i>	247
13.9	Kirjatuotanto eräissä maissa 2007–2009 <i>Book production in certain countries 2007–2009</i>	248
13.10	Teatterit eräissä maissa 2006–2009 <i>Theatres in certain countries 2006–2009</i>	248
13.11	Musiikkiäänitteiden myynti 2000–2010 <i>Recorded music sales 2000–2010</i>	249
13.12	Elokuviissa käynnit Euroopassa sekä Japanissa ja Yhdysvalloissa 1990–2009 <i>Cinema admissions in Europe, Japan and the United States 1990–2009</i>	250
13.13	Elokuvateatterit Euroopassa sekä Japanissa ja Yhdysvalloissa 1991, 2002, 2005, 2007 ja 2009 <i>Cinemas in Europe, Japan and the United States 1991, 2002, 2005, 2007 and 2009</i>	251
13.14	Maailman taidehuutokauppojen liikevaihto 2002–2010 <i>Global turnover of art auctions 2002–2010</i>	252
13.15	Maailman kalleimmat huutokaupoissa myydyt maalaukset <i>The most expensive paintings in the world sold at auctions</i>	252
13.16	Huutokaupoissa eniten myydyt taiteilijat liikevaihdon mukaan 2006–2010 <i>Best-selling artists at auctions by turnover 2006–2010</i>	253
13.17	Kulttuurialan työvoima Euroopan maissa 2009 <i>Cultural employment in European countries 2009</i>	254
13.18	Eräiden kulttuurituotteiden suurimmat tuojat ja viejät Euroopan unionissa 2009 <i>Biggest exporters and importers of certain cultural products in EU 2009</i>	255
13.19	Eräiden kulttuurituotteiden ja -palvelujen hintoja Euroopan maissa 2010 <i>Prices for selected cultural goods and services in European countries 2010</i>	256

13.1 Puhutuimmat kielet 2008

13.1 Largest languages 2008

Kieli – Language	Äidinkielenä puhuvia – Native speakers Milj. – Million
Kiina – Chinese	1 213
Espanja – Spanish	329
Englanti – English	328
Arabia – Arabic	221
Hindi	182
Bengali	181
Portugali – Portuguese	178
Venäjä – Russian	144
Japani – Japanese	122
Saksa – German	90
Jaava – Javanese	85

Lähteet – Sources:
The World Almanac
Book of Facts

13.2 Uskontokunnat maanosittain 2009

13.2 Religious communities by continent 2009

	Eurooppa – Europe	Aasia – Asia	Afriikka – Africa	Pohjois- Amerikka – North America	Latinalainen Amerikka – Latin America	Oseania – Oceania	Koko maailma – Whole world	%
Kristityt – Christians	585 357 000	345 188 000	483 376 000	280 659 000	542 293 000	27 619 000	2 264 492 000	33,2
Roomalaiskatoliset – Roman Catholic	275 506 000	136 507 000	164 242 000	83 845 000	473 684 000	8 820 000	1 142 604 000	16,7
Protestantit – Protestants	67 754 000	85 944 000	133 740 000	61 315 000	56 039 000	8 177 000	412 969 000	6,0
Ortodoksit – Orthodox	201 276 000	15 737 000	47 284 000	7 101 000	1 040 000	917 000	273 355 000	4,0
Anglikaanit – Anglicans	26 260 000	853 000	49 466 000	2 866 000	883 000	5 032 000	85 360 000	1,3
Riippumattomat ¹⁾ – Independent ¹⁾	10 534 000	138 905 000	96 500 000	72 820 000	41 282 000	1 238 000	361 279 000	5,3
Marginaalikristityt ²⁾ – Marginal Christians ²⁾	4 165 000	3 108 000	3 520 000	11 708 000	11 083 000	659 000	34 243 000	0,5
Kirkkoon kuulumattomat kristityt – Christians not belonging to any church	24 838 000	4 204 000	23 861 000	55 504 000	5 784 000	4 331 000	118 522 000	1,7
Muslimit – Muslim	40 836 000	1 066 329 000	408 001 150	5 647 000	1 836 000	563 000	1 523 212 150	22,3
Hindut – Hindu	996 000	928 531 000	2 848 000	1 788 000	777 000	520 000	935 460 000	13,7
Uskontokuntiin kuulumattomat – Those not belonging to any religious community	81 450 000	491 203 000	6 041 000	39 867 600	16 900 810	4 444 700	639 907 110	9,4
Kiinan kansanuskontojen harjoittajat – Chinese folk religionists	1 820 000	456 709 000	287 000	3 614 000	783 000	608 000	463 821 000	6,8
Buddhalaiset – Buddhist	409 000	453 052 000	68 800	755 000	188 000	107 000	454 579 800	6,7
Heimouskontojen harjoittajat – Tribal beliefs	1 150 000	146 271 000	105 478 000	1 572 000	3 685 000	345 000	258 501 000	3,8
Ateistit – Atheists	15 503 200	117 487 000	611 000	1 878 000	2 867 000	431 000	138 777 200	2,0
Uusiin uskonnollisiin yhdyskuntiin kuuluvat ³⁾ – Those belonging to new religious communities ³⁾	374 000	60 126 000	129 000	1 655 000	1 794 000	103 000	64 181 000	0,9
Sikhit – Sikh	502 000	22 932 000	69 500	663 000	6 500	49 700	24 222 700	0,4
Juutalaiset – Jewish	1 847 000	5 865 000	130 000	5 668 000	930 000	109 000	14 549 000	0,2
Spiritistit – Spiritists	144 000	–	3 600	178 000	13 477 000	7 400	13 810 000	0,2
Baha'it – Baha'i	–	8 833 000	–	12 300	–	4 400	8 849 700	0,1
Konfutselaiset ⁴⁾ – Confucians ⁴⁾	142 000	3 492 000	2 124 000	518 000	923 000	106 000	7 305 000	0,1
Jainalaiset – Jain	18 400	6 359 000	19 800	–	490	49 200	6 446 890	0,1
Taolaiset – Taoists	18 700	5 458 000	90 300	97 500	1 300	3 200	5 669 000	0,1
Šintolaiset – Shintoists	–	2 713 000	–	61 900	7 900	–	2 782 800	0,0
Zarathustralaiset – Zarathustraists	5 700	152 000	850	20 700	–	2 400	181 650	0,0
Muiden uskontojen harjoittajat – Other religionists	275 000	225 000	85 000	690 000	120 000	12 000	1 407 000	0,0
Koko väestö ⁵⁾ – Whole population ⁵⁾	730 848 000	4 120 925 000	1 009 363 000	345 345 000	586 590 000	35 084 000	6 828 155 000	100

1) Institutionalisoituneista uskontokunnista riippumattomien kristillisten kirkkokuntien ja verkostojen kannattajat. – Believers in Christian churches and networks that are independent from institutionalised religious communities.

2) Kristillisten pääuskontokuntien marginaaliryhmien kannattajat (mm. Jehovan todistajat ja Myöhempien Aikojen Pyhien Jeesuksen Kristuksen Kirkko). – Believers of marginal groups of main Christian religious communities (such as Jehovah's Witnesses and Church of Jesus Christ of Latter-day Saints).

3) 1800- ja 1900-luvulla, erityisesti vuoden 1945 jälkeen syntyneisiin ns. uusiin uskontoihin ja uskonnollisiin liikkeisiin kuuluvat. – Members of new religions and religious movements which have been developed in the 1800s and 1900s and especially after 1945.

4) Muut kuin kiinalaiset konfutselaiset, lähinnä Korean korealaiset. – Other than Chinese Confucians, mostly Koreans in Korea.

5) YK:n arvio vuoden 2009 keskiluvusta kyseisellä alueella. – United Nations estimate of mean population in 2009 in corresponding area.

Lähde – Source:
Britannica Book of the Year.

13.3 Museot eräissä maissa 2006–2009***13.3 Museums in certain countries 2006–2009***

Maa – Country	Museoita – Museums	Käyntejä – Visits	Käyntejä 100 as. kohden – Visits per 100 inhabitants
		1 000	
Pohjoismaat – <i>Nordic countries</i>	908	45 162	
Suomi – <i>Finland</i> (2009)	157	5 082	95
Ruotsi – <i>Sweden</i> (2009)	216	17 927	193
Norja – <i>Norway</i> (2008)	166	10 196	214
Tanska – <i>Denmark</i> (2009)	249	10 695	194
Islanti – <i>Iceland</i> (2006)	120	1 262	421
Viro – <i>Estonia</i> (2009)	236	2 229	166
Latvia (2009)	127	2 177	97
Liettua – <i>Lithuania</i> (2009)	106	2 788	84
Espanja – <i>Spain</i> (2008)	1 560	56 065	123
Italia – <i>Italy</i> (2007)	197	10 290	17
Ranska – <i>France</i> (2009, 2008)	1 212	55 072	88
Saksa – <i>Germany</i> (2008)	4 776	104 852	128
Venäjä – <i>Russia</i> (2008)	2 495	80 800	57
Japani – <i>Japan</i> (2008, 2007)	1 248	124 165	97
Kiina – <i>China</i> (2009)	2 252	327 256	25
Yhdysvallat – <i>USA</i> (2006)	4 787

* Museoiden määrittely ja luokittelun maakohtaisista eroista johtuen luvut eivät ole täysin vertailukelpoisia. – *Due to differing definitions and classifications of museums in various countries the figures are not entirely comparable.*

Lähteet – *Sources:*

Annuario Statistico Italiano 2009. Roma: Istituto Nazionale di Statistica.
 Anuario Estadístico De España 2010. Madrid: Instituto Nacional de Estadística.
 China Statistical Yearbook 2010. Beijing: China Statistics Press & National Bureau of Statistics of China.
 Culture Statistics 2008. NOS D 444. Statistics Norway.
 Eesti statistika aastaraamat – *Statistical Yearbook of Estonia 2010*. Tallinn: Eesti Statistika – *Statistics Estonia*.
 Japan Statistical Yearbook 2011. Tokyo: Statistics Bureau. Ministry of Internal Affairs and Communications.
 Lacroix, Chantal (2010). Statistiques de la culture. Chiffres clés 2010. Paris: Ministère de la Culture et de la Communication.
 Landshagfir – *Statistical Yearbook of Iceland 2010*. Reykjavik: Hagstofa Íslands – *Statistics Iceland*.
 Museer 2009. Kulturen i siffror 2010/6. Stockholm: Statens kulturråd – *Swedish Arts Council*.
 Museotilasto – *Museum Statistics 2009*. Helsinki: Museovirasto – *National Board of Antiquities*.
 Russia in Figures 2010. Moscow: Federal State Statistics Service.
 Statistical Abstract of the United States 2010. U.S. Department of Commerce.
 Statistical Yearbook of Latvia 2010. Riga: Central Statistical Bureau of Latvia.
 Statistical Yearbook of Lithuania 2010. Vilnius: Statistics Lithuania.
 Statistisches Jahrbuch 2010 für die Bundesrepublik Deutschland. Wiesbaden: Statistisches Bundesamt.
 www.statbank.dk

13.4 Käynnit eräissä kulttuurimatkailukohteissa 2004–2010*

13.4 Visits to certain cultural tourist attractions 2004–2010*

Kohde – Attraction	Valtio – Country	Vuosi – Year	Käyntejä vuodessa – Visits / year Miljoonaa – Million
1. Museot – Museums			
Eurooppa – Europe:			
Louvre (Pariisi – Paris)	Ranska – France	2010	8,5
British Museum (Lontoo – London)	Britannia – United Kingdom	2010	5,8
Tate Modern (Lontoo – London)	Britannia – United Kingdom	2010	5,1
National Gallery (Lontoo – London)	Britannia – United Kingdom	2010	5,0
Vatikaanin museot – Vatican Museums	Vatikaani – Holy See	2008	4,4
Natural History Museum (Lontoo – London)	Britannia – United Kingdom	2009	4,1
Centre Pompidou (Pariisi – Paris)	Ranska – France	2010	3,1
Musée d'Orsay (Pariisi – Paris)	Ranska – France	2010	3,0
Science Museum (Lontoo – London)	Britannia – United Kingdom	2009	2,8
Museo Nacional del Prado (Madrid)	Espanja – Spain	2010	2,7
Victoria and Albert Museum (Lontoo – London)	Britannia – United Kingdom	2010	2,6
Eremitaasi (Pietari) – State Hermitage Museum (St Petersburg)	Venäjä – Russia	2010	2,5
Bonner Museumsmeile	Saksa – Germany	2004	2,5
CosmoCaixa -museo – CosmoCaixa museum (Barcelona)	Espanja – Spain	2007	2,5
National Maritime Museum (Lontoo – London)	Britannia – United Kingdom	2009	2,4
Museo Reina Sofia (Madrid)	Espanja – Spain	2010	2,3
National Portrait Gallery (Lontoo – London)	Britannia – United Kingdom	2010	1,8
Tate Britain (Lontoo – London)	Britannia – United Kingdom	2010	1,7
CaixaForum (Barcelona)	Espanja – Spain	2008	1,7
Galleria degli Uffizi (Firenze – Florence)	Italia – Italy	2008	1,7
Kunsthistorisches Museum (Wien – Vienna)	Itävalta – Austria	2008	1,5
Van Gogh Museo – Van Gogh Museum (Amsterdam)	Alankomaat – Netherlands	2010	1,4
Picasso-museo – Picasso Museum (Barcelona)	Espanja – Spain	2010	1,4
Akropolis-museo – Acropolis Museum (Ateena – Athens)	Kreikka – Greece	2010	1,4
Museu FC Barcelona, Camp Nou	Espanja – Spain	2007	1,4
Musée du Quai Branly (Pariisi – Paris)	Ranska – France	2010	1,3
Palazzo Reale (Milano – Milan)	Italia – Italy	2010	1,3
Tretjakovin galleria – State Tretyakov Gallery (Moskova – Moscow)	Venäjä – Russia	2010	1,3
Residenzschloss (Dresden)	Saksa – Germany	2010	1,3
Saatchi Gallery (Lontoo – London)	Britannia – United Kingdom	2010	1,3
British Library Exhibition Galleries (Lontoo – London)	Britannia – United Kingdom	2009	1,3
La Pedrera de Caixa Catalunya (Barcelona)	Espanja – Spain	2008	1,3
Musée de l'Armée (Pariisi – Paris)	Ranska – France	2008	1,3
Galleria dell'Accademia (Firenze – Florence)	Italia – Italy	2010	1,2
Vaasamuseo (Tukholma) – Vasa Museum (Stockholm)	Ruotsi – Sweden	2009	1,2
Neues Museum (Berliini – Berlin)	Saksa – Germany	2010	1,1
Kelvingrove Art Gallery & Museum (Glasgow)	Britannia – United Kingdom	2010	1,1
Fundació Joan Miró (Barcelona)	Espanja – Spain	2007	1,1
Musée Carnavalet-Histoire de Paris (Pariisi – Paris)	Ranska – France	2008	1,1
Ashmolean Museum (Oxford)	Britannia – United Kingdom	2010	1,0
Pergamonmuseum (Berliini – Berlin)	Saksa – Germany	2010	1,0
Royal Academy of Arts (Lontoo – London)	Britannia – United Kingdom	2010	1,0
Kremlin museot (Moskova) – Moscow Kremlin Museums	Venäjä – Russia	2010	1,0
Guggenheim Museum Bilbao	Espanja – Spain	2005	1,0
Museu Fundació Francisco Godia (Barcelona)	Espanja – Spain	2004	0,9
Musée d'art moderne de la ville (Pariisi – Paris)	Ranska – France	2008	0,8
Nasjonalmuseet for kunst, arkitektur og design – National Museum of Art, Architecture and Design (Oslo)	Norja – Norway	2006	0,6
Luonnonhistoriallinen museo (Tukholma) – Swedish Museum of Natural History (Stockholm)	Ruotsi – Sweden	2009	0,6
Moderna Museet (Tukholma – Stockholm)	Ruotsi – Sweden	2010	0,5
Ekomuseum Bergslagen – Ecomuseum Bergslagen	Ruotsi – Sweden	2009	0,5
Valtion taidemuseo – Finnish National Gallery (Helsinki)	Suomi – Finland	2010	0,4
Rörstrand Museum (Lidköping)	Ruotsi – Sweden	2009	0,4
Kansallismuseo – Nationalmuseum (Tukholma – Stockholm)	Ruotsi – Sweden	2009	0,4
Pyöreä torni (Kööpenhamina) – Round Tower (Copenhagen)	Tanska – Denmark	2004	0,4
Nasjonalmuseet: Prinsens Palæ (Kööpenhamina – Copenhagen)	Tanska – Denmark	2004	0,4
Kansalliskallio – National Gallery (Oslo)	Norja – Norway	2009	0,4
Musée National Picasso (Pariisi – Paris)	Ranska – France	2008	0,3
Vikingskiphuset (Oslo)	Norja – Norway	2007	0,3
Statens Museum for Kunst (Kööpenhamina – Copenhagen)	Tanska – Denmark	2004	0,3
Rosenborg-kokoelma (Kööpenhamina) – Royal Danish Collection at Rosenborg Palace (Copenhagen)	Tanska – Denmark	2004	0,3
Tekniska museet (Tukholma) – National Museum of Science and Technology (Stockholm)	Ruotsi – Sweden	2009	0,3
Nordiska museet (Tukholma – Stockholm)	Ruotsi – Sweden	2009	0,3

13.4 Jatkuu

13.4 Cont.

Kohde – Attraction	Valtio – Country	Vuosi – Year	Käyntejä vuodessa – Visits / year Miljoonaa – Million
Bohusslän museum och Konsthall (Uddevalla)	Ruotsi – Sweden	2009	0,3
Värmlands museum (Karlstad)	Ruotsi – Sweden	2009	0,3
Muu maailma – Rest of the world:			
Smithsonian Institution's National Museum of Natural History (Washington D.C.)	Yhdysvallat – USA	2008	7,0
Smithsonian Institution's National Air and Space Museum (Washington D.C.)	Yhdysvallat – USA	2008	7,0
Metropolitan Museum of Art (New York)	Yhdysvallat – USA	2010	5,2
National Gallery of Art (Washington D. C.)	Yhdysvallat – USA	2010	4,8
American Museum of Natural History (New York)	Yhdysvallat – USA	2008	4,0
Museum of Modern Art (New York)	Yhdysvallat – USA	2010	3,1
National Museum of Korea (Söul – Seoul)	Korean tasavalta – Republic of Korea	2010	3,1
National Palace Museum (Taipei)	Taiwan	2009	2,6
Centro Cultural Banco do Brasil (Rio de Janeiro)	Brasilia – Brasil	2010	2,3
Houston Museum of Natural Science	Yhdysvallat – USA	2008	2,3
De Young Museum (San Francisco)	Yhdysvallat – USA	2010	2,0
National Art Center (Tokio – Tokyo)	Japani – Japan	2010	2,0
United States Holocaust Memorial Museum (Washington D.C.)	Yhdysvallat – USA	2008	2,0
Ellis Island Immigration Museum (New York)	Yhdysvallat – USA	2008	1,7
Art Institute of Chicago	Yhdysvallat – USA	2010	1,6
Gyeongju National Museum	Korean tasavalta – Republic of Korea	2010	1,5
Shanghai Museum	Kiina – China	2008	1,5
Tokyo National Museum	Japani – Japan	2010	1,3
Centro Cultural Banco do Brasil (Brasilia)	Brasilia – Brasil	2010	1,3
Getty Center (Getty Museum) (Los Angeles)	Yhdysvallat – USA	2010	1,2
Melbourne Museum	Australia	2010	1,2
National Portrait Gallery (Washington D.C.)	Yhdysvallat – USA	2010	1,1
Museum of Fine Arts (Houston)	Yhdysvallat – USA	2010	1,1
Guggenheim Museum (New York)	Yhdysvallat – USA	2010	1,1
Australian Centre for the Moving Image (Melbourne)	Australia	2010	1,1
Smithsonian American Art Museum (Washington D.C.)	Yhdysvallat – USA	2010	1,1
Queensland GoMA (Brisbane)	Australia	2010	1,1
Art Gallery of New South Wales (Sydney)	Australia	2010	1,0
2. Kirkot, luostarit ym. pyhät paikat – Churches, monasteries and other sacred sites			
Eurooppa – Europe:			
Notre-Dame de Paris	Ranska – France	2006	13,7
Sacré Coeur Basilica (Pariisi – Paris)	Ranska – France	..	10,5
Padre Pio pyhäkkö – Padre Pio's shrine (San Giovanni Rotondo)	Italia – Italy	2008	n.–ca. 9
Kölnin tuomiokirkko – Cologne Cathedral	Saksa – Germany	2004	n.–ca. 6
Lourdes	Ranska – France	..	n.–ca. 5
Pyhän Fransiskuksen basilika – Basilica of St. Francis (Assisi)	Italia – Italy	..	4–5
Jasna Góra (Czestochowa)	Puola – Poland	..	4–5
Fatima, Ilmestysten kappeli – Fatima, Chapel of Apparitions (Ourém)	Portugali – Portugal	..	4–5
Sagrada Familia -kirkko – Temple de la Sagrada Familia (Barcelona)	Espanja – Spain	2007	2,8
St. Paulin katedraali (Lontoo) – St. Paul's Cathedral (London)	Britannia – United Kingdom	2009	1,8
Westminster Abbey (Lontoo – London)	Britannia – United Kingdom	2009	1,4
Mont-Saint-Michel -luostari – Mont-Saint-Michel monastery	Ranska – France	2007	1,2
Canterburyn katedraali – Canterbury Cathedral	Britannia – United Kingdom	2009	1,0
Sainte Chapelle (Pariisi – Paris)	Ranska – France	2007	0,9
York Minster -kirkko – York Minster	Britannia – United Kingdom	2009	0,8
Uppsalan tuomiokirkko – Uppsala cathedral	Ruotsi – Sweden	2006	0,6
Temppeliaukion kirkko – Tempelaaikio Church (Helsinki)	Suomi – Finland	2009	0,5
Lundin tuomiokirkko – Lund Cathedral	Ruotsi – Sweden	2006	0,5
Suurkirkko (Tukholma) – Stockholm Cathedral	Ruotsi – Sweden	2008	0,5
Panthéon (Pariisi – Paris)	Ranska – France	2007	0,5
Uspenskin katedraali – Uspenski Cathedral (Helsinki)	Suomi – Finland	2009	0,4
Helsingin tuomiokirkko – Helsinki Cathedral	Suomi – Finland	2009	0,4
Nidarosin tuomiokirkko – Nidaros Cathedral (Trondheim)	Norja – Norway	2007	0,2
Muu maailma – Rest of the world:			
Our Lady of Guadalupe Shrine (Mexico City)	Meksiko – Mexico	..	n.–ca. 20
Imaami Rezan hautamuistomerkki – Tomb of Imam Reza (Mashad)	Iran	..	n.–ca. 12–18
Kii-vuoriston pyhät paikat ja pyhiinvaellusreitit – Sacred sites and Pilgrimage Routes in the Kii Mountain Range	Japani – Japan	..	n.–ca. 15
Aparecida do Norte	Brasilia – Brazil	..	n.–ca. 8
Meiji Jingu (shinto-pyhäkkö, Tokio – Shinto shrine, Tokyo)	Japani – Japan	2008	3,1

13.4 Jatkuu

13.4 Cont.

Kohde – Attraction	Valtio – Country	Vuosi – Year	Käyntejä vuodessa – Visits / year Miljoonaa – Million
3. Linnat, kartanot ja palatsit – Castles, manors and palaces			
Versaillesin linna – <i>Palace of Versailles</i>	Ranska – <i>France</i>	2008	5,6
Schönbrunnin linna (Wien) – <i>Schönbrunn Palace (Vienna)</i>	Itävalta – <i>Austria</i>	2007	2,6
Tower of London	Britannia – <i>United Kingdom</i>	2009	2,4
Edinburghin linna – <i>Edinburgh Castle</i>	Britannia – <i>United Kingdom</i>	2009	1,2
Oldway Mansion (Paignton)	Britannia – <i>United Kingdom</i>	2006	1,0
Windsorin linna (Lontoo) – <i>Windsor Castle (London)</i>	Britannia – <i>United Kingdom</i>	2006	1,0
Hohensalzburgin linnoitus – <i>Hohensalzburg fortress (Salzburg)</i>	Itävalta – <i>Austria</i>	2007	1,0
Parlamenttitalo (Lontoo) – <i>Houses of Parliament (London)</i>	Britannia – <i>United Kingdom</i>	2009	1,0
Suomenlinna – <i>Suomenlinna fortress (Helsinki)</i>	Suomi – <i>Finland</i>	2010	0,7
Leedsin linna – <i>Leeds Castle</i>	Britannia – <i>United Kingdom</i>	2009	0,6
Hofburg (Wien – <i>Vienna</i>)	Itävalta – <i>Austria</i>	2007	0,6
Kuninkaanlinna (Tukholma) – <i>The Royal Palace (Stockholm)</i>	Ruotsi – <i>Sweden</i>	2008	0,3
Kensingtonin palatsi (Lontoo) – <i>Kensington Palace (London)</i>	Britannia – <i>United Kingdom</i>	2009	0,3
4. Muut – Others			
Eiffel-torni – <i>Eiffel Tower (Pariisi – Paris)</i>	Ranska – <i>France</i>	2009	6,6
Universal Studios (Hollywood)	Yhdysvallat – <i>USA</i>	2008	n. ca. 5
Colosseum & Palatino (Rooma – <i>Rome</i>)	Italia – <i>Italy</i>	2006	4,1
Empire State Building (New York)	Yhdysvallat – <i>USA</i>	2005	3,8
Rüdesheimer Drosselgasse	Saksa – <i>Germany</i>	2004	3,0
Reichstag (Valtiopäivätalo – <i>Parliament building</i>) (Berliini – <i>Berlin</i>)	Saksa – <i>Germany</i>	2004	2,7
Pompeji – <i>Pompeii</i>	Italia – <i>Italy</i>	2006	2,6
Kulturhuset (Tukholma – <i>Stockholm</i>)	Ruotsi – <i>Sweden</i>	2008	2,5
Rothenburg ob der Tauber	Saksa – <i>Germany</i>	2004	2,5
Bad Münstereifelin vanhakaupunki – <i>Bad Münstereifel Old Town</i>	Saksa – <i>Germany</i>	2004	2,0
Riemukaari (Pariisi) – <i>Arch of Triumph (Paris)</i>	Ranska – <i>France</i>	2007	1,5
Poble Espanyol de Montjuïc (Barcelona)	Espanja – <i>Spain</i>	2008	1,3
Stonehenge	Britannia – <i>United Kingdom</i>	2009	1,0
Dunkers kulturhus – <i>Dunkers hall of culture (Helsingborg)</i>	Ruotsi – <i>Sweden</i>	2008	0,5
Centre Cultural Contemporània de Barcelona CCCB	Espanja – <i>Spain</i>	2008	0,4
Kaupungintalo (Tukholma) – <i>City Hall (Stockholm)</i>	Ruotsi – <i>Sweden</i>	2008	0,3
Sydneyn oopperatalo – <i>Sydney Opera House</i>	Australia	2007	¹⁾ 0,3

* Ei sisällä huvipuistoja, eläintarhoja, kasvitieteellisiä puutarhoja eikä kulttuuritapahtumia. – *Excluding amusement parks, zoos, botanical gardens and cultural events.*

1) Ainoastaan opastetuille kierroksille osallistuneet. – *Participants to guided tours only.*

Lähteet – *Sources:*

Anuari Estadístic de la Ciutat de Barcelona 2009. Ajuntament de Barcelona. (www.bcn.es/estadistica/catala)

Association of Leading Visitor Attractions (ALVA). www.alva.org.uk.

Cultural Statistics, 2007 edition (2007). Luxembourg: Eurostat.

Der Deutsche Tourismusverband e.V. (DTV). www.deutschtourismusverband.de

Forbes (www.forbestraveler.com)

Helsingin tilastollinen vuosikirja – *Statistical Yearbook of Helsinki 2010*. Helsingin kaupunki, tietokeskus – *City of Helsinki Urban Facts*.

<http://usinfo.state.gov>

København Statistiske Årbog – *Statistical Yearbook of Copenhagen 2005*. Københavns Kommune – *Copenhagen City*.

Lacroix, Chantal (2010). *Statistiques de la culture. Chiffres clés 2010*. Ministère de la Culture et de la Communication.

Louvren taidemuseo – *Louvre art museum*.

Louvren taidemuseo – *Louvre art museum*.

Matkailukohteiden kävijämäärät 2007 (2008). MEK E:57. Taloustutkimus Oy.

Mémento du Tourisme 2004, Observatoire National du Tourisme

Museer 2009. Kulturen i siffror 2010/6. Stockholm: Statens kulturråd – *Swedish Arts Council*.

Museotilasto – *Finnish Museum Statistics 2009*. Helsinki: Museovirasto – *National Board of Antiquities*.

National Tourist Boards

Statistics on Tourism & Research, www.staruk.org

Statistisk årsbok för Stockholm – *Statistical Yearbook of Stockholm 2010*. Stockholms stad, utrednings- och statistikkontoret – *Stockholm Office of Research and Statistics*

Statistisk Årsbok Göteborg 2010. Göteborg: Göteborgs stadskansli.

Suomen museoliitto – *Finnish Museums Association*

The Art Newspaper No. 212, April 2010.

The Art Newspaper No. 223, April 2011.

The Independent 12.1.2010 (www.independent.co.uk)

TourMis, <http://tourmis.wu-wien.ac.at/>

Turistdelegationen, www.tourist.se

www.auswaertiges-amt.de

www.cnn.com

www.tour-eiffel.fr

www.tourist-barcelona.com

www2.pompeisites.org

13.5 Suosituimmat museot (yli 2 miljoonaa käyntiä) 2010*13.5 The most popular museums (more than 2 million visits) 2010*

Museo ja paikkakunta – <i>Museum and location</i>	Maa – <i>Country</i>	Käynnit – <i>Visits</i> Milj. – <i>Million</i>
Louvre (Pariisi – <i>Paris</i>)	Ranska – <i>France</i>	8,5
British Museum (Lontoo – <i>London</i>)	Britannia – <i>United Kingdom</i>	5,8
Metropolitan Museum of Art (New York)	Yhdysvallat – <i>USA</i>	5,2
Tate Modern (Lontoo – <i>London</i>)	Britannia – <i>United Kingdom</i>	5,1
National Gallery (Lontoo – <i>London</i>)	Britannia – <i>United Kingdom</i>	5,0
National Gallery of Art (Washington D. C.)	Yhdysvallat – <i>USA</i>	4,8
Museum of Modern Art (New York)	Yhdysvallat – <i>USA</i>	3,1
National Museum of Korea (Söul – <i>Seoul</i>)	Korean tasavalta – <i>Republic of Korea</i>	3,1
Centre Pompidou (Pariisi – <i>Paris</i>)	Ranska – <i>France</i>	3,1
Musée d'Orsay (Pariisi – <i>Paris</i>)	Ranska – <i>France</i>	3,0
Museo Nacional del Prado (Madrid)	Espanja – <i>Spain</i>	2,7
Victoria and Albert Museum (Lontoo – <i>London</i>)	Britannia – <i>United Kingdom</i>	2,6
Eremitaasi (Pietari) – <i>State Hermitage Museum (St Petersburg)</i>	Venäjä – <i>Russia</i>	2,5
Centro Cultural Banco do Brasil (Rio de Janeiro)	Brasilia – <i>Brasil</i>	2,3
Museo Reina Sofia (Madrid)	Espanja – <i>Spain</i>	2,3
De Young Museum (San Francisco)	Yhdysvallat – <i>USA</i>	2,0
National Art Center (Tokio – <i>Tokyo</i>)	Japani – <i>Japan</i>	2,0

Lähteet – *Sources:*

The Art Newspaper No. 223, April 2011.

13.6 Suosituimmat näyttelyt 2010**13.6 The most popular exhibitions 2010**

Näyttely – <i>Exhibition</i>	Sijaintipaikka – <i>Location</i>	Kaupunki ja maa – <i>City and country</i>	Käynnit – <i>Visits</i>
Designing the Lincoln Memorial	National Gallery of Art	Washington D.C., Yhdysvallat – <i>USA</i>	2 926 232
Texture of Night: James McNeill Whistler	Freer and Sackler Galleries	Washington D.C., Yhdysvallat – <i>USA</i>	1 043 246
Rising Currents: Projects for NY's Waterfront	Museum of Modern Art	New York, Yhdysvallat – <i>USA</i>	881 520
Monet's Water Lilies	Museum of Modern Art	New York, Yhdysvallat – <i>USA</i>	857 386
Abstract America: New Painting and Sculpture	Saatchi Gallery	Lontoo, Britannia – <i>London, United Kingdom</i>	837 200
Tutankhamun & the Golden Age of Pharaohs	De Young Museum	San Francisco, Yhdysvallat – <i>USA</i>	826 531
Tim Burton	Museum of Modern Art	New York, Yhdysvallat – <i>USA</i>	810 511
Post-Impressionism: from the Musée d'Orsay	National Art Center Tokyo	Tokio, Japani – <i>Tokyo, Japan</i>	777 551
Harmony and Integrity: Yongzheng Emperor	National Palace Museum	Taipei, Taiwan	755 850
The Original Copy: Photography of Sculpture	Museum of Modern Art	New York, Yhdysvallat – <i>USA</i>	749 638

* Sisältää vuonna 2010 päättyneet näyttelyt. Lukuihin sisältyvät myös aiempien vuosien käynnit, jos näyttely on ollut avoinna ennen vuotta 2010. – *Includes exhibitions terminated in 2010. The figures include also visits in the previous years in case the exhibition has been open before 2010.*

Lähde – *Source:*

The Art Newspaper No. 223, April 2011.

13.7 Unescon eurooppalaiset kulttuuriperintökohteet 2011*

13.7 UNESCO World Heritage cultural sites in Europe 2011*

Maa – Country	Kohteita – Sites
Maailmanperintökohteita yht. – <i>World heritage sites total</i>	936
– joista kulttuuri- tai yhdistelmäkohteita – of which <i>cultural or mixed sites</i>	753
Alankomaat – <i>Netherlands</i>	8
Albania	2
Andorra	1
Belgia – <i>Belgium</i>	10
Bosnia–Hertsegovina – <i>Bosnia and Herzegovina</i>	2
Britannia – <i>United Kingdom</i>	24
Bulgaria	7
Espanja – <i>Spain</i>	39
Irlanti – <i>Ireland</i>	2
Islanti – <i>Iceland</i>	1
Italia – <i>Italy</i>	44
Itävalta – <i>Austria</i>	9
Kosovo	1
Kreikka – <i>Greece</i>	17
Kroatia – <i>Croatia</i>	6
Kypros – <i>Cyprus</i>	3
Latvia	2
Liettua – <i>Lithuania</i>	4
Luxemburg – <i>Luxembourg</i>	1
Makedonia – <i>F.Y.R. Macedonia</i>	1

Maa – Country	Kohteita – Sites
Malta	3
Moldova	1
Montenegro	1
Norja – <i>Norway</i>	6
Portugali – <i>Portugal</i>	12
Puola – <i>Poland</i>	12
Ranska – <i>France</i>	34
Romania	6
Ruotsi – <i>Sweden</i>	13
Saksa – <i>Germany</i>	33
San Marino	1
Serbia	3
Slovakia	5
Slovenia	1
Suomi – <i>Finland</i>	6
Sveitsi – <i>Switzerland</i>	8
Tanska – <i>Denmark</i>	3
Tšekki – <i>Czech Republic</i>	12
Turkki – <i>Turkey</i>	10
Ukraina – <i>Ukraine</i>	4
Unkari – <i>Hungary</i>	7
Valko-Venäjä – <i>Belarus</i>	3
Vatikaanivaltio – <i>Holy See</i>	2
Venäjä – <i>Russian Federation</i>	15
Viro – <i>Estonia</i>	2

* Sisältää myös yhdistetyt kulttuuri- ja luontokohteet. Mikäli kohde sijaitsee usean maan alueella, se on laskettu mukaan kaikkiin. – Also includes mixed natural and cultural sites. If the site stretches to several countries, then it is included in figures of all these countries.

Lähde – Source:

Unesco (<http://whc.unesco.org>)

13.8 Kirjastot eräissä maissa 2005–2009
 13.8 Libraries in certain countries 2005–2009

Maa – Country	Kirjastoja – Libraries	Kokoelmat (säilytysyksikköä) – Collections (physical units)	Lainoja – Loans	Lainoja / asukas – Loans / inhabitant
		1 000	1 000	
Suomi – Finland (2009)				
Yleiset kirjastot – Public libraries	880	40 056	98 827	18,5
Kansalliskirjastot – National libraries	1	7 239	429	
Tieteelliset kirjastot – Research libraries	103	70 598	18 003	
Ruotsi – Sweden (2008)				
Yleiset kirjastot – Public libraries	290	42 668	69 890	7,6
Norja – Norway (2008)				
Yleiset kirjastot – Public libraries	798	²⁾ 19 539	24 546	5,1
Tanska – Denmark (2008)				
Yleiset kirjastot – Public libraries	510	24 756	74 577	13,6
Islanti – Iceland (2008)				
Kansalliskirjastot – National libraries	1	998	75	
Yliopistokirjastot – University libraries	7	210	55	
Viro – Estonia (2009)				
Yleiset kirjastot – Public libraries	565	11 448	12 098	9,0
Erikois- ja tieteelliset kirjastot – Specialized and scientific libraries	53	69 328	2 349	
Latvia (2009)				
Yleiset kirjastot – Public libraries	..	9 900	15 900	7,1
Kansalliskirjastot – National libraries	1	4 100	1 100	
The Latvian Academic Library	1	3 500	2 700	
Liettua – Lithuania (2009)				
Kirjastoja – Libraries	1 357	27 480	23 535	7,1
Espanja – Spain (2008)				
Yleiset kirjastot – Public libraries	4 125	⁴⁾ 60 810	56 359	1,2
Kansalliskirjastot – National libraries	1	⁴⁾ 15 185	–	
Yliopistokirjastot – University libraries	304	⁴⁾ 38 531	15 030	
Erikoiskirjastot – Special libraries	1 904	⁴⁾ 31 174	1 940	
Muut kirjastot – Other libraries	259	⁴⁾ 2 006	569	
Ranska – France				
Yleiset kirjastot – Public libraries (2008)	4 293	130 200	193 273	3,1
Kansalliskirjastot – National libraries (2008)	1	31 791	..	
Korkeakoulukirjastot – University libraries (2006, 2007)	157	²⁾ 39 449	..	
Muut kirjastot – Other libraries (2007)	90	
Saksa – Germany (2009)				
Yleiset kirjastot – Public libraries	8 405	123 549	369 523	4,5
Kansalliskirjastot – National libraries	5	44 394	4 572	
Yliopistokirjastot – University libraries	80	156 757	66 415	
Muut kirjastot – Other libraries	161	37 005	25 482	
Venäjä – Russia (2008)				
Yleiset kirjastot – Public libraries	47 000	¹⁾ 942 000	..	
Japani – Japan (2005)				
Yleiset kirjastot – Public libraries	2 979	²⁾ 340 304	580 726	4,5
Kiina – China (2009)				
Yleiset kirjastot – Public libraries	2 850	585 206	258 573	0,2
Yhdysvallat – USA (2007)				
Yleiset kirjastot – Public libraries	³⁾ 16 604	..	2 166 787	7,2

1) Ainoastaan kirjat ja lehdet. – Only books and magazines.

2) Ainoastaan kirjat. – Only books.

3) Pää- sekä sivukirjastot yhteensä. – A total of central libraries and branch libraries.

4) Kirjat ja pienpainatteet. – Books and pamphlets.

Lähteet – Sources:

Anuario Estadístico De España 2010. Madrid: Instituto Nacional de Estadística.

China Statistical Yearbook 2010. Beijing: National Bureau of Statistics of China.

Eesti statistika aastaraamat – Statistical Yearbook of Estonia 2010.

Tallinn: Eesti Statistika – Statistics Estonia.

<http://tilastot.kirjastot.fi>

Japan Statistical Yearbook 2010. Tokyo: Statistics Bureau. Ministry of Internal Affairs and Communications.

Lacroix, Chantal (2010). Statistiques de la culture. Chiffres clés 2010. Paris: Ministère de la Culture et de la Communication.

Landshagur – Statistical Yearbook of Iceland 2010. Reykjavik: Hagstofa Íslands – Statistics Iceland.

Russia in Figures 2010. Moscow: Federal State Statistics Service.

Statistical Abstract of the United States 2010. U.S. Department of Commerce.

Statistical Yearbook of Latvia 2010. Riga: Central Statistical Bureau of Latvia.

Statistical Yearbook of Lithuania 2010. Vilnius: Statistics Lithuania.

Statistisches Jahrbuch 2010 für die Bundesrepublik Deutschland. Wiesbaden: Statistisches Bundesamt.

Statistisk årbog 2010. Copenhagen: Danmarks statistik.

Statistisk årbok 2010. Oslo: Statistisk sentralbyrå.

Statistisk årsbok för Sverige – Statistical Yearbook of Sweden 2010. Stockholm: Statistiska centralbyrån – Statistics Sweden.

13.9 Kirjatuotanto eräissä maissa 2007–2009
 13.9 Book production in certain countries 2007–2009

Kirjallisuudenlaji – Type of literature	Suomi – Finland (2009)	Ruotsi – Sweden (2008)	Norja – Norway (2007)	Tanska – Denmark (2009)	Islanti – Iceland (2008)	Viro – Estonia (2009)	Latvia (2009)	Liettua – Lithuania (2009)	Espanja – Spain (2008)	Italia – Italy (2007)	Ranska – France (2008)	Saksa ¹⁾ – Germany (2009)	Venäjä – Russia (2008)	Japani – Japan (2007)	Kiina – China (2009)
Nimekkeitä – Titles															
Yhteensä – Total	12 714	26 182	8 266	13 667	1 637	4 551	2 244	3 972	86 330	59 129	76 205	81 793	123 300	76 978	301 719
Kaunokirjallisuus – Fiction	2 604	3 111	..	3 769	537	1 120	411	1 522	24 098	16 764	18 783	31 837	..	12 220	24 993
Tietokirjallisuus – Non-fiction	10 110	21 094	..	9 898	1 100	3 431	1 833	2 450	62 232	42 365	57 422	49 956	..	64 758	276 726
Nimekkeitä 1 000 asukasta kohden – Titles per 1,000 inhabitants															
Yhteensä – Total	2,4	2,8	1,8	2,5	5,1	3,4	1,0	1,2	1,9	1,0	1,2	1,0	0,9	0,6	0,2
Kaunokirjallisuus – Fiction	0,5	0,3	..	0,7	1,7	0,8	0,2	0,5	0,5	0,3	0,3	0,4	..	0,1	0,0
Tietokirjallisuus – Non-fiction	1,9	2,3	..	1,8	3,4	2,6	0,8	0,7	1,4	0,7	0,7	0,6	..	0,5	0,2

1) Ainoastaan ensipainokset. – First editions only.

Lähteet – Sources:

Annuario Statistico Italiano 2009. Roma: Istituto Nazionale di Statistica.
 Anuario Estadístico de España 2009. Madrid: Instituto Nacional de Estadística.
 China Statistical Yearbook 2010. Beijing: China Statistics Press & National Bureau of Statistics of China.
 Culture Statistics 2008. NOS D 444. Statistics Norway.
 Eesti statistika aastaraamat – *Statistical Yearbook of Estonia 2010*. Tallinn: Eesti Statistika – *Statistics Estonia*.
 Japan Statistical Yearbook 2010. Tokyo: Statistics Bureau. Ministry of Internal Affairs and Communications.
 Kansalliskirjasto – *National Library of Finland*
 Lacroix, Chantal (2010). *Statistiques de la culture. Chiffres clés 2010*. Paris: Ministère de la Culture et de la Communication.
 Landshagir – *Statistical Yearbook of Iceland 2010*. Reykjavik: Hagstofa Íslands – *Statistics Iceland*.
 Russia in Figures 2010. Moscow: Federal State Statistics Service.
 Statistical Yearbook of Latvia 2010. Riga: Central Statistical Bureau of Latvia.
 Statistical Yearbook of Lithuania 2010. Vilnius: Statistics Lithuania.
 Statistisches Jahrbuch 2010 für die Bundesrepublik Deutschland. Wiesbaden: Statistisches Bundesamt.
 Statistisk årbog 2010. Copenhagen: Danmarks statistik.
 Statistisk årsbok för Sverige – *Statistical Yearbook of Sweden 2010*. Stockholm: Statistiska centralbyrån – *Statistics Sweden*.
 www.stat.ee

13.10 Teatterit eräissä maissa 2006–2009*
 13.10 Theatres in certain countries 2006–2009*

Maa – Country	Teattereita – Theatres	Esiytyksiä – Performances	Katsojia – Visitors 1 000
Suomi – Finland (2009)	104	17 661	3 280
Ruotsi – Sweden (2006)	21 211	3 303
Norja – Norway (2008)	30	9 803	1 859
Tanska – Denmark (2008/2009)	92	..	2 275
Islanti – Iceland (2008/2009)	6	1 158	276
Viro – Estonia (2008)	12	3 292	800
Latvia (2009)	9	2 874	786
Liettua – Lithuania (2009)	13	2 748	646
Venäjä – Russia (2008) ¹⁾	586	..	30 400
Kiina – China (2009) ²⁾	236
Yhdysvallat – USA (2007) ¹⁾	1 910	197 000	31 000

* Ainoastaan ammattiteatterit ja/tai valtion apua saavat teatterit. – Only professional theatres and/or theatres supported by the State.

1) Ammattiteatterit. – Professional theatres.

2) Yleiset esittävät teatterit. – General performing theatres.

Lähteet – Sources:

China Statistical Yearbook 2010. Beijing: China Statistics Press & National Bureau of Statistics of China.
 Eesti statistika aastaraamat – *Statistical Yearbook of Estonia 2010*. Tallinn: Eesti Statistika – *Statistics Estonia*.
 Landshagir – *Statistical Yearbook of Iceland 2010*. Reykjavik: Hagstofa Íslands – *Statistics Iceland*.
 Russia in Figures 2010. Moscow: Federal State Statistics Service.
 Statistical Abstract of the United States 2010. U.S. Department of Commerce.
 Statistical Yearbook of Latvia 2010. Riga: Central Statistical Bureau of Latvia.
 Statistical Yearbook of Lithuania 2010. Vilnius: Statistics Lithuania.
 Statistisk årbog 2010. Copenhagen: Danmarks statistik.
 Statistisk årsbok 2010. Oslo: Statistisk sentralbyrå.
 Statistisk årsbok för Sverige – *Statistical Yearbook of Sweden 2010*. Stockholm: Statistiska centralbyrån – *Statistics Sweden*.
 Teatteritilastot – *Finnish Theatre Statistics 2009*. Helsinki: Teatterin tiedotuskeskus – *Finnish Theatre Information Centre*.

13.11 Musiikkiäänitteiden myynti 2000–2010*

13.11 Recorded music sales 2000–2010*

Maa – Country	Vähittäismyynnin arvo – Retail value milj. US \$ – US \$ million	Osuus maailman myynnin arvosta – Share of world sales %	Ei-fyysisten äänitteiden osuus kauppavälistä – Share of non-physical recordings in trade values %
2010			
Koko maailma yhteensä – <i>World total</i>	24 278	100	29
10 suurinta yhteensä – <i>Top ten total</i>	20 105	83	32
Yhdysvallat – <i>USA</i>	7 324	30	49
Japani – <i>Japan</i>	5 343	22	25
Saksa – <i>Germany</i>	2 026	8	13
Britannia – <i>United Kingdom</i>	2 002	8	25
Ranska – <i>France</i>	1 280	5	17
Australia	603	2	27
Kanada – <i>Canada</i>	551	2	29
Italia – <i>Italy</i>	336	1	15
Brasilia – <i>Brazil</i>	332	1	17
Alankomaat – <i>Netherlands</i>	308	1	8
Koko maailma yhteensä – <i>World total</i>			
2000	36 858		
2001	34 787		
2002	32 538		
2003	32 340		..
2004	33 507		..
2005	33 456		6
2006	31 813		11
2007	29 922		15
2008	27 761		20
2009	25 436		25
2010	24 278		29

* Ei-fyysiset singlet mukana vuodesta 2004 alkaen, muut ei-fyysiset äänitteet vuodesta 2006 alkaen lukuun ottamatta soittoaaniä. – *Non-physical singles included from 2004, other non-physical recordings included from 2006 excluding ringtones.*

Lähteet – *Sources:*

IFPI Digital Music Report 2006–2011. London: IFPI (International Federation of the Phonographic Industry)

The Recording Industry in Numbers 2005–2011. London: IFPI (International Federation of the Phonographic Industry).

13.12 Elokuissa käynnit Euroopassa sekä Japanissa ja Yhdysvalloissa 1990–2009

13.12 Cinema admissions in Europe, Japan and the United States 1990–2009

Maa – Country	1990	1995	2000	2006	2009
	Käynntejä / asukas – Admissions / inhabitant				
EU					
EU:n keskiarvo ¹⁾ – EU average ¹⁾	1,6	1,4	2,0	1,9	2,0
Alankomaat – Netherlands	1,0	1,1	1,4	1,4	1,7
Belgia – Belgium	1,7	1,9	2,3	2,3	2,1
Britannia – United Kingdom	1,5	2,0	2,4	2,6	2,8
Bulgaria	1,4	0,3	0,3	0,4
Espanja – Spain	2,0	2,4	3,4	2,8	2,4
Irlanti – Ireland	2,1	2,7	3,9	4,2	4,0
Italia – Italy	1,5	1,5	1,8	1,8	1,9
Itävalta – Austria	1,3	1,5	2,0	2,1	2,2
Kreikka – Greece	1,3	0,8	1,3	1,2	1,1
Kypros – Cyprus	1,2	1,2	1,1	1,1
Latvia	0,4	0,6	0,9	0,9
Liettua – Lithuania	0,2	0,6	0,7	0,8
Luxemburg – Luxembourg	1,4	1,7	3,1	2,7	2,6
Malta	2,5	2,3	2,4
Portugali – Portugal	1,0	1,1	1,8	1,6	1,5
Puola – Poland	0,6	0,5	0,8	1,0
Ranska – France	2,2	2,2	2,8	3,0	3,1
Romania	0,8	0,2	0,1	0,3
Ruotsi – Sweden	1,8	1,7	1,9	1,7	1,9
Saksa – Germany	1,6	1,5	1,9	1,7	1,8
Slovakia	1,1	0,5	0,6	0,8
Slovenia	1,5	1,1	1,3	1,4
Suomi – Finland	1,3	1,0	1,4	1,3	1,3
Tanska – Denmark	1,9	1,7	2,0	2,3	2,4
Tšekki – Czech Republic	0,9	0,9	1,1	1,2
Unkari – Hungary	1,4	1,2	1,2	1,1
Viro – Estonia	0,7	0,8	1,2	1,3
Muu Eurooppa – Rest of Europe					
Albania
Bosnia–Hertsegovina – Bosnia and Herzegovina
Islanti – Iceland	8,5	7,7	5,6	4,9 ²⁾	5,3
Kroatia – Croatia	0,6	0,6	0,8
Makedonia – Macedonia	0,1 ²⁾	0,0
Moldova
Norja – Norway	2,7	2,5	2,6	2,6	2,7
Serbia ja Montenegro – Serbia and Montenegro	0,4
Sveitsi – Switzerland	2,1	2,2	2,2	2,2	2,0
Ukraina – Ukraine
Valko-Venäjä – Belarus
Venäjä – Russia	0,5	0,3	0,6	1,0
Muut maat – Other countries					
Japani – Japan	1,2	1,0	1,1	1,3	1,3
Yhdysvallat – USA	4,7	4,3	4,7	4,8	4,7

1) Mukana kunkin vuoden EU-jäsenmaat. – Includes EU member states of each year.

Lähteet – Sources:

European Cinema Yearbook 2001–2003. Milano: Media Salles.

Yearbook 2003 & 2010: Film and Home Video. Strasbourg: European Audiovisual Observatory.

13.13 Elokvateatterit Euroopassa sekä Japanissa ja Yhdysvalloissa 1991, 2002, 2005, 2007 ja 2009

13.13 Cinemas in Europe, Japan and the United States 1991, 2002, 2005, 2007 and 2009

Maa – Country	Elokuvasaleja – Screens				Saleista multiplex-teattereissa ¹⁾ – Density of screens in multiplexes ¹⁾				Lipun keskihinta – Average ticket price			
	1991	2002	2005	2009	1991	2001	2005	2007	1991	2002	2006	2009 ³⁾
					%	%	%		ECU	€ – EUR	€ – EUR	
EU												
EU:n summa – EU total
EU:n keskiarvo – EU average	4,3	4,9	5,9	6,2
Alankomaat – Netherlands	..	538	694	751	–	12	19	20	5,3	6,5	6,7	7,4
Belgia – Belgium	429	505	503	..	22	49	55	61	4,1	5,6	6,0	..
Britannia – United Kingdom	..	3 402	3 357	3 651	..	56	65	63	3,9	7,3	7,1	6,1
Bulgaria	441	194	107	105	39	40	..	2,2	2,6	4,1
Espanja – Spain	1 806	4 039	4 401	4 082	4	41	58	63	3,0	4,5	5,2	6,1
Irlanti – Ireland	192	326	386	453	11	31	39	47	3,2	5,4	6,4	7,1
Italia – Italy	2 241	..	3 794	..	0	12	25	30	4,9	5,7	5,7	6,1
Itävalta – Austria	394	564	568	577	–	39	41	42	4,7	6,5	6,6	7,1
Kreikka – Greece	350	440	490	10	29	27	3,8	..	²⁾ 7,0	8,5
Kypros – Cyprus	..	43	30	36	–	..	6,4	6,5	7,5
Latvia	..	103	61	55	23	30	..	3,1	3,5	4,3
Liettua – Lithuania	522	79	70	84	27	24	..	2,4	2,9	3,9
Luxemburg – Luxembourg	18	25	24	33	–	40	42	38	4,3	..	²⁾ 6,6	6,9
Malta	..	42	42	38	40	41	..	4,5	4,6	..
Portugali – Portugal	277	401	519	577	4	19	27	37	1,7	3,8	4,2	4,7
Puola – Poland	1 195	..	937	1 061	..	22	37	43	..	3,5	3,7	4,0
Ranska – France	4 490	5 262	5 308	5 470	..	26	32	34	4,8	5,6	5,9	6,1
Romania	524	..	120	182	..	4	18	18	..	1,2	2,9	3,9
Ruotsi – Sweden	1 169	1 176	969	848	..	14	15	17	7,1	8,0	8,5	8,4
Saksa – Germany	3 706	4 868	4 889	4 734	4	25	26	27	4,0	5,9	6,0	6,7
Slovakia	674	283	223	3	8	8	..	1,8	2,3	4,1
Slovenia	113	83	106	103	..	13	30	35	..	3,4	3,8	4,2
Suomi – Finland	332	342	332	306	–	13	13	16	5,5	7,1	7,5	8,4
Tanska – Denmark	334	358	389	400	6	16	20	19	4,6	7,7	9,0	10,8
Tšekki – Czech Republic	..	785	667	695	..	10	18	19	..	2,9	3,2	3,8
Unkari – Hungary	1 025	605	485	417	..	18	29	31	..	3,0	3,1	3,8
Viro – Estonia	617	81	69	74	..	14	16	16	..	3,7	4,3	4,2
Muu Eurooppa – Rest of Europe												
Albania
Bosnia–Hertsegovina – Bosnia and Herzegovina
Islanti – Iceland	46	52	45	..	–	–	6,0	8,2	8,0	4,7
Kroatia – Croatia	123	107	11	24	..	2,5	3,2	3,3
Makedonia – Macedonia	43	18
Moldova
Norja – Norway	428	401	432	422	7	9	13	15	4,4	7,8	8,8	9,4
Serbia ja Montenegro – Serbia and Montenegro
Sveitsi – Switzerland	401	511	537	559	..	9	12	19	5,9	9,5	9,2	10,0
Ukraina – Ukraine
Valko-Venäjä – Belarus
Venäjä – Russia	2 536	..	1 079	2 133	1,8	3,7	3,8
Muut maat – Other countries												
Japani – Japan	1 804	2 635	2 926	3 396	10,5	8,4	9,3
Yhdysvallat – USA	24 570	35 280	38 143	39 028	6,5	5,2	5,4

1) Multiplex-teattereissa on vähintään 8 salia. – Multiplexes are theatres with at least 8 screens.

2) 2005-tieto. – 2005 figure.

3) Ennakkotiedot. – Preliminary data.

Lähteet – Sources:

European Cinema Yearbook 2001. Milano: Media Salles.

Statistical Yearbook 2001: Film, television, video. Strasbourg: European Audiovisual Observatory.

Yearbook 2003, 2004 & 2010: Film and Home Video. Strasbourg: European Audiovisual Observatory.

Focus 2005. World Film Market Trends. Strasbourg: European Audiovisual Observatory.

13.14 Maailman taidehuutokauppojen liikevaihto 2002–2010

13.14 Global turnover of art auctions 2002–2010

Vuosi – Year	Liikevaihto – Turnover Miljardia \$ – \$ billion	Osuus liikevaihdosta / maa – Share of turnover / country					
		Yhdysvallat – USA	Britannia – United Kingdom	Kiina ¹⁾ – China ¹⁾	Ranska – France	Saksa – Germany	Ruotsi – Sweden
2002.	2,5	41,9	25,2	1,1	8,6	2,7	1,0
2003.	2,5	41,6	28,0	1,2	9,3	3,4	1,3
2004.	3,5	46,3	26,9	1,9	7,2	2,9	..
2005.	4,1	43,1	28,4	3,7	6,6	3,6	..
2006.	6,5	45,9	26,9	4,9	6,4	2,9	1,1
2007.	9,3	41,7	29,7	7,3	6,4	2,9	..
2008.	8,3	35,6	35,7	7,2	6,0	2,4	..
2009.	4,7	27,9	21,3	17,4	13,9	3,2	..
2010.	9,4	29,9	19,4	33,0	5,1	1,9	0,7

1) Vuoteen 2005 saakka Hongkong. – Until 2005: Hong Kong.

Lähteet – Sources:

Art Market Trends 2002–2010. St-Romain-au-Mt d'Or: Artprice.

13.15 Maailman kalleimmat huutokaupoissa myydyt maalaukset*

13.15 The most expensive paintings in the world sold at auctions*

Taiteilija – Painter	Teoksen nimi ja valmistusvuosi – Title of the work and year of completion	Vasarahinta ¹⁾ – Hammer price ¹⁾ milj. US \$ – USD million	Myyntivuosi – Year of sale	Myyntipaikka – Place of sale	Huutokauppa – Auction house
Pablo Picasso	Alaston taiteilijan tarjottimella – Nu au Plateau de Sculpteur – Nude, Green Leaves and Bust (1932)	106,5	2010	New York	Christie's
Pablo Picasso	Poika ja piippu – Garçon à la Pipe – Boy with a Pipe (1905)	104,2	2004	New York	Sotheby's
Pablo Picasso	Dora Maarin muotokuva – Dora Maar au Chat – Dora Maar with Cat (1941)	95,2	2006	New York	Sotheby's
Gustav Klimt	Adele Bloch-Bauerin muotokuva II – Portrait of Adele Bloch-Bauer II (1912)	87,9	2006	New York	Christie's
Francis Bacon	Triptyykki, 1976 – Triptych, 1976	86,3	2008	New York	Sotheby's
Vincent van Gogh	Tohtori Gachet'n muotokuva – Portrait of Doctor Gachet (1890)	82,5	1990	New York	Christie's
Claude Monet	Le Bassin aux Nymphéas – Water Lily Pond (1919)	80,5	2008	Lontoo – London	Christie's
Auguste Renoir	Galetten mylly – Bal au Moulin de la Galette – Dance at the Moulin de la Galette (1876)	78,1	1990	New York	Sotheby's
Peter Paul Rubens	Viattomien joukkomurha – Massacre of the Innocents (1609–1611)	76,7	2002	Lontoo – London	Sotheby's
Mark Rothko	White Center (Yellow, Pink and Lavender on Rose) (1950)	72,8	2007	New York	Sotheby's
Andy Warhol	Green Car Crash (Green Burning Car I) (1963)	71,7	2007	New York	Christie's
Vincent van Gogh	Taiteilijan muotokuva ilman partaa – Portrait of l'artiste sans barbe – Self-Portrait without Beard (1898)	71,5	1998	New York	Christie's
Modigliani Amedeo	La Belle Romaine (1917)	69,0	2010	New York	Sotheby's

* 3.11.2010 mennessä. – By 3 November, 2010.

1) Sisältää huutomaksun. – Including buyer's premium.

Lähteet – Sources:

www.productionmyarts.com/arts-et-marche/100-oeuvres-fr.htm

 Christie's (www.christies.com)

 Sotheby's (www.sothebys.com)

13.16 Huutokaupoissa eniten myydyt taiteilijat liikevaihdon mukaan 2006–2010
 13.16 *Best-selling artists at auctions by turnover 2006–2010*

Taiteilija – Artist	Myytyjen teosten yhteisarvo – Total value of works sold
	1 000 \$
2006	
Picasso Pablo	339 580
Warhol Andy	199 569
Klimt Gustav	175 144
Kooning Willem de	107 383
Modigliani Amedeo	90 714
Chagall Marc	89 208
Schiele Egon	79 082
Gauguin Paul	62 313
Matisse Henri	59 739
Lichtenstein Roy	59 716
2007	
Warhol Andy	430 410
Picasso Pablo	321 416
Bacon Francis	244 552
Rothko Mark	206 690
Monet Claude	164 928
Matisse Henri	114 403
Basquiat Jean-Michel	101 515
Léger Fernand	92 301
Chagall Marc	89 609
Cézanne Paul	86 598
2008	
Picasso Pablo	262 473
Bacon Francis	256 209
Warhol Andy	236 777
Hirst Damien	230 887
Monet Claude	174 696
Giacometti Alberto	132 642
Richter Gerhard	122 220
Degas Edgar	111 838
Fontana Lucio	95 590
Klein Yves	91 868
2009	
Picasso Pablo	121 126
Warhol Andy	106 905
Qi Baishi	70 179
Matisse Henri	69 742
Mondrian Piet	¹⁾ 57 950
Giacometti Alberto	51 267
Léger Fernand	50 597
Degas Edgar	¹⁾ 43 305
Raphael	¹⁾ 42 723
Monet Claude	40 399
2010¹⁾	
Picasso Pablo	361 494
Qi Baishi	339 231
Warhol Andy	313 536
Zhang Daqian	304 303
Giacometti Alberto	213 619
Xu Beihong	176 249
Matisse Henri	174 030
Modigliani Amedeo	139 796
Fu Baoshi	125 215
Lichtenstein Roy	112 532

1) Ennakkotiedot. – *Preliminary data.*

Lähteet – *Sources:*

Art Market Trends 2007–2010. St-Romain-au-Mt d'Or: Artprice.

13.17 Kulttuurialan työvoima Euroopan maissa 2009

13.17 Cultural employment in European countries 2009

Maa – Country	Kulttuurityövoima – Cultural employment	Koko työvoima – Total employment	Kulttuurityövoiman osuus – Share of cultural employment
	1 000		%
EU 27	3 638,5	217 828	1,7
Alankomaat – <i>Netherlands</i>	176,2	8 596	2,0
Belgia – <i>Belgium</i>	63,5	4 421	1,4
Britannia – <i>United Kingdom</i>	597,1	28 923	2,1
Bulgaria	49,6	3 254	1,5
Espanja – <i>Spain</i>	243,4	18 888	1,3
Irlanti – <i>Ireland</i>	28,2	1 917	1,5
Italia – <i>Italy</i>	246,7	23 025	1,1
Itävalta – <i>Austria</i>	64,1	4 078	1,6
Kreikka – <i>Greece</i>	52,6	4 509	1,2
Kypros – <i>Cyprus</i>	4,5	381	1,2
Latvia	22,4	983	2,3
Liettua – <i>Lithuania</i>	28,3	1 416	2,0
Luxemburg – <i>Luxembourg</i>	2,9	219	1,3
Malta	2,8	162	1,7
Portugali – <i>Portugal</i>	47,4	5 054	0,9
Puola – <i>Poland</i>	222,0	15 868	1,4
Ranska – <i>France</i>	437,3	25 704	1,7
Romania	69,4	9 244	0,8
Ruotsi – <i>Sweden</i>	105,3	4 499	2,3
Saksa – <i>Germany</i>	847,2	38 797	2,2
Slovakia	26,1	2 366	1,1
Slovenia	20,0	981	2,0
Suomi – <i>Finland</i>	55,6	2 457	2,3
Tanska – <i>Denmark</i>	63,2	2 776	2,3
Tšekki – <i>Czech Republic</i>	84,1	4 934	1,7
Unkari – <i>Hungary</i>	68,2	3 782	1,8
Viro – <i>Estonia</i>	10,5	596	1,8
Islanti – <i>Iceland</i>	5,2	166	3,2
Norja – <i>Norway</i>	65,9	2 500	2,6
Sveitsi – <i>Switzerland</i>	59,9	4 280	1,4

Lähde – Source:
Cultural Statistics, 2011 edition (2011). Luxembourg: Eurostat.

13.18 Eräiden kulttuurituotteiden suurimmat tuojat ja viejät Euroopan unionissa 2009
 13.18 *Biggest exporters and importers of certain cultural products in EU 2009*

	Miljoonaa € – EUR million
Kirjat – Books	
Tuonti – Imports	
Britannia – <i>United Kingdom</i>	1 028
Ranska – <i>France</i>	707
Saksa – <i>Germany</i>	497
Itävalta – <i>Austria</i>	441
Belgia – <i>Belgium</i>	416
Vienti – Exports	
Britannia – <i>United Kingdom</i>	1 788
Saksa – <i>Germany</i>	1 114
Ranska – <i>France</i>	591
Espanja – <i>Spain</i>	445
Italia – <i>Italy</i>	422
CD-levyt – CDs	
Tuonti – Imports	
Saksa – <i>Germany</i>	169
Britannia – <i>United Kingdom</i>	137
Ranska – <i>France</i>	118
Itävalta – <i>Austria</i>	67
Ruotsi – <i>Sweden</i>	41
Vienti – Exports	
Saksa – <i>Germany</i>	362
Ranska – <i>France</i>	112
Britannia – <i>United Kingdom</i>	105
Itävalta – <i>Austria</i>	70
Alankomaat – <i>Netherlands</i>	59
Taide-, antiikki- ja keräilyesineet – Works of art, antiques and collectors' pieces	
Tuonti – Imports	
Britannia – <i>United Kingdom</i>	1 076
Ranska – <i>France</i>	397
Saksa – <i>Germany</i>	272
Espanja – <i>Spain</i>	170
Alankomaat – <i>Netherlands</i>	151
Vienti – Exports	
Britannia – <i>United Kingdom</i>	1 748
Ranska – <i>France</i>	850
Saksa – <i>Germany</i>	332
Espanja – <i>Spain</i>	137
Italia – <i>Italy</i>	98

Lähde – *Source*:
 Cultural Statistics, 2011 edition (2011). Luxembourg: Eurostat.

13.19 Eräiden kulttuurituotteiden ja -palvelujen hintoja Euroopan maissa 2010*
 13.19 Prices for selected cultural goods and services in European countries 2010*

Maa – Country	Yksityisen sektorin kulttuurituotteet – Private sector cultural products		Julkiset taidelaitokset – Public arts institutions	
	Cd-albumi ¹⁾ – CD album ¹⁾	Kirja ²⁾ – Book ²⁾	Museon pääsymaksu – Entrance fee to museum	Teatterilippu – Theatre ticket
	€ – EUR			
EU				
Alankomaat – <i>Netherlands</i>	12,99	29,95	14	55
Belgia – <i>Belgium</i>	18,99	19,99	10	80
Britannia – <i>United Kingdom</i>
Bulgaria	22,92	9,23	5,13	6,15
Espanja – <i>Spain</i>	18,18	22,5	7	72
Irlanti – <i>Ireland</i>	9,99	8,99	³⁾ 7	21,50
Italia – <i>Italy</i>	21,50	19,50	10	32–48
Itävalta – <i>Austria</i>	16,99	23,60	9	70–75
Kreikka – <i>Greece</i>
Kypros – <i>Cyprus</i>	17,99	24,90	3	35
Latvia	21,11	15,46	3,52	8,45–14,08
Liettua – <i>Lithuania</i>	16	11,2	1,7	14–37
Luxemburg – <i>Luxembourg</i>
Malta
Portugali – <i>Portugal</i>	14,99	22,21	5,00	25–45
Puola – <i>Poland</i>	12,3	12	3,5	8
Ranska – <i>France</i>
Romania	15	13	4–5	5–6
Ruotsi – <i>Sweden</i>	18	..	12,80	29,83
Saksa – <i>Germany</i>	14,99	22,95	8–10	32–57
Slovakia	20	15	3,50	13
Slovenia	8	34,90	5	17
Suomi – <i>Finland</i>
Tanska – <i>Denmark</i>	13,41	26,83	³⁾ 12,74	60,36
Tšekki – <i>Czech Republic</i>	22,86	8,63	10,04	28,12
Unkari – <i>Hungary</i>	15,16	11,5	4,33	27
Viro – <i>Estonia</i>
Muu Eurooppa – Rest of Europe				
Albania	3,60	12,25	0,75–1,50	1,50
Bosnia-Hertsegovina – <i>Bosnia and Herzegovina</i>	12,27–23,52	–	4,09–5,11
Islanti – <i>Iceland</i>
Kroatia – <i>Croatia</i>	15,9	27,3	4,1	11
Makedonia – <i>Macedonia</i>	10	10	1	3,5
Moldova	12–15	15–25	0,18–1	7–20
Norja – <i>Norway</i>
San Marino	17,50	27	–	13–18
Serbia – <i>Serbia</i>	5	8,9	3	5
Sveitsi – <i>Switzerland</i>	31,76	28,80	14,80	48–163
Ukraina – <i>Ukraine</i>	5,5–7,5	11–14	3,2–5,7	5–9
Valko-Venäjä – <i>Belarus</i>
Venäjä – <i>Russia</i>	20	9	3,58–4,7	25,94

* Marraskuu. – November.

1) Katie Melua: The House.

2) Stieg Larsson: The Girl Who Played with Fire. (Kovakantinen – Hardcover)

3) Pääsymaksu vain erikoisnäyttelyihin. – Entrance fee only for special exhibitions.

Lähde – Source:

Compendium of Cultural Policies and Trends in Europe (www.culturalpolicies.net)

Liitteet – Appendices

Liite 1	Euron (ecun) ja dollarin markka- ja eurokurssit (vuosikeskiarvoja) 1980–2011	
<i>Appendix 1</i>	<i>Rates of exchange, yearly averages 1980–2011</i>	258
Liite 2	Rahan arvon muunnoskertoimet vuosien 1995–2010 rahaksi (mk ja €)	
<i>Appendix 2</i>	<i>Transformation coefficients into 1995–2010 money, FIM and EUR</i>	259
Liite 3	Bruttokansantuote 1980–2010	
<i>Appendix 3</i>	<i>Gross domestic product 1980–2010</i>	260
Liite 4	Väkiluku 1980–2010	
<i>Appendix 4</i>	<i>Population 1980–2010</i>	261
Liite 5	Kotitalouksien määrä ja koko 1980–2010	
<i>Appendix 5</i>	<i>Number and size of households 1980–2010</i>	262

Liite 1 Euron (ecun) ja dollarin marka- ja eurokurssit (vuosikeskiarvoja) 1980–2011
Appendix 1 Rates of exchange, yearly averages 1980–2011

Vuosi – Year	EUR (ECU)/FIM	1 US\$ in FIM	1 EUR in US\$
1980.	5,19	3,73	1,39
1981.	4,81	4,32	1,11
1982.	4,72	4,82	0,98
1983.	4,96	5,57	0,89
1984.	4,74	6,01	0,79
1985.	4,71	6,21	0,76
1986.	4,99	5,08	0,98
1987.	5,08	4,40	1,15
1988.	4,95	4,19	1,18
1989.	4,73	4,30	1,10
1990.	4,87	3,83	1,27
1991.	5,02	4,05	1,24
1992.	5,80	4,49	1,29
1993.	6,68	5,71	1,17
1994.	6,17	5,22	1,18
1995.	5,64	4,37	1,29
1996.	5,75	4,59	1,25
1997.	5,86	5,19	1,13
1998.	5,99	5,34	1,12
1999.	5,95	5,58	1,07
2000.	5,95	6,44	0,92
2001.	5,95	6,64	0,90
2002.			0,95
2003.			1,13
2004.			1,24
2005.			1,24
2006.			1,26
2007.			1,37
2008.			1,47
2009.			1,39
2010.			1,33
2011.			1,39

Lähde – Source:
 Suomen Pankki – Bank of Finland

Liite 2 Rahan arvon muunnoskerroimet vuosien 1995–2010 rahaksi (mk ja €)
Appendix 2 Transformation coefficients into 1995–2010 money, FIM and EUR

Vuosi – Year	1995 raha- si – into 1995 money	1996 raha- si – into 1996 money	1997 raha- si – into 1997 money	1998 raha- si – into 1998 money	1999 raha- si – into 1999 money	2000 raha- si – into 2000 money	2001 raha- si – into 2001 money	2002 raha- si – into 2002 money	2003 raha- si – into 2003 money	2004 raha- si – into 2004 money	2005 raha- si – into 2005 money	2006 raha- si – into 2006 money	2007 raha- si – into 2007 money	2008 raha- si – into 2008 money	2009 raha- si – into 2009 money	2010 raha- si – into 2010 money			
	Kerroin – Coefficient																		
1980.....	2,135	2,148	2,174	2,204	2,230	2,306	2,365	2,401	2,422	2,427	2,449	2,404	0,407	0,408	0,412	0,419	0,429	0,447	0,452
1981.....	1,907	1,917	1,941	1,968	1,992	2,058	2,111	2,144	2,163	2,167	2,187	0,361	0,364	0,368	0,374	0,383	0,399	0,399	0,404
1982.....	1,744	1,754	1,776	1,801	1,822	1,883	1,932	1,961	1,979	1,982	2,000	0,330	0,333	0,336	0,342	0,351	0,365	0,365	0,369
1983.....	1,607	1,616	1,636	1,659	1,679	1,735	1,780	1,807	1,823	1,827	1,843	0,304	0,307	0,310	0,315	0,323	0,336	0,336	0,340
1984.....	1,503	1,511	1,529	1,551	1,570	1,622	1,663	1,690	1,705	1,708	1,723	0,284	0,287	0,290	0,295	0,302	0,314	0,314	0,318
1985.....	1,418	1,427	1,444	1,464	1,482	1,531	1,571	1,595	1,609	1,612	1,627	0,268	0,271	0,274	0,278	0,285	0,297	0,297	0,300
1986.....	1,369	1,377	1,394	1,414	1,431	1,478	1,517	1,540	1,554	1,557	1,570	0,259	0,261	0,264	0,269	0,275	0,287	0,287	0,290
1987.....	1,321	1,329	1,345	1,364	1,380	1,426	1,463	1,486	1,499	1,502	1,515	0,250	0,252	0,255	0,259	0,266	0,276	0,277	0,280
1988.....	1,259	1,266	1,282	1,300	1,315	1,359	1,395	1,416	1,428	1,431	1,444	0,238	0,240	0,243	0,247	0,253	0,263	0,263	0,267
1989.....	1,181	1,188	1,203	1,219	1,234	1,275	1,308	1,328	1,340	1,342	1,354	0,223	0,225	0,228	0,232	0,237	0,247	0,247	0,250
1990.....	1,114	1,120	1,134	1,150	1,163	1,202	1,233	1,252	1,264	1,266	1,277	0,211	0,213	0,215	0,219	0,224	0,233	0,233	0,236
1991.....	1,069	1,076	1,089	1,104	1,117	1,155	1,184	1,202	1,213	1,215	1,226	0,202	0,204	0,206	0,210	0,215	0,224	0,224	0,226
1992.....	1,043	1,048	1,061	1,077	1,089	1,125	1,154	1,173	1,183	1,185	1,196	0,197	0,199	0,201	0,205	0,210	0,218	0,218	0,221
1993.....	1,021	1,027	1,039	1,054	1,067	1,102	1,131	1,148	1,159	1,161	1,171	0,193	0,195	0,197	0,200	0,205	0,214	0,214	0,216
1994.....	1,010	1,016	1,028	1,043	1,055	1,090	1,118	1,136	1,146	1,148	1,158	0,191	0,193	0,195	0,198	0,203	0,211	0,211	0,214
1995.....	1,000	1,006	1,018	1,032	1,045	1,080	1,108	1,124	1,135	1,137	1,147	0,189	0,191	0,193	0,196	0,201	0,209	0,209	0,212
1996.....	1,000	1,000	1,012	1,026	1,039	1,073	1,101	1,118	1,128	1,130	1,140	0,188	0,190	0,192	0,195	0,200	0,208	0,208	0,211
1997.....	1,000	1,000	1,000	1,014	1,026	1,060	1,088	1,105	1,114	1,117	1,127	0,186	0,187	0,188	0,193	0,198	0,206	0,206	0,208
1998.....	1,000	1,000	1,000	1,000	1,012	1,046	1,073	1,089	1,099	1,101	1,111	0,183	0,185	0,185	0,190	0,195	0,203	0,203	0,205
1999.....	1,000	1,000	1,000	1,000	1,000	1,034	1,060	1,076	1,086	1,088	1,098	0,181	0,183	0,185	0,188	0,193	0,200	0,200	0,203
2000.....	1,000	1,000	1,000	1,000	1,000	1,000	1,026	1,041	1,051	1,053	1,062	0,175	0,177	0,179	0,182	0,186	0,194	0,194	0,196
2001.....	1,000	1,000	1,000	1,000	1,000	1,000	1,000	1,016	1,025	1,027	1,036	0,171	0,172	0,174	0,177	0,182	0,189	0,189	0,191
2002.....	1,000	1,000	1,000	1,000	1,000	1,000	1,000	1,000	1,009	1,011	1,020	1,000	1,009	1,011	1,020	1,038	1,107	1,107	1,120
2003.....	1,000	1,000	1,000	1,000	1,000	1,000	1,000	1,000	1,000	1,002	1,011	1,000	1,000	1,002	1,011	1,029	1,097	1,097	1,110
2004.....	1,000	1,000	1,000	1,000	1,000	1,000	1,000	1,000	1,000	1,000	1,009	1,000	1,000	1,000	1,009	1,027	1,095	1,095	1,108
2005.....	1,000	1,000	1,000	1,000	1,000	1,000	1,000	1,000	1,000	1,000	1,000	1,000	1,000	1,000	1,000	1,043	1,085	1,085	1,098
2006.....	1,000	1,000	1,000	1,000	1,000	1,000	1,000	1,000	1,000	1,000	1,000	1,000	1,000	1,000	1,000	1,025	1,066	1,066	1,079
2007.....	1,000	1,000	1,000	1,000	1,000	1,000	1,000	1,000	1,000	1,000	1,000	1,000	1,000	1,000	1,000	1,000	1,041	1,041	1,053
2008.....	1,000	1,000	1,000	1,000	1,000	1,000	1,000	1,000	1,000	1,000	1,000	1,000	1,000	1,000	1,000	1,000	1,000	1,000	1,012
2009.....	1,000	1,000	1,000	1,000	1,000	1,000	1,000	1,000	1,000	1,000	1,000	1,000	1,000	1,000	1,000	1,000	1,000	1,000	1,012
2010.....	1,000	1,000	1,000	1,000	1,000	1,000	1,000	1,000	1,000	1,000	1,000	1,000	1,000	1,000	1,000	1,000	1,000	1,000	1,012

Deflaatio elinkustannusindeksillä (1951: 10=100). – Deflated by the level of cost of living index (1951: 10=100).

1) Muunnettu euroiksi kertoimella 1 EUR = 5,94573 FIM. – Converted into euros by using the coefficient EUR 1 = FIM 5.94573.

Lähde – Source:

Tilastokeskus, Hinnat ja palkat – Statistics Finland, Prices and Wages Statistics

Liite 3 Bruttokansantuote 1980–2010
Appendix 3 Gross domestic product 1980–2010

Vuosi – Year	Käypiin hintoihin, milj. € – At current prices, EUR million
1980.	33 257
1981.	37 590
1982.	42 300
1983.	47 107
1984.	52 681
1985.	57 311
1986.	61 660
1987.	66 571
1988.	75 403
1989.	84 291
1990.	89 316
1991.	85 217
1992.	83 003
1993.	83 914
1994.	88 404
1995.	96 064
1996.	99 131
1997.	107 380
1998.	116 631
1999.	122 321
2000.	132 195
2001.	139 288
2002.	143 646
2003.	145 531
2004.	152 266
2005.	157 429
2006.	165 765
2007.	179 830
2008 ¹⁾	185 651
2009 ¹⁾	173 267
2010 ¹⁾	180 253

1) Ennakkotieto. – Preliminary data.

Lähde – Source:

Tilastokeskus – Taloudelliset olot: kansantalouden tilinpito – Statistics Finland –
 Economic Statistics: national accounts

Liite 4 Väkiluku 1980–2010
Appendix 4 Population 1980–2010

Vuosi – Year	Keskväkiluku – Mean population	Väkiluku vuoden lopussa – Population at end-year
1980.....	4 779 500	4 787 800
1981.....	4 800 000	4 812 200
1982.....	4 826 900	4 841 700
1983.....	4 855 800	4 869 900
1984.....	4 881 800	4 893 700
1985.....	4 902 200	4 910 700
1986.....	4 918 200	4 925 600
1987.....	4 932 100	4 938 600
1988.....	4 946 500	4 954 400
1989.....	4 964 400	4 974 400
1990.....	4 986 400	4 998 500
1991.....	5 013 700	5 029 000
1992.....	5 042 000	5 055 000
1993.....	5 066 500	5 077 900
1994.....	5 088 300	5 098 800
1995.....	5 107 800	5 116 800
1996.....	5 124 600	5 132 300
1997.....	5 139 800	5 147 300
1998.....	5 153 500	5 159 600
1999.....	5 165 500	5 171 300
2000.....	5 176 200	5 181 100
2001.....	5 188 000	5 194 900
2002.....	5 200 600	5 206 300
2003.....	5 213 000	5 219 700
2004.....	5 228 200	5 236 600
2005.....	5 246 100	5 255 600
2006.....	5 266 268	5 276 955
2007.....	5 288 720	5 300 484
2008.....	5 313 399	5 326 314
2009.....	5 338 871	5 351 427
2010.....	5 363 352	5 375 276

Lähde – Source:

Tilastokeskus, Väestötilastot – Statistics Finland, Population Statistics

Liite 5 Kotitalouksien määrä ja koko 1980–2010

Appendix 5 Number and size of households 1980–2010

Vuosi – Year	1 000 kotitaloutta – 1,000 households	Henkilöitä keskimäärin / kotitalous – Persons on average / household
1980.	1 868,5	2,54
1985.	2 045,2	2,36
1986.	2 035,6	2,41
1987.	2 082,3	2,35
1988.	2 102,3	2,32
1989.	2 149,2	2,29
1990.	2 170,6	2,29
1991.	2 200,2	2,27
1992.	2 218,0	2,26
1993.	2 243,1	2,24
1994.	2 270,0	2,22
1995.	2 290,1	2,21
1996.	2 310,0	2,19
1997.	2 326,0	2,18
1998.	2 355,0	2,16
1999.	2 365,1	2,15
2000.	2 373,0	2,15
2001.	2 381,5	2,15
2002.	2 397,5	2,14
2003.	2 405,0	2,14
2004.	2 415,0	2,14
2005.	2 435,0	2,13
2006.	2 455,0	2,12
2007.	2 483,5	2,10
2008.	2 513,5	2,09
2009.	2 531,5	2,08
2010.	2 551,0	2,08

Lähde – Source:

Tilastokeskus, tulonjakotilasto – Statistics Finland, Income and Consumption

Osoitteita – Addresses

Finland Festivals

puh. – tel. (09) 612 6760
Kalevankatu 30, 00100 Helsinki
e-mail info@festivals.fi
website www.festivals.fi

Kansalliskirjasto –

The National Library of Finland
puh. – tel. (09) 1912 3196
PL 15, 00014 Helsingin yliopisto
e-mail kk-palvelu@helsinki.fi
website www.kansalliskirjasto.fi

Kansallisarkisto – *National Archives*

puh. – tel. (09) 228 521
PL 258, 00171 Helsinki
e-mail kansallisarkisto@narc.fi
website www.narc.fi

Kulttuuri-, mielipide- ja tiedelehtien liitto Kultti ry. – *The Association for Cultural, Scientific and Advocacy Magazines Kultti ry.*

puh. – tel. (09) 726 2212
Tallberginkatu 1 C 31, 00180 Helsinki
e-mail kultti@kultti.net
website www.kultti.net

Käsi- ja taideteollisuusliitto –

Finnish Crafts Organization
puh. – tel. (09) 7519 1900
Kalevankatu 61, 00180 Helsinki
e-mail ktl@taitogroup.fi
website www.taitogroup.fi

Museovirasto – *National Board of Antiquities*

puh. – tel. (09) 405 01
PL 913, 00101 Helsinki
e-mail museovirasto.kirjaamo@nba.fi
website www.nba.fi

Musiikkituottajat – IFPI Finland ry. – *IFPI Finland (The Finnish National Group of IFPI)*

puh. – tel. (09) 6803 4050
Yrjönkatu 3 B, 00120 Helsinki
e-mail ifpi@ifpi.fi
website www.ifpi.fi

Opetus- ja kulttuuriministeriö – *Ministry of Education and Culture*

puh. – tel. (09) 16 004
PL 29, 00023 Valtioneuvosto
e-mail opmkirjaamo@minedu.fi
website www.minedu.fi

Suomalaisen musiikin tiedotuskeskus – *Finnish Music Information Centre*

puh. – tel. (09) 6810 1313
Lauttasaarentie 1, 00200 Helsinki
e-mail info@fimic.fi
website www.fimic.fi

Kansallinen audiovisuaalinen arkisto – *National Audiovisual Archive*

puh. – tel. (09) 615 400
PL 16, 00501 Helsinki
e-mail kava@kava.fi
website www.kava.fi

Suomen elokuvasäätiö – *Finnish Film Foundation*

puh. – tel. (09) 622 0300
Kanavakatu 12 K 13, 00160 Helsinki
e-mail ses@ses.fi
website www.ses.fi

Suomen Filmikamari ry. – *Finnish Chamber of Films*

puh. – tel. (09) 6877 2312
Kaisaniemenkatu 3 B 29, 00100 Helsinki
e-mail filmikamari@filmikamari.fi
website www.filmikamari.fi

Suomen Kustannusyhdystys ry. – *Finnish Book Publishers' Association*

puh. – tel. (09) 2287 7250
PL 177, 00121 Helsinki
website www.kustantajat.fi

Suomen Sinfoniaorkesterit ry. – *Association of Finnish Symphony Orchestras*

puh. – tel. (09) 2709 1411
Kalevankatu 30, 00100 Helsinki
e-mail info@sinfoniaorkesterit.fi
website www.sinfoniaorkesterit.fi

Taiteen keskustoimikunta – *Arts Council of Finland*

puh. – tel. (09) 1607 7921
PL 293, 00171 Helsinki
e-mail tkinfo@minedu.fi
website www.taiteenkeskustoimikunta.fi

Tanssin Tiedotuskeskus ry. – *Dance Info Finland*

puh. – tel. (09) 612 18 12
Bulevardi 23–27, 00180 Helsinki
e-mail tanssi@danceinfo.fi
website www.danceinfo.fi

Teatterin tiedotuskeskus TINFO ry. –
TINFO Theatre Info Finland
puh. – tel. (09) 2511 2120
Meritullinkatu 33 A, 00170 Helsinki
e-mail tinfo@teatteri.org
website www.teatteri.org

Tilastokeskus / Joukkoviestintä- ja
kulttuuritilastot –
Statistics Finland / Media and Culture Statistics
puh. – tel. (09) 173 41
PL 5 B, 00022 Tilastokeskus
e-mail kulttuuri.tilastokeskus@stat.fi
website www.stat.fi

Tullihallitus – National Board of Customs
puh. – tel. (09) 020 690 603
PL 512, 00101 Helsinki
e-mail tilastot@tulli.fi
website www.tulli.fi

Yleisradio Oy –
Finnish Broadcasting Company YLE
puh. – tel. (09) 14 801
PL 64, 00024 Yleisradio
e-mail fbc@yle.fi
website www.yle.fi

Kulttuuritilasto 2011 on kahdeksas suomalaisen kulttuurin kokoomatilasto. Julkaisussa on tietoja Suomen vanhoista ja uusista vähemmistöistä, kielistä, uskonnoista, kulttuuriperinnöstä, kirjallisuudesta, teatterista, musiikista, elokuvasta, kuvataiteesta, käsi- ja taide-teollisuudesta, kulttuuritapahtumista ja kulttuurikeskuksista, kulttuurialan koulutuksesta ja työvoimasta sekä kulttuurin taloudesta. Julkaisuun sisältyy myös kansainvälisiä vertailutietoja. Tiedot on saatu Tilastokeskuksesta, opetus- ja kulttuuriministeriöstä ja Taiteen keskustoimikunnasta sekä kulttuurialan laitoksilta, järjestöiltä ja yrityksiltä. Taulukot ovat sekä suomeksi että englanniksi, ja niiden kokonaislukumäärä on 177. Julkaisussa on ruotsin- ja englanninkielinen yhteenveto.

Cultural Statistics 2011 is the eighth review on Finland's culture. The publication contains information about Finland's old and new minorities, languages, religions, cultural heritage, literature, theatre, music, cinema, visual art, crafts and design, cultural events and cultural centres, cultural education and labour force as well as cultural economy. The publication also includes international comparative statistics. The data derive from Statistics Finland, the Ministry of Education and Culture and the Arts Council of Finland as well as from cultural institutions, organisations and enterprises. The tables are in both Finnish and English, and their total number is 177. The publication includes a summary in Swedish and English.

ISSN 1799-9561 (pdf)
ISBN 978-952-244-320-5 (pdf)
ISSN 1456-825X (print)
ISBN 978-952-244-319-9 (print)

Tietopalvelu, Tilastokeskus
puh. 09 1734 2220
www.tilastokeskus.fi
Julkaisutilaukset, Edita Publishing Oy
puh. 020 450 05
asiakaspalvelu.publishing@edita.fi
www.editapublishing.fi

Informationstjänst, Statistikcentralen
tel. +358 9 173 422 20
www.stat.fi
Beställning av publikationer, Edita Publishing Oy
tel. +358 20 450 05
www.editapublishing.fi

Information Service, Statistics Finland
tel. +358 9 1734 2220
www.stat.fi
Publication orders, Edita Publishing Oy
tel. +358 2045 005
www.editapublishing.fi